

Osmanlı Tarihinin Temel Kaynaklarından

İLK ANONİM

TEVÂRİH-İ ÂL-İ OSMAN

(Edirne Nüshası)

Hazırlayanlar

Dr. Hasan Yüksel

Dr. İbrahim Delice

Dahiye Karagülle

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI NO: 231

21/10/2021 Tarih ve 15 Numaralı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayın Kurulu Kararı ile 03/11/2021 Tarih ve 35 Toplantı Sayılı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yönetim Kurulu Kararına istinaden basımı uygun görülmüştür.

İNCELEME KOMİSYONU:

Prof. Dr. Ahmet YÜKSEL

Prof. Dr. Ömer DEMİREL

Prof. Dr. Ali AÇIKEL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi SİVAS

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi SİVAS

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi TOKAT

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman

ISBN

978-605-7902-59-7

Hazırlayanlar

Dr. Hasan Yüksel

Dr. İbrahim Delice

Dahiye Karagülle

Baskı

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Matbaası
(Sertifika No: 40954)

Kapak ve İç Düzen

Abdulkadir Kocatürk

Dağıtım

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Sivas 2021

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
Kısaltmalar	9
I. BÖLÜM - İNCELEME	
GİRİŞ	13
I- İlk Kaynaklardan Bazıları	28
II- Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanlar	43
III- İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman (Edirne Nüshası)	49
a- Nüsha Tavsifi	49
b- Muhtevası	53
c- Metin Mukayesesi	58
IV- BİBLİYOGRAFYA	71
II. BÖLÜM - METİN	
İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osmân (Edirne Nüshası)	79
[1b] Haza Kitabı Tevârih-i Âl-i Osmân	79
[Osmân Gâzî'nin Şeceresi]	80
[Süleymân Şâh]	81
[Ertugrul]	82
[Osmân Gâzî]	82
[Orhan Gâzî]	85
[I. Murâd]	90
[Yıldırım Bâyezîd]	95
[Emîr Süleymân]	103
[Mûsâ Çelebî]	105
[Mehmed Çelebî]	107
[II. Murâd]	110
Vefât-ı merhûm Sultân Murâd Han	120
Târîh: Sultân Muhammed tahta cülûs kıldugunun beyânındadır; ki, zikir olunur.	120
[Kostantiniyye ve Ayasofya Efsaneleri]	121
Biz Yine Söz Evveline Gelelüm; Buzuntın Kıssası'na.	138
[Ayasofya Efsanesi]	140
Biz Yine Geldük Kostantin Kıssası'na:	142

[Hazret-i Peygâmbet, Dört Halîfe, Emeviler ve Abbâsiler Dönemi]	143
[II. Mehmed]	149
Gine Sultân Muhammed kıssasına geledüm; kim, Sultân Muhammed neyledi?	150
[II. Bâyezîd]	155
III. BÖLÜM - TIPKIBASIM	165
DİZİN	343

TEVÂRİH-İ ÂL-İ OSMAN
(Edirne Nüshası)

ÖN SÖZ

Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş devri hâlâ bir muamma. Çözemediğimize hayıflanırız. İlk döneme dair belge kıtlığından yakınırız. Hâlbuki Osmanlı tarihine ait yazma metinler ve mevcut kaynaklar konusunda değil yurt dışındakilerin Türkiye'deki kütüphanelerin bile güvenli ve ciddi bir kataloğu henüz yok. Hâl böyle olunca ilk devir Osmanlı tarihini konu alan bir eser üzerinde ciddi bir çalışma yapmak kolay olmuyor. Yapılan, mevcut bir yazmayı ele alıp yeni harflere aktarmak veya daha önce yeni harflere aktarılanı, yeniden aktarmaktan öteye gidilmiyor. Bu mesele böyle çözülmez.

Bunun için acil olarak Türkiye'deki ve yurt dışındaki kütüphaneler taranıp Osmanlı -daha doğrusu, Türk- tarihine az veya çok yer veren bütün yazmaların kataloğunun çıkarılması gerekir. Mesela, İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi -IRCICA İslam Tıp Yazmaları Kataloğu (Arapça, Türkçe ve Farsça)'nu üç kişiyle hazırladı. Aynı şekilde Türk tarih yazmalarına dair bir katalog niçin hazırlanmasın?

Yurt dışında ve Türkiye'deki kütüphanelerde tespit edilen yazmaların dijital olarak Türk Tarih Kurumu gibi bir müessese bünyesinde araştırmacıların hizmetine açık erişim olarak sunulması, büyük bir masraf gerektirmez ve bunun yapılması elzemdir. Yoksa "Oğlum bina okur; döner, döner yine okur!" darb-ı meselinde olduğu gibi aynı fasit daireden çıkılmaz.

Bu çalışmada, böylesi zorluklar ile karşılaşmıştır. Meçhul yazarımız, "Benden önce hiç kimse muhtasar ve mufassal Osmanlı tarihi yazmamıştır." demektedir. Bunun için bu İlk Anonim Tevârih-i Âli Osman'ı önemsiyor ve okuyucuya ulaşmasının gerektiğini düşünüyoruz. Mevcut koşullarda yayına hazırladığımız metnin başka nüshalarına ulaşamadık; ancak, Osmanlı'nın beylikten imparatorluğa gidişinin serüvenine ışık tutan temel bir kaynağın okuyucularını bu yolculukta aydınlanacağını umuyoruz.

Evet, Avrupa kütüphanelerindeki On Üç Anonim Tevârih-i Âl-i Osman'ı bir araya getirip çalışmasını ortaya koyan F. Giese'î örnek olarak Türkiye kütüphanelerinde mevcut Anonimleri karşılaştırmak için yola koyulduk. Daha yolun başında ortaya salgın çıktı. Kardeş kardeşten kaçar oldu. Okuyucuya sunulan bu metinde de böylesi meşum salgın haberleri var: “*yine Sultân Murâd Keşürlük Yaylası'na çıkup vebâ-yı ekber olaldan berü sekiz yüz otuz sekizinde*” diye kısaca verilen haber, Oruç Beğ (Öztürk, s.56)de “*Vebâ-yı ekber oldu. Rum-ili'nde halk şol kadar kırıldı ki, az kalup dükenüyazdı, âlem harâba vardı tamam, hicretün sene 838/1434*” şeklinde ve daha ürkütücüdür. Otuz üç sene sonra, “*Defa, Arnavud'a sefer itdi. Yuvan İlleri'n alup vebâ-yı ekber olup gelüp Filibe'de karâr itdi, hicretün -sene 871(1466)- sekiz yüz yetmiş birinde.*” yine veba salgını olduğunu görüyoruz. Otuz bir sene sonra bu kez İstanbul'da “*Defa, Sultân Bâyezîd Kostantin'de karâr idüp halk içinde dürlü dürlü haberler zâhir olup ve Kostantin'de vebâ olup ve dahu vezîri Davud Paşa azl olunup yerine Hersek oğlu Ahmet Paşa vezîr oldı, şevvâl ayının on tokuzında şenbe gününde sene 902(1496).*” ibareleriyle üçüncü bir veba haberi daha geliyor.

İşte, bu melun salgının dehşetinden bir yere çıkılmaz ve gidilmez oldu. Kütüphanelerde istediğimiz nüshaları temin edemedik; bu salgın ortamında çalışma arkadaşlarımızla mukayeseli metin çalışmasını göze alamadık. Geriye bir tek nüshaya dayalı bir metin neşri kaldı.

Kitabın üniversitemizce basılmasına imkân sağlayan Rektörümüz Prof. Dr. Alim Yıldız, rektör yardımcılarımız Prof. Dr. Ünal Kılıç ve Prof. Dr. Hakan Yekbaş ile Sivas Cumhuriyet Üniversitesi matbaasının tüm çalışanlarına ve ayrıca bu nüshanın temininde yardımcı olan Bursa Kütüphane Müdürü Ömer Kuzgun'a teşekkür ederiz.

Dr. Hasan Yüksel
Dr. İbrahim Delice
Dahiye Karagülle
26 Ağustos 2021 / SİVAS

KISALTMALAR

- age.** : Adı geçen eser
- agm.** : Adı geçen makale
- Amil Çelebioğlu.** : Amil Çelebioğlu, Türk Mesnevi Edebiyatı Sultân İkinci Murad Devri, Dergâh Yay. İstanbul 2018.
- Anonim (Giese).** : Anonim Tevârih-i Âl-i Osman –F.Giese nşr.- haz. Nihat Azamat, İstanbul 1992.
- Anonim (Öztürk).** : Anonim Osmanlı Kroniği (1299-1512), haz. N. Öztürk, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2000.
- Aşıkpaşaoğlu (Atsız).** : Aşıkpaşaoğlu Ahmed Aşikî, Tevârih-i Âl-i Osman, Düzenliyen: N. Atsız, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1947.
- Âşıkpaşazâde (Öztürk).** : Âşıkpaşazâde Tarihi [Osmanlı Tarihi (1285-1502)], haz. N. Öztürk, İstanbul 2013.
- Beşir Çelebi.** : Beşir Çelebi, Tevârih-i Âl-i Osman ve Tarih-i Konstantaniye, Yay. İsmail Hikmet Ertaylan, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1946.
- bk.** : Bakınız
- BOA. TD.** : Başbakanlık Osmanlı Arşivi Tahrir Defteri
- BSOAS.** : Bulletin of the School of Oriental and African Studies, XXVI, 1963.
- çev.** : Çeviren
- DVİA.** : Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
- F. Babinger.** : Franz Babinger, Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri, çev. C. Üçok, Ankara 1982.
- Halil Erdoğan Cengiz.** : Halil Erdoğan Cengiz, “Yahşı Fakih”, Tarih ve Toplum Aylık Ansiklopedik Dergi, Kasım 1989, Cilt:12, Sayı:70, s. 39-41.
- Halilnâme (Gülđař).** : Abdülvasi Çelebi, Halilnâme, haz. Ayhan Gülđař, Kültür Bakanlığı yayını, Ankara 1996.
- haz.** : Hazırlayan
- İA.** : İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1988.
- İskendernâme (Ünver).** : İsmail Ünver, Ahmedî İskendernâme: İnceleme-Tıpkıbasım, Türk Dil Kurumu Yay. Ankara 1983.
- İÜ.** : İstanbul Üniversitesi
- Ktp.** : Kütüphanesi

- Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı.** : Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı, haz. Mustafa İsen, Atatürk Kültür Merkezi Yay. Ankara 1994.
- Neşri.** : Mehmet Neşri, Kitâb-ı Cihân-nümâ: Neşri Tarihi, Yay. Faik Reşid Unat-Mehmet Altay Köymen; I-II, Ankara 1987.
- nşr.** : Neşr eden
- nr.** : Numarası
- Oruç Beğ (Babinger).** : Oruç bin Adil el-Kazzâz Kâtibü'l-Edirnevî, Tevârih-i Âl-i Osman, nşr. F. Babinger, Şark Kütüphanesi, Hanfer, 1925.
- Oruç Beğ (N. Atsız).** : Edirneli Oruç Beğ, Oruç Beğ Tarihi, haz. N. Atsız, Tercüman 1001 Temel Eser, 1972.
- Oruç Beğ (Öztürk).** : Oruç Beğ Tarihi [Osmanlı Tarihi (1288-1502)], haz. N. Öztürk, İstanbul 2014.
- Osmanlı Tarihçileri.** : Necdet Öztürk, İmparatorluk Tarihinin Kalemli Muhafızları Osmanlı Tarihçileri –Ahmedî'den Ahmed Refik'e, İstanbul 2018.
- Rûhî (Y. Yücel).** : Yaşar Yücel-Halil Erdoğan Cengiz, Rûhî Tarihi: Oxford Nüshası-Değerlendirme (Metnin Yeni Harflere Çevirisi Tıpkıbasım ile Birlikte), TTK., Ankara 1992.
- Sözcük Dağarcığı.** : Burhan Paçacıoğlu, VIII-XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı, Ankara 2006.
- Şükrullah (Atsız).** : Şükrullah, Behcetü't-Tevârih, çev. Çiftçioğlu N. Atsız, Türkiye Yayınevi, 1947.
- Takvimler (N. Atsız).** : N. Atsız, Osmanlı Tarihine Ait Takvimler, Ötügen, İstanbul 2019.
- Takvimler (Osman Turan).** : Osman Turan, İstanbul'un Fethinden Önce Yazılmış Tarihi Takvimler, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007.
- TD.** : Tarih Dergisi
- TED.** : Tarih Enstitüsü Dergisi
- TM.** : Türkiyat Mecmuası
- TY.** : Türkçe Yazmalar
- Vr.** : Varak
- Yeni Bir Anonim(Öztürk).** : Necdet Öztürk, "Yeni Bir Anonim Tevârih-i Âl-i Osman Nüshası ve Bir Düzeltme", Prof. Dr. Hakkı Durusun Yıldız Armağanı, Marmara Üniversitesi Yayını, İstanbul 1995, 443-448.
- Yk.** : Yaprak

I. BÖLÜM

İNCELEME

GİRİŞ

Araştırma konusu yapılan bu kronik¹, *Ruhi Tarihi*'nin Edirne Selimiye Badi Efendi nüshası² olarak bilinmekteydi; fakat Ménage, yaptığı araştırmalar neticesinde bir *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman* olduğu kanaatine varmıştı³; bizce bu doğru bir görüştür. Daha sonra Halil Erdoğan Cengiz, "Yahşi Fakih" başlıklı makalesiyle 1989'da bu *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'a dikkat çekti⁴ ve aradan epey zaman geçti; ne var ki, bu makalede önerilen, ileri sürülen ve irdelenmeye değer görüşlere pek iltifat eden olmadı.

Makalede ileri sürülen görüş, Âşıkpaşazâde'nin eserini kaleme alırken yararlandığını ifade ettiği "Orhan Gazi'nin İmamı'nın oğlu *Yahşi Fakih Menâkıbnâmesi* kayıptır; bu Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanlardan biri olabilir." düşüncesiydi.

H. E. Cengiz, bu görüşlerini, "Şimdiye kadar *Ruhi Tarihi* olarak bilinen Edirne Selimiye Kütüphanesindeki *Tevârih-i Âl-i Osman*'ı üç yıl önce yayıma hazır duruma getirdiğimiz Prof. Dr. F. Giese'nin 1922'de neşrettiği *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman* metniyle karşılaştırdığımız esnada gördüğümüz bazı cümleler, Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanlardan birinin Yahşi Fakih'e ait olabileceği yolundaki düşüncelerimizi güçlendirdi ve bu yoldaki değerlendirmelerimiz için hareket noktası teşkil etti." şeklinde ifade etmiştir.

H. E. Cengiz'i böylesi bir kanaate sevk eden, önce *Ruhi Tarihi* olarak bilinen Edirne Selimiye Kütüphanesindeki bu *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'ın girişinde yer alan, meçhul müellifin şu cümleleri olmalıdır:

---

¹ M. K. Üzergin, "Rûhî", İA., C. 9, İstanbul 1988, 764-665.

² *Tevârih-i Âl-i Osman*. Edirne-Selimiye Badi Efendi Mikrofilm Arşivi: Nu: 2765, tasnif Nu: 9=94. 35. Eski Kayıt Nu: 480/2561; Yeni: 2091.

³ V. L. Ménage, "Edirneli Rûhî'ye Atfedilen Osmanlı Tarihinden İki Parça", İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan, Ankara 1976, s. 311-333; Rûhî (Y. Yücel), s. 359.

⁴ Tarih ve Toplum Aylık Ansiklopedik Dergi, Kasım 1989, C. 12, Sayı: 70, s. 39-41.

“Ammâ ba’dü, iy aziz, bilgil ve agâh olgı; kim, bir niçe ulular - kim, gelmişlerdür, mütekaddiminden ve müteahhirinden- kimi tefâsirden kimi ehâdisden kimi kıssadan kimi siyerden kimi şâh-nâme cem’ idüp acâyib ve garâyib hikâyetler ve kıssalar telif itmişlerdür ve Tevârih-i Selâtîn dahı demişlerdür; ki, âlemde hiç söylenmedük nesne kalmamışdur ve her azîz -ki, gelmişdür- kendü zamânında gelen pâdişâhların târihi üzere kitâb eylemişlerdür. Hâllerin ve dirliklerin beyân itmişlerdür.”

Pes, imdi, her kişiye lâzımdur; ki, kendü zamânında olan pâdişâhını yâd idüp zikr itmeklik vâcibdür; zîrâ kim, “es-Sultânü zillu’l-lâhi [2a] fi’l-arzeyn”dür.

İmdi, ma’lûm ola; kim, tevârih-i Âl-i Osmân’ı hiç kimse mufassal ve muhtasar dememişdür. Ale’l-husûs, asıl kıssa, Âl-i Osmân kıssasıdır; zîrâ ki, bunlar Hakk buyruğı üzere yürüyicilerdür.”

H. E. Cengiz, bu ifadelerden hareketle, bugünkü bilgilerimize göre “benden önce hiç kimse mufassal ve muhtasar bir Osmanlı tarihi yazmamıştır” diyebilecek kişinin Yahşi Fakih olması gerekir. “Ancak sadece bu sözlere bakarak eserin Yahşi Fakih’e ait olduğunu kabul edebilmek için de yeter derecede inandırıcı olmaktan uzaktır. Bu yüzden Âşıkpaşazâde’nin Yahşi Fakih hakkında söylediklerinin incelenmesi ve bunlardan çıkarılabilecek bilgilerin ‘Yahşi Fakih’e aittir” demektedir.

Makale yazarı, bundan sonra Anonim Tevârih-i Âl-i Osman Edirne nüshası ile Giese’in neşrettiği Anonim Tevârih-i Âl-i Osman⁵ ve N. Atsız’ın neşrettiği Âşıkpaşazâde’den⁶ alıntılarla karşılaştırmalar yapmış ve neticede şu görüşleri ortaya atmıştır:

1- Edirne nüshası ile Âşıkpaşazâde’nin eserinin hem aynı kaynaktan alınan hem farklı biçimlerde yazılan iki ayrı eser olduğu,

2- Edirne nüshasının Âşıkpaşazâde’ninkinden eski olduğu ve Yahşi Fakih’in eserine daha yakın bulunduğu,

⁵ Anonim Tevârih-i Âl-i Osman -F. Giese nşr.- haz. Nihat Azamat, Marmara Üniversitesi Yayını, İstanbul 1992.

⁶ Aşıkpaşaoğlu Ahmed Âşiki, Tevârih-i Âl-i Osman, Düzenleyen: N. Atsız, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1947.

3- Yahşi Fakih'in eserinin Giese tarafından en geniş şekliyle neşrolunan *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'ın da ana kaynağı olduğu; gerek bu eserin gerek Edirne nüshasının Yahşi Fakih'in eserine eklemeler yapılmak suretiyle oluşturulduğu ancak Edirne nüshasının orijinaline daha fazla sadık kaldığı,

4- Edirne nüshasının Yahşi Fakih'inkinden sonraki dönemleri de kapsaması sebebiyle bundan daha eski ve daha kısa bir *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'ın Yahşi Fakih'in eserinin orijinaline bizi daha fazla yaklaştırabileceği söylenebilecektir.

Bugünkü bilgilerimize göre *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'ın Edirne nüshasının baştan Yıldırım Bayezid devrine kadar olan kısmı Yahşi Fakih'in eserine ışık tutan en güvenilir kaynak olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır.⁷

Ancak H. E. Cengiz'in bu söylemi, Âşıkpaşazâde'nin eserini kaleme alırken “*Bu menâkıbı ol Yahşi Faki'dan yazılmış buldum kim o, Orhan Gazi'nün imamı oğludur*”⁸ve “*Ol vakit du'aci fakir Geyve'de kaldum, Orhan'un imamı oğlu Yahşi Faki evinde hasta oldum. Menâkıb-ı Âl-i Osman'ı tâ Yıldırım Han'a gelince ol imam oğlundan nakl ederin*”⁹ cümlelerinde ifade edilen bir söylem üzerine kurulmuş bir varsayımdır.

Bu demek değildir ki, Yahşi Fakih'ten önce kimse mensur olarak Osmanlı tarihi yazmamıştır. Âşıkpaşazâde, böylesi bir iddiada da bulunmuyor; o, sadece diyor ki, “*Ben eserimi kaleme alırken Yıldırım Bayezid zamanına kadar olan kısmı Yahşi Fakih'in Menâkıb'ından aldım.*” Bu açıdan daha önce *Ruhi Tarihi* olarak bilinen Edirne Selimiye Kütüphanesindeki bu *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'ın girişinde yer alan meçhul müellifin “*Tevârih-i Âl-i Osmân'ı hiç kimse mufassal ve muhtasar dememiştir.*” ifadelerinin üzerinde durulması gerekir.

Yahşi Fakih'ten başka Osmanlı tarihinin ilk devirlerinde kaleme alınmış mensur ve manzum tarihler olabilir. Henüz ele geçmemiş ya da zamanla kaybolmuştur veya bu *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*lardan birisi olması mümkündür ve bu kanaati paylaşılan başka araştı-

⁷ Halil Erdoğan Cengiz, 41.

⁸ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 3.

⁹ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 114

macılar da vardır. Mesela, Ahmedî, 792/1390 da tamamladığı *İskendernâme*'ni daha sonra Emir Süleyman'a intisap edince yeniden düzenler ve *İskendernâme*'ye 319 beyitten meydana gelen *Dâsitân-ı Mülûk-i Âl-i Osman* bölümünü ilave eder. Nihat Azamat, bu ilave kısma ilişkin görüşlerini serdederken,

“*Ertuğrul'dan Emir Süleyman'a kadar Osmanlı tarihini anlatır ve Emir Süleyman'a methiye ile sona erer. İskendernâme'nin tamamlandığı tarihten on üç yıl sonra yazılan Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman* günümüze intikal etmiş ilk manzum Osmanlı kroniğidir. Ancak Ahmedî'nin bu eserinin de ardında onun manzum hâle getirdiği ve türlü istitratlarla süslediği sade bir üsluplayazılmış mensur bir kroniğin mevcut olabileceği tahmin edilmektedir.”¹⁰ şeklinde kanaatlerini beyan etmiştir; N. Azamat'ın bu düşüncesinin daha öncesinde de benzer bir görüş bulunmaktadır¹¹.

Metni ve tıpkıbasımı burada verilen bu *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman* ile *Âşıkpaşazâde* ve *Oruç Beğ* arasında yaptığımız metin karşılaştırmalarında bu anonim metnin *Âşıkpaşazâde*'den ziyade *Oruç Beğ* ile Giese'in neşrettiği *Anonim* ile diğer anonimler arasında büyük benzerlik gösterdiği görüldü.

Hatta bu *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'da yer alan bazı müstensih hatalarının söz konusu edilecek eserlerde aynen yer aldığı görülmektedir. Mesela, *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'da, Kostantiniye ve Ayasofya efsanelerinin anlatıldığı kısımda¹² Madiyan oğlu Yanko'ya ve ondan oğlu Buzuntin'e intikal eden ve Buzuntin Üngürüs'e giderken Tuna nehrine düşen, aradan çok uzun devirler geçtikten sonra, 889 tarihinde balıkçılar tarafından bulunup bir bezirgâna satılan kılıç Üngürüs elçisi tarafından 886'da Sultân Bayezid'e getirilir.

İşte, 889 tarihi Osmanlıca yazımdaki bir istinsah hatası sonucu ikinci kez 886 şeklinde yazılmıştır ve bu hata, *Anonim* Giese/ N. Azamat nşr.), *Oruç Beğ* (Öztürk nşr.) ve diğer bir *Anonim* (Öztürk nşr.)'de

¹⁰ Anonim (Giese), Giriş, XVI-XVII.

¹¹ V. L. Ménage, “The Menaqib of Yakhshi Faqih”, Bulletin of the School of Oriental and African Studies, XXVI (1963), 50-54.

¹² Bu efsaneler hakkında sistematik bir inceleme için bkz. Stefanos Yerasimos, Türk Metinlerinde Kostantiniye ve Ayasofya Efsaneleri, İletişim Yayını, İstanbul 2009.

aynen yer almaktadır. Her üç metni yeni harflerle neşredenlerin de bu yanlışın farkında olmadıkları görülmektedir. Aynı istinsah hatasının Beşir Çelebi'ye atfen neşredilen *Anonim*'de de aynı ifade ve ibarelerle yer aldığı görülmektedir¹³. Bu yanlış alıntıyı, söz konusu kaynaklardan takip edelim:

1-İlk Anonim (vr. 61a-61b): "...Buzuntın o kılıcı kendü götürdi. Atası Yanko helâk oldukça Buzuntın Üngürüs vilâyetine gidicek ol kılıcı Tuna suyuna düşürmişler imiş.

*Ol kılıç Tuna suyu dibinde kalmıştı. Ol zamândan anı çıkarmağa çâre bulmamışlar imiş. Ol zamândan tâ bu zamâna dek -ki, Hazret-i Risâletün -salla Allahu aleyhi ve sellem- **hicreti'nün -sene 889- sekiz yüz seksen dokuz yılına dek-** Tuna suyu dibinde kalmış.*

Bir gün balık avcıları balık avlarken ağları Tuna dibinde ol kılıcun balçağına ilişür; çıkarurlar; kim, bir acâyib tansuk kılıçdur. Toğru meç misâlinde balıkçılar ol kılıcı iletüp bir bâzîrgâna satarlar.

*Ol bâzîrgân Üngürüs bâzîrgânı. Ol kılıcı görür; kim, ucından üç karış mikdarı çürümüş, su içinde. Kınında asılda on beş arış imiş. Üç karış mikdar yerini kesdirmiş; bâki yerinde on iki arış kalmışdur. Ol bâzîrgân ol kılıca **[61b]** yeni kın düzdürmüş ve kendüye meremmet itmiş imiş.*

*Bu zamân; kim, Sultân Bâyezîd bin Sultân Muhammed tahtına geçüp karâr itmiş idi. **Hicretün -sene 886- sekiz yüz seksen altı yılında** Üngürüs elçi gönderdi. Bir benâm kimesneden ol elçi Üngürüs vilâyetinde ol bâzîrgânda ol kılıcı görüp satun almak istemiş." **[61b]***

2-Anonim (Giese/ N. Azamat nşr. 90): "Buzantin Engürüs vilayetine giderken ol kılıcı Tuna'ya üşürmüşdi. Ol kılıç Tuna'da kalmışdı [.....] tâ bu zamana değin kim Hazret-i risâlet **hicretün 889 yılında**. Tuna'da balıkçılar balık avlarken ağları su dibinde ol kılıcun balçağına ilişür, çıkarurlar. Balıkçılar ol kılıcı tutup bir bâzergâna satdılar. [.....] Sultan Bayezid bin Mehmed Han kim tahta geçüp karar itmişdi, **hicretün 886 yılında**. Engürüs'e ilçi göndürdi [.....] ol kılıcı satun almak istemiş."¹⁴

¹³ Beşir Çelebi, *Tevârih-i Âl-i Osman*, Yay. İsmail Hikmet Ertaylan, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1946, 141.

¹⁴ Anonim (Giese), 90.

3-Oruç Beğ (Öztürk nşr s. 88-89): “Buzantin pâdişahın bir kılıcı vardı [.....] ol kılıcı Tuna suyuna düşürmüşdü. Ol zamandan berü ol kılıcı Tuna suyu dibinde kalmışdı [.....] Ol zamandan tâ bu zamana dek kim var, hazret-i Risâlet’ün salla’llahu aleyhi ve sellem **hicretin 889** yılına dek Tuna suyunda kalmışdı. Balıkçılar balık avlarken ağları Tuna suyu dibinde ol kılıcın balçağına ilişür çıkarırlar [.....] Bu zaman kim, Sultan Bayezid Han bin Sultan Mehmed tahta geçüp karar itdükde **hicretün sene 886** yılında Ungurus’a elçi göndermişdi [.....] Hasan Çavuş derler, elçiliğe Ungurus’a vardıkda [.....] ol kılıcı satun almak istemiş”¹⁵

4-Anonim (Öztürk nşr. 100): “Buzantin Ungurus vilayetine gidicek ol kılıcı Tuna suyuna düşürmüşlerdi, dibinde kalmış idi[.....]Tâ bu zamana değin kim Hazret-i risâletün Salla’llahu aleyhi ve sellem **hicretinün 889 bu yılına değin.**

Bir gün Tuna suyunda balıkçılar balık avlarken ağları Tuna suyu dibinde kılıcın balçağına ilişüp çıkarırlar [.....] Bu zaman kim Sultan Bayezid bin Muhammed Han tahta geçüp karar itmiş idi, **hicretün sene 886 bu yılında.** Ungurus’a ilçi gönderdi bir benâm kimesneyi Ol elçi anda Ungurus vilâyetinde ol bâzîrgandan ol kılıcı satun almak istemiş”¹⁶.

5-Beşir Çelebi Tevârih-i Âl-i Osman (İ. H. Ertaylan nşr. S. 141): “... ol kılıcı Tuna suyuna düşüp kalmış idi. Ol zamanda çok cehd itmişler anı çıkarmağa çare idememişler. Ol zamadan berü Tuna dibinde yatur imiş, tâ bu zamana değin. Hazret-i Risâlet’ün –salla’llahu aleyhi ve sellem Hicretinün bu yılına değin. **Sene 889 yılında Tuna’da balıkçılar balık avlarken ol kılıcın balçağına** balık ağı ilişüp koparup görürler kim bir acâyib ve garâyib tansık kılıç doğru meç misâlinde. Balıkçılar ol kılıcı alup bir bâzârgâna satarlar Üngürüs Vilâyetinde bâzârgân ol kılıcı [.....]bu zaman kim Sultan Bâyezid bin Muhammed Han tahta geçüp karar itmiş. **Hicretin bu yılında sene 886 Üngürüs’e elçi gönderüp ol elçi anda**”¹⁷.

¹⁵ Oruç Beğ (Öztürk), 88-89.

¹⁶ Anonim (Öztürk), 100.

¹⁷ Beşir Çelebi, Tevârih, 140-141.

6-Bir istinsah hatası neticesinde 886 olarak yazılan bu kayıt sadece Efdal Sevinçli'nin tıpkıbasımıyla birlikte yeni harflere aktarmaya çalıştığı metinde doğru şekilde 889 olarak ortaya çıkıyor¹⁸.

Burada *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman* adıyla metni yeni harflere aktarılan bu anonim hakkında üçüncü bir tanıtım ve değerlendirme yazısı 1995 yılında “Yeni Bir Anonim Tevârih-i Âl-i Osman Nüshası ve Bir Düzeltme”¹⁹ başlığı altında N. Öztürk tarafından yazılmıştır; ancak, Öztürk, Halil Erdoğan Cengiz'in yukarıda söz konusu edilen 1989 tarihli makalesine değinmeden sadece daha önce kütüphane kayıtlarına dayanarak bazı araştırmacıların bu anonimi *Ruhi Tarihi* olarak gösterdiğini belirtmiş fakat “Bu, doğru değildir.” diye uyarıda bulunduğu sonradan yayımladığı doktora çalışmasında²⁰ bu hatayı düzelttiğini ifade etmiştir.

Ayrıca, bu yazmanın hiçbir yerinde müellif veya müstensih ismi olarak Mevlana Ruhi Çelebi'nin isminin geçmediğini söyler ve Yaşar Yücel ile Halil Erdoğan Cengiz'in bu metni Anonim Tevârih-i Âl-i Osman olarak değerlendirmelerini de isabetli bulur.

Ardından eserin tanıtımına geçer ve “Anonim Tevârih-i Âl-i Osman Ne Zaman yazılmıştır?” ara başlığı altında, “Kronik'imiz Sultân II. Bayezid devrinde yazıldığına dair” bulunduğu ipuçlarını sıralar.

Birinci kanıtı, Buzantin Üngürüs vilayetine giderken Tuna nehri-ne düşürdüğü kılıcının 889/1484'te balıkçılar tarafından çıkarılıp bir bezirgâna satıldığını, “*Şimdiki hâlde ol kılıc Sultân Bâyezid'in hazînesindedür. Târîh -sene 891- sekiz yüz doksan bir yılında.*” ifadeleridir. İkinci delili ise Bayezid döneminde Osmanlı Memlûklü ilişkilerinin anlatıldığı yerde, “...*rebü'levvelün evvelinde girü padişahımız Sultân Bayezid çeri ile ...*”, ibaresi de “Bu anonim II. Bayezid döneminde yazıldığına açık kanıttır.” diye belirtir.

¹⁸ Efdal Sevinçli, Yusuf bin Abdullah, Bizans Söylenceleriyle Osmanlı Tarihi. Târîh-i Âl-i Osman, Eylül Yayınları, İzmir 1997, 38-41.

¹⁹ Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız Armağanı, Marmara Üniversitesi Yayını, İstanbul 1995.

²⁰ Hadidî, Tevârih-i Âl-i Osman, haz. N. Öztürk, M. Ü., Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1991.

Netice olarak, “II. Bayezid zamanında yazılmış olduğu muhakkak olan bu Anonim, daha sonra muhtemelen başka biri tarafından devam ettirilmiş ve 920 (1514)yılına kadar getirilmiştir.”²¹, demektedir.

N. Öztürk, sıraladığı bu ipuçlarından önce meçhul müverrihin, “Pes, imdi, her kişiye lâzımdur; ki, kendü zamânında olan pâdişâhını yâd idüp zikr itmeklik vâcibdür; zîrâ kim, “es-Sultânü zillu’l-lâhi [2a] fi’l-arzeyn”dür.

İmdi, ma’lûm ola; kim, tevârîh-i Âl-i Osmân’ı hiç kimse mufassal ve muhtasar dememiştir. Ale’l-husûs, asıl kıssa, Âl-i Osmân kıssasıdır; zîrâ ki, bunlar Hakk buyruğu üzere yürüyicilerdür.” sözlerini dikkate almamaktadır.

Kısacası Öztürk, meçhul müverrihin, benden önce kimse mufassal veya muhtasar Osmanlı tarihi yazmamıştır, uyarısını görmezden gelmektedir.

Üstelik Halil Erdoğan Cengiz 1989’da yazdığı “Yahşi Fakih” başlıklı makalesinde meçhul müellifin bu iddiası üzerinde durmuş ve konuyu tartışmaktadır. Hâl böyle iken, Halil Erdoğan Cengiz ile aynı eser üzerinde yeni bir makale yazan Öztürk bu tartışma ve iddiaya hiç değinmez. Bunun yerine eserin II. Bayezid döneminde yazıldığına dair bulduğu kanıtları sıralar; ancak, bu kanıtları sıralarken de her nedense yine, “...şimdiki zamanda Padişahü’l-İslam ve’l-Müslimine kâtilü’l- kefereti ve’l-müşrikin kâmi’u’l-fecereti ve’l-müttemeridin Sultan Muhammed ibni Sultan Murad ibni Muhammed Han bin Bayezid Han bin Gazi Murad Han bin Orhan bin Osman bin Ertugrul bin Süleyman Şah -azze nasrahum” ibaresini de dikkate almaz. Hâlbuki bu ibarede bugünkü söylem ile yazarımız diyor; ki, “Zamanımızın padişahu II. Mehmet’tir.”

İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman ismiyle yeni harflere aktarılan bu anonim metin üzerinde 2011 yılında N. Öztürk danışmanlığında Alper İğci tarafında, *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman (687-920/1288-1514) İnceleme ve Metin* başlıklı bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır²². Ancak bu

²¹ Yeni Bir Anonim, 446.

²² Alper İğci, *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman (687-920/1288-1514), İnceleme ve Metin*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.

tez çalışmasında Halil Erdoğan Cengiz'in 1989'da neşredilen makalesinden ve meçhul müellifin "benden önce kimse mufassal ve muhtasar Osmanlı tarihi yazmamıştır" uyarısından bahsedilmemiştir. Öğrenci haklı olarak danışmanı ve hocası N. Öztürk'ün bu konuda daha önce tekrarladıklarını sıralamıştır.

a- O hâlde, "*Benden önce kimse mufassal ve muhtasar Osmanlı tarihi yazmadı.*" ve "*Zamanımızın padişahu, Mehmed bin Murat'tır.*" diyen ve ardından "*Engürüs kralının kılıcı padişahımız Bayezid'in hazinesindedir.*" söylemleri nasıl yorumlanıp telif edilecektir?

b- İlk anonim olarak nitelediğimiz bu kronik ne zaman yazılmıştır?

Evet, daha önce *Ruhi Tarihi*'nin Edirne Selimiye Badi Efendi nüshası²³ olarak bilinen bu kronik²⁴ üzerine Ménage, yaptığı araştırmalar neticesinde bir *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman* olduğu kanaatine varmıştı²⁵. Ancak meçhul müverrih, bugünkü ifadeyle eli kalem tutan bu kişi, kendi devrindeki padişahu konu alan bir eser yazılması vaciptir; çünkü, "*Padişahlar Allah'ın yeryüzündeki gölgeleridir.*" demektedir.

"*Pes, imdi, her kişiye lâzımdur ki, kendü zamânında olan pâdişâhını yâd idüp zikr itmeklik vâcibdür; zîrâ kim, "es-Sultânü zillu'l-lâhi [2a] fi'l-arzeyn"dür. [1b-2a]"*

Bu cümlelerin ardından benden önce kimse muhtasar veya mufassal olarak Osmanlı tarihini yazmamıştır, diyerek okuyucuyu uyarılmaktadır.

"*İmdi, ma'lûm ola; kim, Tevârih-i Âl-i Osmân'ı hiç kimse mufassal ve muhtasar dememiştir. Ale'l-husûs, asıl kıssa, Âl-i Osmân kıssasıdır;*" [2a].

Tekrar edelim ki, "Benden önce kimse Osmanlı tarihini ayrıntılı veya kısa olarak yazmamıştır." cümlesi, ciddiye alınması gereken bir ifadedir. Günümüzde kitap yazacak birikim ve düzeydeki bir insan rastgele böyle bir ifade kullanmayacağı gibi o devirde de hele tarih

²³ Tevârih-i Âl-i Osman. Edirne-Selimiye Badi Efendi Mikrofilm Arşivi: Nu: 2765, tasnif Nu: 9 = 94. 35. Eski Kayıt Nu: 480/2561; Yeni: 2091.

²⁴ M. K. Üzergin, "Rûhî", İA., C. 9, İstanbul 1988, 764-665.

²⁵ V. L. Ménage, "Edirneli Rûhî'ye Atfedilen Osmanlı Tarihinden İki Parça", İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan, Ankara 1976, 311-333.

gibi özel bir ihtisas ve doküman gereken bir alanda böylesi bir cümle ile işe girişmesi mümkün değildir. Bunun için bu ifadeyi önemsemek ve dikkate almak gerekir. Bu durumda bu meçhul müverrih kimdir ve eserini ne zaman kaleme almıştır?

Yazmış olduğu metinde kimliğine dair bir karineye rastlayamadık. Ancak meçhul müellifimizin yazmış veya derlemiş olduğu metin üzerinde yaptığımız incelemede eserin yazılış zamanına ilişkin kayıtlar vardır.

1- Metinde, I. Murat'tan söz ederken “*Sultân Murâd Han -aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân- Gâzî'ye bir niçe diri kâfir ve bir niçe baş gönderdiler. Sultân Murâd Han Pâdişâh Hazretleri [16a] işidüp şâd u handân oldu. Bu feth-i meserret-âsâr Hicretün sene 767 yedi yüz altmış yedisinde vâki oldu.*” ibaresi bize bu metnin I. Murat'ın 1389'da vefatından önce yazılmadığını göstermektedir.

2- Yahşi Fakih'in *Menâkıbı'nın* Yıldırım Bayezid'in cülûsuna 1389'a kadar geçen hadiseleri ihtiva ettiğini biliyoruz; ancak, Orhan Gazi'nin imamının oğlu olan bu Yahşi Fakih'in 816/1413'te henüz hayatta olduğunu, Âşıkpaşazâde bu tarihte Geyve'de hastalanınca evinde kaldığını söylemektedir. Başka bir ifade ile Yahşi Fakih'in *Menâkıbı'nı* ne zaman yazıp bitirdiğini bilmiyoruz. Sadece, Âşıkpaşazâde, *Menâkıbı'nı* kaleme alırken Yıldırım Bayezid'in 1389'da cülûsuna kadar olan kısmı bu Yahşi Fakih'ten alıntıladığını söylemektedir.

“*Nâgâh bir cemâat azizlerden, Âl-i Osman'un tevârihinden ve menâkıbından zikr etdiler. Fakirden dahı sual etdiler. Fakir dahı cevab verdüm. Orhan Gazi'nün imamı İshak Faki oğlu Yahşi Faki'dan kim ol, Sultan Murat'ın babası Sultan Mehmed devrinden tâ Sultan Bâyezid Han'a gelince, bu menâkıbı ol Yahşi Faki'dan yazılmış buldum kim o, Orhan Gazi'nün imamı oğludur. Ve fakir dahı ba'zı [hâl]lerinden ve kâllerinden ihtisar edüp kalem diline verdüm (Çeviri metin 1b, 2a)”²⁶*

3- Burada metni verilen *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'da yer verilen şu beytin

²⁶ Âşıkpaşazâde (Öztürk), Giriş, XXXI ve 3-4.

Birdür ol birliğine şek yok durur.

*Gerçi yanlış söyleyenler çok durur*²⁷. [53a]

*Süleyman Çelebi'nin Mevlid'i*nden alındığını biliyoruz. Süleyman Çelebi'nin *Mevlid'i*ni 60 yaşında yazdığı ve 812/1409'da tamamladığı, en eski nüshasında mevcut bir beyitten 825/1422'de vefat ettiği belirtilmektedir.

Bu durumda burada yeni harflere aktarılan ve tıpkıbasımı verilen bu Anonim, eğer daha önce yazılmış bir metin üzerine sonradan eklenmiş bir derleme değil ise "1409'dan sonra kaleme alınmıştır." denilebilir.

İskendernâmesi'ni 792/1390 da tamamlayan Ahmedî, daha sonra Emir Süleyman'a intisap edince yeniden düzenler ve *İskendernâme*'ye 319 beyitten meydana gelen *Dâsitân-ı Mülûk-i Âl-i Osman* bölümünü ilave eder. Nihat Azamat, bu ilave kısma ilişkin görüşlerini serdederken,

*"Ertuğrul'dan Emir Süleyman'a kadar Osmanlı tarihini anlatır ve Emir Süleyman'a (öl. 1411) medhiye ile sona erer. İskendernâme'nin tamamlandığı tarihten on üç yıl sonra yazılan Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman günümüze intikal etmiş ilk manzum Osmanlı kroniğidir. Ancak Ahmedî'nin bu eserinin de ardında onun manzum hâle getirdiği ve türlü istitratlarla süslediği sade bir üslupla yazılmış mensur bir kroniğin mevcut olabileceği tahmin edilmektedir."*²⁸ şeklinde kanaatlerini beyan etmiştir.

4- Ancak, "Benden önce hiç kimse muhtasar veya mufassal Osmanlı tarihi yazmadı." diyen bu meçhul müellifimizin şu önemli cümlesi dikkat çekmektedir:

"Ol "Seyfile alına!" didükleri budur; kim, şimdiki zamânda Pâdişâhu'l-İslâm ve'l-Müslimîne kâtilü'l-kefereti ve'l-müşrikîn kâmi'u'l-fecereti ve'l-müttemeridîn Sultân Muhammed ibni Sultân Murâd ibni Muhammed Han bin Bâyezîd Han bin Gâzî Murâd Han bin Orhan bin Osmân bin Ertuğrul bin Süleymân Şâh -azze nasrahum- Kostantin'i feth

²⁷ Süleyman Çelebi, *Mevlid*, haz. Faruk Timurtaş, Kültür Bakanlığı Yayını, 3. Baskı, İstanbul 1980, 7.

²⁸ Anonim (Giese), Giriş, XVI-XVII.

itdi. Hazret-i Risâletün -aleyhi's-selâm- hicretün sekiz yüz elli yedisinde ayet-i kadimde dahı gelmişdür.” [74b]

Özet olarak “*Şimdiki padişahımız Fatih Sultân Mehmet'tir.*” ve bu durumda, “*Osmanlı tarihini benden önce kimse yazmadı.*” ifadesi gerçekliğini kaybetmekte; çünkü, II. Mehmet'e kadar Osmanlı tarihine dair birçok eser yazıldığını biliyoruz.

5- Bu durumda, çok önceleri yazılan bir metnin ya müellifin kendisi veya başkalarınca ilavelerle devam ettirilmiş olma ihtimalini ortaya koymaktadır. Böylesi durumlara sıkça rastlanır. Âşıkpaşazâde²⁹, Oruç Bey³⁰, Ruhi³¹ ve daha başka Tevârih-i Âl-i Osmanların muhtelif nüshalarının farklı tarihlerde bittiğini ve hatta bazılarının müelliflerinin ölümünden sonra bile ilavelerle devam ettirildiği görülmektedir.

Ancak aynı ifadelerin *Oruç Beğ*'de de yer aldığını görmek, daha da şaşırtıcıdır.

*“Ol 'seyfle alınan' didükleri budur kim şimdiki zamanda kim Padişahü'l-İslam ve'l-Müslimin, kâtülü'l- kefereti ve'l-müşrikin kâmi'u'l-fecere ve'l-müttemeridin a'dâü'd-din Sultan Mehmed b. Murad Han bin Mehmed Han bin Bayezid Han bin Gazi Murad Han bin Orhan bin Osman-Gazi bin Ertugrul bin Süleyman Şah -azze nasrahu- Kostantin'i feth itdükte. Hazret-i Risâletün [.....] hicretün sekiz yüz elli yedi yılında ayet-i kerimede kelâm-ı kadimde dahı gelmişdür.”*³²

Fakat bu alıntı, Mükrimin Halil Yinanç'ın, *Oruç Beğ*'in eski anonim Osmanlı kroniklerinden birini esas alarak eserini meydana getirdiği³³ görüşünü teyit etmektedir. Benzer bir iddia Ahmedî için de varittir. “Ahmedî'nin eserinin de ardında onun manzum hâle getirdiği ve türlü istitratlarla süslediği sade bir üslupla yazılmış mensur bir kroniğin mevcut olabileceği tahmin edilmektedir.”³⁴ denilmiştir. N. Azamat'ın bu düşüncesinin daha öncesinde de benzer bir görüş bulunmaktadır;³⁵

²⁹ Âşıkpaşazâde (Öztürk) Giriş, XXV-XXXVII.

³⁰ “Oruç Beğ'in kroniğinin aslının ne zamana kadar devam ettiği şimdilik kesin olarak söylenemez”. Babinger, 25-26.

³¹ Rûhî (Y. Yücel), 361.

³² Oruç Beğ (Öztürk), 100.

³³ “Ertuğrul Gazi”, İA., C. 4, İstanbul 1988, 328.

³⁴ Anonim (Giese), Giriş, XVI-XVII.

³⁵ V. L. Ménage, “The Menaqıb of Yahshi Faqih”, BSOAS, XXVI (1963), s. 50-54.

ancak, birbirinden farklılık gösteren Tevârih-i Âl-i Osmanlara kaynak teşkil eden eserin II. Murat'ın ilk döneminde yazılmış eski bir kronik olduğu tahmin edilmiş ve mahiyeti meçhul bu kroniğin kaynağının da *Yahşi Fakih Menâkıbnâmesi* olduğu ileri sürülmüştür³⁶.

Üstelik bu ibarenin daha başka anonimlerde de yer aldığı görülmektedir. Mesela, yine N. Öztürk'ün neşrettiği *Anonim*'de bu ibare;

“*Kim şimdiki zamanda ol padişahü'l-İslam ve'l Müslimin kâtilü'l-keferete ve'l-müşrikin kami'ül-fecerete ve'l-mütemerridin Sultan Muhammed ibn Murad ibn Muhammed ibn Bayezid ibn Murad ibn Orhan ibn Osman ibn Ertuğrul ibn Süleyman Şah azze nasruhu Kostantin'i feth itdi Hazret-i Risâletün aleyhi's-selam hicretünün sene 857 yılında*”³⁷ aynı şekilde yer alır.

Yalnız Vehbi Günay'ın neşrettiği *Anonim* nüshasının tıpkıbasımında “*Ol seyfle alına dedikleri budur kim zamanda padişah-ı İslâm ve'l-Müslimin kâtilü'l-kefereti ve'l-müşrikin kâmi'ül-fecereti ve'l-mütemerridin Sultan Muhammed Han bin Sultan Murad bin Sultan Muhammed bin Bayezid bin Gazi Murad bin Orhan bin Osman bin Ertuğrul bin Süleyman Şah Azze nasrum*” bu ibare “*şimdiki*” kelimesi hariç olduğu gibi yine ortaya çıkmaktadır. Ancak, çeviri metinde “*Ol seyfle alına dedikleri budur kim [şimdiki] zamanda padişah-ı İslâm*” cümlesinde müstensihin veya meçhul müellifin bilerek veya sehven görmezden geldiği, daha doğrusu atladığı “*şimdiki*” kelimesine Vehbi Günay köşeli parantez içinde yer vermiştir ve nereden alıntıladığını da belirtmez³⁸. Dahası cümlelerin anlamını da irdelemeden neşrettiği anonim II. Bayezid döneminde yazıldığını söyler. Hâlbuki “*şimdiki*” kelimesini eklediğinde cümlelerin özeti “*zamanımızın padişahı II. Mehmet'tir*”. Hâl böyle iken, Vehbi Günay, neşrettiği başı ve sonu eksik *Anonim* nüshasının kaleme alınış tarihine dair deliller arasında bu cümleye yer vermez; başka kanıtlar üzerinde yorum yapar. “*Yazma-*

³⁶ V. L. Ménage, “The Menaqıb of Yahshi Faqlıh”, BSOAS., XXVI (1963), s. 50-54.

³⁷ Anonim Osmanlı Kroniği (1299-1512), haz. N. Öztürk, Türk dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2000, 124-125.

³⁸ Kitab-ı Tevârih-i Âl-i Osman Anonim haz. Vehbi Günay, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayını, İkinci Baskı, İzmir, 2017, 129.

nun XVI. yüzyıl başlarıyla XVIII. yüzyılın ilk yarısında kaleme alınmış olduğunun söylenmesi mümkün görünmektedir” der³⁹.

Bu durumda, Yahşi Fakih veya adını bilmediğimiz daha başka eski bir kaynağa dayalı olarak kaleme alınan bu Anonimlerin metinleri nereye kadar varır?

Âşıkpaşazâde, “*Ol vakt duâcı fakir Geyve’de kaldum, Orhan’un imamı oğlu Yahşi Faki evinde hasta oldum. Menâkıb-ı Âl-i Osman’ı tâ Yıldırım Han’a gelince ol imam oğlundan nakl iderin*”⁴⁰ der. Kısacası, Yıldırım Bayezid’in 1389’da tahta geçişine değin olan kısmı *Yahşi Fakih Menâkıbı*’ndan iktibas ettiğini söylüyor.

Gerçekten de Âşıkpaşazâde’nin ilk dönem Osmanlı tarihine ilişkin rivayetleri *İlk Anonim* ile örtüşmektedir. Mesela, Rumeli’ye geçiş konusundaki rivayette, *İlk Anonim*, [11a]

“*Ece Beğ ve Gâzî Fâzıl Beğ ayıtdılar: “Ey pâdişâh destûr virürsenüz, biz ikimüz geçelim; takdîrde ne-yise görevüz” didiler. Süleymân Paşa aydur: “Nireden geçersiz?”. Anlar ayıtdılar: “Bunda yirler vardır; kim, geçmeğe yakındur ve hem âsândur.” didiler. Eyle diyicek Süleymân Paşa anlara destûr virdi. Pes*⁴¹ *sürdiler; vardılar; bir yer buldılar.*

*Adına “Viranca” dirler; bir hisârdur, Gürecik’den aşaga deniz kenârında Gelibolı’dan yukaru*⁴² *“Çiminlik*⁴³ *Hisârı!” dirler, anun mukâbilesinde Rûm İli tarafında. Ece Beğ, Fâzıl Beğ Gâzi, ikisi bir sal düzdiler; bindiler; gice-yile Cimbin*⁴⁴ *Kal’ası’nun nevâhisine çıkdılar. Baglarun arasında bir kâfir dutdılar; alup ol kâfiri, gemiye binüp ale’s-sabâh Süleymân Şâh’a getürdiler.”. Aynı husus, Âşıkpaşazâde’de,*

“*Ece Beğ ve Gazi Fâzıl eyitdiler: Biz ikimüz geçelim hanum buyurursa dediler. Süleyman Paşa eydür: “Ne yerden geçersiz?” eyitdiler: “Bunda yerler vardur kim geçmeğe yakındur” Sürdüler, ol yere vardılar kim adına Virancahisar derler. Görece’den aşaga deryâ kenarında Cim-*

³⁹ Vehbi Günay, Aynı eser, 10-11.

⁴⁰ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 114.

⁴¹ “Eyle diyicek Süleymân Paşa anlara destûr virdi. Pes” ibaresi, sonradan derkenâra yazılmış.

⁴² “Gelibolı’dan yukaru” ibaresi, sonradan derkenâra yazılmıştır.

⁴³ Cemnik: Oruç Beğ (Öztürk), 20.

⁴⁴ Ciminik: Oruç Beğ (Öztürk), 20; Çimeni: Anonim (Giese), 18.

bi'nün mukabelesinde. Tezcek Ece Beğ ile Gazi Fâzıl bir sal bağladılar. Bindiler geceyle Cimbinî hisarınun nevâhisine çıkdılar. Bağlarınınun arasında bir kâfir ele girdi. Getürüp sala koydular. Ale's-sabah Süleyman Paşa'ya getürdiler."⁴⁵ şeklinde geçmektedir.

İskendernâme'nin ilk versiyonunu 972/1390'da bitiren Ahmedî, önce Germiyanoglu'na sunmuş daha sonra Emir Süleyman'a (1402-1410) intisab edince yeniden düzenleyip Osmanlı hanedanının ortaya çıkışını Emir Süleyman saltanatını kapsayan bir şekilde *Dâsitan-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman* adı altında ekleyerek Emir Süleyman Çelebi'ye takdim eder⁴⁶. Emir Süleyman'ın Bayezid'in yerine geçtiğini anlatan Ahmedî onun dönemindeki hiçbir olaya değinmez; sadece, Emir Süleyman'ı övüp ve devletin daim olmasını dileyerek destanını bitirir⁴⁷.

Bir başka söylem ile Ahmedî'nin Osmanlı tarihini tahkiye eden destanı 1389 tarihine kadar gelir. Üstelik Emir Süleyman'ı övmekten başka dönemine dair hiçbir hadiseye değinmez. Bu daha önceden mevcut mensur bir metni nazma çekmiş olabileceğini söyleyenlerin tahminlerini doğrular niteliktedir⁴⁸.

Evet, Osmanlı Beyliği tarihî süreç içerisinde imparatorluğa doğru yol alırken serüvenlerine değinen ve kendilerinden söz eden Bizans, Arap, Fars kaynakları ve Türkçe kaynaklar ile Tarihî Takvimler yanında daha başka kaynaklar da vardır. Bu eserlerin önemli bir kısmının istila, savaş ve isyanlar neticesinde zayı olduğunu kaynaklardan okuyoruz.

Ortaya çıkan bu yalın ve basit metinler üzerine daha sonraki aşamada *Âşıkpaşazâde* ve *Oruç Beğ* gibi mufassal ancak üslup ve ifade bakımından anonimlerle çokça örtüşen metinler inşa edilmiştir. Söz gelimi, burada ilk kez neşr edilen *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*

⁴⁵ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 66.

⁴⁶ F. Babinger, 12.

⁴⁷ *İskendernâme* (Ünver), 21.

⁴⁸ "Ancak Ahmedî'nin bu eserinin ardında onun manzum hale getirdiği ve türlü istitratlarla süslediği sade bir üslupla yazılmış mensur bir kroniğin mevcut olabileceği tahmin edilmektedir." Anonim (Giese), Giriş, XVII.

metni ile *Oruç Beğ*'in metni arasında büyük oranda bire bir iktibaslar olduğu görülmektedir.

Üçüncü aşamada *Ruhi* ve *Neşri* gibi biraz daha edebi metinlerle karşılaşılır. Bu ikisi arasında metin benzerlikleri büyük boyutlara varmaktadır. *Neşri*, *Ruhi*'nin bir kopyası gibidir. Dördüncü aşamada ise İbn Kemal ve Celâlîzâde Salih Çelebi gibi ulema sınıfı mensuplarının telifleri ortaya çıkmıştır.

Evet, bu hacimli eserlerin aşağıda söz konusu edeceğimiz bu tür kaynaklar üzerine inşa edildiklerinden şüphe edilmemelidir.

I- İlk Kaynaklardan Bazıları:

Bu konuda Colin Imber'in derli toplu ve detaylı bir çalışması olduğunu da⁴⁹ hatırlatarak Osmanlı tarihinin bilinen ilk kaynaklarını ikiye ayırdık. Birinci grupta Arap-Fars ve Bizans kaynaklarına değinilecek; ikinci kısımda ise Türkçe eserler ve yazarlar söz konusu edilecektir.

A- Osmanlılardan Bahseden İlk Bizans ve Arapça-Farsça Kaynaklar

Bizanslı müverrih Pachymeres'in 1255-1308 arası hadiseleri ihtiva eden eseri, Kıpçak Hanları, Selçuklu Sultanları, İlhanlı Hanları; Germiyan, Karesi, Menteşe ve Osmanlı beyliklerine dair kayıtları ve 27 Temmuz 1302'de gerçekleşen Bafeus Savaşı'nı da söz konusu etmektedir⁵⁰.

İoannes Kantakuzenos, 1347-1354 arasında Bizans imparatorluğu yapmıştır. 1354 yılında Orhan Bey'e mektup yazarak onunla görüşmek ister. Görüşmede anlaşılır ve İonnes'in kızı Theodora ile Orhan Bey 1346'da evlenir. Orhan Bey'den aldığı yardım ve teriplemediği bir hile ile İoannes Kantakuzenos 3 Şubat 1347'de İstanbul'a girmeyi başarır ve idareyi ele alır. Kin gütmez; idareyi kendisi yürütmesi şartıyla V. İoannes Paleologos'u eş imparator ilan eder. Yapılan anlaşma-

⁴⁹ Colin Imber, "İlk Dönem Osmanlı Tarihinin Kaynakları", çev. Oktay Özel, Söğüt'ten İstanbul'a Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar, Derleyenler: Oktay Özel - Mehmet Öz, İmge Kitapevi, Ankara, 2000, 39-71.

⁵⁰ Levent Kayapınar, "Pachymeres, Georgios", DVİA, 34, İstanbul 2007, 139-140.

nın karşılığında, Orhan Bey, bir an önce Karesi Beyliği'ni ortadan kaldırıır; oğlu Süleyman Bey komutasında gazileri Rumeli'ye geçirir ve bazı yerleri almalarına İmparator Ioannes Kantakuzenos göz yumar⁵¹.

Burada, II. Mehmet'in 1451-1467 tarihleri arasındaki hayatını ve seferlerini konu alan *Historia* adını verdiği eseriyle Kritovulos'u da hatırlamak gerekir⁵².

Fas'ın Tanca şehrinde dünyaya gelen ve İslâm ülkeleri coğrafyasına dair eseri ile tanınan İbn Fazlullah el-Ömerî (ö. 749/1349), yirmi sekiz yıl süren gezileri boyunca Mısır, Arap Yarımadası, Endülüs, Irak, İran, Deşt-i Kıpçak, Orta Asya, Bizans ve başta Osmanlı Beyliği olmak üzere o dönemin belli başlı Anadolu beyliklerini, dolaşmıştır⁵³.

Türkçede *İbn Battuta Seyahatnâmesi* ve Araplar arasında *Rihle* olarak bilinen *Tuhfetü'n-Nuzzar fî Garabi'l-Emsar ve Acaibi'l-Esfar* adındaki eserin müellifi İbn Battuta (1304-1368)⁵⁴; İbn-i Hiccî ismiyle tanınan fıkıh ve tarih âlimlerinden Ahmed bin Hiccî bin Mûsâ bin Ahmed es-Sa'dîd (Künyesi Ebü'l-Abbâs, lakabı Şihâbüddîn) (751 / 1350-816/1413); Mısır tarihçisi unvanı ile maruf İbn Dokmak, (750/1349- 22 Zilhicce 809/30 Mayıs 1407) ve daha çok İbn el-Furât olarak bilinen *Tarihü'd-Düvel ve'l-Mülûk* adlı eseri ile tanınan Mısırlı tarihçi Nâsired-din Muhammad b. Abdurrahim b. Ali el-Misrî el-Hanefî (1334-1405) gibi müelliflerin eserlerindeki vukuat seneleri arasında Osmanlı hanedanına dair kayıtlar yer almaktadır⁵⁵.

Bursa'ya gelip Yıldırım Bayezid'in gazalarına iştirak eden Şemseddin Muhammed el-Cezeri, *Muhtasar Tarihe'l-İslam*'ında 699/1299 senesi vukuatında, Osman Bey'in Bilecik'i fethettiğinden söz ederken babasının ismini Erdukrul şeklinde kaydetmiştir. *Zate's-Şifâ* isimli eserinde de sadece Erdukrul adını zikretmiştir. Yine, Mısırlı bilgin İbn

⁵¹ Semavi Eyice, "Cantacasın", DVİA, 7, İstanbul 1993, 155-156.

⁵² Semavi Eyice, "Kritovulos, Mikhael", DVİA, 26, İstanbul 2002, 293.

⁵³ Ömerî'nin et-Ta'rif ve Kadı Takiyyüddin Abdurrahman Halebî'nin (öl. 1384) et-Teksif isimli eserlerinde bütün Anadolu uç beylerine dair bilgiler vardır. F. Emeccen, "Saruhanoğulları ve Mevlevilik", Ekrem Hakkı Ayverdi Hatıra Kitabı, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayını, İstanbul 1995, s. 286. Bu Anadolu uç beylerine hitaben yazılan mektuplara ilişkin Kalkaşendi'nin (öl. 821/1418) Subhu'l-a'sâ isimli eserinde bilgi bulunmaktadır. Subhu'l-a'sâ, nşr. Yusuf Ali Taviil, Beyrut 1987, VIII, 12-19.

⁵⁴ A. Said Aykut, "İbn Battûta", DVİA, 19, İstanbul 1999, 361-368.

⁵⁵ M. H. Yinanç, "Ertuğrul Gazi", İA, IV (İstanbul 1988), 328.

Hacerü'l-Askalani'nin eserlerinde de Osmanlılara dair haberler arasında Yıldırım Bayezid'in her sabah yüksekçe bir yere çıkıp halkın şikâyetlerini dinlediği gibi ilginç kayıtlar yer almaktadır⁵⁶.

XV. yüzyıl başlarında Anadolu'nun her yanını gezmiş ve her şehrinde ikamet etmiş olan Antakyalı Abdurrahman bin Muhammed el-Bistamî el-Hurûfî (Öl. 858/1454), *Nazme's-Sülûk* ve *Mefâtihe'l-Esrâr* isimli eserlerinde Cezeri'nin tarihindeki bilgileri aynen tekrarlamıştır; ancak, Zeyneddin Abdurrahman el-Bistamî'nin yazmış olduğundan söz ettiği Anadolu tarihine dair eseri bugüne kadar bulunamamıştır. Bu eserde, Osmanlı hanedanının menşei ve ilk devirlerine ilişkin bilgilerin bulunması muhtemeldir⁵⁷.

İbn-i Haldun (27 Mayıs 1332 - 19 Mart 1406) tarihinde Osmanlı hanedanına küçük bir bölüm ayırmıştır⁵⁸.

15 Zilkade 791 (6.11. 1392)'de Şam'da doğan, hayatının önemli bir devresini Osmanlı ülkesinde geçiren İbn-i Arabşah, Timur'un Şam işgalinde esir olarak Semerkand'a götürüldü. Orada Farsça, Moğolca ve Türkçeyi iyice öğrendi, Harezm ve Deşt'e gitti, 815/1412'de Kırım üzerinden Edirne'ye I. Sultân Mehmet'in sarayına geldi; şehzâde hocası ve sır kâtibi olarak on sene kaldı. I. Mehmet'in ölümü üzerine Şam'a döndü. 840/1436'da Kahire'ye gitti. Bir iftira sonucu burada hapse düştü. Serbest kaldıktan birkaç gün sonra 15 Receb 854 (25. 8. 1450)'te öldü. İbn-i Arabşah, Timur'un hayatını ve faaliyetlerini konu alan 17 Muharrem 839 (12. 8. 1435) tarihinde tamamladığı *Acâibü'l-Makdûr fi Nevâib Timur* adlı eseri ile tanınmaktadır.

Babinger, "Osmanlı ülkesindeki ikametini, bu esnada zamanın meşhur âlimleri ile olan temas ve münasebetlerini tasvir eden ve bir nevi otobiyografya mahiyetinde olan eseri -ne yazık ki- şimdiye kadar ele geçmeyen *Ukûd el-Nâsiha* (herhâlde bazılarının dediği gibi Unkûd değil; bk. *Der İslam*, XI, 20, not 2; gene aynı yer 62) adlı kitabı olduğu muhtemeldir. Bunun bulunması Osmanlı tarihi araştırmaları için pek faydalı olur. 16. yüzyılda İstanbul'da istinsah edildiği bilindiğine göre

⁵⁶ Şevkiye İnalçık, "İbn Hacer'de Osmanlılara Dair Haberler", DTCFD, VI/3 (1948), 192 vd.

⁵⁷ Mükrimin Halil Yinanç, "Ertuğrul Gazi", İA, C. 4, İstanbul 1988, 328.

⁵⁸ Süleyman Uludağ, "İbn Haldun", DVİA, 19, İstanbul 1999, 538-543.

bunun bir kopyasının o zaman İstanbul'da bulunmuş olması lazımdır.”⁵⁹ sözleriyle *Ukûd el-Nâsiha* adlı eserini de zikreder.

Mehmed bin Hacı Halil el-Konevî, Konyalı'dır. Fatih'in emri üzere Farsça yazdığı *Târih-i Âl-i Osman* isimli eserini II. Bayezid devrinde tamamlamıştır. Eserin fotokopi nüshası İSAM kütüphanesinde mevcuttur⁶⁰.

Mevlânâ Şükrullah, asıl adı Şükrullah b. Şihabeddin Ahmed b. Zeyneddin Zeki'dir. Şirvanlı Şükrullah olarak da anılır. Çelebi Mehmet devrinde Osmanlı hizmetine giren ve II. Murat zamanında meşhur olan Şükrullah, Karakoyunlu ve Karamanoğlu'na elçi olarak gönderilmiştir. 1464'ten sonra Bursa'da öldüğü söylenmektedir. *Behcetü't-Tevârih* isimli Farsça eserinin Osmanlılara ilişkin kısmının tercümesi N. Atsız tarafından iki kez neşredilmiştir. Hasan Almaz tarafından tez olarak da hazırlanmıştır⁶¹.

Şükrullah'ın Ahmedî'yi kaynak olarak kullandığı söylenir; ancak, Ahmedî olayların senesini vermediği hâlde Şükrullah'ta çoğu olayların tarihi gün, ay ve seneleriyle birlikte verilmiştir. Dolayısıyla, Şükrullah'ın sadece Ahmedî'ye dayanmadığı ve bugün elde bulunmayan kaynaklardan da istifade ettiği anlaşılmaktadır. Eserinin sonuna doğru II. Mehmet'i ve hamisi Mahmud Paşa'yı övmektedir⁶².

Nereli olduğu bilinmeyen Kâşifi, *Gazânâme-i Rum* adında Farsça manzum bir eser yazmıştır. 1456'den sonra öldüğü tahmin ediliyor. Eserinde, II. Murat'ın Şehzâde Mehmet lehine tahttan çekilişine ilişkin orijinal bilgiler bulunduğu söylenmektedir. Varna (1444) ve Kosova (1448) savaşlarında II. Murat'ı kumandan ve II. Mehmet'in padişah olduğunu vurguladığı belirtilmektedir. 1139 beyitten oluşan bu eser, II. Murat dönemini konu almaktadır. Fatih'in düğünü ile son bulur⁶³.

⁵⁹ F. Babinger, 22-24.

⁶⁰ F. Babinger, 20; Robert Anhegger, “Mehmed b. Hacı Halil ül Kunevî'nin Tarih-i Âl-i Osman'ı”, TD, II/3-4 (1952), 51-66; Osmanlı Tarihçileri, 50.

⁶¹ Şükrullah b. Şihabeddin Ahmed b. Zeyneddin Zeki, *Behcetü't-Tevârih* İnceleme-Metin-Tercüme, YLT., Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.

⁶² M. Ebrahim-M. Esmail, *Kâşifi'nin Gazaname-i Rum Adlı Farsça Eserinin Türkçeye Tercüme ve Tahlili*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005; Osmanlı Tarihçileri, 36-37.

⁶³ Anonim (Giese), Giriş, XVII.

Kaşîfî'nin bu eserinin tek yazma nüshası (İÜ. Nâdir Eserler Ktp., Farsça Yazmalar, nr. 1388, 43 yaprak) üzerinde yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır⁶⁴.

Hünkârname (Tevârih-i Âl-i Osman), Mu'âlî mahlasını kullanan, aslen Tuslu olan Mir Seyyid Ali bin Muzaffer 1447 ile 1452 yılları arasında İran, Irak, Azerbaycan, Şam, Mısır, Hicaz'ı dolaştıktan sonra Anadolu'ya gelir; Fatih'in hizmetine girer. Farsça manzum olarak kaleme aldığı eserinde İstanbul'un fethi, Balkan seferleri, Uzun Hasan ile olagelen savaşlar, İsfendiyar Beyliği'nin ortadan kaldırılışı, Mahmut Paşa'nın katli gibi hadiselerle vermiştir⁶⁵. Bu eser 1992'de doktora tezi olarak hazırlanıp sunulmuştur⁶⁶.

Nişancı Karamanî Mehmed Paşa'nın *Tarihu's-Selâtinü'l-Osmaniyye* isimli Arapça eseri iki kısımdan oluşur. Eserin birinci bölümü, Osman Gazi'den II. Mehmet'in cülûsuna (1451), ikinci kısmı 1451'den 1480'e kadar varır. Karamanî Mehmed Paşa, Mevlana soyundan Arif adında birinin oğludur. Nişânî mahlasıyla şairliği de denemiştir. Fatih'in ölümünden bir gün sonra 4 Mayıs 1481'de yeniçeriler tarafından vahşice katledilmiştir. Ruhi'nin eserinde Karamanî Mehmed Paşa'nın tarihinin izleri görülmektedir. Her ikisinin ortak bir kaynaktan istifade etmiş olmaları muhtemeldir⁶⁷.

Şehdî: Kastamonu'da doğduğu ve zengin bir tüccarın oğlu olduğu söylenmektedir. II. Bayezid zamanında defterdar olduğu bilinmektedir. II. Mehmet'in emriyle bir *Şehnâme* yazmıştır. Kaybolduğu anlaşılan bu *Şehnâme*, Sehî Beğ'e göre on bin beyitten, Âlî'ye dört bin beyten oluşmaktadır. Beş beyitlik bir gazeli Âlî'nin *Künhü'l-Ahbâr*'ından bugüne intikal etmiştir. Şehdî'nin *Şehnâme*'sini tamamlayamadan öldüğü tahmin edilmektedir⁶⁸.

Fahreddin Osman b. Ebibekr, *Kitâbü'l-Bustan fî Ba'zı Ahbâri Âl-i Osman*: XVI. yüzyıl Osmanlı müverrihlerindedir. Tarih camiasında

⁶⁴ Osmanlı Tarihçileri, 35-36.

⁶⁵ Robert, Anhegger, "Mu'âlî'nin Hünkârnamesi", İÜ. Edebiyat Fakültesi TD., 1949, I/1, 145-166.

⁶⁶ Osmanlı Tarihçileri, 41.

⁶⁷ F. Babinger, 27-28.

⁶⁸ F. Babinger, 29-30; *Künhü'l-Ahbâr*'ın Tezkire Kısmı, 138.

isim pek duyulmuş değildir. Bilinen yegâne nüshası Konya Koyunoğlu Müzesi'nde (nr. 13409) bulunmaktadır. Müverrihi Osman b. Ebibekr b. eş-Şeyh Muhammed Zureyg'in lakabı Fahreddin'dir. Şam'ın kadim bir ulema ailesi mensubudur. Ölüm tarihini bilmiyoruz. Eserinde, Üçüncü Selim tahta çıkarken on iki yaşında olduğunu söyler (vr.76b). Osman Gazi'den başlayarak III. Murat'ın 982/1576'da tahta çıkışına değin her padişaha ayrı bir fasıl açar. İsmet Kayaoğlu nezaretinde Mehmet Emin Şen tarafından çeviri ve değerlendirmesi yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır⁶⁹. Erken dönem Osmanlı tarihi konusunda farklı ve yeni bilgiler içermesi muhtemel bir eserdir; burada zikretmeyi faydalı görüyoruz.

B- Osmanlı Tarihine Dair İlk Türkçe Kaynaklar

Yahşi Fakih'in Menâkıbnâmesi

En eski Osmanlı tarih yazarı olarak bilinir. Hayatı hakkında en sarih bilgi, Sultân Orhan'ın imamı İshak Fakih'in oğlu olduğudur. Âşıkpaşazâde mukaddimesinde, Yahşi Fakih'in eserinin Bayezid'in cülûsuna 1389'a kadar geçen olayları içerdiği açıkça belirtilmektedir. Bu mukaddime basılmamıştır; fakat Dresden'deki gibi iyi yazmalar da mevcuttur (bk. P. Wittek, MOG, I, 97. Burada mukaddime basılmıştır). Aynı mukaddimeden Yahşi Fakih'in H. 816/1413'te henüz hayatta olduğu anlaşılmaktadır. Verdiği bilgiler Sultân Orhan'ın imamı olan babası İshak Fakih'in rivayetlerine dayanmaktadır⁷⁰. Âşıkpaşazâde, 816/1413'te Geyve'dedir. Burada hastalanınca Orhan Gazi'nin imamının oğlu Yahşi Fakih'in evinde kalmıştır. Kendi ifadesine göre eserinin Yıldırım Bayezid devrine kadar olan kısmını *Yahşi Fakih'in Menâkıbnâmesi*'nden yazmıştır. Ankara Savaşı sonrası yaşanan kardeş kavgalarının hâlen devam ettiği bir dönemdir. İktidar mücadelesi Çelebi Mehmet ile Musa Çelebi arasında sürmektedir. Âşıkpaşazâde Geyve'de hastalanıp kalmasaydı muhtemelen Çelebi Mehmet ile beraber Rumeli'ye geçecekti. Âşıkpaşazâde bu durumu şöyle tahkiye etmektedir:

⁶⁹ Mehmet Emin Şen, *Kitâbü'l-Bustan Fî Ba'zi Ahbâri Âl-i Osman Çeviri-Tanıtım ve Değerlendirme*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2000.

⁷⁰ F. Babinger, 11.

“Hünkâr (Çelebi Mehmed), devletilen Bursa’dan göçdü, yürüdü geldi, Yorus’a kondu. Ol vakt duacı fakir Geyve’de kaldum, Orhan’un imamı oğlu Yahşı Fakı evinde hasta oldum. Menâkıb-ı Âl-i Osman’ı tâ Yıldırım Han’a gelince ol imam oğlından nakl iderin (çevri metin, s. 70. Bab, 133b-134a)”⁷¹.

Mevlânâ Niyazi

Bursalı’dır. Kudema-i Şuarâ-yı Rum’dan Ahmedî, Şeyhî ve Ahmed Paşa’nın izinde giden Mevlânâ Niyazî, bazılarının söylediğine göre de Karamanlı’dır. Yıldırım Bayezid devrinde ortaya çıkmış; çoğu vaktini onu medhetmekle geçirmiştir. Devrin en iyi şairidir. Farsça ve Türkçe mükemmel *Divan*’ı varmış; Timur Fitnesi’nde zâyi olmuştur. Gelibolulu Âlî, onun Yıldırım Bayezid’e ithâf ettiği kasidesinden iki beyit nakleder. Molla *Latîfî Tezkiresi*’nde, Mevâlanâ Niyâzi’nin üstad bir şair olduğundan söz eder⁷². *Divan*’ı, her ne kadar bir tarih kitabı olmasa da, Yıldırım Bayezid devri Osmanlı tarihine dair daha fazla malumat ihtiva ettiği kuvvetle muhtemeldir. Bu divanından Molla Latîfî’nin alıntılacağı iki beyti şöyle başlar⁷³

*Yıldırım Han Bâyezidü’l-vakt
Hâmiyü’l-mülk ve mâhiyü’l-a’dâ*

Ahmedî, Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman

İskender hikâyelerini nazma çeken Ahmedî’nin, *İskendernâme* isimli eserini Mart 1390 (792 Rebiü’l-ahir ibtidâsı)’da tamamladığı anlaşılmaktadır⁷⁴; ancak, yazar *İskendernâme*’ye sonraki yıllarda birkaç kez ekleme yapmıştır. Osmanlı tarihine dair bölümüne 1390/792’den sonraki olayları eklemesi kanıt olarak gösterilmiştir. Hatta, sadece İsmail Ünver’in tıpkıbasımını neşrettiği nüshada yer alan Mevlid bölümünün sonlarındaki bir beyitten Hicri 810/1407 yılında yazdığı anlaşılmaktadır. Dahası, *İskendernâme*’ye 1410’dan son-

⁷¹ Aşıkpaşazâde (Öztürk), Giriş, XX-XXI.

⁷² Gelibolulu Mustafa Âlî, *Kühü’l-Ahbâr Dördüncü Rûkn Osmanlı Tarihi C. I., Tıpkıbasım, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2009, 45.*

⁷³ *Kühü’l-Ahbâr*’ın Tezkire Kısmı, 102.

⁷⁴ *İskendernâme* (Ünver), 13; *Kühü’l-Ahbâr*’ın Tezkire Kısmı, 106.

ra da eklemeler yapıldığı ortaya çıkmıştır⁷⁵. Kısacası, Ahmedî'nin 815/1413'te vefat etmeden iki üç yıl öncesine kadar *İskendernâme*'ye eklemeler yaptığı anlaşılmaktadır⁷⁶. Bu durum *Âşıkpaşazâde, Oruç Beğ* ve diğer Tevârih-i Âl-i Osmanlar için de söz konusudur.

İsmail Ünver'in neşrettiği nüshada (Vr. 65b-68a), yapmış olduğu numaralandırmaya göre, Osmanlı tarihini konu alan bölüm 7561 ile 7870. beyitler arasında yer almaktadır⁷⁷.

Emir Süleyman'ın Bayezid'in yerine geçtiğini anlatan Ahmedî onun dönemindeki hiçbir olaya değinmez; sadece, Emir Süleyman'ı överek ve devletin daim olmasını dileyerek eserini bitirir⁷⁸.

İskendernâme'ye sonraki düzenlemede eklediği Osmanlı tarihini konu alan manzumede, Ahmedî, “hiçbir olayın tarihini bildirmemiştir. İşin en ilginç tarafı, kendi çağında meydana gelen Niğbolu Savaşı'nun (1396) yılını belirtmek bir yana, bu olay üzerine bir kelime dahi yazmamıştır”. Necip Asım (Yazıksız)'dan “Osmanlı tarihini anlatan 334 beyitlik küçük bir bölüm”⁷⁹ şeklinde alıntılanan bu kısım, İsmail Ünver'in neşrettiği nüshada (Vr. 65b-68a), yapmış olduğu numaralandırmaya göre, 319 beyitten oluşmakta ve 7561 ile 7870. beyitler arasında yer almaktadır⁸⁰.

Abdülvasi Çelebi, Halîlnâme

Hicri 817/M. 1414 tarihinde Abdülvasi Çelebi tarafından yazılan *Halîlnâme*, Hz. İbrahim'in hayatını konu alan bir mesnevidir. Abdülvasi Çelebi, *Halîlnâme*'nin ortalarında bir söz düşürerek Çelebi Mehmet ile Musa Çelebi arasındaki iktidar mücadelesine, “*Der vasf-ı ceng-i Sultân Muhammed bâ Musa ve hezimet-i Musa*” başlığı altında 193 beyt ile (1732-1924. beyitleri arasında) yer vermiştir.

⁷⁵ İskendernâme (Ünver), 14.

⁷⁶ İskendernâme (Ünver), 15.

⁷⁷ Necdet Öztürk, Ahmedî'nin Osmanlı tarihini konu alan beyit sayısını 334 olarak vermektedir. Osmanlı Tarihçileri, 31; ayrıca bk. Ahmedî, İskendernâme İncelme-Çeviri-Eleştirmeli Metin, haz. Yaşar Akdoğan-Nalan Kutsal, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayını, İstanbul 2019.

⁷⁸ İskendernâme (Ünver), 21.

⁷⁹ Osmanlı Tarihçileri, 31.

⁸⁰ Necdet Öztürk, Ahmedî'nin Osmanlı tarihini konu alan beyit sayısını 334 olarak vermektedir. Osmanlı Tarihçileri, 31.

Mehmet Çelebi, Musa Çelebi'yi 1413'te bertaraf etmiştir. *Halîlnâme* 1414'te kaleme alındığına göre, Osmanlı tarihinin bu kesiti hakkında yazılmış birinci derecede kaynak niteliğini taşıyan bu manzume, Ahmedî'nin *Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman*'ından sonra gelen ikinci manzum kroniktir. Ahmedî'nin bırakmış olduğu yerden Emir Süleyman Çelebi'den itibaren başlamıştır ve böylece *Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman*'ın zeyli niteliğinde mühim bir kaynak olduğu görülmektedir⁸¹.

Hamzavî, Câmiu'l-Meknûnât

Ahmedî'nin kardeşinin mahlasıdır. Uhud Savaşı'nda şehit düşen Hazreti Peygamber'in amcası Hz. Hamza'ya dair menkıbeleri konu alan ve yirmi dört cüzden oluşan *Hamzanâme* adındaki eserinden başka *Camiü'l-Meknûnât* adlı kafiyeyle bir Osmanlı tarihi yazdığı bilinmektedir; ancak, bu eserin içeriği, kaynakları ve değeri hakkında henüz bir bilgi ortaya çıkmamıştır. Eserin Bayezid'in son zamanlarına ilişkin olayları içermesi gerektiğini Gelibolulu Alî, *Künhü'l-Ahbâr*'ında (V, İstanbul 1277, s. 94, 140, 22) söylemiştir⁸². Solakzâde Hemdemî (öl. 1058/1658), Hamzavî'nin eserinden istifade ettiğini belirtir⁸³. Von Hammer, Hamzavî'nin ölüm tarihi olarak 815/1412'yi göstermektedir. Kaynağını belirtmez⁸⁴.

Ahmed Dâî

Mevlânâ Ahmed, Ahmedî'nin çağdaşıdır ve çoğu kez adı onunla karıştırılmıştır. Germiyanlıdır. Sivaslı olması daha çok muhtemel olan Ahmedî ile karıştırılıp yanlışlıkla Germiyanlı denilmiş olabilir; ancak, Amasya'nun Lâdik ilçesi Beysaray köyünden olan Ahmedî,⁸⁵ Amasya

⁸¹ Halîlnâme (Gültaş), 19-20; Âmil Çelebi, 127-130.

⁸² F. Babinger, 14.

⁸³ Solakzâde Tarihi I, Sadeleştiren Vahid Çubuk, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1989, 107.

⁸⁴ E. J. Wilkinson Gibb, Osmanlı Şiir Tarihi. A History of Ottoman Poetry, I-II (Tercüme: Ali Çavuşoğlu), Akçağ Yayını, Ankara 1999, 169.

⁸⁵ “ve şuarâdan İskendernâme sahibi Ahmedî... Amasiyye kurbunda Lâdik yaylağı dâmeninde Beysaray nâm köyendür”, Celâlzâde Salih Çelebi, Hadikatü's-Selâfîn İnceleme Metin, haz. Hasan Yüksel- H. İbrahim Delice, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2013, 178

Eyalet-i Rum merkezi olması hasebiyle Sivaslı olarak tahmin edilmiştir. Yine, Gelibolulu Âlî'nin *Kühü'l-Ahbar*'ından (V, 130) ve *Sehi Bey Terzkiresi*'nden (s. 56) anlaşıldığı kadarıyla Emir Süleyman'ın hocası olarak tanınmış ve onun emri üzerine kardeşleriyle arasındaki iktidar mücadelesini manzum olarak tasvir ettiği *Cengnâme* adında bir eser yazmıştır. Bu kitabın bugün nerede olduğu belli değildir; fakat Âlî ile Derviş Rumî bunu görmüşlerdir ve belki faydalanmışlardır. Franz Babinger'in bu söyleminden sonra Ahmed Dâî'nin bu eseri bulunmuş; bir nüshası İ. Hikmet Ertaylan ve bir nüshası Vasfi Mahir Kocatürk tarafından neşredilmiştir. 1185 beyitten fazladır. Emir Süleyman'a sunulmuştur. Süleyman'a medh faslından sonra konuya geçilir⁸⁶. Babinger'in sandığı gibi tümü Osmanlı tarihini konu almaz.

Ahmed Dâî'nin hiçbir nüshası ele geçmeyen *Ferahnâme* ismindeki diğer eserinin de aynı konuyu manzum olarak kaleme aldığı iddiası biraz şüphelidir; çünkü hiçbir nüshası kimsenin eline geçmemiştir. Ahmed Dâî'nin *Ukûdu'l-Cevâhir* isimli eserinin bir yazmasının Paris Millî Kütüphanesinde (anc. Fds. Turc. 56'da) olduğunu Babinger söylemektedir. Rivayete göre Ahmed Dâî H. 815/M. 1412'de vefat etmiştir. Ahmad Dâî'nin eserlerinin Timur istilası sırasında kaybolmuş olması muhtemeldir⁸⁷.

Yazıcızâde Ali

XV. yüzyılın birinci yarısında yaşayan Yazıcızâde Ali, II. Murat adına 840/1436'da telif etmiş olduğu *Âl-i Selçuk Tarihi*'nde (nşr. Houtsma, Leyden, 1902; III, 218) Sultân I. Alaaddin Keykubat'ın Rum ucunu, Ertuğrul'a, Gündüz Alp ile Gök Alp'a ısmarladığını söyleyerek Ahmedî'nin vermiş olduğu bilgileri özet olarak tekrarlamıştır. Aynı müellif 676/1277 senesinde III. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Sultân Öyüğü'ne geldiğinde Ertuğrul Gazi'nin sultanın maiyetine girdiğini ve oğlu Osman Bey'in bir oğlunu sultanın yanında hizmet etmek üzere bıraktığını; sultanın da bu genç beye Kâhta civarında Pağnik nahiye-

⁸⁶ Âmil Çelebioğlu, 118-120.

⁸⁷ F. Babinger, 16 ve 445.

sini ikta olarak verdiğini yazmaktadır (Revan Köşkü Kütüphanesi nr. 1390, vr. 238; Catal., Bibl. Nat., Supp. Turc. Nr.737)⁸⁸.

II. Murat'ın Ölümüne Tarih Düşüren Bir Şair.

II. Murat'ın 855 senesi Muharrem ayının ilk Çarşamba günü (3 Şubat 1451)'de humma veya nüzul neticesinde Edirne'de vefatı üzerine Hayali Çelebi'nin düşürdüğü tarih (Abdurrahman b. Hasan, Enisü'l-Müsâmirîn, Millet Ktp. Tarih 68, yk. 37a):

*Şeh-i gazî ibn-i Muhammed
Ki cümle Rum u Şam olmuşdı râmu
Güzer kıldı cihandan ana tarih
Melek ashâbı cennetde makamı⁸⁹.*

Monla Za'ifi

Geliboluludur. Asıl adı Muhammed'dir. II. Murat'ın gazalarını manzum bir kitap hâline getirdiğini Galibolulu Mustafa Âlî haber vermektedir. Zamanında çok itibar gördüğünü belirttiği *Gazâvâtnâme*'den şu dörtlüğü alıntılamıştır.

*Ey bâd-i sabâ lutf idüp ol hana haber vir
Bu ben kulnun hâlini sultana habe vir
Hem mûrça-veş olduğumu hâke beraber
Ol taht-ı yüce baht-ı süleyman'a haber vir⁹⁰.*

Bugün bu *Gazavatnâme*'nin nerede olduğunu bilmiyoruz. Halil İncalcık ile Mevlûd Oğuz müştereken neşrettikleri *Gazâvâtnâme*'yi ayrı bir nüsha olarak değerlendirmişlerdir⁹¹.

⁸⁸ M. H. Yinanç, "Ertuğrul Gazi", İA., 4, İstanbul 1988, 328; Yazıcızâde Ali, *Tevârih-i Âl-i Selçuk (Oğuznâme-Selçuklu Tarihi)* haz. Abdullah Bakır, Çamlıca Yayını, İstanbul 2017.

⁸⁹ Âmil Çelebioğlu, 149-150.

⁹⁰ *Künhü'l-Ahbâr. Dördüncü Rûkn: Osmanlı Tarihi C. I. Tıpkıbasım*, TTK. Yayını. Ankara 2009, vr. 88b; *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısım*, 126.

⁹¹ *Gazavât-ı Sultân Murad b. Mehemed Han: İzladi ve Varna Savaşları (1443-1444)* Üzerinde Anonim *Gazavâtnâme*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1989.

Enverî, Düstûrnâme

Enverî, 1474'te idam edilen sadrazam Mahmud Paşa-yı Veli'nin emri üzerine 869/1464'te *Düstûrnâme* adında üç kısıma ayrılan manzum bir tarih yazmıştır. Önce genel İslam tarihini, ardından Aydınoğulları ve en sonunda Osmanlı tarihini tahkiye eder ki, bu kısım çok kısadır. Anlatımına göre bu bölüm, *Teferrücnâme* adını taşıyan ve Osmanlı hanedânını daha teferruatlı anlatan başka bir kitabın özeti-
dir. “Ancak bu kitap sayesinde Osmanlı tarihinin bazı eski yapıları da aydınlatılmaktadır; örneğin Edirne'nin fethi (bk. F. Babinger, MOG, II, 311 vd.) başka kaynaklarda anlatıldığından büsbütün başka bir şekilde anlatılmaktadır”⁹². Mükrimin Halil'in 1928'de eski harfli olarak neşretmiş olduğu *Dusturnâme*'nin inceleme kısmı 1930'da basılmış; İrene Mélikoff 1954'te Fransızca çevirisiyle birlikte yayımlamıştır⁹³; Osmanlı tarihi kısmının tıpkıbasım ve transkripsiyonunu N. Öztürk okuyucuya sunmuştur⁹⁴.

Enverî, Teferrücnâme

Bu kitap kayıptır. Enverî'nin rivâyetine göre, *Teferrücnâme* adını taşıyan bu eseri Osmanlı hanedânına dair daha teferruatlı bilgi ihtiva etmektedir⁹⁵. Enverî'nin Ahmedî'yi yakından tanıdığı ve hatta önceleri bu durumuna gıpta ettiği şu dizelerinden anlaşılmaktadır⁹⁶:

Mîr Süleyman dün ü gün sohbet ider

Ahmedî'yle dem be dem işret ider

Ahmedî derviş idi bay eyledi şâh

Oldı muhtaç ana cümle ehl-i câh

Kıvamî, Fetihnâme-i Sultân Mehmed

Hayat hikâyesine dair fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Fatih'in sarayında ve seferlerinde bulunduğu söylenmektedir. Babinger tıpkı-

⁹² F. Babinger, 445-446; M. Halil Yinanç, “Ertuğrul Gazi”, İA, 4, İstanbul 1980, 328-337.

⁹³ Abdülkadir Özcan, “Düstûrnâme-i Enverî”, DİA, X., İstanbul 1994, 49-50.

⁹⁴ Fatih Devri kaynaklarından Düstûrnâme-i Enverî Osmanlı Tarihi Kısmı (1299-1466), haz. N. Öztürk, Kitabevi, İstanbul 2003.

⁹⁵ F. Babinger, 445-446.

⁹⁶ Düstûrnâme-i Enverî, nşr. Mükrimin Halil, İstanbul 1928, 91.

basımını 1955'te⁹⁷, Ceyhun Vedat Uygur ise transkripsiyon ve sadeleştirilmiş metnini 2007'de yayımlamıştır⁹⁸.

Tursun Bey

Tarih-i Ebu'l-Feth isimli eseri ile bilinir ve 1490'dan sonra vefat ettiği tahmin edilmektedir. Devlet hizmetinde tumarlı sipahilikten defterdarlığa kadar yükselmiştir. Mahlası *Lebibî*'dir. Eseri 1444 yılında Fatih'in ilk cülûsundan 1488 Memlûklularla olan savaşa kadar vuku bulan hadiseleri kapsar.1496-1500 yılları arasında yazıldığı söylenir. Fatih'in birçok seferlerine iştirak eden yazarın bu eseri 1912'de Ahmed İhsan Matbaasında neşredilmiştir. Merton Tulum'un yeni harflerle hazırlanmış olduğu *Tarih-i Ebü'l-Feth* 1977'de İstanbul Fetih Cemiyeti tarafından yayımlanmıştır. Eser üzerinde başka çalışmalar da yapılmıştır⁹⁹.

Ali Çelebi, Tarih-i Âl-i Osman

Kayıp bir Osmanlı tarihidir. Temmuz 1501 (Evâsıt-ı Zilhicce 906) tarihinde Mevlânâ Şah Çelebi'ye gönderilen bir hükümde, bundan önce merhum baban Ali Çelebi *Tarih-i Âl-i Osman* konusunda bir kitap derlemiştir. Her bir padişahın hikâyelerini toplayıp bir kitap hâline getirip yazdırmıştır. Şimdi o kitap bir maksat için lazım oldu. Gönderilen görevli geldiğinde o kitabı bir keseye koyup mühürleyip kapıma gönderesiz; sakın zayi etmeyesiz; şeklinde emredilmiştir¹⁰⁰. Bu belgeye göre, burada söz konusu edilen *Tarih-i Âl-i Osman* 1501'den öncesi devirleri içermektedir ve müverrihi Ali Çelebi bu tarihten önce ölmüştür. İşin dikkat çeken diğer bir yanı ise II. Bayezid döneminde (1481-1512) Osmanlı sarayının, tarihine dair yazılanları takip ediyor olmasıdır.

⁹⁷ Kivâmî, Fetihnâme-i Sultân Mehmed, haz. Franz Babinger, Maarif Basımevi, İstanbul, 1955.

⁹⁸ Kivâmî, Fetihnâme, haz. Ceyhun Vedat Uygur, Yapı kredi Yayını., İstanbul 2007; Osmanlı Tarihçileri, 41.

⁹⁹ Osmanlı Tarihçileri, 40.

¹⁰⁰ İlhan Şahin-Feridun Emecen, Osmanlı'da Divan-Bürokrasi-Ahkâm II. Bayezid Dönemine Aid 906/1501 Tarihli Ahkâm Defteri, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1994, s. 102, hüküm nu: 365.

Tarihi Takvimler

Terim olarak takvim, “bir olayın belli bir başlangıca göre akıp giden zaman içerisindeki yerini, boyutlarını verme” ve “bunu veren belge” anlamında kullanılmıştır. Burada sözü edilen boyutlar yıl, ay, gün sayısı ve gün adları şeklinde belirlenmiştir. Güneş takvimleri, ay takvimleri, ay-güneş takvimleri ve yıldız gezegen takvimleri şeklinde kronolojik zamanı ölçen çeşitli takvimler vardır¹⁰¹.

Saray müneccimleri tarafından hazırlanıp sultanlara sunulan takvimler (Ziyçler), yıldızların tesirlerini ve o sene neler olacağını öngören kronolojik ve jeneolojik listeler ihtiva eder¹⁰². Bu kronolojik listelerde dünyanın veya Hz. Âdem’in yaratılışından başlayarak takvimin düzenlendiği yıla kadar önemsenen olayların kronolojik listesi verilir. Listede belirtilen olayların veya şahısların doğum ve ölüm tarihleri hicri tarih ile gösterilmez; takvimin tertip edildiği tarihe kadar kaç sene geçtiği belirtilir. Anlaşılabilirlikleri ve güvenilirlikleri konusunda kuşku duyanlar vardır¹⁰³.

Takvimlerin birçoğunda telif veya tertip senesi belirtilmiştir. Bir de Hz. Peygamber’in hicretinden beri kaç sene geçtiğinin kaydedilmesiyle takvimciler böylece telif yılını söylemiş olurlar. Mesela, “Hicretten beri 850 yıldır.” cümlesi, o eserin hicri 850’de yazıldığının kesin delilidir.”¹⁰⁴

Ortaçağ İslam dünyasında mevcut olan bu uygulamanın Selçuklulardan Osmanlılara intikal ettiği anlaşılmaktadır. Anadolu Selçukluları devrinde tertip edilen böylesi iki kronolojiyi Osman Turan tespit etmiştir¹⁰⁵.

Zeki Velidi Togan, takvim adı verilen bu kronolojik kayıtlarına menşesine dair şöyle der: “*Hristiyan kilise ve manastırlarında tutulan takvimler gibi İslam milletleri, bilhassa Osmanlılar da takvim tutulmuş-*

¹⁰¹ A. Necati Akgür, “Takvim”, DVİA, 39, İstanbul 2010, 487-490.

¹⁰² Abdülkadir Özcan, “Osmanlı Tarihçiliğine ve Tarih Kaynaklarına Genel Bir Bakış”, FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, I (2013 Bahar), 272.

¹⁰³ Colin Imber, “İlk Dönem Osmanlı Tarihinin Kaynakları”, Çeviri: Oktay özel, Söğüt’ten İstanbul’a Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar, İmge Kitabevi, Ankara 2000, 41-42.

¹⁰⁴ Takvimler (N. Atsız), 11.

¹⁰⁵ Takvimler (Osman Turan), 1.

lardır ki kütüphanelerimizde mevcuttur. Bunlardan Konya Müzesi Kütüphanesinde 2120 numarada bulunan Mecmuatu'r-Resâil'de Müstencidü'l-Mevlevî'nin 15. asır başında Emir Tahreten'in zamanında Erzincan taraflarında cereyan eden hadiseleri gayet kısa olan risalesi sayesinde Temür'ün Doğu Anadolu'daki icraatına ait bazı mühim teferruatı tespit etmek mümkün olmuştur (bk. İslam Ansiklopedisi, II, 390).¹⁰⁶

Burada üzerinde durulan Tarihî Takvimlerde belli bir tarihleme yöntemi ve uygulamasıyla kayda geçirilen hadiseler yine kronolojik listeler halinde verilmektedir. Tarihî Takvimlerdeki bu kadim usulün başka alanlarda da uygulandığı görülmektedir. Mesela 937/1530 tarihli Malatya ve Gerger-Kâhta livalarına ait tahrir defterinde yer yer böylesi bir kayıt sistemine rastlanır. “Mesela Şeyh Hasanlu Zâviyesi vakıflarınının 284 yıl tarihli, Hacı Taceddin Kasım evlatlık vakfınının 163 yıl tarihli, Hacı Mahmud bin Yahya evlatlık vakfı 78 yıl tarihli vs. vakfiyelerinin olduğu belirtilmektedir (BOA. TD 156, s. 42, 46, 56 vs.) (...) Emin bu durumlarda, vakfiye tarihini defterin düzenlenme tarihinden kaç hicri yıl önce ise onu rakam olarak belirtmektedir. Mesela Şeyh Hasanlu Zâviyesi vakıflarında geçen ifade aynen şöyledir ‘...vakf idüğü merhum Sultân Alaaddin'in ikiyüz seksen dört yıl tarihiyle müverrah vakıfnâmesi...’ (BOA. TD. 156, s. 42) . Defter H. 937 tarihinde düzenlendiği bilindiğine göre bu tarihten 284 rakamı çıkarılırsa H. 633 yılı elde edilir ki bu da I. Alaaddin Keykubat'ın (H. 616-634/M. 1220-1237) saltanat yıllarına tekabül eder.”¹⁰⁷

Hakeza, Pirhasan-ı Zerrakî soyundan gelen Atak/Lice beylerine (mirlerine) ait bir şecerede benzer bir tarihleme yöntemiyle Hz. Âdem'e varan soy zincirinin kronolojisi verilmiştir¹⁰⁸.

Bu Tarihî Takvimler o devrin münecim, muvakkit gibi resmî saray görevlileri tarafından tutulmuştur. Bunun için Saray Takvimleri de denilir¹⁰⁹.

¹⁰⁶ Tarihte Usûl, Enderun Kitabevi, İstanbul 1981, 56.

¹⁰⁷ Ersin Gülsoy-Mehmet Taşdemir, Vakıf ve Mülk Defteri, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007, Giriş, xxvi-xxvii.

¹⁰⁸ H. Yüksel, “Artuklular'dan Cumhuriyet'e”, 441.

¹⁰⁹ V. L. Ménage, “Osmanlı Tarihinin Başlangıcı”, (Trc. Salih Özbaran), İÜ. Edebiyat Fakültesi TED., Sayı: 9, İstanbul 1978, s. 230-231; Aynı yazar, “I. Murad'ın Yıllıkları”, Aynı eser, Sayı: 33, İstanbul 1982, 79-98.

Osman Turan tarafından neşredilen beş Tarihî Takvimden 848 ve 849 tarihli olanlarında Osmanlılara ilişkin bölümler vardır¹¹⁰. Daha sonra N. Atsız'ın 1961 yılında *Osmanlı Tarihine Ait Takvimler I: 824, 835, 843 Tarihli Takvimler* başlıklı kitabı ile *İstanbul Enstitüsü Dergisi*'nin III. sayısında (İstanbul 1957, s. 17-23) neşrettiği Hicri 856 tarihli “Fatih Sultân Mehmed’e Sunulmuş Tarihî Bir Takvim” ve *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*'nin IV. sayısı'nda (Ankara 1975, s. 223-283) yayımladığı “Hicri 858 Yılına Ait Takvim” başlıklı makaleleri 2019'da birleştirilerek (Ötüken Neşriyat A.Ş.) yeniden toplu hâlde neşredilmiştir¹¹¹.

İfade ve üslup benzerliği ile Tarihî Takvimlerin Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanlardaki 1422 sonrası hadiselerin anlatımında temel kaynak olduğu rastgele yapılan metin karşılaştırmalarında dahi görülmektedir¹¹².

II-Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanlar

Anonim Tevârih-i Âl-i Osman denilen bu tarihî metinlerin Yahşi Fakih, Ahmed Dâî, Hamzavî gibi yukarıda söz konusu edilen ve daha adını bilmediğimiz o devrin yazarlarınca kaleme alındığından şüphe edilmemelidir. Zamanla bir kısmının müellifleri ortaya çıkarılabilir ve bu muamma çözülebilir. Bu tarihî metinler, Yusuf ile Züleyha veya diğer anonim halk hikâyeleri gibi büsbütün muhayyile ve kurguya dayalı metinler değildir. Osmanlı'nın ilk devirlerini konu alan bu anonim eserler yer, şahıs ve kronoloji bakımından sağlam veriler içeren metinlerdir. Bunlar için kullanılan, “avam için yazılmış basit metinler” ifadesi de gerçekten uzaktır¹¹³.

Sade, basit Türkçe ile yazılmış oldukları doğrudur; ancak, tarihî açıdan çok sağlam veriler ihtiva eder. İbn Kemal'in *Tevârih-i Âl-i Osaman*'ı gibi edebî bir üslup ile yazılmamışlardır; fakat tarihî realiteye uygun metinlerdir. Saray Takvimi denilen resmî kayıtlara müstenit metinler olduğu açıktır. Söz gelimi, *Oruç Beğ* ve *Anonim Tevârih-*

¹¹⁰ İstanbul'un Fethinden Önce Yazılmış Tarihî Takvimler, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007.

¹¹¹ Osmanlı Tarihine Ait Takvimler haz. N. Atsız, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019.

¹¹² Takvimler (N. Atsız), 91, 171, 211 karşılaştırmalı Metin, vr. 27b, 29a, 30a, 33b, 34a, 35b.

¹¹³ Köprülüzâde Mehmed Fuad, “Lütfî Paşa”, TM., I, 1926, 149.

lerin ortak kaynaklarının takvimler olduğunu İnalçık örneklerle açıklamıştır¹¹⁴.

Gerçekten, Anonimlerin üslûp ve ifadesi ile Tarihî Takvimler arasında çok büyük bir fark yoktur. İkisi de çok yalın ve sade bir Türkçe ile yazılmıştır. “Def’a, girü, ve, gine...” gibi kelimeler ile başlayan kısa cümlelerle olaylar peş peşe sıralanır. Mesela, metni ve tıpkıbasımı verilen bu *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*’ın kimi sayfalarında zikredilen hadiseler ve haberler, Tarihî Takvimlerdeki gibi 5, 11 ve hatta 21 kez “def’a” sözcüğüyle başlayan cümlelerle ard arda sıralanmıştır [34b], [38b], [41b]. Doğrusunu söylemek gerekirse, Osmanlı tarihinin anonim olarak nitelenen bu ilk kaynak metinleri Saray Takvimi denilen bu Tarihî Takvimler üzerine inşa edilmiştir. İkinci aşamada *Âşıkpaşazâde* ve *Oruç Beğ* gibi metinler ortaya çıkmıştır. Üçüncü aşamada *Rûhî* ve *Neşrî* bir sonraki aşamada ise İbn Kemal ve Celâlzâde gibi tarihçiler bu önceki metinleri esas alarak eserlerini edebî bir üslûp üzere kaleme almışlardır.

Hâl böyle iken şimdiki durumda kaç farklı Anonim olduğunu kesin olarak bilmiyoruz; çünkü elimizde Türkiye ve dünya kütüphanelerinde mevcut bütün Anonimlere ilişkin sağlam bir katalog henüz bulunmamaktadır.

Bilindiği üzere Anonimler üzerindeki ilk ciddi çalışmayı F. Giese Avrupa kütüphanelerindeki on üç nüshanın edisyon kritiğini yaparak 1922’de neşretmiştir¹¹⁵. N. Azamat, Giese’nin neşrettiği bu *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*’a giriş mahiyetinde bir inceleme ekleyerek yeni harflerle 1992’de yayımlamıştır¹¹⁶. Daha sonra Marmara Üniversitesinde birkaç Anonim yüksek lisans tezi olarak yeni harflere aktarıldı. Bu arada, N. Öztürk de bir Anonimi bugünkü alfabeyle çevirip neşretmiştir¹¹⁷. Vehbi Günay ise Balıkesir İl Halk Kütüphanesinde bulunan

¹¹⁴ İnalçık, Halil, “The Rise of Ottoman Histrography”, nşr. B. Lewis-P. M. Holt, *Historians of the Middle East*, London, 1962, 156.

¹¹⁵ Die altosmanisihen anonymen Chroniken inText und Übersetzung. Teil I: Text und Variantenverzeichnis, Breslau 1922; Teil II (Almanca Tercümesi), Leibzig 1925.

¹¹⁶ Anonim Tevârih-i Âl-i Osman -F. Giese neşr- haz. N. Azamat, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1992.

¹¹⁷ Anonim Osmanlı Kroniği (1299- 1512), Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, İstanbul 2000.

eksik bir nüshayı yayımlamıştır¹¹⁸. Henüz elde bir katalog olmadığı için tez olarak hazırlanan bu metinlerin edisyon kritiği yapılamadı.

Evet, değil dünya kütüphaneleri Türkiye kütüphanelerinde bile mevcut bulunan Türk tarihine ait yazmalara ilişkin ciddi bir katalogumuz henüz yok. Onun için Osmanlı tarihine dair yazmaların farklı nüshaları hakkında sarıh bir bilgi edinme imkânı bulamıyoruz. Hâl böyle olunca, “Ne kadar *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman* var?” belli değil. “Elliye yakın Anonim vardır.” ifadesi de bir tahmindir¹¹⁹. Ayrıca, her farklı Anonimin ne kadar yazma nüshası olduğu da meçhuldür.

Hâlbuki İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi -IRCICA *İslam Tıp Yazmaları Kataloğu (Arapça, Türkçe ve Farsça)*'nu üç kişiyle hazırladı¹²⁰. Aynı şekilde, Türk tarih yazmalarına dair bir katalog niçin hazırlanmasın?

Bilebildiğimiz kadarıyla bu Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanların hepsi Süleyman Şah'ın Anadolu'ya gelişiyle başlar; ancak, bitiş tarihleri ve olayların anlatılışı farklıdır. Mevcut şekillerini II. Bayezid devrinde almış olduklarına ilişkin birtakım belirtiler gösteren bir grup yazma, takriben 900/1494'e kadar gelen olayları tahkiye eder. Diğer bir grup ise 957/1550'ye değin devam eder. Bu bir genelleme; bununla beraber Anonimlerin ekseriyeti farklı tarihlerde son bulur¹²¹. Anonimler bitiş tarihlerine göre üç grup olarak da tasnif edilmiştir. Birinci grup 1494'e, ikinci grup 1555'e, üçüncüsü XVII. yüzyıla kadar devam eder şeklindeki tasnifin de sağlıklı bir tasnif olmadığı anlaşılmıştır¹²².

Bu Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanların II. Bayezid döneminde ortaya çıktığı, kimler tarafından yazıldığı bilinmediği için Anonim Tevârih-i Âl-i Osman olarak nitelendirildiği ifadesi¹²³ de pek doğru

¹¹⁸ Kitâb-ı Tevârih-i Âl-i Osman Anonim, Ege Üniversitesi Yayını, Bornova-İzmir 2017.

¹¹⁹ Osmanlı Tarihçileri, 51.

¹²⁰ Catalogue of Islamic Medical Manuscripts (In Arabic, Turkish & Persian) In The Libraries of Turkey Editor: Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu. haz. Dr. Ramazan Şeşen, Cemil Akpınar, Cevat İzgi, İstanbul 1984.

¹²¹ V. L. Ménage, “Osmanlı Tarihçiliğinin Başlangıcı”, TED, IX (1978), s. 231.

¹²² Hasan Hüseyin Adaloğlu, “Osmanlı Tarih Yazıcılığında Anonim Tevârih-i Âl-i Osman Geleneği”, Osmanlı 8 Yeni Türkiye Yayını, Ankara 1999, s. 288 dipnot: 24'te “Bununla birlikte İstanbul Kütüphanelerinde mevcut bazı Anonim Tevârih-i Âl-i Osman'lar 1455, 1465, 1471, 1489 tarihlerinde sona ermektedir.” demektedir.

¹²³ Osmanlı Tarihçileri, 51.

değildir. Mesela burada metni ve tıpkıbasımı verilen *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'ın bilinmeyen müellifi, “*Benden önce hiç kimse Osmanlı tarihini mufassal ve muhtasar olarak yazmamıştır.*” söyleminin ardından, “*...şimdiki zamanda Padişahü'l-İslam ve'l-Müslimine kâtilü'l- kefereti ve'l-müşrikin kâmi'u'l-fecereti ve'l-müttemeridin Sultân Muhammed ibni Sultân Murad ibni Muhammed Han bin Bayezid Han bin Gazi Murad Han bin Orhan bin Osman bin Ertugrul bin Süleyman Şah -azze nasrahum*” demektedir. Yani, II. Mehmet devrinde eserini yazdığını belirtiyor. Böylece, “Bütün anonimler, II. Bayezid döneminde kaleme alınmıştır.” ifadesinin geçerli olmadığı görülmektedir.

F. Giese de neşrettiği Anonimler arasında yazılış tarihleri bakımından bir tasnif yapmak istemiş; ancak, edisyonuna esas aldığı yazma metnin sonraki redaksiyonda aslına nispeten sadık kalınan daha eski bir metin olduğunu anlamış ve böyle bir tasnifin mümkün olmadığını ifade etmiştir¹²⁴.

Hacim açısından Anonimleri mufassal ve muhtasar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Muhtasar metinlerden oluşan Anonimlerde manzum parçalara hemen hemen hiç tesadüf edilmez; sade bir Türkçe ile kaleme alınmıştır. Mufassal nüshalar ise Ahmedî'den yapılan Giese neşrinde olduğu gibi ilk 50 beyitlik manzum bir alıntıyla başlar ve mensur olarak devam eder¹²⁵; yine de yer yer bazı manzum kısımlara rastlanır.

Muhteva açısında Anonim müellifleri “sebeb-i telif-i kitab” başlığı altında, ilkin Osmanlı beylerinin ve şehzâdelerinin başından geçen maceralara; ikinci kısımda Kostantiniyye'yi kimlerin inşa ettiğine ve kimlerden kaldığına, kimlerin gelip üzerinde savaşıp ve nice harap kaldığına ve yeniden imar edilmesine dair anlatımlarına geçerler. Ardından tekrar Osmanlı tarihine kaldıkları yerden devam ederler.

Yalnız İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan İbnü'l-Emin Anonimi (nr. 3202) diğer Anonimlerden muhteva bakımından bazı farklılıklar gösrerir. 908 (1502) tarihine kadar devam eden ve

¹²⁴ V. L. Ménage, “Osmanlı Tarihçiliğinin Başlangıcı” Tarih Enstitüsü Dergisi, Sayı: 9, İstanbul 1978, s. 232.

¹²⁵ Anonim (Giese), Giriş, XXVI.

Tevârih-i İbtidâ-i 'Al-i Osman başlığını taşıyan bu Anonim, Ertuğrul Gazi'nin hüveyeti hususunda diğerlerine nazaran aykırı bilgiler içerir. Ertuğrul, İsfahan'a bağlı Haman şehrinde Hürmüz Ebubekir adında birinin oğludur. Gaza niyetiyle Sultân Alaaddin devrinde Hürmüz Ebubekir gelip Konya'ya yerleşmiştir. Konya'da evlenir ve Ertuğrul ismini verdiği bir çocuğu olur. Ertuğrul büyüyünce gazaya başlar ve Söğüncük denilen bir köye yerleşir. Dresden Kütüphanesinde de bir nüshası olduğu rivayet edilir¹²⁶.

Türkiye Kütüphanelerinde Yer Alan Bazı Anonimler¹²⁷:

Anonim Târih-i Âl-i Osman, Çeviri yazı-Tıpkıbasım Sözlük, haz. Ömer Kurmuş, Bursa İl Özel İdaresi Yay., Bursa 2012.

Anonim Tevârih-i Âl-i Osman- Der-beyân-ı Menâkıb-ı Âl-i Osman, haz. K. Ziya Taş, Post Yay., İstanbul 2020.

Beşir Çelebi, *Tevârih-i Âl-i Osman*, İzzet Koyunoğlu Ktp. (Müzesi). Konya. nr: (?). (Fatma Yalçınkaya 1998'de YLT. olarak hazırlamıştır).

Haza Kitabı Tarih-i Nesl-i Âl-i Osman, Süleymaniye Ktp. Ayasofya Bölümü, nr. 3018 (sonu eksik)

Haza Kitabı Tevârih-i Âl-i Osman, Türk Tarih Kurumu Ktp., nr. 117.

İbtida-ı Tevârih-i Âl-i Osman, İÜ. Merkez Ktp. İbnü'l-emin, nr. 3202. 897/1492'de biter. (Halime Doğru 1986'da Yüksek Lisans tezi olarak hazırlamıştır.)

Kitâb-ı Tevârih-i Âl-i Osman, Balıkkesir-Edremit Muzaffer Akpınar İlçe Halk Ktp. Nr. 902 Y. 114. Başı sonu eksik. 883/1482'ye kadar gelir. Vehbi Günay tarafından *Kitâb-ı Tevârih-i Âl-i Osman Anonim*, (Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay. Bornova-İzmir 2017) adıyla neşredilmiş. Bu nüsha Süleymaniye Ktp. Ayasofya Bölümü nr. 3018'de nüshanın aynısı olabilir.

Matrakçı Nasuh, *Rüstem Paşa Tarihi Olarak Bilinen Tarih-i Âl-i Osman (Osmanlı Tarihi 699-968/1299-1561)*, haz. Göker İnan, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2019.

¹²⁶ Anonim (Giese), Giriş XXXV vd.

¹²⁷ Bu anonimlerin bazıları hakkında daha detaylı bilgi için bk. N. Öztürk Anonim Osmanlı Kroniği (1299-1512), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2000, s. Giriş: XLII-XLVIII.

Tarih-i Âl-i Osman, Bursa YEBEK, Ulucami nr. 2405.

Tevârih-i Âl-i Osman, Arkeoloji Müzeleri Ktp., nr. 1331.

Tevârih-i Âl-i Osman, Arkeoloji Müzeleri Ktp., nr. 376. 616-926 /1219-1519 arasını kapsar.

Tevârih-i Âl-i Osman, Arkeoloji Müzeleri Ktp., nr. 383. Başlangıçtan 973/1565'e varır.

Tevârih-i Âl-i Osman, Belediye/Atatürk Ktp. M. Cevdet Kitaplığı, nr. K-255. 894/1489'da sonda bulur. (Ali Biçer 1989'da YLT. olarak hazırlamıştır.)

Tevârih-i Âl-i Osman, Bursa Arkeoloji Müzesi Ktp.,E.50-643// Süleymaniye Ktp. Mikrofilm Arşivi nr. 1427. Başlangıçtan 896/1490'a de-ğin.

Tevârih-i Âl-i Osman, İÜ. Merkez Ktp. TY., nr. 3704. 896/1490'a ulaşır.

Tevârih-i Âl-i Osman, İÜ. Merkez Ktp. TY., nr. 3976. 892/1486'ya ulaşır. (Cihan Çimen 2006'da YLT. olarak hazırlamıştır).

Tevârih-i Âl-i Osman, Millet Ktp. Ali Emiri, nr. 1159; Diğer bir nüshası Süleymaniye Ktp. Fatih. Nr.4206. (Sebahattin Köklü 2004'te YLT. olarak hazırlamıştır)

Tevârih-i Âl-i Osman, Millet Ktp. Ali Emiri, nr. 144

Tevârih-i Âl-i Osman, Millet Ktp. Ali Emiri, nr. 15. 956/1549'da netice-lenir.

Tevârih-i Âl-i Osman, Süleymaniye Ktp, Mikrofilm Arşivi, nr. 1919.

Tevârih-i Âl-i Osman, Süleymaniye Ktp. Ayasofya Bölümü, nr. 2705. 971/1563'te nihayete erer. Muhtasar bir nüshadır.

Tevârih-i Âl-i Osman, Süleymaniye Ktp. Hüsrev Paşa, nr. 386. Şevvval 966/Temmuz 1559'a kadar uzanır. (Hasan Ayhan 2003'te YLT. ola-rak hazırlamıştır).

Tevârih-i Âl-i Osman, Süleymaniye Ktp. Vehbi Efendi, nr. 1223. 869/1465'e kadar gelir. (H. Hüseyin Adaloğlu, *Muhyiddin Cema-li'nin Tevârih-i Âl-i Osman*'ı. YLT. MÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İs-tanbul 1990).

Tevârih-i Âl-i Osman, Süleymaniye Ktp., Mikrofilm Arşivi nr. 2765 (Edirne Nüshası). Burada yeni harflerle metni ve tıpkıbasımı veri-len nüsha.

Tevârih-i Âl-i Osman, Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Revan nr. 1101. 956-1014/1549-1606 arasındaki Osmanlı tarihini içerir. (Ahmet Akgün 1988'de YLT. Olarak hazırlamıştır).

Tevârih-i Âl-i Osman, Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Revan Köşkü nr. 1100. 975/1567'ye kadar olan hadiseleri ihtiva eder.

Tevârih-i Âl-i Osman, Türk Tarih Kurumu Ktp., nr. 41.

Tevârih-i Âl-i Osman, Türk Tarih Kurumu Ktp., nr. 85.

Tevârih-i Nesli Âl-i Osman, İÜ. Merkez Ktp. TY., nr. 2438 (Başlangıçtan 1560'a ulaşır, Geyikli Baba'an söz eder.).

Tevârih-i Nesli Âl-i Osman, İÜ. Merkez Ktp. TY., nr. 587. Başlangıçtan 859/1455'e kadar varır.

Tevârih-i Nesli Âl-i Osman, Süleymaniye Ktp. Fatih nr. 4206.

Zikr-i Mülûk-i Âl-i Osman, Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Sultân Mehmed Reşad ve Tiryal Hanım nr. 700 (Meral Pekmezci (Akşener) tarafından 1988'de YLT. olarak hazırlanmıştır).

III- İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman (Edirne Nüshası)

a- Nüsha Tavsifi

İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman adıyla okuyucuya sunulan bu metin, Edirne Selimiye, eski adıyla Selimiye Badi Efendi Kütüphanesinde 1189/2091 kayıtlı ve Mevlana Ruhî Fâzıl Çelebi'ye ait olarak bilinir, bunun için *Ruhî Tarihi* olarak anılırdı. Ayrıca, Süleymaniye Kütüphanesi Mikrofilm Arşivi nr. 2765 (tasnif nu. 9=94.35; Eski nu: 480/2561; Yeni nu: 2091)'te mikrofilmli bulunmaktadır. Bu metin çalışması bu mikrofilme dayandığı için kâğıdın filigranı ve kalınlığı hakkında görüş belirtilememiştir.

Ancak katalog bilgilerine göre mukavva cildli, şirazesiz, sırtı beyaz kâğıt kaplı, miklepli ve 140x111 (111x70) mm. ebadında olan, 9+93 yapraklı olan bu yazma eserin istinsah tarihi belli değildir. İlk dokuz sayfası Şahî, Firakî, Kanî, Selikî, Hayalî, Rahikî Mihrî, Şahidî, Hatayî, Necatî mahlaslı ekseriyeti 16. yüzyıl şairlerinin şiirlerini muhteva bir mecmuadır. Mecmuanın içinde Emir Ahmed adında Farsça yazan bir şair de var.

Anonim Tevârih kısmı 1b-89a varakları arasında yer alır. Bundan sonra *Kitab-ı Rahatü'l-İnsan* başlıklı yine harekeli bir nesih ile yazılan beş yapraktan oluşan ve Türkçe bir tıp risalesi bulunmaktadır.

Yukarıda belirtildiği gibi, metni yeni harflere akatılan *Anonim Tevârih* kısmı 1b-89a varakları arasında yer alır. Her sayfası, bazı istisnalar hariç, 13 satırdan oluşmaktadır. Konu başlıkları, kelimeleri ve tarihler, surh (kırmızı) ile kaleme alınmıştır. 687-920 (1288-1514) yılına değin Osmanlı tarihini kapsayan bu metin, harekeli bir nesih ile yazılmış Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini ihtiva eder. Ancak, yuvarlak ünlülü eklerin yanında düz ünlülü eklerin kullanılması gibi Yeni Türk dili özelliklerinin görüldüğü örnekler de rastlamak mümkündür. Bilhassa kapalı e sesi içeren kelimelerde hem esre hem de üstün ile çift harekelendirilmiş örnekler görülmektedir. Tarihler çoğu zaman hem rakamla ve hem yazıyla verilmiştir. Diğer tarih metinlerine göre dili sade ve daha eskidir. Zaten, Halil Erdoğan Cengiz de yukarıda söz konusu edilen makalesinde bu anonim metnin, Âşıkpaşazâde'ninkinden eski, Yahşi Fakih'in eserine daha yakın olduğunu söylemişti¹²⁸.

Başlangıçtan II. Murat devrine kadar yekpare bir bütünlük gösterir. “Sultân Murâd Bursa'ya gelüp tahta geçdi; oturdu. Hicretün sene sekiz yüz yigirmi dördünde.” [32a] [32b]. “Selenik'de bir düzme Mustafâ çıktı;¹²⁹ “Ben Bâyezîd Han oğlıyam.” didi.” [32b]. “Düzme Mustafâ kaçdı; Kızılağaç Yenicesi'nde duttular; Edirne'ye getürdiler. Hisâr burcına bir bedene asakodular. Sultân Murâd Edirne tahtında karâr itdi; tahta geçdi. Hicretün sene sekiz yüz yigirmi beşinde.” [33b].

İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman adıyla yayına hazırlanan bu metin, bu tarihten sonra takvimlerdeki üsluba döner. Buradan itibaren, 12 kez “Ve” ile başlayan cümlelerle olaylar kronolojik sıralanır. Mesele “Ve Anadolu'ya geçüp İzmir oğlun kovup ve Menteşe İlin ve Aydın İlin ve Sarhan Vilayetin feth itdi. Hicretün sekiz yüz yigirmi altısında” [33b] gibi. Akabinde, “Def'a” ile başlayan 9 cümleyle peşpeşe olaylar verilir. Örneğin, “Def'a Sultân Murad Edirne'de karar idüp Vilkı kızını

¹²⁸ Halil Erdoğan Cengiz, 41.

¹²⁹ Gelüp Ece-ovası'nda konu: Oruç Beğ (Öztürk), 51.

getürüp hatun edinüp ve ol yıl Evrenos oğlu Ali Beg Arnavud Vilayeti'ne akın idüp bi-nihayet ganimet-ıla geleden berü Hicret sene sekiz yüz otuz dokuzunda.” (vr. 34b).

Vr. 35b'nin son paragrafından Vr. 38b'nin son satırına değin metin normal bir akış gösterir. Buradan Vr. 39b'ye kadar yine “Def'a” ile başlayan cümlelerle hadiseler sıralanır. Bu üslup “Kostantiniyye ve Ayasofya Efsaneleri” kısmına kadar yer yer “Def'a” sözcüğüyle başlayan cümlelerle arada görülür.

İnalcık'ın Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanların, *Âşıkpaşazâde*'nin ve *Oruç Beğ*'in 826/1422 yılına değin ortak bir kaynaktan istifade ettikleri ve bu tarihten 889/1484'e kadar olan kısımlarında kaynaklarının farklılaştığı tespiti, bu metin analizinde ortaya çıkmıştır¹³⁰.

Kostantiniyye ve Ayasofya Efsaneleri (44a-68a)¹³¹ ile Hz. Peygamber ve Dört Halife dönemlerine (Vr. 68b-74b'nin sonuna değin) dair bölümler yekpare bir metindir. Muhtemelen başka bir yerden bir bütün olarak alınmıştır. *Oruç Beğ*'de de aynı durum söz konusudur.

Meçhul müellifimiz, Kostantiniyye ve Ayasofya Efsaneleri'nin kaynağı olarak Zeyne'l-Arab, Tirmizî ve Kurtubî'yi gösterir. Bunların da Rum tarihlerinden istifade ettiklerini söyler. Gerçekte II. Murad ve II. Mehmed döneminde yaşayan, Yazıcıoğlu Mehmed Efendi, *Er-Risaletü'l-Muhammediye* isimli eserini Temmuz-Ağustos 1449 (Cemadî 853)'da tamamladığını söyledikten sonra, ruhlar âleminde Hz. Peygamber'in huzuruna çıkarıldığını ve Gelibolu halkı, ileri gelenleri, kendisi, ailesi, kardeşleri ve hocaları Zeynü'l-arab ile Haydar-ı Hafî için hayır dua talebinde bulunduğunu yazar¹³². Bu kayıta görüldüğü üzere meçhul müellifin kaynak gösterdiği kişilerden biri olan Zeynü'l-Arab, bu dönemde yaşamıştır, hayali bir kişi değildir.

II. Mehmet dönemine tekrar dönülünce birkaç paragraf sonra yine “Def'a” sözcüğü ile başlayan 21 cümleyle olaylar sıralanır (75a-77b

¹³⁰ Halil İnalcık, “The Rise of Ottoman Histography”, nşr. B. Lewis-P. M. Hold, *Historians of the Middle East*, London, 1962, 159.

¹³¹ Kostantiniyye ve Ayasofya efsanelerini konu alan bu kısmın daha detaylı müstakil bir metni için bk, İstanbul Tarihi, Yazma, Ziya Bey Kütüphanesi, Sivas, Demirbaş nr. 4005.

¹³² E J. Wilkinson Gibb, age., 255.

arasında). Bundan sonra, II. Bayezid devri dâhil yer yer “Defa” “Ve girü” şeklinde başlayan cümlelere daha sık rastlanır.

İlk dönem Osmanlı tarihini konu edinen bütün Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanlar hemen hemen birbiriyle örtüşen ifade ve anlatımları içerirler. Bir kısmının başlangıç anlatımı Ahmedî'nin manzumesiyle, diğer bir kısmı ise mensur olarak başlar. Bitiş tarihleri ve içerdikleri hadiselerle ait kayıtlarda da farklılıklar vardır. Daha doğrusu, bütün anonimlerin burada metni ilk kez neşredilecek olan Anonim dâhil, Anadolu'daki höyükler gibi katmanlardan oluştuğu görülmektedir. *İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*'ın, diğer Anonim Tevârih-i Âl-i Osmanlardan, *Âşıkpaşazâde* ve *Oruç Beğ*'den daha eski bir metin olduğu dilinden ve üslubundan anlaşılmaktadır. Bu Anonim metnin başlangıç kısmı, 1422'ye II. Murat devrine kadar gelmiş ve ondan sonraki metin zaman içinde yapılan ilavelerle devam etmiştir. Kostantiniyye ve Ayasofya Efsaneleri kısmı ile İslam tarihine yer veren bölümler başka müstakil metinlerden bir bütün olarak iktibas edilmiş izlenimini vermektedir.

Kostantiniyye ve Ayasofya Efsanelerininin daha önceden mevcut bir metinden aktarıldığı anlaşılmaktadır. Gerçekten bu efsanelerin İstanbul'un fethiyle beraber Osmanlı literatürüne girdiği görülmektedir. Mesela, Yazıcıoğlu Ahmed Bican'ın 1453'te Gelibolu'da kaleme aldığı *Dürr-i Mekkûn* isimli ansiklopedik eserin “Yedinci Bâb”ında yer alan Ayasofya efsanesinde Ayasofya'yı yaptıran Safiyye'den, inşasında kullanılan mermerlerin devler tarafından getirilmesinden, mimarının ortadan kaybolmasından, Hazreti Muhammed'in doğduğu gece kubbesinin yıkılması gibi söylenceler¹³³, *İlk Anonim*'de anlatılan efsaneyle hemen hemen aynıdır. Ayasofya efsanelerini konu alan metinlerin Fatih döneminde Bizans kaynaklarından Farsça ve Türkçeye çevrildiğini bu ilginin daha sonra devam ederek bu konuda bir hayli yazma metin ortaya çıktığı görülmektedir¹³⁴. Ancak Hazreti Peygamber, dört halife, Emeviler ve Abbasiler dönemlerine dair bu anlatımların sadece

¹³³ Ferhat Aslan, *Ayasofya Efsaneleri*, İstanbul 2014, 121.

¹³⁴ Ferhat Aslan, *Aynı eser*, 107-126

söylencelere değil ilk Müslümanların İstanbul'a olan akın ve fetihlerini içeren eski tarihî kaynaklara dayandığı bilinmektedir¹³⁵.

b- Muhtevası

Burada eserin muhtevasına ilişkin genel bir değerlendirmeden öte, dikkat çeken bazı hususlar üzerinde durulacaktır.

“Benden önce kimse Osmanlı tarihini muhtasar veya mufassal olarak kaleme almadı.” diyen meçhul müellifimiz de diğer Anonim Tevârih-i Âl-i Osman müverrihleri gibi eserine Süleyman Şah'ın Anadolu'ya gelişiyle başlar. Bugünkü bilgilerimize göre bu söylemi ilk kez Şükrullah ortaya atmıştır. Ertuğrul'un babası olarak Süleyman Şah'ı gösterir¹³⁶; Enverî ile Karamanî Mehmet Paşa, Gündüz Alp olduğunu söyler¹³⁷. N. Atsız, bu ayrıma dayanarak, “*Bugün artık bilindiği üzere, Süleyman Şah, Fatih'ten sonraki devirde uydurularak Osmanlı soy kütüğüne katılmış bir şahıstır. Netekim Fatih'in son sadrazamı olan Karamanlı Nişancı Mehmet Paşa Arapça yazdığı Osmanlı tarihinde Süleyman Şah'tan bahsedilmemiştir.*”¹³⁸ şeklinde bir görüş ileri sürmüştür; ancak, bu görüşün inandırıcı olması için yeterli bir kanıt değildir¹³⁹.

Ertuğrul Gazi'nin gördüğü rüyayı Şeyh Edebalı'ya anlatan hikâyeye göre (Vr.5b-6a) Osman Gazi Anadolu'da dünyaya gelmiştir. Yine N. Atsız, “Ragıp Paşa nüshasında listeden önce birkaç satırlık bir takvim taslağı olduğu gibi liste başındaki, Osman Gazi adının üstünde, ‘Vilâdet-i şerife der karye-i Küncük” kaydı vardır. Osman Beğ'in doğum yeri olarak gösterilen bu Küncük Köyü'nün neresi olduğunu bilmiyorum.” demektedir¹⁴⁰. İnternette köy isimlerine baktığımızda Küncük Köyü (Sağrıca Köyü) Ağrı ili Patnos ilçesinin bir mahallesi olarak gözükmektedir.

¹³⁵ Gyula Káldy-Nagy, “Osmanlı İmparatorluğunun İlk Yüzyıllarında Kutsal Savaş (Cihat)”, (çev. Pınar Emiralioğlu), Söğüt'ten İstanbul'a: Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar, İmge Kitabevi, Ankara 2000, 397-406.

¹³⁶ Şükrullah (Atsız), 51.

¹³⁷ Mükrimin Halil Yinanç, “Ertuğrul Gazi”, İA. C.4, İstanbul 1988, 334.

¹³⁸ Edirneli Oruç Beğ, Oruç Beğ Tarihi, Baskıya Hazırlayan N. Atsız, Tercüman 1001 Temel Eser, 1972, 12.

¹³⁹ Bu hususta daha geniş bir literatür ve değerlendirme için bk. Oruç Beğ (Öztürk), 4, dipnot: 7.

¹⁴⁰ Takvimler (Atsız), 14.

Bu *İlk Anonim*'in diğer Anonimler gibi *Oruç Beğ* ile büyük benzerlikleri bulunmasına rağmen aralarında çok önemli farklar da vardır. Bu farklar burada metni ilk kez neşredilen *Anonim*'in daha güvenilir olduğunu işaret etmektedir. Orhan Gazi'nin askerine kızıl börk ve kendisinin ise ak börk giymesini tavsiye eden kardeşi Ali Paşa'ya dair hikâyede “*Orhan [10a] Gâzî, vardı; Hacı Beğtaş Sultân Oğlu'ndan*¹⁴¹ *dest-i tevbe idüp ak börk geydi. Kendüye taalluk olan kullar dahı ak börk geydiler; ak börk geymek ol zamândan kaldı, yeniçeriye.*” ifadelelerini görüyoruz. Hâlbuki *Oruç Beğ*'de ise,

“*Ali Paşa eyitdi: ‘Ey karındaş! Kamu leşkerün kızıl börk geysünler, sen ak börk geygil ve sana taalluk olan dahı ak börk geysünler. Bu dahı âlemde bir nişan olsun’ dedi. Orhan Gazi bu sözü kabul edüp adam gönderüp, Amassıyye’de Hacı Beğtaş el-Horasanî’den icâzet alup, ak börk getürdüp evvel kendü giydi*”¹⁴²

Hacı Beğtaş'ın Orhan Gazi devrinden çok önce öldüğü bilinmektedir. *İlk Anonim*'in yazarı, Orhan Gazi'nin “Hacı Beğtaş Sultân Oğlu'ndan” bugünkü ifadeyle halifelerine intisap ederek ak börk giydiğini söylemektedir. Âşıkpaşazâde de bu ak börk kızıl börk meselesini izah eder¹⁴³ ve sonra kendisine, “Bu yeniçerinün başındağı tac Beğdaşiler'dendür” derler. Cevap: Vallahi yalandur. Bu söz kim Beğdaşilerden dedükleri bu ak börk hod Orhan Gazi zamanında Bilecük'de zahir oldu”¹⁴⁴ der ve hikâyenin devamında bu ak börk meselesine açıklık getirir. Ardından da, “Ve her kimse kim Hacı Beğtaş Âl-i Osman'dan kimseyle münasebet etdi, derse yalandur şöyle bilesiz”¹⁴⁵ diyerek uyarmaktadır. Hâlbuki *Oruç Beğ* de eserini kaleme alırken Âşıkpaşazâde'nin *Tevârih-i Âl-i Osman*'ını gördüğünü kendisi ifade etmektedir. Bu durumda *İlk Anonim*'in daha güvenilir bilgiler verdiği anlaşılmaktadır.

Cengiz Han'ın Belh şehrini harap ederken, “*Ol zamanda ol vilâyettün padişahu Hurzumşah-idi. Belh'ün ve Horasan'un padişahıydı. Sultânü'l-ârifin Hazret-i Mevlânâ Celâleddin dört yaşında idi.*”

¹⁴¹ Hacı Bektaş el-Horasanî'den: *Oruç Beğ* (Öztürk), 19.

¹⁴² *Oruç Beğ* (Öztürk), 18-19.

¹⁴³ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 55

¹⁴⁴ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 308.

¹⁴⁵ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 309.

Oruç Beğ ise “*Ol vakt Belh Şehrînün şahı Horzumşah-idi Hazret-i Mevlânâ Sultanü'l-ârifin ol vakt dokuz yaşında idi. Belh Şehrînün içinde vücuda geldi. Cengiz Han hurûc itmezden ön Mevlânâ Celâleddin'ün atası Sultanü'l-ârifin Bahaüddin kim Horzumşah'ün kızından olmuş-idi*”¹⁴⁶ demektedir. Böylece Mevlana'nın *İlk Anonim*'de dört, *Oruç Beğ* (Babinger)'de dokuz, Öztürk'ün neşrettiği nüshada yedi¹⁴⁷, *Menâkibü'l-Ârifin*'de ise beş yaşında¹⁴⁸ olduğu kaydedilmiştir.

Rumeli'ye geçiş hikâyesinde sade bir anlatım var. Süleyman Paşa'nın Rumeliye geçme düşüncesi ve tasarısı içindeyken Fazıl Beğ ve Ece Beğ “müsaade ediniz biz geçelim” derler ve bir sal yapıp karşıya Cimbin Kalesi nevâhisine geçerler. Bağlar arasında yakaladıkları bir kâfiri gemiye bindirip Süleyman Paşa'ya getirirler (Metin 11a-11b). Bu anlatı *Şükrullah*'ta daha renkli bir hâle dönüşür: “*Râvî der ki: Deniz kıyısında Kemer adında ormanlık yer vardı Oraya vardılar. O yöre kâfirlerinin öküzlerinden birini yakalayıp öldürdüler. Derisini sırum gibi kestiler. Ormandan birkaç ağaç parçası getirip o sırumla birbirine bağladılar. Üzerine bindiler. Kırk er sığdı kalanı kaldı. Ol kırk er Tanrıya bel bağlayıp denizi aştılar*”¹⁴⁹. Aynı hikâyeyi Ruhi biraz daha gerçeğe büründürür: “*Rivâyet iderler ki bunlar mecmû deniz kenarında Kemer nâm yire gelüb, ol yerde kâfir sığırların bulup tutub, boğazlayup, derilerin çıkarup, kayışlar idüb, bir nice ağacı birbirine çatup, kırk kişi alacak mikdarı bir sal itdürüp, Süleyman Paşa kırk yarar kişi ile ol sala girüb, Rumili tarafında Tekürtağı tuşında çıkdılar*”¹⁵⁰. Bir Rus masalında da böyle bir öykü vardır. Şklovski, toprağın bir post yardımıyla ölçüldüğü meşhur masalda, masal kahramanı, bir öküz postunun yüzeyi kadar toprak alma izni elde eder. Postu kayış gibi keser ve böylece daha fazla toprağı kaplayarak karşı tarafı aldatır¹⁵¹.

¹⁴⁶ Oruç Beğ (Babinger), 5.

¹⁴⁷ Oruç Beğ (Öztürk), 5.

¹⁴⁸ Reşad Öngüren, “Mevlânâ Celâleddin-i Rumi”, DVİA, 29, Ankara 2004, 460-462.

¹⁴⁹ Şükrullah (Atsız), 54.

¹⁵⁰ Ruhi (Yücel), 385; Nişancı, 354; Hadikat's-Selatin, 35b-36a; Bu hikâyenin değişik varyantları için bk. Anonim Tevârih-i Âl-i Osman, İstanbul Büyük Şehir Belediye Ktp. MC. Yz. K0255, pdf, s.92; Anonim Tevârih-i Âl-i Osman,, Ayasofya Ktp. Nr. 3018, pdf. 130b

¹⁵¹ Vladimir Propp, Masalın Biçimbilimi, çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat, İş Bankası Yayını, İstanbul 2011, s. 18.

Bu hikâyenin menşesine dair Zeki Velidi'nin daha uzun bir anlatımı var: *“On üçüncü asırda yaşayan Türk âlimi Cemal Qarşi Orta Asya Türklerinin İslamiyet’i kabul etmeleri tarihine ait naklettiği bir hikâyede Samanîlerden Nasr b. Mansur isminde bir prensin Karahanlardan Satuk Buğra Han’ın amcası olan Oğulcak Kadır Han’ın başkentinde, yani Kaşgar’da mülteci sıfatıyla bulunduğu ve Handan Artuç kasbasında bir sığır derisi kadar toprak istediğinde Hanın bu isteği hemen kabul ettiğini anlatır. Hikâyeye nazaran Samanî Nasr, Hanın rızasını elde ettikten sonra bir sığır derisini incecik bir ip şeklinde kesmiş ve bu incecik kayışın ihata edebildiği kadar toprağı göstererek, işte bu sığır derisi kadar toprak dediğim budur demiş, Han da bunu böyle kabul etmiş. Nasr böyle bir hile ile elde ettiği toprağı Türk ülkesinde ilk İslam camiini bina etmiş ve ilk İslam camiini kurmuş imiş. Bu sığır derisi hikâyesi Dydonap hikâyesi ismiyle eski Yunanlılarda da malum olan ve muhtelif kavimlerde görülen maruf bir seyyar motiftir. Bu motifin Başkurtlara geçen bir şekli Rus muharriri Leon Tolstoy’un İlyas ismindeki hikâyesinde güzel bir surette anlatılmıştır.”*¹⁵²

Daha sonra gelen müverrihler öküz postu masalını gerçekçi bir anlatım gibi tekrarlamışlardır¹⁵³.

Hâlbuki Bizans İmparatorluğu’nda 1341-1347 seneleri arasında tahtın yasal varisi V. Paleologos ile Ioannes Kantakuzenus arasında amansız bir savaş yaşanmaktadır; Kantakuzenos durumunu güçlendirmek için Türklerle ittifak yoluna başvurur. İlk önce Aydınolu Umur Bey’den daha sonra Orhan Bey’den destek alır; kızı Teodora’yı Orhan ile evlendirir. Türk beyleri bu işte kazançlı çıkacaklarını bildiklerinden Kantakuzenos’un yanında savaşmak üzere Trakya ve Makedonya’ya asker gönderirler. Sonuçta, Kantakuzenos 1347’deki iç savaşta elde ettiği galibiyetten sonra da Osmanlılarla ittifakını sürdürür. 1 Mart 1354’te vuku bulan deprem neticesinde Osmanlılar Gelibolu’yu alırlar¹⁵⁴. Kısacası, Türklerin Rumeli’ye geçişlerinde Kantakuzenos’un

¹⁵² Tarihte Usul, Enderun Kitabevi, İstanbul 1981, 41.

¹⁵³ Oruç Beğ (Öztürk), 20; Aşıkpaşazâde (Öztürk), 66;

¹⁵⁴ Elizabeth A. Zachariadou, “İlk Osmanlılara Dair Tarih ve Efsaneler”, Yunus Koç Söğüt’ten İstanbul’a Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar, Derleyenler: Oktay Özel- Mehmet Öz, İmge Kitapevi, Ankara, 2000, 346-349

bir tür müsamahası vardır¹⁵⁵; ancak, bizim kaynaklar bunu dile getirmeyi pek sevmez¹⁵⁶.

Birinci Murat döneminde Poline denilen ve Türklerin “Tanrı Yıka!” dedikleri sarp bir kalenin fethinden elde edilen ganimetler arasında çok altın bulunur.

“Sultân Murâd, Lala Şâhin’i gönderdi; varup esîrlerin alup mübâlağa mâl getürdi. Ol hisârun içinde altun taslar buldılar; gâziler başlarına geyürdiler. Sultân Murâd Han’a [17a] karşı geldiler. Altun üsküf geymek, ol zamândan kaldı.” Hikâyesi Oruç Beğ¹⁵⁷ ile Âşıkpaşazâde’de¹⁵⁸ aynen geçer. Bu hikâye, Şükrullah’ta Süleyman Paşa’nın Rumeliye geçiş devrinde gösterilir¹⁵⁹.

Yıldırım’ın oğlu Mustafa’yı Düzme Mustafa olarak niteleyen ve savaşa gidenlere ellişer akçe harçlık vermek usulünün o devirde kaldığını belirten meçhul müellifimizin bu söylemini Âşıkpaşazâde’de görüyoruz¹⁶⁰.

Yıldırım Bâyezid’in intihar meselesi. İlk Anonim intihar ettiğini şöyle anlatır: “Bir gün, Temür Han, Yıldırım Han’a ayıtdı: “Hey Han, ben seni Semerkand’a iltürem; Semerkand’dan girü memleketüne gönderürem.” didi. Yıldırım Han, bunu işitdi; gâyet saht oldı; gayret itdi, anda varmasına. Yıldırım Han, bu haberi işidicek hemân dem kendü kaydını gördi; Allah rahmetine vardı, -rahmeten vâsiaten-.”. Aşıkpaşazâde de “İntihar etti.” der; Neşrî, Şükrullah, Enverî, Karamanî Mehmet Paşa, Acem Hamdi, Behiştî, İbn Arabşah ise eceliyle öldüğünü yazarlar.¹⁶¹

Yine Şeyh Bedreddin isyanında ortaya çıkan “Çün, Şeyh Bedreddin Ağaç Denizi’nden çıkdı; hayli hadem, haşem ve bedbaht sufiler ve tuvucalar¹⁶² yanuna cem’ oldılar. Mûsâ’nun yanında kadıasker iken tîmâr

¹⁵⁵ Levent Kayapınar, “Pachymeres, Georgios”, DVIA, 34, İstanbul 2007, 139-140.

¹⁵⁶ N. Öztürk, 15. Yüzyıl Osmanlı Kronikleri: İlk İki Asrın Yaşayan Hafızası, Bilge Kültür Sanat Yayını, İstanbul 2020, 49.

¹⁵⁷ Oruç Beğ (Öztürk), 27.

¹⁵⁸ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 54.

¹⁵⁹ Şükrullah (Atsız), 54

¹⁶⁰ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 83.

¹⁶¹ Tayyib Gökbilgin, Osmanlı Müesseseleri Teşkilâtı ve Medeniyeti Tarihine Genel Bakış, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1977, 55.

¹⁶² Tovuca: gönüllü asker. Bk. Sözcük Dağarcığı, 573.

virdüği tuvıcalar katına geldiler. Sonra, gördiler; bunun işinde hayır yok; hep tagıldılar.” şeklinde kendilerinden Osmanlı kaynaklarından ilk kez söz edilen tuvıcalar (tovuçalar, toycalar) sözlüklerde “gönüllü asker” olarak nitelenir. Bu gruba burada Musa Çelebi zamanında tımar verildiği görülmektedir. Musa Çelebi'nin Rumeli'de hâkimiyet sağlamasında yine tuvıcaları görüyoruz¹⁶³.

c- Metin Mukayesesi

Burada *İlk Anonim* metni, daha sonra kaleme alınan *Anonim* (Giese), *Oruç Beğ* (Öztürk), *Âşıkpaşazâde* (Öztürk), *Ruhi* (Yücel), *Neşrî* (Köymen) ve *Hadikatü's-Selâtin* gibi bazı Osmanlı kronikleriyle karşılaştırmalara gidilecektir. Böylece bu ilk kroniğin diğer metinlerde aldığı şekil araştırmacıların dikkatine sunulacaktır.

Atı Sancılansa...

a- İlk Anonim (vr. 7a-7b)

“Hâzır olup anda olan gâzîler Koyun Hisârı'nda kâfirle bulırdılar; azîm ceng itdiler. Gâyet kırgun oldı, kâfirden ve gâzilerden.

Osmân'un karındaşı oğlu Gündüz Alp oğlu Aydogdı şehîd oldı. Dinboz sınırundan Koyun Hisârı'na gider yolda ölüsini defn itdiler; mezârı anda olur. Üzerine taş yıgdılar; dâyiresin [7b] çevürdiler. Ol vilâyetde at sanculansa getirürler; ol mezârı dolandururlar, üç kez. Hakk Teâlâ inâyetinde şifâ bulur.”

b- Anonim (Giese), (s. 14)

“Hazır olan olan gazilerile gelüp Koyunhisarı'nda kâfirler ile bulı- şıp; azim ceng itdiler. Gayet kırgun oldu. Kâfirdlerin çok adam düşürdi- ler. Gazilerden Osman'un karındaşı Gündüz Alp oğlu Aydoğdı şehid oldı. Dinboz sınırundan Koyunhisarı'na değin yolda ölüsün defn ittiler. Meza- rını anda bellü itdiler. Üzerine taş yağdılar; dayiresin çevürdiler. Ol vilâyetde şöyle meşhurdur ki, her kimün ki atı sanculansa getirürler ol mezarı üç kez tolandururlar. Hak Teâlâ inâyetinde şifa bulur.”

¹⁶³ Oruç Beğ (Öztürk), 42, Âşıkpaşazâde (Öztürk), 111.

c- Âşıkpaşazâde (Öztürk), (s. 41-44)

“Hazır olan gazilerilen Koyunhisarı’nda küffârile buluşdular. Ceng ede ceng ede Dinboz’a geldiler. Anda gelicek küffâr dağa arka verdiler, durdular. Gayetde azîm kurgun oldu. Osman Gazi’nün dahi karındaşı oğlu, Gündüz’ün oğlu Ay Doğdu’yu şehid etdiler, Dinboz’da Koyunhisarı’na gider yolun üzerinde yatur. Mezarına taş çevirüp dururlar. Ve ol vilâyetde at yankulansa anun mezarına iledürler. Üç kez dolandururlar. Allahu Teâlâ şifa verir.”

d- Oruç Beğ (Öztürk), (s.15)

“Koyunhisarı’ı önünde buluşdular. Azzim ceng etdiler. Gayet kurgun oldu iki taraftan Osman’un karındaşı oğlu Gündüz Alp anda şehid oldu. Ve oğlu Aydoğdu anda şehid oldular. Dinboz sınırında Koyunhisarı’a gider yolda anları defn etdiler. Şimdi mezarları andadır. Ana mezar-ı Türk derler. Mezar anda olur. Üzerine taş yığdılar. Dayiresin çevürdiler bellü etdiler. Kaçan ol vilâyetde at sanculansa getirürler ol mezarun üzerine üç kez dolandururlar. Hak Teâlâ inâyetinde şifa bulur. Ol vilâyetde meşhurdur”

Bursa’nın Fethi

a-İlk Anonim (vr. ba-8b)

“Osmân Gâzî, oğlu Orhan’ı Bursa fethine gönderdi. Köse Mihâl’i ve Turgud Alp’i bile koşdı. Bursa’yı hisâr itdiler; kâfirler âciz kaldılar, açlıktan. Orhan, Bursa üzerinde hayli ceng itdi; alımadı. Bursa tekürine “Bevesak!”¹⁶⁴ dirlerdi. Sonra, tekür gelüp Orhan’ile sulh itdiler; hisârı virdiler. Ahd-ile peymân-ile oğlunu ve kızını ve mâlını ve esbâbını bile virdiler. Çıkup İstanbul’a gitdiler, oğhyla ve kızıyla, mâlyyla; bir habbesin almadılar.

Osmân Gâzî’ye Bursa [8b] fethini didiler. Orhan Gâzî, Bursa’yı feth itdi. Hicretün sene 726 vâki oldu.”

b-Anonim (Giese), (s. 15)

“Osman Gazi bir zamandan sonra oğlu Orhan’ı Bursa fethine göndürdi. Köse Mihal’i ve Turgud Alp’i bile aldı koşdı. Gelüp Bursa’yı hisar

¹⁶⁴ Berasak: Oruç Beğ (Öztürk), 16.

itdiler. Kâfirler dahi âciz kıldılar. Açlıktan bunaldılar. Orhan, Bursa üzerinde hayli ceng itdi. Burusa tekvurına Bersak dirlerdi. Nâçâr olup sonra ilçi göndürüp Orhan ile sulh itdiler; hisarı virdiler ahd ile peymân ile. Tekvurı oğlu, kızı, malı, esbâbiyle salıvirdiler. Çıkup İstanbul'a gitdi. Osman Gazi'ye Burusa fethin didiler. Şâz oldu. Orhan Gazi Burusa'yı feth itdi, hicretün 726 yılında vâki oldu.”

c- Âşıkpaşazâde (Öztürk), (s. 41-44)

“Osman Gazi oğlu Orhan'ı Bursa'ya göndürür kim ve Bursa ne suretle feth olunur, anı bildürür.

Ve şöyle işitdiler kim Bursa hisarının kâfirleri açlıktan gayetde bunalup dururlar. Bir bahane isterler kim hisarı vereler. Âciz kalmışlardır. Ve illâ gayretlenürler, padişahdan gayri kimesneye vermezler. Osman Gazi eydür Orhan'a: “Oğul! Sen evvel Atranoz'a var kim ol kâfirün atası Dinboz Gazası'nda benüm Bay Hoca'mun düşmesine sebeb oldu” dedi. Gine Köse Mihal'i ve Turgut Alp'i buna yoldaş koşdu. [...]

Derhal Orhan Gazi Mihal'i göndürdü Baras Tekür'e “Hisarı ver” dedi. Baras Tekür eyitdi: “İmdi ahd edelüm kimsenün bize zararı erişmeye” dedi. “Hisarı verelüm” dedi. Mihal gelüp bu haberi Orhan Gazi'ye bildürdi. Bu ahdı Orhan Gazi dahi kabul etdi. Tekürüne haber göndürdi: “Bana birkaç yarar adam göndürsün. Bu hisardan çıkan kâfiri Türk incitmesün” dedi. [...] Bu fethün tarihi hicretün yedi yüz yirmi altısında vâki olundu, Orhan Gazi elinden”

d- Oruç Beğ (Öztürk), (s.15-16)

“Osman Gazi oğlu Orhan'ı Bursa fethine gönderdi. Bursa'yı hisar edüp eğirdiler. Kâfirleri âciz kalmışları açlıktan. Köse Mihal kim adı Abdullah idi. Abdullah ve Turgud Alp bile koşdu. Orhan, Bursa üzerinde azim ceng etdiler. Bursa tekürüne Berasak derlerdi. Tekür âciz olup sonra sulhile verdiler. Orhan Gazi ile sulh edüp barışıldı. Hisarı verdiler ahdile peymânile. Tekürü çıkdi oğlu ile kızı ile malı ile esbâbiyle. Bir habbesini almadılar. Çıkdi İstanbul'a gitdi. Orhan Gazi Bursa'yı feth etdi, hicretün sene 726, vâki oldu.”

Ak Börg- Kızıl Börg**a-İlk Anonim (vr. 9b-10a)**

“Bir gün, karındaşı Ali Paşa Orhan’a didi; kim, “ İy karındaş, şim-
diden girü leşkerün ziyâde oldu; İslâm leşkeri arttı. Muhammed dîni
âşikâre oldu; şevket duttı. Sen dahı âlemde bir nişân ko; kim, gayrı leş-
kerde olmaya!” didi. Orhan Gâzî ayıtdı: “Karındaş, sen ne dîrsen eyle
olsun; sözüñ kabûl iderin.” didi. Ali Paşa ayıtdı: “Karındaş, kamu leş-
kerün kızıl börk giysünler; sen ak börk gey.” didi¹⁶⁵ ve sana müteallik
olan kullar ak börk giysünler.” didi.¹⁶⁶ “Âlemde bu dahı bir nişân olsun”
didi.

Orhan [10a] Gâzî, vardı; Hacı Beğtaş Sultân Oğlı’ndan¹⁶⁷ dest-i tev-
be idüp ak börk geydi. Kendüye taalluk olan kullar dahı ak börk geydi-
ler; ak börk geymek ol zamândan kaldı, yeniçeriye.”

b- Anonim (Giese), (s. 16)

“Bir gün Ali Paşa karındaşı Orhan’a eyitdi: “ İy kardeş! Şimden ge-
rü leşkerün ziyade oldu. İslam leşkeri arttı. Muhammed dini âşikâre
oldı, şevket tuttı. Günden güne ziyâde oldu Sen dahı âlemde bir nişan ko
kim gayri leşkerde olmaya” didi. Orhan Gazi eyitdi; ‘İy karındaş sen ne
dersen eyle olsun’ didi. Ali Paşa eyitdi: “İy karındaş! Kamu leşkerün kızıl
börg geysünler; sen ak börg gey” didi. Ve sana ta’alluk olanlar ak börg
giysünler” didi. ‘Âlemde bu dahı bir nişan ola’ didi. Eyle olicak Orhan
Gazi vardı Hacı Beğtaş Hünkâr’dan dest-i tövbe idüp ak börg geydi.
Kendüye taalluk olan ademîlerden ak börg geymek ol zamandan kaldı.”

c- Âşıkpaşazâde (Öztürk), (s. 55)

“Orhan Gazi’ye karındaşı Ali Paşa eydür: “ Hanum! El-hamduli’llah
kim seni padişah gördüm İmdi senün dahı bir gün leşkerünyevmen fe-
yevmen ziyâde olsa gerekdür. Sende askeründe bir nişan ko kim gayrı
askerde olmasun.’ Orhan Gazi eydür: ‘Karındaş! Her ne kim sen edersin,
ben anı kabul ederin’ dedi. ‘İmdi etrafdağı beğlerün börkleri kıızıdır.

¹⁶⁵ Bu kelime satırın üzerine yazılmış.

¹⁶⁶ “ve sana müteallik olan kullar ak börk giysünler.” didi.” Derkenâr.

¹⁶⁷ Hacı Bekdaş el-Horasanî’den: Oruç Beğ (Öztürk), 19.

Senün kullarınun börgleri ag olsun' dedi Bilecük'de ak börk bükdürdüler. Orhan Gazi geydi. Ve kendünün cemî'i tevâbi'i bile geydiler."

d- Oruç Beğ (Öztürk), (s.18-19)

"Bir gün Ali Paşa karındaşı Orhan'a dedi kim: "Ey karındaş! Şimden gerü leşkerün ziyâde oldu. İslam leşkeri arttı. Muhammed dini şevket dutup günden güne ziyâde oldu. İmdi sen dahi âlemde bir nişan ko. Bir resm kim anunla anıslasın'dedi. Orhan Gazi eyitdi; 'Ey karındaş! Sen ne dersen eyle olsun' dedi. Ali Paşa eyitdi: "Ey karındaş! Kamu leşkerün kızıl börg geysünler; sen ak börg gey-gil ve sana ta'alluk olan dahi ak börg giysünler. Bu dahi âlemde bir nişan olsun' dedi. Orhan Gazi bu sözü kabul edüp adam gönderdüp, Amasiyye'de Hacı Beğtaş Hünkâr el-Horasanî'den icâzet alup, ak börg getürdüp evvel kendü giydi. Andan sonra kendüye taalluk olan kimesnelere geydüirdi. Ak börg geymek ol zamandan berü kaldı."

e- Neşrî (s. 153-155)

"Orhan Gazi'ye karındaşı Ali Paşa eyitdi: " ey karındaş! el-hamdu li'llah ki padişah oldun. Yevmen fe-yevmen askerün ziyâde olmağa başladı İmdi sen dahi kendü askeründe bir nişan it kim sair askerden mümtaz olub, tâ rûz-ı kiyâmete değin anunla anulasın' didi. Orhan eyitdi: 'sen ne buyurursan, ben anu kabul ideyim." Ali Paşa eyitdi: 'etrafdaki beğlerün börkleri kızıldur. Senün has bendelerünün börgleri ak olsun.' Orhan Gazi bu sözi kabul idüb buyurdu. Bilecük'de ak börkler bükdürüb, âdem gönderüp, Amasya'da Hacı Beğtaş Horasanî'den icâzet alup, evvel kendü giyüb, andan tevâbi'i giydiler. Orhan Gazi geydi. Ve kendünün cemî'i tevâbi'i bile geydiler."

Rumeli'ye Geçiş

a- İlk Anonim (vr. 11a)

"Ece Beğ ve Gâzî Fâzıl Beğ ayıtdılar: "Ey pâdişâh destûr virürsenüz, biz ikimiz geçelim; takdîrde ne-yise görevüz" didiler. Süleymân Paşa aydur: "Nireden geçersiz?". Anlar ayıtdılar: "Bunda yirler vardır; kim, geçmege yakındur ve hem âsândur." didiler. Eyle diyicek Süleymân Paşa anlara destûr virdi. Pes Sürdiler; vardılar; bir yer buldılar."

Adına “Viranca” dirler; bir hisârdur, Gürecik’den aşağıya deniz kenârında Gelibolu’dan yukarı “Çiminlik Hisârı!” dirler, anun mukâbilesinde Rûm İli tarafında. Ece Beğ, Fâzıl Beğ Gâzi, ikisi bir sal düzdiler; bindiler; gice-yile Cimbin Kala’sı’nun nevâhisine çıkdılar. Bağların arasında bir kâfir dutdılar; alup ol kâfiri, gemiye binüp ale’s-sabâh Süleymân Şâh’a getürdiler.”

b- Anonim (Giese), (s. 18)

“Ece Beg ve Fazıl Beg dirler bir er dahi vardı. Bu iki eyitdiler: “İy padişah! Eğer destûr verürsenüz, biz ikimüz geçelim takdirde neyise görevüz”. Süleyman Paşa eyitdi: “Ne yirden geçersiz?” Anlar eyitdiler: “Bunda yirler vardır, kim geçmeğe yakındur ve hem âsândur” didiler, diyicek Süleyman Paşa anlara destur virdi. Sürdiler vardılar bir yer buldılar. Adına Viranca dirler bir hisardur, Göreci’den aşağıya deniz kenarında Gelibolu’dan yukarı. Çimeni hisarı dirler, anun mukabelesinde Rumili tarafında. Ece Beg ve Fazıl Beg ikisi bir sal düzdiler bindiler. Eyitdiler: “Geceyile geçelim” didiler. Geceyile Cimeni kala’sı’nun nevâhisine geçdiler. Bağlar arasında bir kâfir dutdılar. Alup ol kâfiri sala binüp ale’s-sabah Süleyman Paşa’ya iletdileler.”

c- Âşıkpaşazâde (Öztürk), (s. 66)

“Ece Beg ve Gazi Fazıl eyitdiler: “Biz ikimüz geçelim hanum buyurursa” dediler. Süleyman Paşa eydür: “Ne yerden geçersiz?” Anlar eyitdiler: “Bunda yerler vardır kim, geçmeğe yakındur”. Sürdüler ol yere vardılar kim adına Virancahisar derler. Görece’den aşağıya derya kenarında Cimbi’nün mukabelesinde. Tezcek Ece Beg ile Gazi Fazıl, bir sal bağladılar. Bindiler, geceyile Cimbin hisarunun nevâhisine çıkdılar. Bağlarınun arasında bir kâfir ele girdi. Getürüp sala koydular. Ale’s-sabah Süleyman Paşa’ya getürdiler.”

d- Oruç Beğ (Öztürk), (s. 20-21)

“Ece Beg ve Fazıl Beg eyitdiler: “Eğer sultanum buyurursa biz ikimüz geçelim” dediler. Süleyman Paşa eyitdi: “Nerden geçersiz?” Bunlar eyitdiler: “Sultanum! Bunda yerler vardır kim, öte yakaya geçmeğe yakındur” dediler. Sürdiler geldiler. Bir yer gösterdiler. Ol yerün adına

Viranca derler, bir hisar vardır, Görece'den aşağıya deniz kenarında, ana Cemnik hisarı derler, bir hisar vardır anın mukabelesinde.

Ece Beg ve Fazıl Beg, bu iki gazi sal düzdüler bindiler. Eytdiler. Gece ile Ciminlik kala'sının nevâhisine geçdiler. Bağlarının arasında bir iki kâfir ele getürdiler dutdular. Gelüp ale's-sabah sala binüp Süleyman Paşa'ya getürdiler."

e- Ruhi (Yücel), (s. 384-385)

"Süleyman Paşa Rumili'ne Geçdüğidür

Çün Süleyman Paşa gaza niyyetine atasından icazet olub otağına geldi. Kendüye tabi olan beglerin ve yoldaşların katına da'vet itdi. Mace-ra nice oldıysa ala vechi't-tafsil bunlara haber viridi. Bunlardan bir nasihat tevakku' idüb siz dahı bu emirde nice maslahat görürsiz didi. Bunlar dahı işidüb tamam ferahnak olub bir yirden ayıtdılar ki: İy bizüm padişahumuz ve iy devletlü sultanumuz! Hak Teâlâ devletün ziyade kılsun. Her ne yire varursan rehberün feth ve zafer olub başumuz ve canumuz ve malumuz yoluna fida olsun. Her ne ki buyursan ala'r-re's ve'l-ayn diyüb, yirlü yirine varub müretteb ve mükemmel mecmu-ı silahların ve esbab-ı ceşşlerin müheyya idüb ve baki hevâyiclerin görüb yine begleri katına geldiler. İttifak tuğ ve nekkare çalub deniz kenarına geldiler. Rivâyet iderler ki bunlar mencui deniz kenarında Kemer nam yire gelüb, ol yerde kâfir sığırın bulub tutub, boğazlayup, derilerin çıkarub, kayışlar idüb, bir nice ağacı birbirine çatub, kırk kişi alacak mikdarı bir sal itdürüb, Süleyman Paşa kırk yarar kişi ile ol sala girüb, baki leşkerin deniz kenarında koyub, Allah tevekkül idüb, denize girüb, Rumili tarafında Tekürtağı tuşında çıkdılar."

Neşrî (s. 173-174)

"Süleyman Paşa eytdi: 'bu deryayı öte geçmeğe imkân ola-mı deyü fikri derin. Geçüp temaşâ idüb, kâfir duymasa dirin' didi. Ece-Beg ve Gazi Fazıl eytdiler: 'Eğer buyurursan, biz ikimiz geçelüm'. Süleyman Paşa eytdi: 'nereden geçersiz?' Eytdiler: 'Han'um, yir vardır ki, öte yakaya yakındur. Andan geçerüz' didiler. Andan sürüb, Viranca-Hisar dirlerdi, Güğercinlik'den aşağıya Cimbeni hisarı'nun mukabelesindedür. Anda vardılar. Tizcek, Ece-Beg'le Gazi Fazıl ağaçdan bir sal düzüb üze-

rine binüb ol Cimbeni hisarı'nun giceyle nevâhisine çıkdılar. Bağlarının arasında bir kâfir ele girüp sala koyupyine beri yakaya geçüb kâfiri Süleyman Paşa'ya getürdiler.”¹⁶⁸

Pencik uygulaması

a- İlk Anonim (vr. 14b)

“Kara Rüstem aydur: “İşbu esîrler -kim, gazâdan gâziler getürürler.- Tengri Teâlâ buyrugunda bişde biri -“Penç-yek!” dirler.¹⁶⁹ padişahundur. Niçün almazsız?” didi. Kadıasker, bunu Murâd Han Gâzîye didi. Murâd Han Gâzî aydur: “Çünkim, Tengri Teâlâ buyrugunda vardur; alun.” didi. Vardılar; Kara Rüstem'i okudılar. Ayıtdılar: “Mevlânâ Tengri buyruğu neyise eyle it!” didiler. Kara Rüstem vardı; Gelibolı'da oturdu. Her esîrden yigirmi beşer akçe aldı. Bu ihdâs, bu iki kişiden kaldı.”

b- Anonim (Giese), (s. 25)

“Kara Rüstem eydür “İş bu esirlerden kim gazâdan gâziler getürürler, Tanrı buyrığında bişde biri padişahundur” didi. “Niçün anı almazsın” didi. Kadıasker Kara Halil eydür: “Bu kazıyyeyi padişaha arz ideyin” didi. Andan Gazi Murad'a arz itdi. Gazi Murad eyitdi: “ Tanrı buyrığında var ise alun” dedi. Vardılar Kara Rüstem'i okudılar eyitdiler “Ya Mevlânâ! Tanrı buyruğu neyise it” didiler. Kara Rüstem vardı, Gelibolı'da oturdu, her esirden yigirmibeş akçe aldı. Bu ihdâs bu iki kişiden kaldı”.

c- Aşıkpaşazâde (Öztürk), (s. 75)

“Bir gün Kara Rüstem derleridi bir danışmend geldi, Karaman vilâyetinden. Çandarlı Halil kim kadıaskeridi. Ana geldi. Eydür: “Efendi! Bunca hanlık malı niçün zâyî edersin. Kadı-asker eydür: “Ol nice maldur?” Rustem eydür “İşbu esirler kim bu gaziler alurlar. Tanrı buyrugunda bunların beşde biri hanundur. Niçün alınmaz” der. Kadı-asker hana arz eyledi. Han dahi eydür: “Tanrı buyruğu ise edün” der. Kara Rustem'i okudular. Eydür: Mevlana! Tanrı buyruğun edün der. Ve kendü Gelibolu'da oturdu. Her esirden yirmi beş akça aldı. Ve bu ihdas, iki

¹⁶⁸ Neşri, 173-175

¹⁶⁹ “Penç-yek!” dirler. ” ibaresi, araya farklı bir hat ile yazılmıştır.

danişmendün tedbiridür. Biri Çandarlu Halil ve biri Karamanlu Kara Rüstem idi.”

d- Oruç Beğ (Öztürk), (s. 24-25)

“Kara Rüstem eyitdi: “İşbu esirler kim gaziler getürdiler. Tanrı buyruğunda beşde biri padişahundur. Niçün alınmaz?” dedi. Çenderlü Halil Paşa bu sözü Murad Gazi’ye dedi. Çün padişah eyitdi: “Çünkü Tanrı buyuruğudur. Niçün almazsınız?” dedi. Alın deyü hükm etdi. Vardılar Kara Rüstem’i akıncı üzerine kodular. Eyitdiler: “Mevlana! Tanrı buyuruğu neyse et dediler. Vardı Kara Rüstem Gelibolu’da oturdu. Her esirden yirmi beşer akçe resm kodu. Gelibulu’da esirden pencik almak bu ikiden olup bu iki kişiden oldu bu ihdas, biri Kaara Rüstem biri Cenderlü Halil.”

Yıldırım Bayezid’in Vilk oğlu kızıyla evlenmesi

a-İlk Anonim (vr. 19b-20a)

“Andan, gelüp yine Edirne’de karâr itdi. Vilk kızını Sultân Bâyezîd’e viridi. Dünür dünüşi oldılar. Tâ, Vilk kızı gelmeyince Bâyezîd sohbet ve işret neydüğün bilmezlerdi; şarâb sohbeti olmazdı.

Osmân ve Orhan zamânında şarâb sohbeti olmazdı; ulemâ sohbetin iderlerdi. Ulema sözünle geçinürlerdi. Anlar dahı ulemâ ne dirse sözlerinden çıkmazlardı. Âl-i Osmân’dan bir günâh sâdır olsa ulemâ anlardan kaçarlardı. Pâdişâh yanına varmazlardı. Âlem müfsid degüldi, tâ Acem ve Karaman karışmayınca. Âl-i Osmân günâh mürtekibi oldular. Kaçan kim, Çandarlu Halil ve Türk Rüstem geldi; anları ululadılar; “Mevlânâ!” didiler. Anlar dahı âlemi hîleyle doldurdılar. Çandarlu Halil [20a] oğlu Ali Paşa vezîr oldı; onun zamânında dânişmendler çok oldı. Âl-i Osmân bir sulb kavm idi. Anlar geldi; dürlü dürlü fetvâlara ve hîleyle başladılar. Takvâyı götürdiler; fetvâya başladılar.”

b- Anonim (Giese), (s. 31)

“Andan gelüp Edrene’de karar idüp Vulk oğlu kızını Yıldırım Han’a viridi. Dündür dünüşi oldılar. Tâ Vulk oğlu kızı gelmeyince Yıldırım Han sohbet u işret nedüğün bilmezdi. Hiç içmezlerdi ve şarab sohbeti olmazdı. Osman, Orhan Gazi hünkâr zamanında şarab içilmezdi. Hem ulema-

lar vardı kim sözlerin geçürirlerdi. Anlar dahi ulemadan utanıp ne dir- lerse sözlerinden çıkmazlardı. Ve eğer Âl-i Osman'dan bir günah ve zu- lüm sâdır olsa anı men' iderlerdi. Eğer men' olmasalar ol zamanun âlimleri anlardan kaçarlardı. Ol padişah katına varmazlardı. Ulema ol zamanlarda müfsid değüllerdî şimdiki ulemalar gibi.”

c- Âşıkpaşazâde (Öztürk), (s. 95)

“Bayezid Han sohbet esbâbını Laz kızından öğrendi, Ali Paşa mua- venetiyle. Nazm: şarab u hem kebab meclis kuruldu/Kâfir kızı gelüp kadeh sürüldü// Ali Paşa dedi han anı gözle/Ki ne meclis bu sohbetde olundu// Şarab içmeğine Han Bayezid'ün/ Ali Paşa kâfir kızı bulundu// Buna dak Âl-i Osman içmediler/Nola Osman kâfirle çok olundu.

Bir latife bu Âl-i Osman'dan: Bunlar bir sadık soydur. Hiç bunlar- dan nâ-meşrû hareket olmamışidi. Ulema bir nesneyi kim yazuk diye, Âl-i Osman andan kaçarlardı. Orhan zamanında kadı, Murad Han za- manında ulema vardı. Ve illâ müfsidler değülleri idi; tâ Çandarlu Halil'e gelince. Kaçan kim Çandarlu Halil geldi, Türk Rüstem geldi. Ve Mevlana Rüstem dediler. Hileye karışdurdular. Halil'ün oğlu Ali Paşa kim vezir oldu. Danişmend dahi anun zamanında çok oldu. Bu Âl-i Osman bir sulb kavimidî. Anlar kim geldiler, fetvâyı hile etdiler. Takvâyı götürdüler.”

d- Oruç Beğ (Öztürk), (s. 32-33)

“Yıldırım Bayezid Han andan dönüp gelüp Edirne'de karar etdi otur- du. Vilkoğlu kızını kendüye diledi aldı. Düğün eyledi. Vilkoğlu ile dünür dünüşü eylediler. Tâ Vilk kızı gelmeyince Sultân Bayezid Han sohbet işret nidüğün bilmezdi. Ol vakte dek şarab sohbeti olmazdı. Osman ve Orhan ve GaziMurad Han zamanında ulemalar ve meşâyihler vardı. Padişahdan bir günah sâdır olsa ulemâlar ve şeyhler anlardan kaçarlardı. Padişah katına varmazlardı. Ol vakit fesâd işler olmazdı. Tâ kim Cenderlü Halil ve Türk Rüstem gelmeyince. Cenderlü Halil'e Hayreddin Paşa ve Türk Rüs- tem'e Mevlânâ Rüstem dediler, ululadılar. Anlar dahi âlemi hileyle dol- durdular. Sonra Cenderlü Halil Paşa vefat edüp karındaşı Ali Paşa vezir oldu idi. (...) Bir sözü iki olmazdı. Anun zamanında ulemâlar ve dâniş- mendler çok oldular. Âl-i Osman bir sulb kavimdi. Kara Rüstem ve

dânişmendler kendü nefislerine uyanlar geldiler. Dürlü dürlü fetvaya ve hileeye başladılar. Takvâyı götürdüler, fetvâyı kodular.”

İskilip yöresi Tatarlarının Rumeli’ye sürülüşü

a- İlk Anonim (vr. 30b)

“Sultân Muhammed andan göçüp Bursa’ya geldi. Andan sonra varup Samsûn’ı aldılar. Oğlı Murâd Amâsiyye’de olurdu.

Samsûn’dan gelüp İskilib’e uğradı. Çok Tatar evleri vardı. Temür’den kalmuşdı. Ol Tatar evlerini hep sürdü; Rûm İli’ne geçürdü. Filibe yöresinde Konuş Hisârı¹⁷⁰ dâyiresine getirüp Minnet oğlı Muhammed Beğ’e ismarladı. Minnet Oğlı, ol arayı ma’mûr itdi. Ol Tatarlar anda kaldı. Minnet oğlı Muhammed Beğ Konuş’da bir imâret ve bir kârbân sarâyı yapdurdı. Ol yerleri ma’mûr itdi. Ol Tatarlar yerlenüp anda kaldılar.”

b- Anonim(Giese) (s. 57)

“Andan sonra Sultân Muhammed göçüp Bursa’ya geldi devletle. Varup Samsun’ı aldı. Oğlı Sultân Murad Amasiyye’de olurdu. Çünkü Samsun’ı aldı gelüp İskilib’e uğradı. Andan çok Tatar gördi kim Temür Han’dan kalmuşlardı. Ol Tatar evlerini hep sürdüdü. Rum İli’ne geçürdü. Filibe yöresinde Konuş Hisârı’nda ve dâyiresinde kondurdılar. Minnet Beğ oğlı Mehmed Beğ’e ismarladı. Minnet Beğ oğlı ol arayı ma’mur itdi. Ol Tatarlar anda kaldı. Minnet oğlı Mehmed Beğ o Konuş’da bir imaret ve bir kârbânsaray yapdurdı. Ol yerleri ma’mûr itdi. Ol Tatarlar anda berkişüp kaldılar.”

c- Âşıkpaşazâde (Öztürk), (s. 121-122)

“Sultân Mehmed kim Samsun’u aldı, Bursa’ya giderken İskilib’e uğradı. Vilâyetinde mübâlağa Tatar evlerin gördü. Sordu: “Hay! Bu evler kimündür?” didi. “Minnet Beğ’ündür” dediler. Eyitdi: “Ya kanı bunların beği?” didi. Eyitdiler: “Tatar Samakovoğlu düğün eyledi. Anun düğününe vardı” dediler. Sultân Mehmed veziri Bayezid Paşa’ya eydür: “Temür bu vilâyetden Tatar’ı aldı gitdi” dediler. Ya bu vilâyetde bunların beği düğün eyler, birbirine varur gelür. Benüm seferümde bulunmazlar.

¹⁷⁰ Âşıkpaşazâde (Öztürk), 122; Oruç Beğ (Öztürk), 47; Anonim (Giese), 57.

Bunları sürmek gerekür” dedi. Minnet Beğ’i okutdu. Sürdü. Bunların cemû’sini Filibe yöresine getürdi. Konuş hisarınun yöresine kodu. Minnet’ün oğlu Mehmed Beğ Konuş’da bir imâret yapıdı ve bir karbansaray yapıdı. Yerlenüp anda kaldılar.”

d- Oruç Beğ (Öztürk), (s. 47)

“Ve bu yıl içinde girü Burusa şehrinde azim zelzele olup ve Rum vilâyetinde dahi zelzele olaladn berü hicretün, sene 817. Ve girü Sultân Mehmed devlet ü sa’âdetle leşkerler cem’ edüp, Anadolu’dan ve Rumeli’nden varup Anadolu’ya geçüp Samsun’ı aldı. Oğlu Sultân Murad Çelebi’yi Amassiy’e’de kodu.. Samsun’ı aldıktan sonra gelüp giderken yolda İskilib’e uğradı. Andan çokluk Tatar evlerini gördü. Timür Han zamanından kalmışdı. Ol Tatar evlerini ol aradan göçürdü, Rum-eli’ne Filibe’ye getürdi. Filibe yöresinde Konuş hisarı yöresine getürdi. Ol yöreyi ma’mûr etdi. Ol Tatar evleri anda kaldılar. Minnet oğlu Mehmed Beğ derlerdi, gazi beğlerden idi. Ol Mehmed Beğ ol Tatarlar sebebiyle bir imaret ve bir kârbânsaray yapıdı. Ol yerleri ma’mûr etdi. Ol Tatarlar anda yerleşüp kaldılar.”

e- Hadikatü’s-Selâtin (s. 253-254)

“Yolda giderken kasaba-i İskilib nevâhisinde ittifâk bir gün yolları sahra-yı firâvâna uğradı. Sultân kendü çeşm-i cihân-bîni-yile gördi. Bü-lend târemler ve har-gâhlar-ıla sahra-nişin bir kavm-i enbûh konup oturdılar. Anların ihtiyârından ve kâr-bâvlarından istifsâr buyurdi.

Meğer, Timurleng Rum’dan gitmeğe âheng itdüğü zamanda anun asker-mândelerinden Tatarlar dimekle ma’rûf bir tâyife-yidi. Rum’dan gitmeyüp ol vaktten berü burada sâkinler-idi. Ol yöreler anlara yararmış; ehl ve iyâlleri üremiş; ashâb-ı devâbb u mevâşî ve hadem ü haşem ü havâşi olmuşlar-ıdı. İçlerinde Minnet nâm reisleri bir Tatar var-ıdı. Bu vech-ile haberlerin alup sultâna getürdiler. Padişah dūr-bîn ve dūr-endiş; zî-hazm ü ihtiyât idi. Vüzerâyâ tevbih yüzünden “Aya, bu ne kâr-dânlık ve memlekete nice nige-h-bânlıkdur; ki içinde asker-i adûdan bu mikdâr Tatar-ı bed-tebâr kala. Ben üzerlerine gelmeyince haber-dâr olmayasız; âkibet bu diyara bunlar hayr eylemezler. (.....) Bârî, bunları Rum İli’ne sürün; ki, iki yanı derya-yıla ver bir yanı kâfir-istân-ıla

mahdûd kal'alar içi gibi mahsur ve mazzbût vilâyetdür” diyü buyurdu. Vüzerâ dahı başları olan Minnet'i getürdüp fermân-ı hümayûn üzere cümlesin Rum İli'ne sürgün itdiler ki, hâliya dahı ol ism-ile mevsûm kasabadur.”

İstanbul'da zelzele

a- İlk Anonim (vr. 85a-85b)

“ve girü bu tarafdan zi'l-hicce ayının yigirmi dördünde şenbe gününde ikindiyle ahşam aralığında teşrinün yigirmi beşinde şehr-i Kostantaniyye'de zelzele vâki olup birkaç menâreler yıkılup ve kubbeler yarılup ve Yeni Cami'ün büyük kubbesi [85b] yarıldı, -sene 894- sekiz yüz toksan dördünde.

Mah-ı muharrem yılında safer ayının on üçüncü gününde pençşenbe gününde âhirünyenarınun ondördünde vakt-i duhâda Kostantin'ün içinde girü bir azîm sâika belürüp zelzele vâki olup girü menâreler yıkılup Galata'da bunca evler yıkılup harap olup”

b- Anonim(Giese) (s. 123)

“Hicretün sekiz yüz doksan dördünde safer ayının onıçüncü gününde kuşluk vaktinde şehr-i İstanbul içinde zelzele vâki oldu. Nice minareler yıkılup harab oldu”

c- Oruç Beğ (Öztürk) (s. 126)

“Ve girü Şehr-i Kostantin'de Zi'l-hicce ayının yigirmi dördünde Şenbe gününde ikindiyile ahşam ortasında Teşrin-i âhirün 25 gününde zelzele vâki oldu. Ve Yeni-Cami'ün büyük kubbesi yarıldı hark oldu, hicretün sene 893. Mâh-ı Muharrem gurre-i Düşenbe, sene 894.

Ve girü Sultân Bayezid Han azze nasruhu Kostantin'de karar edüp dururken, nâgâh Safer ayının on üçüncü gün Pençşenbe gün, Kanun-ı âhirün, ya'ni Yanaris'ün on dördüncü gününde, vakt-ı duhâda Kostantin'ün içinde girü bir azim zelzele ve bir azim sâika vâki olup, birkaç dane menâre yıkılup harab olup.”

IV- BİBLİYOGRAFYA

- Abdülvasi Çelebi, *Halîlnâme*, haz. Ayhan Gültaş, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1996.
- Adalıoğlu, Hasan Hüseyin, “Osmanlı Tarih Yazıcılığında Anonim Tevârih-i Âl-i Osman Geleneği”, *Osmanlı*, C. 8, Yeni Türkiye Yayını, Ankara 1999.
- Ahmedî, *İskendernâme İnceleme-Tıpkıbasım*, haz. İsmail Ünver, Türk Dil Kurumu yayını, Ankara 1983.
- Ahmedî, *İskendernâme İncelme-Çeviri-Eleştirmeli Metin*, haz. Yaşar Akdoğan-Nalan Kutsal, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayını, İstanbul 2019.
- Akgür, A. Necati, “Takvim”, *DVİA*, 39, İstanbul 2010, 487-490.
- Anonim Tevârih-i Âl-i Osman* –F. Giese nşr.- Marmara Üniversitesi Yayını, İstanbul 1992.
- Aslan, Ferhat, *Ayasofya Efsaneleri*, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Kültür AŞ. Yayını, İstanbul 2014.
- Âşıkpaşaoğlu Ahmed Âşikî, *Tevârih-i Âl-i Osman*, Düzenliyen: N. Atsız, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1947.
- Âşıkpaşazâde *Tarihi Osmanlı Tarihi (1285-1502)*, haz. Necdet Öztürk, Bilge Kültür Sanat Yayını, İstanbul 2013.
- Âşıkpaşazâde, *Tevârih-i Âl-i Osman*, nşr. Âli Bey, İstanbul 1332.
- Babinger, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, çev. C. Üçok, Ankara 1982.
- Baştav, Şerif, *Bizans İmparatorluğu Tarihi Son Devir (1261-1461)*, *Osmanlı Türk-Bizans Münasebetleri*, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1989.
- Beşir Çelebi, *Tevârih-i Âl-i Osman*, yay. İsmail Hikmet Ertaylan, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1946.
- Catalogue of Islamic Medical Manuscripts (In Arabic, Turkish & Persian) In The Libraries of Turkey*, Editor: Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu. haz. Dr. Ramazan Şeşen, Cemil Akpınar, Cevat İzgi, İstanbul 1984.
- Celâlîzâde Salih Çelebi, *Hadikatü's-Selâtin*, haz. Hasan Yüksel-H. İbrahim Delice, Türk Tarih Kurumu yayını, Ankara 2013.
- Cengiz, Halil Erdoğan, “Yahşı Fakih”, *Tarih ve Toplum Aylık Ansiklopedik Dergi*, Kasım 1989, Cilt:12, Sayı:70.

- Çelebioğlu, Amil, *Türk Mesnevî Edebiyatı Sultân İkinci Murad Devri*, Dergâh Yayını, İstanbul 2018.
- Edirneli Oruç Beğ, *Oruç Bey Tarihi*, haz. Atsız, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul, Tarih Yok.
- Emecen, Feridun, “ Saruhanoğulları ve Mevlevilik”, *Ekrem Hakkı Ayverdi Hatıra Kitabı*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayını, İstanbul 1995, 282-297.
- Enverî, *Düstûr-nâme-i Enverî*, nşr. Mükrimin Halil [Yinanç], İstanbul 1928.
- Esmail, M. Ebrahim M., *Kâşifi'nin Gazânâme-i Rum Adlı Farsça Eserinin Türkçeye Tercüme ve Tahlili*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005.
- Eyice, Semavi “Cantacasın”, *DVİA*, 7, İstanbul 1993, 155-156.
- Eyice, Semavi, “Kritovulos, Mikhael”, *DVİA*, 26, İstanbul 2002, 293.
- Fatih Devri Kaynaklarından Düstûrnâme-i Enverî Osmanlı Tarihi Kısmı (1299-1466*, haz. N. Öztürk, Kitabevi, İstanbul 2003.
- Gelibolulu Mustafa Âlî, Kühû'l-Ahbâr Dördüncü Rûkn Osmanlı Tarihi C. I., Tıpkıbasım*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2009.
- Gibb, E J. Wilkinson, *Osmanlı Şiir Tarihi. A History of Ottoman Poetry, I-II* (Tercüme: Ali Çavuşoğlu), Akçağ Yayını, Ankara 1999.
- Gökbilgin, Tayyib, *Osmanlı Müesseseleri Teşkilâtı ve Medeniyeti Tarihine Genel Bakış*, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1977.
- Imber, Colin, “İlk Dönem Osmanlı Tarihinin Kaynakları”, çev. Oktay Özel, *Söğüt'ten İstanbul'a Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar*, Derleyenler: Oktay Özel- Mehmet Öz, İmge Kitapevi, Ankara, 2000, 39-71.
- İbn Arabşah Ebi'l-Abbas Şihabüddin Ahmed b. Muhammed ed-Dımuşkı, *Acâibü'l- Makdûr fî Nevâibi Timur*, Beyrut 1986.
- İğci, Alper, *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman (687-920/1288-1514), İnceleme ve Metin*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.
- İnalcık, Halil, “The Rise of Ottoman Histrography”, nşr. B. Lewis-P.M. Hold, *Historians of the Middle East*, London, 1962.
- İnalcık, Halil, *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1987.
- İnalcık, Şevkiye, “İbn Hacer'de Osmanlılara Dair Haberler”, *DTCFD*, VI/3 (1948), 192-202.
- İstanbul Tarihi*, Yazma, Ziya Bey Kütüphanesi, Sivas, Demirbaş nr. 4005.

Káldy-Nagy, Gyula, “Osmanlı İmparatorluğunun İlk Yüzyıllarında Kutsal Savaş (Cihat)”, (çev. Pınar Emiralioğlu), *Söğüt’ten İstanbul’a: Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar*, İmge Kitabevi, Ankara 2000, 397-406.

Kalkaşendi, Subhu’l-a’şâ, nşr. Yusuf Ali Tavit, Beyrut 1987, VIII, s. 12-19.

Karamanlı Nişancı Mehmet Paşa, *Osmanlı Sultanları Tarihi* (N. Atsız nşr. çev. Konyalı İbrahim Hakkı), Türkiye Yayınevi, İstanbul (Basım Tarihi Yok).

Kayapınar, Levent, “Pachymeres, Georgios”, *DVİA*, 34, İstanbul 2007, s. 139-140.

Kitâb-ı Tevârih-i Âl-i Osman Anonim, haz. Vehbi Günay, Ege Üniversitesi Yayını, Bornova İzmir 2017.

Kivâmî, *Fetihnâme*, haz. Ceyhun Vedat Uygur, Yapı kredi Yayını, İstanbul 2007.

Kivâmî, *Fetihnâme-i Sultân Mehmed*, haz. Franz Babinger, Maarif Basımevi, İstanbul, 1955.

Kühü’l-Ahbâr. Dördüncü Rûkn: Osmanlı Tarihi C. I. Tıpkıbasım, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 2009.

Matrakçı Nasuh, *Rüstem Paşa Tarihi Olarak Bilinen Tarih-i Âl-i Osman (Osmanlı Tarihi 699-968/1299-1561)*, haz. Göker İnan, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2019.

Mehmet Neşrî, *Kitâb-ı Cihân-nümâ* (haz. F. R. Unat-M.A. Köymen), I-II, Ankara 1987.

Ménage, V. L. “Edirneli Rûhî’ye Atfedilen Osmanlı Tarihinden İki Parça”, *İsmail Hakkı Uzunçarşılı’ya Armağan*, Ankara 1976, s. 311-333

Ménage, V. L., “I. Murad’ın Yıllıkları”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 33, İstanbul 1982, s. 79-98.

Ménage, V. L., “The Menaqlb of Yakhshi Faqlh”, *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, XXVI, London 1963.

Ménage, V. L., “Osmanlı Tarihinin Başlangıcı”, (Trc. Salih Özbaran), *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 9, İstanbul 1978, 230-231.

Mustafa Âlî (Gelibolulu), *Kühü’l-Ahbâr’ın Tezkire Kısmı*, haz. Mustafa İsen, Ankara 1994.

Mustafa Şemsedin, *Ahterî-i Kebir*, Dârü’t-Tibâati’l-Âmire 1311.

Oruç b. Âdil, *Tevârih-i Âl-i Osman*, nşr. F. Babinger, Die frühosmanischen Jahrbücher des Uruç (Quellen des İslamischen Schiftums, Hannover

1925; Aynı yazar, Nachtrag zu den frühosmanischen Jahrbüchern des Urudsch, berichtigungen und Verbesserungen, Hannover 1926.

Osmanlı Tarihine Ait Takvimler, haz. N. Atsız, Ötüken Neşriyat AŞ. Yayını, İstanbul 2019

Öngüren, Reşad, “Mevlânâ Celâleddin-i Rumî”, *DVIA*, 29, Ankara 2004, 460-462.

Özcan, Abdülkadir, “Osmanlı Tarihçiliğine ve Tarih Kaynaklarına Genel Bir Bakış”, *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, I (2013 Bahar), 271-293.

Öztürk, Necdet, “Yeni Bir Anonim Tevârih-i Âl-i Osman Nüshası ve Bir Düzeltilme”, *Prof. Dr. Hakkı Yıldız Armağanı*, Marmara Üniversitesi Yayını, İstanbul 1995, 443-448.

Paçacıoğlu, Burhan, *VIII-XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı*, Ankara 2006.

Propp, Vladimir, *Masalın Biçimbilimi*, çev. Mehmet Rıfat-Sema Rıfat, İş Bankası Yayını, İstanbul 2011.

Rûhî Çelebi, *Rûhî Tarihi (Rûhî Tarihi Oxford nüshası- Değerlendirme, Metnin Yeni Harflere Çevirisi- Tıpkıbasımı ile Birlikte)*, haz. Y. Yücel- H. Erdoğan Cengiz, Ankara 1992.

Sevinçli, Efdal, *Yusuf bin Abdullah Bizans Söylenceleriyle Osmanlı Tarihi: Târihi Âl-i Osman*, Eylül Yayınları, İzmir 1997.

Solakzâde Tarihi, Sadeleştiren Vahid Çubuk, I, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1989.

Şahin, İlhan – Emecen, Feridun, *Osmanlı'da Divan-Bürokrasi-Ahkâm II. Bayezid Dönemine Aid 906/1501 Tarihli Ahkâm Defteri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1994.

Şen, Mehmet Emin, *Kitâbü'l Bustan Fî Ba'zi Ahbâri Âl-i Osman Çeviri-Tanıtım ve Değerlendirme*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kon-ya 2000.

Şükru'llah, *Behcetü't-Tevârih* (çev. N. Atsız), Türkiye Yayınevi, İstanbul 1947.

Togan, Zeki Velidi, *Tarihte Usûl*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1981.

Turan, Osman, *İstanbul'un Fethinden Önce Yazılmış Tarihi Takvimler*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007.

Tursun Bey, *Tarih-i Ebu'l-Feth*, Ahmed İhsan Matbaası, İstanbul 1912.

Tursun Bey, *Tarih-i Ebü'l-Feth*, haz. Mertol Tulum, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayını, İstanbul 1977.

- Uludağ, Süleyman, “İbn Haldun”, *DVİA*, 19, İstanbul 1999, 538-543.
- Yazıcızâde Ali, *Tevârih-i Âl-i Selçuk (Oğuznâme-Selçuklu Tarihi)* haz. Abdullah Bakır, Çamlıca Yayını, İstanbul 2017.
- Yerasimos, Stefanos, *Türk Metinlerinde Kostantiniye ve Ayasofya Efsaneleri*, İletişim Yayını, İstanbul 2009.
- Yinanç, Mükrimin Halil, “Ertuğrul Gazi”, *İA. C. 4*, İstanbul 1988, 328.
- Yüksel, Hasan, “Artuklular’dan Cumhuriyete Güneydoğulu Bir Seyit Ailesi: Ezrakiler ve Şecereleri”, *Türklük Bilgisi Araştırmaları/Journal of Turkish Studies*, 52 (Aralık 2019), *Özer Ergenç Armağanı C. II*, Ed. Cemal Kafadar, Gönül A. Tekin, Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü, 2019, s. 427-456.
- Zachariadou, Elizabeth A., “İlk Osmanlılara Dair Tarih ve Efsaneler”, çev. Yunus Koç *Söğüt’ten İstanbul’a Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar*, Derleyenler: Oktay Özel- Mehmet Öz, İmge Kitapevi, Ankara, 2000, 341-394.

II. BÖLÜM

METİN

İlk Anonim Tevârih-i Âl-i Osmân (Edirne Nüshası)

[1b] Haza Kitabu Tevârih-i Âl-i Osmân

Bismillâhirrahmanirrahim ve bihi nesta'înu

Elhamdü lillahi rabbi'l-âlemîne ve'l-âkıbetü li'l-muttakine velâ-udvâne illâ ale'z-zâlimîn ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayr-i halkihi ve âlihi ve sahbihî ecmaîne.

Ammâ ba'dü, iy aziz, bilgil ve agâh olgı; kim, bir niçe ulular -kim, gelmişlerdür, mütekaddimînden ve müteahhirînden- kimi tefâsirden kimi ehâdisden kimi kisasdan¹⁷¹ kimi siyerden kimi şâh-nâme cem' idüp acâyib ve garâyib hikâyetler ve kussalar telif itmişlerdür ve Tevârih-i Selâtîn dahı demişlerdür; ki, âlemde hiç söylenmedük nesne kalmamışdur ve her azîz -ki, gelmişdür- kendü zamânında gelen pâdişâhların târihi üzere kitâb eylemişlerdür. Hâllerin ve dirliklerin beyân itmişlerdür.

Pes, imdi, her kişiye lâzımdur; ki, kendü zamânında olan pâdişâhını yâd idüp zıkr itmeklik vâcibdür; zîrâ kim, “es-Sultânü zılu'l-lâhi [2a] fi'l-arzeyn”dür.

İmdi, ma'lûm ola; kim, Tevârih-i Âl-i Osmân'ı hiç kimse mufassal ve muhtasar dememişdür. Ale'l-husûs, asıl kısasa, Âl-i Osmân kussasıdır; zîrâ ki, bunlar Hakk buyruğı üzere yürüyicilerdür. Fî sebîli'l-lah gâzilerdür ve gazâ mâlın cem' idüp Hakk yolına viricilerdür ve sırât-ı müstakîm üzerine Hakk'dan yana müteveccihlerdür ve dîn yolına gayretlülerdür ve dünyâya mağrûr degillerdür. Şerîat yolın gözedicilerdür. Hakkîkat bahrına gark olıcılardur. Gurûr ehlinde intikâm alıcılardur. Garîbleri sevicilerdür ve fukarâya ihsân idicilerdür ve âlimleri terbiyet kılıcılarıdır. Şarkdan garba ve garbdan şarka İslâm dînin açıcılarıdır ve Hakk tarafın gözedicilerdür ve dîn yolına cân baş terk idicilerdür. Hakk keremine sığınup Hakk'a müşrik olanları ve İslâm kabûl itmeyüp İslâm ehline kasd iden küffârı kırıcılarıdır; zîrâ,

¹⁷¹ Metinde kisasdan.

bu Âl-i Osmân, Oğuz [2b]neslindendir. İtikâdlulardandır; dîn yolunda kavîlerdür ve muhkemlerdür.

İmdi, Âl-i Osmân'un ibtidâdan tâ zamânumuza degin olan kıssalarını ve gazâlarını zikr itmek lâzım oldu. Tâ devr-i kıyâmete degin yadigâr ola ve Hakk Subhânehu ve Teâlâ, Celle Celâlühü'nun inâyeti ve rahmeti ve Hazret-i Muhammed Mustafâ'nun -sallallahu aleyhi ve sellem- şefâati ve enbiyânun ve evliyânun himmeti ve şerîati icrâ iden mücâhidlerün ve âlimlerün duâsı üzerlerinden hâlî olmayup ced-ber-ced tâ nihâyetine varınca âkîbetlerini hayr idüp îmân ve İslâm erzânı kılup kabirlerin münevver kılıvire, tâ kıyâmete degin. Hakk Teâlâ'nun rahmeti ve Hazret-i Resûl'ün şefâati ol gâzîlerün üzerine olsun. Âmîn, yâ Rabbe'l-âlemîn.

[Osmân Gâzî'nin Şeceresi]

Hikâyetlerde getürmüşlerdür; kim, Osmân Gâzî Ertugrul oğlıdur. Ertugrul ibni Süleymân Şâh ibni Kaya Alp ibni Kızılboğa ibni Bayındır ibni Ayu Kulak ibni Togan ibni Kayantun [3a] ibni Sunkur ibni Bakı Ağa ibni Togan Çak ibni Temür ibni Basık Ağa ibni Gök Alp ibni Oğuz ibni Kara Han ibni Katlu ibni Turak. Alâ-hâzâ otuz sekiz nefer¹⁷² kişi ced-ber-ced tâ ibni Yâfes'e çıkınca -kim, Nûh Peygâmbere -aleyhi's-selâm- oğlıdur.- ol nesilden ced-ber-ced Acem vilâyetinde padişâhlar idi. Oğuz tâyifesinden idi. Oğuz tâyifesi -kim, vardur- be-gâyet itikâdlu tâyifeydi ve Hazret-i Risâlete itikâtları vardı. Mâhân şehrinde pâdişâhlar-idi. Ebu'l-Müslim-i Mervî dahı bu nesilden kopmuş-idi.

Cingiz Han -kim, Hıtay vilâyetinden çıkup gelüp- Belh şehrini ve vilâyetini ve Horasan vilâyetini harâb itmiş-idi. Ol zamânda ol vilâyetün pâdişâhı Hurzümşâh-idi¹⁷³. Belh'ün ve Horasan'un pâdişâhıydı.

Sultânü'l-ârifin Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn dört yaşında idi. Cingiz Han Belh şehrini harâb itdükde ol vilâyetleri bile [3b] harâb itdi ve Âl-i Selçuk tâyifesini memleketlerden çıkarup sonra kendü helâk olup oğlı Oktay Han pâdişâh oldu. Gelüp Bağdâd'ı harâb idüp Âl-i Abbâsileri kırup tahtı Abbâsilerden aldı. Memleketleri Cingiz Hanlar dutup âlem karış murış olmuşdu.

¹⁷² Kırk dört neferdür: Oruç Beğ (Öztürk), 4.

¹⁷³ Hurozım Şâh: Oruç Beğ (Öztürk), 5; Hârizmşâh: Anonim (Giese), 8.

Âl-i Selçuk neslinden Sultân Alâeddîn dahı Acem vilâyetinden kopup Rûm vilâyetine gelüp teveccüh idüp Yunan vilâyetin -kim, şimdi Karaman vilâyetidür.- ol vilâyetleri dutup padişâh olmuş-idi. Sivas şehrini ve Konya'yı binâ idüp yaptı ve dahı Acem vilâyeti Cingiz Han'dan -kim, karış murış olup- âlem bir dürlü olmuş-idi. Oğuz tâyifesi -kim, vardur- itikâdlular idi. Göçmel yörükler idi. Mâhân şehri -kim, Cingiz Han'dan- harap olmuş-idi.

[Süleymân Şâh]

Ol zamân Mâhân şehrînün pâdişâhı Süleymân Şâh-idi. Osmân Gâzî'nün dedesidür. Âl-i Selçuk ve Âl-i Abbâs tefrika olmagın Süleymân Şâh dahı Mâhân şehrinden **[4a]** kopup Rûm vilâyetine gelmege niyyet itdi ve hem işitdi; kim, Rûm vilâyetinde gazâlar olur.- Süleymân Şâh dahı Acem memleketinden Arz-ı Rûm vilâyetinden kopup Erzincân'a geldi. Erzincân'dan Rûm vilâyetine girdiler. Amâsiyye tarafı -kim, Rûmîler'dür.- ol tarafda çok gazâlar itdiler. Rûm vilâyetinden hayli yirler aldılar.

Âkıbet, andan göçüp Haleb'e çıktılar. "Hayber¹⁷⁴ Kal'ası!" dirler bir kal'a vardur; gelüp önüne kondılar. Fırat ırmagı suyu önlerine geldi. Fırat ırmagı suyun geçmek istediler. Yol iz bilmez göçmel yörükler idi. Gâfilin Fırat ırmagina uğradılar. Süleymân Şâh, at depdi. Fırat'a girdi; öni yar-imiş. Süleymân Şâh atıyla Fırat ırmagina boguldu. Fırat ırmagında şehîd oldu. Eceli andan imiş. Çün, Süleymân Şâh merhûmı Fırat ırmagından çıkardılar. Hayber¹⁷⁵ Kal'ası'nun öninde defn itdiler. Şimdi, ana "Mezar-ı **[4b]** Türk!" dirler.

Süleymân Şâh'un üç oğlı kaldı. Birinün adı Sungur Tigin; birinün adı Gündogdı; birinün adı Ertugrul idi; kim, Osmân'un atasıdur. Bu üç kardeşler dahı göçdiler; geldikleri yola gitdiler. Fırat ırmagından Pasin Ovası'na ve Sürmelü Çukur'a vardılar. Sungur Tigin ve Gündogdı -bu iki kardeşler- gerü Acem vilâyetine gitdiler.

¹⁷⁴ Ca'ber. Sahn.

¹⁷⁵ Ca'ber. Sahn.

[Ertugrul]

Ertugrul¹⁷⁶ bir niçe zamân anda kaldı; karâr itdi. Ol arada, çok gazâ iderdi. Bir niçe zamândan sonra Sultân Alâeddîn -kim, Âl-i Selçuk neslinden- Acem vilâyetinden gelüp Rûm vilâyetin vatan dutmuş- idi. Ulu pâdişâh olmuş- idi. Ertugrul dahı Sultân Alâeddîn'ün saltanatın ve şevketin işitmiş idi.

Ertugrul'un üç oğlu var- idi. Birinün adı Gündüz idi ve birinün adı Saru Yatı idi; birinün adı Osmân idi. Ertugrul'un oğlu Saru Yatı; kim, ana "Savcı!" dirler. Ertugrul, oğlu Saru Yatı'yı **[5a]** Sultân Alâeddîn'e gönderdi. Sultân Alâeddîn'den bir yircügez istediler; anda karâr iderlerdi.

Sultân Alâeddîn dahı kabûl itdi; "Garîblerdür." diyü bunları hoş gördi. Karacahisâr teküri ve Bilecük teküri Sultân Alâeddîn'e mutî olup harâç virürlerdi. Karacahisâr'la Bilecük aralığı Tomaliç Tagı'nı ve Ermenek Tagı'nı¹⁷⁷ ve ol aralığı anlara yaylak ve kışlak virdi.

Ve dahı, Sultân Alâeddîn'in üzerine Tatar nâgâh Bacu Han yürüdi. Sultân Alâeddîn ol tarafa teveccüh idüp bu tarafları Ertugrul'a ısmarladı. Ertugrul Saru Yatı'yla ve Osmân ile Engürî'ye geldiler; anda turdular. Rûm tarafına çok gazâlar itdiler. Âkıbet, Ertugrul vefât itdi; Allah emrine vardı; rahmeten vâsieten. Ertugrul elli iki yıl beğlik itdi.

[Osmân Gâzî]

Hicretün -sene 687- altı yüz seksen yedi yılında oğlu Osmân **[5b]** Gâzî yerine geçdi; kâyim-makâm oldu; beğ oldu. Yigit yegil katına cem' oldu. Çok gazâlar itdi; gelüp evvel Bilecük'i ve Yarhisâr'ı ve Aynagöl'i feth itdi. Hicretün -sene 687- altı yüz seksen yedisinde.

Evvel Cum'a namâzın Karacahisâr'da kıldı. Gâzîler evvel tekbîri anda getürdiler. "Tursun Fakih!" dirler bir er vardı. Cum'ayı ve Bayram namâzını Karacahisâr'da evvel ol kıldı. Evvel hutbe Osmân adına anda okundu. Hicretün sene 689 vâki oldu¹⁷⁸.

¹⁷⁶ Metinde "dal" ile dört satır aşağıda bu kez "tı" ile yazılmıştır.

¹⁷⁷ Ve Domanic Dağı'nı ve Ermeni Beli'nün dağını: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 8; Tomaliç Dağı'nı ve Ermenek Dağı'nı: Oruç Beğ (Öztürk), 9.

¹⁷⁸ Evvel târihi hutbe-i Osman hicretün altı yüz seksen sekizinde vâki' oldu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 29; evvel hutbeyi okudu Osman Gazi adına, hicretün sene 689: Oruç Beğ (Öztürk), 14; hicretün 689 yılında vâki' oldu: Anonim (Giese), 10.

Râvîler rivâyet kılır. Osmân Gâzî'nün dünyâyâ gelmesine sebep n'oldi? Takdîrde var-idi olsa gerek-idi. Hakk Teâlâ virdüğine kimesne mâni' olmaz. Ertugrul bir gün hayâtda iken bir gice bir düş görür; bir aceb vâkıa. Ol vâkı'adan¹⁷⁹ uyandı. Düşünü fikr iderek, Allah'ı zikir iderek durdı. Sabâh namâzını kıldı; sûret denşürdi. Togru Konya'ya vardı. Anda, bir muabbir kişi var-idi; adına **[6a]** “Abdülazîz!” dirlerdi. Sâhib-i kemâllerden idi; ilm-i rü'yâyı kâmil bilürdi.

Ertugrul geldi; düşünü Abdülazîz'e deyüverdi. “Bu gice düşümde bir vâkı'a gördüm.” didi. Ba'zılar dirler, “Düşünü ta'bîr iden bir azîz şeyh idi. Adına “Ede Balı!” dirlerdi; kerâmeti zâhir olmuşdı ve cemî' halkın mutekidi-yidi. Derviş idi, dünyâsı ve ni'meti çoğ-idi. Ol vilâyetde meşhûr idi. Sultân Alâeddîn dahı ana itikat itmiş-idi.

Ertugrul geldi; düşünü şeyhe didi. Ayıtdı: “Ya şeyh, senün koy-nundan bir ay dogar; gelür; benin koynuma girür. Bu ay koynuma girdükden sonra göbeğümde bir ağaç biter; gölgesi âlemleri dutar. Gölgesinün altında tağlar olur ve her tagun dibinden sular çıkar. Bu çıkan sulardan kimi içer; kimi bağlar ve bağçeler suvarur; kimi çeşmeler akıdır. Ol uykudan uyandım; düşüm budur.” didi. Şeyh düşün ta'bîrin fikr idüp **[6b]** aydur, “Ya yigit, bir ogulun ola; adı Osmân ola; çok gazâlar ide. Sana muştuluk olsun ve senün neslüne pâdişâhlık virildi. Mübârek olsun.” didi ve dahı, “Benüm kızımı oğlun Osmân ala. Andan çok ogulları ola; pâdişâh olalar.” didi. Sonra, Osmân Gâzî vücûda geldi. Yigit oldu. Kara Şeyh kızını Osmân'a virdi. Osmân'dan ol kızın¹⁸⁰ bir oğlı dogdı. Adını Orhan komışdı; çünkim, Osmân Gâzî aldugı vilâyetleri bahş eyledi. Karacahisâr Sancagı'nı -kim, “İn Öni!” dirler.- oğlı Orhan'a virdi; subaşılıgı karındaşı¹⁸¹ Alp Gündüz'e virdi ve Yarhisâr'ı Hasan Alp'e virdi. Hasan Alp dahı bir er yiğit idi; bahadurlardan idi. Süleymân Şâh'ile bile gelmiş-idi, Acem vilâyetinden. Aynagöl'i, Turud Alp'e virdi. Şimdi, anlarun mezârları anda bellüdür¹⁸². Ol gâzîlerün adları anılır. Ol vilâyetlerde¹⁸³ köyler vardır; ana “Turgut

¹⁷⁹ “Ol vâkı'adan”: Derkenâr.

¹⁸⁰ Sonradan sabit kalem ile üzerine konulan işâret ile der kenârda “Mal Hatun” yazılmış.

¹⁸¹ Karındaşı oğlu: Oruç Beğ (Öztürk), 14.

¹⁸² “anlarun mezârları anda bellüdür.”: Derkenâr.

¹⁸³ Anadolu'da: Oruç Beğ (Öztürk), 14.

İli!" dirler ve dahı kaynatası Şeyh Ede Balı'ya Bilecük hâsılın [7a] virdi ve hem hatununu Bilecük'de atası Şeyh Ede Balı'yile kodı. Adını Yenişehir kodı. Bu yana kendüsi Yenişehir'de karâr dutdı. Gâzîlere evler yapdurdı; anda duraklandı¹⁸⁴ ve dahı Osmân'un dahı bir oğlu olmuşdı. Adını Ali Paşa komışlardı. Anı dahı yanında kodı.

Bu taraftan, Orhan Gâzî atasıyla buluşup dört yana iller açarlardı. Gelüp İznik'i ve Köpri Hisâr'ını dahı yağma itdiler; yağmayile feth itdiler. Bu taraftan, Bursa teküri birkaç dahı tekürler ittifâk itdiler. "Türk üzerine yüriyelüm; aradan götürelüm." didiler. Çokluk leşker cem' itdiler. Osmân Gâzî dahı Allah'a sığınup kâfirleri karşıladılar. Hâzır olup anda olan gâzîler Koyun Hisârı'nda kâfirle buluşdılar; azîm ceng itdiler. Gâyet kırgun oldu, kâfirden ve gâzîlerden.

Osmân'un karındaşı oğlu Gündüz Alp oğlu Aydogdı şehîd oldu. Dintoz¹⁸⁵ sınırından Koyun Hisârı'na gider yolda ölüsini defn itdiler; mezârı anda olur. Üzerine taş yıgdılar; dâyiresin [7b] çevürdiler. Ol vilâyetde at sanculansa götürürler; ol mezârı dolandururlar, üç kez. Hakk Teâlâ inâyetinde şifâ bulur ve hem yolca gidenler toprağundan alurlar; ısıtma dutana içürürler; ayruk dutmaz.¹⁸⁶ Şimdi, ol vilâyetde meşhûrdur, ol mezar. Hakk'un inâyetinde ve Peygâmbere'ün mu'cizât-ı berekâtında, ol kâfirler şikest oldılar.

Adrenus teküri ve Bursa teküri gelüp Bursa'da hisâra girdiler. Gâzîler andan göçüp gelüp Ulubad'ı aldılar; teküri-y-ile sulh itdiler.

Gelüp kaçup kurtıldılar. Kestel teküri düşdi ve Bursa teküri ve Adrenus teküri kaçup bunlara mutî' oldu. Gine yirinde kodılar; gitdiler. Bursa'nun üzerine düşdiler.¹⁸⁷ Osmân Gâzî hâvâle oldu. Osmân gördi; kim, ceng-ile alınmaz; karşusunda Kaplıca tarafında hâvâle yapdurdı, hisâra karşı. Karındaşı oğlu Aktemür'i üzerinde kodu. Gâyet bahâdur idi; yarar yoldaşlar koşdı ve şimdi, ol hisâra "... Hisârı!" dirler¹⁸⁸. Bir hâvâle dahı tag tarafında yapdılar. "Balabancık!" dirler bir

¹⁸⁴ "Bu yana kendüsi Yenişehir'de karâr dutdı. Gâzîlere evler yapdurdı; anda duraklandı. ". Derkenâr.

¹⁸⁵ Dinboz: Oruç Beğ (Öztürk), 15; Dinboz: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 33.

¹⁸⁶ "Ve hem yolca gidenler toprağundan alurlar; ısıtma dutana içürürler; ayruk dutmaz. ": Derkenâr.

¹⁸⁷ Bu kelime satırın üzerine eklenmiştir.

¹⁸⁸ "ve şimdi, ol hisâra "... Hisârı!" dirler. ": Satır üzerine sonradan yazılmıştır.

kulı var-idi; Has Balabancık üzerine kodu. Şimdi, ol hisâra “Balabancık Hisârı!” dirler.¹⁸⁹ İki hâvâle yaptılar, bir yılda. Bursa’yı eğirttiler. Hisârdan taşra kimesne çıkamaz oldu; ilin vilâyetin aldılar; **[8a]** hisâr şöyle kaldı; üzerine hâvâle oldılar. Bunlar bunda bu taraftan Bursa’yı eğirtmekte kaldılar.¹⁹⁰

Osmân Gâzî gine Yenişehir’e geldi. Etrafun kâfirleri geldiler; Osmân Gâzî’yile uğraşdılar. Âkıbet, Hakk Teâlâ fursatı Osmân’a virdi; kâfirleri sıyup ol vilâyetleri alup zabt itdiler. Gâzîler adl ü dâd-ile insâf-ile vilâyetleri ma’mûr itdiler. Gâzîler mâl-ı ganâyim-ile ganî oldılar.

Osmân Gâzî, oğlu Orhan’ı Bursa fethine gönderdi. Köse Mihal’i ve Turgud Alp’i bile koşdı. Bursa’yı hisâr itdiler; kâfirler âciz kaldılar, açlıktan. Orhan, Bursa üzerinde hayli ceng itdi; alımadı. Bursa tekürine “Bevesak!”¹⁹¹ dirlerdi. Sonra, tekür gelüp Orhan’ile sulh itdiler; hisârı virdiler. Ahd-ile peymân-ile oğlunu ve kızını ve mâlını ve esbâbını bile virdiler. Çıkup İstanbul’a gitdiler, oğhyla ve kızıyla, mâlhyla; bir habbesin almadılar.

Osmân Gâzî’ye Bursa **[8b]** fethini didiler. Orhan Gâzî, Bursa’yı feth itdi. Hicretün sene 726 vâki oldu.

Orhan Gâzî, Bursa’yı feth itdüğünde Osmân hayâtda idi. Bursa gazâsına gelmedüğüne sebep bu-yidi: Osmân’un ayagı ağırđı; gelmedi-yidi anuniçün Orhan, “Benim zamânımda şevket dutsun.” didi ve dahı Osmân Gâzî on tokuz yıl beğlik eyledi. Sonra, Hakk emrine vardı.

[Orhan Gâzî]

Oğlu Orhan, beğ oldu. Hicretün sene 727. Osmân vasiyyet itdi; kim, “Beni Bursa’da Gümiş Kubbe altında kon.” didi. Bazılar dirler: “Sögütçük’de defn itdiler”.

Bu taraftan, yine Konur Alp ve Gâzî Rahmân ve Akçakoca ittifâk itdiler. Her etrâfdan yürüdiler. Konur Alp ve Gâzî Rahmân Akyazı Ovası’nı ve Konrapa ilini ve Bolı vilâyetin Mudurnı vilâyetiyle feth

¹⁸⁹ “Şimdi, ol hisâra “Balabancık Hisârı!” dirler. ” ibaresi, satır üzerine sonradan yazılmış gibi duruyor.

¹⁹⁰ “Bursa’yı eğirtmekte kaldılar. ” ibaresi, derkenârda verilmiştir.

¹⁹¹ Berasak: Oruç Beğ (Öztürk), 16.

itdi. Kendüye musahhar itdi ve Akçakoca dahı Koca İli'n feth itdi. Koca İli'ne anun için "Koca İli!" dirler. Konur Alp [9a] ve Akçakoca dahı dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya rihlet itdiler; Allah emrine vardılar.

Orhan ol vilâyeti sancagıyla oğlu Süleymân Şâh'a¹⁹² virdi. İn Öni Sancagı'nı oğlu Murâd Gâzî'ye virdi. Murâd Gâzî kiçi oğlydı.

Orhan Gâzî kendü geldi; İznikimid'i feth itdi. Kenîsâları yıkdı; yerine¹⁹³ mescidler yapıldı ve medreseler itdiler. Şimdi ki hâlde¹⁹⁴ İznikümit'de medresesi vardır.

"Kara Mürsel!" dirlerdi; bir er var-idi; ol kenârı ana virdi; vilâyetini tîmâr üleşdürdi; tîmâr erleri kenâra gelüp kenârı beklediler. İstanbul'dan gemi çıkartmaz oldılar, "İstanbul gemisi çıkup ol kenârı vurmaya." deyü ve Yalakova'yı Akçakoca'yla olan gâzîlere tîmâr üleşdürdiler. Ermen Bâzârı'nı Yahşılı'ya¹⁹⁵ virdiler. Kandırı vilâyetin¹⁹⁶ Akbaş'a virdiler; bunlarun neslinden şimdi dahı vardır.

Fazlullah Gâzî -kim, vardır.- şimdi Gelibolı'da¹⁹⁷ dahı tekyesi vardır. Akçakoca neslindendür ve Koca İli'ni¹⁹⁸ [9b] ve Konrapa ve Bolı vilâyetin bunlar açmışlardı.

Orhan Gâzî tamâm memleketlere mukarrer pâdişâh oldı. Karındaşı Ali Paşa'yı katına okudı. Ayıtdı: "Ey karındaş, ne dirsın, memleket bâbında?" Ali Paşa ayıtdı: "Bana beğlik gerekmez." diyü beğliği bi'llkülliyye terk idüp Orhan Gâzî'ye ısmarladı; kendü bir kûşeyi ihtiyâr itdi.

Ol zamân kardaş kardaşa hürmet iderdi; birbirin ağırlardı; kiçi kardaş ulu kardaşı erlik¹⁹⁹ dahı ağırlardı. Bir gün, karındaşı Ali Paşa Orhan'a didi; kim, "İy karındaş, şimdiden girü leşkerün ziyâde oldı; İslâm leşkeri artdı. Muhammed dîni âşikâre oldı; şevket dutdı. Sen dahı âlemde bir nişân ko; kim, gayrı leşkerde olmaya!" didi. Orhan

¹⁹² Oğlu Süleymân Paşa: Oruç Beğ (Öztürk), 17.

¹⁹³ Bu kelime satır üzerine sonradan yazılmıştır.

¹⁹⁴ "ki hâlde" Kenâra sonradan yazılmış.

¹⁹⁵ Bahşılı: Oruç Beğ (Öztürk), 18.

¹⁹⁶ Kandır Bâzârı'nı ve vilâyetini: Oruç Beğ (Öztürk), 18.

¹⁹⁷ Bu kelime kenâra silik bir şekilde sonradan yazılmış.

¹⁹⁸ "İli'ni" 9b'nin başında ikinci kez yazılmıştır.

¹⁹⁹ Bu kelime sonradan satırasına sıkıştırılmış.

Gâzî ayıtdı: “Karındaş, sen ne dirsən eyle olsun; sözün kabûl iderin.” didi. Ali Paşa ayıtdı: “Karındaş, kamu leşkerün kızıl börk giysünler; sen ak börk gey.” didi²⁰⁰ ve sana müteallik olan kullar ak börk giysünler.” didi.²⁰¹ “Âlemde bu dahı bir nişân olsun” didi.

Orhan **[10a]** Gâzî, vardı; Hacı Bektaş Sultânoğlundan²⁰² dest-i tevbe idüp ak börk geydi. Kendüye taalluk olan kullar dahı ak börk geydiler; ak börk geymek ol zamândan kaldı, yeniçeriye.

Ol zamânda, beğler kardaşlarıyla tanışık idüp bilece tanuşurlardı; birbirin öldürmezlerdi; tâ Yıldırım Han zamânına degin. Yıldırım Han zamânından kaldı, kardaş kardaşı öldürmek.

Anatolı’da yaya yazmak Orhan’dan kaldı. Sonra Orhan Gâzî gelüp İznik’i feth itdi, tevâbi’-ile ve bir ulu mescid câmi yapdurdı ve bir imâret dahı yapdurdı; kendü eliyle aşını üleşdürdi; imâretlerde aş bişürmek andan kaldı.

Orhan Gâzî, İznik’i feth itdükden sonra İznikümid’i oğlı Süleymân Paşa’ya virdi. Yenice’ye ve Göynük’e ve Mudurnı’ya havâle olmuşdı. Bursa Sancagı’nı oğlı Murâd Han Gâzî’ye **[10b]** virdi. Orhan cemî’ vilâyete nâzır oldu.

Süleymân Paşa, Tarakçı Yenicesi’ni ve Göynük’i ve Mudurnı’yı tamâm feth itdi. Ol vilâyetde ne kadar kâfir evi var-ise Süleymân Paşa’nun adlini ve dâdını gördiler. Cemî’ Müsülmân oldılar. İl ve gün hep ana taptılar.

Orhan Gâzî, Karesi vilâyetin Balıkesrî vilâyetin ve Bergama²⁰³ ve Edremîd nevâhisiyle feth itdiler. Gelüp sonra Ulubad’ı feth itdiler. Tekürini ahd idüp içinde komışlardı. Sonra tekür hâyin olup kendüyi katl itdiler. Süleymân Paşa Rûm İli’ne geçmege niyyet itdi.

Gelibolı fethine sebep bu oldu; kim,²⁰⁴ bir gün vilâyetini seyir itmege çıkdılar. Seyr iderken Aydıncık’da Temâşâlık’a vardılar. Temâşâlık’ı gördiler; acâyib ve garâyib binâlar; kim, Süleymân Nebî

²⁰⁰ Bu kelime satırın üzerine yazılmış.

²⁰¹ “ve sana müteallik olan kullar ak börk giysünler.” didi. ” Derkenâr.

²⁰² Hacı Bektaş el-Horasanî’den: Oruç Beğ (Öztürk), 19.

²⁰³ “ve Bergama” ibaresi, sonradan satır arasına eklenmiştir.

²⁰⁴ “sebep bu oldu; kim,” ibaresi, sonradan derkenâra yazılmış.

binâ itmişdi. Süleymân Paşa ol...²⁰⁵ Temâşâhlık'a acebâ kaldı; birez durdu. Fikre vardı; hiç kimseye nesne dimedi.

Tefekkür âleminde-yiken “Ece Beğ!” ve “Fâzıl Beğ!” dirler; bir bahâdur erler var-ıdı, hayli dilîrlerden anlurdu. Ece Beğ aydur: “İy hanum, ne-aceb tefekküre vardunuz. Acâyip fikrünüz ve firâsetinüz vardır, **[11a]** ola?” didi. Süleymân Şâh aydur: “Ne’am, bu denizi öte geçmeye fikr iderin.” didi. “Kâfirlerün haberi olmasa; tedbîr nedür; nice idelüm?” ol fikirdeyem” didi.

Ece Beğ ve Gâzî Fâzıl Beğ ayıtdılar: “Ey pâdişâh destûr virürsenüz, biz ikimüz geçelüm; takdîrde ne-yise görevüz” didiler. Süleymân Paşa aydur: “Nireden geçersiz?”. Anlar ayıtdılar: “Bunda yirler vardır; kim, geçmege yakındur ve hem âsândur.” didiler. Eyle diyicek Süleymân Paşa anlara destûr virdi. Pes²⁰⁶ sürdiler; vardılar; bir yer buldılar.

Adına “Viranca” dirler; bir hisârdur, Gürecik'den aşaga deniz kenârında Gelibolı'dan yukaru²⁰⁷ “Çiminlik²⁰⁸ Hisârı!” dirler, anun mukâbilesinde Rûm İli tarafında. Ece Beğ, Fâzıl Beğ Gâzi, ikisi bir sal düzdiler; bindiler; gice-yile Cimbin²⁰⁹ Kal'ası'nun nevâhisine çıkdılar. Baglarun arasında bir kâfir dutdılar; alup ol kâfiri, gemiye binüp ale's-sabâh Süleymân Şâh'a getürdiler.

Süleymân Şâh, ol kâfiri hilatledi. Kâfire ayıtdı: “Sizün hisâra girmege **[11b]** bir yer var mıdur?” Kâfir: “Duymadın kal'a içine girevüz.” dedi. Hemân-dem kâfir aydur: “Ben sizi bir yirden iledeyim; kim kimse görmedin, hisâra girevüz.” didi. Hemân-dem birkaç sal düzdiler. Süleymân Paşa, yetmiş seksen kişi-yile, yarar alp erenler, bahâdurlar sala bindiler. Gice-yile öte yakaya geçdiler. Bu kâfir bunları togru Cimbin Kal'ası'na getürdi.

Bir terslik var-ıdı. Hisâra karşu yığılmış; hisârdan ziyâde yüksek idi. Kal'a içinde kimse yog-ıdı. Hirmen vakti-yidi; hep hirmende-yidi;

²⁰⁵ “ Süleymân Paşa ol...” ibaresi satır üzerine sonradan yazılmış.

²⁰⁶ “Eyle diyicek Süleymân Paşa anlara destûr virdi. Pes” ibaresi, sonradan derkenâra yazılmış.

²⁰⁷ “Gelibolı'dan yukaru” ibaresi, sonradan derkenâra yazılmıştır.

²⁰⁸ Cemnik: Oruç Beğ (Öztürk), 20.

²⁰⁹ Ciminik: Oruç Beğ (Öztürk), 20; Çimeni: Anonim (Giese), 18.

hisâr hâlî-yidi. Ol terslikden hisâra gice-yle girdiler. Hisârı aldılar; ammâ, kâfirlerin incitmediler; belki, kâfirlerine in'âmlar itdiler. Velî, içinden ulucalarını dutdılar. Hisârun limonunda gemiler buldılar. Ol gemileri aldılar. Ol kâfirleri içine koydılar; karşı duran gâzilere ve leşkere gönderdiler. Yine, ol leşkerden iki yüz mikdârı âdem geçürdiler; hisâra geldiler. **[12a]**

Ece Beğ ve Fâzıl Beğ, hisârun gemilerinden hayli gemi aldılar ve hisârun atlarından alup bindiler. Bolayır yanında “Akça Limon” dirlerdi; anda hayli gemi vardı. Varup ol gemileri oda urup yakdılar; yine geldiler hisâra girdiler. Cimbin²¹⁰ Kal’ası’nun gemilerin hıfz itdiler. Durmadın adam geçürdiler; çok asker cem’ itdiler. Rum Eli’ne geçmege evvel kadem buradan feth olundu. Ol yörenün kâfirlerini dahı incitmediler. Vardılar; incitmediler; istimâlet virdiler. Kâfirler dahı çünkim²¹¹ emn ü emân içinde oldılar; hatunlarını ve oğlanlarını ve kızlarını gâyet hoş dutdılar.

Cimbin Kal’ası’nun kâfirleri, gâzilerle müttelik oldular. “Ayaşlaviye”²¹² dirler; bir hisâr var-ıdı; ol hisârı dahı aldılar. Hisâr ellerinde iki oldu ve buların halkıyla dahı²¹³ barışdılar. Çün, hâl böyle oldu, Aydıncık’dan hayli âdem geldi. Gemilerle geçdiler. Rûm İli “Allahu ekber!” ile toldı. Gâziler, tekbir ünün Rûm İli’ne toldurdılar. Bundan sonra, Gelibolı dâyiresine segirdim saldılar. **[12b]**

Gelibolı tekürü çeri cem’ itdi; gelüp bunlarla uğraşdılar; azım ceng oldu. Hakk Teâlâ fırsat virup Gelibolı tekfûrı sındı. Hisâra kaçdı; bunlar gelüp Tekfûr Tagı’nı feth itdiler. Dönüp gelüp âkıbet Gelibolı’yı tamâm feth itdiler. Hicretün sene 758.

Gelibolı feth itdüklerinden sonra dahı Süleymân Şâh Hayrabolı’yı ve Çorlu vilâytine akın idüp kaparlardı; girü Gelibolı’ya gelürlerdi.

“Evranos Beğ!” dirlerdi; bir alp er var-idi ve bir dahı “Hacı İlbeği!” dirler; bir dilâver dahı var-ıdı. Bu ikisi dahı gâzilerle gelüp Dime-toka’yı ve İlbeği Bergozı’n segirdim iderlerdi. Girü Gelibolı’ya ge-

²¹⁰ Cemnik: Oruç Beğ (Öztürk), 20; Çimeni: Anonim (Giese), 18.

²¹¹ “incitmediler; istimâlet virdiler. Kâfirler dahı çünkim” ibaresi derkenâr yazılmıştır.

²¹² Ayaşlona: Oruç Beğ (Öztürk), 21; Ayaşolonya: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 67.

²¹³ Bu kelime, satır üzerine sonradan yazılmıştır.

lürlerdi. Edirne kurbında, Meriç kenârında ol bergozı ol zamânda Hacı İlbeği aldığı-içün ol bergozın adı “İlbeği Bergozı!” diyü ad kaldı.²¹⁴ Ol hinde Süleymân Şâh -merhûm- av avlar-iken atı ayagı bir delüğe geçdi atıyla tekerlendi. Süleymân Şâh ol arada şehîd oldu, Hicretün sene 759.

Bazılar dahı Orhan Gâzî dahı Hakk emrine vardı. Süleymân **[13a]** Paşa Orhan’dan iki ay öndin vefât itdi, Hicretün sene 759.

[I. Murâd]

Gâzî Murâd tahta geçdi pâdişâh oldu, Hicretün sene: 759. Gâzî Murâd Bursa’ya geldi. Çok leşker cem’ itdi, Karesi vilâyetinden ve kendü vilâyetinden.

Ol hinde “Çandarlu Halîl!” dirlerdi; bir er var-idi; Bilecük kadı-sıydı ve İznik’e dahı kadı-yidi. Çandarlu Halîl’i Gâzî Murâd getirüp kadıasker idindi. Lalası Şâhin ile Gelibolı’dan geçdiler. Doğru, “Yabga-toz!”²¹⁵ dirler; İstanbul’a yakın²¹⁶ bir kal’a vardur; ol kal’ayı aldılar. Gelüp Çorlu Hisârı’na vardılar. Azîm ceng itdiler; sonra. yağmayla aldılar. Andan, Misin Kal’ası’n aldılar. Teküri kendü virdi. Andan, Bergoz’a geldiler; kâfirleri kaçmışıdı; hisârı boş buldılar. Gâzîler hisârı oda urdılar. Bu taraftan Hacı İlbeği-yle Evranos Beğ gelüp Meriç kenârında bir bergoz var-idi; anı aldılar. Şimdiki hâlde, ana “İlbeği²¹⁷ Bergozı!” dirler. Hacı İlbeği, gündüz hisâra girürlerdi. **[13b]** Gice olunca etrâfun kâfirlerini râhat itmezlerdi.

Sonra, Dimetoka tekfûri geldi; kim, Hacı İlbeği ele getüre. Hacı İlbeği bunu câsûslayup bir gün tekfûri gâfil ele getürdi. Teküri dutup Dimetoka üzerine vardılar. Halkıla ahd ü peymân itdiler. Teküri koyuvirdiler. Hacı İlbeği, Dimetoka’yı feth itdi. Hicretün sene 760 ve Evranos Beğ Keşan vilâyetin feth itdi. İbsala’yı dahı dögüp yürürlerdi. Bu taraftan, Murâd Gâzî Eski’den göçdi. Edirne’ye gelmeye niyyet itdi.

²¹⁴ “Edirne kurbında, Meriç kenârında ol bergozı ol zamânda Hacı İlbeği aldığı-içün ol bergozın adı “İlbeği Bergozı!” diyü ad kaldı. ” ibaresi sonradan derkenâr yazılmıştır.

²¹⁵ anatoz hisârı: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 72; Batnoz derler bir kal’a: Oruç Beğ (Öztürk), 23; Tovigine dirler İstanbul’a yakın bir kal’a vardur: Anonim (Giese), 24.

²¹⁶ “İstanbul’a yakın” ibaresi, derkenâr yazılmıştır.

²¹⁷ İlbeği oğlu: Oruç Beğ (Öztürk), 23.

Lalası Şâhin Lala'ya leşker virdi; Edirne'ye gönderdi. Şâhin Lala, Edirne'ye geldi. Edirne kâfirleri leşkeri karşuladılar; azîm ceng itdiler. Haylı âdem kırıldı. Âkıbet, kâfirler münhezim olup kaçup Edirne'ye geldiler; hisâra girdiler.

Murâd Gâzî'ye Şâhin Lala beşâret haberin gönderüp bunca başlar gönderdi. Hacı İlbeği ve Evranos Beğ, Sultân Gâzî Murâd'un önine düşüp **[14a]** togrı Edirne'ye getürdiler.

Ol vakit, Meriç suyu gâyet taşgun idi. Edirne tekfûri gice ile bir kayığa binüp kaçdı. İnöz'e²¹⁸ gitdi. Gâzî Murâd ale's-sabâh durdılar. Kal'ayı hâlî buldılar. Şehir halkı kal'ayı açıvirdiler; içeri girdiler. Bu feth dahı hicretün sene 761 vâki oldu.

Sultân Murâd Gâzî, ol hinde lalası Şâhin'i Zagra'ya ve Filibe'ye ve ol taraflara akın virdi; gönderdi. Ol tarafı varup feth itdiler ve Evranos Beğ'e dahı İpsala tarafın virdiler Evranos Beğ varup İpsala'yı feth itdi. Bunlar, yirlü yirinde uç beğleri oldılar. Hicretün sene 762. Ol yıl güneş külli dutulup yıldız tamâm göründi. Âlemde zâhir oldı.

Bir gün "Kara Rüstem!" dirler; bir dânişmend var-idi. Karaman vilâyetinden gelmişdi. Çandarlu²¹⁹ Kara Halîl; kim, kadıasker idi. Kara Rüstem geldi; kadıaskere aydur: "Bunca beğlik mâlı neye zâyi' edersin?" didi. Kadıasker Kara Halîl aydur: "Zâyi' olacak nice **[14b]** mâl vardır? Aydıvir." didi."²²⁰ Kara Rüstem aydur: "İşbu esîrler -kim, gazâdan gâziler getürürler.- Tengri Teâlâ buyrugında bişde biri - "Peñç-yek!" dirler."²²¹ padişâhundur. Niçün almazsız?" didi. Kadıasker, bunu Murâd Han Gâzî'ye didi. Murâd Han Gâzî aydur: "Çünkim, Tengri Teâlâ buyrugında vardur; alun." didi. Vardılar; Kara Rüstem'i okudılar. Ayıtdılar: "Mevlânâ Tengri buyruğu neyise eyle it!" didiler. Kara Rüstem vardı; Gelibolı'da oturdu. Her esîrden yiğirmi beşer akçe aldı. Bu ihdâs, bu iki kişiden kaldı, Gelibolı'da esîrden baş almak: Biri Çandarlu Kara Halîl'den; biri Kara Rüstem'den ve hem Gâzî Evranos Beğ'e dahı ismarladılar; kim, akında çıkan esîrden beşde birin alalar; dört esîri olanun yiğirmi bişer akçesin alalar.

²¹⁸ İnöz: Oruç Beğ (Öztürk), 22; Aşıkpaşazâde (Öztürk), 74; Eynüz'e gitdi: Anonim (Giese), 24.

²¹⁹ Çenderlü: Oruç Beğ (Öztürk), 24.

²²⁰ "Aydıvir." didi. " İbaresi satır üzerine yazılmıştır.

²²¹ "“Peñç-yek!” dirler." ibaresi, araya farklı bir hat ile yazılmıştır.

Bu tertib üzerine vardılar; oğlanlar divşürmeğe başladılar. Akında, biş esîrde birin aldılar. Getürüp kapuda bu oğlanları taşra illerde Türklere virdiler. “Türkçe ögrensünler.” dediler. Anadolu’da **[15a]** Türkler bu oğlanlara çift sürdürdüler. Bir niçe zamân Türkçe öğrenenin getürüp iki üç yıldan sonra kapuda yeniçeri eylediler. Ol vakitden berü adını yeniçeri kodılar.

Bundan sonra Sultân Murâd Gâzî Bursa’ya varup karâr itdi. Lala Şâhin’e tamâmet Rûm İli beğlerbeğliğini virdi. Evranos Beğ’e uç beğliğini virdi ve gine Murâd Gâzî Gelibolı’ya geldi. Çandarlu Halîl’e pâşalık virdi; vezîr oldu. Adını Hayreddîn Paşa kodılar.

Gelibolı’dan dahı göçdiler. Biga tarafına vardılar. Ol vilâyetleri dahı feth idüp zapt itdiler. Andan göçüp Bursa’ya geldiler. Bir kış anda kışladılar. Bu taraftan, Lala Şâhin Zagra’yı ve Eski’yi²²² feth itdi ve Evranos Beğ, Gümülcine’yi feth itdi.

Çün, yaz oldu; Murâd Gâzî gine gelüp Biga’yı feth itdi.²²³ Bu yıl içinde Yıldırım Bâyezîd vücûda geldi. Hicretün sene 766.

Yedi yüz altmış altısında Murâd Han Gâzî Bursa’da oturmuş-iken haber geldi; kim, “Serf, ağır leşker cem’ idüp memleketleri harâbe virdi. Edrene’ye **[15b]** gelmeğe kasd eyledi.” diyü.

Küffâr leşkeri hücum idüp bu yana Çirmen karşusunda otururken bu taraftan Lala Şâhin dahı gâzîleri cem’ idüp hâzır olan leşkeriyle Allah’a tevekkül idüp Hazret-i Resûl -aleyhi’s-salâtü ve’s-selâmu’cizâtına sığınup “Niyet-i gazâ!” diyü tekbîr getürüp çeriye üç bölük kıldı.

Üç taraftan yürüyüp Serf leşkeri gâfiliken bir gice şeb-i hûn kıldılar. Kâfir leşkeri, “Türk leşkeri geldi!” deyü uykudan belinleyüben biribirin basup kırmaga başladılar. Fi’l-cümle, ol gice küffâr biribirin kırup erteye degin ceng idüp sabâh münhezim olup kaçmaga başladılar. Gâzîler artlarına düşüp kovdılar. Gâyet doyum olup bî-nihâyet mâl-ı ganîmet-ile girü Edrene’ye geldiler.

²²² Zağra Eski’si’ni: Oruç Beğ (Öztürk), 25

²²³ “ve Evranos Beğ, Gümülcine’yi feth itdi. Çün, yaz oldu; Murâd Gâzî gine gelüp Biga’yı feth itdi.” ibaresi derkenâr yazılmıştır.

Sultân Murâd Han -aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân- Gâzî'ye bir niçe diri kâfir ve bir niçe baş gönderdiler. Sultân Murâd Han Pâdişâh Hazretleri **[16a]** işidüp şâd u handân oldu. Bu feth-i meserret-âsâr hicretün sene 767 yedi yüz altmış yedisinde vâki oldu.

Ol târîhde, Yıldırım Bâyezîd'i ve Yakûb Çelebî'yi sünnet eyledi. Dügün eyledi ve Bilecük'de bir câmi' yaptırdı ve Bursa'da dahı bir câmi' yaptırdı ve bir âlî medrese dahı yaptırdı ve Germiyânoğlu'nun kızını Sultân Bâyezîd'e alıvirdi. Âlî dügün itdi; everdi.

Andan sonra, varup Hamîd'i ve vilâyetini feth itdi. Andan göçüp Kütâhiyye'yi ve Akşehir'i ve Yenişehir'i ve Seydişehir'i ve Yaluvacı²²⁴ ve Isparta'yı feth itdi. Hicretün -sene 784- yedi yüz seksen dördünde²²⁵.

Yine, Sultân Murâd Gâzî gelüp Gelibolı'dan geçüp Migalkara'ya geldi. Evranos Beğ ve Lala Şâhin, Rûm İli çerisiyle gelüp Sultân Murâd Han'ıla buluşdılar.

Andan geçüp İncügez tarafına vardılar. "Poline!"²²⁶ **[16b]** dirler; bir hisâr vardur; sarp hisârdur. Türk ana "Tengri Yıkduğı!" dir. Ol vilâyetün halkı kaçup ol hisâra girdiler. Sultân Murâd Gâzî bunca leşkerle vardı. Bir niçe gün ceng itdiler; alımadılar. Âkıbet, göçüp gitdiler. Sultân Murâd Gâzî, alınmaduğına melûl oldu. Sonra, "Bunu Tengri yıka!" diyü derdile bir "Âh!" itdi. Gelüp "Devletlü Kabağaça!" dirler; bir kavak ağacı vardur; -şimdiki hinde dahı anılır.- Sultân Murâd Gâzî, ol ağaç dibine kondı; arkasın vurup tayandı; oturur. Melîl saht olup otururken bir lahzâdan haber geldi; kim, "Sultânüm, devletinde hisârün bir tarafı yıkıldı." didiler; "Hak Teâlâ kudreti-yile zîr ü zeber oldu!" didiler.

Sultân Murâd, Lala Şâhin'i gönderdi; varup esîrlerin alup mübâlağa mâl getürdi. Ol hisârün içinde altun taslar buldılar; gâzîler başlarına geyürdiler. Sultân Murâd Han'a **[17a]** karşı geldiler. Altun üsküf geymek, ol zamândan kaldı.

²²⁴ Yalavacı: Oruç Beğ (Öztürk), 26.

²²⁵ "M'de (23a/9) Germiyân da dâhil olmak üzere bu yerlerin 784'te alındığı yazılıdır. " Oruç Beğ (Öztürk), 26, dn. 181; Ve bu fethün târihi hicretün yedi yüz seksen üçüyle dördü arasında vâki' olundu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 82.

²²⁶ Pulunya: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 83; Polunya: Oruç Beğ (Öztürk), 26

Sultân Murâd Han, ol kavak ağacına “Devletlü Kuvvetlü Kademlü Kaba Ağaç” diyü ad virdi. Ol ağacın şimdi dahı eseri vardır; köki turur; eskimişdür.

Sultân Murâd Gâzî, ol hisârün kâfirlerini oğlanlarını ve kızlarını ahdeşüp istimâetler virüp gerü yirlü yirine gönderdi. Şimdiki demde o hisâra “Tengri Yıkdığı!” dirler.

Sultân Murâd Gâzî göçüp Edirne’ye geldi. Vezîri Hayreddîn Paşa’yı ve Evranos Beğ’i gönderdi. “Varun; vilâyetler feth idün.” didi. Evranos Beğ, Gümölcine’yi uç idinüp İsketye’yi ve Marulya’yı²²⁷ feth idüp harâcın aldılar.

Ol zamânda harâç azdı. Şöyle alırlardı ki, kâfirler dahı incinmezlerdi. Kebşin ve öküzün veya oğlın kızın satdırup veyâ rehin kodırup almazlardı. Ol zamân pâdişâhları tama’kâr değüller-idi. Her ne ellerine girer-ise yigide yığılı virürlerdi. Hemân kim, Hayreddîn Paşa kapuya geldi ve pâdişâhlarla tama’kâr danışmendler müsâhib oldılar. Ol zamânun pâdişâhlarını kendülere uydurdular. Tama’ ve zulm peydâ oldu. Tama’ olduğu yirde zulm dahı olsa gerekdür. Şimdiki zamânda dahı ziyâde oldu. ... dânişmentlerden oldu. Andan sonra, ...²²⁸ ve “Delü Balaban!” dirlerdi; sancak beğiyidi. Siroz üzerine gönderdi; anı hisâr itdi ve Şâhin Lala, vardı; Kavala’yı ve Dırama’yı ve Zihna’yı ve Siroz’ı²²⁹, feth itdi ve andan göçüp Kara Ferye’ye vardı; anı dahı feth itdi.

Saruhan ilinde **[17b]** göçer il varıdı; anları sürdiler. Siroz tarafına Vardar Ovası’na²³⁰ getürdiler. Sonra varup Manastır’ı feth itdiler ve Selanik vilâyetin dahı harâb idüp aldılar, tâ Kavala iline²³¹ varınca. Bu

²²⁷ İskete’yi ve Marulya’yı: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 84; Oruç Beğ (Öztürk), 27.

²²⁸ “Ol zamânda harâç azdı. Şöyle alırlardı ki, kâfirler dahı incinmezlerdi. Kebşin ve öküzün veya oğlın kızın satdırup veyâ rehin kodırup almazlardı. Ol zamân pâdişâhları tama’kâr değüller-idi. Her ne ellerine girer-ise yigide yığılı virürlerdi. Hemân kim, Hayreddîn Paşa kapuya geldi ve pâdişâhlarla tama’kâr danışmendler müsâhib oldılar. Ol zamânun pâdişâhlarını kendülere uydurdular. Tama’ ve zulm peydâ oldu. Tama’ olduğu yirde zulm dahı olsa gerekdür. Şimdiki zamânda dahı ziyâde oldu. ... dânişmentlerden oldu. Andan sonra, ...” ibaresi, sonradan farklı bir hat ile derkenâr yazılmış ve son satırı zamânla yıpranarak kaybolmuştur; ancak, bu ibarenin, F. Giese’nin neşrettiği nüshadan alıntılanmış olduğu görülmektedir. Anonim (Giese), 27.

²²⁹ Zihna’yı, Sirez’i: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 84; Ve Zihna’yı: Oruç Beğ (Öztürk), 28.

²³⁰ “Vardar Ovası’na” ibaresi, sonradan satır üzerine eklenmiştir.

²³¹ Karlı-ili’ne: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 85.

fethin târihi hicretün sene 787 yedi yüz seksen yedisinde²³² vâki olup ol vakt, Temür Han, Bağdâd'a geldi. Sultân Ahmed pâdişâhıydı. Kaçup Mısır sultânı Berkûk katına vardı. Hicretün -sene 788- yedi yüz seksen sekizinde vâki' olup ve girü Temür Han, Deşt vilâyetine varup Tahımtaş Han'ıla ceng ü muhârebe idüp Tahımtaş Han vâkiaya uğrayup Temür Han, Deşt vilâyetin harâb idelden berü hicret -sene 791- yedi yüz toksan birinde vâki oldı ve andan sonra, Gâzî Murâd, Lazoğlı'yla dâyire ü muhârebeye başladılar. Âkıbet, Lazoğlı leşker cem' idüp Kosova'ya geldi. Sultân Gâzî Murâd'a haber gönderdi: "Gelsün; bulşalum. Devlet kimün ise olâ!" didi. Gâzî Murâd dahı leşker cem' idüp **[18a]** oğlı Yıldırım Han Bâyezîd ve Ya'kûp Çelebî'yi bile aldı. Kosova'ya bile çıkdı; becid sürdiler. Serf leşkerin karşuladı; Kosova'da buluşdılar. Gâyet azîm ceng oldı. Gâfilîn bir kâfir gelüp Gâzî Murâd'ı anda şehîd kıldı -rahmeten vâsiaten-.

[Yıldırım Bâyezîd]

Beğler bu hâli bilüp tanışık kıldı. Âkıbet, Yakûb Çelebî'yi getirüp "Gel; baban ister!" deyüp çadıra koyup kaydın gördiler. Yıldırım Bâyezîd'i tahta geçürüp pâdişâh kıldılar ve Lazoğlı dahı ol cengde dutulup getirüp Yıldırım Bâyezîd önine katl itdiler, Lazoğlı'nı -fi'n-nârı sakar-. Andan göçüp Edirne'ye geldiler; hicretün sene 791 yedi yüz doksan birinde²³³.

Sultân Gâzî Murâd, otuz yıl beğlik itdi; andan vefât itdi. Onda -Kosova'da- şehîd oldığı yirde türbe yaptılar; bellü itdiler. Dahı, ol yirde türbesi durur. Andan,²³⁴ meyyitini alup Bursa'ya getirüp defn itdiler. Andan, Yıldırım Bâyezîd göçüp Edirne'ye tamâm pâdişâh olup tahta geçdi.²³⁵

²³² Yedi yüz seksen yedi: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 85; sene 787: Oruç Beğ (Öztürk), 28.

²³³ Ve bu macerânun târihi hicretün yedi yüz doksan birinde vâki' oldu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 87; "Vefât-ı Murâd Han Gazi hicretün sene 789: Oruç Beğ (Öztürk), 30. N. Öztürk, "Oruç Beğ, Kosova Savaşı'nın târihini yanlış vermiştir, doğrusu 791/1389'dur.", dn. 205.

²³⁴ "andan vefât itdi. Onda -Kosova'da- şehîd oldığı yirde türbe yaptılar; bellü itdiler. Dahı, ol yirde türbesi durur, andan." ibaresi, sonradan harekesiz derkenâr yazılmıştır.

²³⁵ "Andan, Yıldırım Bâyezîd göçüp Edirne'ye tamâm pâdişâh olup tahta geçdi." ibaresi derkenâr yazılmıştır.

Sultân Yıldırım Bâyezîd, ol yıl içinde Kıratova'yı ma'denleri nevâhisiyle feth itdiler ve Üsküb'de "İshak Beğ Efendisi Paşa Yigit!" dirlerdi, Üsküb'i ol feth itdi²³⁶.

Bu taraftan, **[18b]** dahı "Fîrûz Beğ!" dirlerdi; bir bahâdur dahı er var-idi; gönderdiler. Varup Vidin'i feth itdiler. Âhir, gelüp Edirne'de karâr itdiler ve Evranos Beğ'i²³⁷ gönderüp varup Vudana'yı ve Çitroz'ı²³⁸ feth itdi ve Fîrûz Beğ'e akın virdiler. Varup İflâk'a segirtti; akın itdi. Gâyet toyum geldi. Paşa Yigit varup Bosna'ya segirtti; Bosna vilâyetini feth itdi.

Yıldırım Han Bursa'ya vardı, câmi' ve medrese ve bîmârhâne yapdurdı ve Edirne'de bir imâret dahı bünyâd itdi ve Bursa'dan çıkup Karaman'a vardı, Alaşehir'i feth itdi. Aydın ilin ve Ayasulug'ı kendüler verdiler, ihtiyarlarıyla. Andan göçüp Sultân Bâyezîd Saruhan vilâyetin feth itdi. Aydın ili beği ve Saruhan ili beği²³⁹ sehel müddetde Allah emrine vardılar. Memleketlerini Yıldırım Han Pâdişâh dutdı. Saruhan vilâyetin ve Karesi vilâyetin oğlu Ertugrul'a virdi. Bu fethün târihi sene 792 yedi yüz doksan **[19a]** ikisinde vâki olup ve bundan sonra Sultân Bâyezîd, Konstantaniyye'ye düşdi; hayli ceng itdi. Ceng iderken Üngürüs kralı -laîn- hücüm idüp gelüp Nigebolı'ya düşdi; hisâr itdi.

Sultân Yıldırım Han'a haber oldu. Hemân dem,²⁴⁰ Kostantin üzerinden göçüp gelüp Nigebolı'ya vardı. Kralıla bulşup ton degşürüp dün basgunun idüp kral leşkerin Tuna suyına döktü. Küllî helâk oldılar, hicretün -sene 793- yedi yüz doksan üçünde vâki' olup.

Yıldırım Bâyezîd yine gelüp Konstantin'e düşüp âkıbet sulh itdiler; içine âdem koyup kadı dikdiler ve Tarakçı Yenicesi'nün hisâr erini getirüp İstanbul içine koydılar; bir mahalle itdiler. İçinde kadı durdı, hicretün -sene 794- yedi yüz doksan dördünde²⁴¹.

²³⁶ Sene 790: Oruç Beğ (Öztürk), 31.

²³⁷ Evrenez'i: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 88.

²³⁸ Vidin'i ve Çitroz'u: Oruç Beğ (Öztürk), 31.

²³⁹ "beği ve Saruhan ili beği" ibaresi, derkenâr yazılmıştır.

²⁴⁰ "Hemân dem," ibaresi derkenâr yazılmıştır.

²⁴¹ Ve bu fethün târihi hicretün yedi yüz doksan üçüyle dördü arasında vâki' olundu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 93; hicretün sene 795: Oruç Beğ (Öztürk), 32. Bu antlaşma için bk. Şerif Baştav, Bizans İmparatorluğu Tarihi Son Devir (1261-1461), Osmanlı Türk-Bizans Münasebetleri, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1989, s. 103.

Ol vakt, Mısır sultânı Berkûk vefât itdi. Sultân Bâyezîd Şâh yürüdi; varup Malatiyye'yi aldı. Kış irişdi; karâr itdi; girü yazın varup Erzincân'ı **[19b]** aldı; feth itdi.

Sonra Temür geldi, bâ kıssa ve andan sonra, Yıldırım Bâyezîd, Nigebolı ve Silisire'yi feth itdi ve andan sonra, Mora tarafına vardı; Kara Ferye'de turdı ve dört yana akın gönderdi. Mübâlağa²⁴² mâl cem' itdiler. Kara Ferye'de bir imâret emr itdi; yaptılar.

Andan, gelüp yine Edirne'de karâr itdi. Vilk kızını²⁴³ Sultân Bâyezîd'e virdi. Dünür dünürşi²⁴⁴ oldılar. Tâ, Vilk kızı gelmeyince Bâyezîd sohbet ve işret neydügin bilmezlerdi; şarâb sohbeti olmazdı.

Osmân ve Orhan zamânında şarâb sohbeti olmazdı; ulemâ sohbetin iderlerdi. Ulema sözünle geçinürlerdi. Anlar dahı ulemâ ne dirse sözlerinden çıkmazlardı. Âl-i Osmân'dan bir günâh sâdır olsa ulemâ anlardan kaçarlardı. Pâdişâh yanına varmazlardı. Âlem müfsid değüldi, tâ Acem ve Karaman karışmayınca. Âl-i Osmân günâh mürteki-bi olmadılar. Kaçan kim, Çandarlu Halîl ve Türk Rüstem geldi; anları ululadılar; “Mevlânâ!” didiler. Anlar dahı âlemi hîleyle doldurdılar. Çandarlu Halîl **[20a]** oğlı Ali Paşa vezîr oldı; onun zamânında dânişmendler çok oldı. Âl-i Osmân bir sulb kavm idi. Anlar geldi; dürlü dürlü fetvâlara ve hîleyle başladılar. Takvâyı götürdiler; fetvâya başladılar.²⁴⁵

Vilâyetlerde eski akçeyle satu bâzâr itmemegi anlar itdi. Yeni akçe kestürüp eski akçeye yasak itdiler. Dürlü dürlü yasaklar itdiler, eski akçeye kimesne satu bâzâr itmeye ve eski akçe gayrı vilâyetlere gitmeye.

Ve dahı Ali Paşa zevvâk kişiydi; halkun ekseri dahı zevvâk oldılar.²⁴⁶ Kadıların dahı fesâdları zâhir olmaga başladı. Bâyezîd Han işitdi; kim, kadılar dürlü dürlü fesâdlar iderler; hâllerine muttali' olup

²⁴² “Mübâliğa” şeklinde harekelendirilmiştir.

²⁴³ Vulk oğlı kızını: Anonim (Giese), 31.

²⁴⁴ Dönür dünüşü: Oruç Beğ (Öztürk), 32

²⁴⁵ “Takvâyı götürdiler; fetvâya başladılar.” sonradan derkenâr kaydedilen bu ibare, Aşıkpaşazâde (Öztürk) 'de (s. 95) “fetvâyı hile etdiler. Takvâyı götürdüler Oruç Beğ (Öztürk) 'de (s. 33) “Takva'yı götürdüler, fetvayı kodular” şeklindedir.

²⁴⁶ Ekser mürebbileri de zevvâk oldular: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 95.

hükm itdi. Ne kadar kadı varsa getürdi; cem' itdi. Yenişehir'de bir eve koydu. Yıldırım Han hükm itdi; kim, "Varun; ol evün dâyiresinden odurun; kadılar hep oda yansunlar." deyü hükm itdi. Vezîri Ali Paşa, âciz kaldı. Kurtarmaga çâre **[20b]** bulmadı. Âhir, pâdişâhun bir mashara Arabı vardı, Habeşî. Bir sözü iki olmazdı. Ali Paşa mashara Arabı kıgırdı. Ayıtdı: "İy Arab, sana ne dirsen vireyin, eger pâdişâhdan kadılarını kurtarursan." didi. Arab durdu vardı; bir çevük fistûn geydi ve bir börk geydi; tonandı; geldi, Yıldırım Han önine.²⁴⁷ Bâyezîd Han, gördi; aydur: "Bugün ne çevük düşmişsin; hâl nedür?" didi. Arab aydur: "Sultândan bir dilek iderin; beni Konstantaniyye'ye elçilige gönder; varayım." didi. Pâdişâh aydur: "Bire Arab, İstanbul'da neylersin?" Arab aydur: "Varayın; tekürden kırk elli keşîşler dileyeyin." Pâdişâh aydur: "Bire Arab, bu keşîşleri neylersin?" Arab aydur: "Sultânımın hep kadıları yandı gitdi; bu keşîşleri kadılar idelüm." Pâdişâh aydur: "Bire Arab, bu keşîşleri kadılar idince kendü kullarımı kadı itsem ne **[21a]** kullarım kadı olsa ne, yabandan kimse olunca? " Arab aydur: "Sultânım, bu kullar okumuş değüllerdür." Pâdişâh: "Yâ Arab, bu kadılar okumuş mıdur?" Arab aydur: "Sultânım, okumayan kadı mı olur?" Pâdişâh aydur: "Ya okumuşlardur niçün okudukların dutmazlar?" dir.

Pâdişâh bu işde âciz kaldı. Ali Paşa'yı kıgırdı. Aydur: "Ali, bu kadılar okumuş mıdur?" Ali Paşa aydur: "Yâ sultânım, okumayan kadı mı olur?" Pâdişâh aydur: "Ya niçün böyle iderler?" Ali Paşa aydur: "Sultân-ı cihân, bu kadılarun cihetleri azdur; anun için böyle iderler."didi.

Pâdişâh aydur: "Ya bu kadıları nice idelüm?" Ali Paşa aydur: "Bunlara bir düşelik olsa". Pâdişâh aydur: "İmdi, bunlara bir düşelik bul." didi. Ali Paşa vardı; bunlara bir düşelik buldı. Mirâsda bin akçe-de yigirmi akçeyi resm kodı ve mektûbda iki akçe resm kodı. Kadılara bu resm, ol zamândan kaldı. Ali Paşa, vardı; kadıları **[21b]** azâd eyledi. Bu resmi kodı, kadı-askerlere.

Yine, bir gün Karamanoğlu yürüdü, Hamîd vilâyeti içinde. Gelüp Yıldırım Han'a didiler; şikâyet itdiler. Yıldırım Han, Bursa'ya vardı.

²⁴⁷ "Önine" kelimesi, derkenâr yazılmıştır.

Andan göçdi; Teke Eli'nden Karaman'a çıkdı. Konya'nın üzerine düşdi. Karamanoğlu kaçdı; Taş El'e girdi. Hirmen vaktiydi.

Konya üzerine vardı; hirmen çeçleri yığılmış idi. Yıldırım Han, gâyet yasaklı-yıdı; kimse bir habbeye yokamazdı. Atlarına arpa almaga varup Konya halkından arpa istediler. Anlar ayıtdı: "Hisâr içindeyüz; sizlere nice arpa satalum? Eger pâdişâh destûr virürse çıkalum; satalum." didiler. Yıldırım Han'a didiler. Yıldırım Han, adam koşdı; arpalarını satdılar; akçelerin aldılar. Girü hisâra girdiler; kimseyi incitmediler. Hisâr halkı, adlleri gördiler. Konya'yı kendüler virdi ve Aksarây ve Niğde'yi ve Kayseri'yi nevâhisiyle teslim itdiler. Çün, bunu gördi; **[22a]** Karamanoğlu nâçâr oldu. Elçi gönderdi barışdı.

Çarşu Suyı'ndan²⁴⁸ ötesin hadd-ı sınır itdiler; Karamanoğlu'na virdiler. Berüsini Yıldırım Han kendü kullarına virdi.

Andan, dönüp Sultân Yıldırım Bursa'ya geldi; birkaç ay karâr itdi. Bursa'dan çıkdı Taraklu Borlı'ya²⁴⁹ vardı; anı feth itdi. Andan Kastamonı'ya vardı. İsfendiyâr oğlu kaçdı; Sinob'a vardı. Yıldırım Han, andan ilçî gönderdi; barışdı. Kıvrım Yolu'ndan²⁵⁰ aşagasın sınır itdiler; İsfendiyâr'a virdiler; bâkisin Yıldırım Han tasarruf eyledi. Dönüp girü Bursa'ya geldi. Bu fethün târihi, hicretün sene yedi yüz doksan yedisinde vâki oldu ve andan sonra, Yıldırım Bâyezîd Han, vardı; Amâsiyye'de Kadı Burhâneddîn'den Sivas şehrini aldı; Emîr Süleymân'a virdi ve andan Erzincân'a vardı. Tâhirten Beğ, Erzincân beğiyidi. Tâhirten Beğ, sulh itdi; Erzincân'ı yine Tâhirten Beğ'e virdi. Oğlunu ve kızını **[22b]** aldı; Bursa'ya gönderdi ve andan göçdü; Malatiyye'ye vardı. Malatiyye'yi ve Dârende'yi aldı. Behişt'i²⁵¹ aldı; feth itdi. Andan, geldi; Bursa'da karâr itdi. Hicretün sene yedi yüz doksan sekizinde²⁵² vâki oldu²⁵³ ve girü süvâl. Temür Han gelüp Haleb'i ve Şâm'ı alup harâb

²⁴⁸ Çeharşenbe Suyı'ndan: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 98; Çarşamba suyundan: Oruç Beğ (Öztürk), 35.

²⁴⁹ Taraklu Bolu: Oruç Beğ (Öztürk), 35.

²⁵⁰ Korum yolından: Anonim (Giese), 37; Kıvrım Beli'nden: Oruç Beğ (Öztürk), 35.

²⁵¹ Bihisni'yi: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 99; Behisti'yi: Oruç Beğ (Öztürk), 36; Behesne'yi: Anonim (Giese), 37.

²⁵² Bu not satır üzerinde aynı yazı sitilinde yazılmış ve yanına "sahh" kaydı düşülmüştür.

²⁵³ Bu târih sekiz yüz üçüncü yılda idi: Ruhi Târihi (Yücel), 397.

idelden berü sene sekiz yüzde vâki olup Yıldırım Han Malatiyye'yi ve Behişt'i Türkmen'den aldı ve Düvrege'yi²⁵⁴ Kürd'lerden aldı; kadîmî pâdişâhlar değüller idi²⁵⁵.

Eretun'dan²⁵⁶ sonra ol vilâyet bunların eline girmişdi. Yıldırım Han, ol vilâyetleri alıcak ol Türkmen beğleri kaçup Arab'a varmışlardı. Arab diyârında olurlardı.

Kaçan kim, Yıldırım Han, Temür Han temür vartına vâki olıcak Mısır sultânı sebebiyle yine yerlü yerine geldiler. Ol vaktten berü; kim, hükm iderlerdi.

Andan sonra, Tâhirten Beğ ve Germiyân oğlu ve Düzme Aydın oğlu²⁵⁷ ve Menteşe oğlu ve Sarhan oğlu bunlar cemî' İsfendiyâr'un elçisiyle Temür Han'a vardılar. Hâllerin [23a] arz itdiler. Temür Han'a şol kadar ibrâm itdiler; kim, Temür Han'ı yirinden kopardılar. Dürlü dürlü haberler ile elçiler Temür Han'ı Yıldırım Han'ıla cevâblaşdılar. Âkıbet, sulh olunmayup Temür çeriler cem' idüp geldi. Sivas şehrini cebrile aldı; helâk itdi. Hisârını yıkdı.

Andan, göçüp Şâm'a yürüdi, Dullkâdir Eli'nden. Mısır Sultân'ı²⁵⁸ Mısır çerisin ve Şâm çerisin ve Haleb çerisin cem' idüp Haleb yanında Mecnûn Tabak Yazusu'nda²⁵⁹ uğraşdılar. Mısır çerisi, hezîmet olup sultân kaçdı; Mısır'a gitti. Temür Han, cebrile Haleb'i aldı. Hama'yı, Humus'u aldı.

Humus'da makbereler gördi; "Bunlar kimlerdür?" didi. Ayıtdılar: "Hazret-i Risâletün -sallallahu aleyhi ve sellem- eshâblarından Hâlid ibni Velîd ve Ka'bu'l-ahbâr ve Ömer ibni Ümeyye'dür." didiler. Anların yüzi suyına bunları âzâd eyledi ve illa, mâlların aldı. Andan, geçdi; Baalbek'e vardı; anı dahı yağma itdi.

²⁵⁴ Divrik'i: Aşıkpaşazâde, 100; Divrik'i: Oruç Beğ (Öztürk), 36; Divriği: Anonim (Giese), 37.

²⁵⁵ Sual-cevab: Yıldırım Han Malatiyye'yi Türkmen'den aldı, Divrik'i Kürdler'den, aldı, Behisti dahı: Oruç Beğ (Öztürk), 36.

²⁵⁶ Erten'den: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 101; Ertana Beğ'den: Oruç Beğ (Öztürk), 36.

²⁵⁷ Düzme Aydın oğlu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 101.

²⁵⁸ Melik Eşref: Oruç Beğ (Öztürk), 36.

²⁵⁹ Mecnun Tabak Yazusu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 104; Mecnun Tabak ovasında, yazısında: Oruç Beğ (Öztürk), 36; Mercidâbık yazusunda: Anonim (Giese), 40.

Andan, Şâm'a vardı; Şâm'un hisârına düşdi; alımadı. Âkıbet, yağma kıldı; cebrile aldı. Yezîd'ün **[23b]** makberesin bulup çıkardı; kemüklerin oda urdı. Makberesine necis toldurdu.

Andan, sürdi; girü Karabağ'a girdi; anda kışladı²⁶⁰. Yaz oldu; girü Rûm tarafına yürüdü. Evvel, Erzincân'a geldi; Erzincân'dan geçüp tog-ru Engüri'ye geldi.

Bu taraftan, Yıldırım Han dahı leşkerler cem' kıldı. Tatar çerisi, Deşt vilâyetinden Kara Boğdan'dan²⁶¹ geçüp gelmişidi. Anları bile aldı ve Vilk oğlını çerisiyle bile aldı ve Rûm Eli'nden ve Anadolu'dan çeriler cem' olup Temür leşkerine mânend leşkerler cem' idüp Engüri üzerine yürüdü. Ogulları Emîr Süleymân ve Mustafâ Çelebî ve Sultân Mehmed'i bile aldı; Temür'le buluşdılar.

Pençsembe gün sabâh, Temür kondı; handak kazdurdu; kendüyi handak içine aldı ve Yıldırım Bâyezîd Han ahşam kondı. Cum'a gün ale's-sabâh alaylar dürildi. Tamâm ceng üzerindeyiken her tarafın beğleri kendü beğlerine döndiler. Sultân Bâyezîd'ün haberi yogiken Sultân Bâyezîd sancakların çözüp alaylar düzüp kösler çalındı. **[24a]** Saf-ber-saf durdılar. Alaylar bağlandı. İki çeri, mukâbil oldılar.

Tatar leşkeri, hâyin oldu. Kendü beğleri oğlıydı; kim, Erzincân beği Tâhirten Beğ, Ertana Beğ'ün karındaşı oğlıdur. Tatar leşkeri, ana döndi. Germiyân leşkeri, Germiyânoğlı'na; Menteşe leşkeri, Menteşe-oğlı'na döndiler. Tefrika oldılar; hep bu beğler, Temür Han katında olırlardı ve Yıldırım çerisi dahı Yıldırım'dan incinmişlerdi; heb hâyin olup tagıldılar. Vılkoğlı, kâfir çerisiyle hayli ceng itdi. Temür Han, gördi, kâfir leşkerin: "Hey, yaman ışıklar ne katı ceng iderler!" didi. Ayıtdılar: "Işıklar değüllerdür; kâfirler çerisidür." didiler. Vılkoğlı, gördi; ceng itmekle olmaz; İslâm çerisi dagıldı. Kendü dahı çerisini alup bir tarafa gitdi.

Mustafâ Çelebî, atasından ayru düşdi; belürsüz oldu. Paşalar, bu hâli gördiler; Emîr Süleymân'ı aradan alup çıktılar gitdiler. Sultân Muhammed dahı Rûm çerisiyle Amâsiyye'den yana gitdiler.

²⁶⁰ Hicretün sene 801: Oruç Beğ (Öztürk), 37.

²⁶¹ Karabağ'dan: Anonim (Giese), 40. Giese'in bu kaydı yanlıştır.

Yıldırım Han, yalunuz kaldı, kendü kapusıyla. Âkıbet, Yıldırım **[24b]** Han'ı dutup Temür Han'a iletdiler. Temür Han, Yıldırım Han'a karşı geldi; tazîmle alup çadırına iletdi. Atından indürdiler. Temür Han, kendü çadırında ikisi bir kalıça üzerinde oturdular. Temür Han olan sergüzeştin söyleşdiler. Birbiriyle sohbet itdiler.

Sohbet arasında Temür Han, Yıldırım Han'a aydur: “Hey han, «Hak Teâlâ'ya çok çok şükürler olsun.» itmek²⁶² gerekdür; kim, bir agsak kötürüm kişiyin; Hindistân'dan tâ Sivas kapusına dek pâdişâhlığın ben zaîfe virmişdür ve Sivas kapusundan tâ Rûm ve Üngürüs vilâyetine varınca sana virmişdür. Eger, Hakk Teâlâ'nun katında dünyânun kadri ve kıymeti olsa bir agsak kötürümden gayrıya vireydi. İmdi, Hakk Teâlâ'ya şükri çok etmek gerekdür ve şükri bilmek gerekdür. Sen şükri bilmedün; bu hâl vâki oldı.” Didi ve gerü Temür Han, Yıldırım Han'a aydur: “Hey han, eger bu vartaya ben vâki olsam sen beni nice ideydün; togru di.” didi. Yıldırım Han, gönüllü mu'cib kişiydi; gazabıla didi: “Eger, fırsat benim **[25a]** olaydı ben seni bir demür kafese koyup alup giderdüm.” didi.

Çün, Temür, Yıldırım Han'dan bu cevabı işitdi; vardı; bir demür kafes düzdürdi. Yıldırım Han'ı kafese koydı; alup gitdi ve bu beğler ve beğ oğlanları -kim, var-idi- her memleketi beğlü beğine virdi; bahş itdi. Aydın oğlu ve Sarhan oğlu ve Menteşe oğlu ellü eline gitdiler ve vilâyet-i Osmân'ı Tatar'a virdi ve bahş itdi.

Bâyezîd Han, işitdi; melûl oldı. Göç üzerinde, Temür Han, gâh gâh gelüp Yıldırım Han'un hatrını sorardı; selâm virürdi; riâyet iderdi.

Bir gün, Bâyezîd Han, Temür Han'a ayıtdı: “Hey han, takdîrde var-ıdı; Hakk Teâlâ fırsatı sana virdi. İmdi, senden dilegüm vardur, eğer kabûl olursa!” didi. Temür Han, ayıtdı: “Hey han, ne dilersen dile; ol Tengri hakkı; kim, üzerümüzdedür ve hâzırdur kabûl iderem.” didi.

Yıldırım Han, ayıtdı: “Senden dileğim budur; kim, benim ocagum söyündürmeyesin. Tatar leşkerin bile alup gidesin. **[25b]** Bugün bana-ıysa yarın sanadur; ocak söyündürmek eyü olmaz.” didi. Temür Han,

²⁶² “itmek” kelimesi, satır üstüne yazılmıştır.

“Kabûl itdüm.” didi. Temür Han, Tatar leşkerin cem’ idüp alup bile gitdi. “Umardım; ki, ogullarından biri gele; gelmedi; korkdılar.”

Bir gün, Temür Han, Yıldırım Han’a ayıtdı: “Hey han, ben seni Semerkand’a iltürem; Semerkand’dan girü memleketüne gönderürüm.” didi. Yıldırım Han, bunu işitdi; gâyet saht oldu; gayret itdi, anda varmasına. Yıldırım Han, bu haberi işidicek hemân dem kendü kaydını gördi; Allah rahmetine vardı, -rahmeten vâsiaten-.

Temür Han, ol aradan göçdi; kendü vilâyetine teveccüh itdi. Tatar leşkerini bile aldı gitdi ve Kırşehri’ni ve Sivrihisâr’ı ve Beğbâzârı’nı Karamanoğlu’na virdi ve Kastamonı ve Kankırı ve Kalacug’ı²⁶³ İsfendiyâr’a virdi. Vilâyetine gitdi. Hicretün sene sekiz yüz dördünde vâki oldu.

Vilâyet-i Acem’de, Temür Han, kırk yıl beğlik itdi. Çün, Yıldırım Han Allah emrine vardı. On dört **[26a]** yıl beğlik itdi²⁶⁴. Altı oğlu kaldı; biri cengde belürsüz oldu. Biş oğlu kaldı. Emîr Süleymân ve Sultân Muhammed ve Îsâ Çelebî ve Mûsâ Çelebî ve Kâsım Çelebî küçücük idi.

İmdi,²⁶⁵ vezîri Ali Paşa ve Eyne Beği Subaşı ve Hasan Ağa olup Rûm İli’ne gitmege kasd itdiler ve Sultân Muhammed girü Amâsiyye’ye vardı; anda karâr itdi. Bu tarafa bakmadı ve Îsâ ve Mûsâ, Karesi vilâyetinde birbirin kovagitdiler. Âhir, Mûsâ, Îsâ’yı bulup aradan götürdi. Mûsâ geldi; Burusa’da oturdu.

[Emîr Süleymân]

Emîr Süleymân dahı Bursa’ya geldi. Mûsâ kaçdı; Karaman’a gitdi. Emîr Süleymân, kız karındaşı Fâtıma’yı ve kiçi karındaşı Kâsım’ı Kostantaniyye’de rehin kodı; hiç yağılık itmeye, girü. Girü, Emîr Süleymân geldi; Rûm İli’nde Edirne’de karâr itdi; tahta geçdi. Hicretün sene sekiz yüz beşinde vâki oldu²⁶⁶.

Amâsiyye’de Sultân Muhammed, Emîr Süleymân’un tahta geçdüğün işitdi. Sultân Muhammed, Emîr Süleymân’a haber gönderdi:

²⁶³ Ve Sinop’u: Oruç Beğ (Öztürk), 40.

²⁶⁴ Bunun dahı on altı yıl adına hutbe okundu: Oruç Beğ (Öztürk), 40.

²⁶⁵ “İmdi” kelimesi, satır üstünde yazılmıştır.

²⁶⁶ Emîr Süleymân âhirü’l-emr, girü Rum-eli’ne geçdi, hicretün sene 805 vâki’ oldu: Oruç Beğ (Öztürk), 41.

“Emrem, ulu karındaşımdur; atamız gitdiyiye kendüler **[26b]** sag olsun.” diyü pişkeşler ve armaganlar gönderdi. Emîr Süleymân dahı Sultân Muhammed’e eyü oğlanlar ve karavaşlar ve kûmâşlar envâından gönderdi. Barışdılar; birbiriyle sâkin oldılar.

Emîr Süleymân, Karamanoğlu’na haber gönderdi: “Karındaşum Mûsâ’yı koyuvmeyesin; eger bizi istersen dostlık idersen.” didi. “Ben dahı dostlık idem.” didi.

Mûsâ bildi; kim, Karamanoğlu barışdı. Mûsâ Karaman’dan kaçdı; İsfendiyâr’a vardı. Emîr Süleymân ol hinde, Bursa’da otururdu. İştidi; kim, Mûsâ İsfendiyâr’a vardı. Emîr Süleymân dahı İsfendiyâr üzerine yürüdi. Küre’nün²⁶⁷ yanında su kenârında kondı. Yazdı; kış oldu. Ol arada kışladı; göçmedi. Bir kavak ağacı dibindeydi. “Big Kavak”²⁶⁸ diyü ad kodılar. Sohbet iderlerdi. Hâlî olmazlardı. Âhirü’l-emr, İsfendiyâr’ıla barışdı. Emîr Süleymân andan göçüp İznik’e geldi. İznik’de sohbe meşgûl oldu. Ali Paşa’nun muvâfıka şarâbıla olurdu.

Âhir, İsfendiyâr dahı Mûsâ’yı Sınab’da gemiye koydı; **[27a]** İflâk’a gönderdi. İflâk İli’nde ol vakt Mirçi kâfir beğidi. Mûsâ’yı Mirçi kâfir yanına getürdi. Yol virdi; Mûsâ’yı Rûm İli’ne geçürdi. Nigebol’dan geçdi; bazılar, “Silsire’den geçdi.” dirler²⁶⁹. Edirne’ye teveccüh itdi. Rûm İli tovucaları²⁷⁰ katına geldiler. Tîmâr erleri cem’ olup Mûsâ’yı alup Edirne’ye geldiler.

Emîr Süleymân’a haber oldu; kim, “Karındaşun Mûsâ, Rûm İli’ni aldı.” didiler. Emîr Süleymân, sohbe meşgûl olmuşıdı. Emîr Süleymân uyurdu; uyandı. Bildi; kim, karındaşı Mûsâ irişdi. Rûm İli ana döndi. Emîr Süleymân mahmûrla yerinden turdı. “Mûsâ, benüm elümde neyler?” diyince Mûsâ irişdi. Gâfilîn üzerin urdı. Emîr Süleymân gâfilidi; kaçdı. Yanındağular hep Mûsâ’ya döndiler. Emîr Sü-

²⁶⁷ Göynük: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 110; Göynük: Oruç Beğ (Öztürk), 41; Göynük: Anonim (Giese), 52.

²⁶⁸ Beğ Kavağı: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 110; Emîr Süleymân Kavağı: Oruç Beğ (Öztürk), 42; Beğ kavağı: Anonim (Giese), 52.

²⁶⁹ Silisire: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 110; Silisire’den Rum-elî’ne geçdi: Oruç Beğ (Öztürk), 42; Silistre: Anonim (Giese), 52.

²⁷⁰ Tavcılar: Anonim (Giese), 52; Tovucalar, tovcılar: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 111. Tovcılar: Oruç Beğ (Öztürk), 42.

leymân kaçdı; gelüp bir köye düşdi²⁷¹. Ol köy halkı, anı katl eylediler. Allah rahmetine vardı²⁷².

[Mûsâ Çelebî]

Mûsâ sonra ol köy halkını hep oda urdı, “Benüm karındaşum, niçün öldürdünüz?” **[27b]** deyü. Mûsâ geldi; Edirne’de tahta geçdi; pâdişâh oldu. Hicretün sene sekiz yüz on üçünde vâki oldu. Emîr Süleymân yedi²⁷³ yıl beğlik itdi.

Mûsâ, Edirne’de karâr itdi. Eski Cami’i binâ itdi. Yir yüzine çıkınca binâsı yapıldı. Çün, hâl böyle oldu; Amâsiyye’de Sultân Muhammed, bu haberi işitdi. “Mûsâ Rûm İli’nde pâdişâh olmuş. Kendü dahı Amâsiyye’den çıkdı. Burusa’ya geldi; tahta geçüp oturdu. Cemî’i Emîr Süleymân hükm itdüğü yirlere hükm itdi. Rûm İli’nde Mûsâ dahı tedbîr itdi. Kör Şâh Melik’i vezîr idindi. Mihaloğlu Muhammed Beğ’i beğlerbeğ’i idindi ve Semâvine²⁷⁴ Kadısı oğlu Bedreddîn’i kadıasker idindi ve Azab Beğ’e emîr-i alemlik virdi; emîr-i alem dikdi ve her sancagı kendü kulına virdi.

Emîr Süleymân’un bir oğlu ve bir kızı vardı; kaçup İstanbul’a girdiler. Bu taraftan, Vidin yagı olmuşdı. Mûsâ vardı; **[28a]** her birin zabt itmege başladı. Varup Pirevadi’yi²⁷⁵ ve Matara’yı dahı aldı ve Laz vilâyetine yürüdi. Köprülü’yi aldı ve Ofça Polı’yi²⁷⁶ dahı aldı. Turmayup her tarafa akınlar virdi. Gâh gâh İstanbul’a dahı segirdürlerdi. İstanbul’un kapusın açdurmazlardı. Geldi; Silivri’ye düşdi. Silivri halkıyla ceng iderken Kör Şâh Melik nazüklüg-ile kaçdı; İstanbul’a girdi. Mûsâ bundan hîle duyup havf eyledi. Dönüp andan göçdi; Edirne’ye geldi. Göre kim, bu çarh ne gösterir?

Bu taraftan, Sultân Muhammed diledi; kim, karındaşı Mûsâ’yla uğraşa; ceng ide. Sultân Muhammed’ün yanında Bâyezîd, Paşa’yidi.

²⁷¹ Ol köye Dügüncü köyü derlerdi: Oruç Beğ (Öztürk), 42.

²⁷² ...hicretün sene 813: Oruç Beğ (Öztürk), 42.

²⁷³ Yedi buçuk: Oruç Beğ (Öztürk), 42.

²⁷⁴ Simavuna: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 112; Semavna: Oruç Beğ (Öztürk), 42; Simava: Anonim (Giese), 54.

²⁷⁵ Pireveden: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 112; Pirevadi: Oruç Beğ (Öztürk), 43; Pürüvadi: Anonim (Giese), 55.

²⁷⁶ Ohça Bolu’yu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 112; Akçabolı’yu: Oruç Beğ (Öztürk), 43; Akçabolı’yı: Anonim (Giese), 55.

Sultân Muhammed, Bâyezîd Paşa'ya aydur: “Bu Rûm İli'ne geçmege tedarük idün.” dir. Ol vakt, Kör Şâh Melik İstanbul'dan çıkup Sultân Muhammed'e gelmişidi. Bâyezîd Paşa aydur: “Kör Şâh Melik'i okuyalım; gelsün; nedir; görelüm.” didi.

Kör Şâh Melik'i okudılar; geldi. Aytdılar: “Rûm [28b] İli'ne geçmek isterüz; tedbîr nedür?” didiler. Şâh Melik aydur: “Teküre elçi vü âdem gönderelüm. İstanbul tekürüyle barışalum. Andan, gayrı yerden geçmek yokdur.” didi. “Gelibolı Mûsâ'nun elindedür.” didi.

Hemân ol dem, Gekivize²⁷⁷ kadısı Fazlullah'ı İslâmbol'a elçilige gönderdiler. Fazlullah tekürile gâyet hoşıdı ve dost idi. Gelüp tekürile barışdurdu. Sultân Muhammed dahı Bursa'dan göçdi; geldi. İstanbul teküri gemiler gönderdi. Sultân Muhammed'i Rûm İli'ne geçürdiler.

Mûsâ işitdi; kim, Sultân Muhammed Rûm İli'ne gelür. Mûsâ Edirne'den çıkıdı; Laz iline Lazoğlu'na yakın vardı. Sultân Muhammed dahı İncügez'e kondu. Evranosoğlu Ali Beğ -kim, vardır.- kaçup Sultân Muhammed'e geldi. İncügez'den göçdiler. Ol gün Mihaloğlu Bahşı Beğ²⁷⁸ geldi. Mihal -çün, kendü beğlerbeğisiydi.- oğlını kendü gönderdi. El-hâsıl, Sultân Muhammed Edirne'ye [29a] geldi.

Rûm İli beğleri -kim, vardır.- Mûsâ katından kaçdılar; Sultân Muhammed'e geldiler. Mûsâ katında hemân akıncı kaldı. Sultân Muhammed Edirne'den göçdi; Sofya'ya geldi. Sofya'dan göçdi; Samako'da Mûsâ'yıla bulışup uğraşdılar. Mûsâ sındı; kaçdı; kaçarken atı sürçdi; çamura çökdi. Mûsâ'nun bir kulu vardı. “Derzi Saruca!” dirlerdi. Kendü kulıydı; Mûsâ'nun atın sinirin²⁷⁹ çaldı; Mûsâ düşdi. Saruca Derzi, Mûsâ'yı dutdı. Sultân Muhammed'e getürdi. Mûsâ'nun ahşamın çadırda kaydın gördiler. Ölüsin ol gice Bursa'ya dedesi yanına gönderdiler. Mûsâ üç buçuk yıl beğlik itdi.

Mihal'ı dahı dutdılar; Tokad'a gönderdiler, Bedevi Çardak'a²⁸⁰. Samavuna kadısı oğlını dahı oğlıyla kızıyla İznik'e gönderdiler. Ayda bin akçe ulûfe eylediler. Mûsâ'nun Azab Beğ'i kaçdı; İflâk'a gitdi.

²⁷⁷ Gegibüze: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 113; Gegivize: Oruç Beğ (Öztürk), 44; Gegbüze: Anonim (Giese), 55.

²⁷⁸ Yahşı Beğ: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 114; Yahşı Beğ: Oruç Beğ (Öztürk), 44; Yahşı Beğ: Anonim (Giese), 56.

²⁷⁹ Atını sinirledi: Oruç Beğ (Öztürk), 45.

²⁸⁰ Bedevi Çardağ: Oruç Beğ (Öztürk), 45; Bidevi Çardak: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 114.

[Mehmed Çelebî]

Rûm İli **[29b]** tamâmet Sultân Muhammed'e döndi; pâdişâh oldu. Hicretün sene sekiz yüz on altısında tahta geçdi. Sultân Muhammed, etrâfa nâmeler gönderdi. Dâyire beğler elçiler gönderdi. Elçiler geldiler birbiriyle barışdılar.

Ol vakt, Sultân Muhammed²⁸¹ Rûm İli'nde kovuşurken bu taraftan Karamanoğlu yürüdü; Bursa'ya gelmege kasd itdi; geldi Sivri Hisâr'a. Sivri Hisâr anun idi. Bursa'ya geldi. Hacı İvaz Paşa, Bursa'nun subaşıydı. Bursa halkını getürdi; meşveret itdi. "Karamanoğlu geliyor." didi. "Hisâr yaragın gören hisâra girsün" didi. Ol -kim, hocalardur.- mâl u esbâbıyla yaragıyla hisâra girdiler.

Karamanoğlu geldi; Bursa'yı hisâr itdi. Şehrini oda urdı. Lagımlar kazdurdı. Bınar Başı Suyı'nı külli²⁸² akıdup lagımlarla ala. İvaz Paşa duydu. Hisâr içinden lagımlarına togru lagım kazdurdı. Lagım kazanı cümleten kırdı. Bunlar bu cengde iken Mûsâ'nun ölüsini **[30a]** Kapluca İmâreti'ne getürdiler. Karamanoğlu anı gördi; kaçdı. Girü iline gitdi.

Sonra, Sultân Muhammed Bursa'ya geldi. Çeri cem' itdi. İsfendiyârıoğlu'nı ve Hamîdoğlu'nı ve Germiyânıoğlu'nı bile aldı. Karamanoğlu üzerine yürüdü; vardı, Akşehir'e; kendüler virdi. Konya'ya teveccüh itdi. Karamanoğlu karşıladı. Konya üstünde uğraşdılar. Karamanoğlu Muhammed Beğ'i ele getürdiler ve büyük oğlu Mustafâ Beğ'i ele getürdiler.

Âkıbet, Sultân Muhammed kıymadı. Sonra, sulh itdiler. Akşehir'i ve Seydişehir'i ve Okluğ'ı ve Kırşehir'i ve Beğşehir'i ve Sivri Hisâr'ı²⁸³ ve Niğde'yi bunları virüp sulh itdi. Sultân Muhammed, Karamanoğlu Muhammed Beğ'e hilat giydirüp sancagıla girü yerine gönderdi ve andan sonra Bursa'ya geldi. Andan göçüp Edirne'ye geldi. İflâk İli'ne azm itdi. Karamanoğlu'ndan çeri aldı ve İsfendiyârıoğlu Kâsım Beğ çeri gönderdi.

²⁸¹ "Rûm İli'nde" ibaresi derkenar yazılmıştır.

²⁸² Bınarbaşı Suyu'ndan ki hisârın taşra yanında göl eylemişleridi. Diledi kim ol gölün suyunu kurudalar: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 114; Bınarbaşı suyunu külliye: Oruç Beğ (Öztürk), 46; Pınarbaşı suyunu ve gölün akıdup: Anonim (Giese), 57.

²⁸³ Anonim (Giese), 57. Sıralama aynı; Aşıkpaşazâde (Öztürk) sadece bu araya Cemâzehisârı'nı eklemiştir, 119.

Sultân Muhammed gelüp Tuna kenârında kondı. **[30b]** Kendü turdı; Yer Göği Hisârı'nı²⁸⁴ yaptı. İflâk iline akınlar gönderdi; gâyet toyum geldiler. Sonra İflâk beğiyle barışup harâç gönderdi. Oğullarını kapuya gönderdi.

Sultân Muhammed andan göçüp Bursa'ya geldi. Andan sonra varup Samsun'ı aldılar. Oğlu Murâd Amâsiyye'de olurdu.

Samsun'dan gelüp İskilib'e uğradı. Çok Tatar evleri vardı. Temür'den kalmışdı. Ol Tatar evlerini hep sürdi; Rûm İli'ne geçürdi. Filibe yöresinde Konuş Hisârı²⁸⁵ dâyiresine getürüp Minnetoğlu Muhammed Beğ'e ismarladı. Minnetoğlu, ol arayı ma'mûr itdi. Ol Tatarlar anda kaldı. Minnetoğlu Muhammed Beğ Konuş'da bir imâret ve bir kârbân sarây yapdurdı. Ol yerleri ma'mûr itdi. Ol Tatarlar yerlenüp anda kaldılar.

Yine bu taraftan, ol vakt kim, Semâvuna²⁸⁶ Kadısı oğlu Şeyh Bedreddîn, Mûsâ zamânında Kadıasker iken şeyhün kethüdâsı idi; "Börklüce Mustafâ!" dirler. Şeyhi İznik'e sürdüklerinde Börklüce Mustafâ Aydın iline vardı. Andan geçdi; Karaburun'a vardı. Ol vilâyetlerde hayli mürâyılıklar **[31a]** itdi. Aydın ili vilâyetini kendüye dönderdi ve her nev'a tertübler kodı. Hâşâ, kendüye "Peygamber!" didürdi. Bunun bigi hayli herze sözler söyledi. Bu tarafta, Semâvuna Kadısı oğlu Şeyh Bedreddîn dahı bunu işidicek "Börklüce Mustafâ terakkidedür!" diyü bu dahı İznik'den kaçdı İsfendiyâr Beğ'e vardı.

İsfendiyâr yanında dururken bir gice gemiye binüp İflâk elinden geçdi; gelüp Ağaç Denizi'ne girdi ve illa "Börklüce Mustafâ'ya dahı vardı." dirler²⁸⁷.

Sultân Muhammed, Bâyezîd Paşa'yı ve oğlu Sultân Murâd'ı Karaburun'a gönderdi. Börklüce ol vilâyetlerde hayli şevket dutup baş kaldurmışdı. Ana üç bin mikdârı âdem ymuşdı.

²⁸⁴ Yirgöği: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 119; Yirgög: Oruç Beğ (Öztürk), 47; Yirköyi: Anonim (Giese), 57.

²⁸⁵ Aşıkpaşazâde (Öztürk), 122; Oruç Beğ (Öztürk), 47; Anonim (Giese), 57.

²⁸⁶ Simavun'a: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 123; Simavna: Oruç Beğ (Öztürk), 46; Simavna: Anonim (Giese), 57.

²⁸⁷ Ve illâ Börklüce'yile dahı ittifâkı var-ıdı: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 123;

Bâyezîd Paşa ve Sultân Murâd varup Karaburun'da Börklüce Mustafâ'yı buluşup hayli ceng itdiler. Mübâлага ceng itdiler.²⁸⁸ Tarafeynden hayli âdem kırıldı. Âkıbet, Börklüce Mustafâ'yı anda pârelediler. Ol halkı kıgırup ehl-i vilâyeti zabt itdiler. Ol vilâyet beğ kullarına tîmâr verildi. Bâyezîd Paşa girü Manisa'ya geldi.

Torlak Hu Kemâl'i anda buldular. Ol dahı bir iki bin **[31b]** torlaklarıyla çenk çakanayla illeri azdurup yürürdi. Gelüp anları tagıtdılar. Torlak Hu Kemâl'i dahı bir mürîdiyile dutup asakodılar²⁸⁹.

Bu taraftan, Sultân Muhammed dahı Siroz'a²⁹⁰ vardı; Selanik'e düşe. Bu taraftan, Semâvuna Kadısı oğlu, Ağaç Denizi'nden çıkdı. Birkaç bedbaht sûfleri gönderdi; kim, "Zagara²⁹¹ Ovası'na gelün. Beğlik benimdür; bana virildi. Taht bana müsahhardur. Sancak issiyin; hurûc iderin." didi.

Aydın ilinde Börklüce Mustafâ hurûc itdi. "Ol hod benüm hizmetkârumdur." didi. Ol vakt, henüz Börklüce ölmemişti. Çün, Şeyh Bedreddîn Ağaç Denizi'nden çıkdı; hayli hadem, haşem ve bedbaht sufiler ve tuvıcalar²⁹² yanına cem' oldılar. Mûsâ'nun yanında kadiaskeriken tîmâr virdüğü tuvıcalar katına geldiler. Sonra, gördiler; bunun işinde hayır yok; hep tagıldılar.

Sultân Muhammed işitdi; hayli âdem gönderdi. Zagara tarafında dutdılar. Siroz'a -Sultân Muhammed'e- ilettiler. "Mevlânâ Haydar!" dirlerdi; bir eyü dânişmend varıdı Acem'den gelmişidi. Ol fetvâ virdi; kim, "Kanı helâl mâlı **[32a]** harâmdur." didi. Vardılar; Siroz içinde bir çarşuda berdâr itdiler. Mezârını anda kodılar ve andan sonra, Sultân Muhammed gelüp Bursa'da karâr itdi ve Edirne'de Eski Cami'i tamâm itdürdi ve Bursa'da bir imâret yapdurdı. Andan sonra, Hakk emrine vardı; vefât itdi;²⁹³ rahmeten vâsiaten.

²⁸⁸ Satır üzerine sonradan "oldı" kelimesi yazılmıştır.

²⁸⁹ Anı dahı bir mürîdiyile bile asa kodılar: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 123.

²⁹⁰ Sirez'e: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 123; Siroz: Oruç Beğ (Öztürk), 49.

²⁹¹ Zagra: Anonim (Giese), 58.

²⁹² Tovuça: gönüllü asker. bk. Sözcük Dağarcığı, 573.

²⁹³ Ve Sultân Mehmed kim Bayezid Han oğludur. Bunun saltanatının tamâm olması hicretün sekiz yüz yirmi dördünde vâki' olundu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 125.

[II. Murâd]

Oğlı Sultân Murâd Gâzî, yerine tahta geçdi. Hicretün sene sekiz yüz yirmi dördünde. Sultân Muhammed henüz vefât itmedin Çâşnigîrbaşı Elvân Beğ'i, Rûm'a gönderdiler. Varup; Sultân Murâd'ı getirüp tahta geçürdi. Sultân Muhammed'ün dört oğlı ve yedi kızı kaldı. Kendü vefât itdükde vasiyyet itmişidi "Tahta Sultân Murâd'ı geçürün." deyü.

Çâşnigîrbaşını göndürdükde Vezîr Hacı İvaz Paşa ve Bâyezîd Paşa ve İbrâhîm Paşa bir yere cem' oldılar; tanışık itdiler. Yeniçeriyi "Anatoli'ya sefer var." deyü gönderdiler. Çün, Sultân Murâd'a haber olup Bursa'ya geldi. Sultân Muhammed'ün meyyitini kırk gün gizlediler; kimseye tuydurmadılar. Kırk günden sonra meyyitini Bursa'ya gönderdiler.

Sultân Murâd Bursa'ya gelüp tahta geçdi; oturdu. Hicretün [32b] sene sekiz yüz yigirmi dördünde.

Sultân Muhammed'ün oğlanları her taraftan baş kaldurdılar. İzmiroğlı ve Mentешеoğlı her tarafun beğleri depindiler. Âlem karış murış oldu.

Selenik'de bir Düzme Mustafâ çıkdı;²⁹⁴ "Ben Bâyezîd Han oğlıyam." didi. Vardar Yenicesi'nde geldi. Evranos Beğ'in oğlanları²⁹⁵ bazı sı yanına vardılar. Siroz'a²⁹⁶ geldi; hisârı virdiler. Andan, Edirne'ye geldi; Edirne'yi virdiler. Cemi' Rûm İli ana döndi. Vardı; Yenice'de oturdu.

Anatoli'da Sultân Murâd Han'a haber oldu. Sultân Murâd Bâyezîd Paşa'yı gönderdi. Bâyezîd Paşa dahı geldi. Edirne'de ana döndi. Düzme Mustafâ gine Bâyezîd Paşa'yı vezîr idindi. İzmiroğlı Cüneyd Beğ dahı geldi; Mustafâ'ya döndi. Rûm İli yayasını müsellem²⁹⁷ itdiler; bazısına ellişer akçe harçlık verdiler. Şimdiki zamânda dahı müsellem²⁹⁸ -kim, vardır.- çeriye giden kişiye ellişer akçe vermek andan

²⁹⁴ Gelüp Ece-ovası'nda konu: Oruç Beğ (Öztürk), 51.

²⁹⁵ Evrenez oğlanları: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 128.

²⁹⁶ Sirez'e: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 128.

²⁹⁷ Metin: "müsellim".

²⁹⁸ Metin: "müsellim".

kaldı ve hem azab çağırtdı; göz yumdı. Edirne'den çıkdı Sazlıdere'ye²⁹⁹ vardı. Bâyezîd Paşa'yı şehîd itdi; fikri bu kim, Bursa'ya **[33a]** geçe. Sultân Murâd dahı vezîrleri İvaz Paşa ve İbrâhîm Paşa ve Temürtaş oğlanları Umur Beğ ve Oruç Beğ ve Ali Beğ bunlar tedbîr itdiler. Mihaloğlı Muhammed Beğ'i Tokad'da habsden çıkardılar. Sultân Murâd'a getürdiler. Sultân Murâd Bursa'dan göçdi; Ulubad'a geldiler. Ulubad Köprüsi'n kesdiler. Köprü başında oturdılar.

Düzme Mustafâ dahı vardı. Köprünün berü başında oturdu. Âkıbet, Mihaloğlı Muhammed Beğ geldi. Düzme Mustafâ çerisine giceyle çağırtdı. Rûm Beğleri Mihaloğlını gördiler. Giceyle Ulubad Suyı'n geçdiler; Sultân Murâd'a geldiler. Düzme Mustafâ beğleri hep Sultân Murâd'a geldiler. Düzme Mustafâ kaçarak Biga Suyı'na³⁰⁰ geldi. Biga kadısına hayli filori virdi. Gelibolı'ya getürüp geçdiler. Düzme Mustafâ Gelibolı'da oturup mecmû' gemileri hep kuruya çekdürdi.

Sultân Murâd dahı Lapseki'ye geldi. Âkıbet, Sultân Murâd bir bâzîrgân gemisiyle Ece Ovası'na geçdi. Düzme Mustafâ dahı Sultân Murâd geldügin bilüp Bolayır Yolu'ndan kaçup **[33b]** Edirne'ye geldi. Sultân Murâd, ardınca geldi. Düzme Mustafâ kaçdı; Kızılağaç Yenicesi'nde duttular; Edirne'ye getürdiler. Hisâr burcına bir bedene asakodılar. Sultân Murâd Edirne tahtında karâr itdi; tahta geçdi. Hicretün sene sekiz yüz yigirmi beşinde.

Yine Sultân Murâd Gâzî'nün bir karındaşı vardı, Mustafâ adlu. Anadolu'da hayli işler itdi. Âkıbet, Sultân Murâd varup İznik'de anı dutdı; kaydın gördi. Atası yanına gönderdi. Gelüp Edirne'de karâr itdi.

Varup İflâk'a sefer itdi. Tırakul'a³⁰¹ -İflâk beği- hayli işler itmiş idi. Vardı; İflâk'ı urdı; toyum oldu. Gelüp Edirne'de karâr itdi. Hicretün sene sekiz yüz yigirmi altısında.

Ve Anadolu'ya geçüp İzmiroğlı'n kovup ve Menteşe ilin ve Aydın ilin ve Sarhan vilâyetin feth itdi. Hicretün sekiz yüz yigirmi yedisinde.

Ve sefer itmeyüp Edirne'de karâr itdi. İsfendiyâr kızını getürdi; düğün eyledi. Hicretün sekiz yüz yigirmi sekizinde.

²⁹⁹ Sazlı Dere: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 129; Oruç Beğ (Öztürk), 51; Anonim (Giese), 61.

³⁰⁰ Biga Suyı: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 131; Oruç Beğ (Öztürk), 52; Anonim (Giese), 63.

³⁰¹ Varak 75b'de" Dirakul" şeklinde yazılmıştır.

Ve andan sonra, Laz iline sefer idüp Koca Despot'ı kovup ilinden çıkarup **[34a]** ve bu tarafda, Anadolu'da İzmiroğlu Cüneyd Beğ vâkı'ya uğrayalıdan berü hicret sekiz yüz yigirmi dokuzunda³⁰².

Ve Sultân Murâd sefer etmeyüp Sakar Yayla'ya çıkup ve Laz iline akın idelden berü sene sekiz yüz otuzunda.

Ve Can Adası'n ve Güğercinlik'i alup ve Laz vilâyetin tamâm mu-sahhar idüp ve kal'aların alup ve Anadolu'da Yörgüçoğlu Hızır Beğ, Cenük³⁰³ Beğ vilâyetin feth idelden berü hicretün sekiz yüz otuz birinde olup.

Ve Edirne'de karâr idüp Halîl Paşa babası İbrâhîm Paşa vefât itdi. Hicretün sene sekiz yüz otuz ikisinde.

Ve Sultân Murâd tâ sefer idüp gazâ-yı ekber diyüp Selanik şehrini feth idüp ve Yuvan ellerin alup ve kal'aların feth idüp gâzîler mâl-ı ganâyimle gelelden berü sene sekiz yüz otuz üçünde.

Ve yine sefer itmeyüp Çöke'ye³⁰⁴ yaylaya çıkup oğlu Sultân Muhammed vucûda gelelden berü sekiz yüz otuz dördünde.

Ve yine sefer itmeyüp yaylaka³⁰⁵ çıkup ve yeni akçe kesdürüp³⁰⁶ ve Edirne'de imâret bünyâd idüp ve sarâyda köşk bünyâd idelden berü sene sekiz yüz otuz beşinde.

Ve yine Edirne'de karâr itdi. **[34b]**

Ve ikinci vaktinde tamâm gün dutlup âlem karanu olup ve kuyruklu yıldız doğup Evranos Beğ oğlu Ali Beğ Arnavud vilâyetine akın eyleyüp rast gelmeyüp Arnavud vilâyetinde Büzürşek³⁰⁷ üzerinde Ali Beğ'e şikest olup Müsülmânlar'a hades vâki olaldan hicret sekiz yüz otuz altısında.

Ve yine sultan Murâd, Edirne'de karâr idüp beğlerbeği Sinan Beğ uç beğleri İshak Beğ ve Turhan Beğ ve kalan beğlerle cem' olup Evra-

³⁰² Ve bu fethün târihi hicretün sekiz yüz yirmi sekizinde, yirmi dokuzunda dahi didiler: Aşıkpaşazâde, 145; Hicretün sene 829: Oruç Beğ (Öztürk), 54; hicretün 829 yılında: Anonim (Giese), 71.

³⁰³ Cenik: Oruç Beğ (Öztürk), 54.

³⁰⁴ Çöke'ye: Oruç Beğ (Öztürk), 55; Çöke Yaylakı: Anonim (Giese), 70.

³⁰⁵ Sakar Yayla'ya: Oruç Beğ (Öztürk), 55;

³⁰⁶ Ve ol yıl arı akça kesildi: Oruç Beğ (Öztürk), 55; Yeni akça kestürdi, hicretün 834 yılında: Anonim (Giese), 70.

³⁰⁷ Buzurşek: Oruç Beğ (Öztürk), 55.

nos Beğ oğlu öne düşüp Arnavud vilâyetin gâret idüp feth idelden berü sene sekiz yüz otuz yedisinde.

Ve yine Sultân Murâd Keşürlük³⁰⁸ Yaylası'na çıkup vebâ-yı ekber³⁰⁹ olaldan berü sekiz yüz otuz sekizinde³¹⁰.

Def'a, Sultân Murâd Edirne'de karâr idüp Vîlk'ı kzinı getirüp hatun edinüp ve ol yıl Evranos oğlu Ali Beğ Arnavud vilâyetine akın idüp bî-nihâyet ganimetile gelelden berü hicret sene sekiz yüz otuz tokuzunda.

Def'a, Sultân Murâd Karaman'a azm idüp Karamanoğlu İbrâhîm Beğ ile dâyire vü muhârebe idüp Akşehir'i ve Beğşehir'i alup sonra İbrâhîm Beğ ile sulh-ı musâliha idüp gelüp bu tarafa Burç Hisârı'n **[35a]** feth idelden berü hicret sekiz yüz kırkında.

Def'a, Edirne'de Yeni Cami'i binâ idüp cum'a gün kendü eliyle binâsın urup Üngürüs vilâyetine sefer idüp geçüp altı pâre kalelerin feth idelden berü hicret sekiz yüz kırk birinde.

Def'a, Sultân Murâd sefer itmeyüp düğün eyleyüp Sultân Muhammed'i³¹¹ sünnet eyleyüp düğünden sonra Semendire üzerine düşüp Semendire'yi feth idelden berü hicret sene sekiz yüz kırk ikisinde.

Def'a, Sultân Murâd Belgrad'a düşüp almayup dönüp gelüp Nuvâbirdede³¹² Hisârı'n feth idüp ve bazı ellerin alup Rûm İli Beğlerbeğisi Hadım Şehâbeddîn Paşa ve Uç Beği İshak Beğ ile ol vilâyetleri feth idelden berü hicret sekiz yüz kırk üçünde.

Def'a, Sultân Murâd Edirne'de karâr idüp İsfendiyâroğlu'na³¹³ kızı Sultânzâde'yi düğün idüp virelden berü hicret sekiz yüz kırk dördünde.

Def'a, Sultân Murâd Edirne'de karâr idüp Mezîd Beğ'e akın virüp İflâk ilinden geçüp Üngürüs vilâyetine varup rast gelmeyüp Mezîd Beğ'e şikest vâki olup şehîd olup Müsülmân'lara hades vâki olaldan berü hicret sekiz yüz kırk beşinde **[35b]**.

³⁰⁸ Keşürlük: Oruç Beğ (Öztürk), 56; Keşişlik: Anonim (Giese), 70.

³⁰⁹ Metinde "ve pâ-yı ekber"; Anonim (Giese) "ve bay-ı ekber", 70.

³¹⁰ Vebâ-yı ekber oldu. Rum-ili'nde halk şol kadar kırıldı ki, az kalup dükenüyazdı, âlem harâba vardı tamâm, hicretün sene 838: Oruç Beğ (Öztürk), 56.

³¹¹ Edirne'de Sultân Mehmed'i ve Sultân Alâaddin'i: Oruç Beğ (Öztürk), 57.

³¹² Nevabiri: Oruç Beğ (Öztürk), 58; Nevaberde: Anonim (Giese), 71.

³¹³ Oğlı Kaya Beğ'e: Oruç Beğ (Öztürk), 58.

Def'a, Sultân Murâd Sofya'da karâr idüp beğlerbeği Şehâbeddîn Paşa'yı Rûm³¹⁴ İli çerisiyile ve akıncıyla ve yeniçeriyle İflâk'dan geçüp Üngürüs vilâyetine akıncılar ve çeri perakende olup beğlerbeği Hadım Paşa halvet kalup Yanko -mel'ûn-ı pelid- hüçûm idüp Mezîd Beğ'i gâfil bulduğı bigi ale'l-gâfilîn Şehâbeddîn Paşa üzerine üşdiler. Şikest vâki olaldan berü hicret sene sekiz yüz kırk altısında.

Def'a, Karamanoğlu İbrâhîm Beğ hurûc idüp Anadolu vilâyetin velveleye koyup Sultân Murâd'a haber olup Sultân Murâd Anadolu'ya geçüp oğlı Sultân Alaeddîn Rûm çerisiyle gelüp Karamanoğlu üzerine yürüyüp Karamanoğlu kaçup İçerü Taş İli'ne girüp sonra Sultân Murâd'ıla sulh idüp gelüp Edirne'de karâr idüp Sultân Alaeddîn'ün vefâtı haberi gelüp Amâsiyye'den Sultân Murâd işidüp mâtem içinde iken bu taraftan Üngürüs Kırâlı ve Yanko laîn ve Lazoğlu despot önine düşüp gelüp İzladı Derbendi'nde³¹⁵ kışın dâyre-i muhârebe olup Beğlerbeği Kâsım Paşa ve Turahan Beğ **[36a]** akıncıyla ve Kâsım Paşa, Rûm İli çerisiyle varup uğraşup Turahan yoldaşlık itmeyüp Kâsım Paşa'ya şikest vâki olundu.

Sultân Murâd'a haber olup Edirne'den göçüp varup yeniçeri ve Rûm İli azabıyla ve kapu halkıyla kışın zemheri vaktinde İzladı Derbendi'nde yetişüp derbend başında kâfirle dâyre vü muhârebe idüp kâfir çerisi girüsine dönüp kaçdılar. Sultân Murâd ferahlıg-ile dönüp Edirne'ye geldi.

Lazoğlu'yla barışup gine yerini virüp sulh u musâliha oldukdan sonra. Yine Karamanoğlu İbrâhîm Beğ hüçûm idüp Anadolu vilâyetin karış murış idüp. Sultân Murâd işidüp girü Anadolu'ya geçüp yeniçeriyle ve Anadolu çerisiyle ve kapu halkıyla varup. Karamanoğlu girü kaçup sonra aciz kalup efdalü'l-ulemâi ve'l-füzelâ Saru Yakûb Aziz'i gönderüp sulh u musâliha idüp Sultân Murâd yeniçeriye destûr virüp beğliğini terk idüp. Varup Manisa'da karâr idüp Sultân Muhammed'i tahta geçürdi.

³¹⁴ "Rûm" kelimesi, iki defa yazılmıştır.

³¹⁵ İzladı-derbendi: Oruç Beğ (Öztürk), 59.

Halîl Paşa vezîri olup Mevlânâ Hüsrev'i kadıasker idinüp **[36b]** tahtı ismarlayaldan berü hicret sekiz yüz kırk dördünde³¹⁶.

Def'a kiral-ı laîn ve Yanko Pelid gine hücûm idüp Üngürüs ve Sas ve Alaman ve Çih ve Latin ve Bosna ve Lih çerisi ve İflâk dahı çerisin virüp kiral-ı laîn bunca çeriler cem' idüp yetmiş seksen bin çeri cem' olup üç dört yüz top arabaları toplarıyla çekilüp çerisi gömgök demüre gark olmuş bunun bigi heybetile Beligrat'dan geçüp ve Severin'den dahı geçüp Matara'yı ve Şumlu vilâyetlerin harâb idüp³¹⁷ gelüp Nigebolı vilâyetin ve Pirevadi'yi hisâr idüp almayup andan göçüp gidüp Nigebolı Beği Fîrûz Beğ oğlu Muhammed Beğ, Nigebolı çerisiyle ve hâzır akıncıyla kâfirün ardın basup bunca kâfirleri kırup helâk idüp zirihlü, cebelü ve cevşenlü kâfirleri dutup göndermekde.

Bu taraftan, Sultân Murâd Ma'nisa'da otururken haber varup Sultân Murâd gelmeyüp sonra Ali Cübbe³¹⁸ varup Sultân Murâd'ı yerinden göçürüp Sultân Murâd Gelibolı'ya gelüp Efrenc-i laîn mübâlağa gemiler gönderüp deryâ yüzün dutup Sultân Murâd **[37a]** âkıbet Galata tarafında Yeni Hisâr düşünde bir frenk gemisiyle Rûm İli'ne³¹⁹ geçüp. Anadolu çerisiyle geçüp Edirne'de durup. Fîrûz Beğ oğlu Muhammed Beğ ol cebelü kâfirleri Edirne'de Sultân Murâd'a gönderüp. Sultân Murâd bu fâlı yum dutup "İşimiz rastdur." deyüp Hakk'un inayetiyle Hakk'a çok çok şükürler idüp niyyet-i gazâyâ bel bağlayup Edirne'den göçüp bunca çeriyle yeniçeri ve Rûm İli azabı ve Anadolu azabı ve çerisiyle ve Rûm çerisiyle ve cerâhor çıkarup etraf-ı âlemden "Nefîr-i âmm!" diyü "Cihâd-ı ekberdür." diyü ehl-i İslâm Sultân Murâd Üngürüs laînin üzerine yürüyüp Varna üzerinde buluşup azîm ceng olup toplar ve tüfekler ve zenberekler kaza yağmuru bigi birbirine atılup kiral-ı laîn orta göğüsde turup Yanko Laîn dahı bir taraftan

³¹⁶ Bu kelimenin üzerine "yedisinde" kelimesi yazılmıştır. Anonim (Giese)'de de 847 olarak verilmiştir, 72. Aşıkpaşazâde Târîhi İstanbul Arkeoloji Müzesi (Ktp. Nr. 478) nüshasında "A'da bu bâbın şiirinden önceki son cümlesi ve diğer nüshalarda olmayan bu olayın târihi: Sultân Murâd oğlını tahta geçürdi. Târîhi Hicretün sekiz yüz kırk dördünde vâki' oldı"; Aşıkpaşazâde (Öztürk), 175.

³¹⁷ Oruç Beğ (Öztürk), 60; Anonim (Giese), 72.

³¹⁸ Ali Cebe: Oruç Beğ (Öztürk), 61; "merhûm ammüm Cebe-Ali Bek -ki ol esnâda Bursa Beği idi- ol tayin olundu." Tursun Bey Târîh-i Ebû'l-Feth haz. Mertol Tulum, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayını, Baha Matbaası, İstanbul 1977, 68.

³¹⁹ "Rûm İli'ne" ibaresi, sonradan satır üzerine yazılmıştır.

durup Kara Mihal bir taraftan Sultân Murâd'a hücum idüp Sultân Murâd'un iki kolunu götürüp Anadolu çerisi ve Rûm İli çerisi ve akıncı mecmû' tağılup perâkende olup Anadolu Beğlerbeğisi Tayı Karaca şehîd olup Sultân **[37b]** Murâd hemân kendü kalup yanında kimesne kalmayup Sultân Murâd gördi; kim, hâl böyle oldu yüz göğe dutup Hakk'a çok çok şükürler ve tazarru'lar kılup ayıtdı: "İlâhî, İslâm dînine sen kuvvet ve nusret vir. Muhammed Mustafâ'nun -aleyhi efdali's-salavât ve ekmeli't-tahiyyatdur anun- yüzi suyu hakkıyçün İslâm dînine sen avn kıl. Nur-ı Muhammed hakkıyçün." diyü zârılık idüp duâsı okı nişâna irişüp Hakk Teâlâ duâsını müstecâb idüp Hazret-i Risâlet'ün -efdalü's-salavât- mucizât-ı berekâtında gayb erenlerün himmetinde gâzilerün itikadı berekâtında Hakk Teâlâ nusret virüp kiral-ı laînün gönline ilham bıragup vesvese gurûrı gönline düşüp kendüye magrûr olup Sultân Murâd üzerine yürüyüp magrûrlığından bahadurlığından kendüyi Sultân Murâd alayına vurdu.

Hakk'un inayeti ve fazlı yetişüp kiralın atı sürçdi. Bir azab ve bir yeniçeri anda hâzır bulnup **[38a]** kiralun atını sinirleyüp kiralı anda düşürüp "Koca Hızır!" dirler; alp erenlerden ve bahadır dilâverlerden hâzır bulnup inüp kiralın başını kesüp Sultân Murâd'a getürdi. Sultân Murâd anı görüp Hakk'a çok şükürler idüp kiralun başını cıdaya sançup kaldurur³²⁰. Münâdîler nidâ kıldılar; çağırdılar, "Kiral başıdur!" diyü.

Bu mecmû' tagılan çeri gine cem' olup Sultân Murâd katına geldiler. Kâfir çerisi bu hâli görüp Yanko Laîn ol haberi işidüp kendü yanında olan çeriye alup kaçmaga başladı.

Çünkü İslâm leşkeri anı görüp her taraftan kâfiri kovagitdiler. İslâm leşkeri kâfir çerisine gâlib olup Anadolu ve Rûm İli çerisi gelüp kâfir üzerine bir uğurdan hücum idüp azab ve yeniçeri mecmû' hâzır olan çeriler kâfirün arabası üzerine gelüp ceng idüp arabasın yağma ve talan idüp gâziler mâl-ı ganîmetle Sultân Murâd'a gelüp "Bayram **[38b]** kutlu olsun!" deyü bayrâmlaşdılar. Üç gün anda bayrâm idüp dördüncü gün mâl u ganâyim-ile dönüp Edirne'ye geldiler, hicretün sene sekiz yüz kırk sekizinde.

³²⁰ Bu kelime, sonradan satır üzerine yazılmıştır.

Def'a, Sultân Murâd birkaç gün turup beğliğin terk idüp Sultân Muhammed'i tahta geçürüp istiklâl-i tahtı ana ısmarlayup girü kendü Manisa'ya gidüp Sultân Muhammed tahta oturup akçe kesdürüp Edirne'de karâr idelden berü, hicret sene sekiz yüz kırk tokuzında.

Def'a, Sultân Muhammed pâdişâh olup hükm-i hükûmet içinde olup şehr-i Edirne ol yıl tamâm oda yanup helâk olaldan berü, hicret sekiz yüz kırk tokuzında.

Def'a, Sultân Muhammed tahta oturup yeniçeri baş kaldurup Edirne'de Buçuk Depe'ye çıkup şehir halkına velvele düşüp Hadım Paşa beğlerbeği iken vezîr olup Halîl Paşa yanında durup yeniçeri gelüp **[39a]** Hadım Paşa'yı öldürmeğe kasd idüp Hadım Paşa kaçup Sultân Muhammed sarâyına varup katında halas olup Yeniçeri karcaşup şehr-i Edirne karış muruş olup yeniçerinün buçuğar ulûfelerin arturup yeniçeri sakin olup vezîri Halîl Paşa ve Rûm beğleri ile ittifâk idüp Sultân Murâd'ı Anadolu'dan göçürüp getürüp tahta geçürüp Sultân Muhammed'i girü Manisa'ya gönderüp Sultân Murâd tahta geçüp karâr itdi.

Ol kış sefer idüp Mora vilâyetlerin varup alup Germe'yi yıkup³²¹ Mora illerin feth idüp gelüp Edirne'de karâr idelden berü, hicret sekiz yüz ellide olup def'a Sultân Murâd sefer itmeyüp Edirne'de karâr idüp Sultân Bâyezîd ibni Sultân Muhammed vücûda geldi, hicretün sekiz yüz elli birinde.

Def'a, Sultân Murâd Yuvan illerin ve Arnavud vilâyetine sefer idüp **[39b]** Kocacık Hisârı'nı feth idüp Yuvan vilâyetin yağma ve talan idüp Arnavud beği İskender'i kaçurup ol vilâyetleri alup kiliseleri yıkup mescîdler yapup ehl-i İslâm ol vilâyetde şevket dutup bu esnâda Sultân Murâd'a haber gelüp girü Üngürüs ve Sas ve Çih ve Alaman ve Latin ve Lih tâyifesi ve İflâk çerisi bu mecmû' ittifâk idüp bî-nihâyet leşkerler cem' idüp "Beligrad'dan ve Kofun'dan³²² geçüp Kosova'ya gelmek niyeti vardur." didiler.

³²¹ Germe'yi yakup yıkup Germe'yi feth idüp: Oruç Beğ (Öztürk), 64; Germe'yi alup: Anonim (Giese), 74.

³²² Kofan'dan: Oruç Beğ (Öztürk), 65; Bilgrat'dan ve Kefon'dan: Anonim (Giese), 74.

Sultân Murâd bu haberi işidüp Arnavud’dan çıkup gelüp Sofya’da karâr idüp etraf-ı âleme nâmelar perâkende kılup Anadolu’dan ve Rûmeli’nden çeriler cem’ idüp on bin azab ve on bin yeniçeri ve cerâhor çıkarup ve sâyir halkdan dahı “Cihad-ı ekberdür ve nefir-i âmmdur.” diyü bunca leşkerler cem’ olup Sultân Murâd katuna gelüp toplar ve tüfekler ve arabalar ile zenberekler **[40a]** ve kalkanlar ve ceng âletin ve çeri yarağın görüp hâzır olup ve Sultân Muhammed’i alup bile gitmekde.

Bu taraftan, İflâk çerisi Nigebolı üzerinden geçüp ol etrafı yıkmakda. Uç beğleri Fîrûz Beğ oğlu Muhammed Beğ, Özgür oğlu İsâ Beğ³²³ ve Hasan Beğ İflâk çerisi üzerine olup Sultân Murâd bilmedin bir niçe bin akıncıyla basup kâfirleri kırup helâk idüp evvel gazâ ol olup Sultân Murâd bu beşâreti işidüp şâd olup ol şâdılığla yayadan ve atludan elli altmış bin çeri cem’ olup Kosova’ya irüşüp gâfilîn ardından yetişüp Kosova’da kâfir Yanko Laîn ile buluşup iki çeri birbiriyle dâyire-i kıtâl idüp gicede ve gündüzde toplar ve tüfekler ve zenberekler atilup ecel yağmuru iki çerinin üzerine yağup Yanko Laîn görür; iki taraftan yürüyüp pâdişâhun iki kolın Anadolu ve Rûm **[40b]** ve Rûm İli çerisin götürüp sağ kol ve sol kol girü sınıp Pâdişâh Sultân Murâd girü yalnız yeniçeri ve azab önlerinde kalkanlar ve cıdalar ve toplar ve tüfekler birbirine çatilup ardından develer ve katırlar ve arabalar çatilup Sultân Murâd alayı muhkem düzedüp kâfir çerisi Sultân Murâd’ı yerinden depretmeyüp İslâm çerisi kâfirün önünden kaçup gömgök demüre gark olup ehl-i İslâmı târ-mâr itmekde.

Ehl-i İslâm gördi; kim, kâfir çerisi gömgök demürdür; öninden savulup iki taraftan İslâm leşkeri yeğni atlular ve yeğni erenler kâfirün ardından yetip çıplak kâfire girüp kılıç koyup çıplak kâfir anı görüp korkusından kaçup önce giden demürlü kâfirün ardından basup kâfir birbirin kırmağa başladı. Gömgök demürlü kâfirler atı tonlu **[41a]** ve kendü tonlu girüsine dahı dönmeğe mecâlleri yok; kaçmağa yüz tutdılar.

İslâm leşkeri anları ol hâlde görüp ertâfdan kaçup giden çeriler ve akıncılar bu hâli görüp yügrük atlular kâfirün ardına düşüp ahsa-

³²³ Anadolu beğlerbeğisi Özgür oğlu İsâ Beğ: Oruç Beğ (Öztürk), 66.

ma dek ceng olup Ahşamdan erteye dek ceng oldu. Kâfirün alaylarını tagıdup târ-mâr idüp girü gâzilere Hakk Teâlâ fırsat virüp Muhammed Mustafâ'nun mu'cizâtı berekâtında kâfirler hezimet olup - hezelehümü'llahu aleyhi'l-la'ne- gâziler girü kâfirleri kovagitdiler. Her taraftan kim kâfirleri kırdıladı. Her alayı -kim, kâfirden çıkdı- girü ahşam arabasına gelmedi.

Yanko Laîn bu hâli görüp hîle idüp kendü arabadan ve çeriden çıkup kaçup gidüp kâfir leşkeri münhezim olup Yanko'nun mâlını ve hazinesini ve arabaların ve topların alup **[41b]** gâziler şevketile Sultân Murâd'a getürdiler.

Girü Sultân Murâd'la bayrâmlaşup bayrâmı kutluladılar. Üç gün anda bayrâm idüp kıssa çok tatvil. Ne hâcet bâkisi malûmdur.

Sultân Murâd oğlu Sultân Muhammed'ile ve şadılıg-ıla girü Edirne'ye geldiler karâr itdiler. Şaban ayının yiğirmi dördünde³²⁴ Kosova Cengi vâki oldu, hicret-i Nebî'nün -aleyhi's-selâm- sene sekiz yüz elli ikisinde.

Def'a, Sultân Murâd sefer itmeyüp Edirne'de karâr idüp Dulkâdi-roğlı kızını Sultânzâde'yi düğün idüp oğlu Sultân Muhammed'e alviridi ve Rûm İli Beğlerbeğisi Karaca Beğ'i Rûm İli çerisiyile gönderüp Yir Göği Hisârı'n³²⁵ yapup meremmet itdiler. Kendü dahı Sultân Murâd yaylaka çıkdı, hicretün sene sekiz yüz elli **[42a]** üçünde.

Def'a, Sultân Murâd Han Arnavud'a sefer idüp Yuvan illerin gâret idüp Akça Hisâr üzerine düşüp alımayup³²⁶ girü gelüp Edirne'de karâr itdi, hicretün sekiz yüz elli dördünde.

Def'a, Edirne'de karâr idüp sefer itmeyüp mütemekkin olup oturuken marîz oldu. Ol hastalıktan merhûm, mağfûr, sa'îd, şehîd - tayyeb Allahu serâhu ve ce'ale'l-cennete mesvâhu- dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâya rihlet eyledi, Muharrem ayının evâilinde çihârşenba gününde.

³²⁴ Cum'a gününde: Oruç Beğ (Öztürk), 68; Cum'a günü öyleden sonra: Anonim (Giese), 76; Cum'a günü gün doğduğunda kâfirile buluşuldu: Aşıkpaşazâde (Öztürk), 180.

³²⁵ Yirgöğ hisârı: Oruç Beğ (Öztürk), 68; Yirköyi hisârı: Anonim (Giese), 77.

³²⁶ Akçahisâr üzerine düşüp: Oruç Beğ (Öztürk), 69; Akça hisârı toplarla eğritdi, kara yir eyledi: Anonim (Giese), 77.

Otuz bir yıl beğlik itdi, -rahmeten vâsieten-. Hicretün sekiz yüz el-
li beşinde. **[40b]**

Vefât-ı merhûm Sultân Murâd Han

Merhûm, mağfur, sa'id, şehîd Sultân Murâd âhirete nakl itdi -
tayyeb Allahu serâhu ve ce'ale'l-cennete mesvâhu-. Muharrem aynun
onunda çehârşembe günü Hakk emrine vardı. Otuz bir yıl biglik eyledi
-rahmeten vâsi'aten-, hicretün sekiz yüz elli beşinde.

**Târîh: Sultân Muhammed tahta cülûs kılduğunun beyânında-
dur; ki, zikr olunur.**

Sultân Muhammed bin Sultân Murâd tahta cülûs kıldı, Muhar-
rem aynun on altısında şembe gününde. Tahta geçüp Karaman'a sefer
itdi. Karamanoğlu İbrâhîm Beğ ile muhârebe idüp sonra sulh olup
gelüp Edrene'de karâr idüp Yeni Sarây'ı binâ itdürdi, hicretün sekiz
yüz elli beşinde -rahmete Rabbihi-³²⁷. Sekiz yüz elli beş yılının
hisâbında târîh vâki olup Sultân Muhammed tahta geçdi. **[43a]**

Def'a, Sultân Muhammed etrâf-ı şehri Kostantin katında Boğaz-
kesen Hisârı'nı binâ itdi. Hicretün sekiz yüz elli altısında³²⁸.

Def'a, Sultân Muhammed etrâf-ı âleme nâmeler perâkende kılıp
Anatoli çerisi ve beğleri ve Rûm İli çerisi ve beğleri ve subaşları ve
Anatoli'dan ve Rûm İli'nden yiğirmi bin azab³²⁹ ve on bin yeniçeri ve
sâyir halkdan dahı "Gazâ-yı ekberdür." diyü bî-nihâyet leşkerler cem'
olup ejderha bigi toplar dökdürüp Edrene'de topları arabalar ile çek-
dürüp bunca adamlar bile yanınca Konstantin üzerine iledüp topları
kurdurup her taraftan atılıp hisârun burçlarını ve bedenlerini yakup
kâfirler içëruden cengile zafer bulmayup Sultân Muhammed "Hakk

³²⁷ Kur'an Zümer: 39/9; Rahmete rabbihi (=855) Sultân Mehmed Han, bu ayet-i kerim-
enün ebced hisanınca tahta geçmişdür. Oruç Beğ (Öztürk), 71; Anonim (Giese) ise
"Andan Sultân Mehmed dönüp Ederene'ye geldi. Tunca yanında bir sarâyâ başladı,
hicretün 856 yılında, bu târîh içinde 'Rahmete rabbihi' bu ayeti hesab-ı cümle itsen
bu târîh olur: 856" târîhini vermektedir, 77.

³²⁸ Kostantin'ün boğazını kesdiler. Mecâli kalmadı. Hisârı tamâm edüp gelüp Edre-
ne'de karâr etdi., hicretün sene 856: Oruç Beğ (Öztürk), 71; Boğazkesen hisârını bi-
na itdi, hicretün 586 yılında: Anonim (Giese), 77.

³²⁹ "yiğirmi bin azab" ibaresi, sonradan derkenâr yazılmıştır; Rum-eli'nden on bin
azab, Anadolu'dan on bin azab: Oruç Beğ (Öztürk), 72; yiğirmi bin azab: Anonim
(Giese), 78.

yolına fi-sebîl-i Allah gazâ-yı yağma” buyurdu. Cebren ve kahren alup rebîû'l-evvel aynun yığirmisinde³³⁰ seşenbe **[43b]** gün şehr-i Kostantin feth olundu, hicretün sekiz yüz elli yedisinde. Ayet-i kadimede dahı gelmişdür. Konstantin'ün alınmasını Hakk Teâlâ Kelâm-ı Kadîm'de “Beldetün tayyibetün” dimişdür. Bu kelâmun hisâbı târîhinde feth vâki olmuşdur.

Çünkü Sultân Muhammed Konstantin feth itdükden sonra bunca acîb garîb binâlar temâşâ idüp ol binâlara mütehayyir kalup ehl-i Rûm'dan ve Firenkistan ruhbânlarından ve dahı Kasis batrîhlerinden ve tevârih bilenlerden diledi; kim, “Kostantin binâsı kimler itdiler. Kimler gelüp ve kimler pâdişâh oldılar ve kimler hükm itdiler.” anı bilmek istedi.

Tevârih bilenleri Rûm tâyifesinden batrîhler ve keşîşler ve kasislerin ve ruhbânların cem' idüp sுவâl itdi; kim, “Bunları kimler binâ itdiler ve kimler hükm itdiler?”. Anlar dahı bildüklerince kitablarında **[44a]** bulunanlarından cümle Sultân Muhammed'e haber virdiler.

[Kostantiniyye ve Ayasofya Efsaneleri]

Cem'i tâyifenün ahbârında şöyle gelmişdür; kim, râvîler şöyle ri-vâyet itdiler; kim, Hakk Teâlâ Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm-kim peygâmbelik virdi.

Süleymân Peygâmbere cemî' inse ve cinne hükm eyledi. Âlemün melikleri ana musahhar olmuşidi. Dünyâ yüzünde hiç yir kalmadı; kim, Süleymân Peygâmbere ana hükm itmedi.

Meğer kim Mağrib vilâyetinde bir cezîre varıdı. Ol cezîrenün bir pâdişâhı varıdı. Adına Angur³³¹ dirlerdi.³³² Firenkistan vilâyetinde³³³ andan ulu pâdişâh yoğıdı. Yüz bin ere ve leşkere³³⁴ güci yiterdi; ammâ, hiç kimseye baş indürmezdi. Süleymân Peygâmbere'ün peygâmberli-

³³⁰ Yirmi birinde: Oruç Beğ (Öztürk), 72; yirirmisinde: Anonim (Giese), 78.

³³¹ Ankur: Oruç Beğ (Öztürk), 74; Angür: Anonim (Giese), 79.

³³² “bir cezire var-ıdı. Ol cezirenün bir pâdişâhı var-ıdı. Adına Angur dirlerdi. ” ibaresi, sonradan farklı bir kalem ve imla ile derkenâr yazılmıştır.

³³³ Bu kelimenin üzerine “vilâyetinde” kelimesi, derkenâr yazılmıştır.

³³⁴ “ve leşkere” ibaresi, sonradan satır üstüne yazılmıştır.

ğın bilüp ve şevketin işidüp³³⁵ inse vü cinne hükm itdüğün bilmişdi. Cebâbirlüğinden ve tekebbürlüğünden kimesneye baş indürmezdi. Çün³³⁶ Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- didiler; kim, "Fülân cezîrenün pâdişâhı muti' olmaz." didiler. Süleymân **[44b]** Peygâmbere -aleyhi's-selâm- dıvleri ve perîleri ve insi ve cinni cem' itdi. Ol Cezîreye vardı. Angur Mel'ûnula azîm ceng itdi. Âkıbet, Angur hezîmet olup basılıp leşkeri târümâr olup sonra Angur'ı dutup Süleymân'a getürdiler. Süleymân Angur'a İslâm arza kıldı. Katı tekebbürlüğünden kabûl itmedi.

Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- buyurdu; Angur'un başını kesdiler. Ol cezîreyi alup zabt itdiler. Kendülere musahhar itdiler. Angur'un mâlnı esbâbını aldılar. Süleymân Peygâmbere getürdiler. Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- Angur'un mâlnı leşkerine bahş itdi.

Çün Angur'un işi tamâm oldu; meğer Angur'un bir sahib-i cemâl kızı varıdı. Gâyet müstesnâlardan ve hasenâlardan³³⁷ idi. Güzellikde ve mahbûbelikde nazîri yoğdı. Ol kızun **[45a]** adına "Şemsiyye!" diyü ad komışlardı.

Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- ol kızı gördi; hemân hüsni-ne âşık ve hayrân oldu. "Ol kızı getürün." deyü buyurdu. Getürüp kendüye nikâh idüp hatun idindi. Ol kızı gâyet sevdüğünden bir sözü iki olmazdı. Ol kızun her ne maksûdı olsa Süleymân Peygâmbere'ün -aleyhi's-selâm- katında makbûl idi.

Bir gün Şemsiyye Hatun, Süleymân Peygâmbere'e -a.m.- didi; kim, "Benüm için bir sarây ve bir âlî kasr binâ itdür; kim, anun bigi sarâyı hiç³³⁸ âlem-i kâyinâtda olmaya." didi. "Andan yeg kimse binâ etmeye." didi.

Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- dıvlere ve perîlere inse ve cinne hükm itdi; kim, "Bir yir bulun; kim, hevâsı hûb cennet-sıfat **[45b]** ola." didi. "Anda benüm için bir âli köşk bünyâd idesiz." didi.

³³⁵ Bu kelime, sonradan araya yazılmıştır.

³³⁶ Bu kelime iki satır arasına yazılmıştır.

³³⁷ "ve hasenâlardan" ibaresi, derkenâr yazılmıştır.

³³⁸ Kelimesi satır arasına yazılmıştır.

Dîvler ve perîler âlemi geşt itdiler. Arab ve Acem³³⁹, Hindu ve Sindu, Hıtay ve Hoten³⁴⁰, Çin ve Maçın ve Türkistan vilâyeti -kim, şark tarafıdır.- âlemi gezdiler; hiçbir hevâsı hûb yir bulmayup âkıbet vilâyet-i Rûm -kim, anılır, Yunanılar demekile- meşhûrdur. Âkıbet, Akdeniz kenârında bir hevâsı hûb yir buldılar. “Aydıncık Tağı!” dirler. Şimdiki asırda dahı vardır. Temâşâlık; kim, Aydıncık’dadır. Asıl binâ andadır.

Âkıbet, ol yeri beğenüp köşki binâ etmeğe başladılar. Yanî, yapmağa meşgûl oldılar. Dîvler ve perîler âlemi geşt idüp gezüp cezîrelerden kûh-ı Elburuz ve kûh-ı Kâf’dan buldukları ve bildükleri³⁴¹ yerlerden ne kadar mermer **[46a]** ma’deni var ise bulduklarından alup getürdiler. Envâ’-rengîn mermerler bulup ve envâ’-rengîn direkler kesüp cem’ idüp getürdiler ve dahı dört somaki mermerler -kim, Aya-sofya’da vardır.- dîvler ol somaki mermer direği kûh-ı Kâf’dan getürdiler. “Andan gayrı yirlerde somaki mermer ma’deni olmaz.” dirler. “Dîvlerden gayrı kimse bilmez.” dirler.

Çün dîvler ve perîler ins ve cin cem’ olup bir âli köşk bünyâd itdiler; ki, hiç dünyâ yüzinde³⁴² kimse itmemiş ola. Meğer kim, Şeddâd bin Âd itmiş³⁴³ ola.

Çünkü ol köşki tamâm itdiler; Şemsiyye Hatun gelüp ol köşkte karâr itdi, bir niçe zamân anda durdı³⁴⁴. Âkıbet, ol yeri dahı beğenmedi Süleymân Peygâmbere’ didi; kim, **[46b]** “Beni Beytül-mukaddis’e³⁴⁵ ilet.”. Süleymân Peygâmbere -aleyhi’s-selâm- Şemsiyye’yi gâyet sevdiğinden bir sözüni iki itmeyüp ol kızı Beytül-mukaddes’e iletirdi. Şemsiyye anda karâr itdi.

Meğer Şemsiyye uğurlayın dîn dutardı. Atası dînin terk itmemişti. Uğurlayın puta tapardı. Süleymân Nebî’nün -aleyhi’s-selâm- haberi

³³⁹ Hindüstan: Anonim (Giese), 78.

³⁴⁰ Hatâ vü Hotan: Oruç Beğ (Öztürk), 75. Bu imla bir okuma ve istinsah hatası olması muhtemeldir.

³⁴¹ “ve bildükleri” ibaresi, sonradan satır arasına yazılmıştır.

³⁴² Yüzünde ve yüzinde okunacak şekilde çift harekelendirilmiştir.

³⁴³ Sonradan derkenâr yazılmıştır.

³⁴⁴ “anda durdı” ibaresi, sonradan derkenar yazılmıştır.

³⁴⁵ Beyte’l-mukaddese ve mukaddise olarak çift şekilde harekelendirilmiştir. Beytül-mukaddes: Oruç Beğ (Öztürk), 76; Beytül-mukaddes: Anonim (Giese), 80.

yoğdı. Süleymân Nebî -aleyhi's-selâm- Şemse'yi Beytül-mukaddis'e alup gitdüğünde Şemse'nün bir ulu putı varıdı. Ol putı Aydınçık'da olan köşkün içinde bir yirde gömekomişdi. Koyup gitmişdi. Süleymân Peygâmbere'ün -aleyhi's-selâm- haberi yoğdı.

Âhir, Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- ol kız puta tapduğı ecilden **[47a]** ve Süleymân Peygâmbere Hakk tarafın koyup ol kıza gönül virdüğünden âkıbet Süleymân Peygâmbere'e -aleyhi's-selâm- bunca vâkıalar oldı. Tâcından tahtından çıkup istihra-i div³⁴⁶ Süleymân Nebî'nün tahtına geçüp hükm-i hükümet idüp kırk gün tamâm Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- bunca âvâre vü sergerdân oldı.

Nitekim, Hakk Teâlâ Kelâm-ı Kadîm'de buyurur; kim, “ Ve al-kaynâ alâ kürsiyyihi ceseden sümme enâbe”³⁴⁷. Âkıbet, Süleymân Peygâmbere'e -aleyhi's-selâm- girü Hakk Teâlâ fazl idüp tahtını ve tâcını ve sultânlığın virdi. Hikayeti -kıssası- Kasasü'l-Enbiya'da ma'lûmdur. Çün Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- ol kızun puta tapduğı hâlini bilüp ol kıızı helâk eyledi.

Âkıbet, Süleymân Nebî -aleyhi's-selâm- dahı **[47b]** bunca rûzigâr saltanat sürüp dünyâ ana dahı vefâ kılmayup harca sürdi. Anı dahı çarh:

*Kimseye çün bâki kalmaz rûzigâr
Kalan erden bir nişândur yâdigâr
Çarh râzını hiç kimesne bilmedi
Kimesne bu derde dermân kılmadı*³⁴⁸

³⁴⁶ İstihzâ-i div: Oruç Beğ (Öztürk), 76. Ancak bu okuma şekli hatalıdır. İstihza kelimesi güzel he ile yazılır. Burada hı ile yazılmıştır. “İstihdâd adlı bir div Süleymân'un tahtına geçmiş oturur” Anonim Osmanlı Kroniği (1299-1512), haz. Necdet Öztürk, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2000, 88. “Bir div sihr idüp Süleymân'un tahtına geçüp hükm-i hükümet idüp”. Anonim (Giese), 80. Bu ibare doğrudur. İstihra-i div'in Türkçesidir.

³⁴⁷ ...Tahtının üstüne bir cesed bıraktık, sonra o (tevbe ile) Rabbine yöneldi. Kuran. Sâd 38/34.

³⁴⁸ Bu dörtlük Anonim (Giese)'de ilk iki satır takdim tehir edilerek de olsa aynen yer almakta, 80; Oruç Beğ (Öztürk) 'de ise daha uzun bir şiir içerisinde sadece ilk iki satırı bulunmaktadır, 77.

Çün Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- dahı dünyâdan âhirete nakl itdi. Süleymân Peygâmbere'den sonra niçe niçe pâdişâhlar gittiler.

Âkıbet, Yunan vilâyetinde Kayser-i Rûm diyarında bir pâdişâh kopdı. Adına "Yanko bin Madiyan!" dirlerdi. Âkıbet, Âd aslından ve neslinden idi. İmlak oğlanlarından;³⁴⁹ kim, "Âd'un oğlu oğulları Şeddâd aslından ve neslinden idi ve hem³⁵⁰ Şeddâd'ı dahı görmüş idi." dirler.

Bir gün Yanko bin Madiyan Aydıncık nahiyesinde -kim, Süleymân Peygâmbere -aleyhi's-selâm- binâ **[48a]** itdüğü köşkde- karâr idüp oturmuşdı. Şemse olduğı sarâyda olurdu. Nâgâh bir gün Şemsiyye Hatun sarâyda³⁵¹ gömdüğü putı buldı. Bir put idi; kim, dürr-i cevâhirile bezenmiş-idi. Kıymetlü incilü taşlar ile müzeyyen olmuşdı.

Çün ol putı bulup Yanko bin Madiyan vezîrine getürdi; gösterdi³⁵². Vezîri ol putı görüp hayran kaldı. Yanko bin Madiyan ayıtdı: "İy vezîrler, sizler dahı ne dirsiz? Dilerem; kim, ben dahı âlemde bir ad işleyem; benüm dahı adum âlemde anıla!" didi. "Sizler ne cevap virürsiz?" didi.³⁵³ Vezîrleri ile meşveret itdi. Meğer bir âkil kâmil dâne vezîri var-idi. Adına "Katanuz!"³⁵⁴ dirlerdi. Hem Süleymân Peygâmbere zamânında Angur'un cenginde bileydi **[48b]** hem Süleymân peygâmbere -aleyhi's-selâm- Kuds-i Mübârek'de bünyâd itdüğü Mescid-i Aksa'yı görmüşdi.

Katanuz vezîr ayıtdı; kim, "Ey şah-ı âlem, şimdi zamânunda sen dahı Süleymân'sın. Her zamânun bir Süleymân'ı vardur. Sen dahı bu zamânun Süleymân'ısın. Nola sen dahı bir şehir bünyâd it; kim, Süleymân bigi sen dahı âlemde anılasın." didi.

Yanko bin Madiyan'ın ili ve memelketi çoğıdı ve leşkери bî-hadd idi. Kıyâsa gelmezdi. Tâ hadden Kayser-i Rûm vilâyetine ve tâ Üngürüs vilâyetine varınca ve cemi' Firenkistan ve Mağrib zemîn ve Arab diyârı tâ Tarabulus'a varınca ve Tımışk'a varınca ve dahı Acem

³⁴⁹ Amlak oğlanlarından: Oruç Beğ (Öztürk), 77; Anonim (Giese), 80.

³⁵⁰ "ve hem" ibaresi sonradan araya yazılmıştır.

³⁵¹ Bu kelime, sonradan satır arasına yazılmıştır.

³⁵² Bu kelime, sonradan satır arasına yazılmıştır.

³⁵³ "Sizler ne cevap virürsiz?" ibaresi, sonradan derkenar yazılmıştır.

³⁵⁴ Kantur: Oruç Beğ (Öztürk), 78; Anonim (Giese), 81.

vilâyetine varınca tâ Semerkand sınırından **[49a]** çıkup tâ Hitay, Hotten, Çin ve Maçın ve Hindû-sitân Denizi'ne varınca Deşt ve Bulgar ve Kıpçık ve Aygur³⁵⁵ ve Moğol ve Kıta³⁵⁶ ve Türkistan ve Fars vilâyetinden ve Deşt vilâyetinden berü -kim, Çerkez'dür ve Kefe'dür.- ve andan anaru Lih tâiyfesüdür ve vilâyeti Üpür Süpür'dür ve berü -kim, Kara Boğdan aralığıdır.- ve Rus Hazar'dur ve Kara Boğdan'dan berü İflâk anarusı Üngürüs'dür³⁵⁷ ve Çih'dür ve girü Çesar'dur ve Moskos'dur. Ol dahı bir tâyifedür, bi-nihâyet, tâ Ceddad³⁵⁸ Denizi'ne varınca. Ol denizden anarusı karanulıkdur. Ademî zâd yokdur ve andan aşaga Latin'dür; Çesar'dur; Alaman'dur -anlar dahı bir tâyifedür³⁵⁹- ve Bosna'yla Alaman'ıla Üngürüs aralığındadır. Tâ hadden Mağrib zemîn vilâyetine ve andan anarusı Süryân tâyifesidür. Tâ Habeş'den **[49b]** ve Zengibar vilâyetine; tâ Hindû-sitan Denizi'ne varınca rub'-i meskûnun beğleri ve pâdişâhları mecmû' Yanko bin Madayan'ıla dostluk idüp itaat iderlerdi ve Yanko bin Madiyan dahı Arab ve Acem ve Yunan ve Rûm tâ Üngürüs Kapusu'ndan tâ Semerkand'a varınca hüküm ederdi ve Puhta Nasr-ıla³⁶⁰ dahı³⁶¹ Kuds-i Mübârek'de uğraşubdur ve Puhta Nasr'ı dahı niçe kerre sımışdı ve Yanko bin Madiyan'ın kırk kez yüz bin leşkere güci yiterdi.

Yanko bin Madiyan o târîhde idi; kim, Âdem Peygâmbere -aleyhi's-selâm- yire hübütlü kılalı; kim, Yanko bin Madiyan **[50a]** zamânından -hicret³⁶² sene 4600- dört bin altı yüz yıl geçmiş idi ve Sikender-i Rûmî dünyâya gelmezden öndin -hicret -sene 430- dört yüz otuz yıl³⁶³ idi ve

³⁵⁵ Uygur: Oruç Beğ (Öztürk), 78.

³⁵⁶ Oruç Beğ (Öztürk) 'de (s. 78) bu kelime sehven "Vaktâ" şeklinde okunmuştur.

³⁵⁷ "ve Kara Boğdan'dan berü İflâk anarusı Üngürüs'dür" ibaresi, derkenar yazılmıştır.

³⁵⁸ Tâ haddâ denize varınca: Oruç Beğ (Öztürk), 78; Tâ hattâ andan anaru denize varınca: Anonim (Giese), 81.

³⁵⁹ "-anlar dahı bir tâyifedür- "ibaresi derkenar yazılmıştır.

³⁶⁰ Puhtunnasr'la: Oruç Beğ (Öztürk), 79; Buhtü'n-nasr'la: Anonim (Giese), 81. Buhtunnasr: Miladdan önce (605-562) hüküm süren Yahuda Devleti'ni ortadan kaldıran, Kudüs ve Süleymân Mabedi'ni yıkan Babil kralı. Bk. Ömer Faruk Harman, "Buhtunnasr" DVİA. C. 6, İstanbul 1992, s. 380-381.

³⁶¹ Bu kelime, satır üzerine yazılmıştır.

³⁶² Bu kelime, satır üzerine yazılmıştır.

³⁶³ Sene 530 yıl: Oruç Beğ (Öztürk), 79; 430 yıl: Anonim (Giese), 81.

Îsâ Peygâmbere dünyâyâ gelmezden ön hicret -sene 615- altı yüz on beş yıl³⁶⁴ öndin idi.

Yanko bin Madiyan Kostantin bünyâdın urdu ve³⁶⁵ hicret-i Nebî'nin -aleyhi's-selâm- târîhinden -sene 857- sekiz yüz elli yedi yılındayidi; kim, Sultân Muhammed bin Sultân Murâd Kostantin'i feth itdi ve dahı Kostantaniyye binâ olaldan tâ bu deme dek ilm-i hendese bilenler, dünyâyı çav çav hisâb idenler, Kostantin'in binâsını tâ Sultân Muhammed feth itdüğü deme dek -hicret sene 2288- iki bin³⁶⁶ iki yüz seksen sekiz yıldır³⁶⁷. Cem' tevârih ehlinin ittifâkıyla binâ olındı.

Biz yine söz evveline gelelüm. Şehrün binâ olmasına sebep budur; kim, Yanko bin Madiyan diledi; kim, bir şehre bünyâd ura. **[50b]** "Aceb, ne yerde olsa?" diyü fikir-deyiken gözine uyku geldi. Âlem-i hâbda dediler; kim, "Yapacağın şehri Karadeniz'den Akdeniz'e giden boğazdan berü -kim, vardur.- anda binâ it." didiler.

Yanko bin Madiyan uyandı; vezîrlere didi; kim, "Bana bu hâllü yir gösterdiler. Bilmezem; ol yir ne yirdür!". Bunlar dahı bilmediler. Tahayyürde kaldılar. Nâgâh yine bir gice Yanko bin Madiyan'ı tahtundan döşeğiyle kapdılar getirüp -şimdi; kim, Kostantin yiridür,- anda kodular. Didiler kim; " Ol şehri bunda yapasın.". Yanko bin Madiyan uyandı. Kendüyi bir acayib yirde gördi. Yalunuz gözün yumdı. "Düşümdür!" diyü girü gözün açdı. Gördi; kim, düş değildür. Uyandı; kendüyi deniz kenârında gördi; mütehayyir kaldı. Turdı dört yanın seyr itdi. Ol nahiyetde beğlerinden birini buldı. Hâlini ahvâlini ana didi. Ol beğ dahı bildi; kim, Yanko bin **[51a]** Madiyan'dır; hizmet kuşağın kuşandı. Pâdişâha kulluk eyledi. Turdılar; ol ikisi ol dâyireyi gezdiler. Gördiler; Karadeniz'den Akdeniz'e giden boğazda senbûse şeklinde bir yirdür. Şimâlî tarafında cezîre gibi olmuştur. Kostantaniyye şimdi anın yiridür. Yanko bin Madiyan ol yeri beğendi; hem düşünde dahı ol yeri gösterdiler.

³⁶⁴ Sene 915 yıl: Oruç Beğ (Öztürk), 79; 615 yıl: Anonim (Giese), 81.

³⁶⁵ Bu kelime satır üzerine yazılmıştır.

³⁶⁶ Bu kelime satır üzerine yazılmıştır.

³⁶⁷ Kostantiniyye bina olalı 2405 sene: Oruç Beğ (Öztürk), 79; Kostantiniyye fethine değin bu kadar: 2288 yıl ilerü bina olunmuştur: Anonim (Giese), 82.

Pâdişâh bunda bu fikir-deyiken bu taraftan pâdişâhun halkı çün sabâh oldu. Durdular; pâdişâhı yerinde bulmadılar. Beğler, vezîrler ne hâl olduğın bilmeyüp her tarafa haberler gönderdiler. “Pâdişâh belürsiz oldu.” deyü. Bunlar bunu teftîş idüp haber geldi; kim, “Pâdişâh fûlan yirde bulundu.” deyü. Vezîri Katanuz³⁶⁸ ol aradan geldi. Pâdişâhı buldı. Hâl-i keyfiyeti bildi. Şâh vezîre didi: “Bize işâret oldu; kim, bu yerde şehri binâ it.” deyü. Vezîr dahı “Sem’an ve tâ’aten!” deyip himmet kuşağın [51b] kuşanıp bünyâd itmekle meşgûl oldılar ve Yanko bin Madiyan her etrafun beğlerine ve her etrafa ve memleket pâdişâhlarına elçiler gönderdiler. “Bana bunun gibi hâl vâki oldu. «Bir şehir yap!» deyü işâret itdiler. İmdi, siz dahı dostluk üzerine himmet idesiz. Memleketlerinizde bennâlardan ve ırgâdlardan gönderesiz.” diyü haber gönderdi.

Hind’ün ve Sind’ün ve Hitay, Hutun, Çin, Maçın, Kıpçak ve Bulgar ve Deşt vilâyetine varınca anılmışdur. Üngürüs’den ve Moskos’dan ve Firenkistan sınırından tâ Mağrib zeminden ve vilâyet-i Habeş’den tâ Mekke ve Medine ve Mısır, Şâm vilâyetlerine gelince bennâlardan ve ırgâdlardan ol tâyifelerin beğleri ve ol memleketün pâdişâhları hâllü hâlince gönderdiler.

Ol yire binâ urmağa başladılar. Gelüp evvel handekını kazmağa başladılar. Kırk arşun yeri tamâm kazdılar. Kırk arşun kazıldıktan sonra nâgâh bir Ehremenî kubbe [52a] çıkdı. Ol kubbenün dâyiresin kırk arşun kazdılar; kubbenin tamâm boyı çıkdı.

Âkıbet, kapusun bulup açdılar; içinde³⁶⁹ deyyâr nesne yok ve illâ kubbenin içinde gördiler; kim, biş yirde yedişer kerkes var. Bu kerkeslerin başları yokdur ve altıncı bölükde olan altı kerkesin beşinin başı yok. Hemân bir kerkesin başı vardur ve her bölük önünde bir levh var durur, târîhleri yazılmış ve kazılmış. Çün ol levhları alup nazar itdiler; gördüler. Yetmiş iki dürlü dil getürdiler ve illâ bu levhleri ne dilce idüğün bilmeyip hayrân kaldılar.

Âkıbet, ukalâ -ol zamânın kâmilleri; kim, Eflatun Hekîm’ün şâkirdi -kim, Eflatun’ı- görmüşidi.- ol levhaların târîhin bilmeyüp aklı

³⁶⁸ Kantur: Anonim (Giese), 82.

³⁶⁹ Bu kelime, sonradan araya yazılmıştır.

şol araya iriştürdiler; kim, Hakk Teâlâ ulu pâdişâhdur. Ne evveli var ne âhiri vardur. Bî-zevâldür; bî-mekândur; bî-nişândur. Âkiller anın niteliğine akıl iriştürmezler. Niçe niçe mahlûk ve niçe tâyifeler getürmişdür.

Bunca **[52b]** tâyifelerden sonra Âdem'i yarattı; kendünün birliğin bildürmekçün; zîrâ, Âdem'den gayrı ol Hakk'un niteliğin kimesne bilmemişdür. Hemân kendünün birliğin bilmek için Âdem'de bulundu; "Ve le-kad kerremnâ benî Âdeme."³⁷⁰ Yanî, "Benî Âdem!" diyü Kur'an'da anmışdur.

Çün ol zamânun âkilleri bir yire cem oldular. Şol yire akli iriştürdiler; kim, Hakk Teâlâ evvel bir tâyife yaratmışdur ne sûrette idüğün girü kendü bilür. Ol tâyife gelüp bin yılda bir kerkes düzüp ol kubbe içinde korlar-imiş. Çün bin yıl tamâm ola; anun başını kesüp giderüp ikinci kerkesi korlar-imiş. Çün iki bin yıl geçe; bir kerkes dahı korlar-imiş. Anun dahı başın kesüp üçüncü kerkes korlar-imiş. Alâ hazâ, her bin yılda bir kerkes korlar -imiş. Çün yedi bin yıl ola ol mahlûk gider; yerine bir mahlûk dahı gelürmiş. Çün bu vechile olup altuncı bölükbaşları **[53a]** gidüp yedinci bölüğün altı kerkes başı dahı gitmiş hemân bir kerkesin başı tamâm durur imiş.

Bundan bildiler kim ol altı tâyife yaradılaldan tâ Âdem'e dek gelince hisâb itmışler; -sene- 44.204 yıl tamâm olurmuş. Andan ötesin bilmediler; kim, dünyâ yaradılalı ne kadar yıldur. Allah'dan gayrı kimesne bilmez. "Lâ ya'lemu'l-gaybe illa Allahu."³⁷¹ ve hem Yunus Emre'm:

*"Altı kerre dünyâ düzüldi
Yedinci Âdem geldi"³⁷²*

didüğü bundan imiş.

Çün ol kubbenün hâlini bildiler; kim, Hakk Teâlâ'dan gayrı ne varsa fenâdur; bâkî Allah'dur; kim, ana zeval ermez; bî-zevâldür. Birdür. Beyt:

³⁷⁰ Yemin olsun ki, Biz Âdemoğullarını, birçok özellik vererek, değerli kıldık: Kur'an İsra: 17/70

³⁷¹ Gaybı Allah'tan başka kimse bilmez. Kuran: Neml 27/65

³⁷² Altı kez dünyâ toldı/ Yedincide Âdem geldi: Anonim (Giese), 84; Altı kez dünyâ doldı/ Yedinci âdem Safi aleyhi's-selam geldi: Oruç Beğ (Öztürk), 81.

*Birdür ol birliğine şek yok durur.
Gerçi yanlış söyleyenler çok durur*³⁷³.

Biz yine söz evveline gelem. Çün Yanko bin Madiyan yedi yıl taşını ve kirecini ve cemî' esbâbını hâzır idüp sekizinci yılda etraf-ı âlemden çeriler cem' idüp her memleketün pâdişâhları ve beğleri hâllü hâlince âdem gönderüp ve kendü hükminde olan **[53b]** leşkери kırk kez yüz bin er-idi. Hâzır idüp kırk bin bennâ ve iki yüz bin ırgat hâzır dururlardı. Hisârun³⁷⁴ bünyâdını uralar.

Müneccimler kavlince bir saat olurmuş; kim, otuz yılda bir gelirmiş. Ol saati gözleyip dururlardı. Hisârun içinde menâre bigi mîller yapdurdılar. Her mîlün üzerinde çanlar asdılar. “Ol saat gele.” diyü; kim, binâsın uralardı. Ol çanları çalalardı. Leşker bir uğurdan hisârun bünyâdın bırağalardı.

Usturlâbıla müneccimler ol saati gözleyip dururlardı. Henüz ol saat gelmemişdi. Şenbe gün Merrih saatinde kaza-yı âsumânî hükm-i Rabbânî şöyle cari olmuşdur; kim, Hakk'un işine kimesne mâni olmaz. Âdem oğlanı ne kadar tedbîr iderse takdîr anı men ider.

Nâgâh heva yüzünden bir leklek bir ilanı götürüp giderken yılan can acından ol çanun birisine **[54a]** tokındı. Çanun birisi ötecek “Ol saat oldu.” deyü mecmû çanları çaldılar. Bir uğurdan ol leşker ol binâyı bıraktılar. Yapmağa başladılar, henüz ol saat gelmemişdi.

Asıl bennâ gelüp pâdişâha feryâd eyledi. Pâdişâh neylesün; takdîrde dahı olsa gerekdi. Pâdişâh gâyet melûl oldu. Bildi; kim, ol şehrün sonı harâb olup ma'mûr olmayırdur. Naçar olup şehri bennâlar binâ idüp kırk kez yüz bin er ve kırk bin bennâ ve iki yüz bin ırgâd kırk günde şehrün dâyiresin tamâm itdiler. Kırk günde kal'a tamâm oldu.

Gün başına bir bergoz itdiler. Üç yüz altmış bergoz olur. Her bergozun arasında otuz bedenler itdiler ve altmış kapu itdiler. Her gün iki kapudan çıkarlardı. Bir ayda altmış devr olnurdu, bac almağ-ıçün

³⁷³ Süleymân Çelebi, Mevlid, haz. Faruk Timurtaş, Kültür Bakanlığı Yayını, 3. Baskı, İstanbul 1980, 7.

³⁷⁴ Hisarun ve Hisarın gibi çift şekilde harekelendirilmiştir.

ve bin kenîsâ ve altmış bin ev ve yüz hammâm ve beş yüz kârübân sarây binâ itdiler.

Çün şehir tamâm oldu; gördiler; mecmû' [54b] memleketlerden ve Acem'den ve vilâyet-i Rûm'dan ve Üngürüs'den ve Firenk vilâyetinden zulmile çok evler sürdiler ve çok şehirler vîrân idüp getürdiler. Bu şehri zulmile doldurdılar. Âlem halkını gâyet inletdiler; incitdiler. Ol zamânın halkı zulmile gelüp girdiler. Girdükleri vakt bedduâlar itdiler. Dinlü dînince dillü dilince Hakk'a tazarru'lar ve zârılıklar idüp gözyaşların dökdiler, o şehrin harâb olmasına. Anun-içün her vakt ol şehrin sonı harâb olur; duâ kılınmışdur. Çün şehir tamâm oldu; şehrin adını Yanko bin Madiyan kodılar.

Ol şehri evvel ol binâ itdi ve dahı şehrin dâyiresinde ve sahrâlarında üç yüz altmış pâre kal'alar yapıdılar; mecmû' çeri cem' olmasında muhtac olunmaya. Yüz bin er atı tonlu kendü tonlu ol hisârün dâyiresinde hâzır olalar. Hiç çeriye muhtâc olunmaya; hâcet vaktinde gerek ola.

Firenkistan'da Angur kendü zamânında bir şehir [55a] itdürmüşdi. Yanko bin Madiyan dahı ol binâ üzerine şehri tertîb eyledi. Şehrin içinde mîller yapıdurdı ve bir ulu mîl yapıdurdı, beş yüz arşun mikdârı. Şimdi bakır at; kim, anın üstünde idi. Nitekim Angur dahı itmişdi. Yanko dahı ol sûretde bir mîl itdürdi. Ol mîlün üzerinde yedi başlu ejderha itdürdi. Kimesne anı medh ve şerh itse olmazdı. Yanko bin Madiyan kendü sûretin bakırdan itdürüp ol ejderhanın üzerinde kodı. Şimdi; kim, bakır at yeridür.

Öninde bir ulu kenîsâ dahı yapıdurdı; kim, bin hücreci var. Her hücrenin yedi ruhbânı var. Sâkin olup kendü dînleri ve mezhepleri tarîkınca okurlardı; zîrâ, ol vakt, İsî dîni zâhir olmamışdı. Zebûr ve Tevrât okurlardı. İsâ Peygâmbere dünyâya gelmezden öndin bin iki yüz yıl mikdârı vardı³⁷⁵. Ba'zılar dahı aydurlar: "Öndin idi."³⁷⁶. [55b] Yanko bin Madiyan Kostantaniyye'yi bünyâd itdüğü zamânda dürlü dürlü mezheb çoğ idi. Kimi oda kimi puta kimi güneşe taparlardı. Kimi Zebûr-ı Dâvûd'ı kimi Tevrât-ı Mûsâ'yı okurlardı. Her bir tâyife bir

³⁷⁵ İsa Peygamber'den öndin kim, yedi yüz yıl mikdarı vardı: Oruç Beğ (Öztürk), 84.

³⁷⁶ Ba'zılar bu kadardur didiler: 615: Anonim (Giese), 86.

dürlü mezheb dutmuş idi. Ol tarîkça rûzigârların geçürürlerdi. Tâ İsâ Peygâmbere dîni aşîkâre olıncaya dek.

Beytü'l-mukaddis'de -kim vardur.- bin beş yüz yaşında bir keşiş vardı. Yanko bin Madiyan, ol keşişi vardı; anda getürdi. Hût Peygâmbere zamânından kalmıştı. Çok rûzigâr görmüşüdi. Yanko bin Madiyan her gün gelüp ol keşişi ziyaret iderdi. Yedi bin ruhbânın ulusıydı. Ol ne dirse anı iderlerdi.

Ol keşişlerin gıdası zeytûn idi. Zeytûndan gayrı nesne yemezlerdi. Bunlara bu kadar zeytûn gelmesinün sebebi bu-yidi; ki, bunlara zeytûn hâsıl olurdu.

Târîh ehlinden rivâyetdür; kim, kıssa tarîkınca olur. **[56a]** Mağrib vilâyetinde bir kâmil vücûd var-idi, İdrîs Peygâmbere şâkirdlerinden. Tevâtür ile İdrîs Peygâmbere ana müyessir olmuşüdi³⁷⁷. İlm-i nücûmı, ilm-i hey'eti, ilm-i kimyâ ve ilm-i simyâ, Bukrat ve Sokrat ve Eflatun ve Yunan hekîmleri ilm-i tarîkin bilürdi. Ol asırda andan kâmil yoğıdı. Dürlü dürlü tılsımâtlar bağlardı; hiç insan ana akl irişdürmezdi.

Adı anun Rûkiyâ'yıdı. Vilâyet-i Mağrib'de meşhûr idi. Mağrib'de olan tılsımâtları ol bağlardı. Nazîri yoğıdı. İşitdi; kim, Rûm vilâyetinde Yanko bin Madiyan bir şehir ve bir kenîsâ yapıdurmuş. Rûkiyâ dahı Mağrib zemînden gelüp Kostantin şehrine kendü hünerin izhâr idüp bildürmeğe, anda bir tılsımât bağlaya; tâ ki, adı âlemde anıla.

Rûkiyâ Mağrib'den çıkup vilâyeti Rûm'a gelüp ol şehri ol kenîsâyı temâşâ itdi. Taaccüb itdi. Diledi; kim, kendü dahı bir tılsım bünyâd ide; âlemde³⁷⁸ **[56b]** kendü dahı anıla.

Pes vardı; altundan bir sığircuk şeklinde bir tasvîr düzdürdi. Üzerini elmasıla zeyn itdürdi. Ol sığircuk şeklinün ağzında bir zeytûn çekirdeğin üzerini elmasıla zeyn idüp ol sığircuk şeklinün ağzında kodı.

Yine altundan bir levh düzdürdi. İdrîs Peygâmbere'ün havâslarından ve İbrâhîm Peygâmbere'e inen Suhûf'dan ve Mûsâ Peygâmbere'ün Tevrât'da gelen havâslarından ve Zebûr'da gelen esmâlardan ve Lokmân Hekîm'ün Hikmet Kitâbı'ndan bu esmâları cem' idüp ol

³⁷⁷ Tevâtürle İdrîs Nebî şâkirdlerinden olanları görmüşdü: Oruç Beğ (Öztürk), 84.

³⁷⁸ Bu kelime iki defa yazılmıştır.

levhun üzerinde kodurdu. Ol sığircuk şeklini götürüp ol kelîsânun kubbesi üzerinde muhkem berkitdi ve dahı Acem vilâyetinde İsfahân nahiyetinde bir bınar vardır; “Sığircuk Bınarı!” dirler. Memleketde kim çekirgelik olsa ol bınarın suyundan ne mikdar gerekse alurlardı; ol vilâyete iltürlerdi. Yire komadın, şol yirde; kim, ol suyu yire koyarlardı. Ol [57a] su-yile gelen sığircuk ol arada karâr iderdi. Ol kadar sığircuk gelürdi; hisâbını Allah bile. Ol vilâyette olan çekirgeleri helâk iderdi. Pes, Rûkiyâ dahı diledi; kim, ol sığircuk suyundan getüre. Pes, vardı; yüz kumkuma düzdürdi. Ol yüz kumkumayı alup İsfahân’da olan Sığircuk Suyı Bınarı’ndan her kumkumaya beşer yüz dirhem su koydurdu. Hakk’ın kudreti şöyle câri olmuşıdı; kim, her yüz dirhem suya bir alay sığircuk gelürdi³⁷⁹; her alayun hisâbın Allah bile. Pes, ol yüz kumkuma suyu götürüp ol kenîsânun içinde zencirle asakodılar. Her kumkumanın suyuna beş alay sığircuk gelürdi. Beş yüz alay sığircuk Kostantin’ün yöresine gelüp yayılırlardı. Kostantin’ün dâyiresi sığircukla toldı³⁸⁰.

Pes, kaçan zeytûn vakti olsa her memleketde; kim, zeytûn olur. Firenkistan’da ve Mağrib³⁸¹ [57b] vilâyetinde ve Mısır’da ve Şâm’da zeytûn ağacı çok olur. Ol tılsım -kim, Rûkiyâ düzmişdür.- o levha götürüp ol sığircuk şeklinde olan boynına asakorlardı. Hemân dem, ol beş yüz alay sığircuk üçer dane zeytûn getürmeğe etraf-ı âleme perâkende olurdu. Zeytûnı olan vilâyetlerden üçer dâne üçer dâne zeytûn alup iki danesin minkârına bir dânesin ağzına alup götürüp ol tılsım olan sığircuk şeklinün üzerine dökerlerdi. Kırk güne dek zeytûn vakti geçince dek bu vechile iderlerdi. Ol kadar zeytûn hâsıl olurdu; kim, bî-kıyâs. Kırk günden sonra ol levhi alup gelesi yıla dek götürüp saklarlardı. Gelesi yıl zeytûn vakti olunca ol ruhbanların gıdâsı andandı.

Yine Mağrib vilâyetinde bir kâmil vücud vardı. Adına “Erkanus³⁸² Hekîm!” dirlerdi. Mağrib zemînde Rûkiyâ’yıla [58a] bir usta şâkirdleri-yidi. İştidi; kim, Rûkiyâ varup Rûm vilâyetinde bir tılsım

³⁷⁹ Yusuf bin Abdullah, Bizans Söylenceleriyle Osmanlı Târîhi: Târîh-i Âl-i Osman, haz. Efdal Sevinçli, İzmir 1997, 24-25.

³⁸⁰ Bu kelime, sonradan satır üstüne yazılmıştır.

³⁸¹ Bu kelime iki kez yazılmıştır.

³⁸² Arkanus: Oruç Beğ (Öztürk), 86; Erganus: Anonim (Giese), 87.

bağlamış; Erkanus Hekîm dahı geldi. Mağrib zemînden ol tılısmı gördi. Diledi; kim, kendü dahı bir tılısm bünyâd ide; kendü kemâlin izhar ide.

Pes, vardı; ol dahı bir tılısm düzmeğe meşgûl oldu. Pes, vardı; tuçdan bir Hüsrevânî küp düzdürdi. Top şeklinde içi mücevvef jîveyle toldurdu; dahı bir balık şeklinde altundan bir şekil düzdi. Bildüğü esmâdan ve havâslardan ol tasvîrün üzerine kazdurdı. Ol tasvîri getürüp ol top gibi olan Hüsrevânî kübdeki jîvenin içine koydu.

Deniz kenârında bir mîl yapdurdı; ol mîlin üzerinde kodı. Sâatile deniz içinde ne kadar balıklar varısa her gün gelüp deniz yüzünden ol mîle karşı tururlardı. Secdegâhları gibi olmuşdı.

Nitekim, koyunlar gökyüzinde Ülker'i gözetdikleri³⁸³ gibi anlar dahı o tılısmı gözedürlerdi. Kaçan kim gün **[58b]** ıssı olsa, gâyet germ olsa ol vakitte gün ıssısından ol top içinden jîve harekete gelürdi. Ol şekil olan balık içinde hareket itdükçe deniz harekete gelüp içindeki balıklar birbirini kovup irisi uvağın yemeğe başlardı. Uvakları irileri korkusundan kendülerin ol mîlün dâyiresine atarlardı. Bu vechile bî-nihâyet balık hâsıl olurdu.

Ol balıkları alup satup akçesin ol ruhbânlara teslim iderlerdi. Anlar dahı kendü maîşetlerine sarf iderlerdi. Bu vechile rûzigâr geçürürlerdi.

Yanko bin Madiyan ve leşkeri ol keşîşler ol kenîsâda üç yüz yıl zindegânî ömrünü küfrile geçürürlerdi.

Bu üç yüz yıldan sonra bir gün nevrûz günüydü. Cemi' leşker anda hazır idi. Ol kenîsâda olan bin beş yüz yaşında olan keşîşi ziyâret iderlerdi. Yanko bin Madiyan gelüp sûretin düzdürdüğü mîlin üzerine çıkup güneşe tapardı. **[59a]** Secde iderdi³⁸⁴. Kendüyi ol halka gösterürdi.

Ol Şemsiyye sarâyında bulunan putı eline alurdu. Şeytan-ı laîn dahı içine girüp söylerdi. Halk i'tikâd idüp ol puta taparlardı. Ol puta tapmayı oda atarlardı.

³⁸³ Koyunlar sâ'atile Ülker'i görüp gözetdikleri gibi: Oruç Beğ (Öztürk), 86; Koyunlar gök ülkeri gözetdikleri gibi: Anonim (Giese), 88.

³⁸⁴ "Secde iderdi." İbâresi satırın üzerine yazılmıştır.

Andan Yanko bin Madiyan ol mîlden inüp gelüp ol kenîsâya girürdi. Ol keşîşi ziyaret idüp yedi bin ruhbânlar katına cem' olurdu. Üç yüz altmış kâfir beğleri ve bin nefer beğ oğlanları Yanko'yile ol kenîsâya bile girürlerdi. Kamusın ol puta secde itdürürdi, cebrle.

Pes âlemler pâdişâhı gayyûr pâdişâhdur. Gayret idüp ol dem anlara hışm idüp bir kaza-i mübrem bir hışm-nâk bâdî-i akîm virdi. Bâdı sarsar esüp yağmurlar ve tolular yağıp bir azîm zelzele vâki oldu; kim, Nûh Peygâmbere ve Hûd Peygâmbere ve Lût Peygâmbere devrinden berü ancılayın zelzele vâki olmadı ve hem olmamışdı. Hakk Teâlâ'nun **[59b]** hışmı yetişip ol zezeleden ol kenîsâ kubbesiyle aşğa geçdi. Yıkılup zîr u zeber oldu.

Ol keşîşler ve ruhbânlar batrîhler ve kassîsler ve beğler ve beğ oğlanları ve Yanko bin Madiyan helâk oldular. Ol kenîsânın altında kaldılar. Ol tılısmatları dahı heb bozuldu; harâb oldu.

Şimdiki zamânda Kostantaniyye içinde Ayasofya'nun katında ol yıkuk kenîsâ oldur; kim, durur. Çün hâl böyle oldu; ol kenîsâdan taşra olan bâki halk -kim, vardur.- hep dağıldılar. Her biri bir tarafa perâkende oldılar. Şehir yine isuz kaldı.

Râvîler şöyle rivâyet iderler; kim, ol gün -kim, ol kenîsâ yıkıldı.- ol yıl içinde İlyâs Peygâmbere, Hızır Peygâmbere ve İskender Zülkarneyn dünyâyâ gelmişlerdi. Ol târîhte Hazret-i Risâlet -salla Allahu aleyhi ve sellem- dünyâyâ gelmezden öndin hicret -sene 710- yedi yüz on yıl içinde idi.³⁸⁵ **[60a]**

Çün ol kenîsâ yıkıldı; Kuds-i Mübârek de Kubbe-i Sahra dahı Beytül-mukaddes de yıkıldı. Anda dahı helâk oldular. Ol günde ruhbânlardan ve beğlerden ve beğ oğlanlarından yüz otuz bin mikdarı âdem helâk oldular.

Yanko bin Madiyan'ın bir oğlı kaldı; anda hâzır değüldi. Adına "Buzuntın!" dirlerdi; hemân ol kurtuldu. Buzuntın ol vilâyetten çıkup Üngürüs vilâyetine vardı. Üngürüs ve Çih ve Çesar ve Lih ve Moskos

³⁸⁵ Ol târîh içinde Hazret-i risâlet dünyâyâ gelmezden bu kadar: 710 yıl ödin kim: Anonim (Giese), 89; Hazret-i Muhammed [...] dünyâyâ gelmezden evvel öndin sene 1040 yılı: Oruç Beğ (Öztürk), 88.

ve Latin ve Bosna tâ Firenkistan sınırına varınca ol memleketlere kırk yıl beğ oldu.

Bunda şehri Kostantin kırk yıl ısuз yatdı. İçinde ejdehâ ve yarıcı canavarlar düredi; yerlendi.

Buzuntın kırk yıl Üngürüs vilâyetinde beğlik itdükdü sonra girü kâsd itdi; kim, Kostantin'i gine ma'mûr ide.

Ol vakt; kim, Buzuntın Üngürüs vilâyetine gitdükdü Buzuntın'ün bir kılıcı vardı. On beş arış³⁸⁶ uzunı ve üç arış balçağı vardı. Ol kılıc Şeddâd bin Âd'dan **[60b]** kalmışdı. Şeddâd'un kendü götürdüğü kılıcıdı. Şeddâd'dan oğlu İmlak'a³⁸⁷ kalmışdı. İmlak'dan oğlu Dâl'a; Dâl'dan oğlu Salsâl'a kalmışdı. Salsâl anun bigi heybetlü ve salâbetlü kâfir idi. Altmış arış kadd ü kâmeti varıdı. Anun bahadurlığı ve şevketi Üngürüs ve Çih ve Leh ve Moskos ve Alaman ve Latin ve Bosna ve Yuvan vilâyetlerinden tâ Firenkistan sınırından Mağrib zeminden Arab diyârına ve Acem vilâyetine dahı anun heybeti düşmüşdi ve illa Hak'ın lutfi buyıdı; kim, Salsâl kendü sınırından çıksa olmazdı.

Hemân, kendü sınırından gayrı memlekete kâsd itse iki ayağı yere batardı; dutılurdu. Bir kadem ilerü gidemezdi, kendü. Salsâl dahı dünyâdan gitdi. Fi'n-nâri's-sakar.

Oğlanları kaldı. Oğlanlarından cedd-ber-cedd ol kılıc Madiyan'a kaldı. Madiyan'dan oğlu Yanko'ya değdi. Yanko'dan oğlu Buzuntın'e **[61a]** Buzuntın o kılıcı kendü götürdi. Atası Yanko helâk oldukda Buzuntın Üngürüs vilâyetine gidicek ol kılıcı Tuna suyına düşürmüşler imiş.

Ol kılıç Tuna suyı dibinde kalmışdı. Ol zamândan anı çıkarmağa çâre bulmamışlar imiş. Ol zamândan tâ bu zamâna dek -ki, Hazret-i Risâletün -salla Allahu aleyhi ve sellem- hicreti'nün -sene 889- sekiz yüz seksen dokuz yılına dek³⁸⁸ Tuna suyı dibinde kalmış.

³⁸⁶ Arış: adım, arşın. bk.Sözcük Dağarcığı, 33.

³⁸⁷ Amlak: Oruç Beğ (Öztürk), 88; Anonim (Giese), 90.

³⁸⁸ Hicretün sene 889 yılına dek: Oruç Beğ (Öztürk), 88; hicretün 889 yılında: Anonim (Giese), 90.

Bir gün balık avcıları balık avlarken ağları Tuna dibinde ol kılıcun balçağına ilişür; çıkarurlar; kim, bir acâyib tansuk kılıçdur. Toğru meç³⁸⁹ misâlinde balıkçılar ol kılıcı iletüp bir bâzîrgâna satarlar.

Ol bâzîrgân Üngürüs bâzîrgânı. Ol kılıcı görür; kim, ucından üç karış mikdarı çürümüş, su içinde. Kınında asılda on beş arış imiş. Üç karış mikdar yerini kesdirmüş; bâki yerinde on iki arış kalmışdur. Ol bâzîrgân ol kılıca **[61b]** yeni kın düzdürmüş ve kendüye meremmet itmiş imiş.

Bu zamân; kim, Sultân Bâyezîd bin Sultân Muhammed tahtuna geçüp karâr itmiş idi. Hicretün -sene 886- sekiz yüz seksen altı yılında³⁹⁰ Üngürüs elçi gönderdi. Bir benâm kimesneden ol elçi Üngürüs vilâyetinde ol bâzîrgânda ol kılıcı görüp satun almak istemiş. Ol bâzîrgân kiral-ı melûnun korkusundan satmayup ol elçi kırıdan dilek idüp ol kılıcı almış imiş. Kiral dahı ol kılıcı getürmüş; önine temaşa kılmış. Târîhin görüp kiral keşîşler getürtmüş. Her tâyifeden ol kılıc târîhin ne dilce idüğün okıyup bilmemişler.

Âkıbet elçi ol kılıcı alup Kostantaniyye’de Sultân Bâyezîd’e -hallede Allahu saltanatehuya- getürmüş. Sultân dahı hâzır idüp Firenk ve Rûm ve Yunan ruhbânlarından târîh bilenlerden sormuş. Sonra Firenkistan keşîşlerinden bir keşîş Mağrib **[62a]** ve Süryân vilâyetin görmüş imiş. Süryân dilin bilürmüş. Süryân dilince okudu. Gördi; kim, kılıcı, Şeddâd bin Âd’un imiş ve hem ol kılıcun kimlerden kime kaldüğünü târîhinde bilür-imiş.

Didi; kim, bu kılıcı Şeddâd bin Âd düzdürmüşdür. Kendü adın kazdurmuşdur. Cedd-ber-cedd oğlanlarına kalmış imiş. Kılıcın târîhinde bulup Âdem Peygâmbere zamânından tâ Nûh’a gelince -hicret sene 2000- iki bin yıl geçmiş³⁹¹. Nûh Peygâmbere Tûfânı’ndan Âd oğlu Şeddâd’a gelince -hicret sene 800- sekiz yüz yıl³⁹² geçmiş. Şeddâd bin Âd’dan hicret-i Peygâmbere -salla Allahu aleyhi ve sellem- gelince -

³⁸⁹ (Ruşça) iki tarafı keskin kılıç: Sözcük Dağarcığı, 394.

³⁹⁰ Hicretün sene 886 yılında: Oruç Beğ (Öztürk), 89; Hicretün 886 yılında: Anonim (Giese), 90.

³⁹¹ Âdem Peygâmbere zamânından tâ Nûh’a gelince 2200 yıl geçmiş: Anonim (Giese), 91; Âdem Safî devrinden aleyhi’s-selam tâ Nûh Peygâmbere aleyhi’s-selam gelince sene: 2248. Oruç Beğ (Öztürk), 89.

³⁹² Nûh Tufanından tâ Âd oğlu Şeddâd’a gelince sene 503 yıl: Oruç Beğ (Öztürk), 89.

sene 3200- üç bin iki yüz yıl³⁹³ geçmiş. Hicretten Sultân Bâyezîd'e gelince -sene 891- sekiz yüz doksan bir yıl³⁹⁴ geçmiş. Sultân Bâyezîd çün bu târihi gördi; Bâri Teâlâ'ya çok çok şükürler itdi. Didi; kim, "El-hamdü lillahi, babam merhûm şehri Kostantin'i feth itdi-yise **[62b]** bana dahı Şeddâd'un kılıcı; kim, Üngürüs vilâyetinden gelmişdür. Ol kılıc sebebiyle inşâ Allahü'r-rahmân Hakk Teâlâ tarafından ümidüm vardır; kim, ben kulına veyâhûd oğlanlarumuza Üngürüs vilâyeti feth olma." didi. Hakk'a çok çok şükürler itdi. Şimdiki hâlde ol kılıc Sultân Bâyezîd'in hazînesindedür. Târîh -sene 891- sekiz yüz doksan bir yılında. Ol kılıcun târihi Şeddâd'dan tâ Sultân Bâyezîd'e gelince -sene 4091- dört bin toksan bir yıl geçmiş.

Biz Yine Söz Evveline Gelelim; Buzuntın Kıssası'na.

Çün Buzuntın Üngürüs vilâyetinden geldi; kim, gine şehri Kostantin'i üzerine geldi. Ma'mûr itmeğe kasd itdi. Pes, leşker cem' idüp hükm itdi; kim, ne kadar beğler ve beğ oğlanları ve şehirlülere şol -kim, dünyâsı vâfirdür.- güci yiter; anlara hükm itdi.

Kim şehrin içinde yirün altında kazalar, tâ nihâyet bulduğu yire dek. Ol **[63a]** aradan bünyâd uralar; kârgir sarâylar ve köşkler ve kenîsâlar ideler, yerün altında, tâ yeryüzine çıkınca. Yeryüzine çıktukda gine ol binânun üzerine ve üstine ağır binâlar ideler. Köşkler ve sarâylar ve kenîsâlar yapalar ve hammâmlar ve dahı kârbânsarâylar binâ ideler.

Vardılar; bu vechile binâlar itdiler. Anuniçün bu binâları itdiler; kim, zelzele ve sâika; kim, Yanko bin Madiyan zamânında vâki olmuşdı. Ol zelzele korkusundan yerin altında bu binâları itdilerdi. Kostantin'ün iki kat olmasına sebep bu vechile idi. Ol zamândan berü kalmışdı.

Şimdiki hâlde dahı ne kadar yerün altında kazalar; altında ağır binâlar bulunur. Her kaçan kim bir sâika belürse, yıldırımlar ve yağmurlar yağsa ol yir altındaki binâlara girürlerdi. Ol sâika geçince gerü

³⁹³ Gelince sene 3203 yıl: Oruç Beğ (Öztürk), 89.

³⁹⁴ Sultân Bayezid'e gelince dek sene 888 yıl olmuşdu: Oruç Beğ (Öztürk), 89; Hicretten Sultân Bayezid'e gelince 891 yıl geçmiş: Anonim (Giese), 91.

çıkarlardı. Ol zamânda her binâ -kim, iderlerdi.- bu vechile iderlerdi; ol tarîk üzerine giderlerdi.

Çün Buzuntın Kostantin'i ma'mûr itmekle başladı. Ol mîl; kim, **[63b]** yıkılmışdı. Gine ancılayın mîl yapdurdı. Üzerinde bir pil sûretin düzdürdi. Kendü sûretin bakırdan itdürüp mîl üzerinde kodı. Buzuntın hükm itdi. Zulmile halkı kendüye tabdurdı. Her kim gelüp kendü sûretine tapmasa çıkarup ol mîlden aşağı atdururdu. Fıska ve fesâda meşgûl idi.

Hak Teâlâ anlara tâûn viribidi. Bir kezden tâûnıla helâk oldılar. Şöyle; kim, kırıldı; öşri kalmadı. Tâûndan kurtılan halk dahı gine tağı-lup girdiler. Şehir yine ıssuz kaldı. Buzuntın dahı anda helâk oldu.

Buzuntın'un bir oğlı kaldı. Adına "Kir Mihal!" dirlerdi. Sikender-i Rûmî zamânı geldi. Sikender zamânında Kir Mihal Kostantaniyye beğidi. Sikender zamânı geçdi. Kir Mihal dahı geçdi. Buzuntın öldüğünden sonra³⁹⁵ Sikender-i Rûmî'nin hicret -sene 621- altı yüz yirmi bir yılında³⁹⁶ Hazret-i Risâlet'in -salla Allahu aleyhi ve sellem-mevlûdından hicret -sene 260- **[64a]** iki yüz altmış yıldan öndin.

Yine Buzuntın oğlanlarından Kostantin bin Alâniyye adlı bir pâdişâh oldu. Üngürüs vilâyetinden kopmuşdı. Ol dahı geldi. Bu şehri gine ma'mûr itmek istedi. Ol vilâyetün halkı komadılar.

İttifak idüp Kaysar'un pâdişâhı Harkil'e³⁹⁷ vardılar. Ol zamân Kaysar'da Harkil pâdişâh idi. Harkil ol şehri yapmağa komadı. Harkil zamânında Îsâ Peygâmbere dîni aşikâre olmuşdı. Harkil Îsâ Peygâmbere dînini şevket itdürmüşdi. Mecmû' Îsâ dîni üzerine olup İncil okurlardı. Harkil zamânında Havâriyyûn'lar varıdı. Îsâ Peygâmbere yârenlerinden. Çün Harkil şehir-i Kostantin'i yapmağa komadı. Alâniyye'nün ol kadar kuvveti yoğıdı; kim, Harkil ile uğraşa, Alâniyye Harkil'e tâkat getürmeyüp. Pes, Alâniyye ol aradan gidüp Mısır'da Havâriyyûn'lar'dan Îsâ Peygâmbere yârenlerinden bir kişi varıdı. Dua-sı makbûllerden idi. Adı **[64b]** Şem'un-idi.

³⁹⁵ Dokuz yüz yetmiş yıldan sonra: Oruç Beğ (Öztürk), 90; sonra: 980: Anonim (Giese), 93.

³⁹⁶ Sikender-i Rumî'nün tamâm altı yüz yirmi dört yılında: Oruç Beğ (Öztürk), 90; İskender-i Rumî'nün bu kadar yılından sonra: 220 yıl: Anonim (Giese), 93.

³⁹⁷ Harkil: Anonim (Giese), 93.

Şem'un'un duâsı makbullüğün bilüp Alâniyye onun katına vardı. Hâlini arz eyledi. Ana çok leşker virdi. Alâniyye ol leşkerle deniz yüzünden gemilerle Rûm İli diyârından çıkup Kaysar'la ceng ide. Harkil Kaysar'la çeriler cem' idüp Alâniyye'ye karşı çıkdı. Kostantin bin Alâniyye'yile uğraşa. Âhir, Şem'un'un duâsı berekâtunda Kaysar'un çerisi tağıldı. Sonra Şem'un dahı ikisin baruşdurdı; sulh itdiler.

Harkil, Kaysar'un bir güzel kızı vardı; adına "Asâfiyye!"³⁹⁸ dirlerdi. Şem'un Asâfiyye'yi Kostantin bin Alâniyye'ye nikâh idüp virdi. İsâ dîni tarîkı üzere nikâh itdiler.

Alâniyye, Asâfiyye dahı yine gelüp Buzuntın şehrini ma'mûr itmek istediler. İttifakla çeri cem' idüp ol şehri ma'mûr itdiler. Evvelkiden dahı yeg kenîsâlar ve mîller yapdılar ve bir kâmil dahı gelüp bir tılısım bağladı. At Meydânı'nda tucdan bir ejderha şeklinde düzüp ol tılısım [65a] içinde bir havâs yazup At Meydânı'nda dikdiler. Hâsiyyeti budur; kim, ol şehir vîrân olduğu vakt içinde yılanlar ve ejdehâlar dürümüşdi. Âdem oğlanı yılandan ve ejdehâdan yürüyemezdi. Ol tucdan -kim, ejdeha şeklinde dikdiler.- hemândem ne kadar yılan ve ejdehâ var ise helâk oldılar. "Ol zamândan berü tâ bu zamâna dek yılan ve ejderha olmaz." dirler.

Alâniyye ol şehri tamâm dutup yaptı. Adını Kostantin kodı. "Kostantin!" diyü ol zamândan kaldı. Kostantin bin Alâniyye ve Asâfiyye ol şehirde karâr itdiler.

[Ayasofya Efsanesi]

Asâfiyye gâyet za'îf mizâc idi. Ol za'îflikdan mizâcı döymedi; vefât itdi. Asâfiyye'nün mâlı bî-nihâyet çoğdı. Hisâbını Allah'dan gayrı kimse bilmezdi. Asâfiyye vasiyet kıldı; kim, şehrün içinde kendü cânıçün bir ulu kenîsâ bünyâd ideler; âlemde andan âlî binâ olmaya. Asâfiyye [65b] mâlıyla Ayasofya'yı binâ itdiler. Ayasofya'nun binâsı andandur.

Râvîler şöyle rivâyet itdiler; kim, Ayasofya'yı binâ iden bennâ³⁹⁹ Firenkistan'dan gelmişdi. Gâyet de kâmil mühendis idi. Kendü Aya-

³⁹⁸ Asfiyye: Oruç Beğ (Öztürk), 91; Âsafîyye: Anonim (Giese), 93.

sofya'yı binâ itdi. Şol vechile; kim, yeri kırk arşun yirden binâsın urdılar. Tâ yeryüzine çıkınca kârgîr kubbeler dürlü dürlü ağır binâlar itdiler. Ol binânun üzerine girü bir binâ itdiler, tâ yeryüzinden büyük kubbe yerine gelicek. Bir gice bennâ gâyib oldı. Hiç kimesne nişânını virmedi. Gayrı bennâlar dahı ol binâyâ el urmadılar. Ol binâ on yıl tamâm yattı. Binâ karârına gelüp oturmuşdı.

Meğer ol bennâ gâyib olduğı vakt kaçup Firenkistan'a gitmişdi. Firenkistan'da dahı bir kenîsâ bünyâd itdi. On yıl anı dahı yapdı. Anun dahı binâsı kubbe yerine gelicek andan dahı kaçdı. Girü Kostantaniyye'de Ayasofya'yı yapup büyük **[66a]** kubbe'yi tamâm itdi.

Etraf-ı âlemde evvelki binâlarda olan garîb mermerlerden ve garîb mermer direklerden envâ' rengînlerinden bulup getürdiler. Süleymân -aleyhi's-selâm- Kuts-i Mübârek'de⁴⁰⁰ yapduğı ve Aydın-cık'da yapduğı ve binâ itdüğü sarây; kim, ol zamânda Şemsiyye içün dîvlere hükm idüp yapdurmışdı. Dîvler anun mermerlerin yeryüzinde ne kadar mermer madeni var-ise bulup getürmüşlerdi. Dîvlerden gayrı kimesne mermer madeni bilmezlerdi.

Ayasofya'da şimdiki demde dört somakî mermer direkler vardır. "Anun madeni Kûh-ı Kâf'da olur. Kûh-ı Kâf'dan getürmüşler." dirler. "Andan gayrı yerde olmaz." dirler. Ol zamândan tâ bu zamâna dek kimesne sumakî mermer madenini bilmezler. Bennâ ol dört sumakî mermer direkleri getürdi ve dahı Nûh Peygâamber'ün -aleyhi's-selâm-gemisi tahtasından; kim, Süleymân Peygâamber -aleyhi's-selâm- Beytül-mukaddes'de⁴⁰¹ ve Aydın-cık'da **[66b]** yapduğı binâlara ol tahtaları kapular itdürmişdi. Bennâ ol kapuları getürdi. Şimdiki hâlde "Mihrâba karşı olan kapular, Nûh Peygâamber'ün gemisi tahatsıdır." dirler.

Çün bennâ bu esbâbları hâzır idüp Ayasofya'yı yapup büyük kubbenün üzerini tamâm idüp dâyiresinde küngüreler itdürdi ve dahı dâyiresinde üç yüz hücreler itdürdi. Her hücrelerde ikişer ruhbânlar

³⁹⁹ Ayasofya'nın yapılışına ilişkin iki rivâyet vardır. Birinci rivâyete göre Justinianus yaptırmış ve mimarı İgnatius'tur. İkinci söylencede yaptıran Kostantin ve mimarının adı verilmemektedir. Burada anlatılan ikinci rivayettir. bk. F. Babinger, 32.

⁴⁰⁰ Beytül-Mukaddes: Oruç Beğ (Öztürk), 92; Kudüs. Anonim (Giese), 96.

⁴⁰¹ Beytül-Mukaddes: Oruç Beğ (Öztürk), 92; Anonim (Giese), 97.

olurlardı, patrîhler ve keşîşler. Yedi yüz⁴⁰² keşîş gicede ve gündüzde Asâfiyye cânıçün İncil okurlardı ve hem Ayasofya'nun mihrâbını Kuds'e⁴⁰³ karşı itmişlerdi. Şimdiki zamânda dahı eyleydi, tâ ehl-i İslâm olunca dek. Kostantin bin Alâniyye, İsâ Peygâmbere dîni üzereydi. Sonra Kostantin dahı azdı. Vardı; bir mîl yapıdı. Üzerinde bakır at düzdürdi kodı. Kendü sûretin itdirüp bir ulu hac düzdi. Bir mîl üzerine kodı. Bazılar [67a] dirler; "Ulu haclar." dirler; ol komadı.

Sahîh budur; kim, ulu hac Kostantin bin Alâniyye idi; zîra, sonra mürted olmuşıdı. Hikâyet iderler; ol ulu hacı Kostantin çıkup kendü eliyle koyub mîlden inerken Kostantin'ün burnu tamarları kan dökdi; ol rencden helâk oldu. Fi'n-nâri fi's-sakar.

Firenkistan muhâsibleri akılları irdüğince şol vechile kıyâs itmişler; kim, "Ayasofya'ya ne kadar mâl harc olunıdı?" Aklı şuna ırgürdiler; kim, "Ayasofya'ya üç yüz bin sebüke altın harc olunmuş. Her sebükesi üç yüz bin filori imiş." dirler. Ayasofya'nun bu kıyasıla harcını hisâb itmişler. Lâ ya'lemu'l-gaybe illâ Allahu.

Biz Yine Geldük Kostantin Kıssası'na:

Çün Kostantin helâk oldu, oğlı "İlyan!" dirlerdi. Ol, yerine beğ oldu. Adli, insâfi ve sehâveti vardı. Ol dahı vefât itdi. [67b] İlyân'un oğlı Harkil beğ oldu. Adl-i insâf ve sehâvet issiyidi. Hazret-i Risâlet'ün -aleyhi's-selâm- zamânında Harkil pâdişâhıdı.

Kostantaniyye, Hazret-i Risâlet -aleyhi's-selâm- ol gice; kim, rebîü'l-evvel ayının on ikinci gice isneyn gicesinde dünyâya geldiğinde ol gice Medâyin'de Nuşirrevân'un Tâk-ı Kısrisi'nin⁴⁰⁴ kubbesi aşâğa geçdi. Acem vilâyetinde âteşgedelerin odı söyündi. Ayruk yanmadı. Save denizi soğuldu⁴⁰⁵ ve Ayasofya'nun büyük kubbessinün bir köşesi aşâğa geçdi.

Harkil ol kubbeyi gine yapıdı. Kostantin yapıduğundan adını Kostantin komışdı. Evvelki adı Yanko bin Madiyan. İkinci adı Buzun-

⁴⁰² Yedi yüz yirmi: Oruç Beğ (Öztürk), 92; Tamâm yüz yigirmi: Anonim (Giese), 97.

⁴⁰³ Kudüs-i Mübarek: Oruç Beğ (Öztürk), 92; Kudüs: Anonim (Giese), 97.

⁴⁰⁴ Tâk-ı Kısra: Oruç Beğ (Öztürk), 93; Anonim (Giese), 104.

⁴⁰⁵ "Ayruk yanmadı. Save denizi soğuldu." ibaresi, sonradan derkenâr yazılmıştır.

tin. Üçüncü Kostantin idi. Hazret-i Risâlet zamânında Atabe⁴⁰⁶ bin Halîfe ol zamânun ulemâsını cem' idüp ve ruhbânlarını cem' idüp teftîş itdürdi. İncîl'de Harkil Müsülmân olmuşıdı; ammâ, Nasâra fitne itdüğü ucından **[68a]** Harkil imânını ketm itmişıdi. Harkil dünyâdan göçdüğü vakt oğlu Yorgi⁴⁰⁷ kaldı; beğ oldı. Resûl'e imân getürmedi. Hazret-i Resûl zamânı dahı geçdi.

[Hazret-i Peygâmbere, Dört Halîfe, Emeviler ve Abbâsiler Dönemi]

Hazret-i Risâlet -aleyhi's-selâm- yigirmi üç yıl peygâmberelık eyledi. Altmış üç yıl ömri oldı. Peygâmbere aleyhi's-selâm'dan üç bin mu'cizât zâhir oldı. Hazret-i Cebrâîl -aleyhi's-selâm- otuz bin kez yire indi. Yigirmi yedi bin kez Hazret-i Risâlete indi. Üç bin kez kalan peygâmbereilere indi.

Çün Hazret-i Resûl -aleyhi's-selâm- dünyâdan nakl itdi; yerine dört halîfe kodı. Evvel hilâfete emîre'l-mü'minîn Ebûbekir Sıddık -radiye Allahu anhu- hilâfete iki yıl dört ay ömri oldı. Altmış üç yıl ömür sürdi. Ecel ölümün oldı; kendü evinde vefât itdi.

Yerine emîre'l-mü'minîn Ömer ibnü'l-Hattab -radiye Allahu anhu- hilâfete geçdi. On yıl altı ay hilâfete itdi. Altmış yıl ömri oldı. "Ebû Lü'lü'!" dirlerdi; yani, **[68b]** adı Fîrûz idi. Ol mel'ûn Ömer'i hançerle şehîd eyledi. Makberesi Hazret-i Resûl katundadır ve Osmân ibn Affan -radiye Allahu anhu- hilâfete on bir yıl on bir ay oturdu. Seksen altı yıl ömür sürdi. Evi içinde şehîd itdiler.

İmâm Ali zi'l-hicce ayının yigirmi bişinde hicretün otuz beş yılında⁴⁰⁸ hilâfete geçdi. Evi içinde şehîd oldı. Emîre'l-müminîn Ali ibn Ebi Tâlib -kerreme Allahu vechehu- zi'l-hicce ayında şehîd oldı. Çehârşenbe gününde hicretün otuz biş yılında. Hilâfete dört yıl dokuz ay oldı. Namâz üzerinde şehîd etdiler ve ömri altmış⁴⁰⁹ yıl oldı.

⁴⁰⁶ Ukbe: Oruç Beğ (Öztürk), 93; Utbe: Anonim (Giese), 104.

⁴⁰⁷ Yorgir: Oruç Beğ (Öztürk), 93; Yorgi: Anonim (Giese), 105.

⁴⁰⁸ "hicretün otuz beş yılında" ibaresi, derkenâr yazılmıştır ve bu kayıt Anonim (Giese) 'de de mevcuttur, 105.

⁴⁰⁹ Altmış beş: Oruç Beğ (Öztürk), 94.

İmâm Ali bir cum'a gün ırte namâzını kılmağa vardı. Oruç günüydü. Kûfe şehrinün içinde İbn Melcem⁴¹⁰ -la'netu'llahi- gâfilîn- şehîd eyledi. Cemaziye'l-evvel ayınun sekizinci gün dünyâya geldi. Ramazânun⁴¹¹ on beşinci gün dünyâdan gitdi.

İmâm Hasan -radiye Allahu anhu- **[69a]** hilâfetde tokuz ay on bir gün oturdu. Ömri kırk yıl oldu. Medine'de zehr ile helâk kıldılar ve İmâm Hüseyin -radiye Allahu anhu- hilâfetde dört yıl oturdu. Ömri elli bir yıl oldu.

Emîre'l-müminîn Hüseyin Kerbela'da şehîd olaldan berü hicret-i Nebî'den -aleyhi's-selâm- tâ Sultân Bâyezîd bin Sultân Muhammed'e gelince -sene 859- sekiz yüz elli tokuz yıl geçmiş idi. Rıdvanu'llahi aleyhim ecmain.

Çün halîfeler zamânı geçdi. Hilâfet Muâviye'ye geldi. Hicretün kırk üç yılında. Muâviye gemilerle gelüp Redûs Kal'ası⁴¹² üzerine düşüp zebûn idüp sonra haraca kesüp Redûs Kal'ası üzerinden geçüp gelüp Şâm'da karâr idüp gelecek yıl hicretün kırk dört yılında Ser bin Tal'i⁴¹³ iki yüz pâre gemilerle Kostantin üzerine gazâyâ gönderdi. Gelüp Kostantin'ün dâyiresin yıkup yakup harâb eyleyüp çok esîrler alup çok fütûhla gelüp deniz kenârına gelüp Firenk-i la'în ve Rûm tâyifesi ardlarından irüp **[69b]** Serâr Tâl anları sıyup denize döküp ceng-i kütâl idüp helâk idüp hisâra girüp girü kalan kâfirlerle Serâr Tâl hisâr dâyiresini idüp hisârı alımayup girü Şâm'a geldiler. Bunun üzerine tokuz yıl geçdi.

Hicretün sene elli iki yılında Eyyûb-ı Ensârî geldi, elli bin kişiyile. Bilesince Abdullah bin Abbâs ve Abdullah bin Reyb⁴¹⁴ beş yüz pâre gemilerle gelüp Kostantin şehrini hisâr idüp altı ay ceng idüp âkubet bir cum'a gün yürümiş itdiler. Azîm ceng ve savaş kıldılar. Nâgâh Ebû Eyyûb-ı Ensârî'nün alına⁴¹⁵ çegre okı dokundu. Bildiler; kim, hâl böyle

⁴¹⁰ İbn Mülcem: Oruç Beğ (Öztürk), 94; Anonim (Giese), 105.

⁴¹¹ Cemaziyelevvel ayınun: Oruç Beğ (Öztürk), 94.

⁴¹² Rodos Kal'ası: Oruç Beğ (Öztürk), 95; Anonim (Giese) 105.

⁴¹³ Bir sonraki varakta "Serar Tal" olarak geçmektedir. Beşir ibn Ertal: Oruç Beğ (Öztürk), 95; Busr bin Ebi Ertat: Anonim (Giese), 105.

⁴¹⁴ Abdullah ibn Zübeyr: Oruç Beğ (Öztürk), 95; Abdullah bin Zeyd: Anonim (Giese), 105.

⁴¹⁵ eline: Oruç Beğ (Öztürk), 95.

oldı. Ebû Eyyûb-ı Ensârî gördi; kim, kendü dünyâdan gider; vasiyyet kıldı; kim, “Kılıclarunuzu yalın idün; dahı hisâra yürümiş idün. Savaş idün; savaş arasında beni bilürsüz idün; defn idün.” didi. Hem eyle itdiler.

Yorgi gördi; kim, hâl nicedür. Yorgi ehl-i İslâm’a haber gönderdi. Ayıtdı, “İçünüzden bir ulunuz gitdi. **[70a]** Siz anı bizden niçün gizlersiz?” didi. Âkıbet sulh itdiler. Yorgi gazâ tonlarını gönderdi. Bunlar dahı bu hâli bilüp girü döndiler. Kimisi karadan kimisi deniz yüzünden gemilerle gitdi; ammâ, Yorgi ardlarından gemiler gönderüp iki oğlunu bile gönderdi. Çok leşkerle bir gün bir gece gitdiler. Ardlarından irdiler; yitdiler. Azim ceng itdiler. Deniz yüzünde bî-nihâyet âdem kırıldı. Abdullah ibni Sarha, Osmân’un ata bir kız karındaşı oğlydı. Ol kadar ceng itdiler; kim, deniz yüzi kandan revâne oldı.

Ahirü'l-emr, Abdullah ibni Sarha gâyet bahâdur kişiyidi. Defâten gemileri birbirine çatup ceng itdi. Âkıbet ceng içindeyiken tekürün bir oğlunun bir gözin çıkardılar. Ok ile urdılar. Küffârun çerisi bu hâli gördiler; kaçmağa yüz dutup kuruya döküldiler. Abdullah bin Sa’îd, Yorgi’nün iki oğlunu dutup boğazından berdâr itdiler. Bâkî kâfirleri kılıcdan geçürdiler; kimisin esîr idüp **[70b]** bunca ganâyimle bunca mâl ü esbâbıla girü Şâm’a geldiler.

Yolda gelürken yüz on kenîsâ ve on dört pâre kal’a harâb itdiler. Çün bunlar gelüp Şâm’da karâr itdiler.⁴¹⁶ Yorgi bu haberi işidüp ol gussayla ol acıgıla hançere düşüp kendüyi helâk itdi. Lanetu’llahi. Fi’n-nari; fi’s-sakari.

Yorgi’nün bir oğlu kaldı; adına “Kostantin!” dirlerdi; yerine ol beğ oldı. Ebû Eyyûb-ı Ensârî’nün makberesi⁴¹⁷ yeri nûr barkıdı. Nûr barkıdığından Kostantin gördi; bildi. Defâten üzerine bir âlî kubbe buyurdı. Ziyaretgâh itdürdi. Hakk Tealâ’nun kudretiyle bir latîf bınar çıkdı, hâsiyetlü. Ol bınarun suyını şişelere koyup Firenkistan’a ve her memlekete iltürlerdi. Her derde kefâret idi. Ol türbeden nûr barkıdığından ve ol su hâsiyyetinden ol türbeyi mu’azzez dutarlardı. Bundan sonra arada kırk yıl geçdi.

⁴¹⁶ “Çün bunlar gelüp Şâm’da karâr itdiler.” ibaresi, derkenâr yazılmıştır.

⁴¹⁷ Türbesi: Oruç Beğ (Öztürk), 96.

Hicretün toksan ikinci yılında Beni Ümeyye zamânında -kim vardır.- Süleymân bin Abdullah **[71a]** halife oldu ve kız karındaşı oğlu Ömer⁴¹⁸ bin Abdülazîz'i seksen bin leşkerile gönderüp çok gazâlar itdiler ve çok yirler aldılar ve Kostantin'ün elini ve vilâyetini alup Kostantin üzerine düşüp kuru tarafın alup ısuз kodılar⁴¹⁹. Girü zafer bulmayup dâyre kal'aların ve illerin vîrân kıldılar. Andan dönüp Kastamonı'ya ve Sinob'a varup illerin dahı aldılar. Bir yıl yine Kostantaniyye üzerine düşüp hisâr idüp girü alımayup dönüp Şâm'a geldiler.

Bundan sonra biş yıl üzerine geçdi. Hicretün doksan yedi yılında yine Süleymân bin Abdülmelik⁴²⁰ ve kız karındaşı oğlu Müslim⁴²¹ bile yüz yiğirmi bin erile gelüp Aydıncık'da kışladılar. Yaz olduğı vakt gelüp Kostantin'i hisâr itdiler. Şöyle kahtlık ve kızlık⁴²² oldu; kim, kâfirler âdem necisin yiyüp Müslümanlar ot otlardı. Gazâyı koyup gitmediler.

Âhiru'l-emr, Ömer bin Abdülazîz Halife kendü geldi. Gelüp Galata'yı yapırdı. Kostantaniyye'ye havâle **[71b]** kıldı. Galata'nun adını Medinetü'l-Kahr kodı. Kostantaniyye andan zebûn oldu. Süleymân bin Abdülmelik halifeden destûr diledi. Kız karındaşı oğlu Müslim'i halife katında kodı. Kendü Şâm'a gitdi. Halife ve Müslim şehri koyup gitmediler. Sonra kâfirler zebûn olup âkıbet şehri sulhıla virdiler. Elli bin filori harâç alup ve elli bin filori yıldı haraca kesdiler.

Müslümanlar -kim, esîrler almışlardı.- kimin Şâm'a ve kimi Mısır'a perâkende olup gitmiş; esîrleri cem' idüp girü virüp ol sulh üzerine karâr idüp barışdılar.

Leşker çün Kostantin üzerinden göçdiler; gitdiler. Ömer bin Abdülazîz Halife yolda giderken Kostantin teküri Firenkistan'a haber göndermiş idi. Bî-hadd, gemilerle gelüp halifenün önin bağladılar. Halife dahı Müslim ile buluşdılar. Bir yere cem' olup üç gün anda gice ve gündüz azîm ceng itdiler. Kostantin teküri Mihâyil dahı yüz pâre gemilerle ardlarından irdiler. **[72a]** Halife ve Müslim çerisi bu hâli

⁴¹⁸ Muhammed: Oruç Beğ (Öztürk), 96.

⁴¹⁹ Ve kuru tarafını isuz kodular: Oruç Beğ (Öztürk), 96; kara tarafın alup ilin, vilâyetin ıssız kodular: Anonim (Giese), 111.

⁴²⁰ Süleymân ibn Abdülmelik: Oruç Beğ (Öztürk), 96; Süleymân bin Abdullah: Anonim (Giese), 111.

⁴²¹ Müslim'i: Oruç Beğ (Öztürk), 96; Mesleme: Anonim (Giese), 111.

⁴²² "ve kızlık" ibaresi, sonradan satır arasına yazılmıştır.

görüþ kuruya döküldüler. Mihâyil dahı alayların düzüþ kuruya çıkup üç gün dahı kuruda ceng itdiler.

Âhirü'l-emr, Hakk Teâlâ ehl-i İslâm'a fırsat virüp kâfir çerisi münhezim olup sındılar. Halife ve Müslim⁴²³ tekbîr getirüp kâfirler üzerine yürüdiler. Kâfirleri kırup sıyup denize döküp helâk itdiler. Teküri dutup benâm kâfirler-ile ve beğler-ile esîr idüp Bağdâd'a ilettiler. Halife cümlesini Bağdâd'da berdâr eyledi.

Ebü'l-Müslim⁴²⁴ kâfirlerin yedi yüz pâre gemilerin alup üç yüz pâre gemilerin alup oda urdılar. Bâkî gemilerin alup girü yola girdiler. Şâm'a geldiler. Kostantin teküri Mihâyil'ün iki oğlı kaldı. Birinün adı Yorgi ve birünün adı İstifan. Yorgi cüzzâm olmuşdu. İstifan beğ oldu. Bir yıldan sonra İstefan dahı öldi. Fi'n-nari's-sakar.

Oğlı ve kızı kalmadı; ammâ, cüzzâm olanun bir oğlı kaldı. Adına "Tîrendefîle!"⁴²⁵ dirlerdi. Ol beğ oldu. Ol dahı bir gün denize gark oldu. **[72b]**

Oğlı ve kızı kalmadı; ammâ, İstifan'un avratı hamile olmuşdu. Bir oğlı doğdı. Adını İlyan⁴²⁶ kodılar. İlyan ulu beğ oldu. Mecmû' Firenkistan'a hükm itdi. Nasârâ tâyifesi anı gâyet muazzez dutarları. Ömer bin Abdülmelik ve Abdülazîz;⁴²⁷ kim, vefât itdiler. Arada altmış yıl geçdi. Hicretün yüz altmış beş yılı oldu. Bu kez Mervân bin Hakem halife oldu. Yüz elli bin erile gelüp Kostantin'i altı ay hisâr itdi. Ol vakt İlyan'un oğlı Harkil beğ olmuşdu.

Mervân bin Hakem bin pâre gemilerle gelüp deniz yüzinden hisârı zebûn idüp girü şehri sulhıla virdiler. İçinde mescîdler yaptılar; namâz kıldılar. Kayser-i Rûm'dan dahı çok harâç aldılar. Şol kadar mâl aldılar; kim, hisâbını Allah bile ve gine yitmiş bin filori haraca kesdiler ve yine yetmiş bin filori dahı alup girü döndiler. Bundan sonra arada yetmiş dört yıl geçdi.

Hicretün iki yüz otuz tokuz yılında **[73a]** Hulefâ-yı Benî Abbâs zamânında Yahyâ bin Ali halife idi. Ol dahı elli bin erile gelüp Mala-

⁴²³ Halife ve Müslim: Oruç Beğ (Öztürk), 97; Mesleme: Anonim (Giese), 112.

⁴²⁴ Mesleme: Anonim (Giese), 112.

⁴²⁵ Terendefîle: Oruç Beğ (Öztürk), 97; Tirendefil: Anonim (Giese), 112.

⁴²⁶ İlya: Oruç Beğ (Öztürk), 97.

⁴²⁷ Halife Abdülazîz ve Müslim: Oruç Beğ (Öztürk), 97.

tiyye'yi aldı. Andan gayrı bin pâre köyleri yakup vîrân idüp yiğirmi binden artuk esîr aldılar. Kostantin öninde gelüp ceng idüp on binden ziyâde kâfiri kılıcdan geçürdiler. Âhir, şehri almayup girü döndiler.

Bundan sonra bunun üzerine on altı yıl geçti. Hicretün iki yüz elli beş yılı irdi. Ol zamânda Harkil vefât itmişdi. Bir oğlu kaldı. Adı İlyan idi. İlyan beğ oldu. Ol zamânda Hârûnı'r-Reşîd halife idi. Yüz elli bin erile⁴²⁸ varup Kostantin'i dört ay hisâr itdi. Girü zebûn olup hisârı virdiler. Sulhıla içinde mescîdler yaptılar. Seyyid Cafer-i Gâzî⁴²⁹ şöyle itmişdi; kim, bir sığır gönini kirîş bigi dilüp uzadup şehrûn bir yanını alup kâfirleri çıkarup bin Müsülmân evini koydılar. On mescîd yaptılar ve on yıllık harâç ve elli bin filori alup girü döndiler. Her yılda elli bin filori **[73b]** harâç alurlardı.

Çün Hârûnı'r-Reşîd Bağdâd'a vardı; ol yıl yine İlyan hâyin oldu. Şehir içinde olan Müsülmân'ları harâca kesdi. Müsülmân'lardan çok kişiyi helâk itdiler. Müsülmân'lar dahı çok kâfiri kılıcdan geçirdiler. Ayasofya içinde katı ceng itdiler. Âkıbet, İlyan'ı katl itdiler. Ayasofya içinde kan ırmağın akıtdılar. Beş altı bin kâfiri kılıcdan geçürdiler. Âhiri'l-emr, kâfir gâlib oldu. Müsülmân'ların kimin şehîd itdiler ve kimin esîr itdiler.

Andan sonra bir yıl geçti. Yakûb bin İlyan⁴³⁰ beğ oldu. Yine Halîfe Hârûnı'r-Reşîd deniz yüzinden gemilerle Cafer Gâzî'yi⁴³¹ bile alup geldi. Bunca bin leşkerile gelüp Kostantin üzerine düşüp üç gün üç gice ceng itdiler. Âkıbet, şehri gücile aldılar. Yedi sekiz bin kâfiri kılıcdan geçürdiler ve dahı şehirden ve ilden yiğirmi bin mikdarı esîr alup yedi sekiz bin tutsak. Şehri boş koyup **[74a]** ve Yakûb tekürini⁴³² dahı dutup halîfeye getürdiler. Halîfe teküri berdâr eyledi ve Hârûnı'r-Reşîd ve Cafer Gâzî girü gelüp Bağdâd'a karâr itdiler.

Şehr-i Kostantin girü yedi yıl isuz vîrân yatdı. Yedi yıldan sonra Firenk-i laîn gelüp dutup ol vakt; kim, kal'ayı Müsülmân'lar feth

⁴²⁸ Seyyid Battal Gazî: Anonim (Giese), 113.

⁴²⁹ Sultân Ca'fer-i Seyyid-i Gazi: Oruç Beğ (Öztürk), 98.

⁴³⁰ Fağfur bin İlyan: Oruç Beğ (Öztürk), 113; Yagfur bin İlyan: Anonim (Giese), 113.

⁴³¹ Sultân Ca'fer Gazi: Oruç Beğ (Öztürk), 98.

⁴³² Fağfur tekürü: Oruç Beğ (Öztürk), 98; Yagfur tekvuru: Anonim (Giese), 113.

etdükde Ya'fûr'un⁴³³ avratını Firenkistan'a kaçurmuşlardı, gemiyle. Bir küçücük oğlu olmuşdı. Adına Fetunuz⁴³⁴ dirlerdi. Firenk-i laîn Fetûnûz'ı getirüp Kostantaniyye'ye beğ itdiler. Galata ol ecilden Firenk elinde kaldı. Bunların ecdâdı bunlardur; kim, zikr olunur, adıyla. Fetunuz⁴³⁵ bin İlyan bin Harkil bin İstefân bin Mihâl bin Kostantin bin Yorgi bin Harkil bin İlyan bin Kostantin bin Kir Mihâl bin Terindefile bin İlyan bin İstifan bin Mihâl bin Katanuz⁴³⁶ bin Buzantin bin Yanko bin Madiyan bin Amlak bin İrem bin Ūs⁴³⁷ bin Sâm bin Nûh Peygâmbere -aleyhi's-selâm-. Bunların ecadı bunlardur; kim, zikr olunur, ale't-tertib.

Zeyne'l-Arab ve Tirmizî [74b] ve Kurtubî⁴³⁸ râvîleri bulardır; kim, Rûm tevârihlerinden çıkarup bunlar dahı demişlerdür; bu ulular gelmişdür. Radiye Allahu aleyhim ecmaîn. Kostantin'i bildüklerince bulduklarınca rivâyet kıldılar ve dahı ulemâ şöyle rivâyet kıldılar; kim, Mesâbih'de⁴³⁹ demişlerdür; kim, "Deccâl-i laîn çıkmazdan öndin bir dahı seyfile Kostantin alına. Andan sonra⁴⁴⁰ kıyamet kopacak vakt Ebû İshâk oğlanlarından tekbîrile alalar." didiler.

[II. Mehmed]

Ol "Seyfile alına!" didükleri budur; kim, şimdiki zamânda Pâdişâhı'l-İslâm ve'l-Müslimîne kâtilü'l-kefereti ve'l-müşrikîn kâmi'u'l-fecereti ve'l-müttemeridîn Sultân Muhammed ibni Sultân Murâd ibni Muhammed Han bin Bâyezîd Han bin Gâzî Murâd Han bin Orhan bin Osmân bin Ertugrul bin Süleymân Şâh -azze nasrahum- Kostantin'i feth itdi. Hazret-i Risâletün -aleyhi's-selâm- hicretün sekiz yüz elli yedisinde ayet-i kadimde dahı gelmişdür. [75a]

⁴³³ Doğrusu Jakup/Ya'kub'un olmalıdır. Fağfur tekürü: Oruç Beğ (Öztürk), 98; Yagfur tekvuru: Anonim (Giese), 113.

⁴³⁴ Kantur: Oruç Beğ (Öztürk), 98; Kanatur: Anonim (Giese), 113.

⁴³⁵ Kantur: Oruç Beğ (Öztürk), 99; Kanatur: Anonim (Giese), 113.

⁴³⁶ Kantur: Oruç Beğ (Öztürk), 99; Kanatur: Anonim (Giese), 113.

⁴³⁷ İvaz: Oruç Beğ (Öztürk), 99; Anonim (Giese), 113.

⁴³⁸ Kuşeyrî: Oruç Beğ (Öztürk), 99.

⁴³⁹ Mesâbih Şerhi: Oruç Beğ (Öztürk), 99; Anonim (Giese), 114.

⁴⁴⁰ "Andan sonra" ibaresi iki kez yazılmıştır.

Kostantin'ün târîhi: "Beldetün tayyibetün."⁴⁴¹ Sekiz yüz elli yedi hisâbınca olunmuşdur. Rebîü'l-evvellün yiğirmi bir güninde Seşenbe gününde feth olundu, subh-i sadıkda.

Hârûnı'r-Reşîd'ün târîhinün iki yüz elli yedi yılında vîrân kılmışdı. Sonra gelüp Firenk alup Firenk elinde altıyüz yıl hükm idüp Firenk ve Rûm hükm itdiler.

Ma'mûrlığında şimdiki hâlde ma'mûr iken Sultân Muhammed gelüp feth eyledi. Vallahu a'lem. El-ilmu indallahî. Lâ ya'lemu'l-gaybe illa Allahu.

Gine Sultân Muhammed kıssasına gelelüm; kim, Sultân Muhammed neyledi?

De'fa, Arnavud'a vardı. Sivrice Hisârı⁴⁴² aldı. Hicretün sekiz yüz elli sekizinde.

De'fa, Novabirde⁴⁴³ Hisârı'n aldı. Tevâbi'yle hicretün sekiz yüz elli tokuzunda.

De'fa, Belgrad'a vardı; almıadı. Tayı Karaca Beğlerbeği şehîd oldu ve iki kuyruklu yıldız doğdı. Biri mağribden ve biri meşriktan göründi; hicretün sekiz yüz altmışında.

De'fa, düğün eyledi. Sultân Bâyezîd'i sünnet eyledi; hicretün sekiz yüz altmış birinde.

De'fa, Mora vilâyetine vardı. Kördüz'i⁴⁴⁴ aldı ve Mora vilâyetin feth itdi; hicretün sekiz yüz altmış ikisinde.

De'fa, Semendire üzerine vardı. Bosna Kırallı Semendire'yi virdi; hicretün sekiz yüz altmış üçünde.⁴⁴⁵ **[75b]**

De'fa, Mora'ya vardı. Mora vilâyetlerin feth itdi ve ol ramazânun yiğirmi tokuzunda cuma gün, gün tutuldu. sabâh hicretün sekiz yüz altmış dördünde.

⁴⁴¹ Kur'an: Seb'a: 15/34

⁴⁴² Sivrice-hisârı ve Mul Kal'ası'nı: Oruç Beğ (Öztürk), 101; Sivrice hisârı ve Mol hisârı: Anonim (Giese), 114.

⁴⁴³ Novabri: Oruç Beğ (Öztürk), 101.

⁴⁴⁴ Körföz: Oruç Beğ (Öztürk), 102; Körfüz: Anonim (Giese), 114.

⁴⁴⁵ "De'fa, Semendire üzerine vardı, Bosna Kırallı Semendire'yi virdi, hicretün sekiz yüz altmış üçünde." ibaresi derkenâr yazılmıştır.

Def'a, Anadolu'yu geçüp Rûm İli ve Anadolu çerisiyle Kastamonu ve Sinob şehrini ve Tarabizon'ı ve ol vilâyetleri feth idüp gelüp Edirne'de karâr itdi, hicretün sekiz yüz altmış beşinde.

Def'a, İflâk'a sefer itdi. Geçüp Dırakuloğlu Kazıklı Voyvoda laîn ile ceng ide. Kazıklı Voyvoda melûn yüze yüz gelmeyüp giceyle dün basgunun idüp zafer bulmayup kaçup İflâk elindan Üngürüs vilâyetine varup Üngürüs Kırallı Kazıklı Voyvoda'yı dutup habs idüp girü sonra Çepeluş⁴⁴⁶ kâfiri helâk idüp.

Sultân Muhammed, İflâk vilâyetin tamâm musahhar idüp bu taraftan deniz yüzine gemiler gönderüp Sultân Muhammed kendü Anadolu'ya geçüp İzmir önünden gemilerle Midinlü'ye⁴⁴⁷ geçüp Midinlü çerisi ve kal'asın feth idelden berü, hicretün sekiz yüz altmışaltısında. [76a]

Def'a, Kostantaniyye'de karâr idüp Kadırğa Limânı yanında bergozlar yapıdurup vezîri Mahmûd Paşa'yı Mora vilâyetine gönderüp Mora vilâyetini feth idelden, hicretün -sene 867- sekiz yüz altmış yedisinde.

Def'a, Bosna'ya vardı; Yayçe Hisârı'nı bunca vilâyetlerini feth itdi, hicretün 868 sene sekiz yüz altmış sekizinde.

Def'a, Bosna'ya vardı; Bosna vilâyetlerini feth idüp tamâm musahhar idüp ve kiral-ı melûnı dutup katl idüp ve gelüp Kovvâc ve Hersek vilâyetlerin feth idüp gelüp Kostantaniyye'de karâr itdi, hicretün -sene 869- sekiz yüz altmış tokuzunda.

Def'a, Kostantaniyye'de karâr itdi; sefer itmedi, hicretün sene 870.

Def'a, Arnavud'a sefer itdi. Yuvan illerin⁴⁴⁸ alup vebâ-yı ekber olup⁴⁴⁹ gelüp Filibe'de karâr itdi, hicretün -sene 871- sekiz yüz yetmiş birinde.

Def'a, Arnavud'a sefer itdi. Arnavud vilâyetin tamâm feth itdi, hicretün -sene 872- sekiz yüz yetmiş ikisinde.

---

⁴⁴⁶ Çepeleş: Oruç Beğ (Öztürk), 104

⁴⁴⁷ Midinlü: Oruç Beğ (Öztürk), 105; Midillü: Anonim (Giese), 115.

⁴⁴⁸ Yuvan Vilâyetini: Oruç Beğ (Öztürk), 106.

⁴⁴⁹ Gazâ-yı ekber olup toyumluklar oldılar kim vasf olunmaz. Andan Arnavud'da Püzürşek yanında bir hisâr yapıdı, adını İlbasan kodı: Anonim (Giese), 115.

Def'a, gelüp Karaman'a sefer itdi. Karaman vilâyetinde Gevele **[76b]** Hisârî'n feth itdi, hicretün -sene 873- sekiz yüz yetmiş üçünde.

Def'a, sefer itmedi; Kostantaniyye'de karâr itdi, hicretün -sene 874- sekiz yüz yetmiş dördünde.

Def'a, İğriboz'a⁴⁵⁰ sefer itdi. Sultân Muhammed kurudan, vezîri Mahmûd Paşa Gelibolı'dan deniz yüzünden gemilerle on iki bin azabı-la deniz yüzünden hurûc idüp İğriboz Kal'ası üzerine varup ceng-i azîm olup toplarla hisârun bir tarafın yıkup âhirü'l-emr cebrile kal'ayı feth idüp ve vilâyetin tevâbi'iyle aldılar, hicretün -sene 875- sekiz yüz yetmiş beşinde.

Def'a, Kostantaniyye'de karâr itdi sefer itmedi akçe kesdüri, hicretün -sene 876- sekiz yüz yetmiş altısında.

Daf'a, Sultân Muhammed Kostantaniyye'de karâr idüp Uzun Hasan çerisi Yusufca Beğ gelüp Tokad şehrini vurup talan idüp yağma idüp andan Yusufca Beğ ve Tatar dönüp Karaman vilâyetine varup Sultân Muhammed oğlu Karaman pâdişâhı Sultân Mustafâ, Yusufca Beğ üzerine şebîhûn idüp **[77a]** kırıklar⁴⁵¹ çerisin kırup Yusufca Beğ'i esîr idüp babası Sultân Muhammed'e gönderdi, Kostantin şehrine, hicretün -sene 877- sekiz yüz yetmiş yedisinde.

Def'a, Sultân Muhammed etraf-ı âleme nâmeler perâkende kılup Uzun Hasan Tatar üzerine hücum idüp Rûm İli leşkerini cem' idüp ve Mora çerisin ve Serf leşkerin ve Anadolu leşkerin ve Karaman leşkerin ve Kastamonı ve Sinob ve Tarabuzon leşkerin ve Rûm İli'nden ve Anadolu'dan yiğirmi bin azab ve on bin yeniçeri ve on bin kapu halkı ve cerâhordan ve dahı ehl-i sanâatden niçe leşker cem' idüp yetmiş seksen bin âdemile Uzun Hasan'a yürüdiler.

Hurûc idüp oğlu Sultân Mustafâ ve Sultân Bâyezîd'i bile alup derya-yı ummân bigi leşkerler Acem vilâyetine yürüyüp Uzun Hasan'un ilin ve vilâyetin alup ve bunca kal'aların ve Karahisâr'ın alup Uzun Hasan karşıu gelmeyüp hîle idüp Sultân Muhammed'ün beğlerbeğisi Has Murâd önce yürüyüp Uzun Hasan leşkeriyle buluşup Rûm İli çerisi **[77b]** ceng idüp Rûm İli çerisi tâkat getüremeyüp Has Murâd anda

⁴⁵⁰ İğriboz: Oruç Beğ (Öztürk), 106.

⁴⁵¹ Metin: "kırık"

şehîd olup Rûm İli çerisi târ ü mâr olup sonra Sultân Muhammed leşkerile Uzun Hasan ardına düşüp sürüp ardından irüp Uzun Hasan dahı gayret idüp Muhammed'e karşı gelüp iki leşker birbirine karşı durup azîm ceng olup Sultân Muhammed oğlu Sultân Bâyezîd ve Sultân Mustafâ iki koldan yürüyüp Uzun Hasan ardına toplar ve tüfekler ve zenberekler atılıp kaza yili ecel yağmurın yağdırup Tatar çerisi topa ve tüfeğe turmayup Sultân Muhammed orta göğüsde durup azîm ceng idüp Anadolu beğlerbeğisi Davud Paşa ve vezîri Mahmûd Paşa tedbîr idüp Sultân Bâyezîd'e ve Sultân Mustafâ ve Sultân Cem her taraftan Uzun Hasan üzerine yürüyüp Uzun Hasan oğlu Zeynel'ün başı kesilüp Sultân Muhammed'e getirüp âlemi Uzun Hasan'un gözine tar gösterüp cerâd-misâl leşkerler Uzun Hasan leşkeri üzerine düşüp **[78a]** Uzun Hasan leşkeri mukâvemet idemüyüp Uzun Hasan kaçup gidüp Tatar leşkeri münhezim olup kılıçdan geçüp Sultân Muhammed leşkeri Uzun Hasan leşkerin ardınca kovagidüp Uzun Hasan'a irişmeyüp Uzun Hasan ordusına irüp yağma idüp ve Turhan Beğ oğlu Ömer Beğ dutsak olmuşdı. Uzun Hasan ordusunda Ömer Beğ'i halâs idüp Sultân Muhammed Uzun Hasan'un ilin ve me-meleketin alup "Ve yensureke Allahu nasran azizen."⁴⁵² ayetinin hisâbı üzerine târîhde vâki olup rebîu'l-evvel ayının on dokuzunda hicretün -sene 878- sekiz yüz yetmiş sekizinde.

Def'a, Sultân Muhammed Edirne'de -Kostantaniyye'de- karâr idüp Beğlerbeği Hadım Süleymân Paşa'yı Sikenderiyye⁴⁵³ üzerine gönderdi. Bunca cengler olup toplar ile Sikenderiyye'nün bir tarafını yıkup içinde bunca kâfirler helâk olup âkıbet alınmayup ve Sultân Muhammed Kostantaniyye'de vezîri Mahmûd Paşa'yı katl ve şehîd eyleyüp rabîu'l-evvelün **[78b]** üçüncü gününde ve bu taraftan Süleymân Paşa Sikenderiyye'yi almayup geçüp gidüp gelüp Kara Boğdan üzerine sefer idüp Kara Boğdan leşkeriyle buluşup ceng idüp leşker dahı zaîf Sikenderiyye seferine çıkmış ve hem gâyet kış olup sovak zahmetinden leşker mukâvemet idemeyüp şikest vâki olup gelüp gidelden berü, hicretün -sene 879- sekiz yüz yetmiş dokuzunda vaki olup.

⁴⁵² Allah sana benzersiz bir gâlibiyetle yardım eder: Kur'an, Fetih 48/3.

⁴⁵³ Arnavud İskenderiyyesi: Oruç Beğ (Öztürk), 111; İskenderiyye: Anonim (Giese), 117.

Def'a, Sultân Muhammed Kostantaniyye'de karâr idüp vezîri Gedük Ahmed'i deniz yüzünden gemilerle gönderüp on bin yeniçeri ve on bin azab ve bunca bin leşkerile aşup Kefe'yi Manküp'i⁴⁵⁴ ve bunca kal'aların ve ilin ve vilâyetin alup ve Kırım çerisi ve Deşt çerisi gelüp bunlara mutî' olup ol vilâyeti feth idelden berü, hicretün -sene 880-sekiz yüz seksen yılında vaki olup.

Def'a, Sultân Muhammed Kara Boğdan'a sefer idüp etraf-ı âlem-den çeriler cem' idüp rebî'ül-evvelün dördüncü gününde Kara Boğdan çerisiyle buluşup Kara Boğdan'ıla **[79a]** ceng idüp sonra münhezim olup "Hazelehum Allahu." hezimet olup leşkeri kırılıp kendü geçüp gidüp Sultân Muhammed Kara Boğdan vilâyetin yağma ve talan idüp gelüp kışın sefer idüp Morava⁴⁵⁵ üzerinde Üngürüs yapduğı hisârı feth idüp yıkup ramazânun on beşinde⁴⁵⁶ gelüp Kostantaniyye'de karâr itdi, hicretün sene 881.

Def'a, Sultân Muhammed Kostantaniyye'de karâr idüp sarâyun⁴⁵⁷ çevresine germe⁴⁵⁸ yapıdurup Beğlerbeği Hadım Süleymân Paşa'yı Mora'ya gönderüp râst gelmeyüp ve Mihaloğlı Ali Beğ İflâk'den geçüp Üngürüs vilâyetine akın eyleyüp râst gelmeyüp gine gelelden berü, hicret sene 882.

Def'a, Sultân Muhammed Sikenderiyye'ye varup ceng idüp bunca âdem helâk olup şehîd olduktan sonra alınmayup üzerinden geçüp sonra gidüp üzerine havâle koyup âkıbet zebûn olup kendüler virdiler, sulh-ıla, hicretün sene 883.

Def'a, Sultân Muhammed Kostantin'de karâr idüp Mihaloğlı Ali Beğ ve Hasan Beğ oğlu İsâ Beğ ve Malkoçoğlı **[79b]** Bâlî Beğ bunca bin akıncıyla İflâk'den geçüp Üngürüs vilâyetinde ale'l-gâfilîn Üngürüs leşker-i laîni gelüp ceng idüp İsâ Beğ şehîd olup ehl-i İslâm leşkeri vâkıa'aya uğrayup gelüp gidüp cemaziye'l-evvelün üçüncü gününde⁴⁵⁹ zelzele vâki olaldan berü, hicret sene 884.

⁴⁵⁴ Menkub: Oruç Beğ (Öztürk), 112; Mengüb: Anonim (Giese), 117.

⁴⁵⁵ Morava suyu: Oruç Beğ (Öztürk), 113; Morova suyu: Anonim (Giese), 118.

⁴⁵⁶ Ramazân-ı mübarek ayının on yedisinde Şenbe gününde: Oruç Beğ (Öztürk), 113; Ramazânun bişinde: Anonim (Giese), 118.

⁴⁵⁷ Yeni Sarây'un: Anonim (Giese), 118;

⁴⁵⁸ Germe çekdürüp: Oruç Beğ (Öztürk), 114; Germe hisârı: Anonim (Giese), 118.

⁴⁵⁹ Edrene'de gâyet azim zelzele: Oruç Beğ (Öztürk), 115

Def'a, Sultân Muhammed⁴⁶⁰ Kostantaniyye'de karâr idüp vezîri Mesîh Paşa'yı deniz yüzünden ağır leşkerile gönderüp azab ve yeniçeri ve bunca leşkerler cem' olup gemilerle Redûs Kal'ası'na düşüp feth olunmayup gidüp ve bu taraftan Gedük Ahmed Paşa deniz yüzünden Firenk vilâyetinde Polya⁴⁶¹ Kal'ası'n feth idüp ilin alaldan berü, hicretün sene 885.

Def'a, Sultân Muhammed Anadolu'ya geçüp rebü'l-evvelün üçüncü gününde pençşenbe gününde ikindü vaktinde saat-i Merrîh'de Tekür Çayırı'nda⁴⁶² merhûm mağfûr sa'id şehîd âhirete nakl idüp -tayyeb Allahu serâhu ve ceale'l-cennete mesvâhu- rihlet idüp.

[II. Bâyezîd]

Yeniçeri gelüp Kostantin'i yağma ve tâlân idüp rebü'l-evvelün on tokuzunda **[80a]** şenbe gününde Sultân Bâyezîd bin Sultân Muhammed Han tahta cülûs kılup Kostantaniyye'de birkaç gün karâr idüp karındaşı Sultân Cem Karaman'dan gelüp hurûc idüp Bursa şehrine gelüp karâr idüp.

Sultân Bâyezîd dahı Gedük Ahmed'i Polya'dan getürdüp çeriler cem' idüp Sultân Cem üzerine varup Cem Sultân ile beraber durup ceng-i kütâl idüp Cem Sultân'a şikest vâki olup Cem Sultân kaçup Karaman'a gidüp Sultân Bâyezîd ardınca Karaman'a varup Sultân Cem'i Karaman vilâyetinden çıkarup gine gelüp Kostantaniyye'de karâr idüp Gedük Ahmed Paşa'yı Karaman'a gönderüp Gedük Ahmed Paşa Karaman üzerindeyken Firenk-i laîn gelüp Polya Kal'ası'n alup bunca Müslümanlar esîr olup şikest vâki olaldan berü, hicret sene 886.

Def'a, Sultân Bâyezîd Karaman'a sefer idüp karındaşı Sultân **[80b]** Cem Hicâz'dan gelüp Karaman vilâyetinde Sultân Bâyezîd ile girü ceng-i muhâbere kılup âkıbet Cem Sultân şikest olup kaçup deniz yüzünden sefer idüp Firenkistan vilâyetine gidüp Sultân Bâyezîd girü gelüp Kostantaniyye'de karâr idüp Ramazânun evvelinde Edrene'ye

⁴⁶⁰ Bu kelimededen önce "Bâyezîd" yazılmış; sonra üzeri çizilmiştir.

⁴⁶¹ Polya adasını alup hisârını ferth idüp: Oruç Beğ (Öztürk), 116.

⁴⁶² Tekür çayırı: Oruç Beğ (Öztürk), 116; Gegbüze yanında Tekvur çayırında: Anonim (Giese), 118.

gelüp⁴⁶³ şevvâl ayının altıncı gicesinde⁴⁶⁴ yekşenbe günde⁴⁶⁵ mezkûr yılda altı ay⁴⁶⁶ geçdükde saat-ı Zühal'de Gedük Ahmed'i nefsi Edrene'de Yeni Sarây'da vezîrleri okıyup ve ekâbirleri ve ayanları cem' idüp Sultân Bâyezîd -azze nasruhum- meclis-i şarâba da'vet idüp ekâbiri hilatlayup bu mahalde merhûm Gedük Ahmed'i şehîd ideli, hicret sene 887.

Def'a, Karamanoğlu Kâsım Beğ merhûm muharremün evâsıtında vefât idüp ve Sultân Bâyezîd Sofya tarafına sefer idüp Sofya'da karâr idüp Anadolu çerisi ve Rûm İli çerisi **[81a]** cem' olup Morava Suyı üzerinde olan iki hisârün dâyiresin ve kendüyi yapup cemaziye'l-evvel ayının evvelinde tamâm olup Sofya'dan gelüp Kostantaniyye'de karâr itdi, hicretün sene 888.

Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantaniyye'de karâr idüp rebîü'l-evvelün yiğirmi bir gününde seşenbe⁴⁶⁷ gicesinde şehr-i Edrene tamâm yanup helâk olup Bit Bâzârı ve Tahte'l-Kal'a ve Bezestân mecmû' yanup rebîü'l-âhirün yiğirmi altısında şenbe gününde Edrene'de su kenârında Yeni Sarây katında binâ olan imâretün ve bîmârhânenün⁴⁶⁸ bünyâdın urup ve Edirne'den geçüp Kara Boğdan'a sefer idüp varup Kili Kal'ası feth olundu. Cemaziye'l-âhirün yiğirmi yedi gününde çeharşenbe gününde ve Akgerme⁴⁶⁹ feth olundu, receb ayının yiğirminci gününde. Ol vilâyeti feth idüp gelüp Edirne'de karâr itdi, hicretün sene 889.

Def'a, safer ayının yiğirmi tokuzunda âzerün sekizinci gün çeharşenbe **[81b]** gününde ikindüyle ahşam arasında gün dutulup üç bahşun bir bahşı kalup⁴⁷⁰ ve Sultân Bâyezîd Çöke'ye yayalağa çıkup Mısır elçisi ve Hindû-sitân ve Üngürüs⁴⁷¹ elçisi gelüp murâdları neyse görölüp gidüp ve Beğlerbeği Hadım Ali Beğ Rûm İli çerisiyle ve kapu halkı silahdârdan ve sipâh oğlanlarından pâdişâh destûriyle ve dahı Rûm

⁴⁶³ Karâr idüp: Oruç Beğ (Öztürk), 119.

⁴⁶⁴ Gününde: Oruç Beğ (Öztürk), 119.

⁴⁶⁵ Gecesinde: Oruç Beğ (Öztürk), 119.

⁴⁶⁶ Leylde altı sâ'at: Oruç Beğ (Öztürk), 119.

⁴⁶⁷ Metinde "sişenbe" şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶⁸ "ve bîmârhânenün" ibaresi, derkenâr yazılmıştır.

⁴⁶⁹ Akkereme: Oruç Beğ (Öztürk), 120; Akkirman: Anonim (Giese), 119.

⁴⁷⁰ kalınca durdu: Oruç Beğ (Öztürk), 120.

⁴⁷¹ "ve Üngürüs" ibaresi, sonradan derkenâr yazılmıştır.

İli akıncısıyla İflâk çerisi öne düşüp Kara Boğdan⁴⁷² üzerine varup otuz kırk bin çeri cem' olup Kara Boğdan vilâyetin yağma ve talan idüp ramazanun âhîrinde girü Edrene'ye gelüp karâr idelden berü, hicretün sene 890.

Def'a, Sultân Bâyezîd -halledede Allahu saltanatehu- devlet u saadetle Kostantaniyye'de karâr idüp Ali Beğ karındaşı İskender Beğ ve Mal-koçoğlı Bâlî Beğ İflâk çerisiyle Kara Boğdan'a varup akın eyleyüp iki üç def'a Allah inâyetinde rast gelüp **[82a]** bî-nihâyet mâl-ı ganâyim ile bunca esîrlerle gelüp ve bu taraftan Arab diyârında Mısır sultânı Kayser Beğ⁴⁷³ ve divîddârı Özbek⁴⁷⁴ ve Temrez Beğ⁴⁷⁵ Mısır, Şâm ve Haleb çerisiyle gelüp Atana'yıla Tarsus diyârında Arab çerisi cem' olup bu taraftan Anadolu çerisiyle ve sancağı beğlerinden pâdişâhun güyegüsi Ferhad Beğ ve Karaman Beğlerbeğisi Karagöz Beğ, -bunlar dahı- çeriler cem' idüp Arab diyârına hücum idüp Atana'yıla Tarsus yanında Arab çerisiyle bulşup Mısır'un ve Şâm'un ve Haleb'ün Özbek ve Temrez Beğ ittifâkı hîleyle ale'l-gâfilîn hücum idüp Ferhad anda belürsüz olup çeriye şikest vâki olup, rebîü'l-evvelin evvelinde.

Girü pâdişâhumuz Sultân Bâyezîd çerisiyle Rûm çerisi Hızır Beğ oğlı Muhammed Beğ ve dahı Anadolu Beğlerbeğisi Hersekoğlı Anadolu çerisiyle varup Adana sınırında Mısır çerisi Özbek ve Temrez Beğ bunlar bulşup azîm dâyire-i kıtâl olup Özbek bunları **[82b]** girü gâfil avlayup üzerlerine hücum idüp kaza-yı âsumânî şöyle câri olup Beğlerbeği Hersekoğlunu diriyle dutup atdan tekerlenüp girü çeriye şikest vaki olup. Hakk'un emri budur nitmek gerek!

Çün iş böyle vâki olduğın bilüp Sultân Bâyezîd -azze nasruhu- bu haberleri işidüp vezîri Davud Paşa'yı dört bin yeniçeriyle ve Rûm İli'nden ve Anadolu'dan on bin azab Rûm İli çerisi ve Anadolu çerisi bunca toplar ve tüfekler bunca yaraklar Rûm İli Beğlerbeğisi Hadım Ali Beğ Gelibolı'dan geçüp Arab diyârına teveccüh idüp gidüp. Davud Paşa'yı a'zam leşkerile Arab diyârına varup Arab sınırında Dulkâdi-roğlı'yıla bulşup Dulkâdiroğlı'yıla yürüyüp Arab çerisi Haleb üzerin-

⁴⁷² beği İstegan: Oruç Beğ (Öztürk), 121.

⁴⁷³ Kayı Beğ: Oruç Beğ (Öztürk), 21; Anonim (Giese), 120.

⁴⁷⁴ Özbek Beğ: Oruç Beğ (Öztürk), 121; Öz Beğ: Anonim (Giese), 120.

⁴⁷⁵ Timur Beğ: Anonim (Giese), 120.

den çekilüp İç İl'e gidüp Davud Paşa dahı ağır çeriyle ol diyârın hevâsına döymeyüp "Hevâ germlüğinden çeri hasâret ola." deyü "Mevsümünde girü gelevüz." **[83a]** diyüp girü dönüp.

Varsak vilâyetine girüp beğlerini dutup habs idüp Turgudoğlı kaçup sonra Varsak beğleri gelüp sulh idüp Davud Paşa ol aradan dönüp gelüp çeriye destûr virüp kendü Rûm İli çerisiyle göçüp Rûm İli çerisine dahı destûr virüp gelüp Vize nahiyetinde Sultân Bâyezîd Han - hallede Allahu saltanatahu- ile buluşup şevvâl ayınun içinde gelüp Edrene'de karâr idüp.

Sultân Bâyezîd'e şevvâl ayı evâsıtında Üngürüs-i laîn elçisi Yahşioğlı dimekile meşhûr kâfirdi. Elçiliğe gelüp Sultân Bâyezîd Yahşioğlu'nı bunca hürmet idüp adet üzre elçi konuklayup ağır hilatler giydürüp bunca mâlı virüp girü memeleketine gönderüp şeh-i Edirne'den çıkup Semendire yanına vardukda ol diyarda bir gâzî dilaver şîr-i ner niyet-i gazâ idüp evvelden küdüreti olduğu sebebden fi sebil'illah diyüp **[83b]** ale'l-gâfilîn Yahşioğlı elçiyi laînün üzerine Samsûvâr bigi -Rüstem-i Nerîmân gibi- hücûm idüp üzerine at salup tiğ-i Samsâm'ıla⁴⁷⁶ yüzünde ve başında zahm urup ol zahmetden Yahşioğlı kâfir helâk olup cân ber-cehennem ismarladı. Ol gâzî dahı ol arada şehîd oldı. Şehâdet mertebesin dahı zi'l-ka'de ayınun evâsıtında vâki oldı, hicretün -sene 891- sekiz yüz doksan biri muharreminin gurre-sinde.⁴⁷⁷

Sultân Bâyezîd Edirne'de karâr idüp birkac ay durduktan sonra şaban ayınun on beşinde Edirne'den çıkup varup ulu bayrâmı Kostantaniyye'de eyleyüp mütemekkin olup.

Zi'l-kadenün onunda Edirne'de yeni imâretün konukluğu olup ulemâ ve fukarâ bay ve ganî varup pâdişâhü'l-İslâm ve'l-Müslimîn imâret konuklığına iclâs olup has u âmm ol konuklukda hâzır olup imaret dahı ol gündün işleyüp tîmârâne ve imâretün ehl-i vezâyifi yerine konulup pâdişâh kendü Kostantaniyye'de karâr idüp mütemekkin olaldan berü, -sene 893- **[84a]** ve girü Sultân Bâyezîd -hallede Al-

⁴⁷⁶ Tiğ-i Dahhâk: Anonim (Giese), 121.

⁴⁷⁷ "sekiz yüz doksan biri muharreminin guresinde." ibaresi, iki satır aarasına sonradan yazılmıştır.

lahu saltanatahu- etrâf-ı âleme nâmeler perâkende kılup Rûm İli'nden ve Anadolu'dan azablar cem' olup Vezîr Hadım Ali Paşa Anadolu Beğlerbeğisi Sinan Beğ⁴⁷⁸ ve Rûm İli Beğlerbeğisi Halîl Beğ, Hadım Ali Paşa'ya koşulup ve Üngürüs ilçisi gelüp Kostantin'de pâdişâhile buluşup ve dahı rebîü'l-âhirün evvelinde şenbe gününde Vezîr Hadım Ali Paşa Kostantin'den çıkup denizi geçüp varup Karaman vilâyetinden girüp Arab diyârında Atana'yı yeni yaptı ve Tarsus'ı ve birkaç pâre kal'aları alup ol vilâyeti zabt idüp ve bu tarafda Edirne'de cümaziyi'l-evvelün evvel pençşenbe gicesi Eski Câmî önünde muhtesib dükkânında od düşüp başmakçılar ve valacılar⁴⁷⁹ çarşusu yanup harâb olup Hakk'un emrinde kazâ-yı mübrem cari olup oda yandı.

Ve def'a, receb ayının evvel pençşenbe gicesi Edirne'de İshak Paşa Mahallesi'nde evlere od düşüp yanup bunca **[84b]** ziyânlar olup ve gine receb ayının yigirmi dördüncü gününde temmuz ayının dördünde⁴⁸⁰ cum'a gününde şehir-i Edirne'de sâika belirüp yedi yirde yıldırım inüp yedi yeri vurup ve dahı çerilerimiz Arab diyârında varup yedi pâre kal'aların alup sonra Arab leşkeri Bakras Dağı'ndan⁴⁸¹ geçüp gelüp ramazan ayının sekizinci gününde şenbe gününde cum'a günde bulunup Atana Hisârı önünde Temrez Beğ ve Özbek ve Haleb mâliki Burunsuz gelüp ceng-i kıtâl idüp Anadolu çerisi üzerine hücum idüp Arab çerisi girü bir hileyile gelüp Anadolu çerisi mukavemet itmeyüp dağılup gidüp Arab çerisi yegin gelüp bu esnada Rûm İli çerisi görüp Arab çerisi üzerine hücum idüp azîm ceng idüp toplar ve tüfekler kazâ-yı âsumânî bigi Sâm yeli bigi esüp Arab çerisi bunu görüp tâkat getürmeyüp hezimet olup iki leşker birbiriyle ayırd olmayup iki taraftan dönüp gidüp **[85a]** Hadım Ali Paşa dahı bu hâli görüp hisârı berkidüp olan metrûkâtı içine koyup leşker zebûn olup leşkerün zebûnluğın bilüp Hadım Paşa'nun fikrine bu gelüp hem hisâr yapmağı yorgunluğu ve hem ceng dahı oldu. "Bu zebûnluğ-ıla gâfil olavuz Arab

⁴⁷⁸ Arnavud Sinan: Oruç Beğ (Öztürk), 124.

⁴⁷⁹ Ve Lâcılar: Anonim (Giese), 123. Doğrusu Valacılar olacak. Vala (Farsça); başörtüsü; Derziler ve valacılar çarşusu: Oruç Beğ (Öztürk), 125.

⁴⁸⁰ dördünde ve dördünde gibi iki şekilde harekelenmiştir.

⁴⁸¹ Bakraz Dağı: Oruç Beğ (Öztürk), 125; Bukraz Beli: Anonim (Giese), 123. Hatay İli Antakya merkez ilçeye bağlı Bakras mevkiinde bulunan bu dağın üzerinde Bakras Kalesi adıyla bilinen bir kale bulunmaktadır.

leşkeri veyâhud Dulkâdiroğlı Alâdevle ve Turgud oğulları Varsak beğleri ittifâk idüp geleler. Yüz suyuyla gelüp gitmek yegdür.” deyüp bu tedbîri idüp gelüp gidüp.

Sonra Arab leşkeri gelüp Adana’ya ve Tarsus üzerine ceng idüp alınmayup Arab leşkerine şikest vâki olup gidüp def’a girü gelüp onat yarağ-ile Adana’nun üzerine düşüp cebrile alup hisârı yakup gidüp ve girü bu taraftan zi’l-hicce ayının yiğirmi dördünde şenbe gününde ikindiyle ahşam aralığında teşrînün yiğirmi beşinde şehr-i Kostantaniyye’de zelzele vâki olup birkaç menâreler yıkılıp ve kubbeler yarılıp ve Yeni Cami’ün büyük kubbesi⁴⁸² **[85b]** yarıldı, -sene 894- sekiz yüz toksan dördünde⁴⁸³.

Mah-ı muharrem yılında⁴⁸⁴ safer ayının on üçüncü gününde pençşenbe gününde âhirün⁴⁸⁵ yenarının⁴⁸⁶ ondördünde vakt-i duhâda Kostantin’ün içinde girü bir azîm sâika belürüp zelzele vâki olup girü menâreler yıkılıp Galata’da bunca evler yıkılıp harap olup rebü’l-evvel ayının evâilinde Burusa’da od düşüp yiğirmi altı⁴⁸⁷ mahalle yanup harâb olup ve girü çeriler cem olup Dulkâdiroğlı Pür⁴⁸⁸ Budağ’ı bile koşup Dulkâdiroğlı Alâdevle üzerine varup ale’l-gâfilîn bizüm çeri gâfil iken Alâdevle gelüp ceng idüp iki taraftan hayli âdem helâk olup Mihaloğlı İskender Beğ’ün bir oğlı düşüp ve kendü bir oğlıyla cengde dutulup giriftar olup Alâdevle, İskender Beğ’i oğlıyla Mısır sultânına gönderdi. Bu hades vâki oldı cemaziye’l-evvelün evâsıtında sene 894.

Def’a, Sultân Bâyezîd bin **[86a]** Muhammed Han -halledede Allahu saltanatahü- düğün eyleyüp üç mahtûme-zâdelerin birin Davud Paşa vezîri oğlına virüp ve birin Uzun Hasan oğlı Uğurhoğlı’na virdi ve birin Nasuh Beğ’e virdi sene 895 ve girü çeriler cem’ olunup şabân ayının on beşi gününde Arab diyârından Arab elçisi gelüp ve Alâdevle

⁴⁸² Bu kelime iki kez yazılmıştır.

⁴⁸³ Hicretün sene 893: Oruç Beğ (Öztürk), 126.

⁴⁸⁴ Mâh-ı Muharrem gurre-i düşenbe, sene 894: Oruç Beğ (Öztürk), 126. Bu ibare de yanlıştır. Gurre-i Muharrem sene 894 Düşenbe şeklinde olmalı.

⁴⁸⁵ Kanun-ı âhirün: Oruç Beğ (Öztürk), 126.

⁴⁸⁶ Yanaris’ün: Oruç Beğ (Öztürk), 126. “Bu kelime Rumca Januarius’dan alınmış” Oruç Beğ (Öztürk), 126 dn. 763.

⁴⁸⁷ yirmi beş: Oruç Beğ (Öztürk), 126.

⁴⁸⁸ Pir: Oruç Beğ (Öztürk), 126.

elçisi bile gelüp bizüm çeriler cem' olup Rûm İli çerisi dahı azabıla Beğlerbeği Yahya Paşa'yla Gelibolı'ya varup anda karâr idüp durmuş iken Rûm İli beğleri ittifâk idüp “Sefer vakti değüldür.⁴⁸⁹” deyüp pâdişâhımız -halledede Allahu saltanatahu- azablara destûr virüp kendü Kostantaniyye içinde.

Şa'bân ayının yiğirmi ikisinde yekşenbe günü subh-ı sadıkda tamâm Kostantin'ün içinde bir sâika belirüp yağmur yağup yıldırımlar şakıyup berg berg urup gün görmez. Kenîsa üzerine yıldırım inüp içinde olan güherçileyi urup⁴⁹⁰ güherçile dahı bahâne olup ol sâikadan bâd-ı sarsar vâki olup **[86b]** Tufan-ı Nûh bigi ya Hûd Peygâmbere sâikası bigi ya Şu'ayb Peygâmbere zamânında Eshâb-ı Kehf⁴⁹¹ bigi kavmini odıla helâk idüp ya Hantala⁴⁹² Peygâmbere zamânında Benî İsrâil kavmini dütünile helâk kıldığı bigi, neûzu bi'llah veya Lût Peygâmbere sâikası bigi bir sâika belirüp yıldırım peyda olup ol güherçile heraretiyle kenîsâ rîze rîze olup panbuk bigi hevâya atılıp kubbesi bütünle götürülüp dâyiresinde olan evler ve hânegâhlar bir niçe mahalleler helâk olup tahmînen erden ve avraddan ve oğlandan ve metrûkâtdan ve âdemden kıyasen beş altı bin âdem helâk olup ol zamân zelzeleden kırılan âdemün hisâbı bilinmeyüp şöyle âfet-i semâvî olup evlerün ve âdemlerün eseri bilinmeyüp dünyâya gelmemiş bigi nişâni⁴⁹³ belürmeyüp bu âfeti Sultân Bâyezîd görüp şa'ban ayının yiğirmi dördüncü günü pençşenbe gününde Kostantin'den çıkup Edirne tarafına teveccüh idüp **[87a]** gelmekde.

Girü Arab diyârından Arab hücûm idüp gelüp Lârende'yi yakup bir niçe şehirleri yağma ve tâlân idüp. Bu hades vaki olup bu tarafdan Sultân Bâyezîd dahı şevvâl⁴⁹⁴ ayının on üçünde Sakar Yayla'yı avlayup avdan gelüp Çölmek⁴⁹⁵ Köyi'nde karâr idüp -sene 896- sekiz yüz toksan altı muharrem ayının evvelinde. Gelüp Gümülcine tarafına anda av avlayup geyik avı temâşâsın idüp göçüp İpsala tarafından

⁴⁸⁹ değüldür ve değıldür gibi çift okunacak şekilde harekelendirilmiştir.

⁴⁹⁰ “güherçileyi urup” ibaresi, satırın devamı olarak derkenâr yazılmıştır.

⁴⁹¹ Ashâb-ı Eyketî: Oruç Beğ (Öztürk), 127.

⁴⁹² Hanzala: Oruç Beğ (Öztürk), 127.

⁴⁹³ Bu kelime, satır üstüne sonradan yazılmıştır.

⁴⁹⁴ Zilhicce: Oruç Beğ (Öztürk), 128.

⁴⁹⁵ Çömler: Oruç Beğ (Öztürk), 128.

gelüp şehir-i Edirne'de karar idüp yeni imâretini görüb sadakalar virüp ve kurbânlar idüp andan göçüp girü Kostantin'e varup karar idüp andan Mısır elçisi gelüp Mısır elçisiyle kendü elçi gönderüp varup barışıklık olup girü hisârları Adana'yı ve Tarsus'ı ve kalan hisârları hep virüp barışıklık olup "Gülek!" didükleri sınır **[87b]** olup âlem girü refâhiyyet bulup ve Acem vilâyetinden Uzun Hasan Beğ oğlu Yakûb Beğ'e vâkı'a olup anası ve karındaşı ittîfâk idüp Yakûb Beğ'e zehir virüp Yakûb Beğ şüpheye varup anasına ve karındaşına "Sizler için." diyüp anlar içüp Yakûb Beğ dahı gâfil olup içüp ol zehirden anası ve karındaşı ve kendü helâk olup sefer ayının on ikinci gününde Acem'de bu hadise vâki oldu⁴⁹⁶ ve girü Üngürüs Kralı Yankooğlu kral ölüp oğlu⁴⁹⁷ yerine karar idüp elçisi gelüp elçi gelmekte Leh'ün beği oğlu hücum idüp gelüp Yankooğlunu helâk idüp kendü beğ olup tahta oturup elçisi gelüp ramazanda girü gönderüp barışıklık oldu ve girü bu tarafda şevvâl ayının evvelinde yekşenbe gününde Bursa şehrine kuşluk vaktinde kaza-yı âsumânî hades vâki olup ateş peyda olup çarsuları ve dört bin ev mikdarı yanup helâk olup girü Sultân **[88a]** Bâyezîd'e -halledede Allahu saltanatahu- Mısır'dan kendü ve elçisi gelüp Mısır Pâdişâhı dahı kendü elçisin gönderüp ağır elçi zi'l-hicce ayının yedinci gününde şehir-i Kostantaniyye girüp bayrâm namâzını şehir-i Kostantin'de kılup barışıklık olup elçi girü gitmekte, gurre-yi pençşenbede sekiz yüz toksan yidisinün mah-ı muharreminde.

Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantin'den çıkup Arnavud'a⁴⁹⁸ sefer itdi ve girü Edirne'ye gelüp bir niçe zamân durup rebû'l-evvelün evvelinde Edirne'den çıkup Kostantaniyye'ye varup karar itdi sene 897 ve dahı Yakûb Paşa Bosna'da gazâ idüp Direncil Banı zi'l-hicce ayının yedisinde Cum'a gün⁴⁹⁹ dutuldu 898 sene.⁵⁰⁰

Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantin'de karar itdi. Mısır'dan ve her taraftan elçiler gelüp gitmekte sene 899.

⁴⁹⁶ Mübârek Saferü'l-müzafferün on ikinci gününde vefât edüp, anun yerine oğlu Bay Sunkur pâdişâh oldu, hicretün sene 895: Oruç Beğ (Öztürk), 128.

⁴⁹⁷ Bu kelime satır üzerine yazılmıştır.

⁴⁹⁸ Bu kelime, satır arasına sonradan yazılmıştır.

⁴⁹⁹ Bu kelime iki kez yazılmış ikincisinin üzeri çizilmiştir.

⁵⁰⁰ Bu gazâ vâki' oldu. Zilhicce ayının yedisinde Cum'a gününde vâki' oldu, hicretün sene 898: Oruç Beğ (Öztürk), 139.

Def'a Sultân Bâyezîd Kostantin'de karâr idüp Mihaloğlu Ali Beğ'e Üngürüs vilâyetine akın virüp **[88b]** gazâya gönderüp ve Arab diyârında Berriyye Harâmileri gelüp hacıları yağma ve talan itdiler, muharrem ayının on yedisinde, Hicâz Yolu'nda⁵⁰¹ Maan Ağzı'nda vâki oldu sene 900.

Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantin'de karâr idüp halk içinde erâcif haberler olup "Denizden gemiler geldi." deyüp sonra zâhir olmayup ve Mihaloğlu İskender Beğ vefât itdi ve dahı İflâk beği Papaz vefât itdi, -fi'n-nâri's-sakar.- sene 901.

Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantin'de karâr idüp halk içinde⁵⁰² dürlü dürlü haberler zâhir olup ve Kostantin'de vebâ olup ve dahı vezîri Davud Paşa azl olunup yerine Hersekoğlu Ahmet Paşa vezîr oldu, şevvâl ayının on tokuzunda şenbe gününde sene 902.

Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantin'de karâr itdi, sene 903.⁵⁰³

Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantin'de karâr idüp Malkoçoğlu Bâlî Beğ'e Lih vilâyetinde akın virüp gazâya gönderüp kış akını olup çok hadiseler vâki oldu sene 904.

Def'a, Sultân **[88a]** Bâyezîd Han varup Aynabahtı Hisârı'nı feth itdi, muharrem ayının yığirmi birinde çeherşanba gününde, sene 905.

Def'a, Sultân Bâyezîd girü Mora'ya varup Moton Kal'ası'nı ve Koron Hisârı'nı ve dahı niçe hisârlar feth itdi, muharrem ayının on üçüncü günü yekşenbe gününde sene 906 ve İsâ Beğ oğlu Muhammed Beğ akın idüp Dırac'ı feth eyledi sene 907.

Merhûm Sultân Selim azîm leşker cem' eyleyüp babası merhûm Sultân Bâyezîd üzerine gelüp Çorlu nahiyesinde Sırt Köyi kurbında ziyâde ceng oldu, 917 sene ve Sultân Selim tahta cülûs kıldı. Sultân Bâyezîd Dimetoka'ya giderken yolda fevt oldu, sene 918.

Andan sonra Sultân Ahmed'ile muhârebe kılup Sultân Ahmed'i katl eyledi ve karındaşı oğulların katl eyledi ve vezîri Mustafâ Paşa'yı katl eyledi, sene 919 ve bu târîhde Sultân Korkud'ı katl eyledi ve an-

⁵⁰¹ Mekketullah [...] yolunda: Oruç Beğ (Öztürk), 144.

⁵⁰² "halk içinde" ibaresi, derkenâr yazılmıştır.

⁵⁰³ "Def'a, Sultân Bâyezîd Kostantin'de karâr itdi, sene 903." ibaresi, sonradan derkenâr yazılmıştır.

dan sonra azîm leşker cem' eyleyüp Kızılbaş'a vardı; hezimet kıldı, sene 920.

Def'a, Sultân Bâyezîd⁵⁰⁴ merhûmun devr-i adlinde an-yed Kâsım Paşa ve Mahmûd Paşa Mora vilâyetinde Balyebadra⁵⁰⁵ ve Holomiç ve Arkadya ve Avarine ve Moton ve Koron ve sair kilâ' feth [...] hicretün sene 906.

Def'a, Kal'a-i Koron küffâr yedinde hezimet olup sonra merhûm Sultân Selim zamânında Kâsım Paşa feth idüp durur, hicretün sene 938.⁵⁰⁶

---

⁵⁰⁴ Bu kelime satır üzerine yazılmıştır.

⁵⁰⁵ Ballubatra: Oruç Beğ (Öztürk), 64; Ballubadre: Anonim (Giese), 112.

⁵⁰⁶ “Def'a, Sultân Bâyezîd merhûmun devr-i adlinde an-yed Kâsım Paşa ve Mahmûd Paşa Mora vilâyetinde Balyebadra ve Holomiç ve Arkadya ve Avarine ve Moton ve Koron ve sair kilâ' feth [...] hicretün sene 906.

Def'a, Kal'a-i Koron küffâr yedinde hezimet olup sonra merhûm Sultân Selim zamânında Kâsım Paşa feth idüp durur, hicretün sene 938.” kısmı, sonradan divani kırmasıyla derkenâr yazılmıştır.

III. BÖLÜM

TIPKIBASIM

[1b]

هَذَا كِتَابُ تَوَارِيخِ آلِ عِمْرَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَتَعَيَّنُ
 الْمَجْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْمَأَقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ وَلَا عُدْوَانَ إِلَّا
 عَلَى الظَّالِمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ وَآلِهِ وَرَجَاهُ
 أَجْمَعِينَ أَمَّا بَعْدُ أَيُّ عَزِيزٍ بِلُطْفِ وَأَكْرَامٍ أَوْ لِفِعْلِ كَيْمٍ بِرُحْمَةِ أَوْلِي
 لَكُمْ كَلِمَةٌ مَتَّقِدٌ مِينَدُنْ وَمَا خَرَيْتُكُمْ كِي تَقَاسِرْدُنْ
 كِي أَحَادِيثُ كِي قَصَصْدُنْ كِي سِيرْدُنْ كِي شَاهِ نَامَهُ جَمْعِ أَيُّوبَ
 عَجَائِبَ وَغَرَائِبَ حِكَايَاتُ وَقِصَّةُ لَر تَائِيْفَ تَمَشَلْدُرُ وَتَوَارِيخِ
 سَلَاطِينِ دِيخِي دَمِشَلْدُرُ كِي عَالَمِدَه هِيَج سُوَيْلْمِدُوك نَسْنَه قَالْمَا
 وَهَر عَن كَلِمَتُ دَرَا رُوزْمَانْدَك كَلْن پَادِ شَاهِلَرِن تَارِيخِ
 أَوْرَدَه كِتَابِ ائِمَشَلْدُرُ حَالَلَرِن وَدِر لَكَلَرِن بِيَانِ ائِمَشَلْدُرُ
 پَسِ ائِمْدِي هَر كِشِيه لِادْمُدْرَكِه كَنْدُوزْمَانْتَكِه أَوْلَانِ پَادِ شَاهِ
 يَادِ ائِدُبْ ذِكْرَا تَمَلْكُ وَآجِبْدُرُ زِيْرَا كِمُ السُّلْطَانُ ظَلَّ لِلَّهِ

[2a]

فِي الْأَرْضِ سِدْرٌ أَمْدِي مَعْلُومٌ أَوْلَاكُمْ تَوَاتُرًا بِأَلِ عُمَانَ هِجْ
 كَسَهُ مَفْقَلٌ وَمُحْتَصِرٌ مِمَّشَدَّرٌ عَلِيَّ الْحُصُوصِ أَصْلَ قِصَّةِ
 أَلِ عُمَانَ قِصَّةِ سِدْرٍ زِيْرَاكِهِ بُونُورِ حَقِّ بُونُورِ وَغِيْرِهِ أَوْ زَرَهُ
 يُوْرِي جِلْدُورٌ فِي سَبِيْلِ اللَّهِ غَايِلِرْدُورٌ وَغَرَامَانِ جَمْعِ اِبْدُوبِ
 حَقِّ يُولِنَهْ وَيِرِي جِلْدُورٌ وَصِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ أَوْ زَرِنَهْ حَقْدَنْ يَكَا
 مَتُوْجِحِلِرْدُورٌ وَدِيْنِ يُولِنَهْ غَيْرِ تُولِرْدُورٌ وَدُنْيَا يَهْ مَغْرُورٌ
 دَكِلِرْدُورٌ شَرِيْقَتِ يُولِنِ كُوْرِدِ جِلْدُورٌ حَقِيْقَتِ نَحْرِنَهْ غَرَفِ
 أَوْ جِلْدُورٌ غُرُوْرٌ أَهْلِنْدَنْ اِنْتِقَامِ اَلْجِلْدُورٌ وَغَرِيْبِلِرِي سَوِيْلِرْدُورٌ
 وَفَقْرِهِ اِحْسَانِ اِيْدِ جِلْدُورٌ وَعَالَمِلِرِي تَوْبِيْتِ قَلْبِلِرْدُورٌ شَرَقْدَنْ
 غَرِبَهْ وَغَرِيْبِدَنْ شَرَقَهْ اِسْلَامِ دِيْنِ اِبْجِلْدُورٌ وَحَقِّ طَرْفِنِ
 كُوْرِدِ جِلْدُورٌ وَدِيْنِ يُولِنَهْ جَانِ بَاشِ تَرِكِ اِيْدِ جِلْدُورٌ حَقِّ كُوْرِنَهْ
 صِيْغِنُوْبِ حَقْدَهْ مَشْرِكِ اَوْلِنَلِرِي وَاسْلَامِ قَبُوْلِ اَلْتِيُوْبِ اِسْلَامِ
 اَهْلِنَهْ قِصْدِ اِيْدِنِ كَفَارِي قِرِ جِلْدُورٌ زِيْرَا بُوَالِ عُمَانَ اَوْ غُوْرٌ

[2b]

نَسَلِنْدَنْ دُرَاعَتِقَا دُلُورِدَنْ دُرْدِينِ يُولِنْدَكِ قَوْلُورِدُورُ وَهَمَلُورِدُورُ
 اِمْدِي آلِ عُمَانِكِ اِبْتِدَاوَنْ تَا زِمَا مَنُورَهْ دَكِينِ اُولُنْ قِصَّهْ لِرِنِي
 وَغَزَا لِرِنِي ذِكْرَا اَتْمَكِ لَا ذِمْرَا وَلَدِي تَا دُورِقِيَا مَنْتَهْ دَكْنِ يَا دِكَا ر
 اُولَهْ وَحَقِّ سُبْحَانَهْ وَتَعَالِي جَلَّ جَلَالَهْ لُوكِ عِنَايَتِي وَرَحْمَتِي
 وَحَضْرَتِ مُحَمَّدِ مُصْطَفَا نَكِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَفَاعَتِي
 وَانْبِيَا لُوكِ وَاَوْلِيَا لُوكِ هَمَّتِي وَشَرِيْعَتِي اِحْرَى اِيْدَنْ مَجَاهِدُوكِ
 وَعَامِلُوكِ دُعَايَا اُو زُرْ لِرِنْدَنْ خَايَا اُولِيُوْبْ جَدِّ بَرَجْدِ تَا نَهَائِتِنَهْ
 وَارْجَبِهْ عَا قِبَلْتِرِي خَيْرِ اِيْدُبِ اِيْمَانِ وَاسْلَامِ اِرْزَانِ قَلُوبِ
 قَبْرَلِرِنِ مَنُورِ قَلِيُوْبِرَهْ تَا قِيَا مَتَدَكْنِ حَقِّ تَعَالِي نَكِ رَحْمَتِي وَحَضْرَتِ
 رَسُوْلَكِ شَفَاعَتِي اُولِ غَا زِي لُوكِ اُو زِرْدَنْ اُولُ سُوْنِ اَمِيْرِنِ
 يَا رَبِّ الْعَالَمِيْنَ حِكَا يْتَلِدَهْ كَتُوْر مِشَلْدُوكِ عُمَانِ غَا زِي اَرْ
 طُو كُرُوْلِ اُو غِلْدُورَا رَطُو كُرُوْلِ اِبْنِ سُلَيْمَانَ شَاهِ اِبْنِ قَبَّهْ اَلْبِ اِبْنِ
 قَزِيْلَبُو غَهْ اِبْنِ بَايِنْدَرَا اِبْنِ اِيُو قُوْلَا قِ اِبْنِ تُو غَانِ اِبْنِ قِيْنَتُوْتِ

[3a]

ابْنِ صُنُقُورِ بْنِ بَاقِيِ أَنْغَا بْنِ نُوْعَانَ حَاقِ ابْنِ ثَمُورِ بْنِ بَاسِقِ
 أَنْغَا بْنِ كُوكِ الْبِ ابْنِ أَعُوْزِ ابْنِ قَرَّةِ خَانَ ابْنِ قَلْبُو ابْنِ تُوْرُقِ
 عَلِي هَذَا أُوْتُوْسُكُزِ نَفَرِكُشِي جَدِّ بَرَجْدَتَا ابْنِ يَافَثَةَ حَقِيقَةَ كَمِ
 نُوحِ بِنِيَامَتَرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْ عِلْدَةَ زَاوَلِ نَسَلِدَنْ جَدِّ بَرَجْدِ
 عَجْمٍ وَلَا يَتَنَدَنْ بِأَدِ شَاهِرِ اِيْدِي أَوْ غُوْرَطَا يَغْفَه سِنْدَنْ اِيْدِي
 أَوْ غُوْرَطَا يَغْفِي كَمِ وَارْدَرُ رُبَايْتَا اِعْتِقَادُ لُوْطَا يَغْفِي وَحَضْرَتِ
 رِسَالَتَهُ اِعْتِقَادُ كَرِي وَارْدِي مَاهَانَ شَهْرِي بِأَدِ شَاهِرِ اِيْدِي
 أَبُو الْمُسْلِمِ مَرُوِي دَخِي بُوْنَسَلِدَنْ قُوْشِدِي جَنْكِيْرُ خَانَ كِيْمِ خَطَايِ
 وَلَا يَتَنَدَنْ جَعُوبِ كَلُوْبِ بَلْخِ شَهْرِي رُوْلَايْتِي وَخِرَاسَانَ
 وَلَا يَتَنَدَنْ خِرَابِ اِتْمَشِدِي أُوْلَ زَمَانِكَ أُوْلَ وَلَا يَتَنَدَنْ بِأَدِ شَاهِي
 خُرَزْمِ شَاهِدِي بَلْخِكِ وَخِرَاسَانِكَ بِأَدِ شَاهِدِي سُلْطَانِ
 الْعَارِفِيْنَ حَضْرَتِ مَوْلَانَا جَلَالَ الدِّيْنِ دَرْتِ يَاشِنْدَه اِيْدِي
 جَنْكِيْرُ خَانَ بَلْخِ شَهْرِي خِرَابِ اِنْدَكْدَه أُوْلَ وَلَا يَتَنَدَنْ يِيْمَه

[3b]

خراب اندي وال سجوک طایفسی مملکنردن چقرب صکره
 کند وهلاک اولب ادغلی اوکتای خان پادشاه اولدی
 کلوب بغدادی خراب ادب آل عباسی قوب تحت عباسلردن
 الدی مملکنردی جنکیر خانلرد ونب عالم قرش مورش
 اولمشدی آل سجوک نسلندن سلطان علاء الدین
 دخی عجم ولایتیند قویپ روم ولایتینه کلوب توجه ایذب
 یونان ولایتین کیم شمدی قرمان ولایتیند اول ولایتین
 دوتب پادشاه اولمشدی سواس شهرنی وقونینی بنا
 ادب پیدی ودخی عجم ولایتینی جنکیر خاندن کیم قرش
 مورش اولب عالم بردر لو اولمشدی اغوز طایفسی کیم
 وارد راعتقاد لورادی کوجمل بورکلرادی ماهان شهر
 جنکیر خاندن خراب اولمشدی اول زمان ماهان شهر
 پادشاه سلیمان شاهیندی دخی ماهان شهرند

قویپ

پادشاه سلیمان شاهیندی دخی ماهان شهرند

[4a]

قُوپ رُوم وِلايَتِنَه كُلَك نِيَتِ اِنْدِي وَهَم اِشْتِدِي كَم رُوم
 وِلايَتِنَدَه عَزَالَر اَوْلر سِلْمَان شَاه دَخِي عَجْم مَمْلَكَنَدَت وَ
 اَرْض رُوم وِلايَتِنَدَن قُوپ اِرْزَنْجَانَه كَلْدِي اِرْزَنْجَانَدَت
 رُوم وِلايَتِنَه كَرْدَلَر اَمَّا سِيَه طَرَفِي كَم رُوم اِوْمِلْدَر اَوْل طَرَفِنَه
 چُوق عَزَالَر اِنْدَلَر رُوم وِلايَتِنَدَن خِيَلِي يِرْلَر اَلْدَلَر عاقِبَت
 اِنْدَن كُوجِب حَلْبَه چَقْدَلَر جَعْبَر قَلْعَسِي دَر لَر بَر قَلْعَه وَاوْر
 كَلْب اَوْكَنَه قَنْدَلَر فِرَات اِرْمَاغِي صُوي اَوْكَلَر نَه كَلْدِي فِرَات
 اِرْمَاغِي صُوي نِي كَجَك اِسْتَدَلَر بُول اِيَز بَلْمَز كُوجَل نُور كَلَر
 اِدِي غَاغَلِن فِرَاة اِرْمَاغِنَه اَوغَر دَلَر سِلْمَان شَاه اَت
 دَپْدِي فِرَاة كُودِي اَوكي يَارْمِش سِلْمَان شَاه اَيْتِلَه
 فِرَاة اِرْمَاغِنَه بُوغَلْدِي فِرَاة اِرْمَاغِنَه شَهيد اَوْلْدِي
 اَجَلِي اِنْدَن اِيْمِش چُون سِلْمَان شَاه مَرْحُوم فِرَاة اِرْمَاغِنَدَن
 چَقْدَلَر جَعْبَر قَلْعَسِنَك اَوْكَنَه دَفِن اِنْدَلَر شِمْدِي اَكَاغَر اِي
 خِيَابَر

[4b]

تُوْرِكْ دِرْ لِرْ سَلِيْمَانْ شَاهِكْ اَوْجْ اَوْغَلِيْ قَالْدِيْ بَرِيْكَ اَدِيْ
 سُنُقُوْرْتِكِيْنْ بَرِيْكَ اَدِيْ كُوْنْ دُوْغْدِيْ بَرِيْكَ اَدِيْ اَرْدُكُوْرُوْلْ
 اِدِيْمْ عُمَانِكْ اَتْسِيْدِرْ بُوْاْجْ قَرْدَشَلَرْدِيْ كُوْجِدْ كِرْ كَلْدَهْ كَلِيْ
 يُوْلَهْ كِتْدَلِرْ فِرَاةْ اِرْمَاغَنْدِيْ ^{باشنده} پَاسِيْنِيْ اَوَاسِنَهْ وُسْرْمُوْجُقِرَهْ
 وَاْرْدَلِرْ سُنُقُوْرْتِكِيْنْ وُكُوْنْ دُوْغْدِيْ بُوْاْجِيْ قَرْدَشَلَرْ كُوْرُوْجْمَرْ
 وِلَايْتِنَهْ كِتْدَلِرْ اَرْدُكُوْرُوْلْ بَرِيْجَهْ زَمَانْ اِنْدَهْ قَلْدِيْ قَرَارْ
 اِتْدِيْ اَوْلَاْرَادَهْ جُوْقْ نَمْرَا اِدْرْدِيْ بَرِيْجَهْ زَمَانْدَنْ صُوْكَوَهْ
 سَلْطَانْ عِلَاءُ الدِّيْنْ كِيْمْرَا لْ سَلْجُكْ نَسْلِنْدَنْ عِمْمْ وِلَايْتِنْدَنْ
 كَلُوْبْ رُوْمْ وِلَايْتِيْنْ وُطْنْ دُوْ تَمَشِدِيْ اُوْلُوْ پَادِشَاهْ اَوْلَمَشِدِيْ
 اَرْطُوْكَرُوْلْ دِيْ سَلْطَانْ عِلَاءُ الدِّيْنِكْ سَلْطَنْتِيْنْ وُشُوْكَتِيْنْ
 اِشْتِمَشْ اَدِيْ اَرْطُوْكَرُوْلِكْ اَوْجْ اَوْغَلِيْ وَاْرْدِيْ بَرِيْكَ اَدِيْ كَنْدُرْ اَدِيْ
 وِبَرِيْكَ اَدِيْ صَارُوْتِيْ اَدِيْ وِبَرِيْكَ اَدِيْ عُمَانْ اَدِيْ اَرْدُكُوْرُوْلِكْ
 اَوْغَلِيْ صَارُوْتِيْ كِهْ اَكَا صُوْجِيْ دِرْ لِرْ اَرْدُكُوْرُوْلْ اَوْغَلِيْ صَارُوْتِيْ

[5a]

سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ كُونْدُرْدِي سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ بَر
 يَرْجُو كَرِ اسْتَدْلَرِ اَنْدَهْ قَرَارِ اِيْدِرْدِي سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ
 دَخِي قُبُولِ اِنْدِي غَمِي بِلْدِرْدِي يُونْلَرِي خُوشِ كُورْدِي قَرَا جَهْ
 حِصَارِ تَكُورْدِي وَ بِلْجُوكِ تَكُورْدِي سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ مُطِيعِ
 اَوْلْبِ خَرَا جِ وَ رُورْدِي قَرَا جَهْ حِصَارِ لَهْ بِلْجُوكِ اَرِ اِنْبِي
 طُومَا جِ طَا غِنِي وَ اَدْمَنِكِ طَا غِنِي وَ اَوْلِ اَرِ اِنْبِي اَنْلَا دَهْ يِيْلَا قِ
 وَ قِشْلَا قِ وَ يِرْدِي وَ دَخِي سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ اَوْ زَرِنَهْ نَا تَا رِ
 نَا كَا هْ بَا جُو خَانِ يُورْدِي سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ اَوْلِ طَرْفِهْ تَوْ جِهْ
 اَدْبِ بُو طَرْفَلِي اَرْدُ كُرُولَهْ اَصْمَرْلَدِي اَرْدُ كُرُولِ صَارُ وِيْلَهْ
 وَ عُمَانِ اَيْلَهْ اَنْكُورِيَهْ كَلْدِلَرِ اَنْدَهْ طُورْدِلَرِ رُومِ طَرْفِهْ چُوقِ
 غَزَالِرِ اَنْدِلَرِ عَا قِبْتِ اَرْدُ كُرُولِ وَ فَاةِ اِنْدِي عَا سَهْ اَمْرِهْ وَ اَرْدِي
 رَحْمَنًا وَ اَسَعْتًا اَرْدُ كُرُولِ اِلَهْ اِكِي بِي بَطْلِكِ اِنْدِي جِهْنَمِ
 اَلْحِي يُو ز سَكْسَنِ يَدِي يِلْمِنْدَهْ اَوْ عَلِي عُمَانِ

[5b]

غازی یرنه کچدی قایم مقام اولدی بک اولدی یت یکل قاتنه
 جع اولدی چوق غزالر اندی کلوب بلجوی و یاز حصار ری و اینه
 کولی فتح اندی هجرتک ^{۶۸۷} ————— الی یوز سنن بی سنده
 اول جمعہ نمازین قواجه حصار ده قلدی غزالر اول تکبیر
 اند کتورد لر طور سون فقید د لر بر ار و اردی جمعہ و بیوم
 نمازنی قواجه حصار ده اول اول قلدی اول خطبه عثمان
 آدنه اند او قندی هجرتک ^{۶۸۹} ————— واقع اولدی داویر
 روایت قنور عثمان غازیک دنیا به کلمینه سبب نولدی
 تنذیرده و اردی اولسه کور کدی حق تعالی ورد و کنه کلمینه
 مانع اولمز ارد کورول بر کون حیانه ایکن بر کجه بردوش
 کورر بر عجب واقعہ اویندی دوشنی فکر ادرک الله ذکر
 ایدمک دردی صباح نمازنی قلدی صوره دکشرد کس
 طغرو قونییه و اردی اند بر معبر کشی و اردی آدنه
 اول واقعه

کلمه
 اول واقعه

کلمه
 کلمه

[6a]

عَبْدُ الْمَنِينِ دَرْدِي صَاحِبُ كَمَالِ رَدِّ اِدِي عِلْمِ رُوْيَايِ
 كَامِلِ بُوْرْدِي اَرْدَكِرُوْلِ كَلْدِي دُوْشِي عَبْدُ الْمَنِينِ دِيُوْودِي
 بُوْكِجِهْ دُوْشِدِهْ بَرِ وَاَقِعَهْ كُوْرْدَمِ دِي بِيْضِرِ دَرْدِي دُوْشِي
 تَبِيْرَادِنِ بَرِ عَزِيْزِ سَيِّخِ اِدِي اَدِنَهْ اَدَا اَبَايِ دَرْدِي كِرَامَتِي
 طَاهِرِ اَوْلَشْدِي وَجَمِيْعِ خَلْقِكَ مَعْنَقِدِي يَدِي دَرُوْشِي اِدِي
 دُوْشِي سِي وَنَعْمَتِي چُوْغِدِي اَوْلِ وِلَايَتِهْ مَشْهُوْرْدِي سُلْطَانِ
 عِلَاءِ الدِّينِ دَخِي كَا اِعْتِقَادِ اَتَشْدِي اَرْدَكِرُوْلِ كَلْدِي دُوْشِي
 سَيِّخِهْ دِي اِيْتَدِي يَاسَيِّخِ سَنَكِ قُوْيُوْكَدِنِ بَرِ اِيْطُوْ كَلُوْرِ
 بَنُوْمِ قُوْيُوْمِهْ كُرُوْرِ لُوْاِي قُوْيُوْمِهْ كُرْدَكِنِ صُوْكَرِهْ كُوْبُوْكَدِنِ
 بَرِ اَغَاچِ بَتَرِ كُوْلِكْسِي عَامَلَرِي دُوْتَرِ كُوْلِكْسِنْدِهْ اَلْنِدَهْ طَاغَلُوْرِ
 وَهَرِ طَاغَلِكِ دِيْنَدِنِ صُوْرِكِ چَقْرِ بُوْچَقْنِ صُوْلَرْدِنِ كِي اَجْرِ
 كِي اَغَلَرِ بِنْفَلَرِ صُوْوَ اَرِكِمِ چِشْمَلَرِ اِقْدَرِ اَوْلِ اُوْيُوْودِنِ
 اُوْيُوْدِمِ دُوْشِمِ بُوْدَرْدِي سَيِّخِ دُوْشِكِ تَبِيْرِنِ فِكْرِ اَدِي

[6b]

ايدري ايكيت بر او علك اولادى عثمان اولاجوق غزالاده
 سكا مشتلق اولسون و سنك سلوكه پادشاهلق و ردى
 مبارك اولسون ددى و دى بوم قيرجي او علك عثمان الا
 اندر جوق او غللى اولاد شاه اولادى ديدى صكره عثمان
 غازى وجوده كلدى ايكيت اولدى قره شيخ قزنى عثمانه و ردى
 عثمان دن اول قيرك بر او على و عدى ادنى اورخان قوشدى
 چوتكم عثمان غازى لدوغى ولايتلى نخش ايلدى قرجه حصار
 شجا غنى كرم اين و كى در لر او على اورخانه و ردى سوباشلى
 قزدا شى اب كوندزه و ردى و يار حصارى ايله و ردى حسن
 اب دى بر ايكيت ادى بها در لر دن ادى سليمان شاهله
 بيله طشى عجم ولايتدن اينه لولى طور د ايله و ردى شدى
 اول عزيزك اذلى اهل اول ولايتلده كويلر وارد در اكا
 هور غودالى در لر و دى قينتاسى شيخ ادا ابا ايله بلجك حاصلين
 و ردى

عجم (مقاله حاشیه)

قزدا شى اب كوندزه و ردى و يار حصارى ايله و ردى حسن

[7a]

وَرَدِي وَهَمَّ خَا تُونِي بِجَوْلِدَه شَيْخِ اِدَا بَالِيْلَه قُوْدِي
 اِدِنِي يَكِي شَهْر قُوْدِي وَدَخِي عُثْمَانِك دَخِي بَرَاوْغَلِي اُولُشْدِي
 اِدِنِي عَلِي پَاشَا قَوْمِشْدِي اِنِي دَاخِي يَانِدَه قُوْدِي بُوَطْرَفْدَن
 اَوْرْخَان غَاذِي اَنَّا سِيْلَه بُولُشُوْبْ دَرْت يَكَا اِلْدَر اَجْر لُوْدِي
 كَلُوْبْ اِدِنِي دُو كُو پَرِي حِصَارِنِي دَخِي يِنْمَا اِنْدِرْ يِنْمَا لِيْلَه فَنَحْ اِنْدِرْ
 بُوَطْرَفْدَن بُوْرْسَه تَكُوْرِي بَرِيخْ دَخِي تَكُوْر لُرْ اِنْتَاقْ اِنْدِرْ لُوْدِي
 اَوْزِرْنَه بُوْرِي لُوْمْ اَرَادَن كَتُوْر لَمْ دِيْدِرْ حَقْلُقْ كَشُوْجْ اِنْدِرْ
 عُثْمَانِ غَاذِي دَخِي اَللّٰه صِيْفَبْ كَا فُوْلَرِي قَرَشُوْلِدِرْ حَا ضَرُوْبْ
 اَنْدَه اَوْلَانْ غَازِلِرْ قِيُوْنْ حِصَارِنْدَه كَا فُوْلَه بُولُشْدِرْ عَظِيْمْ
 جَنَكْ اِنْدِرْ غَايِبْتْ قَرِغُوْنْ اَوْلْدِي كَا فُوْدَن وَغَازِي لُوْدَن عُثْمَانِكْ
 قَرِنْدَاشِي اَوْغَلِي كُوْنْدَزْ اَلْبَاوْغَلِي اَيْمُ غَدِي شَهِيْدْ اَوْلْدِي
 دِيْنُوْزْ سِيُوْرِنْدَن قِيُوْنْ حِصَارِنَه كِيْدِرْ يُوْلْدَه اَوْلُوْسِي
 دَفْنِ اِنْدِرْ مَزَارِي اَنْدَه اَوْلُوْرْ اَوْزِرْنَه طَاشْ يِنْدِرْ دَايِرَه سِي

بويكاي كنديسي ييكاي شهرده قازدر و ديري غايرنه قورن ياردمه كورن اوز اير
 بويكاي كنديسي ييكاي شهرده قازدر و ديري غايرنه قورن ياردمه كورن اوز اير

[8a]

حِصَارِ شَيْلَه قَلْدِي اَوْزِرَنَه حَوَالَه اَوْلَدَلَر بُونَلَر بُونَد بُو
 طَرَفَدَن عَمَّان غَاذِي يَكِي شَهَر كَلْدِي اَطْرَاك كَا فَرَلَرِي كَلْدَلَر
 عَمَّان غَاذِي لَه اَوْغَر شِدَلَر عَا قَبْتِ حَق تَعَالِي فُرُصَتِ عَمَّان
 وُودِي كَا فَرَلَرِي صِيُوب اَوْل وِلَايَتَلَرِي اَلْوَب صَبْط اِتْدَلَر
 غَاذَلَر عَدَل اِدَلَه اِنصَا فِلَه وِلَايَتَلَرِي مَمُور اِتْدَلَر
 غَاذَلَر مَالِ غَنَايِلَه غَنِي اَوْلَدَلَر عَمَّان غَاذِي اَوْغَلِي اَوْخَان
 بُوْرَسَا فِتْحَنَه كُونْد رُدِي كُوْسَد نِجَال وُطُوْر غَدَّ اَلْب بِلَه قُوْشِي
 بُوْرَسَايِ حِصَارِ اِتْدَلَر كَا فَرَلَر عَا جَز قَلْدَلَر اِجْلَقْدَن
 اَوْرَخَان بُوْرَسَا اَوْزِرَنَد خِيَلِي جِنَك اِتْدِي اَلْمَادِي بُوْرَسَا
 تَكُوْرِيْنَه بُوْسُقِي دِر لُوْدِي صُكْرَه تَكُوْر كَلْب اَوْرَخَان لَه صُلْح
 اِتْدَلَر حِصَارِي وُودَلَر عَمْدَلَه بِيْمَانِلَه اَوْغَلِي وُقْرِي تَبَانِي
 وَاَسْبَانِي بِلَه وُودَلَر حَقْب اِسْتَنْبُوْلَه كِتْدَلَر اَوْغَلِي لَه
 وُقْرِي لَه مَالِي لَه بَرَحَبَه سَن اَلْمَدَلَر عَمَّان غَاذِي بُوْرَسَا

بُوْرَسَا
 اِتْدَلَر
 عَمَّان
 قَالْدَلَر

[8b]

فَنَحْنِي دِيدِلِرْ أَوْرْ خَانْ غَازِي بُوْرْسَايِي فَتْحِ اَيْدِي هَجْرَتِكَ
 وَأَنْتَ أَوْلَادِي أَوْوْخَانْ غَازِي بُوْرْسَايِي فَتْحِ
 اَنْدُرْ كِنْدَه عُثْمَانْ حِيَاثَه اَيْدِي بُوْرْسَاغْزَا سِنَه كَلْدِ وَكِنَه
 سَبَبِ بُوَيْدِي عُثْمَانْكَ اَيَاغِي اَنْغَرْدِي كَلْدِ اَيْدِي اَنُوچُوْنْ اَوْرْ خَانْ
 بَنَمَزْ مَا نَدَه شُوْكَتْ دُوْتَسُوْنْ دِدِي وَدَنِي عُثْمَانْ غَازِي
 اَوْنِ طُقُوْزِيْلْ بَكْلَا اَيْلِدِي صُكْرَه حَقْ اَمْرِنَه وَارْدِي اَوْغْلِي اَوْرْ خَانْ
 بَنَا اَوْلَادِي هَجْرَتِكَ ————— عُثْمَانْ وَصِيَّتْ اَنْدِيكِيْمْ بِنِي بُوْرْسَايِي
 كَمَشْرُقَبَه اَلْتَنَه قُوْكَ دِدِي بَعْضِلِرْ دِرْلِرْ سَكْجَكْدَه دَقْنِ اَنْدِرْ
 بُوْطْرَفْدَنْ يِنَه قُوْكَرْ اَلْبْ وَغَازِي رَحْمَانْ وَاَلْجَه قُوْجَه اِنْتَاقْ
 اْتَدِيْلِرْ هَزْ اَطْرَا فْدَنْ يِرُوْدِلِرْ قُوْكَرْ اَلْبْ وَغَازِي رَحْمَانْ اَقْتْ
 بَاذِي اَوْوَا سِنِي وَتُكْرِي اَيْلِنِي وَبُوْلِي وَلا يَتِي مُدْرِنِي وَلا يَتِيْلَه
 فَتْحِ اَيْدِي كِنْدُوِيَه مُسَخَّرْ اَيْدِي وَاَلْجَه قُوْجَه دَنِي قُوْجَه اَيْلِنِي
 فَتْحِ اَيْدِي قُوْجَه اَيْلِنَه اَنُوچُوْنْ قُوْجَه اَيْلِنِي دِرْلِرْ قُوْكَرْ اَلْبْ

[9a]

وَأُتِيَهُ قُوجَه دَخِي دَارِ فَنَادَن دَارِ بَقَايَه رِحْلَتِ اِنْدِرَاةِ اَمْرِنِ
 وَارْدِرْ اَوَّلِ وَايَتِي سَنَجَا غَيْلَه اَوْغَلِي سَلِيمَانَ شَاهَه وَرْدِي
 اَيْنِ اَوْكِي سَنَجَا غِنِي اَوْغَلِي مُرَادِ غَازِيَه وَرْدِي مُرَادِ غَازِي كِيچِي
 اَوْغَلِي دِي اَوْرْحَانَ غَازِي كِنْدُو كَلْدِي اِيَزْ نِكِمِدِي فَتْحِ اِنْدِي
 كَنِيسَا رِي بِقِدِي مَسْجِدِ رِي پِدِرْ وَمُدْرَسَلَرِ اِنْدِرْ شِمْدِي ^{محلّه}
 اِيَزْ كُو مِتْدَه مَدْرَسَه سِي وَارْدِرْ قَرَه مُرْسَلِ دِرْ لَرْدِي پَرَا رْ
 وَارْدِي اَوَّلِ كِنَارِي اَكَا وَرْدِي وَايَتِنِي تِمَارَا وُلْ شُدْرْدِي تِمَارْ
 اُرْ لَرِي كِنَارَه كَلُوبْ كِنَارِي بَجَلِدِرْ اِسْتَنْبُولْدَنْ كِي حَقْرَتْمَزْ اَوْلِدِرْ
 اِسْتَنْبُولْ كِي سِي حَقُوبْ اَوْلِ كِنَارِ وُرْمِيَا دِي وُ وِي لَاقْ اَوَايْ
 اُتِيَهُ قُوجِيَه اَوْلَانْ غَازِيَه تِمَارَا وُلْ شُدْرْدِي اَرْمَنْ بَا زَارِنِي
 مَخْشَلُويَه وَرْدِرْ قَنْدَرِي وَايَتِنِ اَقْ بَاشَه وَرْدِرْ بُونُورْ كْ
 نَسَلِنْدَنْ شِمْدِي دَخِي وَارْدِرْ فَضْلُ اَللّٰهِ غَازِي كِم وَارْدِرْ شِمْدِي ^{محلّه}
 دَخِي تَلِيَه سِي وَارْدِرْ اُتِيَهُ قُوجَه نَسَلِنْدَانْدَرْ وُ قُوجَه اِيَلِنِي

[9b]

ایلینی دؤکوکرپه دؤبوی ولایتین بونلر اچیلدی اورخان غازی تمام
 مملکتلره مقرر پادشاه اولدی قزداشی علی پاشای قاتین
 اوقدی ایتدی قزداش ندرسن مملکت بائندک علی پاشا
 ایتدی بکا بکلر کرمز دیوبجلی بکلپه ترک ادب اورخان
 غازیه اصرلدی کند و برکوشه و اختیار ایتدی اول زمان قزداش
 قزداش حرمت ادردی بر برن اغولدی کچی قزداش اوکو قزداشی
 دخی اغولدی برون قزداشی علی پاشا اورخان ددیلم ای قزداش
 شدیدن کرو لشکرک زیاده اولدی اسلام لشکری ارتدی
 محمد دینی شکاره اولدی شوکت دوتدی سندخی عالمده بر
 نشان قوکر غیریشکرده اولیاددی اورخان غازی ایتدی
 قزداش سن ندرسک ایله اولسون سوزک قبول ادرن ددی
 علی پاشا ایتدی قزداش قوشکرک قبول بورک کیسون سن
 اق بودک کی عالمده بودخی بر نشان اولسون ددی اورخان

و کا تملک اولان قزداش برون کیمسور ادردی

غازیه

[10a]

غازی و آردی حاجی بکتاش سلطان او غلندن دست
 توبه ادب اقبورک کیدی کندویه تعلی اولان قولردی
 اقبورک کیدلر اقبورک کیمک اول زماندن قلدی
 یکجیه اول زمانده بکلر قود شریله طانیق ادب بلجه
 طانیق لردی بربرن اولدرمز لردی تایدنم خان زمانده
 دکن یدرم خان زمانندن قلدی قودش قودشی اولدرک
 اناطولیده ییایزمق اورخانندن قلدی صکره اورخان
 غازی کلوب ازینق فتح اندی توابعیله وبر اولو مسجد
 جامع یدردی وبر عمارة دخی یدردی کندو ایله
 آسینی اولشدردی عمارت لرده آتیش بئرمک اندن قالدی
 اورخان غازی ازینق فتح اندکدن صکره ازنگومیدی
 اوغلی سلیمان پاشایه وردی یکجیه وکونوکه ومدینه
 حواله اولمشدی بوسا سنجاغنی اوغلی مراد خان غازی

[10b]

وِردی اوردخان جمیع ولایتہ ناظر اولدی سلیمان پاشا طرحتی
 یکجینسی وکوبونکی ومدربنی تمام اندی اول ولایتہ نقد کافر
 اوی واریسه سلیمان پاشانک عدنی و دادنی کوردلر جمیع
 مسلمان اولدر ایل وکون هب کاطبتلر اوردخان غازی قرسی
 ولایتی و بالی کسری ولایتی و ادرمید ^{و برعمه} فواحسیله فتح اندر کلب
 صکوه اوکوبادی فتح اندر تگورنی عهد ادب اچندک تومشردی
 صکوه تکور خاینا و لب کندوی قتل اندر سلیمان پاشا دو مر ایینه
 کچمکه نیت اندک کلیبولی فتحنه برکون ولایشنی سیر اتمکه چقدی
 سیر ادرکن ایدنجقدن تاشالغنه و ادردی تاشالغنی کوردلر عجایب و غرایب
 بنا لرم سلیمان نبی بنا اشدی تاشالغنه عجبا قلدی برزددی
 فکوه و ادردی هج کسیه نسنه دیدی تنکر عالمندک یکن اجه بک
 وفاضل بک در لر بر بهادر اولر و ادردی خیل دیلر لدن اکلوردی
 اجه بک ایدرای خام نجب ننگوه و ادرکن عجایب فکر و کوز و فر ^{سنگور و ادر}

اولا

[11a]

اولاد ددی سیمان شاه ایدر نتم بود کیزی اوته کچکه فکر ادرین ددی
 کافر لک خبری اولماسه ند بیر ندر نیجه ایدلم اول فکرده یمر
 ددی اجه بک وغازی فضل بابا ایتد لر ای پادشاه دستور
 ودر سکر بزرگیمز کچالم تقدیرده نیسه کور او زدید لر سلیمان
 پاشا ایدر نیدن کچر سز اولار ایتد لر بوند بولر واردر
 کم کچکه یا قندر وهم آساندر دید لر سوردر واردر لر
 بریز بولدر آدنه ویرا نجه در لر بر حصار در کور جلدن
 اشغه دیز کنار نه چنیک حصار ی در لر انک مقابلسند
 روم الی طرفند اجه بک فاضل بک غازی کیسی برصال
 دزدیلر بند لر کجایله جبین قلمسنگ نوا حسته چقد لر
 باغلك ادا سند بر کافر دوتد لر اوب اول کافر ی کسبه
 بنوب علی الصباح سلیمان شاهه کتورد لر سلیمان شاه
 اول کافر ی خلعتدی کافره ایتدی سزک حصاره کر ملک

کچکه
 دیک
 سلیمان پاشا
 دستور
 ودر
 سکر
 بزرگیمز
 کچالم
 تقدیرده
 نیسه
 کور
 او
 زدید
 لر
 سلیمان
 پاشا
 ایدر
 نیدن
 کچر
 سز
 اولار
 ایتد
 لر
 بوند
 بولر
 واردر
 کم
 کچکه
 یا
 قندر
 وهم
 آساندر
 دید
 لر
 سوردر
 واردر
 لر
 بریز
 بولدر
 آدنه
 ویرا
 نجه
 در
 لر
 بر
 حصار
 در
 کور
 جلدن
 اشغه
 دیز
 کنار
 نه
 چنیک
 حصار
 ی
 در
 لر
 انک
 مقابلسند
 روم
 الی
 طرفند
 اجه
 بک
 فاضل
 بک
 غازی
 کیسی
 برصال
 دزدیلر
 بند
 لر
 کجایله
 جبین
 قلمسنگ
 نوا
 حسته
 چقد
 لر
 باغلك
 ادا
 سند
 بر
 کافر
 دوتد
 لر
 اوب
 اول
 کافر
 ی
 کسبه
 بنوب
 علی
 الصباح
 سلیمان
 شاهه
 کتورد
 لر
 سلیمان
 شاه
 اول
 کافر
 ی
 خلعتدی
 کافره
 ایتدی
 سزک
 حصاره
 کر
 ملک

[11b]

بَرِيْرُوَارِ مِدْرَكَا فِرْدُو يِدِن قَلْمِه اِيْچْنِه كِرُوْز دِيْدِي
 هَانْدَمْ كَا فِرَايْدِر بِن سِرِي بَرِيْرِدِن اِلْدِي بَرِيْر كِم مَسُه كُوْر مِدِن
 حِصَارَه كِرُوْز دِيْدِي هَانْدَمْ بَرِيْر قِي صَال دَزْد لِر سِلْمَان
 پَا شَا يَتْمِش سَكْسِن كِشِيَه يِرَا اَلْپ اِرْنَلْنِهَا دَر لِر صَالَه
 بِنْد لِر كِيْلَه اُوْتَه يِقَا يَه كِيْچِد لِر بُوْكَا فِر بُوْنَلِي طُغُوْجِيْن
 قَلْمِنَه كُوْر دِي بَرِيْر سَلِك وَا رِدِي حِصَارَه قُرْشُو يَغِيْلِش حِصَار
 زِيَادَه بُوْكَسْكَ اِدِي قَلْمِه اِيْچْنِه مَسُه بُوْغِدِي خُرْمِن وَ قِيْتِي
 هَبْ خُرْمِنْدَه يِدِي حِصَار خَالِيْدِي اُوْل تَر سَلِكْدِن حِصَارَه
 كِيْلَه كِرْد لِر حِصَارِي اَلْدِر اَمَّا كَا فِر لِر بِن اِيْچْتَمِد لِر بَلْكَه
 كَا فِر لِر بِنَه اِنْعَا مَلْر اَلْدِر دِيْلِي اِيْچْنِدِن اُو كُوْجَا لِر نِي دُوْتِد لِر
 حِصَارَك بَمُوْنْدَه كَمِيْلَر بُوْلْد لِر اُوْل كَمِيْلَرِي اَلْدِر اُوْل كَا فِر لِر
 اِيْچْنِه قِيْد لِر قُرْشُو دُوْرِن غَا زِيْلَه وَ لَشْكِرَه كُوْنْدَر دَر بِنَه
 اُوْل شَكْرْدِن اَلْيُوْز مَقْدَارِي اَدَه لُجُوْر دَلِر حِصَارَه كَلْد لِر

أحمد

[12a]

آجدهك وفضلك حصارك كيلرندن خيلي كي الدلر وحصارك
 آنلرندن اوب بندلر ولاير ياننده اچه ليمون ددردي
 اند خيلي كي واردى وارب اول كيلرى اوده اورب يقدر
 يينه كله لر حصاره كرد لر جبين قلعينك كيلرين حفظ اندلر
 طور مدين ادم چورد لر چق كك كرجع اندلر روم الن كجه اولقم
 بودان فتح اولدى اول يوزك كافر لرى دخي انجند لر دام
 امن امان اچند اولد لر خا تونلرى واونلنلرى دقور لرى
 غايت خوش دوتدر لر جبين قلعينك كافر لرى غازيلره متق
 اولد لر اياشلونيه ددر لر بر حصار واردى اول حصارى ذى
 الدلر حصار اللزده الى اولدى دبوزك خلقيه بار شد لر چون
 حال بويله اولدى ايدنجقدن خيلي ادم كلدى كيلرله كچدر لر
 روم ايلي شه اكبر ايله طولدى غازيلر تكبير اونن رومالينه
 طولدر لر بوندن صوكره كليبولى دايره سنه سكر دم صلدر لر

بنده لر استغاثت ورد لر كافر لرى ذى حصار

[12b]

کلبوئی تکوری چری حج اتدی کلوب بوزلرله اوغرشدلر عظیم
 جنک اولدی حق تالی فرصت ویرب کلبوئی تکوری صندی
 حصاره قجدی بوزلر کلوب تکفور طاغنی فتح اندلر دؤنب
 کلوب عاقت کلبوئی فتح اندلر جهرتک
 ۷۵۱
 کلبوئی فتح اندکلرندن صکره دخی سلیمان شاه خیره بولبی
 وچورلو ولایتنه آقین ادب قیلر دی کرو کلبوویه کلور
 لر دی اورنوس بک ددرلر دی برآلپ ار واریدی وبردچی
 حاجی ایلی کی ددرلر بردلا ووردخی واریدی بوا یکسی دخی
 غازی لرله کلوب دینه توقی وایل کی برغوزن سکر دم
 کرو کلبوویه کلور لر دی اول حینده سلیمان شاه مرحوم
 آوا اولر یکن آتی ایانغی بردلوکه کجدی ایتله تکرلندی سلیمان
 شاه اول راده شهید اولدی جهرتک
 ۷۵۲
 بعضلر دخی اورخان غازی دخی حق امرنه واریدی سلیمان

ادوم قریبن مکتلارین اولر برغوزدی
 اولر مکتلارین مکتلارین اولر برغوزدی
 اولر مکتلارین مکتلارین اولر برغوزدی

انوشاه اولدی

پاشا

[13a]

پاشا اورخانن اکی ای اولدین وفاة اتدی هجرتک
 غازی مراد تخته کچدی بادشاه اولدی هجرتک
 غازی مراد بورد سیاکلدی چوق لشکر جمع اتدی قری ولایتین
 وکنده ولایتین اول چنده چندرلو خلیل درلردی برار وار
 بچوک قاضی سیدی واز نیغه دخی قاضیدی چندرلو خلیلی
 غازی مراد کتورب قاضی عسکر ادندی لالی شاهین ایله کلید
 کچدر طغر و بیغم کوز درلر بر قلعه وارد اول قلعه الدر
 کلوب چورلو حصار نه وارد لر عظیم جنک اتدر صکره نیغایله
 الدر اندن مسین قلمسیئی الدر تکوردی کندو ویردی اندن
 برغوزه کلدر کافر لری تچشیدی حصار ی بوش بولدر غازی
 حصار ی اوده اورد لر بو طرفدن حاجی البکیله اوردون کلوب
 مزج کنادند برر غوز واریدی انی الدر شهیدی حاله اکا
 ایلیکی برغوزی در لر حاجی ایلیکی کوندز حصاره کوروردی

[13b]

كَيْفَهُ أَوْلَجَهُ أَطْرَافَكَ كَأَفْرِ لِنِي رَاحَتِ أَمْزَلَرْدِي صَكْرَهُ دِيمَنُوقَهُ
 تَكْوَرِي كَلْدِي كَيْمِ حَاجِي أَيْلِي كِي آلِهِ كَتُورَهُ حَاجِي أَيْلِي كِي بُونِ جَابِي ^{سَوِيلُوبِ}
 بَرَكُونِ تَكْوَرِي غَا فِلا آلِهِ كَتُورْدِي تَكْوَرِي دُوتِبِ دِيمَتُوقَهُ
 أَوَزَرِنَهُ وَارِدِ لِرَخْلَتِلَهُ عَهْدِ وَبِطَانِ أَيْدِلَرِ تَكْوَرِي قَبُورِ
 وَرِدِلَرِ حَاجِي أَيْلِي كِي دِيمَهُ تُو قَايِ فَتْحِ أَيْدِي هَجْرَتِكَ
 وَأَوْرُوسُوكِ كَشَانِ وَلايَتِي فَتْحِ أَيْدِي أَبْصَلَايِ دَخِي دُكُوبِ
 يُوْرُدِرْدِي بُو طَرْفِدَنْ مَرَادِ غَا زِي اسْكَدَنْ كُوْجِدِي أَدْرِنِي
 كَلْمَكِهِ نَيْتِ أَيْدِي لَلا سِي شَاهِينِ لَلايَهُ لَشْكَرِ وَرْدِي أَدْرِنِي
 كُونْدَرْدِي شَاهِينِ لَلا أَدْرِنِيهِ كَلْدِي أَدْرِنَهُ كَأَفْرِ لِي لَشْكَرِي
 قَرَشُولَدِيرِ عَظِيمِ جَنْكِ أَيْدِلَرِ خَيْلِي أَدَمِ قَرْلَدِي عَاقِبَتِ كَأَفْرِ لَرِ
 مَنَهْزَمِ أَوْلَبِ تَجُوبِ أَدْرِنِيهِ كَلْدِلَرِ حِصَارَهُ كَرْدِلَرِ مَرَادِ غَا زِيهِ
 شَاهِينِ لَلا بَشَارَةَ خَبَرِيْنِ كُونْدَرَبِ بُو نَجْمَهُ بَأَشَلَرِ كُونْدَرْدِي
 حَاجِي أَيْلِي كِي وَأَوْرُوسُوكِ بَكِ سُلْطَانِ غَا زِي مَرَادِكَ أَوَكْنَهُ دُوتِبِ

طُورُ

[14a]

طغر و ادرنیه کتوردلر اول وقت مرتج صوپی غایت طشغون ادی
 ادرنه کتوردی کجه ایله برقایفه بنوب تجدی اینوزه کندی غازی
 مراد علی الصباح دردلر قلمه و خای بولدلر شهر خلق قلمه ~~دری~~
 اچی وردلر اچر و کردلر بو فتح دخی هجرتک ~~واقع اولدی~~
 سلطان مراد غازی اول حینده لالاسی شاهنی زغریه و فلیه
 و اول طرفله اقرین وردی کندردی اول طرفنی وار ب فتح اندلر
 و اوردنوس که دخی ایصلا طرفنی وردلر اوردنوس بک وارب
 ایصلای فتح اتدی بونلر بولورنده اوج بکری اولدلر هجرتک
 اول یل کونش کلی دوتلوب یلدر تمام کوردی
 عالمده ظاهرا اولدی برون قره دستم درلر بردان شند و ایدی
 فرمان ولایتدن کلشدی چندد لوقره خلیل کم قاضی عسکرا دی
 قره دستم کلدی قاضی عسکره ایدر بونجه بکلک مالی نیه ضایع
 ادر سین ددی قاضی عسکر قره خلیل ایدر ضایع اولاجو نیجه

[14b]

آید و پردی
 مَالِ عَارِدُر قَرَه رُستِم آیدر اَشْبُو اسیر کیم غَزَادَن غَا زَیْلَر
 کَتُور زَلَر تَنکری تَعَالی بُو و عِنْدَه بَیْشَدَن بَیْشَدَن بَیْشَدَن بَیْشَدَن
 الْمُرْسُودِ قَاضی عَسْکَر بُونِ مُرَاد خَان غَا زَیْبَه دِدی مُرَاد خَان
 غَا زَی آیدر چُون کِم تَنکری تَعَالی بُو و عِنْدَه وَارِدُر اَلک دِدی
 وَارِدِر قَرَه رُستِم اَو قُودِر اَیْتَدِر مَوْلَا نَا تَنکری بُو یَرُوغِی
 نِیْسَه ایلَه اَیْت دِیدِر قَرَه رُستِم وَارِدِی کَلِیْبُولِیْن اَو تُردِی
 هَوَا سِیْرَدَن یِکری بَشْر اَچَه اَلدی بُو اَحْدَاث بُو اَکِی کَشِدَن قَلدی
 کَلِیْبُولِیْن اَسِیْرَدَن بَاچ اَلتق بَرِی چَند لُوقَرَه خِیْل دَن بَرِی قَرَه
 رُستِم دَن وَهَم غَا زَی اَو رَنُوس بَکَه دَخِی اَصْمَر دِلَر کِم اَقْتَدَه چَقَا
 اَسِیْرَدَن بَشَدَه بَرِن اَلار دُرْت اَسِیْرِی اَوْلَانک یِکِرِم بَیْشُر
 اَقچَیْن اَلار بُو تَرْتِیْب اَو زَرِنَه وَارِدِر اَو غَلَان لُر دِی بُو شَر مَکَه
 بَشَل دِر اَقْتَدَه بَیْش اَسِیْرَدَه بَرِن اَلدِر کَتُور ب قُودَه بُو اَعْلَان کِر
 طَشْرَه ایلِدَه تُو رَکَلَه وِیْر دِر تُو رَچَه اَو کَر نَسُون لُر دِ دِیْر اَن اَلْهَوِیْدَه

تورکلر

[15b]

كَلِمَةً قَصْدًا يَدِي دِيُوكُنَارِ لَشْكُرِي مَجْمُومٍ اِيْدُبُ بُوِيَا چَرِيْمِنِ
 قُرُوشِيْنَدَهْ اَوْ تُوْرُزْ كُنْ بُوَطْرُ فِدَنْ لَا لَاشَاهِيْنِ دَاخِي غَايِلِي
 جَمْعِ اِيْدُبُ حَاضِرْ اَوْلَانِ لَشْكُرِيْلَهْ اَللّهُ تَوَكَّلْ اِيْدُبُ حَضْرَتِ
 رَسُوْلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَمُعْجَزَاتِهِ صِفْنُوْبِ نَيْتِ غَمْرَا
 دِيُوتَكْبِيْرُ كُوْرُبُ چَرِي اَوْجُ بُوُوَكْ قِلْدِي اَوْجُ طَرْقَدَتْ
 يُوْرِيُوْبُ سَرْفُ لَشْكُرِي غَا فِلِكُنْ بَرِيْجَهْ شَبْحُوْنُ قِلْدِي لَرُ
 كَا فَرِ لَشْكُرِي تُوْرُكْ لَشْكُرِي كَلْدِي دِيُوَا وَيَتُوْدَنْ بَلْ كَلِيُوْبِيْنِ
 بَرِي بَرْنِ بَصُوْبِ قَرْمَغَهْ بَاشْ لَدَلَرُ فَا جَلْمَهْ اَوْلَجَهْ كُنَارُ
 بَرِي بَرْنِ قَرُبُ اَرْتِيَا دَرِ كُنْ جَنَكْ اِدْبُ صَبَاحُ مَنَهْرُ اَوْلُبُ
 تَجْمَا بَاشْ لَدَلَرُ غَا ذِيْلَرُ اَرْتَلِيْنِهْ دُوْشَبُ قُوْدَلَرُ غَا يَتِ طِيُوْمُ
 اَوْلُبُ نِي نِهَا يَتِ مَالِ غَنِيْمَتِلَهْ كَرُوَا دَرْنِيَهْ كَلْدَلَرُ سُلْطَانِ
 مَرَادْ خَانِ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ وَالْفَرْمَانُ غَا زِيَهْ بَرِيْجَهْ دَرِي كَا قُرُ
 وَبَرِيْجَهْ بَاشُ كُوْنْدَرْدَلَرُ سُلْطَانِ مَرَادْ خَانِ پَادِشَاهِ خَطَرِي

ايشدرب

[16a]

اِسْدُب شَاد خندان اولدی بوقچ مسرت اثار هجرتک
 ۷۶۷
 یددی یوز النش یدسنده واقع اولدی اول
 تاریخده یلدره بایزیدی ویعقوب چلی سنت ایلدی
 دگون ایلدی ویلجوکده برجامع پیدردی و بورسه دخی
 برجامع پیدردی و برعالی مدرسه دخی پیدردی و گرمیان
 اوغلیک قزنی سلطان بایزیده ایویردی عالی دگون اندی
 اوردی اندن صکوه وار ب حمیدی و ولایتی فتح اندی
 اندن کوچ کوتا هیته بی واق شهری و کیشهرک
 و سید ک شهرنی ویلجو و آجی واسپرتی فتح اندی هجرتک
 ۷۸۴
 یددی یوز سکسن دزدندکینه سلطان مراد
 غازی کلوب کلیبولیدن کچوب مغلقه یه کلدی اورنوس
 بک و لاشا هین رو و رایلی چرسيله کلوب سلطان مراد
 خانله بولشدکر اندن کچوب انجوکز طرفنه وارد کرپولینه

[16b]

دَر لَر بِر حِصَارَ وَار دَر صَرَبِ حِصَارِ تَتُورُوكِ اَكَا تَنَكْرِ يِقَدْرِ غِي
 دَر اَوَّلِ وِلَايَتِكَ خَلَقِي قُجُومًا وَاوَّلِ حِصَارِهِ كَر دَر لَر سُلْطَانِ مَرَادِ
 غَازِي بُو نَجَه كَشُوكَلَه وَآر دِي بِر نِجَه كُونِ جَنَكِ اَنَدِ لَر اِبِدِ لَر
 عَاقِبَتِ كُوجِبِ كَتَدِ لَر سُلْطَانِ مَرَادِ غَازِي اِنْدُو غِنَه مَلُولِ
 اَوَّلِي صَكْرَه بُونِي تَنَكْرِ يِقَه دِيو دَر دَلَه بِرَاهِ اِنْدِي كَلُوبِ
 دَوَلَتُوقَا اَغَاچِ دَر لَر بِر قَوَاقِ اَغَاچِي وَآر دَر شَدِ كِيچِنَدِ
 دَخِي اَكَلُورِ سُلْطَانِ مَرَادِ غَازِي اَوَّلِ اَغَاچِ دِي بِنَه قَوَدِي
 اَر قَسِينِ وُرُبِ طِينَدِي اَو تُرُرِ مِيلِ سَحْتِ اَوْبِ اَو تُورُوكِنِ
 بِر لِحْظَدِنِ حَبِرِ كَلَدِي كَمِ سُلْطَانِ دَوَلَتِنَا حِصَارُوكِ
 بِر ظَرْفِي يِقَدِي دِي دَر حَقِّ تَقَالِي قُدْرَتِيلَه زِي رُو زَبَرِ اَوَّلِي دَر لَر
 سُلْطَانِ مَرَادِ لَالَا شَاهِنِي كُونَدِ دَر دِي وَآرُبِ اَسِيورُوكِنِ
 اَوْبِ مِبَالَه مَالِ كَتُورُوكِي اَوَّلِ حِصَارُوكِ اِيچِنَدِ اَلْتُونِ
 طَا سَرِنِ بُولَدِ لَر غَازِ لَر بِا شَرِنَه كِيور دَر لَر سُلْطَانِ مَرَادِ خَانَه

قُشُو

[17b]

كَوْجَرِ اِيْلَ وَاَرْدِي اَنْلَارِي سُوْدُرِي سِيْرُو زَطْرَفِيْنِهْ كَتُوْرْدِرْ صُوْكَرِهْ
 وَاَرَبْ مَنَاسْتِرِي فَنَحْ اَنْدِلِرْ وَاَسْلَانِيْكَ وَاِلَيتِيْ دَخِي خَوَابْ
 اِدْبَالِدِرْ تَا قَوْلِهْ اِيْلِنَهْ وَاَرْجِهْ بُوْفَتْحِكْ تَا رِيْحِي هَجْرَتِكْ
 يَدِي يُوْز سَكْنِي يَدِي سِنْدَهْ وَاَقْعْ اُوْكَوْبْ اَوْلْ وَقْتْ تَمُوْرْ خَانْ
 بِنْدَا دَهْ كَلْدِي سُلْطَانْ اَحْمَدْ پَادِشَاهِيْدِي قُجُوْبْ مِيْصِرْ سُلْطَانْ
 بُوْرُقُوْقْ قِنْتَهْ وَاَرْدِي هَجْرَتِكْ
 وَاَقْعْ اَوْلْبْ وَاَكُوْرْ تَمُوْرْ خَانْ دَشْتْ وَاِلَيتِيْ وَاَرَبْ تَخْتِشْ خَانِلَهْ
 جَنَكْ مَحَارِبَهْ اِدْبْ تَخْتِشْ خَانْ وَاَقْمِيَهْ اُوْغْرِيْبْ تَمُوْرْ خَانْ
 دَشْتْ وَاِلَيتِيْ خَرَابْ اِدْلَدَنْ بَرُوْ هَجْرَتْ
 هَطْشَانْ بَرِنْدَهْ وَاَقْعْ اَوْلْدِي وَاَنْدَنْ صُكُوْهْ غَاَزِيْ مُرَادْ لَازْ اُوْغْلِيْلَهْ
 جَنَكْ مَحَارِبِيَهْ بَشْلَدِرْ عَاَقِبْتْ لَازْ اُوْغْلِيْ شُكْرُجَعْ اِدْبْ قُوْ سَوَاِيَهْ
 كَلْدِي سُلْطَانْ غَاَزِيْ مُرَادَهْ خَبِرْ كُوْنْدِرْدِي كَلْسُوْنْ بُوْلِيْشَاْلَمْ
 دَوْلَتْ يَكْمَنْ اِيْسَهْ اَوَّلَا دِيْدِي غَاَزِيْ مُرَادْ دَخِي شُكْرُجَعْ اِدْبْ

[18a]

اوغلی یلدرم خان بایزیدی و یعقوب چلبی بله الدی قوسوایه
 بله چقدی نجد سوردرلر سرف لشکون قرشولدی قوسواده
 بولشدلر نایت عظیم جنک اولدی غافلین برکافر کلوب غازی
 مرادی اندک شهید قلدی رحمت و آسعت بکلر بو حالی بولوب
 طاشتی قلدی عاقبت یعقوب چلبی کتوردب کل باباک ایشتر
 دیوب چادره قیوب قیدن کوردلر یلدرم بایزیدی تخته
 کچوردب پادشاه قلدرلر کلازا اوغلی دخی اول جنکده دویلوب
 کتوردب یلدرم بایزید اوکنه قتل ایدلر کلازا اوغلی فی النار سقر
 اندن کچوب ادرنیه کلدرلر هجرتک
 سلطان غازی مرادا توزیل بکلک اندی میتنی الوب بوزسیه
 کتوردب دفن اندلر سلطان یلدرم بایزید اول بیل اجنه قوا
 طوایی معدنلری نوا حسیله فتح ایدلر و اسکوب اسحاق
 آفندی پاشا کیت ددرلر دی اسکوب اول فتح ایدی بو طرفدن

ایندن و نه ایزی و نه قوسورده شهید اولدی بوردی بوردی
 دخی او انگریزه تریسی و در ایدن

کوجا بایزید
 پادشاه
 کتوردب
 اسحاق

[19a]

اِكْسِنَدَ وَاقَعِ اَوْلَبِ وَبُونْدَمُوَكْرَهٗ سُلْطَانِ بَايَزِيدِ قُسْطَنْطِينِيَّةِ دَشْدِي
 خِيَلِي جَنَكِ اِنْدِي جَنَكِ اِدْرَكْنِي اَنكُرُوسِي قِرَالِي لَعِينِ هُجُوْمِ اِدْبِ
 كَلُوبِ نِيكِهٗ بُولِيهٗ دَشْدِي حِصَارِ اِنْدِي سُلْطَانِ يَلْدِيْمَخَانِهٗ
 خَبْرِ اَوْلَدِي قُسْطَنْطِينِي اَوْرُزْزَنْدَنْ چُوبِ نِيكَبُولِيهٗ وَارْدِي
 قِرَالِهٗ بُولَشُوبِ طُونِ دَكْشُورَبِ دُونِ بَصْفُونِ اِدْبِ قِرَالِ
 نَشْكِرِيْنِ طُونِهٗ سُوِيْنِهٗ دُوَكْدِي كَلِي هَلَاكِ اَوْلَدِ لِرَهْمَنْكِ
 يَدِي يُوْزْطُقْسَانَ اُوچَنْدَكِ وَاقَعِ اَوْلَبِ يَلْدِيْمِ بَايَزِيدِ يَنْدِهٗ كَلُوبِ
 قُسْطَنْطِينِهٗ دُوْشَبِ غَاقِيْتِ صُلْحِ اِنْدِرِ اِچْنِهٗ اَدَمِّ قِيُوْبِ
 قَاضِي دَكْدِرِ وَطَرْتِي كِي جِسْنِكِ حِصَارِ اِدْبِي كُتُورَبِ اسْتَبُوْلِ
 اِچْنِهٗ قِيْدِرِ بَرْمَحَلِهٗ اِنْدِرِ اِچْنِهٗ قَاضِي دُرْدِي هَجْرَتِكِ
 يَدِي يُوْزْطُقْسَانَ دَرْدَنْ اَوَّلِ وَقْتِ مِصْرِ سُلْطَانِ بَرُوقِ
 وَفَاةِ اِنْدِي سُلْطَانِ بَايَزِيدِ شَاهِ يَرُوْدِي وَارْبِ مَلَاطِيَهٗ
 اَلْدِي قِيْشْرِ اِرْشُدِ، قِرَارِ اِنْدِي كِرُوِيَايَزِيْنِ وَارْبِ اِرْزَنْجَانِ

[19b]

اَلَّذِي فَتَحَ اِنْدِي صُكْرَهٗ تَمُورَ كَلْدِي بِاِقِصَّهٗ وَاَنْدَنْ صُكْرَهٗ يَلِدُ
 بَايَزِيدَ نَيْكَبُولِي وَسَيْسِرَهٗ فِي فَتْحِ اِنْدِي وَاَنْدَنْ صُكْرَهٗ مَوْرَهٗ طَرْفِيْنَهٗ
 وَاَرْدِي قُوَّهٗ قَرِيْبَهٗ طُوْرَدِي وِدْرَتِ يَكَا اَقِيْنِ كُوْنْدَرْدِي مَبَالِغَهٗ
 مَالِ جَمْعِ اِنْدَلْرِ قَرَهٗ بَرَعَمَادَهٗ اَسْرَانْدِي يَبْدَلْ اَنْدَنْ كَلُوْبْ
 يِنَهٗ اِدْرَنْدَنْ قَرَارِ اِنْدِي وِلْقِ قَزْنِي سُلْطَانِ بَايَزِيْدِ وِرْدِي دَكُوْرْ
 دَكُوْرْشِي اَوْلَدَلْرِ تَاوَلِقِ قَرِيْ كَلْبِيْنَجَهٗ بَايَزِيْدِ صُجَّتْ وَعِشْرَهٗ نَيْدِ وَاَنْ
 بَلْمَزْدِي شَرَابِ صُجَّتِي اَوْلْمَزْدِي عُثْمَانِ وَاوْرَحَانَ زَمَانْتَهٗ شَرَابِ
 صُجَّتِي اَوْلْمَزْدِي عُلْمَا صُجَّتِيْنِ اِدْرَدَرْدِي عُلْمَا سُوْزَلَهٗ كَجَنُوْرَلْرْدِي
 اَلْمُرْدَخِي عُلْمَا نَدْرَسَهٗ سُوْزَلَرْدَنْ چَقْمَزَلْرْدِي اَلْ عُثْمَانْدَنْ بَرَكْنَاهٗ
 صَادِرَاوَلْسَهٗ عُلْمَا اَلْمُرْدَنْ قَجْرَلْرْدِي پَادِشَاهٗ يَانِهٗ وَاَرْمَزَلْرْدِي
 عَالِمِ مُنْسِدِ دَكَلْدِي تَاغَمِ وِقَرْمَانِ تَرَشْمِيْنَجَهٗ اَلْ عُثْمَانِ كُنَاهٗ مَرْكَبْتِ
 اَوْلْمَدَلْرْ كَجَنِمِ چَنْدُرْ لُوْخِيْلِ وِتْرَكِ رُسْتَمِ كَلْدِي اَنْلَرِي اَوْلْمَدَلْرْ
 مَوْلَا نَادِرْ اَلْمُرْدَخِي عَالِمِي حَيْلِيْلَهٗ دَوْلَدِرْ چَنْدُرْ لُوْخِيْلِ

[20a]

اَوْ عَلِيَّ عَلِيٍّ بِشَا وَزِيرًا اَوْلَدِي اَنُوكَ زَمَانِكَ دَانِشَنْدَلَرُ
 چُوَقْ اَوْلَدِي اَلْاَعْمَانِ بِرْصَلْبِ قَوْمِ اِدِي اَنْلُوكْلَدِي دُرُلُو
 دُرُلُو فِتْوَالَرِهْ وَحِيلِيَهْ بِشَلْدَلَرُ وَلَا يَتَلَرَهْ اَسْكِ اَجِيَهْ
 صَاوَبَا زَارِ اَتْمَكِي اَنْلُوانْدِي يَكِي اَجَهْ كَسْتَرَبْ اَسْكِ اَجِيَهْ
 يَصَاقِ اِتْدَلَرُ دُرُلُو دُرُلُو يَصَاقِلَرِ اِتْدَلَرُ اَسْكِ اَجِيَهْ مَسْنَهْ صَاو
 بَا زَارِ اَيْمِيَهْ وَاسْكِ اَجَهْ نَمِيَرِي وَلَا يَتَلَرَهْ كَتْمِيَهْ وَدَحِي
 عَلِيٍّ بِشَا ذَوَاقِ كَشِيدِي خَلْقَكْ اَكْثَرِي دَحِي ذَوَاقِ اَوْلَدَلَرُ
 قَاضِيَلَرُكَ دَحِي نَسَا دَلَرِي طَاهِرْ اَوْلَمْنَهْ بِشَلْدِي بَايَزِيدِ خَان
 خَانِ اِسْتَدِي كِمْ قَاضِيَلَرُ دُرُلُو دُرُلُو نَسَا دَلَرِ اِدِرَلَرِ حَالِ لَرِنَهْ
 مَطْلَعِ اَوْلَبْ حَكْمِ اِنْدِي نَقْدَرُ قَلْبِي وَآرِسَهْ كَتُوْرْدِي جَمْعِ اِنْدِي
 يَكِي شَهْرَهْ بِرَاوَهْ قَيْدِي يَلْدِرْمِ خَانِ حَكْمِ اَيْمِي كِمْ وَآرُكْ اَوْل
 اَوْكْ دَايِرَهْ سِنْدَن اُوْدَاوْرُكْ قَاضِيَلَرُ هَبْ اُوْدَهْ بَا نَسُوْلَرُ
 دِيُو حَكْمِ اِنْدِي وَزِيرِي عَلِيٍّ بِشَا عَاجِرْ قَلْدِي قُوْرْتَرْمَعَا چَا رَهْ

[20b]

بُولدِي آخِر پَادِشَاهَكْ بِرْمَسْحَمَ عَرَبِي وَآرِدِي حَبَشِي
 بِرْسُوزِي اِكِي اُولْمَزْدِي عَلِي پَادِشَاهَ مَسْحَمَ عَرَبِي قَزْدِي اَيْتَدِي
 اِي عَرَبْ سَكَانِدَرَسَكْ وَيَتَرِي اَكْرَا پَادِشَاهَدَن قَاضِي لَرِي
 قُورْتَرُورَسَكْ دِدِي عَرَبْ دُورْدِي وَرْدِي بِرْچُوكْ نِسْطُون
 كِيدِي وَبِرْبُرْكَ كِيدِي طُونَنْدِي كَلْدِي يِلْدِرْمَرْخَانْ بَايَرِي خَانْ ^{اَدِكْنَه}
 كُورْدِي اَيْدُرْ بُونَنْ نَه چُوكْ دُوشَمِشْ سِنْ حَالَنْدُرْدِي
 عَرَبْ اَيْدُرْ سُلْطَانَدَن بَرْدَلِكْ اَيْدِرِي نَبِي قُسْطَنْطِينِيَه
 اَجَلِكْه كُونْدُرْ وَارِيْمِرْ دِدِي پَادِشَاهْ اَيْدُرْ بَرَهْ عَرَبْ
 اِسْتَنْبُولَدَه نِيْلَرَسِنْ عَرَبْ اَيْدُرْ وَارِي نِي كُورْدَن قُرْقَالِي
 كَشِي شَارْ دَلِيَه يِنْ پَادِشَاهْ اَيْدُرْ بَرَهْ عَرَبْ بُو كَشِي شَارِي
 نِيْلَرَسِنْ عَرَبْ اَيْدُرْ سُلْطَانَكْ هَبْ قَاضِي لَرِي يِنْدِي كُنْدِي
 بُو كَشِي شَارِي قَاضِي لَرِي اِدَه لَمْ پَادِشَاهْ اَيْدُرْ بَرَهْ عَرَبْ بُو
 كَشِي شَارِي قَاضِي لَرِي اِدِنْجَه كُنْدُو قُولْمَزْمِي قَاضِي اِسْمَهَنَه

بُولدِي
 قُولْمَزْمِي

[21a]

قَوْلُ الرَّمِّ قَاضِيُ وَاوَّلَسَنَهُ يَابَنْدُنْ لِمَسَّةِ اُولُنَجَهْ عَرَبِّ اَيْدُرْ سُلْطَانِ
 بُو قَوْلِ اَوْ قَمِشْ دَكُو لَلرُّدُرْ يَادِشَاهْ اِي عَرَبِّ بُو قَاضِيَلِرْ
 اَوْ قَمِشِدُرْ عَرَبِّ اَيْدُرْ سُلْطَانِ اَوْ قَوْمِيْنِ قَاضِيِي اُولُو
 يَادِشَاهْ اَيْدُرْ يَا اَوْ قَمِشِدُرْ نِچُونْ اَوْ قَدَقَلِرْ بِنْ دُو مَزَلِرْ دُرْ
 يَادِشَاهْ بُو اَشْدَهْ عَا جَز قَلْدِي عَلِي پَاشَايْ قَغُودِي اَيْدُرْ عَلِي بُو
 قَاضِيَلِرْ اَوْ قَمِشِدُرْ عَلِي پَاشَا اَيْدُرْ يَا سُلْطَانِ اَوْ قَوْمِيْنِ قَاضِيِي
 اُولُو يَادِشَاهْ اَيْدُرْ يَا نِچُونْ بُو لِيهْ اِدِرْ لِرْ عَلِي پَاشَا اَيْدُرْ سُلْطَانِ
 جِهَانْ بُو قَاضِيَلِرْ وَاكْ جِجْهَتَلِرْ اَزْدُرْ اَنُو چُونْ بُو لِيهْ اِدِرْ لِرْ
 يَادِشَاهْ اَيْدُرْ يَا بُو قَاضِيَلِرْ نِجَهْ اِدْمُ عَلِي پَاشَا اَيْدُرْ بُو نَلِرْ بُو
 دُو شَلِكْ اُولَسَهْ يَادِشَاهْ اَيْدُرْ اِمْدِي بُو نَلِرْ بُو دُو شَلِكْ بُو لِرْ
 دِي دِي عَلِي پَاشَا وَا رْدِي بُو نَلِرْ بُو دُو شَلِكْ بُو لِدِي مِي اَنَكْ بِيكْ
 اَتِجْدَنْ يِكْرِمِ اَتِجَهْ رَسْمِ قُوْدِي وَا مَكْتُوبَهْ اَكِي اَتِجَهْ رَسْمِ قُوْدِي
 قَاضِيَلِرْ بُو رَسْمِ اُولْ زَمَانْدَنْ قَلْدِي عَلِي پَاشَا وَا رْدِي قَاضِيَلِرْ

[21b]

آذ آیددی بوردی قاضی عسکر لوه پینه برکون قرمان
 اوغلی یوردی حمید ولایت اچند کلوب پلدرم خان دیدر
 شکایت اندر پلدرم خان بوردی و اردی اندن کوچدی نکه
 اندن قرمانه چقدی قونینک اوزرینه دوشدی قرمان اوغلی
 قجدی طاشاله کردی خرمن وقتیدی قونیبی اوزرینه و اردی
 خرمن چچری بیلش ادی پلدرم خان غایت یصا قلویدی مکسه
 برجه یوقردی ائلارینه ارپه المغه وارپ قونیه خلقتدن
 ارپه استد لر ائلار ایدی حصار اچند یوز سیزلره نیجه
 ارپه ستالم اگر پادشاه دستور ویرر سه چقام ستالم
 دیدر پلدرم خان دیدر پلدرم خان آدم قوشدی ارپه لرینی
 صد لر اچلرین ائلر کیو و حصاره کیو لر کیمی اچتد لر حصار
 خلقی بو عدلری کورد لر قونیا کندولر و پردی واق سراي
 و نکلدی و قیصری و اچیلله تسلیم اندر چون بونی کوردی

قرمان اوغلی

[22a]

قَرْمَانِ اَوْغَلِي نَاجَارَاوُلْدِي اَلْجِي كُونْدَرْدِي بَرِشْدِي جَار شَوْصُونْدَن
 اَوْتَا سَيْنِ حَدِّ صُنُورَا تَدْرُ قَرْمَانِ اَوْغَلِنَه وَرْدِرْ بَرُوسِنِي
 يِلْدِرْمَخَانِ كَنْدُو قَوْلَرِينَه وَرْدِي اَنْدَن دُونَبِ سُلْطَانِ يِلْدِرْمُ
 بُو زَسَايَه كَلْدِي بَرِيچِ اَي قَرَارَا تَدِي بُو رَسَدَن چِقْدِي طَقْلُو
 بُو رَلِيَه وَرْدِي اَي نِي فَتْحِ اَتَدِي اَنْدَن قَسْطُونِيَه وَرْدِي اِسْفَنْدِ
 يَارَاوْغَلِي قَچْدِي صُنُوبَه وَرْدِي يِلْدِرْمُ خَانَه اَنْدَن اَلْجِي كُونْدَرْدِي
 بَرِشْدِي قُو رِيمُ بُولِنْدَن اَشْغَا سَيْنِ صُنُورَا تَدْرَا اِسْفَنْدِ يَارَه
 وَرْدِرْ بَا قَسِينِ يِلْدِرْمُ خَانِ تَصَرَفِ اَيْلدِي دُونَبِ كِرُوبُورِ سِيَا
 كَلْدِي بُو فَتْحِكُ تَارِيخِي هَجْرَتِكُ سَنَه يَدِي بُو زَطْطَا نِ يَدِنْدَه
 وَرْفَعِ اَوْلْدِي وَ اَنْدَن صُكْرَه يِلْدِرْمُ بَا زِيدِ خَانِ وَرْدِي اَمَا سِيدَه
 قَا ضِي بُرْهَانَ الدِّينِ دَنْ سِوَا سِ شَهْرِي اَلْدِي اَمِيرِ سَيْلِمَانَه وَرْدِي
 وَ اَنْدَن اَر زَنْجَانَه وَرْدِي طَهْرَتْنِ بَكِ اَر زَنْجَانِ بَكِيدِي طَهْرَتْنِ
 بَكِ صَحِ اَتَدِي اَر زَنْجَانِ يِنَه طَهْرَتْنِ بَكَه وَرْدِي اَوْغَلِي وَ قُرْنِي

[22b]

الدی بۇرسایه کوندردی و آندن کوچدی ملاطیه و آردی
 ملاطیه و ددرندی الدی و بهشتی الدی فتح اندی آندن کلدی
 بۇرساده قرار اندی هجرتک سنه یددی یوز طقسان ^{سکندره} ید سنه
 واقع اولدی و کوروسوال مورخان کلوب حلبی و شامی اوب
 خراب ادلدن برو سنه سکر یوزده واقع اوب یددی مورخان
 ملاطیه و بهشتی ترکاندن الدی و دورکی کوردلردن الدی
 قیدی پادشاهلرد کلرادی آرتوندن صکره اول و لایت بنلک
 اینه کرمشدی یددی مورخان اول و لایتلی ایچق اول تورکمن بکلدی
 چوب عرب و آرمشکردی عرب و یارند او لورلردی چنکم یددی
 خان مورخان مور و رطنه واقع اولیچق مصر سلطان سببیله
 یز کویره کلدر اول و قندن بروم حکم ادرلردی آندن صکره طهرتن
 بک و گرمیان اوغلی و دزمه ایدین اوغلی و منتشه اوغلی و صرخان
 اوغلی بۇلر جمیع اسفند یارک اچسبله تورخانه واردلر حالین

[23a]

عَرْضِ اِتْدَارِ تَمُورْخَانَه سُوْلْتَدَرِ اِبْرَامْ اَنْدَلْزِمْ تَمُورْخَانِ يَزْدَنْ قُوْرْدُوْر
 دُوْرْدُوْر لُوْجَبِرْ لَرَايَه اَلْحِيْلَرِ تَمُورْخَانِ يَلْدِرْمْ خَانِلَه جَوَابِلَشْد لَرَعَابَتْ
 صِلْحِ اَوْلِيْبَتْ تَمُورْجِرْ يَلْرَجْعِ اِدْبْ كَلْدِي سَوَاسْ شَهْرِي جَبْرِ لَه اَلْدِي
 هَلَاكْ اِنْدِي حِصَارِي فِي يَقْدِي اَنْدَنْ كُوْجِبْ شَامَه يُوْرْدِي دُو الْفَاوِدْ
 اَلْنَدَنْ مِصْرَ سُلْطَانِي مِصْرَ حَرْسِيْنِ وَ شَامَ حَرْسِيْنِ وَ حَلَبَ حَرْسِيْنِ جَمْعِ
 اِدْبْ حَلَبْ يَانْدَه بَجْمُوْنِ طَبَقْ يَارُوْسِنْدَه اَوْ عَرْشِدْ لَرِ مِصْرَ حَرْبِي
 هَزِيْمِيْتْ اَوْلَبْ سُلْطَانِ قَجْدِي مِصْرَه كَتْدِي تَمُورْخَانِ جَبْرِ لَه حَلْبِي
 اَلْدِي حَمَه، خَمُوْحِي اَلْدِي خَمُوْصَدَه مَقَابِرْ لَرِ كُوْرْدِي بُوْنَلْزِكْ لَرْدَرِ
 دِيْدِي اَيْتْدَلْر حَضْرَتِ رِسَالَتِكْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَصْحَابِ بَرْدَنْ
 خَالِدِ ابْنِ وِلِيْدْ وَ كَعْبُ الْاَخْبَارْ وَ عَمْرُ ابْنِ اُمِيَه دُوْر دِيْدَلْر اَنْدَلْزِمْ
 يُوْرِي صُوِيْنَه بُوْنَلْزِي اَزَادْ اَيْلِدِي وَ اِلَا مَالِ لَرِيْنِ اَلْدِي اَنْدَنْ كَجْدِي
 بَعْلَبِكَه وَ اَرْدِي اَنِيدَا خِي يَغْمَا اِنْدِي اَنْدَنْ شَامَه وَ اَرْدِي شَامَكْ
 حِصَارِنَه دُوْشْدِي اَلْيَمَارِي عَمَابَتْ يَغْمَا قَلْدِي جَبْرِ لَه اَلْدِي كَرِيْدِكْ

[23b]

مقبره سن بولب چقردي گوکلرين اوده اوردی مقبره سنه بحس
 طولدردی اندن سوردی کوروقه باغه کردی اندن قشلدی یاز اولدی
 کوروروم طرفنده یوردی اولار زنجانه کلدی ارزنجاندن کچ
 طغرو انکوریه کلدی بو طرفدن یلدر مرخان دخی کاکر لر جمع کلدی
 تانار چرسی دشت ولایتندن قره بغدادن کچ کلیدی انلوی
 بیله الدی وولفی اوغلی فی چرسی بیله بله الدی ورومرالندن وانا ^{طولیدن}
 چریلر جمع اولوب نورشکونه مانند کاکر لر جمع ادب انکوریه اوردی
 یوردی اوغوللری امیر سلیمان و مصطفی چلی و سلطان محمدی بیله
 الدی تورله بوشد لر پنجشنبه کون صباح تور قوندی خندق
 قزدردی کندوی خندق اچنه الدی و یلدر مر بایزیدخان اختم
 قوندی جمع کون علی الصباح الایلور رلدی تمام جنک اوزرین ^{کین}
 هر طرفک بکری کندو بکارنه دوند لر سلطان بایزیک خبری یوکن
 سلطان بایزید سجاقلرن چوزب الایلرد ووزب کوسلرحا اندی

[24a]

صَافِ بَرِّصَافِ دُرْدَلِ لَایِلِرِ بِنَلِنْدِ اِکِ چِرِی مَقَابِلِ اَوْلَدِ لَرِ تَانَا
 لَشْکَرِی خَایِنِ اَوْلَدِی کِنْدُو بَکَرِی اَوْغَلِیدِی کِم اَر زَنْجَانِ بَکِ طَهَرِ
 تَن بَکِ اَرِطَنَه بَکِ قَرِنْدَ اِچِ اَوْغَلْدِز تَانَا لَشْکَرِی اِکَادُو نَدِ
 کَر مِیَانِ لَشْکَرِی کَر مِیَانِ اَوْغَلِنَه مَنْتَشَه لَشْکَرِی مَنْتَشَه اَوْغَلِنَه
 دُو نَدِ لَرِ تَقْرِیْقَه اَوْلَدِ لَرِ هَبْ بُو بَکَرِ تُو رَخَانِ قَنَن اَوْلورْدِی وِیلِدِیْم
 چِرِی دِخِی یِلْدِ رِمْدَن اِنْجَمِشْ لَرِی هَبْ خَایِنِ اَوْلَبِ طَاغَلِدِ لَرِ وِلِقِ اَوْغَلِی
 کَا فَرِ چِرِ سِیْلَه خِیْلِ جَنکِ اِتْدِی تُو رَخَانِ کُوْر دِکَا فَرِ لَشْکَرِن هِی مَانِ اِشْتَلَرِ
 نَه قَتِی جَنکِ اِدِ دِرْدِ پَدِی اِیْتِدِ لَرِ اِشْتَلَرِ دِ کَوْلَرْدِز کَا فَرِ لَرِ چِرِ سِیْدِ رِیْدِ
 وِلِقِ اَوْغَلِی کُوْرْدِی جَنکِ اِتْمَلَه اَوْلَمَز اِیْلَامِ چِرِ سِیْدِ غَلْدِی کِنْدُو دِخِی
 چِرِ سِی اَوْلَبِ بَرِ طَرَفَه کِتْدِی مِصْطَفِی جَلِو اِنَا سِنْدَن اِیْرود وِشْدِی
 بَلُوْر سَز اَوْلَدِی پَاشَا لَرِ بُو حَالِی کُوْرْدِ لَرِ اَمِیْر سِیْلِمَانِی اَرَادَن اَوْلَبِ
 چَقْدِ لَرِ کِتْدِ لَرِ سُلْطَانِ مَحْمَدِ دِخِی رُوْمِ چِرِ سِیْلَه اَمَا سِیْدَن یِکَا
 کِتْدِ لَرِ یِلْدِ رِمْ خَانِ یَا لُو کُز قَلْدِی کِنْدُو قَبُو سِیْلَه عَاقِبَتِ یِلْدِ رِمْ

[24b]

خَانِ دُوتَبِ مُورَخَانِهٖ اِتَدَلُرْ مُورَخَانِ يَلِدِرْمِ خَانِهٖ قَرَشُوكَلَدِي
 قَسِيمِلَهٗ اَلْوَبِّ جَادِرِنِهٖ اَلتَّدِي اِتَدِنْدُنْ اِنْدِرْمَلُرْ مُورَخَانِ كَنْدُرْ
 جَادِرِنْدُنْ اِكْسِي بَرَقَالْجِهٖ اَوْزُرِنْدَهٗ اُوْتُرْدَلُرْ مُورَخَانِ اَوْلَانِ سُرُكَلَدِي
 سُوَيْشِدَلُرْ بَرَبِرِيَهٗ صَحْبَتِ اِنْدَلُرْ صَحْبَتِ اَرَايْسِنْدُنْ مُورَخَانِ يَلِدِرْمِ
 خَانِهٖ اَيْدُرْمِي خَانِ حَقِّ تَعَالِي يَهٗ حَقِّ شُكْرُلُرْ اَوَّلُكُرْ كَرَكْدُرْ كَرْمِ
 بَرَاغَسَقْ كَتُورْمُرْ كَشِيْنِ هِنْدِسْتَانِدُنْ تَا سَوَاسِ قِيُوَسِنْدِكْ يَادِشِيْنِ
 بَنِ ضَعِيْفَهٗ وَبَرْمَشْدُرْ وَ سَوَاسِ قِيُوَسِنْدُنْ تَارُومْ وَ اَنْكُرُوسْ
 وَ اِلَايْتِنَهٗ وَ اَرَبْجَهٗ سَا وَ بَرْمَشْدُرْ اَلْحَقِّ تَعَالِي نِيْكَ قِنْدُنْ دُنْيَا نِيْكَ قَدْرِي
 وَ قِيَمِقْ اَوْلَسَهٗ بَرَاغَسَقْ كَتُورْمَدُنْ غَيْرِيَهٗ وَ رِيْدِي اِمْدِي حَقِّ تَعَالِي يَهٗ
 شُكْرِي حُوقَاتِيْكَ كَرَكْدُرْ وَ شُكْرِي بِلْمَكْ كَرَكْدُرْ سَنِّ شُكْرِي بِلْمَكْ بُوْحَلْ
 وَ اِقِيعْ اَوْلْدِي دِيْدِي وَ كُرُومُورْ خَانِ يَلِدِرْمِ خَانِهٖ اَيْدُرْمِي خَانِ اَكْر
 بُوْدُرْ طِيَهٗ بَنِ وَ اِقِيعْ اَوْلَسَمْسَنِّ نِيْ نِيْجَهٗ اَيْدُوْكَ طَفْرُوْدِي دِيْدِي
 يَلِدِرْمِ خَانِ كُوْكَلُوْ مَعْجَبْ كَشِيْدِي غَضِبَلَهٗ دِيْدِي اَكْر فُرُصَتِ بَعْمُرْ

[25a]

اولایدی بن سنی برد مور قفصه قویبالکدردمردی چون تور
 یلدرم خاندن بوجو آبی اشتدی واردی برد مور قفصه دوزدردی
 یلدرم خاننی قفصه قیدی الوب کندی ووبکلر ووبک اوغلا نمری کم
 واردی هر مملکتی بکلر بکنه وردی بخش اتدی ایدین اوغلی و صو خان
 اوغلی و منتشه اوغلی اللو الینه کتدر و ولایت عثمان تاتاره
 وردی و بخش اتدی بایزید خان اشتدی مگولا اولدی کوچ اوزرین
 تورخان کاه کاه کلوب یلدرم خانک خاطر نی صورردی سلام
 ویرردی رعایت ادردی بکون بایزید خان مورخان ایتدی
 هی خان تقدیره واردی حتی تقالی فرصت سکا وردی امدی سندن
 دلاکوم واردی اگر قبول اولورسه دیدی تورخان ایتدی هی خان
 ند کرسک دله اول تنگری حتی کرا و زر مرده در و حاضر در قبول
 ایدرم دیدی یلدرم خان ایتدی سندن دلام بودر کیم بنهر
 اوجاعوم سویندرمیا سن تاتار لشکرین بله الوب کید سن

[25b]

بكون بكايه يادى سكا در اوجاق سويند زمك ايا اولم دوي
 تورخان قبول ايدم ددي تورخان تانار لشكون جمع ادب الب
 بيله كتي او مارديم او غوللر ندن بري كلا كلدي قورق د ليركون
 تورخان يلدرم خانه ايتدي هي خان بن سني سرقند التورم
 سرقند دن كو و مملكتوكه كوندرو درم دوي يلدرم خان بوني
 ايشدي ناي سحت اولدي غيرت ايتدي اندن وار مسنه يلدرم
 خان بو خبري ايدجك هاندم كند و قيدي كوردي الله رحمة
 واردي رحمتا واسعت تورخان اول ارا دن كو چدي كند و ولايته
 توجما تدي تانار لشكوني بيله الدي كتي و قير شهرني و سوري
 حصاري و بكازارني قمان اوغله و رددي و قسطوني و قنقري
 و قلاچوني اسفند ياره و رددي و ولايته كتي هيرتك سكه
 شكريوز دند واقع اولدي و ايت مجده تورخان قورق
 بل بلك ايتدي چن يلدرم خان الله امرنه واردي اون درت

[26a]

بِبِكَلِّكَ اِنْدِي اَلَّتْ اَوْغَلِي قَالْدِي بَرِي جَنَكَلَكْ بَلُورْ سَزَاوَلْدِي بِيَشِرْ
 اَوْغَلِي قَلْدِي اَمِيرْ سَلِيمَانْ وَ سُلْطَانْ مُحَمَّدْ وَ عِيْسَى حَلْبِي وَ مُوسَى حَلْبِي
 وَ قَاسِمْ حَلْبِي كُوچُكْ اِدِي ^{ايدى} وَ زِيرِي عَلِي پَاشَا وَ اَيْنِكِي سُو بَاشِي
 وَ حَسَنْ اَغَا اُولُبْ رُوْمَر ايلينه كَتْمَكْ قَصْدَانْدِرْ وَ سُلْطَانْ مُحَمَّدْ
 كِرُو اَمَاسِيَه وَ اَرْدِي اَنْدِ قَرَار اَتْدِي بُو طَرْفَه بَتْمَادِي وَ عِيْسَى وَ مُوسَى
 قَرْمَسِي وَ لَآيَتِنْدَكْ بَرِي رَنْ قُو وَ كِتْدِرْ اَخْرَمُوسَى عِيْسَايِ بُولْبَار اَرْدَنْ
 كَلُورْدِي مُوسَى كَلْدِي بَرُوسَادَه اُو تَرْدِي اَمِيرْ سَلِيمَانْ دَخِي بُو رَسَايَه
 كَلْدِي مُوسَى تَجْدِي قَرْمَانَه كِتْدِي اَمِيرْ سَلِيمَانْ قَزْقَزْدَا شِي فَاطْمَه وَ
 وَ كُچِي قَزْقَزْدَا شِي قَاسِمِي قُسْطَنْطِينِيكْ رَهْن قُو دِي هِيچ يَاقَلْتِ اَيْتِيَه كِرُو
 كِرُو اَمِيرْ سَلِيمَانْ كَلْدِي رُوْمَر ايلينه اِدِرْنَه قَرَار اَتْدِي تَحْتَه
 كُچْدِي هَجْرَتِكْ سَنَه سِكْرِي بُو رِيَشِنْدَكْ وَ اَقْ اُولْدِي اَمَاسِيَه سُلْطَانْ
 مُحَمَّدْ اَمِيرْ سَلِيمَانْ تَحْتَه كُچْدُو كِنِ اِشْتَدِي سُلْطَانْ مُحَمَّدْ اَمِيرْ
 سَلِيمَانَه خَبَر كُو نِدَرْدِي اَمْرَمَر اُولُو قَزْقَزْدَا شِي دُر اَنَا مَر كِتْدِي سَه كُرْدُو

[26b]

صَاغَ اُولُسُونِ دِيُو پَنِيكْشَلَرِ وَا رَمَعَانِلَرِ كُنْدَرْدِي اَمِيرِ سَلِيمَانِ
 دَخِي سُلْطَانِ مُحَمَّدِ اَيُو اَوْغَلَانِلَرِ وَقَرَاوْشَلَرِ وَقَوْمَا شَلَرِ اَنُو اَعْنَدِ
 كُونْدَرْدِي بَارِشِدِي بَرِبَرِي لَه سَاكِنِ اَوْلَدِلَرِ اَمِيرِ سَلِيمَانِ قَرْمَانِ اَوْغَلِي
 خَبَرِ كُونْدَرْدِي قَرِنْدَانِم مَوْسِي قُو يُو وِر مِيَا سِنِ اَكْرِي بَرِي اَسْتَرَسَكْ
 دُو سْتَلِقِ اَدْرَسَكْ دِدِي بَنْدِ خِي دُو سْتَلِقِ اَيْدِم دِي دِي مَوْسِي اَيْلِدِكْم
 قَرْمَانِ اَوْغَلِي بَارِشِدِي مَوْسَا قَرْمَانِدَنْ قَجْدِي اِسْفَنْدِي يَارَه وَا رْدِي
 اَمِيرِ سَلِيمَانِ اَوْلِ حِينَدِ بُوْر سَادَه اُو تَرْدِي اِشْتِدِي كِم مَوْسِي اِسْفَنْدِي
 وَا رْدِي اَمِيرِ سَلِيمَانِ دَخِي اِسْفَنْدِي يَارَا اَوْ زَرِنَه يُوْرْدِي كُوْرُنِكْ يَانِنَنْ
 صُوْكَنَارِنَنْ قُوْنْدِي يَارْدِي قِيْشِ اَوْلَدِي اَوْلَا رَادَه نَشَلْدِي كُوْجْدِي
 بَرِ قَوَاقِ اَغَا جِي دِي بَنْدِي بِيَكْ قَوَاقِ دِي وَا دِ قُوْدِلَرِ صَحْبَتِ اِدْرُورْدِي
 خَالِي اَوْلَزْ لَرْدِي اَخْرَا مَرَا اِسْفَنْدِي يَارَلَه بَارِشِدِي اَمِيرِ سَلِيمَانِ
 اَنْدَنْ كُوْجَبِ اَز نِيَكَه كَلْدِي اِيْز نِيَكَه صَحْبَتَه مَشْغُوْلِ اَوْلَدِي عَلِي شَانِكْ
 مَوْ اَقِيْشْ اِلَه اَوْلَرْدِي اَخْرَا اِسْفَنْدِي يَار دَخِي مَوْسِي صِنَابَدِ كِيَه قِيْدِي

اَفْرَا

[27a]

اَفْلَاقَه كُونِدِي اَفْلَاقِ اَيْنَدَن اَوَّل وُقْتِ مِيَرِچِي كَا فَرِكِدِي مُوسَايِ
 مِيَرِچِي كَا فَرِيَانِنَه كُتُورِدِي يُول وُورِدِي مُوسَايِ رُومِ اَيْنَه كُچُورِدِي
 نِيكُوبُيَدِن كُچُدِي بَعَضِر سِلْسِرِدِن كُچُدِي دِير لَر اَد رَنِيه تَوَجَّه
 اِتْدِي رُومِ اِي طُور وُوجَالِي قَاتِنَه كَلْدَلَر تِيْمَار اَر لَرِي جَمْعِ اُولُبْ
 مُوسَايِ اَلْبِ اَد رَنِيه كَلْدَلَر اَمِير سِلْمَانَه خَبِر اُولدِيم قَرِنْدَانِكْ
 مُوسِي رُومِ اِنِي اَلدِي دِد لَر اَمِير سِلْمَان صُحْبَتَه مَشغُول اُولُشْدِي
 اَمِير سِلْمَان اِي وُورِدِي اُو يِنْدِي بِلْدِيم قَرِنْدَانِي مُوسِي اِرْشُدِي
 رُومِ اِي اَكَا دُونْدِي اَمِير سِلْمَان مَجْمُور لَه يِرِنْدِن طُور دِي
 مُوسِي بِنُومِ اَلْمَكْ نِي لَر دِي نَجَه مُوسِي اِرْشُدِي غَا فِلِين اُو زِينِ
 اُورْدِي اَمِير سِلْمَان غَا فِلْدِي تَچُدِي يَانِنَكْ غِيلَر هَبْ مُوسَايِ
 دُونْدَلَر اَمِير سِلْمَان تَچُدِي كَلُوبْ بَر كُويَه دُوشْدِي اُول كُويِ
 خَلْقِي اِنِي قَتْلَا اِيلْدَلَر اَللَه رَحْمَتِنَه وَا رْدِي مُوسِي صُكْرَه اُول
 كُويِ خَلْقِنِي هَبْ اُودَه اُورْدِي بِنُومِ قَرِنْدَانِ شَم نَجُون اُولْدَر كُورْ

[27b]

دِيُو موسى كَلْدِي اِدِرْدَن تَحْتَه كَجْدِي پادِشاه اولدي
 هَجْرَتِك سَنَه سَكْرِيُو زَاوَن اَوْجِنَدَن وَاقِع اولدي
 اَمِيرِ سَيْلِمَان يَدِي يِل بَكْكَ اِيْمِي موسى اِدِرْدَن قَرَار اِنْدِي
 اَشْكِي جَايِع بِنَا اِنْدِي بِرِيُو زَنَه چَقْنَجَه بِنَاسِي يَپْلِي چُون
 حَال بُولِيَه اولدي اَمَا سَيِّد سُلْطَان مُحَمَّد بُو خَبْرِي اِشْتَدِي
 مُوسِي رُوْم اِيْلِنْدَه پادِشاه اولْمَشِي كِنْدُو دَنجِي اَمَا سَيِّد نِچْمِي
 بَرُو سَايَه كَلْدِي تَحْتَه چَوْبَا وُتْرُدِي جِيِع اَمِيرِ سَيْلِمَان حُكْم
 اِتْدُو كِي بِر لَوَه حُكْم اِنْدِي رُوْم اِيْلِنْدَه مُوسِي دَنجِي تَدِي اِيْر اِنْدِي
 كُورْشاه مِلِكِي وُزِير اِدِرْدِي مِخَال اُوغْلي مُحَمَّد كِي بَكْكَ اِنْدِي
 وُسْمَا وِنَه قَا فِيسِي اُوغْلي بَدَه لَدِين قَا ضُو عَشْكُر اِدِرْدِي وُغْرَب
 بَكَه اَمِيرِ عِلْم لَك وُددي اَمِيرِ عِلْم دَكْدِي وُهْر سِنْجَا غِي كِنْدُو قُولِنَه
 وُرْدِي اَمِيرِ سَيْلِمَان ك بَر اُوغْلي وُزِير قِيْزِي وَا رِدِي قُؤْب
 اِشْتَبُولَه كِرْدِر بُو طَرْفَدَن وِدِين يَا غِي اَوْلْمَشِد مُوسِي وَا رِدِي

هَجْرَتِك

[28a]

هَزْبَرِن صَبَط اَيْتْكَابَشَلْدِي وَارَبِّ پَرَاوَادِي وَمَا طَرَايِ دِي
 اَلْدِي وَكَلاَزِ وَلاَيْتَنَه يُوْرْدِي كُوْرُوْپِي اَلْدِي وَاوْجَه پُوْلي
 دَخِي اَلْدِي هُوْرْمِيْبْ هَر طَرْفَه اَقِيْنَلَرُ وِرْدِي كَاَه كَاَه اِسْتَبُوْله
 دَخِي سَكِيْرُوْرْدِي اِسْتَبُوْلَك قَبُوْسِيْن اِچْدُوْرْدِي كَلْدِي
 سِيْلِيُوْرِيَه دُشْدِي سِيْلُوْرِي خَلْقِيْله جَنَك اِدْرَكْن كُوْرشَاه مَلِك
 نَاز كَلُوْكِيْله قَچْدِي اِسْتَبُوْله كَرْدِي مُوسِي بُوْنْدن چِيْله دُوْب
 خَوْف اَيْلْدِي دُوْب اَنْدُن كَچْدِي اِدْرَنْبِه كَلْدِي كُوْرَه كَم بُوْچَرخ
 نَه كُوْسْتَرُر بُوْطَرْفَدَنْ سُلْطَان مُحَمَّد دِيْلْدِي كَم قَرِيْد اِيْشِي مُوسِيْله
 اُوْغَرشَه جَنَك اِدَه سُلْطَان مُحَمَّدُك يَانْدَك بَايْزِيْد پاشايِ
 سُلْطَان مُحَمَّدُ بَايْزِيْد پاشايَه اَيْدُر بُوْرُوْم اِيْلْنَه چَكْمَه تَدَارَك
 اِيْدَك دِر اَوَّل وَقْت كُوْرشَاه مَلِك اِسْتَبُوْلْدَنْ چَعُوْب سُلْطَان
 مُحَمَّد كَلْمِيْشِيْدِي بَايْزِيْد پاشا اَيْدُر كُوْرشَاه مَلِكِي اَوْقِيْام كَلْسُون
 نِدْر كُوْر كَم دِيْدِي كُوْرشَاه مَلِكِي اَوْقُوْد لُوْر كَلْدِي اَيْتْدِر رُوْم

[28b]

ایلینه چکن استر و ز تد بیئر ندزد دیر شاه ملک ایدر
 تکوره اچی و ادمر کوندردیم استنبول تکور پله بارشالم اندن
 غیری بردن چکن یوقدر ددی کلیبولی موسانک انده در
 دیدی همان اولدم کلیویزه قاضی فضل الله اسلامبوله
 اچیلکه کوندردی لوفضل الله تکورله غایت خوشدی و دست
 ایدی کلوب تکورله بارشدردی سلطان محمد دخی بورسادن
 کوچدی کلدی استنبول تکوری میا کوندردی سلطان محمدی
 رومر ایلنه کچد لر موسی اشتدیم سلطان محمد رومر ایلنه کلور
 موسی ادرندن چقدی لاز ایلنه لاز اوغلنه یقین وارد
 سلطان محمد دخی انجوکره توندی اوردنوس اوغلی علی بک کمر
 واردر چوب سلطان محمد کلدی انجوکردن کوچد لر
 اول کون مجال اوغلی خشی بک کلدی مجال چون کندو بک لر
 بیسیری اوغلنی کندو کوندردی الحاصل سلطان محمد ادریم

کلدی

[29a]

کلدی روم ایلی بکری کم وارد ر موسی قشندن قیدار سلطان
 محمد کلدی ر موسی قشندن همان اقبی قلدی سلطان محمد
 ادرندن کوچدی صوفیه کلدی صوفیکدن کوچدی صمقوه
 موسایله بولش اوغرشدی لر موسی صندی قجدی تجرکنی اتی
 سورچدی چوره چو کدی موسانک بر توی واردی درزی
 صروجه در لر دی کند و قولیدی موسانک اتی سکرن
 چالیدی موسی دوشدی صروجه درزی موسای دی دودی
 سلطان مجده کوردی موسانک اخشین چادرده قیدن
 کورد لر اولوسین اول کیجه بورسیه دسی بانسه کورد لر
 موسی اوچ بچق یل بکک اندی محال دخی دوتد لر توقاده
 کورد لر بدوی چارداقه ساماونه قاضی اوغلی دخی
 اوعلیله قزله ایزنیکه کورد لر ایک بیک اچه علوفه
 ایلد لر موسانک عرب بکی قجدی افلاقه کتدی روم ایلی

[29b]

تَمَامَتِ سُلْطَانِ مُحَمَّدٍ دُونْدِي بِإِشَاءِ أَوْلَادِي هَجْرَتِكَ سَنَةً
 سَكْرِيُوْرَاوْنِ الْتِسْتَنَ تَحْتَهُ كَجَدِي سُلْطَانِ مُحَمَّدٍ
 اطْرَافَهُ نَامَلَرُ كُونْدُرْدِي دَايَرَهْ بَكَلَرُ الْجِيلَرُ كُونْدُرْدِي الْجِيلَرُ كَلْدَلَرُ
 بِرَبْرِيْلَهْ بَادُشِدَلَرُ أَوْلَاقَتِ سُلْطَانِ مُحَمَّدٍ قُوْرُسُكُنْ بُوْرُفَدَنْ
 قَرْمَانِ أُوغْلِي يُوْرُدِي بُوْرَسَايَهْ كَلْمَكَهْ قَصْدَاتِدِي كَلْدِي سُوْرِي
 حِصَارَهْ سُوْرِي حِصَارًا نُكَيْدِي بُوْرَسَايَهْ كَلْدِي حَاجِي عَوْضِ
 پَاشَا بُوْرَسَانِكْ سُوْبَا شَيْسِيْدِي بُوْرَسَهْ خَلْقِي كُونْدُرْدِي مَشُوْرَقِ
 اِنْدِي قَرْمَانِ أُوغْلِي كَلِي يُوْرُدِي حِصَارِ يِرَاغْنِ كُوْرُنْ حِصَارًا
 كَرَسُوْنِ دَدِي أُوْلَمِ حَاجِدُرْ مَالِي اَسْبَابِيْلَهْ يِرَاغْنِيْلَهْ حِصَارَهْ
 كَرْدَلَرُ قَرْمَانِ أُوغْلِي كَلْدِي بُوْرَسَايَهْ حِصَارَاتِدِي شَهْرِنِي اُوْدَهْ
 اُوْرُدِي لَغْلَرُ قَزْدُرْدِي بَكَارْ بَاشِي صُوْيُوْنِي كُوْلَلِي اَقْدَبْ لَغْلَرَهْ
 اَلَا عَوْضِ پَاشَا دُوْيدِي حِصَارًا جَنْدَنَ لَغْلَرِيْنَهْ طَفْرُوْلَمِ قَزْدُرْدِي
 لَمِ قَزْنِي جَمَلْتَانِ قَزْدِي بُوْنَلَرُ بُوْجَنْكَلَهْ اِيَكْنُ مَوْسَانِكْ اُوْلُوْسِي

روم پاشا

قيلوج

[30a]

قَبْلُوجِهٍ عَمَارَتِنَهْ كَتُورِدِرْ قَرْمَانِ اَوْغَلِي اِنِي كُورْدِي قَحْدِي
 كِرُ وَايِنِهْ كَتْدِي صُكْرَهْ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ بُورْسَايَهْ كَلْدِي چَرِي
 جَمْعِ اِنْدِي اِسْفَنْدِي اَرَا اَوْغَلِي وَحَمِيدِ اَوْغَلِي وَكِرْمِيَانِ اَوْغَلِي
 بِيْلَهْ اَللّٰهِ قَرْمَانِ اَوْغَلِي اَوْزَرِنِهْ بُورْدِي وَارْدِي اَقْ شَهْرَهْ
 كَنْدُورْدِي قُونِيَهْ تَوْجَهْ اِنْدِي قَرْمَانِ اَوْغَلِي قَرشُولْدِي
 قُونِيَهْ اَوْسْتَنْدَهْ اَوْغَرَشِدِرْ قَرْمَانِ اَوْغَلِي مُحَمَّدِ بِيْ اَلَهْ كَتُورِدِرْ
 وَبِيُوكِ اَوْغَلِي مُصْطَفِي بِيْ اَلَهْ كَتُورِدِرْ عَاقِبَتِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ قَيْدِي
 صُكْرَهْ صِلْحِ اِنْدِرْ اَقْ شَهْرِي وَسَيْدِي شَهْرِي وَاقْلُوغِي وَقِيوشَهْرِي
 وَبِكِ شَهْرِي وَسُورِي حِصَارِي وَنِيكَلْدِي بُولَرِي وَبُرْبِ صِلْحِ اِنْدِي
 سُلْطَانِ مُحَمَّدِ قَرْمَانِ اَوْغَلِي مُحَمَّدِ بَكَهْ خَلْمَتِ كِيدِرْبِ سَنَجَاغَلِهْ كِرُ
 يَرِنِهْ كُونْدُرْدِي وَانْدِنْ صُكْرَهْ بُورْسَايَهْ كَلْدِي اِنْدِنْ كُوجِبِ اَدْرِنِهْ
 كَلْدِي اِفْلَاقِ اَيِنِهْ غَزْمَرِ اِنْدِي قَرْمَانِ اَوْغَلِنْدِنْ چَرِي اَللّٰهِ وَاسْفَنْدِي
 اَوْغَلِي قَاسِمِ بَكِ چَرِي كُونْدُرْدِي سُلْطَانِ مُحَمَّدِ كَلُوبِ طُونَهْ كِنَا رِنِهْ قُونْدِي

[30b]

گند و طوردی یز کوکی حصاری بییدی افلاق ایینه آقینلر کوندردی
 غایت طیور کلد لر صکره افلاق بیکله بار شُب خراج کوندردی و غلری
 قیویه کوندردی سلطان محمد اندن کوجب بوسایه کلدی اندن صکره
 و ارب صمصونی لدی و علی مراد اما سید اوردی صمصوندن کلوب
 اشکلبه اوغردی چوق تاناز اولری واردی تموردن قلمشدی اول تاناز
 اولری هب سوردی دوقم ایینه کچوردی قلبه یورسند قوش حصاری
 دایره سبه کتورب منتا و علی محمد بکه اصهر لدی منتا و علی اول رای
 معور اتدی اول تاناز لزان قلدی منتا و علی محمد بک قوشند بر
 عمارة و بز کار بان سرای پیدردی اول یرلری معور اندی اول تاناز لر
 یرلب انن قلدرینه بو طرفدن اول وقت کم سمانه قاضی و علی شیخ
 بدالدین موسی مانند قاضی عسکر کن شیخ کتخا سادی بور کلوچه
 مصطفی دزلی شیخی از نیکه سورد کلرند بور کلوچه مصطفی اییدن
 ایینه واردی اند کجدی فر برونه وردی اول ولایتلرده خلی مر اقلر

اندی

[31a]

ائدی ایدین ایلی ولایتی کندویه دوندردی وهر نوعه ترتیلر قودی
 حاشا کندویه پیغبردی ایدردی بونک بکی خیلی هرزه سزلر سویلدی بوظرفده
 سما ونه قاضی اوغلی شیخ بدرالدین دخی بونی اشدیحک بورکلوجه ^{مصطفی}
 ترقیده دوردیو بودخی ایزنیکدن چدی اسغند یاز بکه وردی اشغند یاز
 یاشده طور دکن برجه کیمیه بینوب افلاق اندن کچدی کلوب اغاج دکرزه
 کردی و الا بورکلوجه مصطفایه دخی واردی دزر سلطان محمد یازید
 پاشای و اوغلی سلطان مرادی قره برونه کوندردی بورکلوجه اولک
 یتلرده خیلی شوکت دوتب باش قلدر مشدی که اوج پیک مقدری آدم
 اویمشدی بایزید پاشا و سلطان مراد وارب قره بروند بورکلوجه
 مصطفایله بولشوب خیلی جنک اندلر ^{اولدی} مبالغه جنک اندلر طرفیندن خلی
 آدم قردی عاقبت بورکلوجه مصطفای انده پاره لدر اول خلی قریب
 اهل ولایتی ضبط اندلر اول ولایت بک قوللار نه تیمار و رلدی بایزید پاشا
 کور و سغنیسایه کلدی طورلق هوکمال اند بولدر اولدخی بر اکی بیک

[31b]

طُورُ لُقْلُقِ لَيْلِهِ جَنَّكَ جَفَايْنِلَهْ اَللّٰمِ اَزْدُرَبَّ يُوْرَرْدِي كَلُوْبًا اَنْلُوِي طَاغِيْتَهْ
 طُوْرُلُقْ هُوَكَمَالِ دَخِي بَرْمُرِيْدِيَهْ دُوْتَبَا صَا قُوْدِرْ بُو طَرْفِدَنْ سُلْطَانْ
 مُحَمَّدْ دَخِي سِيْرُوْرَهْ وَاْرْدِي سَلَايْنِيْكَهْ دُوْشَهْ بُو طَرْفِدَنْ سَمَاوَهْ قَاِيْرُ ^{ضِي}
 اَرْعٰلِيْ اَغَاچْ دِكْرِنْدَنْ چِقْدِي بَرْتِيْجْ بَدَهْ بَحْتْ صُوْفِيْلِيْ كُوْنُوْرِدِيْمْ زَعْرَهْ
 اَوَاْسَهْ كَلَكْ بَلَكْ بَمْدُرْ بَكَا وِرْدِي تَحْتْ بَكَا مَسْحَرْدُرْ سَبْحَاقْ اَسِيْنِ
 خُرُوْجْ اِيْدِيْنِ دِيْ اِيْدِيْنِ اِيْلِيْنِكْ بُوْرُكَلُوْجَهْ مُصْطَفَا خُرُوْجْ اِتْدِيْ اُوْلْ
 خُوْدْ بَنُرْ خُدْمَتْ كَارْمُدْرُدِيْ اُوْلْ وَقْتْ هُنُوْرْ بُوْرُكَلُوْجَهْ اُوْلْمَا مَشِيْ
 چُوْنْ شِيْخْ بَدْرَالِدِيْنِ اَغَاچْ دِكْرِنْدَنْ چِقْدِي خِيْلِيْ خَلْفَهْ خَشْمْ وِبَدْنَحْتْ
 صُوْفِيْلِيْ وَطُوْبِيْجَلْرْ يَانِيْنَهْ جَمْعْ اُوْلْدِرْ مُوْسِيْنِكْ يَانِيْنَهْ قَاَضِيْ عَسْكَرْ كُوْنُوْر
 يَمَارُوْرْدُوْ وِكِيْ طُوْبِيْجَلْرْ قَاتِيْنَهْ كَلِدْ لِرْ صُوْكُوْرَهْ كُوْرْدِرْ بُوْنُكْ اِشْنَهْ خِيْرْ
 يُوْقْ طَاغِيْلِدِرْ سُلْطَانْ مُحَمَّدْ اِشْتِيْ خِيْلِيْ اَدَمْ كُنْدَرْدِيْ زَعْرَهْ طَرْفِدَنْ
 دُوْتِدِرْ سِيْرُوْرَهْ سُلْطَانْ مُحَمَّدْ اِلْتِدِرْ مُوْلَا نَا حِيْدِرْ دِيْرْ لُرْدِيْ
 بَرِيْ اُوْدَا اِنْشِيْنْدُوْ اَرْدِيْ جَمْدِيْنْ كَلْمَشْدِيْ اُوْلْفَتْوَاْ وِرْدِيْمْ قَاْفِيْ هَلَاكْ

خزآمدردد

[32a]

حَرَامِدِرْدِي وَارِدِرْ سِيرُوزِ چَنَكِ بَرِ چَا شُودِه بَرْدَا زَا تَدِرْ مَزَا فِي
 اَنَدِ قُوْدِرْ وَ اَنَدِنْ صُكْرَه سُلْطَانِ مُحَمَّدِ كَلُوبِ بُوْرَسَكِ قَرَارِ اَتَدِي
 وَ اَدِرْنَكِ اَشْكِي جَامِعِي تَمَامِ اِنْدِرْدِي وَ بُوْرَسَكِ بَرِ عِمَارَةِ يِيْدِرْدِي اَنَدِنْ صُكْرَه
 حَقِّي اَمْرِنَه وَ اَرْدِي وَ فَاةِ اِنْدِي رَحْمَةً وَ اِسْمَةً اَوْغَلِي سُلْطَانِ مَرَا غَا زِي
 يَرِيْنَه تَخْتَه كَجْدِي هَجْرَتِكَ سَنَه سَكْزِي نُورِ كِيْمَرِ دُرْدُنَدَه سُلْطَانِ مُحَمَّدِ
 هَنُوزِ وَ فَاةِ اِتْمِدِيْنِ چَا شَنَكِيْنِ بَاشِي اَلْوَانِ كِيْمَرِ مَه رُوْمَه كُوْنْدِرْدِرْ وَ اَبِي
 سُلْطَانِ مَرَادِ كُوْرُبِ تَخْتَه كَجُوْرْدِي سُلْطَانِ مُحَمَّدِ دُرْتِ اَوْغَلِي وَيْدِي
 قِيْزِي قَلْدِي كَنَدِ وَ فَاةِ اِنْدَكْدَه وَ صِيْتِ اِتْمِيْدِي تَخْتَه سُلْطَانِ مَرَادِي
 كَجُوْرِكِ دِيُو چَا شَنَكِيُو بَاشِي كُنْدِرْدَكْدَه وَ زِيْر حَاجِي عَوْضِ پَاشَا وَ بَايْرِيْدِ پَاشَا
 وَ اِبْرَاهِيْمِ پَاشَا بَرِيْرَه جَمْعِ اَوْلِدِرْ طَا نِشَقِ اِتْدِرْ يِكْچَرِي نَا طُوْلِيَه سَفَرِ وَ اَرْدِيُو
 كُوْنْدِرْدِرْ چُوْنِ سُلْطَانِ مَرَادَه خَبَرِ اَوْلُوبِ بُوْرَسِيَه كَلْدِي سُلْطَانِ مُحَمَّدِ
 مِيْتِنِي قَرَقِ كُوْنِ كَزَلِدِرْ كَلْمَسِيَه طِيْدِرْ مَدِرْ قَرَقِ كُوْنْدِنْ صُكْرَه مِيْتِنِي بُوْرَسِيَه
 كُوْنْدِرْدِرْ سُلْطَانِ مَرَادِ بُوْرَسِيَه كَلُوبِ تَخْتَه كَجْدِي اَنُوْرْدِي هَجْرَتِكَ

[32b]

سَنَه سَكْرِيُوْزِ كِرْمِ دُرْدَنْ سُلْطَانِ مُحَمَّدِكْ اَوْغْلَانْ لَرِي هَرْ طَرَفْتْ
بَاشِ قَلْدَرِ دِيلَرِ اِيْزْمِيْر اَوْغْلِي وَ مَنْتَشَه اَوْغْلِي هَرْ طَرَفَكْ بَكَلَرِي دِنْدِلَر
عَالَمِ قَرِشْ مَوْرِشْ اَوْلْدِي سَلْنَكْدَه بَرْدَرْمَه مَصْطَفِي چَقْدِي بِنِ بَايْزِيْد
خَانَ اَوْغْلِي مَرْدِي وَا دَا دَا رِي كِي جَسْنَدَه كَلْدِي اَوْ رُوْسْ نِي كْ اَوْغْلَانْ لَرِي
بَعْضِي سِي يَانِيَه وَا رِدْرَسِي رُوْزَه كَلْدِي حِصَارِي وِرْدِر اَنْدَنْ اَدْرَسِي
كَلْدِي اَدْرَنْ وِرْدِر لَرِي جَمِيْع رُوْمَر اِيْلِي كَا دُوْنْدِي وَا رِدِي يَكِي جَنْ اُوْتُرْدِي
اَنَا طُوْبِيْن سُلْطَانِ مَرَاد خَانَه خَبِر اَوْلْدِي سُلْطَانِ مَرَاد بَايْزِيْد پَاشَايِ كَنْدَرْمَه
بَايْزِيْد پَاشَا دَخِي كَلْدِي اَدْرَنْ اَكَا دُنْدِي دُوْزْمَه مَصْطَفَا كَنْه بَايْزِيْد
پَاشَايِ وِرِي رَا دِي اِيْزْمِيْر اَوْغْلِي جِيْنِيْد كْ دَخِي كَلْدِي مَصْطَفَا يَه دُوْزْمَه
رُوْمَر اِيْلِي يَا سِي مَسْم اِتْدَلَر بَعْضِي سِنَه اَلِيْشْر اَنْجَه حَرْ جَلِقْ وِرْدِر لَر
شَمْدِي زَمَانِ دَخِي مَسْم كَمْ وَا رِدْر جِرِيَه كِيْدَنْ كِشِيَه اَلِيْشْر اَنْجَه
وِرْمَكْ اَنْدَنْ قَلْدِي وَ هَمَّ عَزْبَجَا غَرْدِي كُوْرِيْدِي اَدْرَنْ چَقْدِي
صَانْدِي دَرِيَه وَا رِدِي بَايْزِيْد پَاشَايِ شَهِيْد اَتْدِي فِكْرِي بُوْمْ بُوْسِيَه

كجه

[33a]

كَه سُلْطَان مُرَاد دَخِي دَزِير لَرِي عَوْض پَاشَا وَ اِبْرَاهِيم پَاشَا وَ تَمُور شَاش
 اَوْ غَلْتَرِي اُمُورِكْ وَ اَوْ رُج بَكْ وَ عَلِي بَكْ بُولُور تَدِير اِنْدَلَر مَحَال اَوْ عَلِي
 مُحَمَّد بَكِي تُو قَاتَن حَبَسِدَن چَتْمُور لَر سُلْطَان مُرَادَه كُتُور دَلَر سُلْطَان مُرَاد
 بُولُور سَادَن كُوجِدِي اُولُوبَادَه كَلْدَلَر اُولُوبَاد كُورُورُور سَن كَسِدَلَر كُورُور
 بَاشِن اُتُور دَلَر دُورُور دُورُور مِصْطَفِي دَخِي وَ اَرْدِي كُورُور بَرُور بَاشِن
 اُتُور دِي عَاقِبَت مَحَال اُولُوعَلِي مُحَمَّد بَكْ كَلْدِي دُورُور مِصْطَفِي چَرَسِنَه
 كِجِيلَه چَاغَر دِي دُورُور بَكَلَرِي مَحَال اُولُوعَلِي كُورُور لَر كِجِيلَه اُولُوبَاد
 صُورُور كُچِدَلَر سُلْطَان مُرَادَه كَلْدَلَر دُورُور دُورُور مِصْطَفِي بَكَلَرِي هَب سُلْطَان
 مُرَادَه كَلْدَلَر دُورُور دُورُور مِصْطَفِي چَرَق بِنَا صُورُور كَلْدِي بِنَا قَا صِنَه
 خِيلِي فُلُورِي وَ رْدِي كَلِبُولِيَه كُتُور ب كُچِدَلَر دُورُور دُورُور مِصْطَفِي كَلِبُولِيَه
 اُتُورُور ب مَجُوع كَلِيرِي هَب قُورُورِيَه چَلْدَلَر دِي سُلْطَان مُرَاد دَخِي كَالْبَكِيَه
 كَلْدِي عَاقِبَت سُلْطَان مُرَاد بَرُور بَا زَكَان كِسِيلَه اَجَه اُو وَا سِنَه كُچِدِي
 دُورُور مِصْطَفِي دَخِي سُلْطَان مُرَاد كَلْدُورُور بُولُور بُولُور بُولُور بُولُور بُولُور بُولُور

[33b]

ادرنيه كلدي سلطان مراد ادر دنجه كلدي دزمه مصطفا قيدي قزدا
 اچ بگچيند دوتدر ادرنيه كتورد لر حصار برجه بر بدنه اصا
 قودر سلطان مراد ادرنه تخنند قور ائدي تخته كچدي هجرتك سنه
 سكر يوز كرم بيشده ينه سلطان مراد غار نيك بر قزدا اشي واردي
 مصطفا اولو اناطوليد خيلي اشلرا ائدي عاقبت سلطان مراد وار
 از نيك ائي دوتدي قيدين كورد كا تاسي يانته كوندردي كلوب ادرنه
 قور ائدي وار با فلاقه سفر ائدي طرا قوله افلاق بكي خيلي اشلرا ائدي
 ادي وار د افلاغي اورددي طيور اولدي كلوب ادرنه قور ائدي هجرتك
 سنه سكر يوز كرم ياليسند و اناطوليه كجوب از مير او غلن قوب
 و منتشه اين و ايدين اين و صرخان و لايتن فتح ائدي هجرتك
 سكر يوز كرم ييسند و سفر ائيموب ادرنه قور ائدي اشغند ياد
 قزني كتورد د كون ائدي هجرتك سكر يوز كرم سكرين و ائدي
 صكره لاز اينه سفر اده توجه د سپوت قوب ايندن چيراب
 د بولند

[34a]

وَبِطَرَفِنَا نَاهُولِيكَ اَزْمِيرًا وَعَلَى جَنِيدِكَ وَاقِيَهُ اَوْغَرِيْدِيْنَ هَجْرَتِ
 سَكْرِيُوْزِيْكَرْمَطُوْزِيْنَ وَسُلْطَانِ مَرَادِ سَفْرَاتِيْبِ سَتْرِيْلَايَهْ جُتْبِ
 فَلا زَالِيْنَهْ اَقِيْنَ اِدْلَدَنْ بَرُوْسَنَهْ سَكْرِيُوْزِ اَوْتُوْزِيْكَ وَجَانِ اِدَا سِيْنَ وَ
 كُوْكَرْ جِنَلِكِيْ اَلْبِ كُوْلا زُوْلا تِيْنَ تَامِ مَسْحَرَادِبِ وَقَلْعَلَرِنِ اَلْوَبِ وَا نَاهُولِيْنَ
 يُوْرُ كُوْجِ اَوْعَلَى حَضْرَتِكَ جِنَكِ بَكَ وَلا تِيْنَ فَتْحِ اِدْلَدَنْ بَرُوْجِهْتِكَ سَكْرِيُوْزِ
 رُوْتُوْزِيْزِيْنَ اَوْ اَلْوَبِ وَا دَرْدَنْ قَرَارِ اِدْبِ خَلِيْلِ پاشَا بَابَاسِيْ اَبْرَاهِيْمِ پاشَا
 وَفَاةِ اَتَدِيْ هَجْرَتِكَ سَنَهْ سَكْرِيُوْزِ اَوْتُوْزِ اَكْسَدِ وَسُلْطَانِ مَرَادِ
 تَا سَفْرَادِبِ غَرَايِ اَلْبُرْدِيُوْبِ سَلَا نِيْكَ شَهْرِيْ فَتْحِ اِدْبِ وَيُوْا نِ اَللَرِيْ
 اَلْوَبِ وَقَلْعَلَرِنِ فَتْحِ اِدْبِ غَا زِيْ لُوْ مَالِ غَنَا يْمَلَهْ كَلْدَنْ بَرُوْسَنَهْ سَكْرِ
 يُوْزِ اَوْتُوْزِ اَوْجِنَدِ وَيِنَهْ سَفْرَاتِيُوْبِ چُوْ كِيَهْ يِيْلَايَهْ چُقْبَا اَوْعَلَى
 سُلْطَانِ مُحَمَّدِ وَجُوْدَهْ كَلْدَنْ بَرُوْ سَكْرِيُوْزِ اَوْتُوْزِ رُدْدَنْ وَيِنَهْ سَفْرَاتِيُوْبِ
 يِيْلَا قَ چُقُوْبِ وَيَكِيْ اَقْجَهْ كَسْدَرِبِ وَا دَرْدَنْ عِمَارَةَ بِنِيَادِ اِدْبِ وَسَلِيْنَ كَشْتِكَ
 بِنِيَادِ اِدْلَدَنْ بَرُوْسَنَهْ سَكْرِيُوْزِ اَوْتُوْزِ بِيْشَنْدِ وَيِنَهْ اِدْرَدَنْ قَرَارِ اَتَدِيْ

[34b]

وَكَانَ دَقِيقًا تَامَ كُونَ دَوْتِيبَ عَالَمٍ تَرَكَوْا لِبِ دَقِيقًا لَوْ يَدُ زِدْ عَسِيبَ
 أَوْ رُؤُوسَ بَكَ أَوْ عَلِيَّ عَلَى بَكَ أَرْنَاوُدَ وَلَا يَتْنَهَ أَقِينِ أَيْلِيُوبَ دَأَسْتَ كَلِيُوبَ
 أَرْنَاوُدَ وَلَا يَتْنَهَ بَزْرَشَكَ أَوْ زَيْنَةَ عَلِيَّ بَكَ شِكْسَتْ أَوْلَبُ مُسْلِمًا نَلْمَهُ
 حَدَّثَ دَافِعَ أَوْلَدِنِ هَجْرَةَ سَكْرِيُوزَ أَوْ تُوْرَ التَّسْنَهَ وَيْنَهَ سُلْطَانَ مَرَادٍ
 أَدْرَنَهَ قَرَارِدَهَ بَكْرِيُوكِي سِنَانِ بَكَ أَوْ حَ بَكْرِيُوكِي اسْحَاقَ بَكَ وَطُورَ حَاقَ
 وَقَلْنَ بَكْرِيُوكِي جَمْعَ أَوْلَبِ أَوْ رُؤُوسَ بَكَ أَوْ عَلِيَّ أَوْ كَهَ دَوْشَبَ أَرْنَاوُدَ وَلَا يَتْنَهَ عَادَهَ
 أَدَبَ فَعْمَادِلْدَنَ بَرُوسَهَ سَكْرِيُوزَ أَوْ تُوْرَ يَرْسِنَدَهَ وَيْنَهَ سُلْطَانَ مَرَادٍ
 كَشُورِكَ يِلَاسِنَهَ جُحْبَ وَبَايَ الْكَبْرَاءَ وَلَدْنِ بَرُوسَ سَكْرِيُوزَ أَوْ تُوْرَ كُونَهَ
 دَفَعَهَ سُلْطَانَ مَرَادٍ أَدْرَنَهَ قَرَارِدَبَ وَتَقِيْرِيْ كَتُورِبَ خَاوُنَ أَدَبِ وَأَوْلَ
 يِلَ أَوْ رُؤُوسَ أَوْ عَلِيَّ عَلَى بَكَ أَرْنَاوُدَ وَلَا يَتْنَهَ أَقِينِ أَدَبِ فِي نَهَائْتِ نَعْبَتِيْلَهَ
 كَلْدَنَ بَرُوجَهَ سَهَ سَكْرِيُوزَ أَوْ تُوْرَ طَمُوزِنَهَ دَفَعَهَ سُلْطَانَ مَرَادٍ قَرْمَانَ
 عَمْرَ أَدَبِ قَرْمَانَ أَوْ عَلِيَّ أِبْرَاهِيْمَ بَحْلَهَ جَنْكُ مَحَادَبَهَ أَدَبِ أَقْ شَهْرِيْ وَبَلْ شَهْرِيْ
 أَوْلَبِ سَكْرَهَ أِبْرَاهِيْمَ بَحْلَهَ فُلْحَ مَصَالِحَهَ أَدَبِ كَلْبِ بُوْرْذَهَ بُوْرْجِ حِصَارِنَ

[35a]

فَتَحَ إِدِلْنَ بِرَوْحِجَّةٍ سَكْرِيُوزِ قَرْتَنَ دَفَعَهُ أَدِرْنَ إِلَى جَانِحِ بِنَا إِدَبِ جَمْعَهُ
 كَوْنُ كَنْدِ وَأَيْلِهِ بِنَا سَيْنِ أَوْ رَبِّ أَنْكُرُوسِ وَوَلَايَتِهِ سَفَرِ إِدَبِ كَجُوبِ الْبَابِ
 قَلَمِرِنَ فَتَحَ إِدِلْنَ بِرَوْحِجَّةٍ سَكْرِيُوزِ قَرْتَنَ دَفَعَهُ سُلْطَانَ مَرَادِ
 سَفَرِ أَيْبِ دَكُونِ أَيْبِ سُلْطَانَ مُحَمَّدِي سَنَتِ أَيْلِيُوبِ دَكُونِ صُكْرَهُ
 سَمْنِدَهُ أَوِزِرْنَهُ دُوشَبِ سَمْنِدِرَهُ فَتَحَ إِدِلْنَ بِرَوْحِجَّةٍ سَنَةَ سَكْرِيُوزِ قَرْتَنَ
 إِكْسِنَدَ دَفَعَهُ سُلْطَانَ مَرَادِ بَلْفَرَادَةَ دُوشَبِ أَيْبِ دُوشَبِ كَلْبِ نَوَابِرَدَةَ
 حِصَادِنَ فَتَحَ إِدَبِ وَبَعْضِ اللِّرْنَ أَوْ بَ رُومِ إِي بِلْكَرِ كَيْسِي خَادِمِ شَهَابِ الدِّينِ
 پَاشَا وَأَوْجِ كِي إِسْحَاقِ بَيْكَلِهِ أَوْلَ وَوَلَايَتِهِ فَتَحَ إِدِلْنَ بِرَوْحِجَّةٍ سَكْرِيُوزِ
 قَرْتَنَ أَوْجِدَهُ دَفَعَهُ سُلْطَانَ مَرَادِ أَدِرْنَ قَرَارِ إِدَبِ اسْتَنْدِ يَارَ أَوْغَلِنَهُ
 قَرِي سُلْطَانَ زَادَةَ دَكُونِ إِدَبِ وَيَرْلَدِنَ بِرَوْحِجَّةٍ سَكْرِيُوزِ قَرْتَنَ
 دَفَعَهُ سُلْطَانَ مَرَادِ أَدِرْنَ قَرَارِ إِدَبِ مَزِيدِ بَكِهِ أَقِينِ وَيُوبِ أَفْلَاقِ بِنَدِنَ
 كَجُوبِ أَنْكُرُوسِ وَوَلَايَتِهِ وَارَبِ دَاسْتِ كَلْمِيُوبِ مَزِيدِ بَكِهِ شَكْتِ وَأَقِ أَوْجِ
 شَهِيدِ أَوْجِ مُسْلِمَانَهُ حَدِيثِ دَاقِعِ أَوْلَدِنَ بِرَوْحِجَّةٍ سَكْرِيُوزِ قَرْتَنَ

[35b]

دَفَعَهُ سُلْطَانُ مَرَادٍ صَوْنِدَ قَرَارِ اِدْبِ بَكَلَرِ بِي شَهَابِ الدِّينِ پَاشَايِ رُومِ
 رُومِ اِلَى جَرَسِيْلَهٗ وَاقْتَبِعِيْلَهٗ وَبِكَيْحَرِيْلَهٗ اِفْلَاقِدَنْ كَجُوبِ اَنْكُرُوسِ وَلاَيَتِهٖ
 اِقْتَبَلَرُ وَجَرِي پَرَاكَنْدِ اَوْلِيَّ بَكَلَرِ بِي خَادِمِ پَاشَا خَلْقِ قَلُوبِ يَانْتُو مَلْمُونِ
 بَلِيْدِ مَجُومِ اِدْبِ مَزِيْدِ بِي غَاظِ بَلْدُوغِي بِي عَلِيِّ الْفَايِلِيْنِ شَهَابِ الدِّينِ
 پَاشَا اَوْزِرِنَهٗ اَشْدِيكِرْ شِكْسَتْ وَاقِعِ اَوْلَدَنْ بَرُوْجِهٖ سَنَهٗ سَكْرِيُوْرُقِ
 اَلْتِسِنْدِ دَفَعَهُ قَرْمَانَ اَوْغَلِي اِبْرَاهِيْمِ بِي خُرُوجِ اِدْبِ اَنَّا طُوْرِي وَلاَيَتِي
 وَّلُوْلِيَهٗ قُوْبِ سُلْطَانِ مَرَادِهٖ جَبْرًا وَّلُوْبِ سُلْطَانِ مَرَادِ اَنَّا طُوْرِي لِيَكْبِ
 اَوْغَلِي سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ رُومِ جَرَسِيْلَهٗ كَلُوبِ قَرْمَانَ اَوْغَلِي اَوْزِرِنَهٗ
 يُوْرِيْبِ قَرْمَانَ اَوْغَلِي قَجُوبًا جِرُوطَاشِ اَلِنْدِ كُرُوبِ صَكْرَهٗ سُلْطَانِ مَرَادِهٖ
 مَلْحِ اِدْبِ كَلُوبِ اَوْزِرِنِ قَرَارِ اِدْبِ سُلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ وَفَاةِ جَبْرِي
 كَلُوبِ اَمَّا سِيْدَنْ سُلْطَانِ مَرَادِ اِسْدِ بِي مَامَّ اِحْنَدِ اِيكَنْ بُوْطَرَفْدَانْ اَنْكُرُوسِ
 قُوَالِي وَيَنْتُو لِيْمِيْنَ وَلاَزَا اَوْغَلِي دَسْپُوْةِ اَوْكِنْدِهٖ دُوْشَبِ كَلُوبِ اَنَّا دِي
 دَرْبَنْدِيْنِ قِشِيْنِ جَنْكِ مَحَارِبِهٖ اَوْلِيَّ بَكَلَرِ بِي قَاسِمِ پَاشَا وَطُوْرَخَانَ

[36a]

اَفْتَجِيْلَهٗ وَقَا سَمِ پَا شَارُوْمَا يِلِي چَرَسِيْلَهٗ وَا رَبَّ اَوْغَرَشَبْ طُوْرْحَانَ
 يُوْلْدَا شَلِقْ اَتِيْبُ فَا سَمِ پَا شَا يَهٗ شِكْسَتْ وَا قِعْ اَوْلَنْدِي سُلْطَانَ مَرَادَهٗ
 خَبْرًا وُلْبِ اَدِرْزَنْدَنْ كُوْجُبْ وَا رَبَّ يِكْچِرِي وُرُوْمَا يِلِي عَرِيْلَهٗ وَقِيْوْجُ خَلِيْقَهٗ
 قَشِيْنِ زَمَهْرِي وُقْتَنْدَنْ اَزْ لَادِي دَرْبَنْدَنْدَنْ يَتَشَوْبُ دَرْبَنْدَانْ بَا شَنْدَنْ
 كَا فِرْمَهٗ جَنْكْ مُحَارَبَهٗ اِدْبْ كَا فِرْچَرَسِي كَرُوْسِنَهٗ دُوْنِبْ قَهْدِ لَرِ سُلْطَانَ
 مَرَادَهٗ فِرْخَلِيْقَهٗ دُوْنِبْ اِدْرَنْ يَهٗ كَلْدِي لَا زَا وُعِيْلَهٗ بَارِ شَبْكِنَهٗ يِرْنِي
 وَيُرْبِ صِلْحْ مَصَالِحَهٗ اَوْلَدْ كَدَنْ نَصَكَنْ يِنَهٗ قَرْمَانَا وَا عَلِي اَبْرَاهِيْمْ بَدْرُجُوْمْ
 اِدْبَانَا طُوْبِي وَا لَيْتِيْنِ قِرْشْ مَوْرِشْ اِدْبْ سُلْطَانَ مَرَادَا شَدْبْ كِرُوْ اَنَا طُوْبِي
 كُجُوْبْ يِكْچِرِيْلَهٗ وَا نَا طُوْبِي چَرَسِيْلَهٗ وَقَا پُوْ خَلِيْقَهٗ وَا رَبَّ قَرْمَانَ اُوْغَلِي
 كِرُوْ قُجُوْبْ صَكْرَهٗ عَمَّا جَزْ قَلْبِ اَفْضَلِ الْعَمَّا وَا الْفَضْلَا صَارُوْ يَتَقُوْبْ
 عَزِيْرِي كُوْنْدُرْبْ صِلْحْ مَصَالِحَهٗ اِدْبْ سُلْطَانَ مَرَادِي يِكْچِرِيَهٗ دَسْتُوْرُوْرْبْ
 بَلْكَنِي تَرَكْ اِدْبْ وَا رَبَّ مَعْنِي سَادَهٗ قَرَارِ اِدْبْ سُلْطَانَ مُتَهْدِي شَخْتَهٗ
 كُجُوْرْدِي خَلِيْلِ پَا شَا وَا زِيْرِي اَوْلْبْ مَوْلَا نَا خَسْرُوْ ي قَا ضِي عَسْكَرِ اِدْبْ

[36b]

تَحْتِ اَصْرٍ لِيَدَنْ بَرُّ وَهَجْرَةٌ سَكْرٌ يُوْزُقِرُقُ دَرْدَمٌ دَفْعُهُ قِرَالٍ لِيَمِينٍ وَيُسْقُو
يَلِيْدِكْنَهْ هَجُومًا يَدْبَانُ كُرُوسًا وَصَاصٌ وَالْاَمَانُ وَجِيحٌ وَالْاَطِيْنُ وَبُوْسَنَهْ
وَلِيْنَهْ جَرِيْسِيْ وَافْلَاقٌ دَخِيْ جَرِيْسِيْنِ وَبُرْبٌ قِرَالٍ لِيَمِيْنٍ بُوْنَجَهْ جَرِيْمُوْجِعِ اِدْبِ
يَمِيْسُ سَكْنٌ بِكْ جَرِيْ جِعِ اَوْلْبِ اَوْجِ دَرْتِ يُوْزُ طُوْبٌ عَرِكْرِيْ طُوْبٍ لِيْلَهْ
جِكْلُوْبٌ جَرِيْ كُوْمُ كُوْكُ دَمُوْرَهْ عَرُقٌ اَوْلْمَشْنُ نُنْكُ بِيْ هَيْبَتِيْلَهْ بِلِيْمَرِ اَلْدَنْ
كُجُوْبٌ وَسُوْرِيْدَنْ دَخِيْ كُجُوْبٌ مَا طَرَايِ وَشَلُوْ وَلا يَتَلَرَنْ خَرَابِ اِدْبِ
كَلُوْبٌ نِيْكَبُوِيْ وَلا يَتَنْ وَپَرُوَادِيْ حِصَارِ اِدْبِ اَلْيُوْبُ اَنْدَنْ كُوْبِ
كِيْدَبُ نِيْكَبُوِيْ بِيْ فِرُوْزِ بِنَا وَغَلِيْ مُحَمَّدُ بَكْ نِيْكَبُوِيْ جَرِيْسِيْلَهْ وَحَاضِرِ
اَقْبِيْلَهْ كَافِرِ اَرِيْنِ بَصُوْبُ بُوْنَجَهْ كَافِرِيْ قِيْرُبُ هَلَاكِ اِيْدَبِ زِيْ هَلُوْ
جَبَلُوْ وَجُوْشَلُوْ كَافِرِيْ دُوْتُبُ كُوْنْدَرْمَكَنْ بُوْطَرُ فِدَنْ سُلْطَانِ مُرَادِ
مَعْنِيْسَاَدَهْ اُوْتُرُزَنْ خَبَرِ وَاْرَبِ سُلْطَانِ مُرَادِ كَلِيُوْبُ صُكْرَهْ عَالِيْ جَسَدِ
وَارَبِ سُلْطَانِ مُرَادِيْ يَرِيْدَنْ كُجُوْرُبِ سُلْطَانِ مُرَادِ كَلِيُوْبِيْلَهْ كَلُوْبُ
اَفْرِيْحِ لِيَمِيْنِ بِسَالِفَهْ لَمِيْلَرُ كُوْنْدَرُبِ دَرِيَا يُوْزَنْ دُوْتُبِ سُلْطَانِ مُرَادِ

[37a]

عَاقِبَتْ غَلَطَهُ طَرْفِنَدِ كَيْ حِصَارِ دُوشِنْدَ بَرِ فَرَنْدِ كَمْسِيْلَه كُوبِ اَنَاطُولِي
 چَرَسِيْلَه كُوبِ اَدِرْنَدِ دُورَبِ نِيروزِ بِنَاوِ عَلِي مُجْمَدِ بَكِ اَوْلِ جَبَلُوكَاغِ
 لَرِي اِدِرْنَدِ سُلْطَانِ مَرَادَه كُونْدَه بَ سُلْطَانِ مَرَادِ بُو فَا لَ يَوْمِ دُورَبِ
 اِشْمِرَ اسْتَدِرْدِ يُو بَ حَقِّكَ عِنَا بِنِيْلَه حَقَه چِي حَقِّ شَكْرُ اِدُبِ نِيْتِ
 عَزَايِه بِلِ بَغْلِيُو بَ اِدِرْنَدِ كُوبِ بُو نَجَه چَرِيْلَه چِي كُورِي وَرُومِ اِلْمِي عَزْمِي
 وَ اَنَاطُولِي عَزْمِي وَ چَرَسِيْلَه وَرُومِ چَرَسِيْلَه وَ جَرُورِ چَقَارُوبِ اَطْلَافِ
 عَامَلَدَن نِيغِرِ عَامِ دِيُو جِهَادِ اَبُو دُرْدِيُو اَهْلِ اِسْلَامِ سُلْطَانِ مَرَادِ
 اَنْكُرُوسِ لَمِيْنِكِ اُو زِرْنَه يُو رِيْتِ وَ اَرْنَه اُو زِرْنَه بُو لُشْبِ عَظِيْمِ حَبْنَه
 اَوْلُبِ طُو بَلَرِ وَ تَفَكَلَرِ وَ زَنْبُرُكَلَرِ قَصَا يَغُورِي كِي بَرِ بَرِيْنَه اَنْلُوبِ
 قِرَالِ اَمِيْنِ اُو رْتَه كُو كُودَه طُو رُبِ بِنْتُو لَمِيْنِ دُخِي بَرِ طَرْفِنَدِ دُورَبِ قَرَمِ
 مِخَالِ بَرِ طَرْفِنَدِ سُلْطَانِ مَرَادَه هُجُومِ اِدُبِ سُلْطَانِ مَرَادِ كِ اِي كِي قُوْتُو
 كُتُو رُبِ اَنَاطُولِي چِرِي وَرُومِ اِلْمِي چِرِي وَ اَقْبَنِي مَجْمُوعِ طَاغَلِبِ
 پَرَا كِنْدَه اَوْلُبِ اَنَاطُولِي بَكَلَرِ بَكْسِي طَايِي قِرَا جَه شَهِيْدِ اَوْلُبِ سُلْطَانِ

[37b]

مُرَادَهُمَا نَكْنَدُ وَقَلْبٌ يَا نَبِيَّكَ لِمَسْكَةٍ قَلِيْبُ سُلْطَانٍ مُرَادُ كُوْرِيْمِ
 حَالِ بُوَيْلِيَهْ اَوْلَدِي يُوْزُكُوْكَهْ دُوْتِبْ حَقَّهْ حَقِّ حَقِّ شُكْرُ رُوْتَصْرُ عَلِي
 قَلُوْبِ اَيْتِي اِلْهِي اِسْلَامِ دِيْنِنْدَهْ سَنُّ قُوَّةٌ وَنُصْرَةٌ وِيْرُ مُحَمَّدِ
 مُصْطَفَانِكَ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَاَكْمَلُ الْحَيَاةِ دُرَانِكَ
 يُوْزِي صُوِي حَقِيْقُوْتِ اِسْلَامِ دِيْنِنْدَهْ سَنُّ عُوْنِ قَلِّ نُوْرِ مُحَمَّدِ حَقِيْقِيْنِ
 دِيُوْزَارِيْنِ اَيْدِيْبِ دَعَا سِيْ اَوْقِي نِشَانِ اِرْشَبِّ حَقِّ تَعَالَى دَعَا سِي
 مُسْتَجَابِ اَيْدِيْبِ حَضْرَتِ رِسَالَتِكَ اَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْجَرَةٌ بَرَكَاتِنْدَهْ
 غَيْبِ اَزْمَلِكْ هَمِيْنْدَهْ غَازِيْمَلِكْ اِعْتِقَادِي بَرَكَاتِنْدَهْ حَقِّ تَعَالَى
 نُصْرَتِ وِيْرُبِ قِرَالْمِيْنِكَ كُوْكَلِيْنَهْ اِلْهَامِ بَرَاغُوْبِ وَسُوْسَهْ
 غُرُوْرِي كُوْكَلِيْنَهْ دُوْشَبُّ كَنْدُوِيَهْ مَغْرُوْرَاوْلُبُّ سُلْطَانِ مُرَادُ
 اُوْزِرِنْدَهْ يُوْرِيْبِ مَغْرُوْرِيْنِنْدَهْ بَهَا دُرْلِيْنِنْدَهْ كَنْدُوِيَهْ
 سُلْطَانِ مُرَادِ اِلَا يِنْدَهْ وُرْدِي حَقِّكَ عِيْنَايَتِي وَفَضْلِي يَمِيْسِبُّ
 قِرَالِكَ اَتِي سَرْحَدِي بَرَعَزَبِ وَبَرِي كِيْمَرِي اَنْدَهْ حَاضِرِ بُوْلِيْبُّ
 قِرَالِكَ

[38a]

قِرَالِكْ اَيْتِنِي سِكِرْ لِيُوبْ قِرَالِي اَنْكَ دُو شَرَبْ قُوْجَه حِضْر دِرْلِرْ
 اَلِي اَرْ لِرْدَنْ وَبِهَادِرْ دِلَا وِرْلِرْدَنْ حَاضِر بُولُنُوبْ اَنُوبْ قِرَالِكْ
 بَا شِي كَسُوبْ سُلْطَانْ مُرَادَه كُتُورْدِي سُلْطَانْ مُرَادْ اَنِي كُورُبْ
 حَقَه چُو شُكُورْ اِدُبْ قِرَالِكْ بَا شِي جِدَايَه سُنُجُوبْ مَنَادِيلِرْدَنْ
 قَلْدِرْ چَا غِرْدِرْ قِرَالْ بَا شِيدِرْ دِيُو بُو مَجْمُوع طَاغِلَنْ چَرِي
 كِنَه جَمْعْ اُولُبْ سُلْطَانْ مُرَادْ قَاتِنْدَ كَلْدِرْ كَا فِرْ چِرْسِي بُو حَالِي
 كُورُبْ يَنْتُولَعِينْ اَوَّلْ خَبِرِي اَشِدْبْ كَنْدُو يَانِدْ اَوْلَانْ چِرِي
 اَلُوبْ نَجْمَا بَشَلْدِي چُونِكْ اِسْلَامْ كُشُورِي اَنِي كُورُبْ هُرْ طِرْفَنْ
 كَا فِرِي قُوقْ كِتْدِيلِرْ اِسْلَامْ لَشُكْرِي كَا فِرْ چِرْسِنْدَه غَالِبْ اُولُبْ
 اَنَا طُولِي وِرُومَا يِلِي چِرْسِي كُلوْبْ كَا فِرْ اَوْرِرْنَه بَرَا وُغُورْدَنْ
 هَجُومْ اِيْدُبْ غَرْبْ وِيكِي چِرِي مَجْمُوع حَاضِرْ اَوْلَانْ چِرِيلِرْ كَا فِرْ
 عَرَبِي اَوْرِرْنَه كُلوْبْ جَنَكْ اِدُبْ عَرَبْسِيْنْ يَنْغَا وِتْمَلَانْ
 اِيْدُبْ غَا زِيلِرْ مَالْ غَنِيمْتِلَه سُلْطَانْ مُرَادَه كُلوْبْ بِيْرَامْ

[38b]

قُتِلُوا وَسُونَ دِيُوبَيْرًا مَلْشِدًا لِرَاوِحِ كُونَ أَنْدِ بَيْرَامِ اِدْبِ
 دَرْدَنْجِي كُونَ مَالُو غَنَايِلِدِه دُونِبْ اِدْرَنِيَه كَلِدِ لَوْ هَجْرَتِكَ
 سَنَه سَكْرِيُوز قِرْقِ سَكْرِيُوزِنَه دَفْعَه سُلْطَانِ مَرَادِ بَرَجِ
 كُونَ طُورِبْ بَكْلِيْنِ تَرَكِ اِدْبِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِي تَخْتَه كَجُورِبْ
 اسْتِفْلَالِ تَخْتِي اِكَا اِصْمَرَلِيْبْ كِرُوكُنْدِ وَمَعْنِيَسَا يَه كِيْدِبْ
 سُلْطَانِ مُحَمَّدِ تَخْتَه اُوتُورِبْ اَقْجَه كَسَدْرِبْ اِدْرَنَه قَرَارِ
 اِدْلَانِ بَرُوهَجْرَتِ سَنَه سَكْرِيُوز قِرْقِ طَقُوَزِنَه دَفْعَه
 سُلْطَانِ مُحَمَّدِ پَادِشَاهِ اُولُبْ حَكْمِ حُكُومَتِ اِجْنَدِ اُولُوبْ
 شَهْرِي اِدْرَنَه اُولِ يَلِ تَمَامِ اُودَه يَانُوبِ هَدَاكِ اُولْدَنْ
 بَرُوهَجْرَتِ سَكْرِيُوز قِرْقِ طَقُوَزِنَه دَفْعَه سُلْطَانِ مُحَمَّدِ
 تَخْتَه اُوتُورِبْ يِكْمِرِي بَاشِ قَلْدَرِبْ اِدْرَنَه يَحْقِي دِپِيَه
 چِقُوبِ شَهْرِ خَلِقِنَه دُولَه دُوشِبْ خَادِمِ پَاشَا بَكَلَرِ
 بَكْلِيْنِ وِزِيْرِ اُولُبْ خِيْلِ پَاشَا يَانْتَه طُرْبِ يِكْمِرِي كَلُوبِ
 خَادِمِ

[39a]

خَادِم پاشای اولدرمکه قصد ادب خادمر پاشا چوب
 سلطان محمد سراینه وارب قنند خلاص اولوب
 یکجری قرجشوب شهر ادرنه قرشمورش اولب یکجریک
 بچوغر علوفلرن ادرترب یکجری ساکن اولب وزیر خیل
 پاشا ورورم یکجری ایله اتناق ایدب سلطان مرادی
 اناطولیدن چورب کتورب تحتہ چورب سلطان محمد
 کرو معنی سایه کوندروب سلطان مراد تحتہ چوب
 قرار ایدی اول قیش سفر ایدب مورہ ولایتلرن وارب
 الوب گرمه یعوب مورہ ایللرن فتح ایدب کلوب ادرنه
 قرار ایلدن برو هجرت سکر یوزاللی ده اولب دفعه
 سلطان مراد سفر ایتوب ادرنه قرار ادب سلطان بایر
 ابن سلطان محمد وجوده کلدی هجرت سکر یوزاللی برندن
 دفعه سلطان مراد یوان ایللرن وارناود ولایت ستر ایدب

[39b]

قُوْجَاجِقْ حِصَارِنِي فَتْحَ اِيْدُبْ يُوَانْ وَاِيْتِنِ يِنْمَا وَاِيْتَلَانِ اِدْبْ
 اَرْنَا وُدِكِي اِسْكَندَرِي قُجُوْرَبَا وُلْ وَاِيْتَلَرِي اَلْوَبْ
 كَلِيَا لَرِي يِعُوْبْ مَسْجِدْ لَرِي يُوْبْ اَهْلِ اِسْلَامِ اَوَّلْ وَاِيْتَلَرِي
 شُوْكَتْ دُوْتَبْ بُوَا سَنَادَه سُلْطَانِ مُرَادَه خَبَرِ كَلُوْبْ كُرْدْ
 اَنْكُرُوْسْ وَاَصَاصْ وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي
 وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي
 بَلِيغْرَادْدَنْ وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي
 وَاِيْتَلَرِي سُلْطَانِ مُرَادْ بُوَا خَبَرِي اِسْهَابْ اَرْنَا وُدْدَنْ حِقُوْبْ
 كَلُوْبْ صُوْفِيكْ قَرَارِ اِدْبْ اَطْرَافِ عَالَمِه نَامَلَرِ پَرَا اَكْتَنْ قَلُوْبْ
 اَنَا طُوْلِيْدَنْ وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي
 وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي
 جِهَادِ اَلْبَرْدَرْ وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي
 سُلْطَانِ مُرَادْ قَاتِنَه كَلُوْبْ طُوْلَرِ وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي وَاِيْتَلَرِي
 دَقْلَقَانَلَرِ

[40a]

وَقَلْتَانُورُ وَجَنْدُ الْتَنْ وَچَرِي يَرَايْنِ كُورُبْ حَاضِرُ اُولُبْ
 وَسُلْطَانُ مَحْمَدِي اَبْ بِيْلَهْ كِتْمَكْنِ بُو طَرَفْدَنْ اِفْلَاقِ چَرِي
 نِيكَبُولِي اوزرندن چُوبْ اُول اَطْرَانِي تَيْقَدَنْ اَبِحْ بَكَلَرِي
 فِيرُوزْبِكْ اَوْغَلِي مَحْمَدِيكْ وَاَوْزغُورَا وَاَوْغَلِي عَيْسِيكْ وَحَسَن
 بِكْ اِفْلَاقِ چَرِي اوزرنه اُولُبْ سُلْطَانُ مَرَادْ بِلْدَنْ بَرْنِچَهْ
 بِكْ اَقْبِيلَهْ بَصُوبْ كَا فِرْلَرِي قِرُوبْ هَلَاكْ اِي دُوبْ اُول
 غَزَا اُول اُولُبْ سُلْطَانُ مَرَادْ بُو بَشَارْتِ اَشْدَبْ شَادْ اُولُبْ
 اُول شَادِ لِفْلَهْ يَايْدَنْ وَاَنْلُودَنْ اَلِي اَلْتَشِيكْ چَرِي جَمْعْ
 اُولُبْ قُوسَاوِيَهْ اِرْشَبْ غَا فِلِينْ اَرْدَنْدَنْ يَتِشُوبْ قُوسَاوَهْ
 كَا فَرِيَنْتُولَعِينِ اِيلَهْ بُو لَشُوبْ اِكِي چَرِي بَر بَرِيْلَهْ جَنْدِ قِنَالْ
 اِدُبْ كِيچَنْ وَاَوْزغُورَهْ طُوبُلُورْ وَتَفْكَارْ وَزَنْبُرْ كَلَرِ اُولُوبْ
 اَجَلْ يَغُورِي اِكِي چَرِيكْ اوزرنه بِنُوبْ بِنُتُولَعِينْ كُورُزْ
 اِكِي طَرَفْدَنْ يُورِيْبْ يَادِ شَاهْكْ اِكِي قُولِينْ اَنَا طُوبِي رُومْ

[40b]

وَرَوْمِ اِي چَرِسِيْنِ كُتُورِبِّ صَاغِ قَوْلِ وَصَوْلِ قَوْلِ كِرُو
 صِنُوبِ پَادِشَاهِ سُلْطَانِ مُرَادِ كِرُو يَا لِكْرِي كِيْمِي وَغَرْبِ
 اَوْ كَلِرِنِ قَلْعَانِلِرْ وَجِدَالِرْ وَطُوپِلِرْ وَتَفْكَلِرْ بِرْبِرِنَه
 چَانِلُوبِ اَرْدِيْنِدَنْ دَوَهْ لِرْ وَقَتِرْلِرْ وَغَرْبِرْ چَانِلُوبِ
 سُلْطَانِ مُرَادِ اِلَايِ مُحْكَمِ دُو زُدُبِ كَا فِرْجِي سِي سُلْطَانِ
 مُرَادِي يَرِيْدَنْ دِيْرْتِيُوبِ اِسْلَامِ جِرِي كَا فِرْكَ اُو كِنْدَنْ
 قُجُوبِ كُو مُكُوكِ دَمُورَه غَرَقِ اُولُبِ اَهْلِ اِسْلَامِ تَارْمَارِ
 اِمْلَكِ اَهْلِ اِسْلَامِ كُو رِدِيْمِ كَا فِرْجِي سِي كُو مُكُوكِ دَمُورِ
 اُو كِنْدَنْ صَادُكُوبِ اِكِي طَرْفِدَنْ اِسْلَامِ كُورِي يَكِيْنِ اَنَلُورِ
 وَيَكِيْنِ اَرْتِلِرْ كَا فِرْكَ اَرْدِيْنِدَنْ يَتِيْبِ چِيْلَاقِ كَا فِرْ كُرُوبِ
 قِيْلِ قُيُوبِ چِيْلَاقِ كَا فِرْ اَنِي كُورِبِ قُورُ قُوسِيْنِدَنْ قُجُوبِ
 اُو كِنْدَنْ دَمُورُ لُوكَا فِرْكَ اَرْدِيْنِدَنْ بَصُوبِ كَا فِرْ بَرِيْنِ
 قِرْمَنَه بَشَلَدِي كُومِ كُوكِ دَمُورُ لُوكَا فِرْلِرْ اَنِتِ طُونَلُورِ

وَكُنْدِي

[41a]

وَكُنْدُ وَطُونُ كِرُو سِنْدِ دَخِي دُنْمَكِهٖ مَجَالِرِي يُوْقِي قَجْعَهٗ
 يُوْذُ طُوْتِدِيْلِرْ اِسْلَامِ كُكْرِي اَنْلِرِي اَوَّلِ حَالِدِ كُوْدُبْ
 اَطْرَا فِدْنِ چَوْبْ كِيْدِنِ چِرِيْلِرْ وَا قَنْجِيْلِرْ بُوْحَالِ كُوْدُبْ
 يِكْرُكْ اَنْلُوْرْ كَا فِرُكْ اَرْدِنَهٗ دُوْشَبْ اَخْشَمَكْ جَنْكْ اَوْلُبْ
 اَخْشَمَدْنِ اَرْتِيْدَكْ جَنْكْ اَوْلْدِي كَا فِرُكْ اَلَا يِلِرْنِي طَاْعِدْبْ
 تَاْرْمَا رَاْدْبْ كِرُو غَا زِيْلِرَهٗ حَقِّ تَعَالٰى فُرُصَتْ وِيْرَبْ مَجْدْ
 مِصْطَفَا نِكْ مِعْجَزَاتِ بَرَكَاتِيْدَكْ كَا فِرُوْرَهْ زِيْمَتِ اَوْلُبْ
 خَذَلْهَمْ اَللّٰهُ عَلَيْهِ اَللْعِنَهٗ غَا زِيْلِرْ كِرُو كَا فِرُوْرِي
 قُوْقْ كِتْدِيْلِرْ هَرْ طَرَفِدْنِ كَمْ كَا فِرُوْرِي قُوْدِرْدِي هَرْ
 اَلَا يِلْمْ كَا فِرْدِنِ چِقْدِي كِرُو اَخْشَمْ عَرَبْسَهٗ كَلْمَدِي
 يَنْتُوْ لَعِيْنِ بُوْحَالِ كُوْرَبْ حِيْلَهٗ اِدْبْ كُنْدُوْ عَرَبْلَانْ
 وِچِرِيْدِنِ چِقُوْبْ چَوْبْ كِيْدْبْ كَا فِرُكْرِي مَنَهْرَمْ اَوْلْبْ
 يَنْتُوْ نِكْ مَالِنِي وَخَزِيْنِيْنِي وَعَرَبْلِرْنِ وَطُوْلِرْنِ اَوْلْبْ

[41b]

غَادِرْ شَوْكْتِلَه سُلْطَان مَرَادَه كَقُودِرْ كِرُو سُلْطَان
 مَرَادَلَه بِيْرَا مَلْسُوب بِيْرَاي قُتْلُو دِرْ اَوْجَكُون
 اَنْد بِيْرَا مَرَايْدَب قِصَّه چُوق تَطْوِيل نَه حَاجَت
 بَاقِي مَعْلُومْدَر سُلْطَان مَرَادَا اَوْغَلِي سُلْطَان مَحْمَدَلَه
 وَشَاد لِفْلَه كِرُو اِدْ زِيَه كَلْدِرْ قَرَار اَنْدِرْ شَعْبَان
 اَيْنِك يَكْرِم دَرْدَنْ تُو سُو وَا جَنِكِي وَا قِ اَوْلَدِي
 هَجْرَت نَبِيْنِك عَلِيْهِ السَّلَام مَسْنَه سَكْرَتُو زَالِي
 اَكْسَنْد دَفَعَه سُلْطَان مَرَاد سَفْرَايْتِيُوْب اِدْرَنْد
 قَرَار اِدْب دُو الْقَادِرَا وَاغَلِي قَزْنِي سُلْطَان زَادَه ؤ
 دَكُون اِدْب اَوْغَلِي سُلْطَان مَحْمَد اَلِيُو پُرْدِي دَرُوم
 اِيْلِي بَلْزَكْبِي قَه جَه بَكِي رُوْمَا اِيْلِي چَرَسِيْلَه كُونْدُوب
 بِيْرُو كُو كِي حِصَارَنْ يِيُوْب مَرْمَت اَسْدِرْ كَنْدُو دَخِي سُلْطَان
 مَرَاد يَايْلَاقَه چِقْدِي هَجْرَتِك مَسْنَه سَكْرَتُو زَالِي

اَوْجَكُون

[42a]

اَوْجِنِكَ دَفْعَهُ سُلْطَانُ مَرَادِ خَانَ ارْنَا وَدَه
 سَمَرًا دِبَّ يُوَانِ اِيْلَرِيْن غَارَتَا دِبَّ اَچَه
 حِصَارًا اَوْزِرِيْنَه دُوْشِبَّ اَلْمِيْبُ كِرُوْ كَلُوْئِبُ
 اَدِرِنِكْ قَرَارَانْدِيْ هَجْرَتِكْ سَكْرِيُوْزِ اَلِّي
 دُوْ دُنِكْ دَفْعَهُ اَدِرِنِكْ قَرَارَادِبَّ سَمَرَا اِيْمِيُوْبُ
 مَمْلِكِيْ اَوْلَبِ اُوْتُوْرِكِيْنُ مَرِيْفِيْ اَوْلَدِيْ اَوْلِ خُسْتَه لِقَدَاتِ
 مَرْحُوْمِ مَسْمُوْرِ سَعِيْدِ شَهِيْدِ طَيْبِ اَسْمَهْ ثَرَاهُ وَجَعَلَا الْجَنَّةَ
 مَثْوَاهُ دَارِ فَنَادِيْنِ دَارِ بَقَايَه رَحِيْلَتِ اَيْلَدِيْ مَحْرَمِ
 اَيْنِكْ اَوَا اِيْلِنْدَه چَهَارْ شَنْبَه كُوْنِيْنِكْ اَدُوْرِيْلِيْ
 بِكَلِكْ اِنْدِيْ رَحْمَتِ وَاسْتَدِ هَجْرَتِكْ سَكْرِيُوْزِ
 اَلِّي بِيْدِيْنِ

[42b]

وَفَاتِ مَرْحُومِ سُلْطَانِ مَرَادِ خَانَ
 مَرْحُومِ مَفْعُورِ سَعِيدِ شَهِيدِ سُلْطَانِ مَرَادِ آخِرَةِ نَفْلَانِدِي
 طَيْبِ اللَّهِ تَوَاهُ وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَثْوَاهُ مَحْرَمِ أَيْنِكَ أُونِنْدَه بِشْنَدِه
 كُونِي حَتَّى أَمْرَنَ وَارْدِي أَوْتُزْبِرِي بِبِكَ أَيْدِي رَحْمَتًا
 وَاسْعَتًا هَجْرَتِكَ سَكْرِيُوزِ أَلِي بِشْنَدِه تَارِيخِ سُلْطَانِ
 مُحَمَّدِ تَحْتَهُ جُلُوسِ قَلْدِ وَعَنْكَ بَيَانِنْدَه دُرْ كِه ذِكْرُ
 أَوْلُتُورِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلْطَانِ مَرَادِ تَحْتَهُ جُلُوسِ
 قَلْدِي مَحْرَمِ أَيْنِكَ أَوْنِ النَّسِنْدَه شَبَهَ كُونِنْدَه تَحْتَهُ
 كُجُوبِ قَرْمَانَه سَفَرَاتِدِي قَرْمَانِ أَوْ عَلِي أِبْرَاهِيمِ بَكِ أَيْلَه
 مَحَارَبَه أَدَبِ صُكْرَه صِلِحِ أَوْلُوبِ كَلُوبِ أَدْرَنْدَه
 قَرَارِ أَيْدِي كِي سَرَايِ بِنَا اَنْدَرْدِي هَجْرَتِكَ سَكْرِيُوزِ
 أَلِي بِشْنَدَه رَحْمَه رَبِّه سَكْرِيُوزِ أَلِي بِشْنَدَه حَسَابِنْدَه
 تَارِيخِ وَاقِعِ أَوْلُوبِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ تَحْتَهُ كُجُوبِ
 دَفْ

[43a]

دَفَعَهُ سُلْطَانُ مُحَمَّدٍ اطْرَافِ شَهْرِ قَسْطَنْطِينِ قَتْنِدَهُ بِغَاذِ كَسَنِ
 حِصَارِ دَنِ بِنَا اِنْدِي هَجْرَتِكَ سَكْرِيُوزِ اَلِي التَّسِنْدَةِ دَفَعَهُ
 سُلْطَانُ مُحَمَّدٍ اطْرَافِ عَالَمِهِ نَامَلِرْ پَرَا كِنْدَهُ قَلُوبُ
 اِنَا طُوبِي چَرَسِي وَ بَكْرِي وَ رُومِ اِيْمِي چَرَسِي وَ بَكْرِي وَ سُو
 بِاشِيرِي وَ اِنَا طُولِيدَنْ وَ رُومِ اِيْلَنْدَنْ وَ اَوْنِ بِيكِ ^{يَكُومُ بِكِرْ عَرَبِ}
 بِكِيچَرِي وَ سَا پَر خَلْقَدَنْ دِيچِي غَرَايِ اَلْبَرْدَرِ دِيُونِي نَهَايْتِ
 كَشَكْرِكِرْ جَمْعِ اَوْ لُوبِ اَزْدَرْهَا بِيكِي طُولُورْدُ وَ كَدْرُبُ
 اَدْرَنْكَ طُولُورِي عَرَبْرَا اِيْلَه چَكْدَرُبُ بُوخْجَه اَدْمَلْرُ
 اِيْلَه اِي تَجَه قَسْطَنْطِينِ اَوْ زَرِيْسَه اِيْلَدُبُ طُولُورِي
 قُورْدُورْبُ هَر طَرْقَدَنْ اِتْلُوبُ حِصَارِكِ بُو رَجَلِيْنِي
 وَ بَدَلْمَرِيْنِي يَقُوبُ كَا قَرْلَرَا چَرُودَنْ جَنْكَلَه ظَفْرُ بُولِيَجَا
 سُلْطَانُ مُحَمَّدٌ حَقُّ يُولِنَه فِي سَبِيلِ اللّٰهِ غَرَايِ يَغْمَا يُوْرْدِي
 جَبْرًا وَ قَهْرًا اَلرَّبُّ رَيْعُ اَلْاَوْلَا اِيْنِكَ بِكِرْ مِيْسِنْدَه سَشْنَبَه

[43b]

كُونُ شَهْرِ قُسْطَنْطِينِ نَحْ وَأَوْلُنْدِي هَجْرَتِكَ سَكْرِيوْرَا لِي يَدِ سِنْدَه
 آيْتِ قَدِيمَه دَخِي كَلَشْدَر قُسْطَنْطِينِكَ النَّاسِي حَقِّ قِيَالِي
 كَلَامِ قَدِيمَه بِلْدَه طَيِّبَه دَمِنْشَدَر بُو كَلَامِك
 حِسَابِي تَارِيخِنْدَه فَتْحِ وَاقِعِ أَوْلَمِشْدَر
 چُونِكُمْ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ قُسْطَنْطِينِ نَحْ أَنْدَكْدَنْ صَوَكْرَه بُو نَجْه
 عَجِيْبْ غَرِبْتِ بِنَالِرْ تَامَاشَا اِيْدُبْ أَوْلِ بِنَالِرَه مُتَجِيْر قُلُوْبْ
 اَهْلُرْ وُ مَدَنٍ وَ فَرَنْكِسْتَانِ دُهْبَانِلِرْدَنْ وَ دَخِي قَسِيْسِ
 بَطْرُخْلِرْدَنْ وَ تَوَارِيخِ بِلَنْرِدَنْ دَلِيكُم قُسْطَنْطِينِ بِنَا سِنِي
 كَلَرَاتْدَلِرْ كَلَرْ كَلُوْبْ وَ كَلَرْ پَادِشَاهِ أَوْلَدَلِرْ وَ كَلَرْ حُكْمِ
 اِيْدِي لِي اِنِي بِلِكِ اسْتَدِي تَوَارِيخِ بِلَنْلِرِي رُوْمِ طَا
 يَسِنْدَنْ بَطْرُخْلِرْ وَ كَشِيْشَلِرْ وَ قَسِيْسَلِرِيْنِ وَ دُهْبَانِلِرِيْنِ
 جَمْعِ اِيْدُبْ سُوْالِ اِيْدِي كِيْمُو بُو نَلِرِي كَلَرِ بِنَا اِنْدِي لِرْ
 وَ كَلَرْ حُكْمِ اِنْدَلِرْ اِنْدُرْدَخِي بِلْدَكَلِرْ نَجْدَه كِتَابِلِرْ نَدَه

[44a]

بُولُنلَرْنَدَن جَمَلَه سُلْطَان مُحَمَّدَه خَبَر وُرْدَلَر جَمِيع طَائِفَتِك
 اَخْبَارِنده شَيْلَه كَلْمَدَر كَم رَا وِيلَر شَيْلَه رَوَايَت
 اِتْدَلَر كَم حَق تَعَالِي سَلِيمَان پِيغَامْبَرَه عَلَيْهِ السَّلَام كَم
 پِيغَامْبَرَلِي وُرْدِي سَلِيمَان پِيغَامْبَر جَمِيع اَنَسَه وَجَنَه
 حُكْم اَيْدِي عَالَمَك مَلِكْرِي اَكَا مَسْحَر اَوْلْمَشْدِي دُنْيَا
 يُوَزْنَه هِيچ يَرْ قَلْمَدِي كَم سَلِيمَان پِيغَامْبَر اَكَا حُكْم
 اَتْمَدِي مَكْر كَم مَغْرَب وَايْتْنَدَه فَر نَكْسَان وَايْتْنَدَه
 اَنْدَن اَوْلُو پَادِشَاه يُوْعَدِي يُوَزِيك اَرَه كُوچِي يَتْرَدِي
 اَمَّا هِيچ كَسِيَه بَاش اَنْدَر مَزْدِي سَلِيمَان پِيغَامْبَر وَاك
 پِيغَامْبَر لَيْفِي بَلُوْب وَشَوَكْتِي اَنْسَه وَجَنَه حُكْم اَوْلُو كُن
 بَلْمَشْدِي جَبَابَر لِكْنَدَن وَاكْبَر لِكْنَدَن مِكْسِيَه بَاش
 اَنْدَر مَزْدِي سَلِيمَان پِيغَامْبَرَه عَلَيْهِ السَّلَام دِد يَلَر كَم
 قَلَان حَزِيَه نَك پَادِشَاهِي مَطِيح اَوْلَمَزْد دِيلَر سَلِيمَان

بَر جَمِيع وَا رَدِي اَوْل جَمِيع نَك پَادِشَاهِي
 وَا رَدِي اَوْل جَمِيع نَك پَادِشَاهِي

[44b]

پيغمبر عليه السلام ديولركه و پوييري و انسي
 و جني جمع اتدي اول جزيره يه و اردي عنكور
 مملونه عظيم جنك اتدي عاقبت عنكور هزمت
 اولب بصلوب لشكري تارماز اولب صكره عنكوري
 دوتب سليمان كتوردلر سليمان عنكوره اسلام عرضه
 قلدي قاتي تكبر كنندن قول اتدي سليمان پيغمبر عليه
 السلام بيوردي عنكورك باشني كسدلر اول جزيري
 الب ضبط اتدلر كندولره مسخر اندلر عنكورك
 مالي اسبابي الدر سليمان پيغمبره كتوردلر سليمان
 پيغمبر عليه السلام عنكورك مالي لشكونه نحس
 اتدي چون عنكورك اشي تام اولدي مكر عنكورك
 بر صاحب جمال قزي و اردي غايث مستشارلردن اما
 ادي كوزلكده و محبوب ملكده نظيري يوغدي اول قرك

[45a]

آدِنَه شَمْسِيَه دِيو آد قَوْبِشَلَر دِي سَلِيمَان پِيغَبَر
 عَلِيَه السَّلَام اَوْلَد قِزِي كُور دِي هَمَان
 حُسْنِنَه عَاشِق وَحِيَرَان اَوْلَدِي اَوْلَد قِزِي
 كُورَك دِيو بِيور دِي كُتُب كَنَد وِيه نِكَاح
 اِيْدُب خَاوَن اِدِن دِي اَوْلَد قِزِي غَايْت سَوْد كَنَد
 بَر سُو زِي اِلِي اَوْلَمَر دِي اَوْلَد قِزِي هَر نَه مَقْصُودِي
 اَوْلَسَه سَلِيمَان پِيغَبَرَك عَلِيَه السَّلَام قَتِنَدَه
 مَقْبُول دِي بَر كُون شَمْسِيَه خَاوَن سَلِيمَان پِيغَبَر
 دِي دِيكُم بَنُوْم اِيچُون بَر سَرَاي وَبَر عَالِي قَصْر بِنَا اِنْدَر
 كِيْم اَنَك بِي سَرَايِي عَالِي كَايِنَا نَه اَوْلَمِيَاد دِي
 اِنْدَن يَك كِسَه بِنَا اَتْمِيَه دِي سَلِيمَان پِيغَبَر
 عَلِيَه السَّلَام دِيو لَرَه وَپَر تِلَرَه اِنَسَه وَجِنْدَه حَكْم
 اِتْدِي كَم بَر يَر بُولَك كَم هَوَاسِي خُوب جَنَّت صِفَت

[45b]

أَوْلَادِ دِي اَنَدُ بِنْمَا چُون بَرَعَالِي كُشْكُ بِنِيَادِ
 اِيَه سَزْدِي دِيُولِدِ پَرِيْلِرْ عَالِي كُشْتِ اِتْدِرْ
 عَرَبْ وَ عَجْمْ هِنْدُ وَ سِنْدُ خَطَايْ وَ خَتْنِ چِيْنِ
 وَ مَا چِيْنِ وَ تَرْكِسْتَانِ وَ لَآيْتِي كَمْ شَرْقِ طَرْفِيْدِرْ
 عَالِي كَرْدِلِرْ هِيچْ بَرَهَوَاسِي خُوبْ پَرِ بُولْمِيْبْ عَاقِبْتِ
 وَ لَآيْتِ رُومِ كَمْ اَنَلُورْ يُونَانِلِرْ دِمَكَلَهْ مَشْهُورْ دُرْ
 عَاقِبْتِ اَنِّ دِكِيْزَكْنَا رِنْدَكْ بَرَهَوَاسِي خُوبْ پَرِ
 بُولدِلِرْ اَيْدِ جِتْقِ طَاغِي دِرْ لِرْ شِمْدِكِي عِصْرَدَهْ دَخِي
 وَ اَرْدُرْ تَمَاشَالِقْ كِيْمْ اَيْدِ جِحْقَدَهْ دُرْ اَصْلِ بِنَا
 اَنْدَهْ دُرْ عَاقِبْتِ اَوْلِيْرِي بَكْنُوبْ كُوشَكِي بِنَا
 اِتْمَكَدَهْ بَاشْلَدِلِرْ يَعْنِي يَآ پَغَهْ مَشْفُولْ اَوْلَدِلِرْ دِيُولِرْ
 وَ پَرِيْلِرْ عَالِي كُشْتِ اَدَبْ كَرْتِ جَزِيْرِلِرْدِنْ كُوهْ اَلْبَرْزْدِنْ
 دَكُوهْ قَا فِدِنْ بُولدَقْلَرِي پَرِلِرْدِنْ ^{بُلْدَقْلَرِي} نَقْدَرْ مَرْمَرْ

مَحْدِي

[46a]

مَعْدَنِي وَآرِسَهُ بُولْدَقَلَرِنْدَن اَلْوَبْ كَتُورْدَلَرِ اَنْوَاعِ
 زَنْكَلِيْن مَرْمَرَلَرِ بُولْبُ وَ اَنْوَاعِ زَنْكَلِيْن دِرْ كَلَزْ كَسْبِ
 جَمْعِ اِدْبِ كَتُورْدَلَرِ وَ دَخِي دُرْتِ صَوْمَقِي مَرْمَرَلَرِ كَيْمِ
 اَيَا صُوفِيْكَ وَ اَرْدُرْدِ يُولَرِ اَوْلِ صَوْمَقِي مَرْمَرِ
 دِدَه كِي كُوه قَا فِدَنْ كَتُورْدَلَرِ اَنْدَنْ غَيْرِي
 يَزَلْدَه صَوْمَقِي مَرْمَرِ مَعْدَنِي اَوْلَمَزْدِرَلَرِ دِيُولَرِنْدَنْ
 غَيْرِي كَسَه بِلْمَزْدِرَلَرِ چُون دِيُولَرِ وَ پَرِيَلَرِ
 اَنْسِ وَ جَنْ جَمْعِ اَوْلُوبِ بَرْعَالِي كُوشْكَ بُنْيَادِ
 اَنْدِيلِرْ كِه چِيحْ دُنْيَا يُوْزَنْدِكْ كَسَه اَنَامَشْ اَوْلَا
 مَكْرُكِمْ شَدَّ اَدْبِنْ عَادَا اَوْلَا چُون كَيْمِ اَوْلِ كُوشْكَ اَنْشِ
 تَمَامْ اِتْدَلَرِ شَمْسِيْه خَا تُونْ كَلُوبْ اَوْلِ كُوشْكَ
 قَرَارِ اِتْدِي بَرِيْچَه زَمَانْ عَا قَبْتِ اَوْلِ يَرِي اَنْدِ دُرْدِي
 دَخِي يَكْتَمْدِي سَيْلِمَانْ يَنْغِيْرَه دِي دِي كِمْرِ

[46b]

بِنِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ الْتَّ سَلِيمَانَ يَغْبِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 شَمْسَهُ غَايَتِ سَوْدُ كِنْدَانِ بَرَسُوزِنِي اِكِي
 اَمِيْبُ اَوْلَادِ قَرِيْبِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ اَلْتَّ دِي
 شَمْسِيَهْ اَنْدَكْ قَرَارِ اِتْدِي مَكْرُ شَمْسِيَهْ اَوْغْرَلِيْنِي
 دِيْنِ دُوْتَرْدِي اَتَا سِي دِيْنِ تَرَكْ اَتَا مَشْدِي
 اَوْغْرَلِيْنِي پُوْتَهْ طِيَارْدِي سَلِيمَانَ بَيْنِكَ عَلَيْهِ
 السَّلَامُ خَبْرِي يُوْعْدِي سَلِيمَانَ بِي عَلَيْهِ
 السَّلَامُ شَمْسَهُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ اَلْبُ كِتْدُ وَكِنْدَهْ
 شَمْسُنِكَ بَرَاوَلُو پُوْتِ وَاْرْدِي اَوْلَادِ پُوْتِي
 اَيْدِجَقْدَهْ اَوْلَانَ كُوْشُكْ اِيچْنَدِ بَرِيْرِدَهْ
 كَوْمَهْ قَوْمَشْدِي قُوْبِ كِيْتَمَشْدِي سَلِيمَانَ يَغْبِرُكَ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ خَبْرِي يُوْعْدِي اٰخِرِ سَلِيمَانَ يَغْبِرُ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ اَوْلَادِيْنِ پُوْتَهْ طِيْدُوْنِي اَجْلَدْتِ

[47a]

وَسَيِّمَانٍ يَغْبِرُ حَقَّ طَرْفَيْنِ قِيُوبٍ أَوْلَ قِيْرَةٍ كُوْكَرٍ
 وَرَدَّ وَكِنْدَانَ عَاقِبَتِ سَيِّمَانَ يَغْبِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 بُوْنَجَهَ وَإِقْلَرِ أَوْلَادِي تَا جِنْدَانَ تَخْنَدَانَ حَقُّوْبٍ
 اسْتَحْرَادِي وَسَيِّمَانَ نَبِيَّكَ تَحْتَهُ كُجُوْبٍ وَحَا مِرْ حَا كُوْمَتِ
 اِيْدَبِّ قَرَقِ كُوْنِ تَامَرِ سَيِّمَانَ يَغْبِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 بُوْنَجَهَ آوَارَهَ وَسُرْ كَرْدَانَ أَوْلَادِي نِتَا كِمَ حَقُّ تَعَالَى
 كَلَامِ قَدِيْمِدَهَ يُوْرْدِي كِيْمِ وَالنَّبِيَّ عَلَى كُرْسِيَهَ جَدًّا
 تَمَرَانَابِ عَاقِبَتِ سَيِّمَانَ يَغْبِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 كَرُوْحَقِ تَعَالَى فَضْلِ اِدَبِّ تَحْتِي وَتَا جِنِي وَسُلْطَانِي
 وَرَدِي حِكَايَتِ قِصَّهَ سِي قِصَصِ الْأَنْبِيَاءِ دَه
 مَعْلُوْمُدَّرِ چُونِ سَيِّمَانَ يَغْبِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 أَوْلَ قِيْرِكَ پُوْتَهَ طِيْدُوْنِي حَا لِنِي بِلُوْبِ أَوْلَ قِيْرِي
 هَلَاكِ اِيْلَادِي عَاقِبَتِ سَيِّمَانَ نَبِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ دِي

[47b]

بُوْنَجِه رُوْزْكَارِ سَلَطَنْتِ سُرْبِ دُنْيَا كَا دَخِي وَ فَا قَلِيْبِ
 خَرْجِه سُرْدِي اِنِي دَخِي چِرْخِ
 كَمِيَه چُونِ بَا قِي قَلْمِ رُوْزْكَارِ قَالْنِ اَرْدَنْ بُوْنِشَانْدِ رِيَا دِكَا
 چِرْخِ رَا زِي هِيْجِ كَمِيَه بِلْدِي كَمِيَه بُوْدِ رَدِه دَرْمَانِ قَلْمِي
 چُونِ سَلِيْمَانِ پِيْغَا مَبْرُ عَلَيْهِ السَّلَامِ دَخِي دُنْيَا دَنْ اَخْرَتَه
 نَقْلِ اَنْدِي سَلِيْمَانِ پِيْغَا مَبْرُ دَنْ صُكْرَه پِيْجِه پِيْجِه يَادِ شَاهِرِ
 كَنْدَلِرْ عَا قِبْتِ يُونَانِ وَ لَا يَتْنِدَه قِيْصِرِ رُوْمِ دِيَارِنْدَه
 بَرِ پَادِشَاهِ قُوْپْدِي اَدِنَه يَنْقُوْبِنِ مَادِيَا تِ
 دِرْدِرْدِي عَا قِبْتِ عَا دَا اَصْلِنْدَنْ وَ نَسْلِنْدَنْ اِدِي
 عَمَلَا قِ اَوْ غَلَا لَنْ بِنْدَنْ كِيْمِ عَا دُكِ اَوْ عَمَلِي اَوْ غَلْرِي
 شَدَادِ اَصْلِنْدَنْ وَ نَسْلِنْدَنْ اِدِي مَرِ شَدَادِ دَخِي
 كُوْرْمِ شِدِي دِرْدِرْدِي بَرُ كُوْنِ يَنْقُوْبِنِ مَادِيَا نِ اِيْدِ بِنْحُوْ
 نَا حِيْتِنْدِكِ كَمِ سَلِيْمَانِ پِيْغَا مَبْرُ عَلَيْهِ السَّلَامِ بِنَا
 اِتْدُوِي

[48b]

هُوَ سَيِّمَانٌ بَيْنَا مَبْرُوعِيهِ السَّلَامُ قُدْسٌ مُبَارَكَةٌ
 بُنْيَادًا تَدْوِي مَسْجِدِي أَقْصَايَ كَوْزٍ مِشْدِي
 قَنُوزٍ وَزِيْرٍ اَيْتَدِي كِرَامِي شَاهِ عَالِمٍ
 شِمْدِي زَمَانِكُدَه سَنَدْحِي سَيِّمَانٌ سِنٌ هُوَ
 زَمَانُكَ بَرَسَيِّمَانٍ وَارْدُورٍ سَنَدْحِي بُو زَمَانُكَ
 سَيِّمَانٌ سِنٌ نُوْلَه سَنَدْحِي بَرَشَهْرُ بِنْيَادَاتٍ كَرَمٍ
 سَيِّمَانٌ بَكِي سَنَدْحِي عَالِمُدَه اَكْلَه سِنٌ دِدِي
 يَنْتَوِيْنَ مَا دِي اَيْنُكَ اِيْلِي وَ مَمْلَكَتِي چُو غِدِي وَ لَشَكْرِي
 بِي حُدَادِي قِيَا سَه كَلَزْدِي تَا حُدَا قِيَصْرُورُومِ
 وَ لَا يْتِنَه وَ تَا اَنْكُرُوسِ وَ لَا يْتِنَه وَ اَرِنَجَه وَ جَمِيْعِ
 فَرْكِسْتَانِ وَ مَعْرَبِ زَمِيْنِ وَ عَرَبِ دِي اَرِي
 تَا طَرَبُلُوسَه وَ اَرِنَجَه وَ طِشْتَه وَ اَرِنَجَه وَ دَرِيحِي
 حَجْمِ وَ لَا يْتِنَه وَ اَرِنَجَه تَا سَمَرْقَنْدِ سِنُورَنْدَتِ

[49b]

وَزَيْبَارَ وَلَا يَتْنَهُ تَاهِنْدُ وَسِتَانِ
 دَكِيوَنَهُ وَارِنْجَه رُبْعَ مَسْكُونِكَ بَكْرِي
 وَپَادِشَاهِرِي بِمَجُوعِ يَنْتَوِينِ مَا دِيَانِلِه
 دُوسْتَلَقِ اِدْبِ اِطَاعَتِ اِدْرَلَرْدِي وَيَنْتَوِ
 بِنِ مَا دِيَانِ دَخِي عَرَبِ وَجَمِّ وَيُونَانِ
 وَرُومِ تَا اَتْكُرُوسِ قَبُوسِنْدَانِ
 تَا سَهْرَقَنْدَه وَارِنْجَه حَكْمِ اِدْرَدِي
 وَبُخْتَه نَضْرَه اَقْدَسِ ^{دَخِي} مَبَارَكْدَه اَوْ غَرْشَبِ دُرِّ
 وَبُخْتَه نَعْوِي دَخِي نِجَه كَرِه صِيْشِدِي وَيَنْتَوِ
 بِنِ مَا دِيَانِكَ قَرَقِ كَرِ يُوْزِ بِيْكَ لَشْكَرِه
 كُوْجِي يَزْدِي يَنْتَوِينِ مَا دِيَانِ
 اَوْ تَارِيْحْدَه اِدِي كَرِ اَدَمِ بِيْغَامْبُرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 يَرِه هُبُوطِ قِلَالِي كِيْمِ يَنْتَوِينِ مَا دِيَانِ
 زَمَانِيْشُدُ

[50a]

زَمَانِنْدَكَ بِهَجْرَتِ دَرْتِ بَيْكِ اَلَّتْ يُوْزِيْلِكُمْ شَدِيْ
 وَ سَكَنْدَرُ رُوْمِي دُنْيَا يِهْ كَلَزْدَن اَوْكَدِيْن هَجْرَتِ
 دَرْتِ يُوْزَاوْ يُوْزِيْل اِدِي وَ عِيْسَى بِنَا مَبْرُ دُنْيَا يِهْ كَلَزْدَن
 اَوْكَ هَجْرَتِ ٦١٥ اَلَّتْ يُوْزَاوْنِ بَشِيْل اَوْكَدِيْن اِدِي
 يَنْقُوْبِنِ مَادِيَانِ قُسْطَنْطِيْنِ بِنِيَادِن اُوْرْدِي وَ هَجْرَتِ نِيْنِكِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ تَارِيْحِيْنِكِ ٨٥٧ سَكْرُ يُوْزَاوْ يُوْزِيْلِي يَنْدِيْنِيْمِ
 سُلْطَانِ مُجِدِّدِيْنِ سُلْطَانِ مَرَادِ قُسْطَنْطِيْنِي فَتْحِ اَنْدِي وَ دِي
 قُسْطَنْطِيْنِيَهْ بِنَا اَوْلَدِن تَابُوْد مَهْ دَكْ عِلْمِ هَنْدَسِهْ بِنَلَرِ
 دُنْيَا يِهْ جُوْجُوْ حِسَابِ اَدْلَمِ قُسْطَنْطِيْنِكِ بِنَا سِنِي نَاسُلْطَانِ
 مُجِدِّدِ فَتْحِ اِتْدُوْ كِي دَمْدَكِ هَجْرَتِ ١٠٣٣ اِيْ كِي اِيْ يُوْزِ
 سَكْسِنِ سَكْرُ يِلْدَرِ جَمِيْعِ تَوَارِيْحِ اَهْلِنِكِ اِتْفَاقِيْلَهْ بِنَا
 اَوْلَدِي بَرِيْنِهْ سُوْزَاوْلَنَهْ كَلَاوْمُ شَهْرِكِ بِنَا اَوْلَمَاسَهْ
 سَبَبِ بُوْدُرْ كَمِ يَنْقُوْبِنِ مَادِيَانِ دَلِيْمِ بِنِ شَهْرِ بِنِيَادَاوْرَهْ

[50b]

عَجَبٌ نَهْ يُوَدَّهْ أَوْلَسَهْ دِيُو فِكْرِ دِيَكْنِ كُونَهْ اَوَيْتُو كَلْدِي عَالِي
 خَوَابْ دِي دِي كَرِي يَا جَانْكَ شَهْرِي قَرَهْ دِي كُونِ اَتِي دَكِينَهْ
 كِيدَنْ بُو عَا زْدَنْ بَرُو كَمْ وَارْدُرْ اَنْدَهْ بِنَا اَيْتِ دِي دِي لَرِ يَنْتَعُرْ
 بِنِ مَادِيَانِ اَوِي نِدِي وَزِي لَرِنَهْ دِي دِي كَمْ بَكَ بُو حَالُو بَرُو كُو سْتَرْدِي
 بَلْمَرْ اَوْلِي زِنَهْ يُو دُرْ بُونَلَرْ دِي بِلْمَدِي لَرِ خَيْرِدَهْ قَالِدَلَرْ
 نَا كَاهْ يِنَهْ بَرِي كِيَهْ يَنْتَعُو بِنِ مَادِيَانِ خَشْدَنْ دُو شَكِيلَهْ
 قَا پِدَلَرْ كُنُورُبْ شِدْ كَمْ قُسْطَنْطِينِ يَرِي دَرِ اَنْدَهْ قُو دَلَرْ
 دِي دِي كَرِ اَوْلِ شَهْرِي بُونَهْ يِاسَنْ يَنْتَعُو بِنِ مَادِيَانِ
 اَوِي نِدِي كَنْدُو يِ بَرِ عَجَا يَبْ يُو دَهْ كُو رِي يِلُو كُو زِ كُو زَنْ
 يُو مَدِي دُو شُدُرْ دِي بُو كَرُو كُو زَنْ اِچْدِي كُو رِي كُمْ دُو شِ
 دَلَدَلَرْ اَوِي نِدِي كَنْدُو يِ دَكْرُ كِنَارِنَهْ كُو رِي مَحِيَرْ قَالِدِي
 طُو رِي دَهْتِ بَانِنِ سِي رَاتَرِي اَوْلِ نَا حِي تَدَهْ بَلْمَدَنْ بَرِي
 بُولدِي حَالِي اَحْوَالِنِي اَكَا دِي اَوْلِ بَكْ دِي بِلْمَدِ كَمْ يَنْتَعُو بِنِ

[51a]

مَا دِيَانِدُرْ خِدْمَتِ قُشَاعِنِ قُوشَنَدِي پَادِشَاهِدِ قَلْبِنِ
 اَيِلْدِي طُورْدَلَرِ اَوْلِ اِكْسِي اَوْلِ دَايِرِهْ اِكْرَدَلَرِ كُورْدَلَرِ قَرِهْ دِيْلِدِنِ
 اَقْ دِكِرِهْ كِيْدِنِ بُوْغَا زِدِهْ سِنْبُوسَهْ شِكْلِنِدِ بَرِيْرْدُرْ
 شِمَالِي طَرَفِنِدِ جَزِيْرِهْ كَبِيْ اَوْلِ شُدُرْ قُسْطَنْطِيْنِهْ تَمَدِي اِنْدِكْ
 يُوْرْدُرْ يَنْتُوبِنِ مَا دِيَانِ اَوْلِيْرِي كِنْدِي هَمْ دُوشِنِدِ دِي
 اَوْلِيْرِي كُوشْتُرْدَلَرِ پَادِشَاهْ بُوْنِدِ بُوْفِكْرِدِهْ يَكْنِ بُوْطَرَفِنِ
 پَادِشَاهْ خَلْقِي چُونِ صَبَاحِ اَوْلِيْدِي دُرْدَلَرِ پَادِشَاهِي بُوْنِدِ
 بُوْلِيْمْدَلَرِ بَكَلَرِ وَزِيْرَلَرِ نَهْ حَالِ اَوْلِدِ وَغْنِ تَلِيْبْ هَرِ اطْرَافِهْ
 خَبِرَلَرِ كُوشْتُرْدَلَرِ پَادِشَاهْ بَلُوْرْسُرْ اَوْلِيْدِي دِيُوْ بُوْلْمَزُوْني
 تَفْتِيْشْ اَدَبْ خَيْرْ كَلْدِيْمْ پَادِشَاهْ فُلَانِ يِرْدِهْ بُوْلِنْدِي دِيُوْ
 وَزِيْرِي قَسْتُوْرْ اَوْلَا رَاْدِنِ كَلْدِي پَادِشَاهِي بُوْلْدِي حَالِ كَيْفِيْتِ
 بَلْدِي شَاهْ وَزِيْرِهْ دِيْدِي بَرَهْ اِشَارَتِ اَوْلِدِيْمْ بُوْرْدِهْ شَهْرِي
 بِنَايْتِ دِيُوْ وَزِيْرِدِي سَمَا وَطَاعَتَا دِيْبْ هَجْتِ قُوشَاعِنِ

[51b]

قَوْسَبُ بِنِيَادِ اِتْمَا مَسْعُولِ اَوْلَدَلِرْ وَيَنْقُوبِي مَا دِيَانِ
 هَرَّاطْرَا فِكْ بَكْرِنَهْ وَهَرَّاطْرَا فِهْ وَ مَمْلَكَتِ پَادِ شَاهِرِنَهْ اِلْجَلْ كُونْدُرْدَلِرْ
 بَطَا بُونُكْ كِي حَالِدَا دَاتِعْ اَوْلَدِي بِرْ شَهْرِيَابِ دِيُو اِنْشَارْتِ اَنْدَلِرْ
 اَمْدِي سِرْدَخِي دُو سَتَلِقْ اَوْ زَرْنَهْ هَمْتِ اَدَهْ سِرْ مَمْلَكَتْ كَرْدَهْ
 بِنَا لَرْدَنْ وَ اَرْغَاد لَرْدَنْ كُونْدُرْ سِرْ دِيُو جَبْرْ كُونْدُرْدِي هِنْدَكْ
 وَ سِنْدُوكْ وَ خَطَايِ خَنْ جِيْنِ مَا جِيْنِ تَيْجَا قْ وَ بِلْغَادُودْ
 وَ لَايْتِنَهْ وَ اَرْنَجَهْ اَكْشِدُورْ اَنْكُرُوسِدَنْ وَ مَسْقُوسِدَنْ
 وَ فَرْزَلِسْتَانِ صُنُورْ نَدَنْ تَا مَرْبِ زَمِيْنِدَنْ وَ وَايْتِ جَبْسْتَنْ
 تَا مَكَهْ وَ مَدِيْنَهْ وَ مِصْرِ شَا مْ وَ لَايْتَلِرْنَهْ كَلْجَهْ بِنَا لَرْدَنْ
 وَ اَرْغَاد لَرْدَنْ اَوْلَا طَايْفَلِرْ كْ بَكْرِي دَاوُلْ مَمْلَكَتُوكْ پَادِ شَاهِرِ
 حَالُو حَالِجَهْ كُونْدُرْدَلِرْ اَوْلِيُوَهْ بِنَا اَوْ رَمْعَهْ بَا شَلْدَلِرْ
 كَلُوبْ اَوْلْ خِنْدَهْ قَبِي قَرْ مَعَا بَشَلْدَلِرْ قَرْ قَا رِشُونِ يَرْيِ تَمَامْ
 قَرْدَلِرْ قَرْ قَا رِشُونِ قَرْ لَدَقْدَنْ تَمَكْرَهْ نَا كَاَهْ بَرَاهِرْمِي قَبِيَهْ

چندي

[52a]

چندی اولقبه تک دایره سن قرق ارشون قردیلر قبک
 تمام بوی چندی عاقبت قپوسن بلوب اجدلر دیار سنه
 یوق و لا قبک اچنه کوردلر کم بیش برده بدیش کرکس
 وار بکرکسک باشلری یقدر و ابنجی بلوکه اولان الی
 کرکسک بشک باشی یوق همان بکرکسک باشی وارد
 و هر بوک اوکنده بلوچ وارد و درتار یخلری یازمش
 دقا زمش چون اول لوحلری بلوب نظر اندلر کوردلر یمش
 اکی در لو دیل کتوردلر و لا بولوحلری نه دجه ایدو کین لمیب
 حیران قالدلر عاقبت عقلا اول زمانک کا مللری کم افلاطون
 حکیمک سا کردی کیم افلاطون کوردمشدی اول لوحلرک نار حین
 بلیب عقیلر شولا رایه ارشدردلر کم حق تعالی اولو پادشا
 نه اولی وار و نه آخری واردردی زوالدزی مکاندزی
 نشاندر عاقللر آنک تالکنه عقل ارشدردلر نچه
 نچه مخلوق و نچه نچه طایفر کتوردلر مشدر بوجنه

[52b]

طایفه دُزْکَره اَدَمی یَرْتَدی کَنْد وُنْک بَر لَکین بِلْد رِچُون
 زِیرا اَدَمْکَن عِیرِی اَوْلَحْک تَتَالِکِن کَسَنده بِلْمَا مَشْدُر
 هَمَان کَنْد وُنْک بَر لَکِن بِلْمَا چُون اَدَمْکَن بُولَنْدِی
 وَهَقْد کَرْمَانِی اَدَمْکَن بِنَا دَمَرْدِی وَتَرَبِن اَکْمَشْدُر
 چُون اَوْلَ زَمَانْک عَاقِلْک بَر پَره جَمْع اَوْلَد لَر سُؤْل پَره عَقْل
 اَر شُد دَلْک حَق قَالِی اَوْل بَر طَا یِفَه یَرْتَشْدُر نَه صُورْتِکْ
 اِیْدِوِکِن کَر وُکَنْد و بُولُور اَوْل طَا یِفَه کَلْب بَیْک یِلْدَه بَر کَرَس
 دُورْت اَوْل قَبَه اِچَنْد کُور لَر مِش چُون بَیْک یِلْ تَام اَوْلَا
 اَنْک بَاشِنِی کَسُوب کِیْدُرْت اِکْنِی کَر کَسِی قُور لَر مِش چُون اِکِی
 بَیْک یِلْ چَه بَر کَرَس دِجِی قُور لَر مِش اَنْک دِجِی بَاشِنِی
 کَسُوب اَوْجِی کَر قُور اَمِش عَلِی هَذَا هَر بَیْک یِلْدَه بَر کَرَس
 قُور لَر مِش چُون یِدِی بَیْک یِلْ اَوْلَا اَوْل مَخْلُوق کِیْدُر یَرِنَه بَر
 مَخْلُوق دِجِی کُور مِش چُون بُو وَجْهَلَه اَوْلَب اَلنَّبِی لَمُوک بَاسَلَه

[53a]

كَيْدِبِ يَدِي بُلُوكِ التَّكْرِسِ بَاشِي دِي كَمَشِ هَانِ بَرَكْسِكْ
 بَاشِي تَمَامِ دُورِ اَيْشِ بُونْدِنِ بِلْدَلَرِكُمْ اَوْلَا اَلْنِي طَايِفَهْ بَرَادِ لَلْدَنْ
 تَا اَوْلَادِمَهْ دَكْ كَلْبَجَهْ حِسَابِ اَتَشَلَرْ ~~مَهْ مَهْ مَهْ مَهْ مَهْ مَهْ مَهْ مَهْ~~ يِلْ تَمَامِ
 اَوْلُورْ مَشِ اَنْدَنْ اَوْتَهْ سِنِ بِلْمَدَلَرِكُمْ دُنْيَا بَرَادِ لَاطِي
 نَقْدَرِ يَلْدَرِ اَللَّهْدَنْ غَيْرِي مَسْنَهْ بِلْمَلَا يَعْطَمُ اَلْيَبَلَا اَللَّهْ
 وَهَمْ يُونُسْ اَمْرَمُ اَلَّتِي كَرِهْ دُنْيَا دُورِ لَدِي يَدِي اَدَمْ كَلْدِي دِي دِي
 بُونْدِنِ اَيْشِ چُونِ اَوْلَقَبَهْ نَكْ حَالِنِي بِلْدَلَرِكُمْ حَتَّى تَقَالِي دَنْ غَيْرِي
 نَهْ وَاَرْسَهْ فَنَادَرُ بَاقِي اَللَّهْ دَرِكُمْ اَكَا زَوَالِدِ اَرْمَزِنِي زَوَالِدِ
 بَرُودَرِ اَوْلِي بَرَكِيَهْ شَكْ تَوْقُدَرُ كَرَجِهْ يَا كَلْمِسْ سَوَيْلِي چَوْقُدَرُ
 بَرِيَهْ سُوْزِ اَوْلِنَهْ كَلَا لُوْمَرْ چُونِ يَا نَعْمُوْسِ مَا دِي اَنْ يَدِي يِلْ
 طَاشِي وَكَرَجِي وَجَمِيْعِ اَسْبَابِنِي حَاضِرِ اَيْدِ بَسْكَرْ جِي يِلْدَهْ
 اَطْرَافِ عَالَمِدَنْ چَرِيْلَرِ جَمْعِ اَدَبْ هَرْ مَمْلَكَتُوْكَ پَادِشَاهَلَرِ
 وَبَلْجَرِي حَالُوْ حَالِجَهْ اَدَمْ كُونْدَرِبْ وَكَنْدُو حَلْمَتَهْ اَوْلَانِ

[53b]

كُنْكَرَى قَرَقْ كَرِيوزِيكْ اِرْدِي جَا ضَرَادُبْ قَرَقِيكْ بِنَا دَايْ كِي نُوزِ
 يِكْ اِرغَاد حَا ضَرْدُ وُرُرْ لَرْدِي حِصَارِكْ بِنِيَادِنِي اُورَلَرْ
 مِجْمَلَرْ قُونِجَهْ بَرَسَاعَتْ اُولُورْ مِشْ كِرْ اُولُوزِيْدَهْ بَرَكُورْ
 اُولُ سَاعَتِي كُوزِيْبْ دُورُرْ لَرْدِي حِصَارِكْ اِحْنَهْ مَنَارَهْ
 بِي مِيْلَرْ يِيْدِرْدَلَرْ هَرْمِيْلِكْ اُوزُرْنَهْ چَا كَلَرْ اَصْدِكُرْ
 اُولُ سَاعَتْ كَلَهْ دِيُومْ بِنَا سِنْ اُورَهْ لَرْدِي اُولُ چَا كَلَرِي
 چَا لَرْدِي لَشْكُرْ بَرَا وُغُرْدَنْ حِصَارِكْ بِنِيَادِنِ بَرَا غَالَرْدِي
 اُسْطَرَا لَهْ مِجْمَلَرْ اُولُ سَاعَتِي كُوزِيْبْ دُورُرْ لَرْدِي هُونُزْ
 اُولُ سَاعَتْ كَلَا مِشْدِي شَبَهْ كُونْ مَرِيخْ سَاعِنْدَهْ قَضَايْ
 اَسْمَانِي حُكْمْ رَبَانِي شِيْلَهْ جَارِي اُولْمِشْدُرْ كَرْمْ حَقْكَ اَشِيْنَهْ
 مَكْسَنَهْ مَارِعْ اُولْمَزْ اَدَمْ اُوْغَلَانِي نَفْدَرْ تَدْبِيرَادِرْسَهْ
 تَقْدِيرَانِي مَنُوعَادِرْ نَاكَاهْ هَوَايُوزْنَدَنْ بَرَكُوكْ بَرَا لَانِي
 كُتُورُبْ كِدْرُكُوزِيْلَانْ جَانْ اِحْنَدَنْ اُولُ چَا كَلْ بَرَسَنَهْ

[54a]

طوقندي چاكوك برسي اوتيجك اول ساعت اولدي دوبرجوع
 چاكلري چالدر بر او غوردن اول شكرا اول بناي برقدلر يينا
 بشلدر هوز اول ساعت كلا مشدي اصل بنا كلوب پادشاه
 فر ياد ايلدي پادشاه نيلسون تقديرده دجي اولسه كر كدير
 پادشاه غايت ملول اولدي بلديكم اول شهرك صوفي خراب اوله
 معمور اولمايسر درنا چار اول شهري بنا لر بنا ادب
 قرق كزيوزيك ار و قرق بيك بنا واي يوزيك ار غاد قرق
 كوند شهرك دايرون سن تمام اندلر قرق كوند قلعه تمام اولدي
 كون باشنه بربر غوز اندلر اوج يوز التمش بر غوز اولور
 هوبر غوزك اراسنده اوز بندلر اندلر و التمش قيو اندلر
 هر كون اكي قبودن چقرلدي بر ايد التمش دور اولنوردي
 باج الماخون و بيك كينسا و التمش بيك او و يوز حمام و بشيوز
 كار بان سراي بنا اندلر چون شهر تمام اولدي كوردلر مجموع

[54b]

مَمْلُوكُونَ وَبِعْمَدِنَ وَوَلَايَتِ رُومِدِنَ وَأَنْكُرُوسَدِنَ وَفَرْكِ
 وَلَايَتِنَدِنَ ظَلَمَلَه چوق اولر سوردرلر وچوق شهرلر ویران ایدر
 کتوردلر بوشهری ظلمله طولدردلر عالم خلیقی غایت اکلندلر
 ائختدلر اولر زمانک خلقی ظلمله کلوب کردلر کردکلری وقت بدو
 ایدلر دئلود نجه دئلود نجه خفا تضر علر زار لقلر ایدر
 کوز یا شلارن دوکدرلر او شهرک خراب اولماسنه انو کچون
 هر وقت اولر شهرک صوکی خراب اولر عاقلنمشدر چون
 شهر تام اولدی شهرک ایدی یفتوبن ماد بیان قودلر اولر شهری
 اولر اولر بنا ایدی و دخی شهرک دایره سنده و صحرالره
 او چيوز التمش پاره قلعلر ییدلر مجموع چری جمع اولر سنده
 محتاج اولنید یوزیک اراقی طونلو کند و طونلو اولر احصا
 دایره سنده حاضر اولر هج چریه محتاج اولنیه حاجت
 وقتنده کرک اولر فرکستانک عنکور کندوز مانده بر شهر

ائدر ییدی

[55a]

اندر مشدی یقون ما دیان دخی اول بنا اوزرنه شهره
 ترتیب ایله شهرک اچمه میلر پیدردی و بر اولو میل
 پیدردی بیش یوزار شون مقدری شمدی باقی کت
 آنک اوستنده ادری تنام عنکور دخی اشمدی یقودخی
 اول صورتک بر میل اندردی اول میلک اوزرنه پیدی
 اژدها اندردی کسنه آبی مدح و شرح ائسه اولمزدی
 یقون ما دیان کند و صورتن بقردن اندرب اول اژدها
 اوزرنک قودی شمدم بقرات یر بدر اوکنده بر اولو
 کینسا دخی پیدردی کم بیک حجره دار حجرک یری رهبان
 وار ساکن اوکوب کند و دنلری و مزهبلری طریقیخه اوزردی
 زیرا اول وقت عیسی دین ظاهر اولما مشدی زبور و نودت
 او قورلردی عیسی پیغمبر دنیا یه کلردن اوکلین بیک اکی
 یوزیل مقدری واردی بصلر ایدرلردخی اوکلین ادری

[55b]

يَنْقُوبُ مَا دِيَانَ تَسَطُّنْطِيَهْ بِي بِنِيَادِ اَنْدُوكِي زِمَانْدِ دَرُودِ رُوْدُرُ
 مَذْهَبِ چُوغندي كِي اوده كِي پوته كِي كوشه طِرلردي كِي زور اوده
 كِي تورات مويي او قِرلردي هر بر طايفه بردرلو مذهب اوردوشده
 اول طر تچه روزگار لهن چور لردي تا عيسي پيغامبر ديني
 آشكاره اولنجيدك بيت المقدسك م وارد در بيك پش يوز
 ياشنده بر كشي و اودي يَنْقُوبُ مَا دِيَانَ اول كشي شي وارد
 اند كنوردي هوت پيغامبر زماندن قلمشي چوق روزگار
 كورمشي يَنْقُوبُ مَا دِيَانَ هر كون كلوب اول كشي شي
 زيارت ادردي يدي بيك رهبانك اولوسيدي اولته
 دپرسه اني ادرلردي اول كشي لرك غدا سي زيتون ادي
 زيتون دن غيري نسنه يئر لردي بونله بو قدر زيتون
 كلاسوك سببي بويديكه بونله زيتون حاصل اولردي
 تاريخ اهلندن روايتدر كه تصدق بچه او كور

مؤيد و مؤيد
 مؤيد و مؤيد

[56a]

مَغْرِبٌ وَلَا يَنْتَدُّ بِرُكَاةٍ وَلَا وَجُودٍ وَارِدِي أَدْرِيسٍ بِخَيْرٍ شَالِدٍ
 تَوَاتَرَلَهُ أَدْرِيسٌ بِخَيْرٍ مَبْرَأٌ كَا مَبْسُرٌ أَوْلَمَشِدِي عِلْمٌ جُومِي عِلْمٌ
 هَيْئَتٌ عِلْمٌ كَيْمِيَا وَعِلْمٌ سَمِيَا بِقِرَاطٍ وَسُقْرَاطٍ وَأَفْلَاطُونِ
 وَيُونَانَ حَيْمَلِي عِلْمٌ طَرِيقِي بُولُورِي أَوْلَ عَصْرَدَهْ أَدْنِ كَامِلِ
 يُوغْدِي دُرُودُرُ لَوْ طَلِسْمَا نَلَرُ بُلُورِي بِحَيْثُ أَسَانِ كَا عَقْلِ
 أَرِشْدُرُ مَزْدِي آدِي أَوُوكِ رُوقِيَا يَدِي وَلا يَتِ مَغْرِبِيَهْ مَشْهُورِي
 بِخَيْرِيَهْ أَوْلَانِ طَلِسْمَا تَلَرِي وَلا بُلُورِي تَطِيرِي يُوغْدِي
 اَشْنَدِيكُمْ رُومِ وَلا يَنْتَدُّ يَنْقُوتِي مَا دِيَانِ بِرُشْهُرِ وَبُرُكْنِيَسَا
 يَپْدُرُ مَشْرِ رُوقِيَا دَخِي مَغْرِبِ زَمِينِدُنِ كَلُوبِ قُسْطَنْطِينِ
 شَهْرِيَهْ كَنْدُ وَهَنْرِنِ اَظْهَارِ اَيْدِي بِلْدِ مَكِهْ اَنْدِهْ بِرُطَلِسْمَا
 بَغْلِيَا تَاكِهْ آدِي عَالْمَدَهْ اَكْطِهْ رُوقِيَا مَغْرِبِدُنِ جُوبِ
 وَلا يَتِ رُومِهْ كَلْبِ أَوْلَ شَهْرِيَا وَلا كْنِيَسَا ي تَا شَا اَنْدِي
 تَجِبُّ اَنْدِي دَلْدِيمِ كَنْدُ وَدَخِي بِرُطَلِسْمِ بِنِيَا دَا دَهْ عَالْمَدَهْ

[56b]

عَالَمَهُ كُنْدُ وَدُخَى أَكَلَهُ لَيْسَ وَارِدِي التَّوَدُّنِ بِرِصْفِ حَقِّ شِكْلِنْدَه
 بِرِ تَصْوِيرِ دُزْدُرْدِي أَوْ زَرْنِي أَلْمَا سَلَهَ زَيْنِ أُنْدُرْدِي أَوْلِ صِفْرِ حَقِّ
 شِكْلُنُوكِ أَعَزَّنَه بِرِ زَيْنُونِ چِكْرِكُنْ أَوْ زَرْنِي أَلْمَا سَلَهَ زَيْنِ أَدَبِ
 أَوْلِ صِفْرِ حَقِّ شِكْلُنُوكِ أَعَزَّنَه قُودِي يَسَّهَ التَّوَدُّنِ بِرِ لُوحِ دُزْدُرْدِي
 أَدْرِيسِ يَسَّهَ مَبْرُكِ خَوَاصِلِرْدَنْ وَأَبْرَاهِيمِ يَسَّهَ مَبْرَهَ أَلْمَا سَلَهَ
 وَمُوسَى يَسَّهَ مَبْرُكِ تَوَرَّانِكِ كَلَنْ خَوَاصِلِرْدَنْ وَزُورْدَه
 كَلَنْ أَسْمَالِرْدَنْ وَلَفْهَانَ جِكْمِكِ حِكْمَتِ كِنَابَتِدَنْ بُوَ أَسْمَالِرِي
 جَمْعِ أَيْدَبِ أَوْلِ لُوحِ أَوْ زَرْنِكِ قُودِ دُرْدِي أَوْلِ صِفْرِ حَقِّ شِكْلِنْدَه
 كُتُوبِ أَوْلِ كَلِيسَانِكِ قَبِيَسَهَ أَوْ زَرْنِكِ مُحْكَمِ بَرِكْتِدِي وَدُخَى عَمِ
 وَلا يَنْدَهَ أَصْفَحَانَ نَاحِيَتِنْدَه بَرِيكَارِ وَأَرْدُرِ سِفْرِ حَقِّ
 بِيكَارِي دِيلِرِ بَرِ مَمْلَكَتِنْدَه كَمْ چِكْرِكَلِكِ أَوْلَسَهَ أَوْلِ بِيكَارِكِ
 صُويْنِدَنْ نَهَ مَقْدَارِ كَرَسَهَ أَوْلِرْدِي أَوْلِ وَلا يَسَّهَ التَّوَرَّانِكِ
 بِرِ تَوَمَادَنْ شُودِ يَرْدَهَ كَمْ أَوْلِ صُويِ يَرَهَ قُويَالِرْدِي أَوْلِ
 صُ

[57a]

صَوِيلَه كَلَنْ صِرْجَقِ اَوْلَا اَرَادَه قَرَار اِدْر دِي اَوْلَقْد سِرْجَقِ
 كَلُوْر دِي حِسَابِنِي اَللّٰه بِيْلَه اَوْلَه وَايْتَه اَوْلَان چِكْر كَلِي
 هَلَاك اِدْر دِي اِس رَوْقِيَادِي دِلْدِيْم اَوْلَه سِرْجَقِ صَوِيْدَنْ
 كَوْرَه اِس وَاْر دِي يُوْر تُوْمَقُوْمَه دُوْر دِي اَوْل يُوْر
 تُوْمَقُوْمَه اَلْوَب اِصْفَاْنَه اَوْلَان صِرْجَقِ صَوِي بِيْكَانَنْ
 هَر تُوْمَقُوْمِيَه بَشَر بُوْر دَر هَم صُو قُوْدِر دِي حَقَق قَدَر نِي
 سِيْلَه جَارِي اَوْلَشِدِيْم هَر بُوْر دَر هَم صَوِيَه بَر اَلَايِي صِرْجَقِ
 كَلُوْر دِي هَر اَلَايِك حِسَابِن اَللّٰه بِيْلَه اِس اَوْل يُوْر تُوْمَقُوْمَه
 صَوِي كَوْرَب اَوْل كَنِيْسَا نُوْكَ اِچْنَه زَبْحِر لَه اَصَا قُوْدِر
 هَر مُقْبِنِك صَوِيَه بَشَر اَلَايِي سِرْجَقِ كَلُوْر دِي بَشِيُوْر اَلَايِي
 سِرْجَقِ قَسْطَنْطِيْنِك يُوْر سِنَه كَلُوْب يَا بِلُوْر كَر دِي
 قَسْطَنْطِيْنِك دَايِرَه سِي سِرْجَقِ هَلَه اِس چُن زَيْتُوْن قِيْتَه
 اَوْلَسَه هَر مَمْلَكَتَنْ كَم زَيْتُوْن اَوْر كَر فَرَنْكِسْتَانَه وَ مَغْرَب

[57b]

وَمَغْرِبِ وَالْأَيْتِدِ وَمَصْرِدِ، وَشَامِدِ زَيْتُونِ أَغَا حِي
 حَوْقِ أُولُو رَأُولِ طَلِسْمِ كَمْ رُوْقِيَادِ وَرُمُشْدَرِ أُولُو حَه كَنُورِ
 أُولِ سِفْرُجِيِّ شَكْلِنْدِ أُولَانِ بُوَيْنِنَه أَصَا قُورِلْدِي هَمَانْدَمِ
 أُولِ بَشِيوزِ الْهَي سِفْرُجِيِّ أُوچُودَانِه زَيْتُونِ كُتُورِمَكِه
 أَطْرَافِ عَالَمِه پَرَاكَنْدِ أُولْدِي زَيْتُونِ أُولَانِ وَلَايَتِلَرْدَنْ
 أُوچُودَانِه أُوچُودَانِه زَيْتُونِ أَلْبِ الْكَيْدِ أَنْسِينِ مَنَقَادِنِه
 بَرْدَانِسِينِ أَنْغَزِنِ أُولِ كُتُورِبِ أُولِ طَلِسْمِ أُولَانِ سِفْرُجِيِّ
 شَكْلِنِكِ أُوذِرِنِه دُوكُورِلْدِي قِرْقِ كُونْدِكِ زَيْتُونِ رَقِي
 كُچُودِكِ بُوُجُهْلِه اَدْرِلْدِي أُولِ قَدَرِ زَيْتُونِ حَاصِلِ أُولْدِي كِمِ
 بِقِيَاسِ قِرْقِ كُونْدِنِ صُكْرِهْ أُولِ لُوحِي أُولِ كَلِسِي يَلْدِكِ كُتُورِبِ
 سَفْلِرِلْدِي كَلِسِي يَلْدِ زَيْتُونِ وَفِي أُولِنَجِهْ أُولِ دِهْبَانِلِكِ
 غَدَايِ اَنْدَانِدِي يِنِه مَغْرِبِ وَلَايَتِنْدِه بُرْكَامِلِ رُجُودِ وَارِي
 اِدْنِه اَرَقَانُوسِ كَيْمِ دُرِلْدِي مَغْرِبِ زَيْمِنِكِ رُوقِيَايِلِه
 بَرَاوِنِه

[58a]

بَرَاوَسْتَه شَاكَر دِلْ بِي اَشْنَدِيْم رُو قِيَا وَا رُو ب رُو مِر وَا لَيْنْدَه
 بَر طَلِسْم بَغْلِيْش اَر قَا نُوْس حَيْكِم دِي كَلْدِي مَغْرِب زَمِيْنْدَن اَوْل
 طَلِسْم كُوْرْدِي دَلِيْبِيْم كَنْدُو دِي بَر طَلِسْم بِيَا ذَا دَه كَنْدُو كَالِي اِظْهَار
 اِيْدَن پَس وَا رْدِي اَوْل دِي بَر طَلِسْم دُوْر مَكَه مَشْغُوْل اَوْل دِي
 پَس وَا رْدِي تُوْجْدَن بَر خَسْر وَا نِي كُوْب دُوْر دَرْدِي طُوْب شَكْنَدَه
 اِيْچِي مَجُوْف زِيُوْلَه طَلْدَرْدِي دِي بَر اَلْتِي شَكْنَدَه اَلْتُوْنْدَن
 بَر شَكْل دَرْدِي بِلْد وَا كِي اَسْمَا دَن وَا خَا صِلْدَن اَوْل تَصْوِيْر كُ اَوْزَر
 قَرْدَرْدِي اَوْل تَصْوِيْرِي كُ تُوْرَب اَوْل طُوْب كِي اَوْلَان خَسْر وَا ن
 كُوْپَه كِي تِيُوْتِك اِيْچَنه قِيْدِي دِي كُنَا زَنْدَه بَر مِيْل بِيْدَرْدِي
 اَوْل مِيْل كُ اَوْزَرْنَه قُوْدِي سَا عْتَلَه دِي كُنَا اِيْچَنه قَدْر اَلْقَلْبُ
 وَا رِسَه هَر كُوْن كَلْب دِي كُنَا يُوْر زَنْدَن اَوْل مِيْلَه قَر شُوْ طُوْر رَزْدِي
 سَجْدَه كَا هَلِي كِي اَوْل شَدِي نْتَم قِيُوْنَلِر كُوْك يُوْر زَنْدَه اَوْل كِي
 كُوْزْتَدَه لِي كِي اَوْل دِي اَوْل طَلِسْم كُوْر دَرْدِي قِنْجَم كُوْت

[58b]

ابي اولسه غايته كرم اولسه اولد و فتنه كونا ابي سندن اولد
 طوبيا چندن زيوه حركته كلوردي اولد شكار اولن باق اچندن
 حركت انديجه دكر حركته كلوب اچندن كي بالفار بربرني توب
 ايرسي او اعن يكه بشلردي او وقاري ارلري قورقو سندن
 كند و لرهن اولد ميلك دايره سنه اترلردي بو وجهله بي نهايت
 باق حاصل اولردي اولد بالفقاري اوب صائب اچسن اولد
 رهبانره تسليم ادرلردي انلردي كندو معيشتله رينه صرف
 ادرلردي بو وجهله روزگار چوردرلردي يتقون مادبان
 و لشكري اولد كشيشر اولد كنيساده اوچ يوز ييل زنده كاني
 عمرني كغرله چوردرلردي بو اوچ يوز ييلدن صكره بركون نوروز
 كويندي جبيع شكرانده حاضرادي اولد كنيساده اولن بيك بشور
 ياشندن اولان كشيشر زيارت ادرلردي يتقون مادبان
 كلوب صورتهن دوزدردي ميلك او زر نه چقب كوشه طردي

بجده

[59a]

سَجْدَةُ اِدْرِی
 كُنْدُویْ اَوْ اَخْلَقَهُ كُوَسْتَرْدِيْ اَوْلَا شَمْسِيَه سَرَ اَيْنِدْ بُولَان
 پُوتِ اِنَّه اَوْلَرْدِيْ شَيْطَان لَعِيْن دَخِي اِچْنَه كِرْب سِيْلَرْدِي
 خَلَقَ اَعْنَفَا اَدَب اَوْل پُوتَه طِرْلَرْدِي اَوْل پُوتَه طَمِيَانِي
 اَوْدَه اَتْرَلَرْدِي اَنْدَنْ يَنْتُوبَنْ مَادِيَان اَوْل مِيلْدَنْ اَيُوب
 كَلُوب اَوْل كَنِيسَايَه كِرْدِي اَوْل كَشِيْشِي زِيَارْت اَدَب يِرِيْ بِيْكَ
 دُهْبَان لِرْفَاتَه جَمْع اَوْلَرْدِي اَوْ جِيُوْز اَلْمَشِيْ كَافِر بَكْرِيْ وَبِكَ
 نَفْرِيْكَ اَوْ غَلْنَلَرِيْ يَنْقُوِيْلَه اَوْل كَنِيسَايَه بِلَه كِرُوْرَلَرْدِي
 قُوْسِنْ اَوْل پُوتَه سَجْدَه اَنْدُوْرْدِي جَبْرَه پَسْ عَالَمْلَر اِدْتَا
 عِيُوْر اِد شَاهِدَر غَيْرْت اِيْدُوب اَوْل دَمْر اَنْلَه خَشْم اَدَب
 بَرَقْضَايِ مَبْرَمَر بَر خَشْمَنَاك بَادِي عَقِيْم وَرْدِي بَاد صَرَصَر
 اَسُوب يَغُوْر لَر وَ طَلُوْلَر يَاغْب بَر عَطِيْم زَلْزَلَه وَاَقِع اَوْل لِيْم
 نُوح پِيْنَا مَبْر وَ هُوْد پِيْنَا مَبْر وَ لُوْط پِيْنَا مَبْر دُوْرْدَنْ بَر
 اَجْلَايِنْ زَلْزَلَه وَاَقِع اَوْل مَادِي دَهْم اَوْل مَاشِيْ حَق تَمَالِيْ

[59b]

خَشْمِ يَثِبُ أَوْلَ زَلْزَلَانَ أَوْلَ كَنْبِيسَا قُبَّهٖ سَيْلَهٗ أَشْفَا جَدِي
 يَتْلُوبُ زَيْرُ وَزَبْرُ أَوْلِي أَوْلَ كَشِيشْلَرُ وَرُهْبَانُ وَبَطْرُ خَلْرُ
 وَتَسِيسْلَرُ وَبَكْرُ وَبِكْ أَوْغُلْنَلَرِي وَيَتَّقُونَ مَا دِيَانِ هَلَاكِ
 أَوْلَدَلَرُ أَوْلَ كَنْبِيسَانِكِ الْاِنَّدَهٗ قَالِدَلَرُ أَوْلَ طَلِيسَانَلَرِي دَخِي هَبْ
 بُو زَلْدِي خَرَابُ أَوْلِي شَمْدِي زَمَانَهٗ تَسَطْنَطِيَهٗ اِجْنَهٗ
 اَيَا صُوفِيَانِكِ قَانِدَهٗ أَوْلَ يَتَّقُوتْ كَنْبِيسَا أَوْلَدَلَرِكُمْ طُورُ
 چُونِ حَالِ بُوَيْدِهٗ أَوْلِي أَوْلَ كَلِيسَادَنْ طَشْرَهٗ اَوْلَانِ بَاتِي حَلْقِكُمْ
 وَارْدُ زُهْبِ طَاغِدَلَرُ هَرْبَرِي بَرْطَرَهٗ پَرَا كِنْدَهٗ أَوْلَدَلَرُ شَهْرُ
 يِنَهٗ اَسُو زَقَالِدِي رَاوِيلَرُ شُوَيْلَهٗ رَوَايَتِ اِدَهٗ دَلَرُ كُمْ أَوْلُ
 كُونُ كُمْ أَوْلَ كَنْبِيسَا يَتْلُدِي أَوْلِيلِ اِجْنَهٗ اَيَا سَبِغِيَا مَبْرُ
 وَخَرْبِغِيَا مَبْرُ وَاسْكَنْدَرُ ذَالْقَرْنَيْنِ دُنْيَا يَهٗ كَلْمَشْرَدِي أَوْلُ
 تَارِيخَهٗ حَضْرَتِ رِسَالَتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دُنْيَا يَهٗ كَلْمَزَنْ
 اَوْلَدَنْ هَجْرَتِ يَدِي يُو زَاوَنْ سِيْلِ اِجْنَهٗ اِدَهٗ

چُونِ
 بُو زَاوَنْ

[60a]

چُونِ اَوْلَاكِنِيسَايَتِدِي قُدُسْ مَبَارَكِدِه قُبَهٗ ءِ صَحْرَا دِي بَيْتِ الْمَقْدِسْتِهٗ
 يَقْلِدِي اَنْدِه دِي هَلَاكِ اَوْلَدَلَرِ اَوْلَا كُونِدِه دِهْبَانَلَرِدُنْ وَ بَهْرِدُنْ
 وَ بَكْ اَوْ غَلْنَلَرِدُنْ يُوْرَا وُتُوْرِي بِيكْ مَقْدَارِي اَدَمِّ هَلَاكِ اَوْلَدَلَرِ
 يَنْغُوْبِيْنْ مَادِي اَيْكْ بَرَا وُ عَلِي قَالِدِي اَنْدِه حَاضِرْ دَكْلَدِي اِدِنِه
 بُوْرُ نَطِيْنِ دِرْ لَرْدِي هَمَانْ اَوْلَا قُوْرُلَرْدِي بُوْرُ نَطِيْنِ اَوْلَا وِلَايَتِهٗ
 چِقْتُوْبِ اَنْكُرُوْسْ وِلَايَتِهٗ وَ اَرْدِي اَنْكُرُوْسْ وِجِيْحْ وَ چِسَارْ
 وِلِيَهٗ وَ مُوسْتَقُوْسْ وِلَا طِيْنِ وَ بُوْسِنِهٗ تَا فَرَنْكِسْتَانْ صِنُوْرَهٗ
 وَ اَرِنَجِهٗ اَوْلَا مَمْلَكَلَرِهٗ قَرَقْ يِيْلِكْ اَوْلَدِي بُوْنِدِه شَهْرِ قُسْطَنْطِيْنِ
 قَرَقْ يِيْلِ اِسُوْرِيْتِدِي اِچْنِدِه اَزْدِهَا وِيْرْتِي جَا نُوْرُلَرْدُوْرْدِي
 يُوْرُلُنْدِي بُوْرُ نَطِيْنِ قَرَقْ يِيْلِ اَنْكُرُوْسْ وِلَايَتِهٗ بَكْلَكْ اَنْدَكْدَنْ صَكْرَهٗ
 كِرُوْقَصْدِ اَنْدِيكْمْ قُسْطَنْطِيْنِ كِنِهٗ مَمُوْرَايِهٗ اَوْلَدْتِ كَمْ بُوْرُ نَطِيْنِ
 اَنْكُرُوْسْ وِلَايَتِهٗ كُنْدَكْدِهٗ بُوْرُ نَطِيْنِكْ بَرَقْلِي وَ اَرْدِي اَوْزْ بِيْشَارِشْ
 اَوْزُوْبِي وَ اَوْجْ اَرِشْ بَالْچَايِي وَ اَرْدِي اَوْلَا قَلْجْ شَدَّ اَدَبِي عَمَادَتِ

[60b]

قَلْبِي شَدَّادُكَ كُنْدُوكُتْرِدِي قَلْبِي شَدَّادُ دَنْ أَوْغِي
 عَمَلَقَه قَلْبِي عَمَلَقُ دَنْ أَوْغِي دَالَه دَالِدَنْ أَوْغِي صَلَّصَالَه
 قَالْمِي صَلَّصَالِ أَوْكُ بِي هَيْبَتْلُو وَصَلَابَتْلُو كَا فَرِيدِ
 الْمَشَارِشْ قَدْ وَفَاتِي وَارِدِي أَوْكُ بَهَادِرِي وَشَوْكِي أَلْمُحُ
 وَبِجْ وَبِجْ وَبِجْ وَبِجْ وَبِجْ وَبِجْ وَبِجْ وَبِجْ وَبِجْ
 وَلَا يَلْزِدَنْ تَا فَرْكَسَانْ صُورِ دَنْ مَغْرِبْ زَمِينِ دَنْ عَرَبْ
 دِيَارِنَه وَعَجْمْ وَلَا يَتْنَه دَجِي أَيْتْ هَيْبَتِي دُشْمِيدِي وَالأَحْكْ
 لَطْفِي بُوَيْدِي مِ صَلَّصَالِ كُنْدُوكُ وَصُورِ دَنْ چِقْسَه أَوْلَزْدِي
 هَمَانْ كُنْدُوكُ وَصُورِ دَنْ غَيْرِي مَمْلَكْتَه قَعْدَاتْسَه اِي
 اِيَاغِي يَرَه بَطْرَدِي دُوتْلُو رُذِي بَرْقَدَمِ الرُّوكِيدَه مَزْدِي
 كُنْدُوكُ وَصَلَّصَالِ دَجِي دُنْيَا دَنْ كَتْدِي فِي النَّارِ السَّقْرَاوْغَلَا
 قَالْدِي أَوْغَلَا نَزْدَنْ جَدْ بَرَجْدِ أَوْلِ قَلْجْ مَا دِيَانَه قَالْدِي
 مَا دِيَانَدَنْ أَوْغِي يَنْغُوِيَه دَكْدِي يَنْقُودَنْ أَوْغِي بُوْرَنْطِينَه

[61a]

بوز نطین او قلی کند و کو تودی انا بی ینتو هلاک اولدقه
 بوز نطین اونکروس ولایتنه کدجک اول قلی طونه صوینه
 دوشر مشلر ایش اول قلی طونه صوی دینک قلیش دی اول
 زماندن انی چقرغا چاره بولما مشلر ایش اول زماندن تابو
 زماندنک که حضرت رسالتک صلعم هجرتک
 سکر بوز سکسن طقوز یلنه دک طونه صوی دینک قلیش
 بزکون باق او جیلوی باقی اولرکن اغلری طونه دینده اول
 قلیجک بلجا عنه ایشور چقار لر کم بر عجایب طلک سوق
 قلیجدر طغروج مثالنده بالفیلر اول قلیجی التوب بر باز کانه
 صتولر اول بازرکان انکروس بازرکان اول قلیجی کوز کیم
 او جندن اوج قرش مقداری چورمش صواچنده قیننده
 اصلده اون بش ایش ایش اوج قرش مقداری کسدر مش
 باقی یرنده اون اکی ایش قلیدر اول بازرکان اول قلیجی

[61b]

یکی قین دوزدورمش و کند وید مرمت امش امش بو
 زمانم سلطان بایزیدین سلطان محمد تحننه کچوب قرار
 امش ادی هرنک ^{۸۸۶} سکر یوز سکسن الت یلند
 انکروس ایچی کوندردی برنام کسندن اول ایچی اونکروس
 ولایتند اول بازکانه اول قلی کورب صتون الموق استمش
 اول بازکان قرالمعونک قورقوسندن صتیب اول ایچی
 قوالدن دلك ایدب اول قلیچی امش امش قرار دخی اول قلیچی
 کورمش اوکنه تاشا قلمش تارتخین کورب قرار کشیشلر
 کورمش هرطایغدن اول قلی نارنجین نه دلجه ایدوگین
 اوقیب بما مشر عاقبت ایچی اول قلی الوب قسطنطنیه سلطان
 بایزید خلد الله سلطند یه کورمش سلطان دخی حاضر
 ایدب فنک و روم و یونان دهبانلردن تارخ بلنلردن
 سورمش صکره فنکستان کشیشلردن برکشیس مغرب
 و سربان

[62a]

وَسْرِيَانِ وَلَا يَتِيْنُ كُورْمِشِ اَيْمِشِ سُرِيَانِ دِلِيْنِ بُلُورْمِشِ سُرِيَانِ
 دِلِيْجِهْ اَوْ قُدِي كُورْدِيْكُمْ قَلِيْجِي شَدَّادِ بِنِ عَادِكِ اَيْمِشِ وَهْمِ اَوْ
 قَلِيْجِكِ كِلْمِدُنْ كِمَهْ قَالِدِ وَغْنِي تَا رِيْجِنْدَهْ بُلُورْمِشِ دِيْدِيْكُمْ
 بُو قَلِيْجِي شَدَّادِ بِنِ عَادِ دُرْدُرْمِشِدُرْ كِنْدُو اَدِنْ فَرْدُرْمِشِدُرْ
 جَدُّ بَرَجْدَاوْ غَلْنَلِرْنَهْ قَلِيْشِ اَيْمِشِ قَلِيْجِكِ تَا رِيْجِنْدَهْ بُو لُبْ
 اَدْمِ پِيْغَا مَبْرُوْدَا مَا نِنْدِنْ تَا نُوْحَهْ كَلِيْجَهْ هِجْرَتِ بِيْبِنِهْ
 اِي بِيْكِ يِلْ كِچِشِ نُوْحِ پِيْغَا مَبْرُوْطُوْ فَا نِنْدِنْ عَادَاوْ غَلِي شَدَّادَهْ
 كَلِيْجَهْ هِجْرَتِ بِيْبِنِهْ سَكْرِيُوْزِيْلْ كِچِشِ شَدَّادِ بِنِ عَادِدِنْ
 هِجْرَتِ پِيْغَا مَبْرُوْهْ صِلْمِ كَلِيْجَهْ بِيْبِنِهْ اَوْجِ بِيْكِ اِيْكِيْ يُوْزِ
 يِلْ كِچِشِ هِجْرَتِنْ سُلْطَانِ بَايْزِيْدَهْ كَلِيْجَهْ ٨٩١ سَكْرِيُوْزِ
 طَقْسَانِ بَرِيْلْ كِچِشِ سُلْطَانِ بَايْزِيْدِ چُوْنِ بُو نَا رِيْجِي
 كُورْدِي بَارِي تَعَالِي يَهْ چِقْ چِقْ شِكْرُ اِنْدِي دِيْدِيْكُمْ
 الْحَمْدُ لِلّٰهْ بَا بَا مَرْحُوْمَهْ شَهْرِي تَسْطَنْطِيْنِ فَتْحِ اِنْدِيْسَهْ

[62b]

بَكَادِي شَدَاكَ قَلْبِي كَيْمَرُ انْكَرُوسْ وَلَا يَتْنِدَنْ كَلْمَشْدَرُ اَوْلِي قَلْبِ
 سَبِيلِهِ اِنْ شَاءَ اللهُ الرَّحْمَانُ حَقَّ تَعَالَى طَرْفِنْدَنْ اَمِيْدَمْ وَاَرْدَرْ
 كَيْمَرُ بَنْ قَوْلِنَهْ وَاِيَا خُوْدَا وَاَعْلَانِرُ وَاَمْرَهْ اَنْكَرُوسْ وَاِلَايْتِ فَخِ
 اَوْلِنَهْ دِي حَقَهْ چُوْقِ چُوْقِ شُكُوْرُ اِنْدِي شَمْدِي حَالَهْ اَوْلِ
 قَلْبِ سُلْطَانِ بَايْرِ يَكْ خَرِيْنَهْ سِنْدَهْ دَرُ تَارِيْحِ ۸۹۱
 سَكْرِي بُوْرُ طُقْسَانِ بُوْرِيْنْدَهْ اَوْلِ قَلْبِكْ تَارِيْحِي شَدَا دَنْ
 تَا سُلْطَانِ بَايْرِ يَهْ كَلْبَجَهْ ۹۰۱ سِنَهْ دُوْتِ يِكْ طُقْسَانِ
 بُوْرِيْلِ كَجَشْ بَزِيْنَهْ سُوْرَا وَاَوْلِنَهْ كَلَامْ بُوْرُ نَطِيْنِ قِصَهْ سِنَهْ
 چُوْنِ بُوْرُ نَطِيْنِ اَوْ كُرُوسْ وَاِلَايْتِنْدَنْ كَلْدِيْمْ كِنَهْ شَهْرِي
 قُسْطَنْطِيْنِي اَوْ زَرْنَهْ كَلْدِي مَمُوْرَا اَيْتِمَا قِصْدِ اِنْدِي پَسْ شُكْرُ
 جَمْعِ اِدْبِ حَكْمِ اِنْدِيْمْ نَقْدَرْ بَكَلَرْ وَاَبِكْ اَوْ غَلْنَلَرْ يَشَهْرُ لُوْرْدَنْ
 شُوْلَمْ دُنْيَا سِي وَاَفِرْدَرْ كُوْجِي يَتْرَا اِنْدَارَهْ حَكْمِ اِنْدِيْمْ شَهْرُكْ
 اِچْنَدَهْ يِيْكْ اِنْدَهْ تَرَا لَرْنَا نِهَيْتِ بُوْلْدُوْنِي يِيْرَهْ دَكْ اَوْلِ

[63a]

ارادن بنیادا وره لر کار کبیر سرائیر و کوشکر و کنیسالرایه لر
 یرک الشده نایر یوزنه چقجه یر یوزنه چقدقه کنه اول
 بنانک اوزرنه و اوستنه اغربنایر اولر کوشکر و سرائیر
 و کنیسالرایر و حمالر و دخی کار بان سرائیر بنا اولر واردر
 بو وجهله بنالرایندر او چون بونالری ایدلر کم زلزله و صاعقه
 کم یقون ماد یان زمانده واقع اولمشدی اول زلزله تورقو^{سیند}
 یرک الشده بونالری اندردی قسطنطینک اکی قات اولمسنه
 سبب بو وجهله ادی اول زماندن برو قلمشدی شه کیمالد
 دخی نقدر یرک الشده قرزلر الشده اغربنایر بولور هر چنکم
 بر صاعقه بلورسه یلدرملر و یغور لر یغسه اولیر الشده کی
 بنالره کرورلردی اول صاعقه کچجه کر و چقرلردی اول زمانده
 هر بنایم ادرلردی بو وجهله ادرلردی اول طریق اوزرنه کدرلردی
 چون بوزنطین قسطنطینی معور اتمکا بشدی اول میل کم

[63b]

بَقْلَشْدِي كِنَهْ اَنْجَلَايِنِ مِيلِ يِيْدِرْدِي اَوْزَرِنْدَهْ بَرْسِلْ صُورْتِي
 دُزْدُرْدِي كِنْدُو صُورْتِي بَقْرَدِنِ اِتْدَرْبِ مِيلِ اَوْزَرِنْدَهْ قُودِي
 بُوْرَنْطِيْنِ حَكْمِ اِتْدِي ظِلْمَلَهْ خَلْقِي كِنْدُو بِهْ طَبْدُرْدِي هَرَكْمِ كَلُوْبِ
 كِنْدُو صُورْتِنَهْ طَهْمَا سَهْ چَقْرَبِ اَوْلِ مِيلْدِنِ اَشْفَا اِتْدُوْرْدِي
 فِسَقَهْ وَفْسَادَهْ مَشْفُورَا دِي حَقِّ تَقَالِي اَنْلَرَهْ طَاعُوْنِ وِيْرِيْدِي
 بَرْكُزْدِنِ طَاعُوْنَلَهْ هَلَاكْ اَوْلْدِرْ شِيْلَهْ كَمْ قَوْلْدِي عُشْرَقَلْمَا دِي
 طَاعُوْنِدِنِ قُوْرْتِنِ خَلْقِ دِي كِنَهْ طَاعُغَلْبِ كِنْدَلِرْ شَهْرِيْنَهْ
 اِيْسُوْرَقَلْمَا دِي بُوْرَنْطِيْنِ دَخِي اَنْدَهْ هَلَاكْ اَوْلْدِي بُوْرَنْطِيْنِكْ
 بَرَاوْ عِلْيَ قَالْمَا دِي اَدْنَهْ كَرْمَخَالْ دِرْ لُوْدِي سَكِنْدُرْ رُوْمِي زَمَانِ
 كَلْمَا دِي سَكِنْدُرْ زَمَانِنْدَكْ كَرْمَخَالْ قِسْطَنْطِيْنَهْ بَكْمَا دِي سَكِنْدُرْ
 زَمَانِي چَكْمَا دِي كَرْمَخَالْ دِي چَكْمَا دِي بُوْرَنْطِيْنِ اَوْلْدُو كِنْدِنِ صُورَهْ
 سَكِنْدُرْ رُوْمِيْنِكْ هَجْرَتِ سَنَهْ ٦٢١ التُّوْرِكْمِ بَرِيْنْدَكْ
 حَضْرَتِ رَسَالْتِدِ صَلَمِ مَوْكُوْدِنْدِنِ هَجْرَتِ سَنَهْ ٦٢٠

[64a]

اِكْبَرُ الْمَشْرِقِ اَوْ كَدَيْنِ بِنِهْ بُو زَنْطِينِ اَوْ غَلَا نَزْدَنْ قُطْنِينِ
 بِنِ عَلَانِيَهْ اَدْلُو بَرِ پَادِشَاهْ اَوْلَدِي اَوْ نَكْرُوسِ وَلَا تَيْنَدَنْ قَوْمِي
 اَوْلَدِي كَلَدِي بُو شَهْرِي كِنَهْ مَمُورَاتِكْ اسْتَدِي اَوْلَدِ وَلَا يَتِكْ
 خَلْقِي قَوْمِي بَرِ اتِّفَاقِ اَدْبِ قَيْصَرِكْ پَادِشَاهِي حَرْقِيلَهْ وَارْدَلُرْ
 اَوْلَ زَمَانِ قَيْصَرِي حَرْقِيلِ پَادِشَاهِدِي حَرْقِيلِ اَوْلَ شَهْرِي پِيغَا
 قَوْمِي حَرْقِيلِ زَمَانِنْدَهْ عَيْسِي پِيغَا مَبْرُ دِي نِي اشْكَارَهْ اَوْلَشْدِي
 حَرْقِيلِ عَيْسِي پِيغَا مَبْرُ دِي نِي شُوكْتِ اَنْدَرْمَشْدِي مَجْمُوعِ عَيْسِي
 دِي نِي اَوْزَرِنَهْ اَوْلَبِ اَنْجِيلِ اَوْ قَرَلَرْدِي حَرْقِيلِ زَمَانِنْدَهْ حَوَارِي
 وَارْدِي عَيْسِي پِيغَا مَبْرُ يَارَنْلَرْدَنْ چُونِ حَرْقِيلِ شَهْرِ قُطْنِينِ
 پِيغَا قَوْمِي عَلَانِيَهْ نَبِكْ اَوْلَقَدَرُ قُوَهْ يُونَعْدِي كِبْرُ
 حَرْقِيلِ اَيْلَهْ اَوْ غَرْشَهْ عَلَانِيَهْ حَرْقِيلَهْ طَاقْتِ لَتُورْمِي بَسْ
 عَلَانِيَهْ اَوْلَا رَادَنْ كِيدُوبِ مِصْرَدَهْ حَوَارِي يُونَلَرْدَنْ عَيْسِي پِيغَا
 يَارَنْلَرْدَنْ بَرَكْشِي وَارْدِي دُعَا سِي مَقْبُولَلَرْدَنْ اِدِي آدِي

[64b]

شَمُونِی شَمُونُكَ دَعَايِی مَقْبُولِی بَلُوبِ عَلَانِیهِ اَنَكْ
 قَاتَنَه وَ اَرْدِی حَالِنِ عَرَضِ ایلْدِی اَكَا چُوقْ لَشْكَرِ و رِ دِی عَلَانِیهِ
 اَوَّلْ لَشْكَرَه دَكْرِ یُوزَنْدَنْ كَمِیْلَه رُومِ ایلْدِی یَارِ نِزَنْ چِقُوبْ
 قِیصُولَه جِنَكْ ایدَه حَرْقِیلْ قِیصُولَه چِرْ یُوجَمْ ایدَبْ عَلَانِیهِ قُوشْ
 چَقْدِی قُسْطَنْطِینْ عَلَانِیهِ یَلَه اَوْغُرْ شَا اَخِرْ شَمُونُكَ دَعَايِی بَرَكَا
 قِیصُوكْ چِرِ یَسِی طَا غَلْدِی صُوكْ شَمُونْ دَخِی اِیكْسِینْ بَارْ شَدْرْ
 صِلَحْ اَنْدِیْلَرْ حَرْقِیلْ قِیصُوكْ بَرَكُوزْ قِیْرِی وَ اَرْدِی اَدْنَه اَصَافِیهِ
 دَرْدِی شَمُونْ اَصِیْفِی قُسْطَنْطِینْ بِنْ عَلَانِیهِ نِكَاحْ ایدَبْ
 و یُودِی عِیْسِی دِی نِطْرِیقِی اَوْرَه نِكَاحْ اَنْدَلَرْ عَلَانِیهِ اَصَافِیهِ
 دَخِی نِیْنَه كُوبْ بُوزَنْطِینْ شَهْرِی مَعْمُورْ اَیْمَكْ اَسْتَدَلَرْ اَتْفَا قَلَه
 چِرِی جَمْعْ ایدَبْ اَوَّلْ شَهْرِی مَعْمُورْ اَتْدَلَرْ اَوَّلْ كِیْدَنْ دَخِی یَكْ
 كِنِیَا رُومِ یَلْ یُپِیْدَلَرْ و بَرَكَا مَلْ دَخِی كُوبْ بَرَطْلِسْمْ بَقْلَدِی كَاتْ
 مِیْدَا نِیْنَه تُوْجَدَنْ بَرَا زَدَهَا شَكْلَنْدَه دُوزَبْ اَوَّلْ طِلِسْمْ

[65a]

اِجْنَدَه بِرِخَاصٍ يَرْبُ آتَ مَيْدَانِنْدَه دَكْلَرُ خَاصِيَّتِ بُدُرِكْمَرِ
 اَوْلَ شَهْرٍ وَيَرَانِ اَوْلَدُوغِي وَرَقْتِ اِجْنَدَه يَلَانْمَرِ وَاَزْدَهَا لَرَاءِ
 دَوْرُ مَشْدِي اَدَمَ اَوْغَلَانِي يَلَانْدَنِ وَاَزْدَهَا دَنْ يُوْرِيْمَزْدِي
 اَوْلَ تُوْجَلْدَنِ كَمَرِ اَزْدَهَا شَكْلِنْدَه دَكْلَرُ هَانْدَمَرِ نَقْدَرِ يَلَانِ
 وَاَزْدَهَا وَاَرِيْسَه هَلَاكِ اَوْلَدَلَرِ اَوْلَ زَمَانْدَنِ بَرُوْتَا بُو
 زَمَانْدَكِ يَلَانِ وَاَزْدَهَا اَوْلَمَزْدَرَلَرِ عَلَانِيَه اَوْلَ شَهْرِي
 تَمَامِ دُوْتَبِ يَيْدِي اِدِنِي قُسْطَنْطِيْنِ تُوْدِي قُسْطَنْطِيْنِ دِيُو
 اَوْلَ زَمَانْدَنِ قَالْدِي قُسْطَنْطِيْنِ بِنِ عَلَانِيَه وَاَصَافِيَه
 اَوْلَ شَهْرَه قَرَارِ اَنْدَلِي اَصَافِيَه غَايَتِ ضَعِيْفِ مِرَاجِدِ
 اَوْلَ ضَعِيْفَلِقْدَنِ مِرَاجِ دُوِيْمَزْدِي وَفَاتِ اَنْدِي اَصَافِيْنِكِ
 مَا لِي بِي نَهَايَتِ چُوْعَدِي حَسَابِي اَللَّهْدَنِ غَيْرِي كَسَه
 بَلْمَزْدِي اَصَافِيَه وَصِيَّتِ قَلْدَكَمَرِ شَهْرِكِ اِجْنَدَه كَنْدُو جَا بَحْنِ
 بَرُو اَوْ كُنَيْسَا بُنْيَادِ اَدَلَرُ عَالْمَه اَنْ عَالِي بِنَا اَوْلِيَا اَصَافِيَه

[66a]

تَبَّهٗ تَمَّ اِنْدِي اَطْرَافِ عَالَمِهٖ اَوَّلِكِي بِنَا لَرْدَهٗ اَوَّلَانِ غَرِيبِ
مَرْمَر لَرْدَنِّ وَ غَرِيبِ مَرْمَر دَر كَلَرْدَنِّ اَنْوَاعِ زَكِيْنِ لَرْتَنِّ
بَوْبِ كَنُورِ دَر سُلَيْمَانَ عَمِ قُدْسِ مَبَادِكِهٖ يَآ پَدُوغِي وَ اَيْدِ حُجَّطِهٖ
يَآ پَدُوغِي وَ بِنَا اِنْدُو كِي سَرَايِ كِيْمِ اَوَّلِ زَمَانِهٖ شَمْسِيَهٗ اَحْوَانِ
دِيُولِهٖ حَلْمِ اَيْدُوْبِ يَپْدَر مَشْدِي دِيُولَر اَنْكِ مَرْمَر لَرْتَنِّ
يَرِيُوْزَنِّكَ نَقْدَر مَرْمَر مَعْدِنِي وَ اَرِيَسَهٗ بَوْبِ كَنُورِ مَشْدِي
دِيُولَرْدَنِّ غَيْرِي كَسْنَهٗ مَرْمَر مَعْدِنِي بَلَزَلَرْدِي اَيَا صَوِيَهٗ
شَمْدِي كِي دَمَكِ دَرْتِ صَوْمَقِي مَرْمَر دَر كَلَر وَ اَرْدُر اَنْكِ مَعْدِنِي
كُوَهٗ قَافِهٗ اَوَّلُوْر كُوَهٗ قَافِدَنِّ كَنُورِ مَشْدِي دَر اِنْدَنِّ غَيْرِي
يَرِدَهٗ اَوَّلَمَز دَر كَلَر اَوَّلِ زَمَانِدَنِّ نَابُوْز مَانِدَكِ كَسْنَهٗ
صَوْمَقِي مَرْمَر مَعْدِنِي بَلَزَلَر بِنَا اَوَّلِ دَرْتِ صَوْمَقِي مَرْمَر
دَر كَلَرِي كَنُورْدِي وَ دَخِي نُوْحِ پِيَا مَبْرُكِ عَمِ كِيْسِي خَنْسِنْدَنِّ
كِيْمِ سُلَيْمَانَ پِيَا مَبْرُكِ عَمِ بَيْتِ الْمُقَدَّسَكِ وَ اَيْدِ نَجْفَكِ

[66b]

یِپْدُوغی بِنَالرَ اُولُ تَخْلَرِ قِوُلرَ اَنْدَرْمَشْدِی بِنَا
 اُولُ قِوُلرِ کَتُورْدِی شَمْدِ کِجَالَدَهٗ مَحْرَابَهٗ قَرَشُو اُولَانِ قِوُلرِ
 نُوحِ پِنَا مَبْرُکْ مِکِیسی تَخْتِی سِیْدُرْدِر لِرْ چُونِ بِنَا بُو اَسْبَابِلِرْ
 حَاضِرَادُ بِنَا یَا صُوفِیَا یَا پُوبُ بُو یِکْ قَبْنِکْ اُو زِرِنِی
 تَمَامْ اِیْدُبْ دَایِرَهٗ سِنْدِکْ کُونُکُورَهٗ کَر اَنْدُرْدِی وِ دِخِی دَایِرَهٗ سِنْدَهٗ
 اُو چِیوز جِرَهٗ کَر اَنْدُرْدِی هَر جِرَهٗ کِرْدَهٗ اِکْشَر دُهْبَانِلر اُولُود
 کِرْدِی پَطْر تَخْلَر و کَشِی شَلر یِدی یُوز کَشِی شِش کِجَدَهٗ و کُونُزْدَهٗ
 اَصْفِیَهٗ جَا چُونِ اَنْجِیْل اُو تَر لَرْدِی و هَم اِیَا صُوفِیَا کِجَر اِنِی
 قُدْسَد قَرَشُو اَتْمَشَلُودِی شَمْدِکِ زَمَانْدَهٗ دِخِی اِیْلِیْدِکْ
 تَمَا اَهْلِ اِسْلَام اُولْجَدِکْ تَسْطَنْطِیْنِ بِنِ عَلَانِیَهٗ عِیْسِی پِنَا مَبْرُکْ
 دِیْنِی اُو زِرَهٗ یِدی صُکْرَهٗ تَسْطَنْطِیْنِ دِخِی اَزْدِی و اَزْدِی بَر
 مِیْل یِیْدِیَا و زِرِنِکْ بَقْرَات دُزْدُودِی قُودِی کِنْدُ و صُورِتِنِ
 اِتْمَدْرَبْ بَر اُولُو خَاج دُزْدِی بَر مِیْل اُو زِرِنَهٗ قُودِی بَعْفِیْلر

[67a]

دَرْدَرِ اُولُو خَاجِرِدْ دَرْدَرِ اُولُو قَوْمِدِي صِيحْ بُوْدُرْ كُمْ اُولُو خَاجِ
 قُسْطَنْطِينِ بِنِ عَلَانِيَهْ اِدِي زِيْرَا صَكْرَهْ مُرْتَدْ اُولُمِشْدِي
 حِكَايَتِ اِدْرْدَرِ اُولُو اُولُو خَاجِي قُسْطَنْطِينِ چَقْبْ كَنْدُو اَلِيْلَهْ
 قُوْبِي مِيْلْدَنْ اَنْرُكَنْ قُسْطَنْطِينِكْ بُوْرِنِي طَلْهِي قَانْ دَكَلِي
 اُولُو رَنْجِدَنْ هَلَاكْ اُولْدِي فِي النَّارِ فِي السَّقْرِ فَرْكِسْتَانْ
 مَحَا سِبْرِي عَاقِلِي اِرْدُو كَنْجَهْ شُوْلُو وَجْهَلَهْ قِيَا سْ اَمْشَلُكُمْ
 اَيَا صُوْفِيَا يَهْ نَقْدَرْ مَالْ خَرْجْ اُولُنْدِي عَقْلِي شُوْكَا اِرْكُرْدَرِ
 كُمْ اَيَا صُوْفِيَا يَهْ اَوْچِيُوْرِيكْ سَبْكَهْ اَلْتُوْنْ خَرْجْ اُولْمِشْ
 هَرْ سَبُوْكَسِي اَوْچِيُوْرِيكْ فِلُوْرِي اِيْمِشْ دَرْدَرِ اَيَا صُوْفِيَا نَكْ
 بُوْقِيَا سَلَهْ خَرْجِي حَسَابْ اَمْشَلُكُمْ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبِ اِلَّا اللهُ
 بَزِيْنَهْ كَلَاكْ قُسْطَنْطِينِ قِصَّهْ سَنَهْ چُوْنْ قُسْطَنْطِينِ
 هَلَاكْ اُولْدِي اَوْعَلِي اَيَا نْ دَرْدَرْدِي اُولُو سَرِيْنَهْ بَكْ اُولْدِي
 عَدْلِي اِنْصَافِ وَ سَخَاوَتِي وَ اِرْدِي اُدُلْ دَجِي وَ فَاَتِ اِنْدِي

[67b]

أَيْبَانِكَ أَوْ عَلِيَّ حَرْقِيلَ بَكَ أَوْلَادِي عَدْلٍ أَنْصَافٍ وَسَخَاوَةٍ
 أَسِيدِي حَضْرَةَ رَسَائِكَ عَمَّ زَمَانِكَ حَرْقِيلَ بِإِدْشَاهِدَةٍ
 قُسْطَنْطِينِيَّةِ حَضْرَةَ رَسَائِكَ عَمَّ أَوْلَادِي كَمَرِ رَيْبِجِ الْأَوْلَادِيكَ
 أَوْ نِ الْبُحْبُحَةِ اثْنَيْنِ كَيْجَهَ سِنْدَهَ دُنْيَا يَهْ كَلْدُ وَكَنْدَهَ أَوْلَادِي
 كَيْجَهَ مَدَائِدِكَ نُوشَرَوَانِكَ طَاقِ كَسْرِيسِنِكَ قَبَّةِ سِيَّ شَعْمَا
 كَجَدِي عَجْمٍ وَلَا تَبْنَدِكَ أَتَشْ كَدَهَ لُوكُ أَوْدِ سُوَيْدِي وَآيَا
 صُوفِيكَ بُولُوكِ قَبَّةِ سِنِكَ بَرُوكُوشِي أَشْفَا كَجَدِي حَرْقِيلَ
 أَوْلَادِي كَبْنَهَ يَبْدَرْدِي قُسْطَنْطِينِيَّةِ وَغَنْدَنَ أَدِنِي
 قُسْطَنْطِينِيَّةِ قَوْمَشْدِي أَوْلَادِي يَنْتُقُونَ مَادِيَانِ الْبُحْبُحَةِ
 أَدِي بُوْرَنْطِينِيَّةِ أَوْ بُوْرَنْطِينِيَّةِ قُسْطَنْطِينِيَّةِ أَدِي حَضْرَتِ رَسَائِكَ
 زَمَانِكَ عَتْبَدِ بَنِ خَلِيفَهَ أَوْلَادِيكَ عِلْمَا سِنِي جَمْعِ أَدَبِ
 وَدُهْبَانِي جَمْعِ أَدَبِ تَفْتِيْشِ أَدْرَدِي أَنْجِيلَهَ حَرْقِيلَ
 مُسْلِمَانَ أَوْلَامَشْدِي أَمَّا نَصَارًا فَتَنْهَ أَنْدُوكِي أَوْ جَنْدَنَ

ابرق يانادي ساقو ديگوني و غلدي

[68a]

حَقِيقًا اِيْمَانِي كَثْرًا تَشْدِي حَرَقِيْلُ دُنْيَا دُنْ كَيْدُو كِي وَتَّوْتِ اَوْغَلِي تُوْرِكِي
 قَالْدِي بَلَا وُلْدِي رَسُوْلَه اِيْمَان كُوْرَمْدِي حَضْرَتِ رَسُوْلِ زَمَانِي
 دَخِي كَيْدِي حَضْرَتِ رَسَالَتِ ءَم يَكْرَمِ اَوْجِيْلِ نِيْمَا مَبْرُكِي اَيْدِي
 التَّمِشِ اَوْجِ يَلِ عُمْرِي اَوْلْدِي سَيِّغْبَرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ دَنْ اَوْجِ بِيْدِكِ
 مَجْرَاهُ ظَاهِرِ اَوْلْدِي حَضْرَتِ جَبْرَائِيْلِ ءَم اَوْ تُوْرِيْبِيْدِكِ كَرْبِرِه اِنْدِي
 يَكْرَمِي يَدِي بِيْدِكِ كَرُ حَضْرَتِ رَسَالَتِه اِنْدِي اَوْجِ بِيْدِكِ كَرْفَلَانَنْ
 نِيْمَا مَبْرُكُوْرَه اِنْدِي چُوْنِ حَضْرَتِ رَسُوْلِ ءَم دُنْيَا دَنْ نَقْلُ اِنْدِي
 يَرْبِيْنَه دُرْتِ خَلِيْفَتِه قُوْدِي اَوَّلِ خِلَافَتِه اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَبُوْبَكْرِ
 صَدِيْقِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ خِلَافَتِه اِكْبَرِي يَلِ دُرْتِ اَيِّ عُمْرِي اَوْلْدِي
 التَّمِشِ اَوْجِ يَلِ عُمْرِ سُوْرْدِي اَجَلِ الْمُؤْمِنِيْنَ اَوْلْدِي كَنْدُو اَوْنَكِ
 وَفَاتِ اِنْدِي يَرْبِيْنَه اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ عُمْرُ ابْنِ الْخَطَّابِ
 رَضِيَ اللهُ عَنْهُ خِلَافَتِه كَيْدِي اَوْنِ يَلِ التَّمِشِ اَيِّ خِلَافَتِ
 اِنْدِي التَّمِشِ يَلِ عُمْرِي اَوْلْدِي اَبُو كُوْرُوْدِرْ رُوْدِي يَعْنِي

[68b]

آدی فیروز ایدی اول ملعون عمری خچرله شهید ایدی
 مقبره سی حضرت رسول قنند در و عثمان ابن عفان
 رضی الله عنه خلافتند اون بریل اون برای اوتردی
 سکسن الت پد عمر سوردی اوی چند شهید اند کر
 امام علی ذی الحجّه ایندیکر پیشند خلافتنه کچدی اوی
 چند شهید اولدی امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب کرم الله
 وجهه ذی الحجّه شهید اولدی چهار شنبه کونند هجرت
 اوتوزیش یئند خلافتند درت یل طقوز ای اولدی نماز
 اوزرند شهید اند کر و عمری التمشیل اولدی امام علی
 بزجمه کون ارتد نمازنی قلعه واردی اوزج کونیدی
 کوفه شهرک چند ابن لجم لعنة الله غافلین شهید
 ایدی جمادی الاول ایندیکر سکرچی کون دنیا یه کلدی رمضان
 اوز بشخی کون دنیا دن کتدی امام حسن رضی الله عنه

۱۹۱
 اوزرند اوتوزیش
 یئند

[69a]

خَلِيفَتُهُ طَقُوزِ أَوْنِ بَرَكُونِ أَوْ تَرْدِي عُمَرَى فَرَقِ بِلِ أَوْلَادِي مَدِينَةِ
 زَهْرَلَه هَلَاكِ قَلْدِيرِ وَأَمَامِ حُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَلِيفَتُهُ
 دُرَّتِ بِلِ أَوْ تَرْدِي عُمَرَى أَلِي بَرِيلِ أَوْلَادِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حُسَيْنِ
 كَرْدِلَادَةِ شَهِيدِ أَوْلَادِنِ بَرُوجِ حَرَتِ نَبِيدِنِ ءَمِّ تَأَسُّطَانِ بَايَرِدِ
 بِنِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ كَلْبَجَه ^{٨٥٩} سَكْرِيوزِ أَلِي طَقُوزِ بِلِ كَلْبَجَه
 رِضْوَانِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ چُونِ خَلِيفَلَرِ زَمَانِ كَجَدِي خِلَافَتِ
 مَعَا وَيِيهِ كَلْدِي هَجْرَتِكِ فَرَقِ أَوْجِ يَلِنْدَه مَعَا وَيِيهِ كَمِيلَرِه كَلُوبِ
 رَدُوسِ قَلْمَسِي أَوْ زَرِنْدَه دُوسُ بْ زَبُونِ ادُبِ صَكْرَه خَرَا جَه كَسْبِ
 رَدُوسِ قَلْمَسِي أَوْ زَرِنْدَه كُوجِبِ كَلُوبِ شَامَدَه قَرَارِ ادُبِ كَلْبَجَه
 بِلِ هَجْرَتِكِ فَرَقِ دُرَّتِ يَلِنْدَه سَرِينِ طَالِ اِكْيُوزِ پَارَه كَمِيلَرِه قَسْطِنِطِنِ
 أَوْ زَرِنْدَه عَزَا يَه كُونْدَرْدِي كَلُوبِ قَسْطِنِطِنِكِ دَا يَرَه سِنِ يَتُوبِ
 يَا قُوبِ خَرَابِ اَيَلِيُوبِ چُوقِ اَسِيرَلِرِ اَلُوبِ چُوقِ فُتُوحِلَه كَلُوبِ
 دَكِيَزَكْنَارِنَه كَلُوبِ فَرَنِكِ لَعِينِ وَرُومِ طَا يَفْسِي آرِدَلِرِنْدَه اَرَبِ

[69b]

سَرَّطَالِ الْتُرِّي صِيُوبِ دَكِينِهِ دَكُوبِ جَنْكِ قِنَالِ اَيْدِبِ هَلَاكَ
اَيْدِبِ حِصَارِهِ كِيُؤُوبِ كِرُوقَلْنِ كَا فِرْلَرُ لَهُ سَرَّطَالِ حِصَارُ
جَنْكِ اَيْدِبِ حِصَارِي اَلْيَمِيْبِ كِرُوشَا مَهْ كَلْدَلِرُ بُونُكْ اَوْزِرِنَهْ
طَقُوْرُ اَلْجَدِي عَجْرُكْ سَنَهْ اَلِّي بِلِنْدَهْ اَيُوبِ اَنْصَارِي كَلْدِي
اَلِّي يِكْ كِشِيْلَهْ بِلَسْنَجَهْ عِبْدَاللّٰهْ بِنِ عَبَّاسْ وَعِبْدَاللّٰهْ بِنِ رَبِيْبِ
بَشِيُوْرُ يَارَهْ كَمِيْلَرَهْ كَلُوبِ قَسْطَنْطِيْنِ شَهْرِي حِصَارِ اَدِبِ اَلِّي
جَنْكِ اَيْدِبِ عَاقِبَتْ بَرُجْمَهْ كُونِ يُوْرِيْشِ اَنْدِيْلِرُ عَظِيْمِ جَنْكِ وَسَوَاشِ
قَلْدَلِرُ نَاكَاهْ اَبُو اَيُوبِ اَنْصَارِيْنِ كَالنّهْ چَكْرَهْ اَوْ قِي دُوْقُنْدِي بِلْدَلِرُكُمْ
حَالِ يُوْلِيَهْ اَوْلْدِي اَبُو اَيُوبِ اَنْصَارِي كُوْرِدِيْمْ كَنْدُوْدِيَادَلِ كَدِرُ
وَصِيْتْ قَلْدَلِرُكُمْ قَلْجِلَادُ كُوْرِي يَالِكْ اَدُكْ دَخِي حِصَارَهْ يُوْرِيْشِ
اَيْدِكْ صَوَاشِ اَدُكْ صَوَاشِ اَرَا سِنْدَهْ بِنِي لَمُوْرُسْ اَدُكْ دَفْنِ
اَيْدِكْ دَدِي هَمَّ اِيْلَهْ اَنْدَلِرُ يُوْرِكِي كُوْرِدِيْمْ حَالِ نَجَهْ دُرُ يُوْرِكِي اَهْلِ
اِسْلَامَهْ خَبِرُ كُوْنْدُرْدِي اَيْتَدِي اِيچُوْرْدُنْ بَرَاوَلُوْرُ كِتَدِي

[70a]

سزانی یزدن چون کز لر سزدیدی عاقبت صلح اندلر یوزکی غزا
طونلری کوندردی بونلردی بو حالی بلوب کروودوندر کیسی
قرودن کیسی دکیز یوزدن کیلرله کنیدی اما یوزکی اردلرندن
کیلر کوندرب اکی اوغلی له کوندردی چوق کاکرله بز کون بزجه
کندلر اردلرندن اردلر تیدلر عظیم جنک اندلر دکیز یوزنک
بینهایت دم قردی عبدالله ابن صرحه عثمانک آت بر قردلر
اوغلیدی اولقد ز جنک اندلر کم دکیز یوزی قاندن روانه
اولدی آخر لامر عبدالله بن صرحه نایت بها در کشیدی
دفتنا کیلری بر برینه چتوب جنک اندی عاقبت جنک اچند
یکن تکورن برا اوغلینک بز کوزن چقر دلر اولقه اوددلر
کفارک چریسی بو حالی کوردلر چعه یوزدوتب قرویه دوکلدر
عبدالله بن سعید یوزنک اکی اوغلی دووتب بوغندن بر دار
اندلر بانی کافر لری قلچدن چوردیلر کسین اسیر ادب

[70b]

بُوَجِّهَ غَنَائِلَهُ بُوَجِّهَ مَا لَا سَبَابَ لَهُ كَرُوشَامَهُ كَلْدَ لُرُ يُولَدَهُ
 كَلُورُ كَنُ يُوَزَاوُنُ كَنُيسَا وَأُوْنُ دُرَّتْ پَارَهُ قَلَمَهُ خَرَابِ اَنْدُرُ
 يُوُرُ كِي بُوَجَبَرِي اِسْدُبُ اَوْلُ غُصِيْلَهُ اَوْلُ اَجْطَلَهُ خَجْرَهُ دُوَسْبُ
 كَنْدُوِي هَلَاكِ اِنْدِي لَعْنَةُ اللهِ فِي النَّارِ فِي السَّقْرِ يُوُرُ كَنُكُ بَرَاوَعِي
 قَالِدِي اَدْنَه قُسْطَنْطِيْنُ دِرْ لُرْدِي يِرِنَه اَوْلُ بَكِ اَوْلُدِي اَبُو اَيُوْبِ
 اَنْصَارِيْنُكَ مَقْبَرَهُ سِي يِرِي يُوُرُ بَرُوقْدِي يُوُرُ بَرُوقْدِي عِنْدَنْ
 قُسْطَنْطِيْنُ كُوْرْدِي بِلْدِي دَفَعْنَا اُوْرُزِيْنَه بَرِ عَالِي قُبَّه بُوُرُوقْدِي
 زِيَا رَنْكَاهُ اِنْدُرْدِي حَقَّقَا لِيْنُكَ قُدْرَتِيْلَهُ بَرُ لَطِيْفِ بِيْكَارِ حَقِيْقَه
 خَا صِيْتَلُوْ اَوْلُ بِيْكَارُكَ صُوْبِي شِيْشَلَرَه قُوْبِيْبُ فِرْنَكِسْتَانَه
 وَهَر مَمْلَكَتَه اَلْتُوْرْدِي هَمْدُودَه كِفَاوَه اِدِي اَوْلُ تُوْرُ بَدَنْ نُوْرُ
 بَرُوقْدُوْ عِنْدَنْ وَاَوْلُ صُوْ خَا صِيْتِنْدَنْ اَوْلُ تُوْرُ بَه مَعْرُودُوْرُ
 لُرْدِي يُوُنْدَنْ صُكْرَه اِرَادَه فَرَقِيْلُ حُدُكُ هَجْرَتُكَ طُقْسَانِ اِكْبِي
 يَلِنْدَه بِنِي اُوْمِيَه زَمَانِنْدَه كَمْ وَاْرْدُرُ سَيْلَمَانِ بِنِ عَبْدِ اللهِ

چون بونو کلوب شامده قرار اندر

[71a]

خَلِيفَهُ أَوْلَادِي وَقَبِيْرَ قَرْنَدَاشِي أَوْ عَلِيٍّ عَمْرِيْنَ عَبْدُ الْعَزِيْزِي تَسْكُنُ
 بَيْتِكَ لِشَكَرِهِ كَوْنُهُ دَرْبِ حَوْقِ غَزَالِ رَئِدَلَرِ وَ حَوْقِ يَزَلِ الدَّرِ وَ
 قُسْطَنْطِيْنِيْكَ اَلْبِي وَوَلَايَتِيْ اَلْوَبِّ قُسْطَنْطِيْنِيْ اَوْ زَرْنَدُ وَ شُبِّ
 قَرُوْطَرِيْنِيْ اَلْوَبِّ اِسْوَزُ قُوْدَلَرِ كَرُوْطَفَرِ يُوْلِيْبِ دَايِرَةِ قَلْعَرِيْتِ
 وَ اَللَّيْنِيْ وَ بِيْرَانِ قَلْعَلَرِ اَنْدَنْ دُوْبِّ قَسْطُوْنِيْهِ وَ سِيْنُوْبِهِ وَ اَرْبِ
 اَيْلَرِيْنِيْ دَنْجِي الدَّبِيْرِي يُوْرِيْلِيْنِيْهِ قُسْطَنْطِيْنِيْهِ اَوْ زَرْنَدُ وَ شُبِّ
 حِصَارِ اَرْدَبِ كَرُوْ اَلْمِيْبِ دُوْبِّ شَا مَهْ كَلْعَلَرِ بُوْنْدَنْ صَكْرَهْ يِيْشِ
 يِيْلِ اَوْ زَرْنَدِ نَحْدِي جَهْرُوكْ طُقْسَانَ يَدِي يَلِنْدَهْ يِنْدَهْ سَيْلِمَانَ بِنِ
 عَبْدِ الْمَلِكِ وَ قَرْنَدَاشِي أَوْ عَلِيٍّ مُسْلِمِ بِلَهْ يُوْزِيْ كَرْمِيْكَ اَرْ لَهْ كَلُوْبِ
 اَيْدِجَقْدَهْ قَشْدَلَرِ يَا زَا وَ لَدُوْنِيْ وَ قَتِ كَلُوْبِ قُسْطَنْطِيْنِيْ حِصَارِ
 اَنْدَلَرِ شُوَيْلَهْ قَطْلَقْ اَوْلَادِي كَرْمِ كَا فَرَلَرِ اَدَمِ نَحْسِيْنِيْ يُوْبِ لِمَسْلَمَانَرِ
 اَوْ تَا وَ تَلَرْدِي غَزَايِ قُوْبِ كِيْتَمَدَلَرِ اَخِرِ اَلْاَمْرِ عَمْرِيْنِيْ عَبْدُ الْعَزِيْزِي
 خَلِيفَهْ كُنْدُ وَ كَلْدِي كَلُوْبِ غَلْطَهْ يِيْدُرْدِي قُسْطَنْطِيْنِيْهِ يِهْ حَوَالَهْ

[71b]

قَلْدِي غَلَاظِنِكَ اَذِي مَدِينَةِ الْقَهْر قُودِي قُسْطَنْطِينِيهِ اَنْدَنْ
 زَبُونِ اَوْلَدِي سَيْلَمَانَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ خَلِيفَتَنْ دَسْتُورِ دِلْدِي قِرَنْ
 نَزْدَانِي اَوْغَلِي سَلِي خَلِيفَه قَاتِنْدَه قُودِي كَنْدُوشَا مَدِ كِتْدِي خَلِيفَه
 وَمُسْلَمِ شَهْرِي قُوبِ كِتْمَدَلَرِ صُوكْرَه كَا فِرَلَرِ زَبُونِ اَوْلَبِ عَاقِبَتِ
 شَهْرِي صُلْحَه وَرَدَلَرِ اَللّٰي بِيكَ فَلُورِي خِرَاجِ اَلْوَبِ وَاللّٰي بِيكَ
 فَلُورِي يَلْدَه خِرَاجَه كَسَدَلَرِ مُسْلِمَانِرْ كَمِ اَسِيرَلَرِ اَلْمَشْرِدِي كَمِي شَاهَه
 وَكِي مِصْرَه پَرَا كَنْدَه اَوْلَبِ كِتْمَشِ اَسِيرَلَرِي جَمْعِ اِدُوبِ كُورُ وُورِ بِ
 اَوْلِ صُلْحِ اَوْزَرِنَه قَرَارِ اِدُوبِ بَرِشَدَلَرِ لَشَكْرِ چُونِ قُسْطَنْطِينِ اَوْزَرِنِ
 كُوجِدَلَرِ كِتْدَلَرِ عَمْرِنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ خَلِيفَه يُولْدَه كَدَرِكِنِ قُسْطَنْطِينِ
 تَكُورِي فَرِزْنَشَانَه خَبَرِ كُونْدَرْمَشِ اِدِي بِي حَدِ كَمِيلَرَه كَلُوبِ
 خَلِيفَتِكَ اَوْ كِنِ بَنْدَلَرِ خَلِيفَه دَاخِي مُسْلِمِ اَيْلَه بُولْشَدَلَرِ بَرِيرَه
 جَمْعِ اَوْلَبِ اَوْچَكُونِ اَنْدَه كِيچَه وَكُونْدُوزِ عَظِيمِ جَنِكِ اَنْدَلَرِ
 قُسْطَنْطِينِ تَكُورِي مَخَايَلِ دِي يُوْزِ پَارَه كَمِيلَرَه اَرْدَلَرِ نَزْدَانِ اَرْدَلَرِ

[72a]

خَلِيفَهُ وَمُسْلِمِ چَرَسِي بُو حَالِ كُورُبْ قُرُويَه دُ وَكَلْدِرْ مَخَائِلْ دَخِي اَلَايِرِن
 دُ وُزُبْ قُرُويَه چِقُوبْ اَوْچُكُونْ دَخِي قُرُودَه جَنكْ اِنْدِرْ اَخِرْ اَلَامْ
 حَتَّى تَقَالِي اَهْلَ اسْلَامَه فُرُصَتْ وَيُرُبْ كَا فَرَجِ چَرَسِي مُنْهَزْمَا اَوْلَبْ صِنْدِرْ
 خَلِيفَه وَمُسْلِمِ تَبْيِيْرُكْتُورُبْ كَا فِرْلَرْ اَوْزِرِنَه يُوْرْدِلِرْ كَا فِرْلَرِي قُرُوبْ
 صِيُوبْ دَكِيْزَه دُ كُوبْ هَلَاكْ اِنْدِرْ تَكُورِي دُ وُتْبْ بِنَامْ كَا فِرْلَرِيْلَه
 وَبُكْرِيْلَه اَسِيْرَادُوبْ بَعْدَادَه اِنْدِرْ خَلِيفَه جُمْلَسِنِي بَعْدَادَه
 بَرْدَارْ اَيِلْدِي اَبُو الْمُسْلِمِ كَا فِرْلَرْ كِيْدِي يُوْزْ پَارَه كِيْلَرِن اَلْوُبْ اَوْجْ
 يُوْزْ پَارَه كِيْلَرِن اَلْوُبْ اَوْدَه اُوْرْدِلِرْ بَا قِي كِيْلَرِن اَلْوُبْ كُرُويُولَه
 كِرْدِلِرْ شَامَه كَلْدِرْ قُسْطَنْطِيْنْ تَكُورِي مَخَائِلْ اَكِي اَوْغَلِي قَالْدِي بَرْنَكْ
 آدِي يُوْرِكِي وَبَرْنَكْ آدِي اِسْتِفَانْ يُوْرِكِي جَدَامْ اَوْلَشْدِي اِسْتِفَانْ
 بَكْ اَوْلَايَه بَرِيْلِدْنْ صُكْرَه اِسْتِفَانْ دَخِي اَوْلْدِي فِي النَّارِ السَّمْرِ اَوْغَلِي
 وَفَرِي قَالْدِي اَمَّا جَدَامْ اَوْلْنَكْ بَرَا وَاغَلِي قَالْدِي اِدْنَه سِيْمُنْدَه فِيْلَه
 دُرْدِرْدِي اَوْلْ بَكْ اَوْلْدِي اَوْلْ دَخِي بَرُكُونْ دَكِيْزَه عَزَقْ اَوْلْدِي

[72b]

اَوْ عَلِيٍّ وَ قَرِيٍّ قَلْدِيٍّ اَمَّا اسْتَفْنَاكَ عَوْرَتِي حَامِلَةً اَوْلَمَشْدِي بَرَاغِيٍّ
 دُوْعَدِيٍّ اَدِنِيٍّ اَلْيَانِ تُوْدَلِرِ اَلْيَانِ اَوْلُوْبِكَ اَوْلَدِيٍّ بِمَجْمُوعِ تُوْلَسْتَانَهٗ
 حَكْمِ اَنْدِيٍّ نَصَارَاطَا يَفْسِيٍّ اِنِي غَايَتِ مَفْرَزْدُو تُوْرَدِيٍّ عَمْرُوْنِ عَمِيْدِ
 الْمَلِكِ وَعَبْدِ الْعَزِيْزِ كَمِ وَاْتِ اِتْدِيْلِرِ اَرَادَهٗ التَّمِشِيٍّ بِرُكْبَدِيٍّ
 هَجْرَتِكَ يُوْزِ التَّمِشِيٍّ بِرُكْبَدِيٍّ اَوْلَدِيٍّ بُوْرُكْزِ مَرْوَانَ بِنِ حَكْمِ خَلِيْفَهٗ
 اَوْلَدِيٍّ يُوْزِ اَللِّيْ يِيْكَ اَرَلَهٗ كَلُوْبِ قَسْطُنْطِيْنِيٍّ اَلَّتِيَّ اَيِّ حِصَارِ
 اَنْدِيٍّ اَوْلُوْ قَتِ اَلْيَانِكَ اَوْ عَلِيٍّ خَرْقِيْلِكَ اَوْلَمَشْدِيٍّ مَرْوَانَ
 بِنِ حَكْمِ يِيْكَ پَادَهٗ كَمِيْلَرَهٗ كَلُوْبِ دِيْزِيٍّ يُوْزِ تَنْدَنْ حِصَارِيٍّ زُوْنِ
 اَيْدُبْ كِيْرُوْ شَهْرِيٍّ صُلْحَهٗ وَرَدَلِرِ اِجْنَدَهٗ مَسْجِدَلِرِ پَايْدَلِرِ مَارِ
 قَلْدَلِرِ قِيْصِرِ رُوْمَدَنْ دَخِيٍّ چُوْقِ خِرَاجِ الدَّرِ شُوْلَقْدَرِ مَالِ الدِّيْلِرِ
 كَمِ حَسَابِيٍّ اَنْتَهٗ بِيْلَهٗ وَكِنَهٗ تِمِشِيْ يِيْكَ فِلُوْرِيٍّ خِرَاجَهٗ كَسِدَلِرِ
 وَبِنَهٗ تِمِشِيْ يِيْكَ فِلُوْرِيٍّ دَخِيٍّ لُوْبِ كَرُوْدَهٗ وَنَدَلِرِ بُوْنَدَقِ صُوْكُوْرُوْ
 اَرَادَهٗ تِمِشِدِرْتِ بِرُكْبَدِيٍّ هَجْرَتِكَ اَلْيُوْزِ اَوْ تُوْلَقُوْرِيٍّ يَسْنَدَهٗ

[73a]

خَلْفَايَ نَبِيِّ عَبَّاسٍ زَمَانِكَ بِحَيِّهِ عَلَى خَلِيفَةِ آدِي أَوْلَادِي إِلَى
 بَيْتِكَ أَرَلَهُ كَلُوبٌ مَلَاطِيَهُ، الَّذِي أَنْدَنَ غَيْرِي بَيْتِكَ بِأَرِهِ كُوَيْدِي
 بِقُوتٍ وَيُرَانُ أَيُّدَبُ يَكُومُ بِكَ أَرْتُوقُ أَسِيرًا لِلرُّقُطَنِطِينِ أَوْ كُنْدَهُ
 كَلُوبٌ جَنْكَ أَيْتَبُ أَوْ نَسِيكْدَنَ زِيَادَهُ كَافِرِي فَلِحْدَنَ نَجُورِ دَلَرُ
 آخِرِ شَهْرِي أَلَيْبُ كَرُودُ وَنَدَلَرُ بُونْدَنَ صُكْرَهُ بُونُكَ أَوْ زَرِنَهُ أَوْ نَالَتِ
 بِدَلِحْدِي جَهْرُكَ الْيُوزُ الَّذِي بَشِي بِي آرْدِي أَوْلَازِمَانَهُ خَرْقِي وَفَاتِ
 أَمَشْدِي بَرَأْدُ عَلَى قَلْدِي آدِي أَلْيَانِ آدِي أَلْيَانِ بَكِ أَوْلَادِي أَوْلَازِمَانَهُ
 هَادُونَ الرَّشِيدِ خَلِيفَةِ آدِي يُوزُ الَّذِي بَيْتِكَ أَرَلَهُ وَارَبُ قُطْنِينِ
 دَرْتَايِ حِصَارِ آندِي كَرُودُ بُونُ أَوْلَبُ حِصَارِي وَرَدَلَرُ صُلْحِهِ أَجْنَدَهُ
 مَسْجِدَلَرِ بَيْدَلَرِ سَيْدِ جَعْفَرِي غَازِي شَيْلَهُ أَمَشْدِي بِي بَرُصْفَرُ كُونِي
 كَرِشْبَكِي دِيلُوبُ أَوْ زَادُوبُ شَهْرُكَ بَرِيَانِي أَوْلَبُ كَافِرِي جِقَارُ
 بَيْتِكَ مُسْلِمَانُ أَوْ نِي قِيدَلَرُ أَوْ نَ مَسْجِدِ بَيْدَلَرُ أَوْ نَ يَلْتَقُ خَرَجُ
 وَاللَّيْ بَيْتِكَ فِلُورِي أَوْلَبُ كَرُودُ وَنَدَلَرُ هَرْمِيدَهُ أَللِّي بَيْتِكَ فِلُورِي

[73b]

خَرَجَ الْوُدَّيُّ جُونِ هَارُونَ الرَّشِيدِ بَعْدَ دَهْ وَارْدِي أَوْلَادٍ
 بَيْنَهُ أَيْيَانٌ خَائِنٌ أَوْلَادِي شَهْرًا جَنْدَهُ أَوْلَانٌ مُسْلِمَانِ لِي خَرَجَهُ
 كَسَدِي مُسْلِمَانِ رَدْنِ جُوقِ كَسِي هَلَاكَ أُنْدَلُرُ مُسْلِمَانِ رَدْنِي جُوقِ
 كَافِرِي قَلْجِدْنِ كُجُورْدِرْ أَيْ صُوفِيَا جَنْدَهُ قَتِي جَنْكِ أُنْدَلُرُ عَاقِبَتِ
 أَيْيَانِ قَتْلًا أُنْدَلُرُ أَيْ صُوفِيَا جَنْدَهُ قَانِ أَرْمَانِ عَنِّ أُنْدَلُرُ بَشِ
 التَّيِّبِ كَافِرِي قَلْجِدْنِ كُجُورْدِرْ آخِرُ الْأَمْرِ كَافِرُ غَالِبِ أَوْلَادِي
 مُسْلِمَانِ كَيْنِ شَهِيدِ أُنْدَلُرُ وَكَيْنِ أَسِيرِ أُنْدَلُرُ أُنْدَلُرُ صُكْرُهُ بَرِي
 كَجَدِي يَعْقُوبُ بْنُ أَيْيَانِ بَكِ أَوْلَادِي بَيْنَهُ خَلِيفَةُ هَارُونَ الرَّشِيدِ
 دَكِرُ يُوَزْنِدُنْ كَيْسَلُهُ جَعْفَرُ غَازِي بِي بِلَهُ أَلُوبِ كَلْدِي بُوْنَجُهُ بَكِ
 لَشَكْرُهُ كَلُوبِ تَسْطَنْطِينِ أُوَزْرَتُهُ دُوشُبِ أُوْجِ كُونِ أُوْجِ كَجَهُ
 جَنْكِ أُنْدَلُرُ عَاقِبَتِ شَهْرِي كُوجَلُهُ أَلْدَلُرُ يَدِي سَكْرِي بَكِ كَافِرِي
 قَلْجِدْنِ كُجُورْدِرْ وَدَخِي شَهْرَدْنِ وَآيَلْدُنْ يَكْرَمِي بَكِ مَقْدَارِي
 أَسِيرِ أَلُوبِ يَدِي سَكْرِي بَكِ هُوَسَاقِ شَهْرِي بُوْشِ قُوبِ

[74a]

وَيَقُوتُ تَكُورِي دَخِي دُوتِبْ خَلِينِيهِ كُتُورِدِرْ خَلِينِيهِ تَكُورِي بُرْدَارُ
 اَيْلِدِي وَهَارُونَ الرَّشِيدُ وَجَمْعُ غَازِي كِرُوكُوتُوبُ بَعْدَ اَدَدَه قَرَارُ
 اَنْدِرْ شَهْرُ قُسْطَنْطِينِ كِرُويْدِي پِلْ اِسُوزُ وَيِرَانُ يَتْدِي يَدِي
 يَلْدُ نَضِكْرَه فِرْنَكْ لَعِينِ كُوتُوبُ دُوتِبْ اَوْ لَوْ قَتْمُ قَلْعِي مَسْلَمَانِ فَرَحُ
 اَنْدَكْ يَمْفُورُكْ عُورِي فِرْنَكْ تَانَه قُجُورْ مَشَارِدِي بَيْلَه بَر كُوجُكْ
 اَوْغِي اُولْمَشِدِي اَدْنَه فَتُو نُوَزْ دِرْدِرْدِي فِرْنَكْ لَعِينِ فَنُوزِي كُتُورِبْ
 قُسْطَنْطِينِيَه بَكْ اِتْدِرْ غَلَاطَه اَوْلَا اِحْلَدَنْ فِرْنَكْ اَلْنَدَه قَالِدِي
 بُونُورُكْ اَجْدَادِي بُونُورُكْ دُكِيمُ ذِكْرَا وِلْنُورَا دِيلَه فَنُوزِ بِنِ اَبَانِ
 بِنِ خَرْقِيلِ بِنِ اسْتِغَانِ بِنِ مِحَالِ بِنِ قُسْطَنْطِينِ بِنِ يُوْرِكِي بِنِ خَرْقِيلِ
 بِنِ اَبَانِ بِنِ قُسْطَنْطِينِ بِنِ كِرْمِحَالِ بِنِ تِرْبِنِ فَيْلَه بِنِ اَبَانِ بِنِ
 اسْتِغَانِ بِنِ مِحَالِ بِنِ قَتْنُوزِ بِنِ بُوَزَنْطِينِ بِنِ يَنْقُوتِ بِنِ مَادِيَانِ
 بِنِ عَمَلَاقِ بِنِ اِرْمَرِ بِنِ عُوْصِ بِنِ سَامِرِ بِنِ نُوْحِ پَيْفَا مَبْرَهْمُ بُونُورُكْ
 اَجْدَادِي بُونُورُكْ دُكِيمُ ذِكْرَا وِلْنُورَا عَلِي التَّرْتِيبِ رِيْنِ الْعَرَبِ وَنُورُكْ

[74b]

وَقَرَطِي رَاوِيلِي بُولَدُكُمْ رَوْمُ تَوَارِيخًا نَدَنُ حَقْرَبُ بُولُ
 دَخِي دَمِشْدَرُ بُولُولُ كَلِشْدَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ
 قَسْطَنْطِينِي بُلْدُ كَرْنَجَهْ بُولَدُ قَلْرَنْجَهْ رِوَايَتُ قَلْدِرُ وَدَخِي عُلْمَا
 شَيْلَهْ رِوَايَتُ قَلْدِرُكُمْ مَصَابِيحُهُ دَمِشْدَرُ دُرُكِيمُ دَجَالُ لَعِينُ
 حَقْمَرْدَنُ أَوَّلْدِينُ بَرْدَخِي سَيْفِلَهْ قَسْطَنْطِينُ أَلِنَهْ أُنْدَنُ صُوكْرَهْ
 أُنْدَنُ صُوكْرَهْ قِيَامَتُ قَبَاجَتُ وَقْتُ أَبُو اسْحَاقُ أَوْ عَمَلَانُ نَدَنُ
 كَبِيرِلَهْ أَلَارُ دِيدِرُ أَوْلُ سَيْفِلَهْ أَلِنَا دِيدِرُ بُولُ دُرُكِيمُ شَمِشِكِي
 زَمَانُكُ بَادِشَاهِ أَلِإِسْلَامِ وَالْمُسْلِمِينَ قَائِلُ الْكُفْرِ وَالْمُشْرِكِينَ
 قَامِعُ الْفِرْعَوْنَ وَالْمُتَمَرِّدِينَ سُلْطَانُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلْطَانِ مُرَادٍ
 ابْنِ مُحَمَّدِ خَانَ بْنِ بَايُزِيدِ خَانَ بْنِ غَازِي مُرَادِ خَانَ بْنِ
 بِنِ أَوْرَخَانَ بْنِ عَثْمَانَ بْنِ أَرْدُوكُورُولُ بْنِ سَيْلِمَانَ شَاهِ
 عَزَّ وَجَلَّ نَصْرَهُمْ قَسْطَنْطِينِي فَتْحُ أُنْدِي حَضْرَتُ رِسَالَتِكَ عَمَّ
 هَجْرَتِكَ سَكْرَتُ بُولُولُ أَلِي يَدِ سِنْدَهْ آيَتُ قَدِيمِدَهْ دَخِي كَلِشْدَرُ

[75a]

قَسَطْنِيكَ تَارِيحِي بِلْدَةِ طَيْبَةِ سَكْرِيوزِ الِّي بِدِي حَسْبِجِهْ اُولْمَشْدُرِيحِ
 اُولُوكِ يَكْرَمِ بَرَكُونِدَنْ سِهْ شَنِبِهْ كُونِدَنْ فَتْحِ اُولْنِدِي صَبْحِ صَادِقْدَهْ
 هَارُونَ الرَّشِيدُوكِ تَارِيحُوكِ الْيُوزِ الِّي بِدِي يَلِنْدَهْ وَبِرَانِ قَلْبَشْدِي
 صُوكْرَهْ كَلُوبِ فَرْكِ الْوَبِ فَرْكِ لَنْدِ الْيُوزِ بِحَكْمِ اِدَبِ فَرْكِ وِرُومِ
 حَكْمِ اِيْمُرِ مَعْمُورِ لَنْدِ شَهْدِ كِحَالِدَنْ مَعْمُورِ كَنْ سُلْطَانِ مَحْمُودِ كَلُوبِ فَرْكِ اِيْلِدِي
 وَانْتَهْ اَعْلَمِ اَللّٰمِ عِنْدَا سِهْ لَا يَلِيْمُ الْغَيْبِ اِلَّا اللهُ كِنْتَهْ سُلْطَانِ مَحْمُودِ قَصِيصَهْ
 كَلَا لَوْمِ كَمْ سُلْطَانِ مَحْمُودِ نِيْلِدِي دَفْعَهْ اِدْنَا وِدَهْ وَاوْدِي سُوْرَجِهْ حِصَارِي
 الْدِي هَجْرَتِكِ سَكْرِيوزِ الِّي سَكْرِيوزِ دَفْعَا نُوَابِرْدَهْ حِصَارِنِ الْدِي تُوَابِيْلَهْ
 هَجْرَتِكِ سَكْرِيوزِ الِّي طَقُوْرِنْدَنْ دَفْعَهْ يَلِيْفِرَادَهْ وَاوْدِي اِيْلِمَادِي طَيَابِي قِرَاجَهْ
 بَكَرْ بِي شَهِيْدِ اُولْدِي وَاكِي قِيْرْتَلُوْ بِلْدَزْدَهْ وُغْدِي بَرِي مُعْرِبِنِ وَبَرِي مُشْرِقِنِ
 كُوْرْتِدِي هَجْرَتِكِ سَكْرِيوزِ اَلْمَشْنَدِ دَفْعَهْ دَكُوْنِ اِيْلِدِي سُلْطَانِ بَايَزِيْدِي
 سُنْتِ اِيْلِدِي هَجْرَتِكِ سَكْرِيوزِ اَلْمَشْرِقِ بَرِنْدَنْ دَفْعَهْ مَوْرَهْ وَكَلَايْتِنَهْ وَاوْدِي
 كُوْرْدُوْزِي الْدِي وَاوْرَهْ وَكَلَايْتِنِ فَتْحِ اِنْدِي هَجْرَتِكِ سَكْرِيوزِ اَلْمَشْرِقِ كِسْتِنِ

وَفِي سَهْدِي اَوْرُزْمَهْ وَاوْدِي بُوْسِنَهْ قِرَاجِي سَهْدِي بَرِي سَكْرِيوزِ اَلْمَشْرِقِ وَفِي

[75b]

دَفَه مَوْرَايَه وَارْدِي مُورَه وَكَأَيْتَلُون فَخْ أَنْدِي وَأَوَّلَ رَمَعَانِكُ كِيرِم
 طَمُوزِنَ جَمْعَه كُون كُون طُولُدِي صَبَاحِ هَجْرَتِكُ سَكْرِيوزِ التَّمَشِ دَرْدَن
 دَفَه أَنَا طُولِيه كُجُوبِ رُومِ اِلْمِي وَأَنَا طُولِي حَسِيلَه تَسَطُوبِي وَدَسِينُوبِ
 شَهْرِي وَطَرْبِزُونِي وَأَوَّلَ وَلايَتَلَرِي فَخْ اَيْدُوبِ كَلُوبِ اَدْرَدَن قَرَارِ
 اَيْتَدِي هَجْرَتِكُ سَكْرِيوزِ التَّمَشِ بِنَشِدَه دَفَه اِفْلَاقَه سَفْرَانْدِي كُجُوبِ
 وَرَا قَوْلَا وَغَلِي قَرْقَلُو وَيُودَه لَمِينِي اِيْلَه جَنَكِ اِيْنِ قَرْقَلُو وَيُودَه مَلْعُونِ
 يُوْزَه يُوْزِ كَلِيْرَبِ كِيْجِيلَه دُونِ بَصْفُونِ اِدْبِ طَفْرُ بُولْمِيُوْبِ كُجُوبِ
 اِفْلَاقِ النِّدَنِ اَنْكُرُوسِ وَلايَتِيْنَه وَارَبِ اَنْكُرُوسِ قَرَا لِي قَرْقَلُو
 وَيُودَه دُوْتَبِ حَسِ اِدْبِ كِرُوسُكِرَه چِيْپَه لُوشِ كَا فَرِي
 هَلَاكِ اِدْبِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ اِفْلَاقِ وَلايَتِيْنِ تَامِرِ مَسْتَحْرَا اِدْبِ
 بُوْطَرَقْدَنِ دِكِيْزِ يُوْزِنَه كَمِيْلَرِ كُونْدَرَبِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ كَنْدُو
 اَنَا طُولِيَه كُجُوبِ اَزْمِيْرَا كَنْدَنِ كَمِيْلَرِلَه مِدْنُلُويَه كُجُوبِ
 مِدْنُلُويَسِنِ وَفَلَسِنِ فَخْ اِدْلَدَن بَرُو هَجْرَتِكُ سَكْرِيوزِ التَّمَشِ التَّسِنَدِ

[76a]

دَفَعَهُ قُسطنطينيَّةَ قَرَارِ اِيْدَبِ قَدِ بِرْغِهْ لِمَا نِ اِيْشِدَهْ بِرْغُوْزُلُرْ
 يِيْدُرْبُ وِزِيْرِي مَجْودِ پاشايِ مورهْ وِلايْتِهْ كُوْنْدُرْبِ مورهْ
 وِلايْتِي فِتْحِ اِدِلَانِ هِجْرَتِكْ ^{٨٦٧} سِكْرِيُوْرُزِ اَلْمِشْرِ يَسْتَدَهْ
 دَفَعَهُ بُوْسِيِيَهْ وَاْرْدِي يَاجِهْ حِصَارِي بُوْجَهْ وِلايْتِي فِتْحِ اِنْدِي
 هِجْرَتِكْ ^{٨٦٨} سِكْرِيُوْرُزِ اَلْمِشْرِ سِكْرَتَدَهْ دَفَعَهُ بُوْسِيِيَهْ وَاْرْدِي
 بُوْسِيِيَهْ وِلايْتِي فِتْحِ اِدَبِ تَامِ مَسْحَرِ اِدَبِ وِقْرَالِ مَلْعُوْنِ دُوْتَبِ
 قَنْدِ اِدَبِ وِكَلُوْبِ تُوْوَاجِ وِهْرَسِكْ وِلايْتِي فِتْحِ اِدَبِ كَلُوْبِ
 قُسطنطينيَّةَ قَرَارِ اِنْدِي هِجْرَتِكْ ^{٨٦٩} سِكْرِيُوْرُزِ اَلْمِشْرِ طَعُوْزِنَدَهْ
 دَفَعَهُ قُسطنطينيَّةَ قَرَارِ اِنْدِي سَفْرِ اِنْدِي هِجْرَتِكْ ^{٨٧٠}
 دَفَعَهُ اَرْناوْدَهْ سَفْرِ اِنْدِي يُوْانِ اَلْمَرْنِ اُوْبِ وِپَايِ اَكُوْا وِكَلُوْبِ
 قَلْبَدَهْ قَرَارِ اِنْدِي هِجْرَتِكْ ^{٨٧١} سِكْرِيُوْرُزِ يَتِيْمِي بَرْنَدَهْ دَفَعَهُ اَرْناوْدَهْ
 سَفْرِ اِنْدِي اَرْناوْدَهْ وِلايْتِي تَامِ فِتْحِ اِنْدِي هِجْرَتِكْ ^{٨٧٢} سِكْرِيُوْرُزِ
 يَتِيْمِي اِكْسِنَدَهْ دَفَعَهُ كَلُوْبِ قَرْمَانِ سَفْرِ اِنْدِي قَرْمَانِ وِلايْتِنَدَهْ كَوْلَهْ

[76b]

حِصَارِنَ فَتْحِ اِنْدِي هِجْرَتِكْ ^{٨٧٣} سَكْرِيوز تَيْشِشِ اَوْچِنْدَه دَفَه
 سَفَرَاتِدِي قُسْطَنْطِينِيْدَه قَرَار اِنْدِي هِجْرَتِكْ ^{٨٧٣} سَكْرِيوز
 تَيْشِشِ دُرْدَنَه دَفَه اَعْرَبُوْرَه سَفَرَاتِدِي سُلْطَانِ مُحَمَّدِ قُرُوْدِنِ
 وَرِيْرِي مُحَمَّدِ پَاشَا كَلِيْبُوْلِيْدِنِ دِكِيْرِيوز نِدِنِ كَمِيْلِرْلَه اَوْنِ اَكِيْ يِكْ
 عَمْرِيْلَه دِكِيْرِيوز نِدِنِ خُرُوْجِ اِدْبِ اَعْرَبُوْرَه قَلْعَسِيْ اُوْرْدِنَه وَارَبِ
 جَنْدِ عَظِيْمِ اَوْ لَبْطُوْلِرْلَه حِصَارِكْ بِرَطْرَفِيْنِ يِقُوْبِيَا خِرَالَامْرِ جَبْرِيْلَه
 قَلْعَه وَ فَتْحِ اِدْبِ وَ وِلَايَتِيْنِ تَرَابِيْلَه اَلْدِيْرِي هِجْرَتِكْ ^{٨٧٥}
 سَكْرِيوز تَيْشِشِ بِنْدَه دَفَه قُسْطَنْطِينِيْدَه قَرَار اِنْدِي سَفَرَاتِدِي
 اَقْجَه كَسْدَرْدِي هِجْرَتِكْ ^{٨٧٦} سَكْرِيوز تَيْشِشِ التِسْنِدَه دَفَه
 سُلْطَانِ مُحَمَّدِ قُسْطَنْطِينِيْدَه قَرَار اِيْدُوْبَا وُزُوْنِ حَنْ جِرْسِيْ يُوْسُفْجَه
 بَكْ كَلُوْبِ تَوْقَاةِ شَهْرِيْ وَرُوْبِ تَا لَانِ اِيْدُبِ يِنْمَا اِيْدُبِ اَنْدِنِ يُوْسُفْجَه
 بَدُوْتَا نَارِ دُوْبِ قَرْمَانِ وَ وِلَايَتِيْنَه وَارَبِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ اَوْغِيْلِيْ قَرْمَانِ
 پَادِشَاهِيْ سُلْطَانِ مُصْطَفِيْ يُوْسُفْجَه بَكْ اُوْرْدِنَه شِيْحُوْنِ اِيْدُبِ

[77a]

قَرَفْلَرِ حَرَسِيْنِي قَرُوْبُ يُوْسُفْجِهْ بَكِي اِيْتَرَايْدُبْ بَابَا سِي سُلْطَانِ مُحَمَّدَهْ
 كُوْتُوْدُوِي قَسْطَنْطِيْنِ شَهْرِيْ هَجْرَتِكْ ٨٧٧ سَكُوْرُوْزِيْتِيْمَشْرِيدِيْسِنْدَهْ
 دَفْعَهْ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ اطْرَافِ عَالَمِهْ نَامَلَرِ پَرَاكَنْدَهْ قَلُوْبِ اَوْزُنِ حَسَنِ
 تَانَا دَاوُزْدِيْنِهْ هَجُوْمِ اِيْدُبْ دُوْمَرِ اِيْلِي لِكْرِي نِي جَمْعِ اِيْدُبْ وَ مَوْرَهْ
 چِرْسِيْنِ وَ سَرْفِ لِكْرِي وَ اِنَاطُوِي لِكْرِي وَ قَرْمَازِ لِكْرِي وَ قَسْطُوْفِي
 وَ صِنُوْبِ وَ طَرَبُورِ لِكْرِي وَ رُوْمَرِ اِيْمِنْدَنِ وَ اِنَاطُوِيْدَنِ يِلُوْمِي
 يِيكْ عَرَبْ وَ اُوْنِ يِيكْ سِيچْمِي وَ اُوْنِ يِيكْ قِيُوخْلِي وَ جَرُخُوْرْدَنِ
 وَ دَخِي اَهْلِ ضَاغْتَدَنِ نِيچَهْ لِكْرِ جَمْعِ اِيْدُبْ يِيْمَشْرِ سَكْسَنِ يِيكْ اَدْرِكْ
 اُوْزُوْنِ حَسَنَهْ يُوْرْدِيْلَرِ خُرُوْجِ اِيْدُبَا وَ عَلِي سُلْطَانِ مُصْطَفٰ وَ سُلْطَانِ
 بَايْرِيْدِي يِيكَهْ اَلُوْبْ دُرَايِي عَمَانِ بَكِي لِكْرِي لَرِ هَجْرَتِ وَ لَايْتَهْ يُوْرِيْتِ
 اُوْزُوْنِ حَسَنِكْ اِيْلِيْنِ وَ وِلَايَتِيْنِ اَلُوْبْ وَ نِيچَهْ قَلْعَمَرِنِ وَ قَرَهْ حَصَارِنِ
 اَلُوْبْ اُوْزُنِ حَسَنِ قَرَشُوْكَلِيْبِ حِيْلَهْ اِدْبِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِكْ بَكَلِ بَكِي
 خَاصْ مَرَادِ اَوْجَهْ يُوْرِيْتِ اُوْزُنِ حَسَنِ لِكْرِيْلَهْ بُوْلُشْبِ دُوْمَرِ اِيْلِي چِرْمِي

[77b]

جَنكِ اِدَبِ رُوْمِ اِيْلِي چِرِسِي طاقْتِ كَتُوْرَمِيْبِ خاَصْرَ مَرادِ اَنْدِ
 شَهِيْدِ اَوْلَبِ رُوْمِ اِيْلِي چِرِسِي تارَ مَارِ اَوْلَبِ صَكَرِه سُلطانِ مُحَمَّدِ
 لَشْكَوْلِه اَوْزَنْ حَسْنِ اِرْدِنِه دُوْشَبِ سُوْرَبِ اِرْدِنِ اِيْرُوْبِ
 اَوْزَنْ حَسْنِ دَخِي غَيْرَتِ اِيْدَبِ سُلطانِ مُحَمَّدِه قَرَشُوْكُلُوْبِ اِيْ كَشْكَرِ
 بَرِيْنِدِه قَرَشُوْدِ وُرَبِ عَظِيْمِ جَنكِ اَوْلَبِ سُلطانِ مُحَمَّدِ اَوْغَلِي سُلطانِ
 بَايَزِيْدِ وِ سُلطانِ مُصْطَفَا اِيْ كِي قَوْلْدَنْ يُوْرِيْبِ اَوْزَنْ حَسْنِ اِرْدِنِه
 تُوْپُرِ وِ تُوْفَكِرِ وِ زَبُوْرِكَلِ اَللُوْبِ قَضاِيْلِي اَجَلِ يَغُوْرَنْ يَنْدِ رِبِ تَبِ اِنَارِ
 چِرِسِي طُوْبِه وِ تُوْفَكِدِ طُوْرَمِيْبِ سُلطانِ مُحَمَّدِه اَوْرَتِه كُوْكُودِه دُوْرَبِ
 عَظِيْمِ جَنكِ اِيْدَبِ اِنَا طُوْنِي عَظِيْمِي دُ اَوْ پاشا وِ وِزِيْرِي مُحَمَّدِ پاشا
 تَدِيْرِ اِيْدِ وِ ب سُلطانِ بَايَزِيْدِه وِ سُلطانِ مُصْطَفِي وِ سُلطانِ جَمْرِ
 هَر مَر فَدَنْ اَوْزَنْ حَسْنِ اَوْزَرِنِه يُوْرِيْبِ اَوْزَنْ حَسْنِ اَوْغَلِي زِيْنَكِ
 باْشِي كَسَلُوْبِ سُلطانِ مُحَمَّدِه كَتُوْرَبِ عَالِي اَوْزَنْ حَسْنِكِ كُوْرِنِه طَارِ
 كُوْ سَتَرَبِ جَرادِ مِثَالِ لَشْكَرِ اَوْزَنْ حَسْنِ لَشْكَرِي اَوْزَرِنِه دُوْشَبِ

[78a]

اَوْزَنَ حَسَنَ لَشْكْرِ مَقَامَتِ اِيكَ مَيْبِ اَوْزَنَ حَسَنَ قَبِ كَيْدِ
 تَا تَارَ لَشْكْرِ مَنَهْرَمِ اَوْلَبِ قَلْبِ اَوْزَنَ كُؤُبِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ لَشْكْرِ اَوْزَنَ
 حَسَنَ لَشْكْرِ اَرْدِيْجِهْ قُوْهْ كَيْدِ اَوْزَنَ حَسَنَهْ اَرِشِيْبِ اَوْزَنَ
 حَسَنَ اَوْرْدُوْسِنَهْ اِيْرُبِ نِيْمَا اِيْدِ وَطُوْرْخَانِ بَكِ اَوْعَلِيْ عُمَرِ بَكِ
 دُوْتَاقِ اَوْلَشِدِيْ اَوْزَنَ حَسَنَ اَوْرْدُوْسِنَهْ عُمَرِ كِيْ خِلَاصِ اِيْدِ
 سُلْطَانِ مُحَمَّدِ اَوْزَنَ حَسَنِكَ اِيْلِيْنِ وَتَمَلِكْتِنِ اَوْلَبِ وَنِيْصَرَكِ
 اَللّٰهُ نَصْرًا عَزِيْزًا اَيْتِيْكَ حِسَابِيْ اَوْزَرْنَهْ تَارِيْجَهْ وَاقِعِ اَوْلَبِ
 بِيْعِ الْاَوْلَا اِيْكَ اَوْنِ طَمُوْزِنَهْ هِجْرَتِكَ ^{٨٧٨} سَكْرِيُوْزِيْمِيْشِ
 سَكْرِيْنَهْ دَفْعَهْ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ اَوْزَنَهْ قَسْمَطْنِيْدَهْ قَرَارِ اِيْدِ
 بَطْرِكِيْ خَادِمِ سَيْلِمَانِ پَاشَايِ سَكْنَدَرِيْهْ اَوْزَرْنَهْ كُوْنْدَرِيْ
 بُوْنْجَهْ خَطْرِ اَوْلَبِ طُوْپَلْ اِيْهْ سَكْنَدَرِيْكَ بَرَطْرَفِيْ يِقُوْبِ
 اِحْنَهْ بُوْنْجَهْ كَا قَرَارِ هَلَاكِ اَوْلَبِ عَاقِبَتِ اَلِنِيْبِ وَسُلْطَانِ مُحَمَّدِ
 قَسْمَطْنِيْدَهْ وَزِيْرِيْ مُحَمَّدِ پَاشَايِ قَتْلِ وَشَهِيْدِ اَلِنِيْبِ بِيْعِ الْاَوْلَا

[78b]

اَوْحَى كُونْدَه وَبُوطِرْفَدَنْ سَيْمَانِ پَاشَا سَكَنْدَرِي اِيْمَانِي كُؤُب
 كِيدَب كُؤُب قَرَه بُغْدَانِ اَوْزِرَنَه سَفَرِ اَدَبِ قَرَه بُغْدَانِ لَشْكِرِي
 بُولُشَبْ جَبَدِ اَدَبِ لَشْكِرِي ضَعِيفِ سَكَنْدَرِي سَفَرِنِ چَكِشِي
 وَهَمِ غَايَتِ قِشِ اَوْلِ صُوقِ زَحْمَتِنِ لَشْكِرِ مَقَاوَمَتِ اَيْنِ مِيبِ
 شَكْسَتِ وَاَقَعِ اَوْلِ كُؤُبِ كَلْدَنْ بَرُو هَرِي شَكْسَتِ سَكَنْ
 يُوْزِ مِشْرِ طُغُوْزِنْدَه وَاَقَعِ اَوْلِ فَعَه سُلْطَانِ مُحَمَّدِ قَسْطَنْطِيْنِي
 قَرَارِ اَيْدَبِ وَزِيْرِي كَلْدِ اَحْمَدِي دَكِيْرِي يُوْزِنْدَنْ كَمِيْلَه كُونْدَبِ اَوْنِ
 مِيكِ كِيچَرِي وَاَوْنِ مِيكِ عَرَبِ وَبُوْجَه مِيكِ لَشْكِرِي لَه اَشُوْبِ كَفَه
 وَمَانِ كُوْپِي وَبُوْجَه قَلْعَلِرِنِ وَاِلِيْنِ وَدَلَايَتِنِ اَوْلِ قَرَه چِرِي
 وَدَشْتِ چِرِي كُؤُبِ بُوْزِلَرَه مُطِيْعِ اَوْلِ اَوْلَايَتِي فِتْحِ اِدْلَدَنْ بَرُو
 هَرِي شَكْسَتِ سَكَنْ يُوْزِ سَكْسَتِي بِلْنْدَه وَاَقَعِ اَوْلِ دَفَعَه
 سُلْطَانِ مُحَمَّدِ قَرَه بُغْدَانَه سَفَرِ اَدَبِ اَطْرَافِ عَالَمِدَنْ چِرِي لَجْمِ اَدَبِ
 بِيْعِ اَوْلَا وَاَوْلَا دَدِيچِي كُونْدَه قَرَه بُغْدَانِ چِرِي سِيكِه بُولُشَبْ قَرَه بُغْدَانِه

[79a]

جَنك ايدب صكوه منهنم اولب خذ لهم الله عزيت اولب
 لشكري قلوب كند وچوب كيدب سلطان محمد قره بغداد ولايتين
 يغاوتلان ايدب كلب قيشين سرايدب موراوله اوزرند
 اوكروس سيد وغي حصاري فتح اديب يتوب رمضان اوشنده
 كلوب قسطنطينده قرارا تدي هجرتك ^{٨٨١} — دغه سلطان
 محمد قسطنطينده قرارا ايدب سرايك چورسند گرمه بيدوب
 بكركي خادم سليمان پاشاي مورايه كوندرب راست كليوب
 و محال اوغلي علي بك افلاقدن چوب اوكروس ولايته اقين
 ايليوب راست كليوب كنه كللان برو هجرت ^{٨٨٢} — دغه
 سلطان محمد سگند ريبه وارب جنك ايدب بوجه آدم هلاك
 اولب شهيد اولدقدن صكه التايب اوزرندن چوب صكه كيدر
 اوزرند حواله قيوب عاقت زبون اولب كند و لروردلر صلحه
 هجرتك ^{٨٨٣} — دغه سلطان محمد قسطنطينده قرارا ايدب
 محال اوغلي علي بك و حسن بك اوغلي عيسوب و ملتوج اوغلي

[79b]

بِأَلِيَّكَ بُوَيْجَه بِكَ أَتَجِيهْهِ أَفَلَا قَدْنِ كُجُوبِ أُنْكَرُوسِ وَلَا يَتِيْدَه
 عَلَيَّ الْهَافِلِينَ أُنْكَرُوسِ لَشَكْرِي لَمَيْنِ كَلُوبِ جَنْكِ أَيْدِبِ عَيْسَى بَيْتِ
 شَهِيْدِ أَوْلُوبِ أَهْلِ اسْلَامِ لَشَكْرِي وَاقْتِيْدِ أَوْغُرُوبِ كَلُوبِ كَيْدِ
 جَمَازِي الْأَوْلَاكِ أَوْحِي كُونِيْدَه ذَلْزَلَه وَارْعِ أَوْلَادِنِ بَرُوجِ حَرَّتِ

سنة ٨٨٤ دفعه سلطان يا تزيده محمد قسطنطيني قران ايدب

وَزِيْرِي مَسِيْحِ يَاشَايْ دِكْتِرِيُوْزِيْدِنِ اِعْرَاشِكِرْلَه كُونْدِبِ عَرَبِ وَبِحْرِكِ
 وَبُوَيْجَه لَشَكْرِي رَجْعِ أَوْلِبِ كَيْلُولَه دَدُوسِ قَلْعَسِيْنَه دُوشِبِ
 فَتْحِ أَوْلَيْمِبِ كَيْدُوبِ وَبُوطُفَدِنِ كَدَا اَعْمَدِ يَاشَا دِكْتِرِيُوْزِيْدِنِ
 فَرِيْكَ وَلَا يَتِيْدَه پُولِيَه قَلْعَسِيْنِ فَتْحِ اَيْدِبِ اَيْلِيْنِ اللدْنِ بَرُوجِ حَرَّتِ
 سنة ٨٨٥ دفعه سلطان محمد انا طوليه كجوب بيع الاولك او حجي

كُونِيْدَه بِحِ شَبِيْه كُونِيْدَه اِكِنْدُو وَقْتِيْدَه سَاعَتِ مَرْتَحَدِ تَكُوْرُ
 جَايَرِيْدِنِ مَرْحَقِ مَنُفُوْرِ سَعِيْبِ شَهِيْدِ اِخْرَتِ نَقْلِ اَيْدِبِ
 طِيْبِ اللّٰه تَآه وَجَمَلِ الْجَنَّةِ مَثْوَا دِرْحَلَتِ اَيْدِبِ كِيْمَرِكِ
 كَلُوبِ قَسْطَنْطِيْنِيْنِيْ يَمَا وَتَلَا نِ اَيْدِبِ بَيْعِ الْأَوْلَاكِ أَوْ نِ طَقُوْرِيْدَه

[80a]

شَبَهَ كُونِدَه سُلْطَانِ بَايَزِيدِ بْنِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ خَانَ تَخْنَه جُلُوسِ
 قَلُوبِ قَسْطَنْطِينِيْدَه بَرْجِ كُونِ قَرَارِ اِيْدُبِ قَرْنِدَايِ سُلْطَانِ حَمِ
 قَرْمَانْدَنْ كَلُوبِ خَرُوجِ اِيْدُبِ بُوْرَسَا شَهْرِنَه كَلُوبِ قَرَارِ
 اِيْدُبِ سُلْطَانِ بَايَزِيدِ دِي كَدِكِ اَحْمَدِي بُولِيْدَنْ كُوْرْدِي
 چَرْبِلِرْ جَمْعِ اِيْدُبِ سُلْطَانِ حَمِ اُوْرِنَه وَاْرُبِ جَمْرِ سُلْطَانِ اِيْلَه
 بَرَا بَرْدُوْرُبِ جَنْكِ قِنَالِ اِيْدُبِ حَمِ سُلْطَانِدِ شِكْسَتْ
 وَاَقِعِ اَوْلُبِ حَمِ سُلْطَانِ قُجُوْبِ قَرْمَانَه كِيْدُوْبِ سُلْطَانِ بَايَزِيْدِ
 اَرْدُنْجَه قَرْمَانَه وَاْرُبِ سُلْطَانِ جِي قَرْمَانِ وِلَايَتِيْدَنْ
 چِقْرُبِ كِنَه كَلُوبِ قَسْطَنْطِينِيْدَه قَرَارِ اِيْدُبِ كَدِكِ اَحْمَدِ
 پَاشَايِ قَرْمَانَه كُوْرْدِي كَدِكِ اَحْمَدِ پَاشَا قَرْمَانِ اُوْرِنْدِي كِيْنِ
 فَرِيْكَ لَعِيْنِ كَلُوبِ بُولِيَه قَلْعَسِيْنِ اَوْلُبِ بُوْنْجَه مُسْلِمَانِ اَسِيْرِ
 اَوْلُبِ شِكْسَتْ وَاَقِعِ اَوْلْدَنْ بَرُوْجِيْتِ
 دَفْعَه سُلْطَانِ بَايَزِيْدِ قَرْمَانَه سَفَرِ اِيْدُبِ قَرْنِدَايِ سُلْطَانِ

[80b]

جَمِّ حِجَازِ دَنْ كَلُوبِ قَرْمَانَ وَلَا يَتَنِكَ سُلْطَانَ بَايَزِيدِ اِيْلَهْ كِرُو
 جَنِّكَ مُحَارَبَهٗ قِلُوبِ عَاقِبَتِ جَمِّ سُلْطَانَ شِكْسَتِ اَوْلَبِ
 قُجُوبِ دِكِرُيُوزُ دَنْ سَفَرِ اِيْدَبِ فِرْنِكِشَانَ وَلَا يَتَنَهْ كِيْدَبِ
 سُلْطَانَ بَايَزِيدِ كِرُو كَلُوبِ قُسْطَنْطِينِيْدَهٗ قَرَارِ اِيْدَبِ
 رَمَضَانَكَ اَوْلَانِدَهٗ اَدْرَنِيْدَهٗ كَلُوبِ شَوَالِ اَيْنِكَ اِلْبَنِي
 كِيَجْسِنِدَهٗ يَلِشْبِنَهٗ كُونِكَ مَذْكَوْرِيْدَهٗ اَلْتِ اِيْ كِيْجِدْ كَدَهٗ سَا
 زَحْلَدَهٗ كَدِّكَ اَحْمَدِيْ نَفْسِ اَدْرَنِدَهٗ يَكِيْ سَرَايِدَهٗ وَزِيْرِي
 اَوْقِيْبِ وَاكَا بَرِي وَاَعْيَانَلِي جَمِّ اِيْدَبِ سُلْطَانَ بَايَزِيدِ
 عَرَضَرَهْمُ مَجْلِسِ شَرَابَهٗ دَعْوَتِ اِيْدَبِ اَكَا بُوِي خَلْعَتْلِيُوْبِ
 بُوْمَحْلَدَهٗ مَرْحُوْمِ كَدِّكَ اَحْمَدِيْ شَهِيْدِ اِدْلِي هِجْرَتِ سَنَهٗ
 دَفْعَهٗ قَرْمَانَ اَوْغَلِي قَا سَمْرَبِكِ مَرْحُوْمِ مَحْرَمُكِ اَوَّاسِطِنِدَهٗ
 وَفَاةِ اِيْدَبِ وَسُلْطَانَ بَايَزِيدِ صُوفِيَهٗ طَرْفِنَهٗ سَفَرِ اِيْدَبِ
 صُوفِيْدَهٗ قَرَارِ اِدْبِ اَنَا طُوْلِي چِرِي وَرُوْمِ اِيْلِي چِرِي

[81a]

جَمْعُ أَوْلَادِ مَوْرَوَه صَوِيٍّ أَوْ زَرِيْدَه أَوْلَادِ الْكِي حِصَاْرِكْ
 دَايِرَه سِيْن وَ كَنْدُوِي يَاقُوْب جَمَادِي الْاَوَّلَ اَيْنِكَ اَوْلَادَه تَمَام
 اَوْلَادِ صَوْفِيْدِيْن كَلُوْب قُسْطَنْطِيْنِيْدَه قَرَار اَيْنِدِي جَمْعُ كِ
 ٨٨٨ دَفْعَه سُلْطَان بَايَزِيْد قُسْطَنْطِيْنِيْدَه قَرَار اِيْدُب رِبْعِ الْاَوَّلُ كْ
 يَكْرَمِ كُوْنِيْدِيْن سِه شَبَه كِجْسِنْدَه شَهْرِي اَدْرَنَه تَمَام يَنْوَبْ
 هَلَاكِ اَوْلَادِ بِيْتِ بَازَارِي وَ تَحْتَه الْفَلْعَه وَ بَرْسَتَان مَجْمُوْع
 يَاقُوْب رِبْعِ الْاٰخِرِ كْ يَكْرَمِ الْتِيْسِنْدَه شَبَه كُوْنِيْدَه اَدْرَنَه
 صُوْكُنَا رِنَكِ يَكِي سَرَايِ قَاتِنَكِ بِنَا اَوْلَادِ عِمَاْرَتِكِ بِنِيَاْدِيْن ^{و عِمَاْرَتِكِ}
 اَوْرُبْ وَ اَدْرِنَدِيْن كُجُوْبْ قَرَبْ بَعْدَا نَه سَفْرَاْدِيْبْ وَ اَرُبْ
 كَلِي قَلْعِيْبِي فَتْحِ اَوْلُنْدِي جَمَادِي الْاٰخِرِ كْ يَكْرَمِ يَدِي كُوْنِيْدَه چَهَار
 كُوْنِيْدَه وَ اَقْ كَرْمَه فَتْحِ اَوْلُنْدِي رَجَبِ اَيْنِكَ يَكْرَمِي كُوْنِيْدَه
 اَوْلَايِي فَتْحِ اِيْدُبْ كَلُوْبْ اَدْرَنَه قَرَار اَيْنِدِي جَمْعُ كِ
 ٨٨٩ دَفْعَه صَفْرَا اَيْنِكَ يَكْرَمِ طَعُوْر زِيْدَه اَذْرَكِ سَكْرِي كُوْنِ چَهَار شَبَه

[81b]

كُونِنْدَه اِكْنِد وِبِلَه اَحْتَم اَر اَسْنَك كُون دُو تَلُوب اَوْج بَحْتَك
 بَر بَحْشِي قَلُوب وَسَلْطَان بَايَزِيد چُوكِيَه يِيْلَاغَه چُقُوب
 وَاَنْكُودِي مِصْر اَلْحِيسِي وِعِنْد وِسْتَان اَلْحِيسِي كَلُوب مَرَاد لَرِي نَيْسَه
 كُور لُوب كِيدَب وِبَكَلَر بَكِي خَادِم عَلِي بَك رُوم اِلِي چَر سِيْلَه
 رُقِيُو خَلْقِي سَلْمَاد رَدَن وِسِيَاه اَوْعَلَا نَلِرْدَن پَادِشَاه دَسْتُور
 وِد خِي رُوم اِلِي اَقْبَسِيْلَه اِفْلَاق چَر سِي وَاكُه دُوشَب قَرَه
 بَغْدَان اَوْ زَرَنه وَا رَب اَوْ تُو زَقَرَف بِيَك چَر سِي جَم اُولَب
 قَر بَغْدَان وَا لَيْتِن يِنْمَا وَا تَالَان اِيْدَب رَمَضَانَك اَخِرِنْدَه
 كِرُوا دَر نِيَه كَلُوب قَرَار اِدْلَان بَر وُجْهِ نَك
 دَفْعَه سُلْطَان بَايَزِيد خَلْدَا اللهُ سَلْطَنَتَه دَوْلَت سَعَادَتَه
 قَسْطَنْطِينِيَه قَرَار اِيْدَب عَلِي بَك قَر نَدَايِي اِسْكَندَر بَك وَا مَافُوح
 اَوْعَلِي اِلِي بَك اِفْلَاق چَر سِيْلَه قَرَه بَغْدَانه وَا رَب اَقِيْن
 اِيلِيُوب اِكِي اَوْج دَفْعَه اللهُ عِنَايَتِنْدَه دَاسْت كَلُوب

[82a]

بی نهایت مال غنایله بوجه اسیرلره کلوب و بو طرفدن عرب
 دیارندن مصر سلطان قیصر بک و دیویداری اوزبک و تمر بک
 مصر شام و حلب چرسيله کلوب اطنایله ترسوس دیارندن
 عرب چرسی جمع اولب بو طرفدن اناطولی چرسيله و سنجان
 بکلرندن پادشاهک کویکوسی فرهاد بک و قرمان بکلر کیسی فرهاد
 قوه کوزبک بونلر دخی چریلر جمع ایدب عرب دیارنه هجوم ایدب
 اطنایله ترسوس یاخذک عرب چرسيله بولشوب مصرک و شام
 و حلبک چرسی اوزبک و تمر بک ایتفاق حیلله علی النافین
 هجوم ایدب فرهاد اند بلور سز اولب چریه شکست داغ اولب
 بیع اولک اولنده کرو پادشاه سلطان بایزید چری ایله
 دو م چرسی حضرت بک اوغلی محمد بک و دخی اناطولی بکلر کیسی هر سک
 اوغلی اناطولی چرسيله وار باده صنورنده مصر چرسی اولک
 و تمر بک بونلر بولشوب عظیم حینک قنال اولب اوزبک بونلر

[82b]

كِرُوغَانِلْ اَوْلِيُوْبْ اَوْزُرْلَرِنَهْ جِهْوَمْرَايْدَبْ قَضَايِ اَسْمَانِي سَيْلَهْ جَارِي
 اَوْلَبْ بَلْجَرِي هَرْسَكْ اَوْغَلُوْبِي دَرِيْلَهْ دُوْتَبْ اَنْدَن تَكْرَنْوْبْ
 كِرُوچَرِيهْ شِكْسَتْ وَاَقْعْ اَوْلَبْ حَقْكَ اَمْرِي بُوْدُرْ شَتْكَ كِرْكَ چُوْن
 اَيْشْ بُوَيْلَهْ وَاَقْعْ اَوْلْدُوْرغَنِي بُوْبْ سُلْطَانْ بَايْزِيْدِغَرَهْ نَصْرَهْ بُوْخَيْر
 لَرِي اَشْدَبْ وَاَزِيْرِي دَاوُدْ پَاشَايْ دُرْتْ بِيكْ سِيكْمِيْلَهْ وَاَرْوْم
 اَيْلِنْدَن وَاَنَاطُوْلِيْدَن اَوْنْ بِيكْ عَرْبْ رُوْمْ اَيْلِي چَرِي وَاَنَاطُوْلِي
 چَرِي بُوْنَجَهْ طُوْلُرْ وَاَتْفَطْرْ بُوْنَجَهْ يَرَاقْلَرْ رُوْمْ اَيْلِي بَلْجَرِي بِيكْسِي
 خَادِمْ عَلِيْكَ كَلِيْبُوْلِيْدَن چُوْبْ عَرْبْ دِيَارِنَهْ تُوْجَهْ اِيْدُوْبْ
 كِدْبْ دَاوُدْ پَاشَايْ اَعْظَمْ لَشْكِرْلَهْ عَرْبْ دِيَارِنَهْ وَاَرْبْ عَرْبْ
 صُوْرِنْدَن وَاَلْقَادِرْ اَوْغَلِيْلَهْ بُوْلُشْبْ دُوْالْقَادِرْ اَوْغَلِيْلَهْ
 يُوْرِيْتْ عَرْبْ چَرِي حَلْبْ اَوْزُرْبِيْدَن چِكْلِيْبْ اَيْچْ اَيْلَهْ كِيْدَبْ
 دَاوُدْ پَاشَا دِيخِي غَيْرْ چَرِيْلَهْ اَوْلْ دِيَارْكَ هُوْاَسِنَهْ دُوْمِيْبْ
 هُوْاَكْرْمَلِكِنْدَن چَرِي خَسَارَهْ اَوْلَهْ دِيَوْمُوْسَمِنْدَهْ كِرُوْكَلاوَزْ

[83a]

دِیُوبِ کِرُودُوتُبِّ وَا رَسَاقِ وِلَایَتِنَهْ کِرُوبِ بَکَلَرِنِ دُوتُبِّ
 حَبَسِ اِدِّبِ طُورُغُودِ اَوْغَلِی تَجُوبِ صُوکِرَهْ وَا رَسَاقِ بَکَلَرِی
 کَلُوبِ صُحَّ اِیْدِبِ دَاوُدِ پَاشَا اَوْلَا اِرَادَن دُوتُبِّ کَلُوبِ
 چِرِنَه دَسْتُورِ وِ پُرِبْ کِنْدُورُومِ اِیْلِی چِرِ سِیْلَهْ کُجُوبِ رُومِ اِیْلِی
 چِرِ سِنَه دَخِی دَسْتُورِ وِ پُرِبْ کَلُوبِ وِ پَرَه نَاحِیَّتِنْدَکِ سُلْطَانِ
 بَا یَزِیْد خَانِ حَلَدِ اَللَّهِ سُلْطَنَتَهْ اِیْلَه بُولُتُوبِ شُوَالِ اَیْنِکْ
 اِچِنْدَه کَلُوبِ اَدِرِنْدَه قَرَارِ اِیْدِبِ سُلْطَانِ بَا یَزِیْدَه شُوَالِ اِی
 اَوَّاسِ طِنْدَه اَنکُرُوس لَعِیْنِ اَلچِیْسِی نَخْشِی اَوْغَلِی دِ مِکَلَه مَشْهُورِ
 کَا فَرِ دِی اَلچِیْلِکَه کَلُوبِ سُلْطَانِ بَا یَزِیْدِی نَخْشِی اَوْغَلِی بُوْنَجَه
 حَرْمَتِ اِیْدِبِ عَادَه اُزْرَه اَلچِی قُوْنَقِیْبِ اَنغَر خَلْمَلَرِ کِیْدِرِبِ
 بُوْنَجَه مَانِ وِ پُرِبْ کِرُومُ مَمْلُکِنَه کُوندِرِبِ شَهْرِ اَدِرِنْدَه چَقُوبِ
 سَمْنِدِرَه یَا نِنَه وَا رِدُقَن اَوْلِ یَا رِدَه پُرغَا زِی دِ لَاوَر شِیْرُزِ
 نِیْتِ غَرَا دِیْبِ اَوْلَدِن کُدُورِ تِی اَوْلَدِغِی سَبِیْدِن فِی سِیْلَه اَللَّهِ دِیُوبِ

[83b]

عَلَى الْهَافِلِينَ نَحْشِي وَأُوْعِي أَلْحَى لَمِينِكَ أَوْزِرْنِي سَامُ سَوَارِكِي رُسْتَمِ
 نَزِيمَانِ كِي هَجُومِ أَيْدِي أَوْلَزِرْنِي آتِ صَلُوبِ تَبِيغِ صَمَّصَا مِلَهْ
 يُوَزِنُكَ وَبِأَسْنَدِهِ زَخْمِ أَوْلَزِرْنِي أَوْلِ زَحْمَتِدُنْ نَحْشِي أُوْعِي كَافِرِ
 هَلَاكَ أَوْلَبِ جَانِ بَرَجَهْنَمِ إِصْرَلَدِي أَوْلِ غَازِي دَخِي أَوْلِ أَرَادَهْ
 شَهِيدِ أَوْلَدِي شَهَادَهْ مُنْتَسِبِينَ ذِي الْقَمَّةِ آيْنِكَ أَوَّاسِطِنِكَ
 وَاقِعِ أَوْلَدِي هَجْرَتِكَ ^{سكوتلطان برنجي} ^{مخبرتك مخي سنده} ^{سلطان بايزيد} ^{اددندن قرار ايد} ٨٩١
 بَرَجِ آيْدِي وَرُدُّدُنْ صُوكْرَهْ شَعْبَانِ آيْنِكَ أَوْلِ بَشْنَدَهْ اِدْرَنْدَنْ حَيْبِ
 وَارِبِ أَوْلِ وَيَرَامِي نَسَطْنَطِينِدَهْ اِيلْيُوبِ تَمَكْنِ أَوْلِ ذِي الْقَمَّةِ
 نِكَ اَوْلْدِنِكَ اِدْرَنْدَنْ كِي عِمَارَتِكَ قُوْنُقَلْعِي أَوْلِ بِ عِلْمَا وَفُقْرَا بَايِي وَغْنِي ^{طعب}
 وَارِبِ پَادِشَاهِ الْاِسْلَامِ وَالْمُسْلِمِينَ عِمَارَهْ قُنُقَلْعِنَهْ اِجْلَاسِ أَوْلِ
 خَاصِ وَعَامِ أَوْلِ قُوْنُقَلْعِدَهْ حَاضِرِ أَوْلِ بِ عِمَارَهْ دَخِي أَوْلِ كُوْنُدَنْ
 اَشْيُوبِ يَمَارْخَانِهْ وَعِمَارَتِكَ اَهْلِ وَطَائِفِ يَرِينَهْ قُوْلُوبِ اِدْرَنْدَنْ
 كَنْدُو قُسْطَنْطِينِ قَرَارِ اَيْدِي تَمَكْنِ اَوْلْدِنِ بَرُو ٨٩٣

[84a]

وکبر و سلطان بایرید خلد الله سلطنته اطراف عالمه ناملز پراکنده
 قلوب روم ایلندن و انا طویلیدن غم بزر جمع اولوب وزیر خادم
 علی پاشا انا طوی بکر بیسی سنان بک و روم ایلی بکر بیسی خلیل
 بک خادم علی پاشایه قوشلوب و انکروس ایلی چسی کلوب قسطنطنه
 پادشاهله بولشوب و دخیریع الاخرک اولنده شنبه کوننده
 وزیری خادم علی پاشا قسطنطنیدن چقوب دکنری کچوب
 وار بقرمان ولایتندن کروب عرب دیارندن اظنا عری پیدی
 و ترسوسی و برج پاره قلمری اوب اول ولایت ضبط ایذب
 و بو طرفده ادرنن مجازی اولک اولنج شنبه کیسه اسکلی جامع
 اولنده محتسب کائندن اود دوشب باشما قیلر و و جیلر
 چادشوسی یوب خراب اولب حقه امرنن قضای بمر جاری
 اولب اوده یندی و دفعه رجب اینک اولنج شنبه کیسه
 ادرنن اسحاق پاشا محلسندن اولره اود دوشب یانب بوجه

[84b]

ز يَانْدَرَاوُلُوبُ وَكِنَه رَجَبِ اَيْنِكْ يَكُومِ دَرْدِجِي كُونَنك تَمُوز
 اَيْنِكْ دَرْدِنِكْ جَمَعَه كُونَنك شَهْرَادِزَنِكْ صَاعِقَه بَلُورُبْ يَدِي
 يَرُودَه يِلْدَرِمَر اَنُوبْ يَدِي يَرِي وُوبْ وَدِجِي چَرِي وُومَر عَرَبْ
 دِيَارِنَكْ وَاَرَبْ يَدِي پَارَه قَلْعَلَرِن اَلُوبْ صَكْرَه عَرَبْ شَكْرِي
 بَقْرَاصِ طَاغِنْدَن كُچُوبْ كَلُوبْ رَمَضَانَ اَيْنِكْ سَكْزِنجِي كُونَنك
 شَنْبَه كُونَنك جَمَعَه كُونَنك بُولْبَا طَانَه حِصَارِي اُوكْتَنَك تَمُوزَنِكْ
 وَاوُزَنِكْ وَحَلَبْ مَالِكْ بُونَسَر كَلُوبْ جَنك قَتَالَ اِيْدَبْ اَنَاطُولِي
 چَرِي اُوزَرِنَه هُجُوم اِيْدَبْ عَرَبْ چَرِي كُرُوتَر حِيْلِيلَه كَلُوبْ
 اَنَاطُولِي چَرِي مَقَاوَمَت اَتِيْبْ طَاغَلُوبْ كِيْدَبْ عَرَبْ چَرِي
 يَكِيْن كَلُوبْ بُوَاثَنَادَه رُوم اِلِي چَرِي كُورُبْ عَرَبْ چَرِي اُوزَرِنَه
 هُجُوم اِيْدَبْ عَظِيْم جَنك اِيْدَبْ طُولُور و تُوْفِكَلَر قَضَاي اَسْمَانِي كِي
 سَام اِلِي كِي اَسُوبْ عَرَبْ چَرِي بُونِي كُورُبْ طَاقَت كُتُور مِيْت هَرِيْمَت
 اُولُب اِلِي شَكْر بَر بَر يِلْدَه اِيْرُد اُولِيْب اِلِي طَرَقْدَن دُوبْ كِيْدَبْ

[85a]

خَادِمٌ عَلَى پَاشَا دِخِي بُو حَالِي كُو رُبِّ حِصَارِي بُرْكَدَبْ أَوْلَانِ
 مَتْرُوكَاةٍ اِجْنَه قَوِيْبٌ لَشْكُرْ زَبُوْنِ اَوْلَبْ لَشْكُرْ زَبُوْنِغِيْنِ بُوْبِ
 خَادِمٌ پَاشَا نِكْ فِكْرِنَه بُو كَلُوْبِ هَمَّ حِصَارِي بِمَعْنِي يُوْرُ غُوْنِغِي وَهَمَّ
 جِنِكْ دِخِي اَوْلَايِ بُو زَبُوْنِغِيْلَه غَاظْ اَوْلَا وَزَعْبْ لَشْكُرِي وَنَاخُوْدِ
 دُو الْقَادِرْ اَوْغِي عَلَا دَوْلَه وَطُوْرُ غُوْدِ اَوْغُوْلَهِي وَارْسَاقِ
 بَكْرِي اِتْقَاقِ اِيْدُوْبِ كَلَالِرْ يُوْرُ صُوْبِيْلَه كَلُوْبِ كِنْمَكْ يَكْدُرْ دِيُوْبِ
 بُوْنْدِي پِيْرِي اِيْدَبْ كَلُوْبِ كِيْدَبْ صُكْرَه عَرَبْ لَشْكُرِي كَلُوْبِ اَدَانَايَه
 وَتَرْسُوْسِ اُوْرِنَه جِنِكْ اِدَبْ النِّيْبُ عَرَبْ لَشْكُرِنَه شِكْتِ وَاقِعِ
 اَوْلَبْ كِيْدَبْ دَفْعَه كِيُوْ كَلُوْبِ اَوْكَاةٍ يَرَاغِيْلَه اَدَانَا نِكْ اُوْرِنَه
 دُوْشَبْ جَبْرَلَه اَوْلَبْ حِصَارِي يِقُوْبِ كِدُوْبِ وَكِيُوْ بُوْطِرْفَدَنْ
 ذِي الْحِجَّةِ اَيْنِكْ يِكْرِمُ دُرْدَنْدَه شَبَه كُوْنِنِكْ اِكْنِدِيْلَه اَخْتَمِ رَاغِيْدَه
 تَشِيْرِنِكْ يِكْرِمُ بَشِنْدَه شَهْرُ قَسْطَنْطِيْنِيْكَ زَلْزَلَه وَاقِعِ اَوْلَبْ زَرْجِ
 مَنَارَه لِيْرِ قَلُوْبِ دَقْبَه لَرِي اِرْ لُوْبِ وَكِيُوْ جَامِعْكَ بِيُوْكَ قَبْتَه سِي

[85b]

قَبْتِهِ يَارِدِي سَكْرِيُوز طَقْسَانَ دُرْدَنَدَ
 مَاہِ مُحَمَّدٍ بَلِيْنْدَه صَفْرَايِيْكَ اَوْنِ اَوْجِي كُوْنْدَه بِيْجِ شَبْنَه كُوْنْدَه
 اَخْرِك يِنَارِيْكَ اَوْنِ دُرْدَنَدَه وَقْتِ ضَمَّاحَه قُسْطَنْطِيْنِيْكَ
 اِجْنَه كِرُوْبَرْ عَطِيْم صَاعِقَه بَلُوْرَبْ زَلْزَلَه وَاَقْعِ اَوْكَبْ كِرُو
 مَنَارَه لَرِيْقَلُوْبْ غَلْطَه بُوْنْجَه اَوْلَرِيْقَلُوْبْ خَرَابْ اَوْلَبْ بِيْعِ
 اَلْاَوْلَايِيْكَ اَوَايِلْنْدَه بَرُوْسَادَه اُوْدُوْشْبِ يَكْرِمِ اَلْتِ مَحَلَّه
 يِنُوْبْ خَرَابْ اَوْلَبْ وِكِرُوْجِرِيْجِ اَوْلَبْ دُوْالْقَادِرْ اَوْغَلِيْ پُوْرِيْ
 بِيْلَه قُوْشْبِ دُوْالْقَادِرْ اَوْغَلِيْ عِلَادُوْلَه اُوْزِرِنَه وَاْرَبْ عَلِيْ الْغَايِيْنِ
 بَرُوْمْ جِرِيْ غَايِلِيْنِ عِلَادُوْلَه كَلُوْبْ جِنَكْ اِدْبِ اِكِي طَرَفْ اِنْجِي
 اَدَمْ هَلَاكْ اَوْلَبْ مِحَالْ اَوْغَلِيْ اِسْكَنْدَرْ بِيْكَ بَرَاَوْغَلِيْ دُوْشْبِ وَاْكَنْدُو
 بَرَاَوْغَلِيْلَه جِنَكْ دُوْتَلُوْبِيْ كِرْفَتَارْ اَوْلَبْ عِلَادُوْلَه اِسْلَنْدَرْ
 اَوْغَلِيْلَه مِيْصَرْ سُلْطَانَه كُوْنْدَرْدِي بُوْحَدْتْ وَاَقْعِ اَوْلَدِيْ جَادِيْ
 اَلْاَوْلَاكْ اَوَاْسِطِنْدَه دَفْعَه سُلْطَانْ بَايَزِيْدِيْنِ

[86a]

مُحَمَّدُ خَانَ خَلْدِ اللَّهِ سُلْطَنَتَهُ دُكُونِ الْيَلْبِ أَوْجِ مَحْتَوْمَهُ زَادَهُ لِرَبِّي
 بِرَيْنِ دَاوُدِ پَاشَا وَزِيرِي أَوْغَلِنْدَه وَرَبِّ وَبِرَيْنِ أَوْزُونِ حَسَنُ
 أَوْغَلِي أَوْغُورِلِي أَوْغَلِنْدَه وَيُرْدِي وَبِرَيْنِ نَمُوحِ بَكَه وَرُدِي
 وَكُورُوجِرِ لِرَجِّعِ أَوْلَبِ شَعْبَانَ أَيْنِكَ أَوْنِ بَشِي كُونْتَدَه
 ٨٩٥
 عَرَبِ دِيَارِ زَنْدَنِ عَرَبِ الْجِيسِي كَلُوبِ وَعَلَادُولَه الْجِيسِي لَهُ كَلُوبِ
 بِزُورُومِ چِرِ لِرَجِّعِ أَوْلَبِ رُومِ أَيْلِي چِرِ بِي دَنِي عَزْلَه بَلْغَرِي تَجِيَا پَاشَا لِه
 كَلِيبُولِيَه وَآرَبِ أَنْدِ قَرَارِ اِيْدَبِ طُورِ مَشْكَنِ رُومِ اِيْلِي بَلْغَرِ
 اِتْفَاقِ اِيْدَبِ سَفَرِ وَقْتِي دُكَلْدَرِ دِيُوبِ پَادِشَاهِمُ خَلْدِ اللَّهِ
 سُلْطَنَتَهُ عَزْلَه دَسَنُورِ وَيُرَبِ كَنْدِ وَقَسْطَنْطِيَه اِچْنَدَه شَعْبَانَ
 أَيْنِكَ يَكُورِمِ اِكِسِنْدَه يَكُشِنَبِ كُونِ صَحِّ صَادِقَدَه تَامِ قَسْطَنْطِيَنِكَ
 اِچْنَدَه بَرِّصَاعِقَه بَلُورِ بِيغُورِ يَنْوُبِ يِلْدِرِ مَلْرَشَا قَيْبِ بَرِّقِ
 بَرِّقِ أَوْرَبِ كُونِ كُورْمَزِ كِنِيْسَا أَوْزَرِنَه يِلْدِرِمِ أَوْبِ اِچْنَدَه اَوْلَا كُوهْرِچِلَه
 كُوهْرِچِلَه دَنِي بَهَانَه أَوْلَبِ اَوْلِ صَاعِقَدَنِ بَادِ صُرُورِ اِقَامِ اَوْلَبِ

[86b]

لَوْ فَا نِ نُوحٍ بَكِي يَا هُودِ يِنَا مَبْرُصَا عَقْبِ بَكِي يَا شُعَيْبِ يِنَا مَبْرُ
 زَمَانِكَ أَصْحَابِ كَهْفِ بَكِي قَوْمِي أُودِلَهُ هَلَاكٌ اِيْدُبُ يَا حِطْلَةَ
 يِنَا مَبْرُ زَمَانِكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ قَوْمِي دُتَوْنَهُ هَلَاكٌ قِلْدُوغِي بَكِي
 نَمُوذِبَا لِلَّهِ وَيَا لَوْطِ يِنَا مَبْرُصَا عَقْبِ بَكِي بِرِصَاعِقِهِ بَلُورِبُ
 يَلِدِرْمِ بَيْدَا اُولُبَا اُولُ كُوهرِ جِلَه حَرَارَتِيْلَه كَنِيْسَا رِيْزَه رِيْزَه
 اُولُبُ بِنُوقِ بَكِي هَوَايَه اِتْلُوبُ قَبْسِي بَتُوْنَلَه كَتُورَلُبُ دَايِنَه
 اُولَانِ اُولُرُ وَا نَقَاَه لِرِبْرِيْجِه مَحَلَّرَه هَلَاكٌ اُولُبُ حَمِيْنَا
 اِرْدُنْ وِعُوزْتُنْ وَاوْغَلَانْدُنْ وَا مَتْرُ وَا كَاتُنْ وَا اَدَمْدُنْ
 قِيَا سَا بَشَا لَتِ يِيْكَ اَدَمْ هَلَاكٌ اُولُبُ اُولُ زَمَانِ زَلْزَلَتِ
 قِرْلُنْ اَدَمْكَ حِسَابِي بَلْمِيْبُ بِيْلَه اَقْتِ سَمَاوِي اُولُبُ اُولُوكُ
 وَا اَدَمْكَ اَثْرِي بَلُورْمِيْبُ دُنْيَا يَه كَلْمَا مِشِي بَكِي بَلُورْمِيْبُ بَوَا فِتِ
 سُلْطَانِ بَا يَزِيْدِ كُورْبُ شَمْبَانِ اَيْنُكُ يَكْرَمِ دُودِ بِنِي كُوْنِي بِرِ شَبَه
 كُوْنِنْدَه قُسْطَنْطِيْنْدُنْ حِقْمُوبِ اِدْرِنْدَه طَرْفِنَه تُوْجَه اِيْدُبُ

[87a]

كَلْمَدَه كِرُو عَرَبٍ دِيَارِ نَدَنْ عَرَبٍ هَجُومِ اِيْدِبْ كَلُوْبْ
 لَاوْنَدَنْ ءِ يَقُوْبْ بَرْنِجَه شَهْرِي بِنْمَا وَنَالَانْ اِيْدِبْ
 بُوْحَدَثْ وَاَقِعْ اَوْلُوْبْ بُوْطَرَفْدَنْ سُلْطَانْ بَايْرِيْدِ دِخِي
 شَوَالْ اَيْنْدِ اَوْنْ اَوْجِنْدَه سَقْرِي اِيْلَايْ اَوْلَايْبْ اَوْدَنْ
 كَلُوْبْ حَوْلِكْ كُوَيْنْدَه قَرَارِ اِيْدِبْ ٨٩٦ سَكْرِيُوْ طُقْسَانْ
 اَلْتِ مَحْرَمْ اَيْنِكْ اَوْلِنْدَه كَلُوْبْ كُوْمَلْجِنَه طَرْفِنْدَانْدَا اَوْلَايْبْ
 كِيْدَاوْجِي مَاشَا سِنِ اِيْدِبْ كُوْجِبْ اَيْصَالَه طَرْفِنْدَنْ
 كَلُوْبْ شَهْرِ اَدْرِنْدَنْ قَرَارِ اِيْدِبْ بِيْ عِمَارَتِي كُوْدَبْ صَدَقَالِرْ
 وَيُوْبْ دُقْرِيَانَلِرْ اِيْدِبْ اَنْدَنْ كُوْجِبْ كِرُو قُسْطَنْطِيْنَه
 وَاْدَبْ قَرَارِ اِيْدِبْ اَنْدَنْ مِصْرِ اَلْجِيسِيْ كَلُوْبْ مِصْرِ
 اَلْجِيسِيْلَه كَنْدُو اَلْحِي كُوْنْدَرَبْ وَاْدَبْ بَارِشْتَلِقْ اَوْلَبْ
 كِرُو حِصَارَلِرِي اَدْنَايْ وَتَرْسُوْسِيْ وَقَلْنِ حِصَارَلِرِي
 هَبْ وَيُوْبْ بَارِشْتَلِقْ اَوْلَبْ كَوْلَكْ دِيْدِكَلِرِي صِنُوْرْ

[87b]

اَوْلَبْ عَالَمِ كَرُورِ فَاهَيْتِ بَوْلَبْ وَجَعْمِ وَلَا يَتَدَنَّ اَوْزَنْ حَسَنِ بَكْ
 اَوْعَلِي يَمَقُوبْ بَكْهَ وَاِقَمَهَ اَوْلَبْ اَنَاسِي وَتَرِنَدَاشِي اِتَقَاقِ اِيَدَبْ
 يَمَقُوبْ بَكْهَ نَهْرِ وَيَرْبِ يَمَقُوبْ بَكْ شُبُهِيهَ وَاَرْبِ اَنَاسِنَهَ
 وَتَرِنَدَاشِنَهَ سِزَلَرِ اِچُوكِ دِيُوبِ اَنَلَرِ اِچُوبِ يَمَقُوبْ بَكْ ذَحِ
 عَاقِلِ اَوْلَبِ اِچُوبِ اَوْزَنْ هَرْدَنْ اَنَاسِي وَتَرِنَدَاشِي وَكَنْدُ وِهَلَاكْ
 اَوْلَبِ سَفَرَايِكْ اَوْزَنْ اَكْنِي كُونِنْدَهَ بَجْمَدِ بُوْحَادَثَهَ وَاَقْعِ اَوْلَدِي
 وَكِرُوا وَاذْكُرُوا سِي قِرَالِ يَمَقُوبْ اَوْعَلِي قِرَالِ اَوْلَبِ يَرِينَهَ قِرَالِ اِيَدَبْ
 اَلْجِسِي كَلُوبِ اَلْجِي كَلْمَكْدَهَ لَهَكْ بَكِي اَوْعَلِي هَجُورِ اِيَدَبْ كَلُوبِ يَمَقُوبْ
 اَوْعَلِي هَلَاكِ اِيَدَبْ كَنْدُ وِبَكِ اَوْلَبِ تَحْتَهَ اَوْتَرْبِ اَلْجِسِي كَلُوبِ
 رَمَضَانِ كِيَرُ وَاَوْزَنْ رِبِ بَارِشْتَلِقِ اَوْلَدِي وَكِرُوا وِبُوطْرَفَدَهَ شَوَالِ
 اَيْنِكَ اَوْلَدَنْ بَكْشِيهَ كُونِنْدَهَ بُوْرَسَا شَهْرِنَهَ قُوْشَلِقِ وَتَقِنْدَهَ
 قَضَايِ اَسْمَانِي حَدَثِ وَاَقْعِ اَوْلَبِ اَتَشِ يَمَقُوبْ اَوْلَبِ چَارِ سُولِي
 وَدَرْتِ بِيَكِ اَوْمِقْدَارِي يَا نُوْبِ هَلَاكِ اَوْلَبِ كِرُ وَاَسْلَطَاتِ

[88a]

بایزیده خلدانته سلطنته مصر دن کند و اچپسی کلوب مصر
 پادشاهی دخی کند و اچسین کوندرب اغیراچی ذی الحجّه اینک
 یذیحی کوند، شهر قسطنطنیه کیروب بیرام نمازی شهر قسطنطنیه
 قلوب بار شلق اولب اچی کرو کتکده غره و پنج شنبه ده
 سکر بورطسان یدی سنک مایه محرّمده دفعه سلطان
 بایزید قسطنطندن چقوب سزاندی کیرو ادریه کلوب
 برنجه زمان دورب بیع اولک اولنده ادرندن چقوب
 قسطنطنیه وارب قرار اندی ^{۸۹۷} ~~۸۹۷~~ و دخی یعقوب
 پاشا بوساده غزایدب درنجیل بانی ذی الحجّه اینک یدینه
 جمعه کون کون دوتلدی ^{۸۹۸} ~~۸۹۸~~ دفعه سلطان بایزید
 قسطنطنه قرار اندی مصر دن و هر طرف دن اچیلر کلوب
 کتکده ^{۸۹۹} ~~۸۹۹~~ دفعه سلطان بایزید قسطنطنه قرار
 ایذب میحال اوغلی علی بکه اذکروس ولایتنه اقلین ویرب

[88b]

غزایه کوندرب و عرب دیا زنده بریه حرامی کلوب حاجیری
 یغما و تملان ایدر محرم آینک اوندید سندن حجازیولنده
 معن اغزند و ارفع اولدی ^{۹۰۰} دفعه سلطان بایزید
 قسطنطنده قرار ایدب خلق اچندن اراجیف خبر اولوب
 دکیزدن کپلر کلدی دیوب صکره ظاهر اولیوب و بحال اوغلی
 اسکندر بک وفات ائدی و دخی افلاق کیمی پاپاز و فاقه ائدی
 فی النار السقر ^{۹۰۰} دفعه سلطان بایزید قسطنطنده
 قرار ایدب دژلودر لو خبر لر ظاهر اولوب و قسطنطنده و با
 اولوب و دخی وزیر داود پاشا عزله اولوب بیرنه هر سک اوغلی
 احمد پاشا وزیر اولدی سوال آینک اوند طقوزندک شنبه کونده
^{۹۰۰} دفعه سلطان بایزید قسطنطنده قرار ایدب مالتق
 اوغلی بابی بکه لینه ولایتک آقین و یرب غزایه کوندرب قیش
 ائتی اولوب چوق حادثه لر واقع اولدی ^{۹۰۰} دفعه سلطان

فوق اچنده
 و قسطنطنده بایزید قسطنطنده
 قرار ایدب ^{۹۰۰}

DİZİN

- Abdullah bin Abbâs, 144
 Abdullah bin Reyb, 144
 Abdullah bin Sa'îd, 145
 Abdullah ibni Sarha, 145
 Abdülazîz, 83, 146, 147
 Acem, 80, 81, 82, 83, 97, 103, 109, 123,
 125, 126, 131, 133, 136, 142, 152,
 162
 Âd, 125, 136, 137
 Adana, 157, 160, 162
 Âdem, 126, 129, 130, 137, 140
 Âdem Peygâmbere, 126, 137
 Adrenus, 84
 Ağaç Denizi, 108, 109
 Ahmet Paşa, 163
 Akbaş, 86
 Akça Hisâr, 119
 Akça Lîmûn, 89
 Akçakoca, 85, 86
 Akdeniz, 123, 127
 Akgerme, 156
 Aksarây, 99
 Akşehir, 93, 107, 113
 Aktemür, 84
 Akyazı Ovası, 85
 Alâdevle, 160
 Alaman, 115, 117, 126, 136
 Alâniyye, 139, 140
 Alaşehir, 96
 Ali, 84, 86, 97, 98, 103, 104, 106, 111,
 112, 113, 115, 143, 144, 147, 154,
 156, 157, 159, 163
 Âl-i Abbâs, 81
 Ali Beğ, 112, 113, 154, 163
 Ali Cübbe, 115
 Ali ibn Ebi Tâlib, 143
 Âl-i Osmân, 21, 79, 80, 97
 Ali Paşa, 84, 86, 97, 98, 103, 104, 159
 Âl-i Selçuk, 80, 81, 82
 Amâsiyye, 81, 99, 101, 103, 105, 108,
 114
 Amlak, 149
 Anadolu, 114, 151
 Anadolu Beğlerbeğisi Sinan Beğ, 159
 Anadolu Beğlerbeğisi Tayı Karaca,
 116
 Anadolu, 87, 92, 101, 110, 111, 112, 114,
 115, 116, 117, 118, 120, 151, 152,
 153, 155, 156, 157, 159
 Anadolu Beğlerbeğisi Hersek Oğlu, 157
 Anadolu, 159
 Angur, 121, 122
 Angur Mel'ûn, 122
 Ankur, 121, 125, 131
 Arab, 51, 98, 100, 123, 125, 126, 136,
 149, 157, 159, 160, 161, 163
 Arap, 100, 157, 159
 Arkadya, 164
 Arnavud, 112, 113, 117, 118, 119, 150,
 151, 153, 159, 162
 Arz-ı Rûm, 81
 Asâfiyye, 140, 142
 At Meydânı, 140
 Atabe bin Halîfe, 143
 Atana, 157, 159
 Atana Hisârı, 159
 Avarine, 164
 Ayasofya, 121, 123, 135, 140, 141, 142,
 148
 Ayasulug, 96
 Ayaşlavniye, 89
 Aydın, 96, 100, 102, 108, 109, 111
 Aydınca, 124

- Aydıncık, 87, 89, 123, 125, 141, 146
 Aydıncık Tağı, 123
 Aydogdı, 84
 Aygur, 126
 Ayna Göl, 83
 Aynabahtı Hisârı, 163
 Aynagöl, 82
 Ayu Kulak, 80
 Azab Beğ, 105, 106
 Baalbek, 100
 Bacu Han, 82
 Bagdâd, 95
 Bağdad, 147, 148
 Bağdât, 80
 Bahşı Beğ, 106
 Bakı Ağa, 80
 Bakras Dağı, 159
 Balabancık, 84, 85
 Balabancık Hisârı, 85
 Balikesrî, 87
 Bâli Beğ, 154, 157, 163
 Basık Ağa, 80
Bâyezîd, 19, 23, 92, 93, 95, 96, 97, 101,
 106, 108, 109, 110, 138, 149, 153,
 155, 158, 162, 163
Bâyezîd Han, 23, 98, 102, 149
 Bâyezîd Paşa, 106, 109, 110, 111
 Bâyezîd, Paşa, 105
 Bayındır, 80
 Bedevi Çardak, 106
 Bedreddîn, 105, 108, 109
 Beğbâzârı, 103
 Beğlerbeği Hadım Ali Beğ, 156
 Beğlerbeği Hadım Süleymân, 153
 Beğlerbeği Hadım Süleymân Paşa,
 154
 Beğlerbeği Hersek Oğlu, 157
 Beğlerbeği Kâsım Paşa, 114
 Beğlerbeği Yahya Paşa, 161
 Beğşehir, 107, 113
 Behişt, 99
 Belgrad, 113, 150
 Belh, 80
 Beligrad, 117
 Beligrat, 115
 Benî İsrâîl, 161
 Beni Ümeyye, 146
 Bergoz, 90
 Berkûk, 95, 97
 Berriyye Harâmileri, 163
 Bevesak, 85
 Beyte'l-mukaddes, 123, 124
 Beyte'l-mukaddis, 135, 141
 Beytü'l-mukaddis, 132
 Bezestân, 156
 Bınar Başı Suyı, 107
 Big Kavak, 104
 Biga, 92, 111
 Bilecük, 82, 84, 90, 93
 Bit Bâzârı, 156
 Boğazkesen Hisârı, 120
 Bolayır, 89, 111
 Bolı, 85, 86
 Bosna, 96, 115, 126, 136, 150, 151, 162
 Börklüce, 108, 109
 Börklüce Mustafâ, 108, 109
 Buçuk Depe, 117
 Bukrat, 132
 Bulgar, 126, 128
 Burç Hisârı, 113
 Bursa, 84, 85, 87, 90, 92, 93, 95, 96, 98,
 99, 103, 104, 106, 107, 108, 109,
 110, 111, 115, 155, 162
 Burunsuz, 159
 Burusa, 103, 105, 160
 Burûsa, 107
 Buzantîn, 149
Buzuntın, 17, 135, 136, 138, 139, 140,
 143
 Büzürşek, 112

- Cafer Gâzî, 148
 Can Adası, 112
 Ceddad Denizi, 126
 Cem Sultân, 155
 Cimbin Kal'ası, 88, 89
Cimbin Kala'sı, 26, 88
 Cingiz Han, 80, 81
 Çandarlu Halil, 90
 Çandarlu Halîl, 92, 97
 Çandarlu Kara Halîl, 91
 Çarşu Suyu, 99
 Çâşnigîrbaşı Elvân Beğ, 110
 Çâşnigîrbaşını, 110
 Çepeluş, 151
 Çerkez, 126
 Çesar, 126, 135
 Çih, 115, 117, 126, 135, 136
Çiminlik Hisârî, 26, 88
 Çin, 123, 126, 128
 Çirmen, 92
 Çitroz, 96
 Çorlu, 163
 Çorlu, 89, 90
 Çöke, 112, 156
 Çölmek Köyi, 161
 Dâl, 136
 Dârende, 99
 Davud Paşa, 157, 158, 160, 163
 Dâvud Paşa, 153
 Delü Balaban, 94
 Derzi Saruca, 106
 Deşt, 95, 101, 126, 128, 154
 Devletlü Kabağağaç, 93
 Devletlü Kuvvetlü Kademlü Kaba
 Ağaç, 94
 Dırac, 163
 Dırakul, 111, 151
 Drama, 94
 Dimetoka, 89, 90, 163
 Dintoz, 84
 Direncil Banı, 162
 Dulkâdir Oğlu, 119, 157, 160
 Dulkâdir Oğlu Alâdevle, 160
 Dullkâdir Eli, 100
 Düvrege, 100
 Düzme Mustafâ, 110, 111
 Ebu Eyyûb Ensârî, 145
 Ebû Eyyûb-ı Ensârî, 144, 145
 Ebu Lü'lü, 143
 Ebu'l-Müslim-i Mervî, 80
 Ebûbekir Sıddık, 143
 Ebû'l-Müslim, 147
Ece Beğ, 26, 88, 89
 Ece Ovası, 111
 Ede Balı, 83, 84
 Edirne, 79, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 103,
 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111,
 112, 113, 114, 115, 116, 117, 119,
 151, 153, 156, 158, 159, 161, 162
 Edremîd, 87
 Edrene, 92, 120, 154, 155, 156, 157, 158
 Eflatun, 128, 132
 Eflatun Hekîm, 128
 Efrenc, 115
 Ehremenî, 128
 Elburuz, 123
 Emîr Süleymân, 103, 104
 Emîre'l-müminîn Hüseyin, 144
 Engüri, 82, 101
 Eretun, 100
 Erkânûs Hekîm, 133, 134
 Ermen Bâzârı, 86
 Ermenek Tagı, 82
 Ertana Beğ, 100, 101
Ertugrul, 23, 80, 81, 82, 83, 96, 149
 Erzincân, 81, 97, 99, 101
 Eshâb-ı Kehf, 161
 Eski, 90, 92, 105, 109, 159
 Eski Câmi, 159
 Evranos Beg, 92

- Evranos Beğ, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96,
 110, 112, 113
 Eyne Beği Subaşı, 103
 Eyyûb-i Ensârî, 144
 Fars, 126
 Fâtuma, 103
Fâzıl Beğ, 26, 88, 89
 Fazlallah Gâzî, 86
 Fazlullah, 106
 Ferhad, 157
 Ferhad Beğ, 157
 Fetûnûz, 149
 Fırat, 81
 Filibe, 91, 108, 151
 Firenk, 131, 137, 144, 148, 149, 150,
 155
 Firenkistân, 121, 125, 128, 131, 133,
 136, 137, 140, 141, 142, 145, 146,
 147, 149, 155
 Fîrûz, 96, 115, 118, 143
 Fîrûz Beğ, 96, 115, 118
 Galata, 115, 146, 149, 160
Gâzî Murâd, 23, 90, 91, 95, 149
 Gâzî Rahmân, 85
 Gedük Ahmed, 154, 155, 156
 Gedük Ahmed Paşa, 155
 Gekivize, 106
Gelibolu, 26, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92,
 93, 106, 111, 115, 152, 157, 161
 Germe, 117, 154
 Germiyân, 93, 100, 101, 107
 Germiyân Oğlu, 100, 101, 107
 Germiyânoğlu, 93
 Gevele Hisârî, 152
 Gök Alp, 80
 Göynük, 87, 104
 Gülek, 162
 Gümilcine, 161
 Gümüş Kubbe, 85
 Gümülcine, 92, 94
 Gündoğdı, 81
 Gündüz, 82, 83, 84
Gürecik, 26, 88
 Habeş, 126, 128
 Habeşî, 98
 Hacı Bektaş, 87
 Hacı İlbeği, 89, 90, 91
 Hacı İvaz Paşa, 107, 110
 Hadım Ali Paşa, 159
 Hadım Paşa, 114, 117, 159
 Hadım Şehâbeddîn Paşa, 113
 Hakk, 79, 80, 83, 84, 85, 89, 90, 102,
 109, 115, 116, 119, 120, 121, 124,
 129, 130, 131, 133, 135, 136, 138,
 145, 147, 157, 159
 Hakk Teâlâ, 80, 102, 116, 121, 124, 129
 Haleb, 81, 99, 100, 157, 159
 Hâlid ibni Velîd, 100
 Halîfe, 143, 146, 147, 148
 Halîl Paşa, 112, 115, 117
 Hama, 100
 Hamîd, 93, 98
 Hamîd Oğlu, 107
 Hantala PeygâMBER, 161
 Harkil, 139, 140, 142, 143, 147, 148,
 149
 Hârûn'ı-r-Reşîd, 148
 Hârûnü'r-Reşîd, 148, 150
 Has Murâd, 152
 Hasan Ağa, 103
 Hasan Alp, 83
 Hasan Beğ, 118, 154, 162
 Havâriyyûn, 139
 Hayber Kal'ası, 81
 Hayrabolu, 89
 Hayreddîn Paşa, 92, 94
 Hayreddîn Pâşâ, 94
 Hazret-i Cebrâîl, 143
 Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn, 80
 Hazret-i Muhammed Mustafâ, 80

- Hazret-i Resûl, 80, 92, 143
 Hazret-i Risâlet, 116, 135, 139, 142, 143
 Hersek, 151, 157, 163
 Hıta, 80, 123, 126
 Hızır Beğ, 112, 157
 Hızır Peygâmbere, 135
 Hicâz, 155
 Hicaz Yolu, 163
 Hikmet Kitâbı, 132
 Hind, 128
 Hindistân, 102
 Hindu, 123
 Hindusitan Denizi, 126
 Hindustân, 126, 156
 Hindustân Denizi, 126
 Hitay, 128
 Horasan, 80
 Hoten, 123, 126
 Hûd Peygâmbere, 135, 161
 Hulefâ-yı beni Abbâs, 147
 Hulumiç, 164
 Humus, 100
 Hurzümşâh, 80
 Hût Peygâmbere, 132
 Hutun, 128
 Hüsrevânî, 134
 Isparta, 93
 Izladi Derbendi, 114
 İbn Melcem, 144
 İbrâhîm Beğ, 113, 114, 120
 İbrâhîm Paşa, 110, 111, 112
 İbrâhîm Peygâmbere, 132
 İç İl, 158
 İçerü Taş İli, 114
 İdrîs Peygâmbere, 132
 İflâk, 96, 104, 106, 107, 108, 111, 113, 114, 115, 117, 118, 126, 151, 154, 157, 163
 İflâk İli, 104
 İğriboz, 152
 İğriboz Kal'ası, 152
 İlbeği Bergozu, 89, 90
 İlyan, 142, 147, 148, 149
 İlyân, 142
 İlyâs Peygâmbere, 135
 İmâm Ali, 144
 İmâm Hasan, 144
 İmâm Hüseyin, 144
 İmlak, 125, 136
 İn Öni, 83
 İncil, 139, 142, 143
 İncügez, 93, 106
 İnöni Sancığı, 86
 İpsala, 91, 161
 İrem, 149
 İsa, 103, 118, 127, 131, 139, 140, 142, 154, 163
 İsa Beğ, 154, 163
 İsa Çelebi, 103
 İsa Peygâmbere, 127, 132, 139, 142
 İsfahan, 133
 İsfahân, 133
 İsfendiyâr, 99, 100, 103, 104, 107, 108, 111, 113
 İshak Beğ, 96, 112, 113
 İshak Beğ Efendisi Paşa Yigit, 96
 İshak Paşa Mahallesi, 159
 İsi, 131
 İskender, 117
 İskender Beğ, 157, 160, 163
 İskender Zülkarneyn, 135
 İsketye, 94
 İskilib, 108
 İslâmbol, 106
 İstanbul, 85, 86, 90, 96, 98, 105, 106, 115, 124, 126, 130
 İstefan, 147, 149
 İstifan, 147, 149
 İvaz Paşa, 107, 111

- İzladı Derbendi, 114
 İzmir, 110, 111, 112, 133, 151
 İzmir Oğlu, 110, 111
 İzmir Oğlu Cüneyd Beğ, 110, 112
 İznik, 84, 87, 90, 104, 106, 108, 111
 İznikimid, 86
 İznikümid, 87
 Ka'bu'l-ahbâr, 100
 Kadı Burhâneddîn, 99
 Kadırğa Limânı, 151
 Kâf, 123, 141
 Kal'a-i Kurvet, 164
 Kalacug, 103
 Kandırı, 86
 Kankırı, 103
 Kaplıca, 84
 Kapluca İmâreti, 107
 Kara Boğdan, 101, 126, 153, 154, 156,
 157
 Kara Ferye, 94, 97
 Kara Halîl, 91
 Kara Han, 80
 Kara Mürsel, 86
 Kara Rüstem, 91
 Kara Şeyh, 83
 Karabağ, 101
 Karaburun, 108, 109
 Karaca Beğ, 119
 Karacahisâr, 82, 83
 Karadeniz, 127
 Karahisâr, 152
 Karaman, 81, 91, 96, 97, 98, 99, 103,
 104, 107, 113, 120, 152, 155, 157,
 159
 Karaman Beğlerbeğisi Karagöz Beğ,
 157
 Karaman Oğlu, 107
 Karamanoğlu, 99, 103, 104, 107, 113,
 114, 120, 156
 Karamanoğlu İbrâhîm Beğ, 113, 114,
 120
 Karamanoğlu Kâsım Beğ, 156
 Karesi, 87, 90, 96, 103
 Kasasü'l-Enbiya, 124
 Kâsım, 103, 114, 164
 Kâsım Çelebî, 103
 Kâsım Paşa, 114, 164
 Kasîs, 121
 Kastamonu, 99, 103, 146, 151, 152
 Katanuz, 125, 128
 Katanûz, 149
 Katlu, 80
 Kavala, 94
 Kaya Alp, 80
 Kayantun, 80
 Kaysar, 139, 140
 Kaysarı, 139
 Kayser Beğ, 157
 Kayseri, 99
 Kayser-i Rûm, 125, 147
 Kazıklı Voyvoda, 151
 Kefe, 126, 154
 Kelâm-ı Kadîm, 121, 124
 Kerbela, 144
 Keşürlük Yaylası, 113
 Kıpçak, 128
 Kıpçık, 126
 Kıratova, 96
 Kırım, 154
 Kırşehir, 103, 107
 Kıta, 126
 Kıvrım Yolu, 99
 Kızılağaç Yenicesi, 111
 Kızılbaş, 164
 Kızılboğa, 80
 Kili Kal'ası, 156
 Kir Mihâl, 139, 149
 Kitabı Tevârih-i Âl-i Osmân, 79
 Koca Despot, 112
 Koca Hızır, 116
 Koca İli, 86

- Kocacık Hisârı, 117
 Kofun, 117
 Konrapa, 85, 86
 Konstantaniyye, 96, 98
 Konstantin, 96, 120, 121, 127
 Konstantiniyye, 127
 Konur Alp, 85
 Konuş, 108
 Konuş Hisârı, 108
 Konya, 81, 83, 99, 107
 Kosova, 95, 117, 118, 119
 Kosova Cengi, 119
 Kostantaniyye, 127, 131, 135, 139, 146,
 149, 151, 152, 153, 154, 155, 156,
 157, 158, 160, 161, 162
Kostantin, 23, 96, 120, 121, 127, 132,
 133, 136, 138, 139, 140, 141, 142,
 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149,
 150, 152, 154, 155, 159, 160, 161,
 162, 163
 Kostantin bin Alâniyye, 139, 140, 142
 Kostantiniyye, 103, 121, 127, 137, 141,
 142, 146, 151, 162
 Kovvâc, 151
 Koyun Hisârı, 84
 Köpri Hisâr, 84
 Köprülü, 105
 Kör Şâh Melik, 105, 106
 Kördüz, 150
 Köse Mihâl, 85
 Kubbe-i Sahra, 135
 Kuds, 125, 126, 135, 142
 Kuds-i Mübarek, 135
 Kuds-i Mübârek, 125, 126
 Kûfe, 144
 Kûh-ı Kâf, 141
 Kurtubî, 149
 Kurun Hisârı, 163
 Kurvet, 164
 Kuts-i Mübarek, 141
 Küre, 104
 Kütâhiyye, 93
 Lâpseki, 111
 Lârende, 161
 Latin, 115, 117, 126, 136
 Laz, 105, 106, 112, 114
 Laz İli, 112
 Laz Oğlu, 106, 114
 Lazoğlu, 95
 Leh, 136, 162
 Lih, 115, 117, 126, 135, 163
 Lokmân Hekîm, 132
 Lût Peygâmbir, 135, 161
 Maan Ağzı, 163
 Maçın, 123, 126, 128
 Madiyan, 136, 149
 Mağrib, 121, 125, 126, 128, 132, 133,
 134, 136, 137
 Mâhân, 80, 81
 Mahmûd Paşa, 151, 152, 153, 164
 Mahmûd Pâşâ, 164
 Malâtiyye, 97, 99
 Malatya, 148
 Malkoç, 154
 Malkoç Oğlu Bâli Beğ, 163
 Malkoçoğlu Bâli Beğ, 157
 Manastır, 94
 Manisa, 109, 114, 117
 Manküp, 154
 Mârûlya, 94
 Matara, 105, 115
 Mecnân Tabak Yazusu, 100
 Medâyin, 142
 Medine, 128, 144
 Medinetü'l-Kahr, 146
 Mekke, 128
 Menteşe, 100, 101, 102, 110, 111
 Menteşe Oğlu, 100, 101, 102
 Meriç, 90, 91
 Mervân bin Hakem, 147
 Mescid-i Aksa, 125

- Mesîh Paşa, 155
 Mevlânâ, 80, 91, 97, 109, 115
 Mevlânâ Hüsrev, 115
 Mezar-ı [4b] Türk, 81
 Mezîd Beğ, 113, 114
 Mısır, 95, 97, 100, 128, 133, 139, 146,
 156, 157, 160, 162
 Midinlü, 151
 Migalkara, 93
 Mihal, 111, 163
 Mihâl, 105, 106, 111, 116, 139, 149,
 154, 160, 163
 Mihal Oğlu Ali Beğ, 154
 Mihâyil, 146, 147
 Minnet Oğlu, 108
 Minnet Oğlu Muhammed Beğ, 108
 Mirçi, 104
 Misin Kal'ası, 90
 Moğol, 126
 Mora, 97, 117, 150, 151, 152, 154, 163,
 164
 Morava, 154, 156
 Morava Suyı, 156
 Moskos, 126, 128, 135, 136
 Muâviye, 144
 Mudurnu, 85, 87
 Mudurnu, 87
 Muhammed, 153
 Muhammed Beğ, 105, 107, 108, 111,
 115, 118, 157, 163
Muhammed Han, 23, 149, 160
 Muhammed Mustafâ, 119
Murâd, 22, 86, 87, 90, 91, 92, 93, 95,
 108, 110, 111, 112, 114, 115, 116,
 117, 118, 119, 152
 Murâd Gâzî, 86, 90, 91, 92, 93, 94, 110,
 111
 Murâd Han Gâzî, 87, 91, 92
 Mûsâ, 103, 104, 105, 106, 107, 131, 132
 Mûsâ Çelebî, 103, 105
 Mûsâ Peygâmbere, 132
 Mûsî, 104, 105, 106, 108, 109
 Mustafâ, 101, 107, 108, 109, 110, 111,
 116, 119, 152, 163
 Mustafâ Beğ, 107
 Mustafâ Çelebî, 101
 Mustafâ Paşa, 163
 Mutun, 164
 Mutun Kal'ası, 163
 Müslim, 80, 146, 147
 Nasuh Beğ, 160
 Nebî, 119, 127, 132, 144
 Nigebolı, 96, 97, 104, 115, 118
 Niğde, 99, 107
 Novabirde Hisârı, 150
 Nûh, 137
 Nûh Peygâmbere, 80, 135, 137, 141,
 149
 Nûh Peygâmbere Tûfânı, 137
 Nuşirrevân, 142
 Nuvâbirde, 113
 Nuvâbirde Hisârı, 113
 Ofça Polı, 105
 Oğuz, 80, 81
 Oklug, 107
 Oktay Han, 80
Orhan, 23, 83, 84, 85, 86, 87, 90, 97, 149
 Orhan Gâzî, 86, 87
 Oruç Beğ, 26, 80, 82, 83, 84, 86, 87, 88,
 89, 90, 91, 93, 94, 95, 100, 107,
 111, 119, 120, 121, 123, 124, 125,
 126, 127, 129, 131, 132, 133, 134,
 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141,
 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148,
 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155,
 156, 157, 159, 160, 161, 162, 163
 Osman, 82, 133
Osmân, 23, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 97,
 102, 143, 145, 149
 Osmân Gâzî, 80, 84, 85
 Osmân ibn Affan, 143
 Osmân-ı Gâzî, 80, 81, 83

- Ömer, 100, 126, 143, 146, 147, 153
 Ömer Beğ, 153
 Ömer bin Abdülazîz, 146
 Ömer bin Abdülazîz Halife, 146
 Ömer bin Abdülmelik, 147
 Ömer ibni Ümeyye, 100
 Ömer ibnü'l-Hattab, 143
 Özbek, 157, 159
 Pâdişâh Sultân Murâd, 118
 Papaz, 163
 Pasin Ovası, 81
 Paşa Yigit, 96
 Piravadi, 105
 Pirevadi, 105, 115
 Poline, 93
 Polya, 155
 Polya Kal'ası, 155
 Puhta Nasr, 126
 Pür Budağ, 160
 Redûs Kal'ası, 144
 Rodos Kal'ası, 144, 155
 Rûkiyâ, 132, 133
Rûm, 26, 81, 82, 87, 88, 89, 92, 93, 101,
 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108,
 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117,
 118, 119, 120, 121, 123, 125, 126,
 131, 132, 133, 137, 140, 144, 147,
 149, 150, 151, 152, 156, 157, 158,
 159, 161
 Rum Eli, 89
 Rûm İli, 89, 104, 105, 113, 114, 115,
 116, 118, 119, 120, 140, 151, 152,
 153, 156, 157, 158, 159, 161
 Rûm İli Beğlerbeğisi, 119
 Rûm İli Beğlerbeğisi Hadım Ali Beğ,
 157
 Rûm İli Beğlerbeğisi Halil Beğ, 159
 Rus Hazar, 126
 Rüstem-i Nerîmân, 158
 Sakar Yayla, 112, 161
 Salsâl, 136
 Sâm, 149, 159
 Samako, 106
 Samsâm, 158
 Samsun, 108
 Sâm-süvâr, 158
 Sarhan, 100, 102, 111
 Sarhan Oğlu, 100, 102
 Saru Yakûb Aziz, 114
 Saru Yatı, 82
 Saruca Derzi, 106
 Saruhan, 94, 96
 Sas, 115, 117
 Save, 142
 Sazlıdere, 111
 Selanik, 94, 109, 112
 Semâvine, 105
 Semâvuna Kadısı, 108, 109
 Semendire, 113, 150, 158
 Semerkand, 103, 126
 Ser bin Tal, 144
 Serâr Tâl, 144
 Serf, 92, 95, 152
 Severin, 115
 Seydişehir, 93, 107
 Seyyid Cafer-i Gâzî, 148
 Sığircuk Bınarı, 133
 Sığircuk Suyı Bınarı, 133
 Sınab, 104
 Sırt Köyi, 163
 Sikender, 139
 Sikender-i Rûmî, 126, 139
 Sikenderiyye, 153, 154
 Sikenderye, 153
 Silisire, 97, 104
 Silivri, 105
 Silsire, 104
 Sind, 128
 Sindu, 123
 Sinob, 99, 146, 151, 152
 Siroz, 94, 109, 110

- Sivas, 81, 99, 100, 102
Sivri Hisâr, 107
Sivrice Hisâr, 150
Sivrihisâr, 103, 107
Sofya, 106, 114, 118, 156
Sokrat, 132
Söğütcük, 85
Suhûf, 132
Sultân **[80b]** Cem, 155
Sultân **[89a]** Bâyezîd Han, 163
Sultân Ahmed, 95, 163
Sultân Alâeddîn, 81, 82, 83, 114
Sultân Bayazid, 150
Sultân Bâyezîd, 17, 19, 93, 96, 97, 101, 117, 137, 138, 144, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164
Sultân Bâyezîd Han, 158
Sultân Cem, 153, 155
Sultân Gâzî Murâd, 95
Sultân Korkud, 163
Sultân Mehmed, 101, 109, 113, 120
Sultân Muhammed, 17, 23, 101, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 117, 118, 119, 120, 121, 127, 137, 144, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155
Sultân Muhammed Han, 155
Sultân Murâd, 22, 23, 91, 92, 93, 94, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 127, 149
Sultân Murâd Gâzî, 93
Sultân Murâd Han, 22, 93, 94, 110, 119, 120
Sultân Mustafâ, 152, 153
Sultân Selim, 163, 164
Sultânü'l-ârifîn Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn, 80
Sultânzâde, 113, 119
Sungur Tigin, 81
Sunkur, 80, 162
Süleymân, 23, 26, 80, 81, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 99, 101, 103, 104, 105, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 130, 141, 146, 149, 153, 154
Süleymân bin Abdullah, 146
Süleymân bin Abdülmelik, 146
Süleymân Nebî, 87, 123, 124
Süleymân Paşa, 26, 86, 87, 88, 153, 154
Süleymân PeygâMBER, 121, 122, 123, 124, 125, 141
Süleymân Şâh, 23, 26, 80, 81, 83, 86, 88, 89, 90, 149
Sürmelü Çukur, 81
Süryân, 126, 137
Şâh Melik, 106
Şâhin, 90, 91, 92, 93, 94
Şâhin Lala, 91, 94
Şâm, 99, 100, 101, 128, 133, 144, 145, 146, 147, 157
Şeddâd, 123, 125, 136, 137, 138
Şeddâd bin Âd, 123, 136, 137
Şehâbeddîn Paşa, 114
Şem'ûn, 139, 140
Şemse, 124, 125
Şemsiyye, 122, 123, 125, 134, 141
Şemsiyye Hatun, 122, 123, 125
Şeyh Bedreddîn, 108
Şeyh Ede Balı, 84
Şu'ayb PeygâMBER, 161
Şumlu, 115
Tahumtaş Han, 95
Tâhîrten Beğ, 99, 100, 101
Tahte'l-Kal'a, 156
Tâk-ı Kisrisi, 142
Tarabizon, 151
Tarabulus, 125
Tarabuzon, 152
Tarakçı Yenicesi, 87, 96
Taraklu Borlu, 99
Tarsus, 157, 159, 160, 162

- Taş El, 99
 Tatar, 82, 101, 102, 103, 108, 152, 153
 Tayı Karaca Beğlerbeği, 150
 Teke Eli, 99
 Tekfûr Tagı, 89
 Tekür Çayırı, 155
 Temâşâhık, 87, 123
 Temrez Beğ, 157, 159
 Temür, 80, 95, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 108
 Temür Han, 95, 100, 101, 102, 103
 Temürtaş, 111
 Tengri Yıkdığı, 94
 Tengri Yıkduğı, 93
 Terindefile, 149
Tevârih-i Âl-i Osmân, 21, 79
Tevârih-i Selâfîn, 14, 79
 Tevrât, 131, 132
 Tevrât-ı Mûsâ, 131
 Tımuşk, 125
 Tırakul, 111
 Tîrendefile, 147
 Tirmizî, 51, 149
 Togan, 80
 Togan Çak, 80
 Tokad, 106, 152
 Tokat, 111
 Tomaliç Tagı, 82
 Torlak Hu Kemâl, 109
 Tufan-ı Nûh, 161
Tuna, 17, 96, 108, 136, 137
 Turahan, 114
 Turahan Beğ, 114
 Turak, 80
 Turgud, 160
 Turgud Alp, 85
 Turgud Oğlu, 158
 Turgut İli, 84
 Turhan Beğ, 112, 153
 Tursun Fakih, 82
 Turud Alp, 83
 Türk Rüstem, 97
 Türkistan, 123, 126
 Türkmen, 100
 Uç Beği İshak Beğ, 113
 Uğurlu Oğlu, 160
 Ulubad, 84, 87, 111
 Ulubad Köprüsi, 111
 Umur Beğ, 111
 Ūs, 149
 Uzun Hasan, 152, 153, 160, 162
 Uzun Hasan Beğ, 162
 Ūlker, 134
Ūngürüs, 17, 96, 102, 113, 114, 115, 117, 125, 126, 128, 131, 135, 136, 137, 138, 139, 151, 154, 156, 158, 159, 162, 163
 Ūngürüs Kapısı, 126
 Ūpür Süpür, 126
 Ūsküb, 96
 Vardar Ovası, 94
 Vardar Yenicesi, 110
 Varna, 115
 Varsak, 158, 160
 Vezîr Hadım Ali Paşa, 159
 Vilk, 97, 101, 113
 Vilk Oğlu, 101
 Vidin, 96, 105
Virança, 26, 88
 Vize, 158
 Vudana, 96
 Ya'fûr, 149
 Ya'kûp Çelebî, 95
 Yabgatoz, 90
 Yâfes, 80
 Yahşı Oğlu, 158
 Yahşı Oğlu, 158
 Yahşılı, 86
 Yahyâ bin Ali, 147
 Yakûb, 114, 148, 162

- Yakûb Beğ, 162
 Yakûb bin İlyan, 148
 Yakûb Çelebi, 93, 95
 Yalakova, 86
 Yaluvacı, 93
Yanko, 17, 114, 115, 116, 118, 119, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 138, 142, 149, 162
 Yanko bin Madayan, 126
 Yanko bin Madiyan, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 134, 135, 138, 142
 Yanko Laîn, 118, 119
 Yanko Oğlı, 162
 Yanko Pelid, 115
 Yarhisâr, 82, 83
 Yayçe Hisârı, 151
 Yeni Cami, 113, 160
 Yeni Hisâr, 115
 Yeni Sarây, 120, 154, 156
 Yenice, 87, 110
 Yenişehir, 84, 85, 98
 Yenişehir, 93
 Yer Göği Hisârı, 108
 Yezîd, 101
 Yıldırım, 87, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103
 Yıldırım Bâyezîd, 95, 99
 Yıldırım Han, 87, 96, 98, 99, 102, 103
 Yir Göği Hisârı, 119
 Yorgi, 143, 145, 147, 149
 Yunan, 81, 125, 126, 132, 137
 Yunanlılar, 123
 Yunus Emre, 129
 Yusufca Beğ, 152
 Yuvan, 112, 117, 119, 136, 151
 Zagara, 109
 Zagara Ovası, 109
 Zagra, 91, 92, 109
 Zebûr, 131, 132
 Zebûr-ı Dâvûd, 131
 Zengibar, 126
 Zeyne'l-Arab, 51, 149
 Zeynel, 153
 Zihna, 94